

၂၁၆၂၁

မိဂဒါဝုန်-ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့-စာအုပ်စဉ်နံပါတ် ၇။

မဟာဗောဓိပုတ္တကထာ။ ပထ

(ရှေးဟောင်း ကျောက်စာများ၊ ဆိုင်ရာ အမိုးရရုံးတော်မှ စာချွန်တော်များ၊
ခတ်ပုံများ အစုံအလင် ပါရှိသည်။)

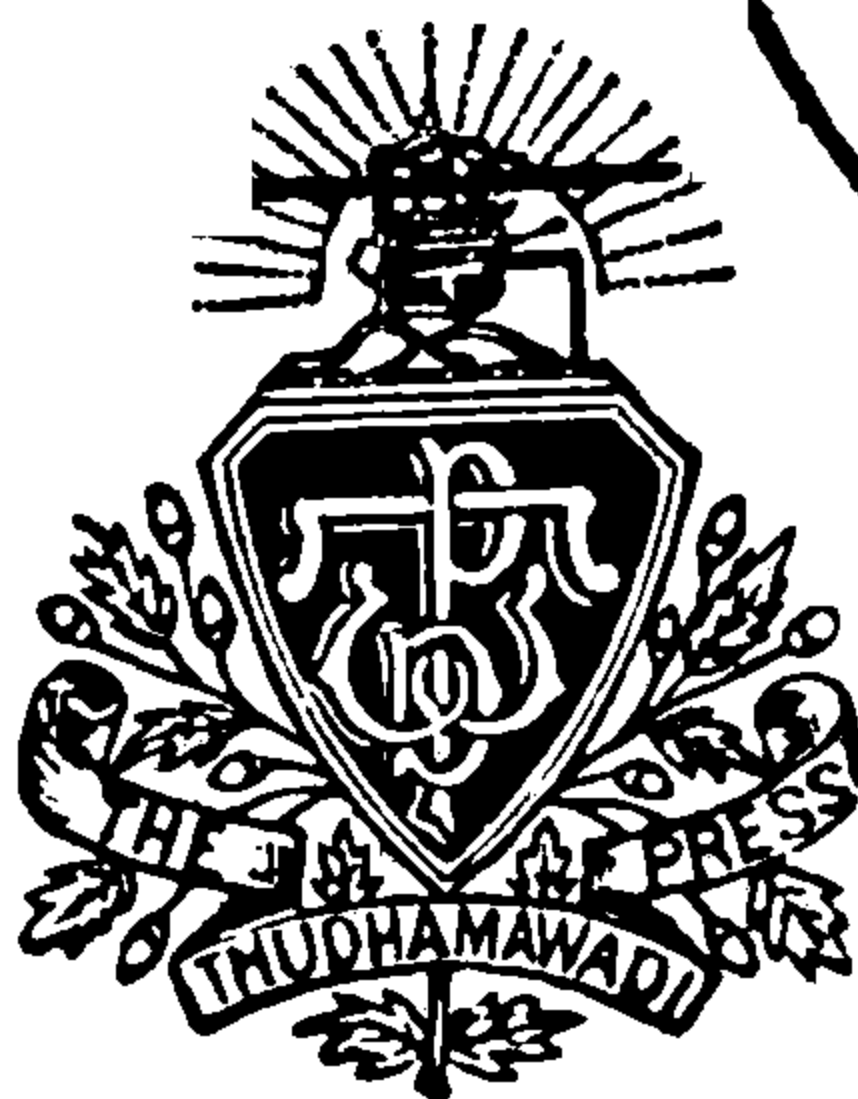
စုဆောင်းသူ၊

မိဂဒါဝုန် - ဦးကိတ္တိမာ။

မိဂဒါဝုန်-ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေသည်။

အဖွဲ့မှ အမိန့်မရဘဲ မည်သူမျှ ပုံနှိပ်ရန် မကြံစည်ရ။

ပထမ အကြိမ်၊ အုပ်စု (၁)။

သုဓမ္မဝတိစာပုံနှိပ်တိုက်။

တိုက်နံပါတ် ၅၅-၅၆။ စက်မောင်ခိုင်လမ်း။ ရန်ကုန်မြို့။

၂၄၈၂။

၁၉၃၈ - ၃။

၁၃၀၀။

အသိုင်းငွေ ၆ - ၈။

အဘိယာဓက - ခဏား။

ခြေတော်စုံ ဦးခိုက်၍ ရိုသေလေးမြတ်စွာ လျှောက်ထားဝန်ပါသည် မိဂဒါဝုန်-ဆရာတော်ဘုရား။ ။အထူးမှာ ဘုရားတပည့်တော်များ၏ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ယခုကာလ “ဗုဒ္ဓဂယာ” ခေါ် မဟာဗောဓိ စေတီတော်မြတ်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာများက လုံးလုံး၊ လျားလျား ဗုဒ္ဓဘာသာ များနှင့်သာ ဆိုင်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ထို့ပြင်၊ တပည့်တော်တို့ အိန္ဒိယ သို့ ဘုရားဖူးရောက်စဉ် ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာန္တကီ-ဇေတီကြီး ကိုယ်တိုင် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေသော အင်္ဂလိပ်ဘာသာ စာအုပ် တအုပ်တွင် ဟိန္ဒူဘာသာဝင် များနှင့်သာ သက်ဆိုင်ကြောင်း ရေးသားထားသည်ကို ဘတ်တွေ့ရပြန်ပါ သည်။ သို့နှင့်၊ ဘုရားတပည့်တော်များ၏ သံသယတို့ကို ပြေပျောက်စေရန်၊ တနည်း၊ ဗုဒ္ဓဂယာကို ဗုဒ္ဓဘာသာများ လက်ထဲသို့ ရောက်အောင် မည်သို့ မည်ပုံ ဆောင်ရွက်သင့်သည်၊ လုံးဝ ရနိုင်၊ မရနိုင်ကို အများ သိရှိနိုင်ကြ စေရန် ဘုရားလက်ထက်တော်က အစပြု၍ ယခုကာလတိုင်အောင်သော ဗောဓိပင်နှင့်ဆိုင်ရာ အဖြစ်၊ အပျက်တို့ကို စုံလင်စွာ ရေးသား ချီးမြှင့်တော် မူစေလိုပါသည်ဘုရား။....

ခံထွန်းအောင် ဘီ-အေ- ကျောင်းဆရာ။

စစ်တွေ။ (၁၂-၉-၃၆)

ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် မဟာဗောဓိဌာနနှင့် ပတ်သက်သော ရှေးဟောင်း ရာဇဝင်စာပေများ၊ ကျောက်စာများ အစိုးရရုံးတော်ရှိ “Buddha Gaya Temple Case” အမှုတွဲပါ စာတို၊ စာချွန်များကို၊ စုဆောင်း ရှာဖွေနေ ခိုက်တွင် အထက် အမည်ပါ တကာနှင့် အခြား၊ မြန်မာ၊ ရခိုင်ပြည်မှ သိ ကျမ်းသော တကာ၊ တကာမ ကြီး၊ ငယ် တို့ကလည်း ရေးသား ထုတ်ဝေ ရန် တိုက်တွန်းကြပြန်ပါသဖြင့် မိမိ စွမ်းအား ရှိသလောက် ရှေးဟောင်း စာတ်ပုံ၊ ကျောက်စာတို့ကို၊ ကိုယ်တိုင် သွားရောက်၊ ရှာဖွေလျက် ကူးယူ ခဲ့ကြောင်း။

သို့သော်၊ စာအုပ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန် ကြေးငွေ-အင်အားဖြင့် ကူညီမည့် သူ တစ်ယောက်မျှ မပေါ်ပေါက် သေးသောကြောင့်၊ အားလျှော့ကာ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အချို့စာပုံနှိပ်တိုက်ရှင်များထံ သွားရောက်ပြသလျက်၊ ၎င်းတို့ စရိတ်နှင့် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေရန် တိုက်တွန်းပြန်ရာ၊ သက္ကတဘာသာ ကျောက်

စာ-မြန်မာပြန် အက္ခရာ (သင်္ကေတ) များ မရှိ၍ လက်မခံဝံ့ကြ။ ၎င်းတို့၏ စာပုံနှိပ်ရေး - လုပ်ငန်းကိုလည်း နိုင်ငံခြားသားများ နည်းတူ တိုးတက်လာအောင် ကြံစည်ပြုလုပ်လိုသော ဆန္ဒမရှိကြသည်ကိုသာ တွေ့ရကြောင်း။ ထိုသို့၊ ငွေရေး၊ ကြေးရေး အခက်အခဲ၊ စာလုံး-အခက်အခဲ တို့နှင့် တွေ့ကြုံနေရုံ၊ ရရှိနိုင်ပြည်၊ စစ်တွေမြို့၊ ပါဒလိတ်ချိတ်ရပ်နေ၊ စက်သူဌေး-ဦးရွှေထွန်းနှင့် ဇနီး-ဒေါ်မခိုး တို့က၊ လွန်ခဲ့သော တန်ခူးလအတွင်းက ဝတ္ထုငွေ-၂၀၀၊ ၎င်းပြင်၊ မြန်မာပြည်၊ ပဲခူးမြို့၊ အထက်လွတ်တော် အမတ်-ဦးဘမောင် က၊ အလှူငွေ-၅၀-တို့ကို လှူဒါန်းသည့်ပြင် နောင်ကိုလည်း ကြည့်၍ ကူညီနိုင်သရွေ့၊ ကူညီပါအုံးမည်ဟု ဝန်ခံစကား ပြောကြား အားပေးကြခြင်း။ ထို့ပြင်၊ အခြား ပုံနှိပ်တိုက်တို့က ငြင်းပယ်ထားသော ဤစာအုပ်ကို ဖြစ်နိုင်သော နည်းဖြင့် ကြံဆောင် ရိုက်နှိပ်ပေးပါမည်ဟု ဝန်ခံ၊ အားပေးကြသော သူဌေး-ဦးဘဘာပိုင်၊ သုဓမ္မဝတီစာပုံနှိပ်တိုက်စာရေးကြီး-ဦးပန်းမောင် အယ်ဒီတာ - ပမဠကျော် - ဦးကြီးမေ တို့၏ ရိုင်းပင်း၊ ကူညီခြင်းဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာအများ ဘတ်ရှု၊ မှတ်သား သတိတရား ရနိုင်ကြစေရန် ရည်သန်လျက်၊ ပုံရိုက်၊ ထုတ်ဝေ လိုက်ရပါကြောင်း။

ဤစာအုပ်ကို ရုဆောင်း၊ ရေးသားနေစဉ်၊ မဇ္ဈိမ-ဗုဒ္ဓသာသနာပြုရေး ကိစ္စကြီးတရပ်ဖြစ်သော မိလိန္ဒပဉ္စာပါဠိတော်-ဟိန္ဒူဘာသာပြန် ကျမ်းစာတစောင်ကို၊ စစ်တွေမြို့နေ၊ ရဟန်းဒါယကာ၊ (မိဂဒါဝန်-ဓမ္မစက္ကဝိဟာရ-တိုက်ကျောင်း ဒါယကာ) ဦးကျော်ဇံ- ဇနီး- ဒေါ်ဒေါ်ဦး တို့၏ အလှူငွေ တထောင်ကျော်ကို အရင်းတည်လျက်၊ အလှူဟာဗာဒ်မြို့၊ လော-ဂျာနယ်-စာပုံနှိပ်တိုက် (Law Journal Press, Allahabad) ၌၊ ပုံနှိပ်ရေး ကိစ္စကြီးကို၊ ဆောင်ရွက်နေရုံဖြစ်၍ အားလပ်ခွင့် ကောင်းစွာ မရပါသဖြင့် အကြမ်းလက်ရေး၊ စာမူကိုပင် ရုတ်တရက်၊ စက်တင်ပုံနှိပ်ရသောကြောင့် စကားလုံး အသုံး၊ အနှုန်း၊ ဝါကျ အသွား၊ အလာ၊ အခန်း ကဏ္ဍ၊ အထား၊ အသို စသည်တို့မှာ အချို့ အချို့သော နေရာ၌ ပြေပြစ်၊ ချောမောခြင်း မရှိဘဲ ချွတ်ချော်၊ မှားယွင်းခြင်းများ ပါရှိလိမ့်မည်ဟု မှတ်ယူပါကြောင်း။

ထို့ပြင်၊ သက္ကတဘာသာ ကျောက်စာများကို မူအတိုင်း မြန်မာအက္ခရာဖြင့် ပြန်ဆို ရေးသားရာ၌ “ဩ၊ ဩ၊ ဩ၊ န္ဓ၊ ဣ၊ ဣ၊ ဣ၊ ဝဏ်” စသော စာလုံးများ မရှိသောကြောင့်၊ ဘလောက်ထု ဆရာများထံမှာ သီးခြား အလုပ်ခိုင်းရာ ၎င်းဆရာများမှာလည်း လုပ်ရိုး၊ လုပ်စဉ်မရှိ၍ စာလုံးပုံ၊ အနေ၊ အထား၊ ကျနု၊ သေချာခြင်းမရှိကြောင်း။ “ရေပ” ခေါ် သင်္ကေတမှာလည်း။

“လုံးတင်”ကို တခြမ်းဖွဲ့ထားရသဖြင့် “အသတ်” နှင့် ခွဲခြား၍ မရအောင် တူနေရာ၊ ဤစာရေးသူကိုယ်တိုင်ပင်၊ အတော် ခဲခဲ၊ ယဉ်းယဉ်းနှင့် ဘတ်ယူ ရသည်ကို ထောက်ဆက သက္ကတဘာသာကို လုံးဝ၊ မသင်ကြားဘူးသော စာဘတ်သူအပေါင်းတို့မှကား အတော်ပင် အဘတ်ရ ခက်ခဲလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါကြောင်း။ သို့သော်၊ စာဘတ်သူတို့သည်၊ အထက်အဆိုပါ မလွဲ၊ မရှောင်သာ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ချွတ်ချော်၊ တိမ်းပါး၊ အပြစ်၊ အနာ၊ အဆာ များကို အလွန်ဂရုမပြုဘဲ ထိုထိုဌာနနှင့် ဆိုင်ရာ အဖြစ်၊ အပျက်၊ သဘော၊ ယုတ္တိတို့ကိုသာ၊ သိရှိ၊ နားလည် ကြလေအောင် သည်းခံ ဘတ်ရှုကြစေလို ကြောင်း။

ဤမျှ အခက်၊ အခဲနှင့် ထွေကြုံနေရသော ကိစ္စကို၊ ငွေအား၊ လူအားဖြင့် ထမြောက်အောင် ကူညီကြကုန်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသိုး တို့အား ဤစာရေးသူက၊ ကျေးဇူးတင်၍ ကုန်နိုင်ဘွယ် ရာ မရှိကြောင်း။ ။

ဤ “မဟာဗောဓုပ္ပတ္တိကထာ” ခေါ် ကျမ်းစာအုပ်ကို၊ ဝယ်ယူ၊ ဘတ်ရှု ခြင်း အားဖြင့် စာရေးသူအား ကူညီကြမည်ဆိုပါလျှင်၊ မကြာခင်ပင် “မဇ္ဈိမ ဒေသ - ဗုဒ္ဓသာသနာ - ခေတ်ကာလ” ခေါ် အိန္ဒိယသာသနာဝင်၊ ရာဇဝင် ကျောက်စာ - ဗဟုသုတများ ပါရှိသော ကျမ်းစာကြီးတစောင် မြန်မာ နိုင်ငံ၌ တွက်ပေါ်လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါကြောင်း။

ကိစ္စိမာ။

မိဂဒါဝုန်၊ ဗာရာဏသီ-ဒီဟတြိတ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အား သတိတရားရစေမည့်ဆောင်းပါး တစောင်ကို၊ မူနှင့် မြန်မာဘာသာပြန်တို့ကိုပါ ပူးတွဲ၍ အောက်၌ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

FOUR RELIGIONS MEET HERE.

The Buddhist Shrine At Gya.

Scattered over India are many places which are Sacred to two Religious faiths, but the temple of Gya is unique in that no less than four religions have definite associations with it. Originally it was built by the Buddhists on the site where the Great Teacher supposed to have received the Enlightenment, and there still some remains of that original structure to be seen.

Through all the subsequent ages it has been honoured as the Chief Shrine of the Buddhists and thousands of pilgrims visit the sacred place from all parts of the world. It must come as a shock to many of these pilgrims to find that their honoured Shrine is in the custody of a Hindu, with the title of Mahant, and that the very image of the Buddha in the Temple has the marks of Vishnu on the forehead. The fact that the Shrine of which he is guardian has no original connection with the Mahant's own faith is matter of small moment to him. The gifts of the devout Buddhists are received with thankfulness.

Ancient Privilege:— How came a Hindu to claim guardianship of the Temple and mastership of the ritual? The present Mahant has his possessions a curious document which states that the position was granted to his ancestors by a Mohammedan Emperor. Thus three religions are closely associated with this Shrine, The association of the Christian religion with the Shrine at Gya is due to the fact that the present structure is the work of the British Government under whose control it still is. The name of Sir Ashley Eden appears on an inscription placed there when the Temple was reconstructed.

Curzon's Interest:— Lord Curzon felt the anomaly of the whole position, though he realised that the claims of the Mahant could not be disputed even though it is in comparatively recent years that the right of possession was claimed. He set to work to effect an agreement so that the place could be restored to the faith to which, in equity, it belonged. He drew up a long memorandum on the subject and sketched the lines on which an agreement might be reached. He persisted in his attempts till he left India, but was not successful. From time to time there is an agitation among the Buddhists in favour of the change, but so far these efforts have failed.

By:— E. WATTS, M. B., B. S.

(Copied from the Sunday Statesman of the 31st October, 1937.)

(မြန်မာဘာသာပြန်)
 ဘာသာလေးမျိုး ဤဌာန၌ ပေါင်းဆုံကြသည့်
 ဂယာရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားကျောင်း။

ဘာသာနှစ်မျိုးနှင့် သက်ဆိုင်သော ဌာနများစွာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ အနှံ့အပြားရှိပေသည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓဂယာရှိဘုရားကျောင်းမှာကား၊ လေးမျိုးထက်မနဲသော ဘာသာတရားတို့နှင့် ထူးဆန်းစွာ ဆက်စပ်လျက်ရှိ၏။ ပထမမူလ ထိုဘုရားကျောင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့က မြတ်စွာဘုရားသခင် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူရာ ဌာနဖြစ်သည့်အလျောက် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့သော ကျောင်းဖြစ်ပေသည်။ ယခုတိုင် ထိုမူလပဝေနကျောင်း၏ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော အစအန(အကြွင်းအကျန်)အချို့ကိုတွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။

အချိန်ကာလရွေ့လျော့ ပြောင်းလဲလာခဲ့သော်လည်း ထိုဌာနမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏အထွဋ်အမြတ်ဆုံးသောဌာနအဖြစ်ဖြင့် ချီးမြှောက်ပူဇော်ခြင်းခံရသည့်ပြင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ထောင်ပေါင်းများစွာကုန်သောဘုရားဖူးတို့သည် လာရောက် ဖူးမျှော် ပူဇော်ကြ၏။ မိမိတို့၏ အထွဋ်အမြတ်ပူဇော်ခြင်းပြုအပ်သော ဘုရားကျောင်းတော်ကို “မဟန့်” ခေါ် ဟိန္ဒူတဦးက သိမ်းဆည်းထားသည်ကို တွေ့မြင်ရသဖြင့်၎င်း၊ ကျောင်းတော်တွင်းရှိ ဘုရားရုပ်ပွားတော်၏ နဖူးသင်းကျပ်တော်တွင် ဗိဿဏိုးနတ်၏ အမှတ်အသားများကို တွေ့မြင်ရသဖြင့်၎င်း၊ များစွာကုန်သော ဘုရားဖူးတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ကေနမချွတ် ထိခိုက်ချောက်ချားစေလိမ့်မည်။

မဟန့်အဘို့ကား- ယခု မိမိ ထိန်းသိမ်း ထားရသော ဘုရားကျောင်းသည် မိမိယုံကြည်သော ဘာသာတရားနှင့် မူလကတည်းကပင် ဆက်စပ်ခြင်းမရှိချက်ကို အလေးဂရုပြုစရာမဟုတ်ဟု ထင်မြင်နေပေသည်။ စေတနာသဒ္ဓါတရားထက်သန်ကြကုန်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ အလှူဝတ္ထုများကို နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်စွာနှင့်ပင် လက်ခံသိမ်းပိုက်နေ၏။

ရှေးအခါက အခွင့်အရေး—ဘုကြောင့် ဟိန္ဒူတဦးက ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားကျောင်းကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် (သူ၏) ဘာသာရေးပိုင်ဆိုင်ခွင့်အရ ဦးစီးနေပါသနည်း ? ယခုလက်ရှိမဟန့်၏ လက်ထဲတွင် ထူးဆန်းအံ့ဩစရာကောင်းစွာသော စာတမ်းတခုရှိသည်။ ထိုစာတမ်းတွင် မဟန့်၏ ဆရာ? ဆရာတို့အား မဟာမေဒင် (ပထိ) ဘာသာဝင် ဘုရင်တဦးက

စိုးပိုင်ခွင့်ပေးခဲ့ကြောင်း ပြဆိုထားလေသည်။ ဤကဲ့သို့သောနည်းဖြင့် ဘာသာတရား သုံးမျိုး (ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာ၊ ပာသီဘာသာ) တို့သည် ဘုရားကျောင်းနှင့် ရင်းနှီးဆက်သွယ်လျက် ရှိပေ၏။ တဖန် ခရာဇ်ယန်ဘာသာနှင့် ထိုကယာရှိ ဘုရားကျောင်းဆက်သွယ်ရပုံမှာ-ယခုတည်ရှိနေသော ဘုရားကျောင်းတော်သည် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ ပြုပြင်တည်ဆောက်အပ်သော ကျောင်းတော်ဖြစ်သည့်ပြင်၊ ယခုတိုင် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ကပင် အုပ်ချုပ် ချယ်လယ်လျက် ရှိနေသေး သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဘုရားကျောင်းကိုပြန်လည်ဆောက်လုပ်စဉ်က ကျောက်ကမ္ပည်းရေးထိုးရာတွင် “ဆာအက်(ရှ်)လီ-အီဒင်” ၏ အမည်မှာ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ပါရှိနေပေ၏။

လော့(ဒ်)ကာဇင်၏ စိတ်ဝင်စားချက်—လော့(ဒ်)ကာဇင်မှာ၊ မဟာနို့သည် သူ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို နှစ်မကြာသေးမီက ခိုင်ခိုင်မာမာ မဖျက်ဆီးနိုင်လောက်အောင် တောင်းဆိုထားရှိကြောင်း သိသော်လည်း၊ အစဉ်အလာ တရားနည်းလမ်း မကျမှုတို့ကိုမူကား အတော် ခံပြင်းရှာပေ၏။ (ထို့ကြောင့်)သူသည် ထိုနေရာ(မဟာဗောဓိ)ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အမှန်ကန် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရရှိလေအောင် သဘောတူညီချက်တစ်ခုကို ကြိုးစားကြံဆောင်ခဲ့သေး၏။ ၎င်း(လော့-ကာဇင်)သည် ထိုသဘောတူညီချက်ရရန် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ စေ့စပ်နိုင်ရန်နည်းလမ်းများကိုဖော်ပြကာ ရှည်လျားလှစွာသော မှတ်ချက်တစ်ခုကို ရေးသားခဲ့လေသည်။ ဤကိစ္စကို၊ အိန္ဒိယပြည်မှ ပြန်သွားသည့်တိုင်အောင် ကြိုးစားခဲ့၏။ သို့သော် မအောင်မြင်ခဲ့။ မကြာခဏပင် ဗုဒ္ဓဘာသာတို့က ထိုဌာနဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုပြောင်းလဲရေးအတွက် ဆူပူအားထုတ်ခဲ့ကြသော်လည်း၊ ယနေ့တိုင် အရာမရောက်သေးချေ။

ရေးသူ-အီ-ဝက်(စ်)-ဆေးဝိဇ္ဇာ၊ခွဲကုရေးဝိဇ္ဇာ။

(၁၉၃၇-ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၃၁-ရက်နေ့ထုတ် “ဆန်းဒေး-ဆတိတ်(စ်)မင်” သတင်းစာမှ ကူးယူသည်)။

အထက်အဆိုပါ ဆောင်းပါးမှာ-ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်သူ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတဦးက၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ ရေးသားဖော်ပြရှာသောဆောင်းပါးဖြစ်၍၊ မိမိတို့ဘာသာရေးကို၊ လေးလေး နက်နက် တွေးတောတတ်သူများအား အလွန်အကျိုးသက်ရောက်စေ၏။ သတိတရား ရစေ၏၊ ရှက်လည်း ရှက်စေ၏။

ဘာသာရေးအတွက်ဆိုလျှင် အသက်ကိုပင် စွန့်လွှတ်နိုင်သော လူမျိုး
 ခြားတို့ ကြားသိလျှင်၊ ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ရှက်စရာပင်ဖြစ်၏။
 သို့သော်၊ ကျွန်ုပ်တို့ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာများအဘို့ကား၊ ထူးခြားလှမည်မထင်။
 အကြောင်းကိုဆိုသော်၊ မိမိတို့တိုင်းပြည်တွင်းရှိ ဘာသာရေးအဆောက်
 အဦအချို့နှင့် စီးပွားရေး၊ အမျိုးဇာတ် အရေးတို့၌ လူမျိုးခြားများက ချုပ်
 ချယ်၊ စော်ကားနေကြခြင်းကို၊ အောင့်အီး၊ သည်းခံနေနိုင်ကြသောကြောင့်
 ဖြစ်၏။

အို ရဟန်းရှင်လူအပေါင်းတို့! မိမိတို့အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာတော်
 ရေးအတွက်၊ အရှက်ကြီးရှက်ကြလော့!! သတိတရားရကြလော့!! ကျွန်ုပ်
 သည်၊ ဤစာအုပ်ငယ်ကို၊ အပျင်းဖြေ ဘတ်ရွတ်ဘို့ရန် ရေးသားထုတ်ဝေ
 လိုက်သည်မဟုတ်၊ စင်စစ်မှာ အသင်တို့ သတိတရားရကြဘို့၊ အခွင့်အခါ
 သင့်တိုင်း၊ ပိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်ကြဘို့ရန် ရည်သန်လျက် ရေးသားရခြင်း
 ဖြစ်၏။ အသင်တို့သည်၊ မိမိကိုယ်တိုင် ဦးစီးခေါင်းဆောင်ပြု၍ မဆောင်
 ရွက်နိုင်စေကာမူ၊ ဆောင်ရွက်နိုင်သော သူတို့အား စည်းလုံး ညီညာစွာ
 ရိုင်းပင်း ကူညီကြပါ၊ အားပေးကြပါ။

(စာရေးသူ)

နိဒါန်း။

နမော မဟာကာရဏိကာသ တဿ။ ။

ကျွန်ုပ်တို့၊ ဗုဒ္ဓဘုရားသခင် ပွင့်ထွန်းပေါ်ပေါက်တော်မူရာ၊ အဝန်းယူစနာ ၉၀၀-ရှိသော မဏ္ဍိမဒေသ (အိန္ဒိယ) ရာဇဝင်၏ အခါကာလကို ပိုင်းခြား၊ ဝေဖန်လိုက်မည်ဆိုပါလျှင်၊ ခရစ်တော်မဘွားမီ နှစ်ပေါင်း ၁၄၀၀ မှ အစပြု၍၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ပေါ်လာသည်အထိ “ဝေဒ-အခါကာလ”။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာပိဋကေယျာသည်၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကိုရပြီးနောက်၊ ဗာရာဏသီပြည်၊ ဣသိပတန၊ မိဂဒါဝန်တော်၌ အရှင်ကောဏ္ဍည အစရှိသော ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ဟောဖော်ညွှန်ပြလျက်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်၊ ရဟန်းတော်များအဖြစ်သို့ရောက်စေတော်မူသည်ကစ၍၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၅၀၀- (ခရစ် ၁၁၀၀) တိုင် အောင်သော အခါကာလကို “ဗုဒ္ဓသာသနာ-ခေတ်၊ ကာလ”။ ထိုကောဇာသက္ကရာဇ် ၅၀၀-မှသည်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၆၀- (ခရစ် ၁၇၆၀) ခု၊ တိုင်အောင်သော အခါကာလကို “မဟာမေဒင်-ခေတ်ကာလ” ဟူ၍၊ ယေဘုယျအားဖြင့် သုံးမျိုး၊ သုံးစား ခွဲခြားထားရာတွင်၊ ဂေါတမရှင်တော်ဘုရားနှင့်ဆိုင်ရာ မိဂဒါဝန်၊ ကုသိနာရုံစသောဌာနများရှိ၊ အဆောက်အဦကြီး၊ ငယ်တို့သည်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀-တိုင်သောအခါ၊ မဟာမေဒင် သူရဲကောင်းများ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက် တိုက်ဖျက်စဉ်၊ နောင်တဖန်၊ ထူထောင်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်လောက်အောင် ပျက်စီးတိမ်မြုပ်သွားသော်လည်း၊ မဟာဗောဓိဌာနမူကား၊ လုံးဝတိမ်ကောခြင်းမရှိသေးဘဲ၊ ရှေးထေရဝါဒီ ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များသည်၊ ခရစ် ၁၃၀၀-ခုနှစ် တိုင်အောင်၊ စောင့်ရှောက်လာနိုင်ခဲ့ကြသည်မှာ အံ့ဩစရာတစ်ခုပင်ဖြစ်၏။ ။

သို့သော်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၁၀၀-တွင်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကွယ်ပသွားသည်ကအစပြု၍၊ ဗြဟ္မဏဘာသာဝင်များသည်၊ အားရှိ၊ လွှမ်းမိုးလာခဲ့ခြင်း၊ မဟာမေဒင်နှင့် ဟိန္ဒူသူပုန်တို့၏ တိုက်ခိုက်မှုတို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးမငြိမ်၊ မသက်ဖြစ်နေခြင်း စသောအကြောင်းတို့ကြောင့် ထိုမဟာဗောဓိ၌ သီတင်းသုံးနေကြကုန်သော ရဟန်းတော်တို့သည်လည်း၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၃၀၀-ခုနှစ်၊ တိုင်သောအခါ၊ ဆက်လက် သီတင်းသုံးခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ဘဲ၊ သီဟိုဠ်၊ နေပါ၊ တိဗက် စသော နယ်စွန့် နယ်ခြား တိုင်းတပါးတို့သို့ တိမ်းရှောင် ခိုဝင်သွားကြရလေတော့သည်။ ။

ဤမှနောက်၊ ကာလ အတန်ကြာပြီးခါမှ၊ ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့ ဝေ့ကြ၊ မြင်ကြရသော မဟန္တကီဇော်ဂျိတို့၊ ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့၊ ခေတ်ကောင်း၊ ခေတ်ဆိုး၊ အမျိုးမျိုးသော ကာလတို့၌၊ ဖြစ်၊ ပျက် လာခဲ့သော ကျွန်ုပ်တို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရှင်၊လူ အများနှင့် အထူးသဖြင့်သက် ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိဌာန အကြောင်းအရာကို စေ့ငု၊စုံလင်စွာရေး သားရန် အရေးမှာ၊ ဘာသာစာတမ်းမျိုးကို တတ်၊သိ ရုံမျှနှင့် ပြီးစီးနိုင်သည် မဟုတ်ဘဲ၊ သာသနာဝင်၊ ရာဇဝင်၊ ဗောဓိဝင်၊ ဒီပဝင် စသော ရှေးဟောင်း ကျောက်စာ၊ သမိုင်းနှင့် မှတ်တမ်းများကိုပါ ကြည့်ရှု၊ မှတ်သား နိုင်သော ဘာသန္တရ၊ဂန္ထန္တရ၊ဗဟုသုတ အရာ လိမ္မာ၊ကျွမ်းကျင်သူတို့သာ စွမ်း ဆောင်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ဆိုက မှားမည်မဟုတ်ပေ။

ဤ “မဟာဗောဓိဌာနီကာဏာ” ခေါ် စာအုပ်ကို စီစဉ် ရေးသားသော ရဟန်းတော်-အဿူဇိကီဇ္ဇိမာ သည်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့၊ ၁၆-နှစ်သားအရွယ် ကပင် ရောက်ရှိ၍၊ နေ့လ နှစ်ပါးကဲ့သို့ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားလျက် ရှိတော် မူသော မဇ္ဈိမဒေသ၊ ကုသိနာရုံ ဆရာတော် - ဦးခန္တမဏိ ထံတော်ပါး၌ နာဂရိဘာသာကို သင်ကြားပြီးနောက်၊ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာအောင် အိန္ဒိ ယနိုင်ငံ၌၊ ဟည့်လည် နေထိုင်ကာ၊ ဘာသန္တရပညာများကို ဆည်းဘူးရ ဆောင်းခြင်း၊ ၎င်းပြင် လွန်ခဲ့သော ၁၀-နှစ်ခန့်ကစ၍ ယခုတိုင် ဗာရာဏ သီမြို့အနီး ဘုရားသခင် တရားဦးဟောတော်မူရာ မိဂဒါဝန်ဌာနရှိ ဗုဒ္ဓဘာ သာ-မြန်မာ-ကျောင်းတိုက်ကြီးကို၊ ကြီးမှူးစီမံကာ ကျောက်စာဘက်ဆိုင် ရာ စာပေများကို ရှာဖွေ ရဆောင်းခြင်း စသော ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့ကို၊ ဤ နိဒါန်းရေးသူနှင့်တကွ၊ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ဘုရားဖူး ရောက်ကြကုန်သော ရှင်၊ လူ အပေါင်းတို့ ကောင်းစွာ သိရှိကြသည့် အတိုင်း၊ ထိုအသျှင်မြတ် ရေး သားအပ်သော စာပေသည်လည်း အပျင်းဖြေမဟုတ်ဘဲ၊ အဟုတ်တကယ် ဗဟုသုတ ရှာဖွေကုန်သော သုတေသီ ပညာရှင်များ အတွက်၊ ကျေးဇူး များမည့် စာတစ်စောင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း။

ပေးပို့လာသော စာမူကို ဘတ်ရှုကြည့်ရာ၊ ရှေးဟောင်းခါ ဖြစ်၊ပျက် သမျှသော အကြောင်း၊အရာတို့ကို၊စကားအပိုမသုံးနှုန်းဘဲ၊ချနှစ်၊သက္ကရာဇ် နှင့်တကွ၊ သေချာ၊ ဂန၊ အပိုင်း၊ အခဏ်း တို့နှင့် စီစဉ်၊ ဖော်ပြသွားသည်ကို ကြည့်လျှင်၊ စာမျက်နှာပင် မများသော်လည်း၊ ကျွမ်းကျိုး၊ ကျွမ်းကား အ ထူးများပြား၍၊ထိုထိုကျောက်စာ၊ ဓာတ်ပုံစသည်တို့ကို၊ ရှာဖွေရဆောင်း ရာ၌၊ သည်းခံခြင်း တရားကို လက်ကိုင်ထားလျက်၊ အပင်၊ အပန်း များစွာ

(ည)

မဟာဗောဓိပုတ္တိကထာ။

ခံ၍ ရှာဖွေ စုဆောင်းခဲ့ရသည်ကို သိရှိနိုင်ကြောင်း။ ဓာတ်ပုံများမှာလည်း ကျောက်စာဝန်များ ပေါက်ရောက်ခါစ၊ စေတီတော်စသည်တို့ကို မပြုပြင်မီ၊ ခရာဇ် ၁၈၆၃-ခုနှစ်က၊ ရှေးဟောင်းပုံများနှင့် မွမ်းမံပြုပြင်ပြီးဖြစ်သော ယခုကာလရှိ ဓာတ်ပုံများကို နှိုင်းယှဉ် ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြင့်၊ ရှေးအခြေအနေနှင့် ယခု အခြေအနေကို ရုတ်တရက် ခွဲခြား၊ ဝေဖန် သိစွမ်းနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟူသမျှတို့၏ သေရေး၊ရှင်ရေးတမျှ အရေးကြီးလှသော ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိဌာန၏ ဟောင်း၊သစ်သော အခြေ၊အနေအဖြစ်၊ အပျက်တို့ကို၊ သေချာစွာ သိရှိကြပြီးလျှင်၊ “ဒို့ပြေ၊ဒို့မြေ”ဆိုသကဲ့သို့၊ “ဒို့ဘုရား၊ ဒို့အဆောက်အဦ” များကို၊ တရားသဖြင့် ပြန်လည် ရရှိအောင် အားထုတ်လိုသူ ရှင်၊လူ အပေါင်း အမျိုးကောင်းသား-သို့တို့သည် တတ်စွမ်းသမျှ ဘတ်ရှု၊ မှတ်သား အားသစ် ကြိုးပန်းကြလိမ့်မည်ဟု မြှော်လင့်၊ ယုံကြည်ပါကြောင်း။

ဦးသူရိယ၊

ပိဋက-တိုက်သစ်ကျောင်း။

သရက်တောတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

မာတိကာ။

ဦးရေ		မျက်နှာနံပါတ်။
၁	အဘိယာစက-စကား	 က
၂	နိဒါန်း	 ၉
၃	အောင်မြေ-ဗေဒ	 ၁
၄	ဗုဒ္ဓဂယာရှာ	 ၂
	ရှာဖွေနယ်နိမိတ်	 ၂
	နေရာဥရားမြစ်	 ၂
	တာရာဒေဝီနတ်သွီး	 ၂
	သန်းခေါင်စာရင်း	 ၃
၅	မဟန့်ရသေ့ကျောင်း	 ၃
	ဆင်, မြင်း, ကျွဲ, နွား, တင်းကုတ်များ	 ၃
	မြန်မာကျောက်စာတချပ်	 ၃
	ဟိန္ဒူနတ်ကွန်း ၄-ဆောင်	 ၃
	မဟန့်များ၏ သင်းချိုင်း	 ၄
	မဟန့်၏ အဆက်ပေါင်း	 ၄
	မဟန့် ‘ဘင်း’ သောက်ခြင်း	 ၅
၆	မဟန့်နှင့် ဝင်ငွေ	 ၅
၇	“ဗုဒ္ဓဂယာ” ဟူသော အမည်	 ၆
၈	အရေးကြီးသော ကျမ်းစာ	 ၆
၉	မဟာဗေဒမိဌာနနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်းပါ မူလစကားမှ ကောက်နှုတ်ချက်	 ၇
၁၀	မဟာဗေဒမိဌာန၌ ယခုကာလကြွင်းကျန်နေသေးသော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ အချို့	 ၁၃
၁၁	အနိမိသလော ?	 ၁၇
	မဟန့်အိမ်နှင့် ကျောက်တိုင်များ	 ၁၈
၁၂	ကမ္မဋ္ဌာန်းဂူ	 ၁၈
၁၃	မဟာဗေဒမိတန်ဆောင်းဝင်ဝ၊ ဗြိတိသျှအစိုးရ ကျောက်စာ	 ၁၈
၁၄	ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီး	 ၁၉
	ဗေဒမိသတ္တ ငွေဆင်းတု ၂-ဆူ	 ၁၉
	အသောက-စေတီငယ်	 ၁၉

(၅)

မဟာဗောဓိပုတ္တိကထာ။

ဦးရေ

မျက်နှာနံပါတ်။

၁၅	တန်ဆောင်းတော်ကြီး၏ ယခုအခြေအနေ		၁၉
၁၆	ဘုရားခန်း		၂၀
	ရွှေဆင်းတု		၂၀
	‘ဆာဆက်’မင်း ဗောဓိပင်ကို ခုတ်ဖြတ်ခြင်း		၂၀
	မဟာဒေဝကို ပူဇော်သူများ အလေ့အကျင့်		၂၁
	မဟာဒေဝ-လိင်		၂၁
၁၇	ပျောက်သွားသောဘုရား ဘယ်မှာလဲ ?		၂၁
	နတ်ကွန်းနှင့်ဘုရား၊ ပဒုမပါဏိ၊ ဝဇီရပါဏိ၊ မယ်တော်		
	မာယာပုံများ		၂၂
၁၈	ကျောက်စေတီငယ်များ		၂၃
၁၉	ဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်		၂၃
	ယခုရှိသော အပင်သည် ဘုရား လက်ထက်တော်က		
	အပင်လော ?		၂၄
၂၀	အပရာဇိတ-ပလ္လင်တော်		၂၄
၂၁	ဗောဓိညောင်ပင်နှင့် ရာဇဝင်		၂၅
၂၂	ဗောဓိပင်ကို ပထမ ခုတ်ဖြတ်ခဲ့သူ		၂၆
၂၃	အသောကာဝဒါန-ကျမ်းအဆို		၂၇
၂၄	ဗောဓိပင်ကို အဆုံးစွန် ပြုရပျိုးထောင်ပေးခဲ့သောမင်း		၂၈
၂၅	ဗောဓိပင်နှင့် နတ်စုံတွဲ		၂၈
	(က) ခြေတော်ရာ		၂၉
၂၆	မင်းသွီး၏ တက်လမ်း		၂၉
၂၇	မဟာဗောဓိဌာနရှိ ပဓာနကျောက်ကမ္ပည်းစာများ		၃၀
	(က) ကျောက်စာနံပါတ် ၁-မှ, ၄-အထိ		၃၁
	(ခ) “ ၅-မှ, ၆-အထိ		၃၂
၂၈	ကျောက်စာနံပါတ် (၇)		၃၃
၂၉	၎င်း (၉-၁၀)		၃၆
၃၀	လိပ်သဲကျောက်ချပ်ပေါ်ရှိ ကျောက်စာနံပါတ် (၁၁)		၃၇
၃၁	ကျောက်စာနံပါတ် (၁၂)။		၃၉
၃၂	ဝိသိကင်၏-၁၃-ခုမြောက်ကျောက်စာ		၃၉
၃၃	ကျမ်းပြုဆရာ၏အမှာစကား		၄၆

ဦးရေ		စာမျက်နှာနံပါတ်
၃၄	ကမ္ဘည်းစာလိမ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်	 ၄၇
၃၅	ရခိုင်ဘုရင်၏ကျောက်စာအကြောင်း	 ၄၉
၃၆	ရခိုင်ဘုရင်၏ကျောက်စာနံပါတ်(၁၃)	 ၅၀
၃၇	ရခိုင်ဘုရင်၏ကျောက်စာမူ	 ၅၁
၃၈	ကျောက်စာဝန်မင်း-ရာချင်ဒြိလသလ်-မိတြ၏ဝေဘန်ချက်	၅၄
၃၉	ဆင်ဖြူများသခင် ကျောက်စာ	 ၅၄
၄၀	ဘကြီးတော်ဘုရား၏ကျောက်စာ	 ၅၅
၄၁	ဘကြီးတော်ဘုရား၏သက္ကတကျောက်စာ	 ၅၆(က)
၄၂	ဘကြီးတော်ဘုရား၏မြန်မာကျောက်စာ	 ၅၇
	မဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုနှင့် မဟာမင်းထွဿာဂသူ	၆၁
	သာသနာနှင့်ကောဇာသက္ကရာဇ်	 ၆၁
	အလ္လဝတ္ထုများနှင့် မဟာဇေယျသင်္ကြန်	 ၆၂
၄၃	ဘကြီးတော်၏ကိုယ်စားတော်များရေးထားခဲ့သော မြန်မာ	
	ကျောက်စာ	 ၆၈
၄၄	မင်းတုန်းမင်း၏သက္ကတကျောက်စာ	 ၆၈ (က)
၄၅	၎င်းပါဠိကျောက်စာ	 ၆၉
၄၆	၎င်းသံပိုင်း,မော်ကွန်း	 ၇၁
	၎င်းကောဇာသက္ကရာဇ်	 ၇၃
	၎င်းမဏ္ဍိမဒေသ,အပိုင်းအခြားနှင့်ဗောဓိပင်အမြင့်ပေ,သက္ကဋ္ဌာန	၇၅
	၎င်းအလ္လတော်စာရင်းနှင့် ကိုယ်စားတော်များ	 ၇၆
	မဟန့်ကိုအပ်နှံ ထားခဲ့ပုံ	 ၇၇
၄၇	ကမ္ဘည်းစာမူ-နံပါတ်-၁၇	 ၇၉
၄၈	မဟာဗောဓိနှင့်ဆက်သွယ်ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များ	 ၇၉
၄၉	အဆုံးစွန်ပြုပြင်ခဲ့သူ	 ၈၇
၅၀	မင်းတုန်းဘုရင်နှင့်ဗောဓိပင်ဌာန	 ၉၀
၅၁	စေလွှတ်သောကိုယ်စားလည်တော်များ	 ၉၁
	ကင်းဝန်မင်းကြီး၏အလုပ်အစီအစဉ်	 ၉၂
	ပြုပြင်ခြင်းကိုရပ်ဆိုင်းစေသောနေ့စွဲ	 ၉၄
၅၂	ဗောဓိပင်ရှိမြန်မာဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် အရိုးအိုးစေတီ	၉၄
၅၃	မြန်မာကျောင်းလော ? ဂိုဒေါင်လော ?	 ၉၅

(ဗ)

မဟာဗောဓိပုတ္တိကထာ။

ဦးရေ		ဧမ္မာနန္ဒာနိပါတ်
၅၄	မင်းတုန်းမင်း၏ကျောက်စာကိုဘယ်လိုကူးယူရသလဲ ?	၉၅
၅၅	ပရိဘောဂဘဏ္ဍာတိုက်လော ? မဟန့်အိမ်လော ?	၉၉
၅၆	သီပေါဘုရင်နှင့်ဗောဓိပင်ဌာန	 ၉၉
၅၇	ရတနာဂီရိမှတ်တမ်း	 ၁၀၀
၅၈	စံအိမ်တော်သို့ဝင်ရောက်ခြင်း	 ၁၀၁
	အမတ်များအမည်	 ၁၀၃
၅၉	သီပေါမင်း၏ဗောဓိပင်အား အဆုံးစွန်ဖြစ်သောအလှူ	၁၀၅
	ရတနာဂီရိမြို့နှင့်နွားလှည်း	 ၁၀၅
၆၀	မဟန့်နှင့်ဓမ္မပါလ	... ၁၀၆
	မဟန့်တပည့်၊ သီဟိုဠ်ဘုန်းကြီးကိုရိုက်ခြင်း	 ၁၀၆
၆၁	ဂျပန်ဘုရားနှင့်မဟန့်	 ၁၀၇
၆၂	ဓမ္မပါလ၏ ပထမလျှောက်လွှာ	 ၁၀၇
၆၃	ဓမ္မပါလ၏ ဒုတိယလျှောက်လွှာ	 ၁၀၈
	ဓမ္မပါလအားလက်သီးနှင့်ထိုးခြင်း	 ၁၀၈
	မဟန့်၏တပည့်နှင့်အပြစ်ဒါဏ်	 ၁၀၉
၆၄	ဗုဒ္ဓဂယာ - မဟာဗောဓိဌာနရှိ ဘုရားဆင်းတုတော်များ၏ ကံကြမ္မာ	 ၁၁၀
၆၅	ဗောဓိပင်နှင့်ဆိုင်ရာအစိုးရအမှုတွဲမှစာမူများ	 ၁၁၄
၆၆	မင်းတုန်းမင်းနှင့်မဟန့်တို့စာချုပ်	 ၁၁၅
၆၇	ပထမီဘုရင်က “လာလ်ဂိရ်” မဟန့်အားပိုင်စားပေးသော အမိန့်တော်ပြန်တမ်း	 ၁၁၇
၆၈	မဟန့်၏အဆက်အနွယ်	 ၁၁၇
၆၉	ဘုရားကိုပြုပြင်ရန်-မဟန့်ကသဘောတူကြောင်းပေးစာမူ	၁၁၈
၇၀	ကင်းဝန်မင်းကြီး၏တောင်းဆိုချက်(ဂ)ချက်၊ စာမူ	 ၁၁၉
၇၁	မဟန့်ကမြေတကွက်ကိုအခမဲ့ပေးခြင်း	 ၁၂၁
၇၂	အစိုးရက၊ တန်ဆောင်းတော်ကိုမပြုပြင်ရန် တားစာမူ	၁၂၃
	ခရီးသည်များ၊ ရှေးဟောင်းအရာဝတ္ထုများကို မယူစေဘို့ ရန် ပိတ်ပင်တားဆီးစာမူ	 ၁၂၃
၇၃	ဒရဝမ်အားအမိန့်စာမူ	 ၁၂၅
၇၄	ကာနယ်-အိုလ်ကော့၏အလွန်အရေးကြီးသောစာမူ	၁၂၆

ဦးရေ

စာမျက်နှာနံပါတ်

၇၅	မဟာဗောဓိတန်ဆောင်းကို မဟာဗောဓိအသင်းသို့ မပေး နိုင်ဆိုသောစာမူ		၁၂၇
၇၆	ဘုရား ၇-ဆူကို မဟာနိပါတ်ဥပသုတ္တံသွားခြင်းတိုင်စာမူ		၁၂၈
၇၇	“ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ လှူထားသော ဆင်းတုစသော ဒါန ဝတ္ထုတို့ကိုမဟာနိမယူနိုင်”ဟုပေးစာမူ		၁၃၀
၇၈	ဂျပနီ-စန္ဒကူးဘုရားပျက်စီးလျှင်၊ မဟာနိ၏တာဝန်ဖြစ်လိမ့် မည်ဟု အရေးပိုင်ကဆင့်စာမူ		၁၃၂
၇၉	စကျင်ကျောက်ဆင်းတု- ၂-ဆူကိုချိုးဖဲ့ပစ်၍အရေးပိုင်က မဟာနိအားသတိပေးစာမူ		၁၃၃
၈၀	ဗုဒ္ဓဂယာ-ဥပဒေကြမ်းမူ(အင်္ဂလိပ်စာ)		၁၃၃
၈၁	ဗုဒ္ဓဂယာ-ဥပဒေကြမ်း၊မြန်မာဘာသာပြန်		၁၃၇
၈၂	မဟာဗောဓိအဖြစ်အပျက်နှင့်၊ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ပိုင်ဆိုင်ခွင့်		၁၄၁
၈၃	ပထမကျောက်တာဝန်၏မှတ်ချက်		၁၄၄
	ဆာ-အိဒဝင်-အာနိုး		၁၄၆
	ဟိုက်ကွတ်တရားသူကြီး ၂-ဦး၏ ကောက်နှုတ်ချက်		၁၄၇
	ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စောဒက-၄-ချက်		၁၄၈
	ဂျပနီလူမျိုး“ဒိုကာကုရာ”မြေတောင်းခြင်း		၁၄၉
၈၄	ဗုဒ္ဓကိုဟိန္ဒူများ ကိုးကွယ်ပါသလော ?		၁၅၀
၈၅	မဟာဗောဓိကိုပြန်ရရေး၌ ဟိန္ဒူများ ဘာမျှမကူညီနိုင်		၁၅၂
၈၆	ရှေးကထက် ဆိုးလာခြင်း		၁၅၃
၈၇	မဟာနိပိုင်ဆိုင်ထိုက်သလော ?		၁၅၃
၈၈	မဟာနိ၏ကြောက်ခြင်း အကြောင်းရင်း		၁၅၆
၈၉	သင့်လျော်သော စီမံကိန်း		၁၅၇
၉၀	ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏တာဝန်		၁၅၈
၉၁	သတ္တဌာနအကြောင်း		၁၅၉
၉၂	သတ္တဌာနဝေဘန်ချက်		၁၆၂
၉၃	ဗောဓိပင်အဆုံးအဖြတ်		၁၆၅
၉၄	မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဆရာတော်၏အဖြေ		၁၆၆
●	ဗောဓိပင်ကိုထားလက်နက်ဖြင့်မဖြတ်ကောင်း		၁၆၇
	အမြောက်ကြိုက်သူများ		၁၆၇

(၈)

မဟာဗောဓိပုတ္တိကထာ။

ဦးရေ

စာမျက်နှာနံပါတ်

၉၅	သင်္ဂဇာဆရာတော်ဘုရား၏မိန့်ချက်အချို့		၁၆၈
	ကုမ္ဘန်၊မစောင့်		၁၆၉
	ဆိုင်းသံ၊ဗုံသံမရှိ		၁၆၉
	ဝါကြွားခြင်းကိုမနှစ်သက်ကြနှင့်		၁၇၀
၉၆	မဟာဗောဓိပင် ပဏ္ဍင်တော်ရာမြေ ရှိခိုးဂါထာ (ကင်းဝန်မင်းကြီး)		၁၇၀
၉၇	သခွတ်ပင်-ဦးပရမ၏ မဟာဗောဓိ သတ္တဌာန ရှိခိုးဂါထာ ပါဌ်အနက်		၁၇၂
၉၈	ဆရာတော်-ဦးသူရိယ၏မဟာဗောဓိဝန္ဓနာ		၁၇၅
	မဟာဗောဓိပဏာမ ရစနာ ဂါထာ		၁၇၆
၉၉	ဗောဓိပင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘတ်ရှု လိုလားထိုက်သော ဘာသန္တရကျမ်းစာများ		၁၇၇
၁၀၀	မဇ္ဈိမတိုက်ရှိ အဝိဇဟိတစသော ဌာနအရပ်ရပ်တို့ကို အကျဉ်းပြဆိုရာ ကဗျာသံပေါက်များ		၁၇၉

ဓာတ်ပုံများ။

၁	မဟန္တကီဇော်ကျိပုံ		၄
၂	မဟာဗောဓိစေတီတော်အရှေ့မုခ်ပေါက်(မပြုပြင်မီကပုံ)		၁၄
၃	မဟာဗောဓိစေတီတော်ကြီးမပြုပြင်မီကပုံ		၁၈
၄	မဟာဗောဓိစေတီ ကြီးအတွင်းရှိရုပ်ပွားတော်		၂၀
၅	မဟာယာနဂိုဏ်းကကိုးကွယ်သော ဘုရားလောင်းပုံများ။ ဝဇီရာသနကျောက်ပဏ္ဍင်နှင့်ခြေတော်ရာပုံ		၂၂
၆	အသောကကျောက်လက်ရန်းပုံ		၂၆
၇	ပဒ္မပါဏိပုံနှင့်မယ်တော်မာယာပုံ		၂၈
၈	ရှေ့ဟောင်းကုဋိလအက္ခရာကျောက်စာ		၃၆
၉	ဘကြီးတော်ဘုရားနှင့်မင်းတုန်းမင်း၏ကျောက်စာဂူများ		၆၈
၁၀	မဟာဗောဓိစေတီတော်ကြီးမပြုပြင်မီကပုံ		၈၈
၁၁	မဟာဗောဓိစေတီတော်ကြီး (ပြုပြင်ပြီးပုံ)		၉၂
၁၂	မင်းတုန်းမင်း၏ပရိဘောဂတိုက်နှင့်သီပေါမင်း၏ ဇရပ်ပုံများ		၉၄
၁၃	ကျောက်စာရေးကူးရာ၌ ကူညီကြသော မြန်မာရဟန်းတော်များပုံ		၉၈

မဟာဗောဓိပတိကထာ။ ပထ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အောင်မြေ-မောဇီ။

သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်လာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုး
ကောင်းသား-သွီးတို့၊ ဖူးမျှော်သင့် ဖူးမျှော်ထိုက်သော၊ ဒဿနိယ၊ သံဝေ
ဇနိယ ဌာနလေးပါးတို့တွင်၊ တပါးအဝင်အပါ၊ ငါတို့ ဂေါတမ အနွယ်ဝင်၊
ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည်၊ တဆွဲလေးတောင်အပြန့်ကျယ်သော၊ အပရာဇိတပလ္လင်
ထက်၌၊ ထက်ဝယ်၊ ဖွဲ့ခွေနေတော်မူကာ၊ အစဉ်အတိုင်းရအပ်သော အာသ
ဝက္ခယဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ ကိလေသာအပေါင်းကို ထောင်းထောင်း၊ ပိုင်းဖြတ်
လျက်၊ သက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခု၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့အကုန်၊ နေအရုဏ်
တက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ စန်းနှင့်ဝိသာခါအကြိုက်တွင်၊ လောကသုံးပါး၏
အထွတ် အထိပ်၊ ဘဝိဿရ အဖြစ်သို့ ရောက်တော် မူ၍၊ “အနေကဇာတိ
သံသာရံ” စသော ဥဒါန်းကိုကျူးတော်မူရာ။ ရှေးသာသနာ ထွန်းကားစဉ်
ကာလက။ မဇ္ဈိမဒေသနှင့် တကွ၊ တရုပ်၊ တိဗက် စသော တိုင်းပြည် နိုင်ငံ
အသီးသီးတို့မှ၊ အမျှားဆုံးလာရောက်၊ ဖူးမျှော်၊ ပူဇော်၊ လှူဒါန်းရာဌာန၊ ပဓာ
နချက်ပွေ၊ ဤအောင်မြေသည်။ ယခု ကာလအခြေ၊ ဘယ်အနေသို့ ဆိုက်
ရောက်နေသည်ကို၊ သေချာဂန၊ သိရှိကြသို့ရန်မှာ၊ အောက်ပါ “ဗုဒ္ဓဂယာ”

(မဟာဗောဓိ) ရွာ၏။ အနေအထား၊ အခြင်းအရာများကို၊ ပထမမှတ်သားထားသို့ပင်ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဂယာရွာ။

(ခရာဇ်သက္ကရာဇ် ၁၈၇၇-ခုနှစ်က မှတ်သားချက်၊)

(Buddha Gaya, by Rajendra Lall Mitra LL.D., C.I., E., Page, 1.)

ဗုဒ္ဓဂယာ ရွာသည်၊ မြောက်ဘက်၌၊ ဟရိဟရပူရ်-ရွာ၊ အနောက်ဘက်၌၊ မတ်စတီပူရ်-ရွာ။ ဓောရရိဝါ-ရွာ၊ ဘူလူဝါ-ရွာ နှင့် တူရိ-ရွာ။ တောင်ဘက်၌၊ ရာမပူရ်-ရွာ။ အရှေ့ဘက်၌၊ လီလာဂျန် (နေရဉ္စရာ) မြစ်ဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ် အပ်သော ရွာကြီးတရွာဖြစ်သည်။ ဂယာမြို့မှ၊ ပေတရာလမ်း အတိုင်းဆိုလျှင်၊ (၈) မိုင်ခန့်ကွာ၍၊ ရှေးအခါက၊ “ရှေးရ်ဃာဇီ” သို့ သွားသောလမ်း တလမ်းလည်းရှိသည်။

နေရဉ္စရာမြစ်၊...အထက်ဖော်ပြရာပါ။ လီလာဂျန်သည်ပင်၊ ရှေးအခါက၊ နေရဉ္စရာမြစ်ဖြစ်၍၊ ဂယာမြို့နှင့် တမိုင်ခန့် အကွာတွင်၊ “မိဟနာ” ခေါ် မြစ်နှင့် ပေါင်းဆုံပြီးနောက်၊ “ဗာလဂူ” ဟု အမည်ပြောင်းသွားလေသည်။ ။ အခွန်ဝန်ရုံးစာရင်း၌၊ ဗုဒ္ဓဂယာကို၊ “မတ်စတီပူ-တာရာဒီ” သို့မဟုတ်၊ “တာရာဒီ-ဗုဇရဂ” ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ် မှတ်သားထား၏။ အကျယ်အဝန်းမှာ၊ ကေ-၂၈၀၀။ ရှစ်-၂။ ပီ(ဝါး)-၁၅။ ရှိသည်။ တာရာဒီ ဟူသော အမည်မှာ၊ “တာရာဒေဝီ” နတ်သမီး-နတ်ကွန်းကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရွာထဲ၌၊ အကြီး၊ အငယ်၊ အရွယ်၊ အသတ်၊ အထပ်ထပ်သော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦပျက် တောင်ကုန်းများရှိ၍၊ အကြီးဆုံးကုန်းများမှာ၊ အရှေ့ဘက်ပိုင်းအလယ်တွင်ရှိသည်။ အလျား ၁၅၀၀-ပေ။ အနံ ၁၄၀၀-ပေရှိ။ ကျောင်းတော်ကုန်းမြင့်တခုကို၊ ရွာနှစ်ရွာကြားရှိလမ်းဖြင့် ပိုင်းခြားထားရာ။ တောင်ဘက်ပိုင်းသည် မြောက်ဘက်ပိုင်းထက်ငယ်၍၊ သုံးပုံ တပုံခန့်သာ ရှိသော်လည်း၊ ရှေးဟောင်း ကျောင်းတော်ကြီး စသည့် အဆောက် အဦများ တည်ရှိနေသောကြောင့်၊ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ အရာဝတ္ထုဆိုင်ရာ ပညာဗဟုသုတ လိုက်စားသူတို့ အဖို့ အလွန် အရေးကြီးသောကုန်း မြေတခုဖြစ်သည်။ ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ်၏ တိုင်းထွာချက်အရ၊ မြောက်ဘက်ကုန်းမှာ။ ၁၅၀၀-ပေ x ၁၀၀၀- ပေ။ ရှိသည်။ (Archaeological Survey Report, Vol. 1., p. 11 ကိုကြည့်)။ ခရာဇ်-၁၈၀၉-ခုနှစ် “ဘူချနန်-ဟေမိလ်တန်” ရောက်စဉ်က “ရာဂျဆထာန်” (မင်းနေရာ) ဟူ၍ လည်း ခေါ်သည်ဟု ဆိုထား၏။

သန်းခေါင်စာရင်းအရ။ ၁၈၇၂-ခုနှစ်၊ အိမ်ခြေပေါင်း ၄၉၇-အိမ်၊ လူဦးရေ ၃၀၅၀။ ရှိ၍၊ ယောက်ျား ၁၅၈၂။ မိန်းမ ၁၄၆၈။ ဖြစ်သည်။ ပာဏီ (မဟာမေဒင်) ၃၉၂-ယောက်သာရှိ၍၊ ကျန်လူများ အားလုံး ဟိန္ဒူ ဖြစ်သည်။ အချို့အိမ်များမှာ၊ ဒေသထုံးစံအတိုင်း၊ မြေနံရံဖြစ်၍၊ အချို့မှာ၊ ဘုရားအုဋ္ဌကျောက်ဖြင့် တည်ဆောက်ထားကြသည်။

မဟာနိ ရသေ့ကျောင်း။

ဘုရားတန်ဆောင်းတော်အနီး၊ ပေတရာလမ်း၏ နံဘေး၊ နေရဉ္စရာမြစ် ၏ လက်ဝဲကမ္ဘာ မြေ-ဧက ၂၀-ခန့်ကျယ်ဝန်းသော ဥယျာဉ်နှင့် မဟာရံ တံတိုင်းအတွင်း၌ ကြီးမား၊ မြင့်မောက်သော တိုက်အိမ်ကြီးမှာ၊ ယခုအခါ စော်ဘွား (မဟာရာဇာ) ဘွဲ့ကိုပင် ရရှိနိုင်အောင် ကြိုးပွားချမ်းသာနေသော ဘုရားဘဏ္ဍာတော်ထိန်း မဟန္တကီဇော်ဂျီရသေ့ကြီး၏ နေအိမ်တော်ကြီး ဖြစ်၏။ တိုက်အိမ်ကြီး၏ အချို့နေရာ၌၊ လေးဆင့်ရှိ၍၊ များသော အားဖြင့် ကား၊ သုံးဆင့်တိုက်ရှည်ကြီးသာဖြစ်သည်။ ပတ်လည်သုံးမျက်နှာ၊ ဝရံတာ တဆင့်ကို ရှေးဟောင်း ဘုရားကျောက်တိုင်များ ခံကာလုပ်ထား၍၊ ကျန် တဘက်၌ကား၊ သစ်သားတိုင်ခံ၍ လုပ်ထားသည်။ တံခါးပေါက်၊ ပြတင်း ပေါက်တို့သည် ကျဉ်းမြောင်း နဲ့ပါးသော်လည်း၊ အဆောက်အဦ မူကား၊ အလွန်ခိုင်ခံ့သည်။ မြောက်ဘက်ပိုင်း၌၊ ၂-ဆင့်တိုက် ၃-တိုက်ရှိ၍၊ ရှေ့၌၊ အလုပ်ခန်းနှင့် ဆင်၊ မြင်း၊ ကျွဲ၊ နွား တင်းကုတ်များလုပ်ထားသည်။ တောင် ဘက်ပိုင်းတွင်၊ သုံးဆင့်တိုက် တဆောင်ရှိ၍၊ “ဗာရနွါရီ” ဟု ခေါ်သည်။ အထက်အဆိုပါ တိုက်အနီး၌ပင်၊ နတ်ကွန်းလေးခုရှိ၍၊ တခုတွင်၊ သက္ကတ မြန်မာ ကျောက်စာရှိသည်။ အခြားတခုတွင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားရုပ်ပွား များရှိသည်။

အထက်အဆိုပါ မဟာနိ၏ တိုက်မှ အနောက်မျက်နှာ၊ ကုန်းမြင့်ပေါ်၌၊ နှစ်ဆင့်တိုက် တဆောင်ရှိသည့်ပြင်၊ ပတ်လည်၌၊ အခြားဟိန္ဒူ နတ်ကွန်း ၄-ဆောင်လည်းရှိသေး၏။ ထိုလေးဆောင်တို့တွင်၊ တဆောင်သည်၊ ဂျဂ္ဂ နာထ၊ အခြားတဆောင်သည်၊ ရာမ၊ နတ်ကွန်းဖြစ်၍၊ ခရာဇ် ၁၈၀၀-လောက်က သေလွန်သော၊ “ဂင်္ဂါဗာအီ” မည်သော ဟိန္ဒူအမျိုးသမီး တဦး က တည်လုပ် ခဲ့လေသည်။ ကျန်နတ်ကွန်း တို့မှာ၊ မဟာဒေဝ-နတ်ကွန်း များဖြစ်၏။ အကျယ်ကို လိုလျှင်၊ (Buddha Gaya. Plate 1. ကို ကြည့် လေ)။

မဟာနန္ဒ၏တိုက်၊ အနောက် - တောင်ထောင့်၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်ကြီးမှ အရှေ့ဘက်၌ မဟာနန္ဒများသေလျှင်၊ မြှုပ်သော သင်းချိုင်းကုန်းရှိ၍၊ အရိုးဒရီး၊ နှစ်ရာခန့်ရှိသည်။ အဆိုပါ သင်းချိုင်းကုန်း-အရိုးဒရီးများ အကြားရှိ၊ မဟာဒေဝလိင်တို့မှာ ရှေးဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဆိုင်ရာ၊ ကျောက်စေတီကလေးများပင်ဖြစ်သည်။ (Buddha Gaya. p. 4.)။

ဖော်ပြခဲ့သောရှာ နှစ်ရှာမှာ၊ မဟာနန္ဒကြီး၏ အပိုင်ဖြစ်၍၊ ဤတိုက်တာကို၊ ခရာဇ် ၁၇၀၀-အစလောက်က တည်ဆောက်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ပထမတည်ဆောက်ခဲ့သူမှာ၊ “ဃမန္တနာထ” ဖြစ်၍၊ ထို့နောက် ဆက်ခံသူ မဟာနန္ဒကား၊ “ကျိုက်တန်ချိဂ်” ဖြစ်သဖြင့်၊ ၎င်း၏အရိုးများကို၊ ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီးအနီး၊ မဟာရံတံတိုင်းအတွင်း၌၊ မြှုပ်နှံ လျက်၊ ၎င်းအပေါ်က နတ်ကွန်းကလေးလုပ်ထားသည်။

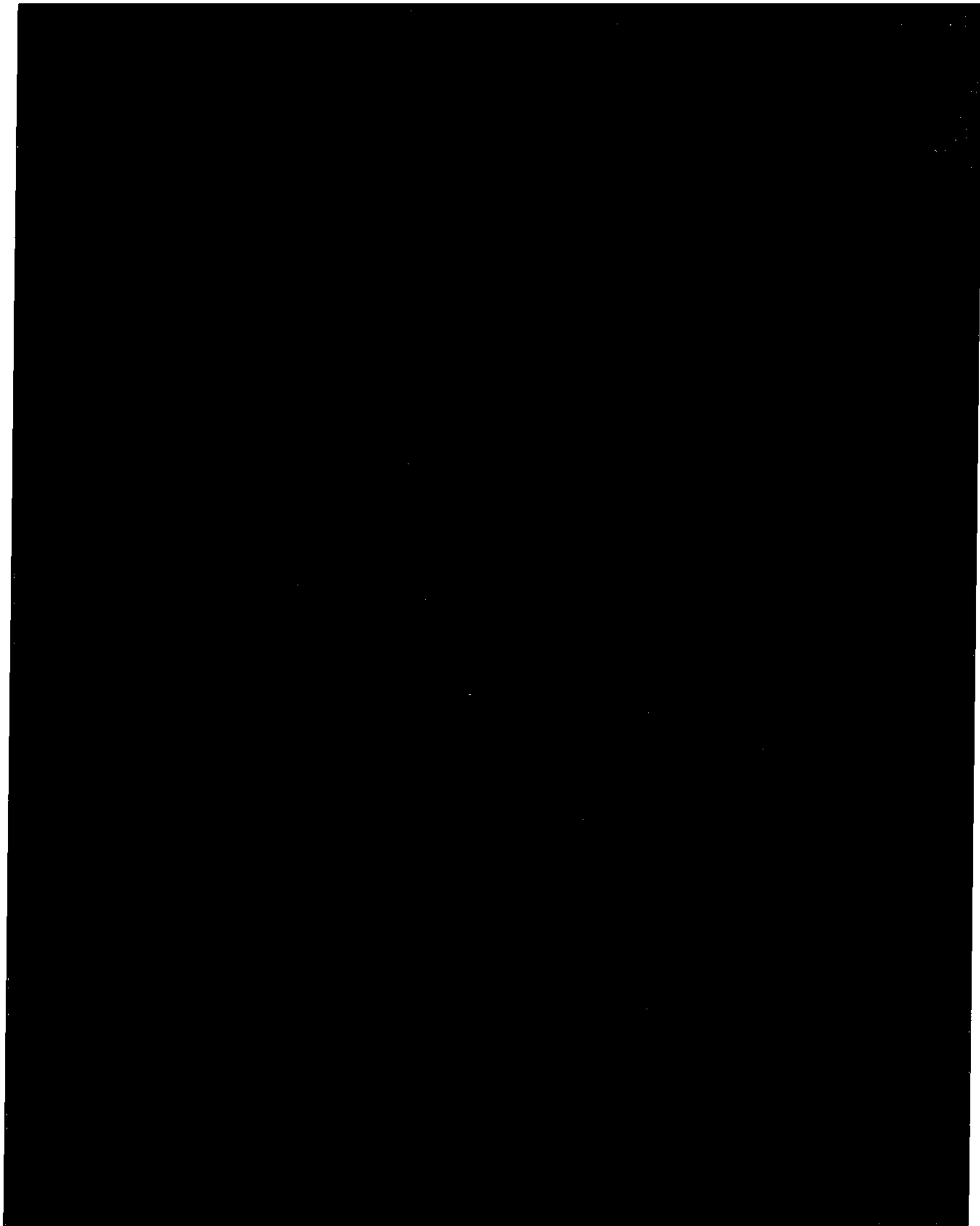
ထို့နောက်၊ ဆက်ခံသော နာမည်ကြီး ရသေ့ကား၊ “မဟာဒေဝ” ပင်ဖြစ်၍၊ ငါတို့ ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီးရှေ့ရှိ၊ နတ်သမီးကို၊ နှစ်ပေါင်းများစွာပူဇော်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

ထို့နောက် ဆက်ခံသူမှာ၊ “လာလ်-ဂိဂ်” ဖြစ်၍၊ အလှူရုံကို ၎င်းကပင် ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင်၊ မဟာဗောဓိတန်ဆောင်းတော်ကြီးနှင့်တကွသော ဗုဒ္ဓဂယာရှာ တရွာလုံးကို၊ “ဖာရ်မာန်” (Firmán) ခေါ် ပိုင်ဆိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အမိန့်ကို ရရှိသူဖြစ်သည်။ (အနီးအနား၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်း ရှင် လူ မရှိသော အခိုက်အတန့်၌၊ အဝါဝတ်ရသေ့တဦးအား၊ ပာသီဘုရင်တပါးက၊ မိုးမိုးခွင့် ပေးသနားခဲ့သည်မှာ၊ အံ့ဩစရာမဟုတ်ပေ)။ ။ ၎င်း၏ တပည့်ကား၊ “ကေဆဝ-ဂိဂ်” ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် “ရာဃဝ-ဂိဂ်” ဆက်ခံ၍၊ ရာဃဝ-ဂိဂ် နောက်၊ ဆက်ခံသော “ရာမ်ဟိတ” ရသေ့သည်၊ အထက်တိုက်ကို ချွေထွင်ဆောက်လုပ်ခဲ့လျက်၊ တပည့် သုံးယောက်ထားခဲ့ပြီးလျှင်၊ ဗာရာဏသီမြို့၌၊ သေလွန်ခဲ့လေသည်။

၎င်း၏ သုံးဦးသော တပည့်တို့တွင်၊ အလတ်ဖြစ်သော “ဗာလက-ဂိဂ်” သည်၊ (၁၄) နှစ် စံစားပြီးနောက် ပျိုရွယ်စဉ်ကပင် သေလွန်၍၊ ကျန်သော အငယ်ဆုံး “ဆိဝဂိဂ်” သည်ပင်၊ မဟာနန္ဒဖြစ်ခဲ့လေတော့၏။

ထိုဆိဝဂိဂ်၏ တပည့်ကား၊ “ဘိုက်ပတ်-ဂိဂ်” ဖြစ်၍၊ ထို့နောက်ဆက်ခံအုပ်ချုပ်သူကား၊ “ဟေမနာထ-ဂိဂ်” (ဝါ) “ဟေမနာရာယဏ်ဂိဂ်” ဖြစ်၏။ ၎င်းသည် ခရာဇ် ၁၈၆၀-ခုနှစ်လောက်က၊ စီမံအုပ်ချုပ်နေသူဖြစ်သဖြင့်၊ ၎င်း၏ လက်ထက်၌ပင်၊ မင်းတုန်းဘုရင်၏ စေတမန် များနှင့်၊ အင်္ဂလိပ်

မဟာဗေဒရပ္ပတ္တိကထာ။

“ဟရိဟရ-ဂိရ်” ခေါ် မဟန္တကိဇေနီရုံ။

ကျောက်စာဝန်များ၊ လာရောက်လျက်၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်နှင့် တကွ၊ အဆောက်အဦများစွာတို့ကို၊ တူးဖော်ရှင်းလင်း၊ ပြုပြင်ခြင်းကိစ္စကို ရှက်ဆောင်ခဲ့ကြလေသည်။

၎င်းရသေ့တို့မှာ၊ ပိုက်ဆံပေါသည့်အလျောက်၊ ကောင်းမွန်သော အစာ အာဟာရတို့ကို စားသောက်ကာ၊ ဇေးချမ်းစွာနေသောသူများဖြစ်၍၊ ပညာ သင်သူနဲ့ပါးသည့်အကြောင်းကို၊ [Buddha Gaya, p. 6.....The monks lead an easy, comfortable life, feasting on rich cakes (mâlpuyâ) and puddings (mohanbhog), and freely indulging in the exhilarating beverage of bhânga. Few attempt to learn the sacred books of their religion, and most of them are grossly ignorant.] အထက်ပါ စကားဖြင့် သိနိုင်သည့်ပြင်။ စည်းစိမ်ကြီးသည်ထက် ကြီးအောင်၊ “ဘင်း” ကိုတောင် မရှောင်ဘဲ၊ ကြိတ်သောက်လေ့ရှိကြောင်းကိုလည်း သိရပေသည်။

၎င်း ဟေမနာရာယဏ်-ဂိရိ သေလွန်ပြီးနောက်၊ ကြိညျဏဒယားလ်-ဂိရိ ဆက်ခံလေရာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာများကို။ အလွန်နှိပ်စက် ချုတ်ချယ်လျက်၊ ဓမ္မပါလနှင့် တရားတဘောင်ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

မဟာနိဗ္ဗာန် ဝင်ဌေး။

(ခရာဇ် ၁၈၆၃-ခုနှစ်က ခေရင်း။)

တနှစ်လျှင်၊ အစိုးရသို့ပေးရသော အခွန်တော်ဌေးမှာ၊

ဗုဒ္ဓဂယာရွာ	၃၃၀၀၀။
မတ်ဆတ်ပူ-တာရာဒီ	၃၄၄။
ရွာနှစ်ရွာကြား-လမ်းခွန်	၅၇။
	၃၆၀၀၀။

မြေဧကပေါင်း ၂၀၀၀။ ကျယ်ဝန်းသောရွာကြီးအတွက် ထမ်းဆောင်ရသောအခွန်တော်မှာ၊ အလွန်နဲ့သဖြင့်၊ မဟာနိအတွက်၊ အမြတ်များစွာကျန်ရှိလိမ့်မည်ကို၊ လွယ်လွယ်နှင့် သိနိုင်ရာသည်။

ဤမျှသာမဟုတ်သေး၊ မဟာနိပိုင်၊ အခြားလယ်မြေ များစွာပင်ရှိသေး၍၊ ထိုထို လယ်မြေတို့မှလည်း အခွန်ဌေး အများအပြား ရရှိသေးသည့်ပြင်၊ ထုရားဖူးလာသူ-ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဟိန္ဒူတို့ထံမှလည်း၊ အလှူဌေးများ နှစ်စဉ်

နှစ်တိုင်းရရှိလေသောကြောင့်၊ တနှစ်လျှင်၊ မဟန့်အတွက်၊ ဝင်ငွေ(အမြတ်) မှာ၊ ၈၀၀၀၀ (ရှစ်သောင်းကျပ်) ကျော်သေးကြောင်း။ (Buddha Gaya p. 6.)

အထက်ဖော်ပြသောစာရင်းမှာ၊ ခရာဇ် ၁၈၆၃-၇၇-ခုနှစ်အတွင်းက၊ ကျောက်စာဝန် “ရာဇျင်ဒြလားလ်-မိတြ” ၏ မှတ်သားချက်မျှသာ ဖြစ်၍၊ ယခုအခါမူ၊ လယ်မြေများစွာတိုးတက်ရရှိထားပြီဖြစ်သဖြင့်၊ ဧေးကထက် ဝင်ငွေ၊ ဆယ်ဆမကပိုရရှိနေလေပြီဖြစ်ကြောင်း။

“ဗုဒ္ဓဂယာ” ဟူသောအမည်။

“ဗုဒ္ဓဂယာ” ဟူသော ပုဒ်သည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဗြဟ္မဏဘာသာ၊ မည်သည့်ကျမ်းဂန်၌မျှမရှိ။ မကြာသေးမီက၊ ဟိန္ဒူများမှည့်ခေါ်သော အမည်သာဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူများအတွက်၊ ဂယာမြို့ရှိ၊ ဗိဿဏိုး နတ်ကွန်းသည်၊ အလွန် မွန်မြတ်သော်လည်း။ သေလွန်လေပြီးသော သူများကို ရည်စူး၍ (မတက-ဘတ္တ) လှူဒါန်းအမျှပေးဝေသောအခါ၊ အဆိုပါဂယာမြို့၌တကြိမ်၊ မဟာဗောဓိပင်အောက်၌ တကြိမ်အားဖြင့် ပေါင်း နှစ်ကြိမ် နှစ်ခါ ပေးလှူအမျှဝေပါမှ၊ ဗြတ္တာဘဝမှ လွတ်မြောက်သည်ဟူ၍၊ အယူရှိကြလေသောကြောင့်၊ အဆိုပါ နှစ်ဌာနတွင်၊ ဗောဓိပင်ဌာနကို၊ ဂယာဌာနမှ ခွဲခြား သိလွယ်စေရန်အလို့ငှါ၊ ဗုဒ္ဓနှင့်စပ်ဆိုင်သောဌာနဖြစ်သဖြင့် “ဗုဒ္ဓ-ဂယာ” ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြလေသည်။ မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ-သက္ကတ ကျမ်းစာများ၌လည်း “မဟာဗောဓိ” ဟူ၍၎င်း။ “ဥရုဝေလ” ကို “ဥရုဝိလဝ” ဟူ၍၎င်း၊ ခေါ်ဝေါ်ရေးသားကြသည်ကိုသာတွေ့ရ၏။ (Lalita vistara, p. 327.)

အရေးကြီးသောကျမ်းစာ။

ကျွန်ုပ်တို့ တောင်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ မာဂဓ (ပါဠိ) ဝိဇ္ဇကတ် ကျမ်းဂန်တို့၌၊ မြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်ထွန်း ပေါ်ပေါက်၍ (သက်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်) အခါကာလ အတောအတွင်းက၊ တည်ရှိခဲ့သော သတ္တဌာနနှင့်အပရာဇိတ-ပလ္လင်၊ ဗောဓိညောင်ပင် တို့လောက်သာပြဆိုထားရှိသဖြင့်၊ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်၊ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်သွားလေ ပြီးသည့်နောက် အသစ်၊ အသစ်၊ ဖြစ်ထွန်းခဲ့ကုန်သော၊ အဆောက်အဦ၊ အထိမ်း အမှတ် တို့ကိုကား၊ မဖော်ပြတော့ချေ။ ထို့နောက် ရေးသား ထားခဲ့သော မဟာဝင်၊ ဒီပဝင်၊ ဓာတုဝင် တို့မှာလည်း၊ ဆိုင်ရာ သာမည အကြောင်းစကားမျှသာ

ပါ၍၊ နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း၊ တိုးတက် ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြသော စေတီ၊ ပုထိုး၊ ကျောင်း၊ ကန် အမျိုးမျိုး၏ အကြောင်းအရာတို့ကိုကား၊ ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင် ကြမည်မဟုတ်ပေ။

သို့ဖြစ်၍၊ ဟောင်း၊ သစ်သော အဆောက်အဦနှင့် ဆိုင်ရာလိုအပ်သော ကျမ်းစာသည်ကား၊ ခရစ်-၆၂၇-ခုနှစ်က၊ တရုပ်ပြည်မှ၊ ကုန်းလမ်းခရီး ဖြင့်၊ မဏ္ဍိမဒေသသို့၊ ဘုရားဖူး၊ ပညာသင် ကြွရောက်လာဘူးသော၊ တရုပ် ရဟန်းတော်၊ အသျှင်“ဟူယင်ဆန်” ၏ ခိုင်ယာရီ မှတ်တမ်းပင်ဖြစ်၏။ ဤ မှတ်တမ်း၌၊ အသီးသီးသော ဌာနရှိ အဆောက်အဦ တို့ကို တခုစီ၊ တခုစီ ခွဲခြား ဝေဖန်လျက်၊ အကွာအဝေး၊ အတိုင်း အထွာ၊ အရပ်မျက်နှာနှင့် တကွ၊ ဆိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာ၊ ရာဇဝင်၊ သမိုင်းများ၊ ပါရှိအောင် ရေးသား မှတ် တမ်း တင်ထားခဲ့လေသောကြောင့်၊ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများကို လိုက်လံ ရှာဖွေသူ ကျောက်စာဝန်များပင်၊ လက်ကိုင် ထားရသော စာ စောင်ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ယခုရှိရင်း အခြေနှင့် ၎င်း၏မှတ်တမ်းပါ၊ အခြေ အနေကို နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရှုနိုင်စေရန်၊ ဗောဓိပင် ဌာနနှင့်ဆိုင်ရာ၊ အသျှင် ဟူယင်ဆန်၏ ကျမ်းပါစကားတို့ကို ဆက်လက် ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ် ကြောင်း။

မဟာဗောဓိဌာနနှင့် ခပ်လျဉ်းသော ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်းပါ
မူလစကားမှကောက်နုတ်ချက်။

ဂယာမြို့မှ တောင်တံခါးဖြင့် ထွက်လာပြီးနောက် (အသျှင်ဟူယင်ဆန်) ပထမ တွေ့သော အထိမ်းအမှတ်ကား၊ ကဿပ(ရသေ့)မွေးဘွားရာ ဌာန ၌တည်ထားသောစေတီတဆူဖြစ်၏။ ၎င်းစေတီသည်၊ ယခုကာလ၊ “ဗြဟ္မ ယောနိ-ပဟားရ်” ခေါ် ဂယာသီသတောင်မှ၊ အရှေ့တောင်ထောင့်၌-နေ ရဉ္စရာမြစ်အနီးတွင်ရှိသည်။ ဤနေရာမှတောင်မျက်နှာ၊ ယခုကာလ၊ “မောရ ပဟားရ်” ခေါ် တောင်နှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်တွင်၊ ဂယာကဿပ၊ နဒီကဿပ တို့ မီးနတ်ပူဇော်ရာ၌ စေတီနှစ်ဆူရှိသည်။

အထက်ပါနေရာမှတဖန်၊ ပြခဲ့သော“မောရ-ပဟားရ်”တောင်သို့ဆိုက် ရောက်ပြီးနောက်၊ ထိုနေရာမှ၊ အနောက် တောင်ထောင့်သို့၊ (ဂ) မိုင်ခန့် သွားမိလျှင်၊ သိဒ္ဓတ်မင်းသားဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်တော်မူရာ၊ ဗောဓိပင် နေရာသို့ ဆိုက်ရောက်လေသည်။ အသျှင်ဟူယင်ဆန်ဆိုက်ရောက်စဉ်က၊ ဗောဓိပင်ကို၊ ခိုင်ခန့်သော အုဋ္ဌတံတိုင်းဖြင့်ပိုင်းရံထား၍၊ တံတိုင်းမှာ၊ အရှေ့

မှအနောက်သို့ အလျားရှည်သဖြင့်၊ ပတ်လည်ဆိုလျှင်၊ ခြေထွမ်း-၅၀၀-ခန့် ကျယ်ဝန်းသည်။ (ပတ်လည်-ပေပေါင်း-၁၂၅၀။ အလျား-၃၅၀-ပေ x အနံ ၂၂၅-ပေခန့်ဟု ဆိုလိုသည်။) ပဓာန တံခါးပေါက်မှာ၊ နေရဉ္စရာမြစ်ရှိရာ၊ အရှေ့မျက်နှာ၌ ရှိသည်။ တောင်တံခါးပေါက်သည်၊ ပန်းတို့ဖြင့် ပြည့်နှက် နေသောရေကန်နှင့် ဆက်နေသည်။ အနောက်ဘက်၌ကား၊ တံခါးမရှိပေ။ မြောက်ဘက် တံခါးပေါက် တည့်တည့်၌ ကြီးကျယ်သော သံဃာရာမ (ရဟန်းများ သီတင်းသုံးရာကျောင်း) ရှိသည်။ မဟာရုံ တံတိုင်းအတွင်း၌ ကား၊ ကျောင်းစေတီ၊ စသော အဆောက်အဦများ ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။ ဓမ္မဒိပ်တကျွန်းလုံးရှိ၊ မင်းများ၊ မှူးမတ် သေနာပတိများ၊ သူဌေးများသည်၊ ဘုရားသခင်၏ အထိမ်းအမှတ် အလို့ငှါ အသီးသီး တည်လုပ် ထားခဲ့ကြ လေသည်။ ထိုထို အထိမ်းအမှတ် အဆောက်အဦများ၊ မရေ တွက်နိုင် အောင်ပင် များပြား လှသဖြင့်၊ အားလုံးကို သေချာစွာ ဖော်ပြရန် ခဲယဉ်း ကြောင်းကို၊ ပြင်သစ် ဘာသာပြန် စာအုပ် (စာမျက်နှာ-၄၇၇) ၌ ပြဆို ထား၏။

ဟူယင်ဆန်တွေ့သော ပဓာန-နံပါတ် (၁) ဗောဓိပင်မှ အရှေ့မျက်နှာ၌ တည်ရှိသော ဘုရားတန်ဆောင်းတော်-နံပါတ် (၂) ကို ပြဆိုပြီးသည်၏ အဆုံး၌ ပြဆိုအပ်သော အဆောက်အဦသည်ကား၊ ရဟန်းများသီတင်း သုံးရာ ကျောင်းတော်ပင်ဖြစ်၏။ အဆိုပါကျောင်းတော်သည်၊ ဗောဓိပင်မှ မြောက်မျက်နှာတွင် တည်ရှိ၍၊ ထူထဲခိုင်ခန့်သော အုဋ္ဌတိုက်ကျောင်းကြီး တဆောင်ဖြစ်၏။ ထို့နောက်၊ ဗောဓိပင်မှ မြောက်ဘက်၌၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အရှေ့မှအနောက်သို့ စင်္ကြံကြွချီရာ၊ ခြေထွမ်း-၁၀-ထွမ်းခန့် ရှည်သော စင်္ကြံ နေရာရှိ၍၊ ကာလအတော်ကြာသောအခါ၊ လူများက၊ ထိုနေရာကို၊ သုံးပေ ခန့်မြင့်သော အုဋ္ဌနံရံတခုဖြင့် ဖုံးအုပ်လုပ်ထားသည်ဟုဆို၏။ (၄)။

အထက်စင်္ကြံနေရာမှ မြောက်ဘက်၊ လမ်း၏လက်ဝဲဘက်၌၊ ကျောင်း ကြီး တဆောင်အတွင်း၊ ကျောက်ဖျာ တခုပေါ်တွင်၊ မျက်လုံးတော်ကို အ ထက်သို့ထွန်၍ ကြည့်ရှုနေပုံ ရုပ်ပွားတော် တဆူရှိသည်။ ဤကား၊ အနိမိသ သတ္တာဟဖြစ်သည်။ (၅)။

ဗောဓိပင်နှင့်အနီး၊ အနောက်မျက်နှာ၌၊ ကျောင်းတော်တဆောင်ရှိ၍၊ ထိုကျောင်းအတွင်း၌၊ အဘိုးတန် ကျောက်သံပတ္တမြားဖြင့် စီချယ်အပ်သော ကြေးဆင်းတုတော်တဆူ၊ အရှေ့ဘက်သို့မျက်နှာမူလျက်ရှိ၏။ ရုပ်တုတော် ၏ရှေ့၌ ဆန်းကြယ်သော အမှတ်အသားပါသည့် ကျောက်ဖျာတခု ရှိ

သည်။ဤကျောင်းတော်ကို ပထမ အစ၊ ဗြဟ္မာကြီးက၊ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ဖန်ဆင်း၍၊တဖန်သိကြားမင်းက၊ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော၊ရတနာပလ္လင် တော်ကိုစီမံဖန်ဆင်း ပေးလှူခြင်းပြုခဲ့သဖြင့် ဘုရားသခင်ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် သီတင်းသုံးခဲ့ရာ“ရတနာဃာရ”ရွှေအိမ်ဖြစ်သည်။ နောင်ကာလ ရှည်လျား လာသောအခါ၊အဆိုပါရတနာတို့သည်၊ပကတိ ကျောက်သား ကျောက် တုံးဖြစ်သွားလေတော့သည်။(၆)။

ဗောဓိပင်မှ တောင်မျက်နှာ အနီးတွင်၊ အသောကမင်း၏ ကောင်းမှု တော်၊ပေပေါင်း-၁၀၀-ခန့် မြင့်သော စေတီတော်တဆူရှိသည်။ ဤနေရာ၌ သိကြားမင်းသည်၊ မြက်ရိတ်သူဟန်ဖန်ဆင်း၍ ဘုရားလောင်းအား၊ မိမိ၏ မြက်ဆုပ်ကို လှူဘူးသည်။(၇)

အထက် မြက်လှူရာရှိ စေတီတော်မှ မြောက်ဘက် အနီးတွင်၊ စေတီ တဆူရှိသည်။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ခါနီးတွင်၊ သိကြားမင်းက ဖန်ဆင်း ၍ပြသော ဌာနညို (ဌာနခါး) တအုပ်ကို၊ ကောင်းသော နိမိတ် အဖြစ်ဖြင့် မြင်တော်မူရာဌာနဖြစ်သည်။(၈)

ဗောဓိပင်၏အရှေ့ဘက်ရှိလမ်း-၀-ယာ၌၊ စေတီနှစ်ဆူရှိသည်။ ဤသည် ကား၊မာဂ်နတ်၏ တဏှာ၊အရတီ၊ရာဂါစသော သွီးတော်သုံးယောက်အား အောင်မြင်တော်မူရာဌာနဖြစ်သည်။(၉)

ဗောဓိပင်မှ အနောက် - မြောက်ထောင့်ရှိ ကျောင်းတော် တဆောင် အတွင်း၌၊ ကဿပဘုရားသခင်၏ ရုပ်ပွားတော်တဆူ ရှိသည်။ ဤရုပ်ပွား တော်သည်၊ တန်ခိုးကြီး၍၊ မကြာမကြာရောင်ခြည်တော်လွှတ်လေ့ရှိသည့် ပြင်၊ အကြင်တရံတယောက်သောသူသည်၊ အထူး ကြည်ညိုသော စိတ် စေတနာဖြင့်၊ ဤဘုရားအား လကျာရစ် ခုနစ်ပတ်တည်၍ ပူဇော်လျှင်၊ မိမိ ၏ရှေးဘဝက အဖြစ်အပျက်ကို မြင်နိုင်သည်ဟူ၍ ရှေးလူတို့ပြောစကား ရှိ၏။(၁၀)

အထက်ပါ၊ ကဿပဘုရား၏ ကျောင်းတော်မှ၊ အနောက်-မြောက် ထောင့်၌၊ အုဋ္ဌတိုက် (အခန်း) နှစ်ခန်းတွင်၊ ဝသုန္ဓုဒိ နတ်သွေးပုံ၊ နှစ်ပုံ ရှိ သည်။(၁၁)

ဗောဓိပင်ကို ကာရံသားသော တံတိုင်းမှ၊ အနောက်-မြောက်ထောင့်၌၊ “ကုဏ်ကုမ” ခေါ်စေတီတဆူ ရှိသည်။ ဤစေတီကို၊ ဟင်လယ် ထိုင် လေ ကြား၌၊ ရက်ပေါင်းများစွာ အတိရုက္ခရောက်နေသော သင်္ဘောကုန်သည်

တရသည်၊ ဘုရားသခင်ကို အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ အသက်ဘေးမှ လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာသောကြောင့် တည်သောစေတီဖြစ်သည်။(၁၂)

ဗောဓိပင်ကိုကာရံထားသောတံတိုင်း၏အရှေ့-တောင်ထောင့်၌၊ ညောင်ပင်တပင်နှင့် ကပ်လျက်ရှိသည့် စေတီတဆူ အနီးတွင် တန်ဆောင်း တဆောင်ရှိသည်။ ထိုတန်ဆောင်းတော်တွင်း၌၊ တင်ပလွင်ခွေ-ဘုရားတဆူရှိသည်။ ဤနေရာကား၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည့်နောက်၊ သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာကြီးက၊ တရားဟောရန်တောင်းပန်သောနေရာဖြစ်သည်။(၁၃)

ထို့ပြင်၊ တံတိုင်းထောင့် လေးထောင့်တွင်၊ အသီးသီးစေတီကြီးတဆူစီရှိသည်။ ဘုရားလောင်းသည်၊ ဘုရားဖြစ်ထိုက်သောပလ္လင်နေရာကို၊ ဟူညွှလည် ရှာဖွေသော အရပ်လေးမျက်နှာ-အထိမ်းအမှတ်ကိုပြသော စေတီတော်များဖြစ်သည်။(၁၄)

ဤသည်တို့ကား၊ တံတိုင်းတော်အတွင်းရှိ ပဓာန အဆောက်အဦများ ဖြစ်၍၊ တံတိုင်းပြင်ဘက်ရှိ၊ အဆောက်အဦတို့ကိုဆက်လက်ပေါ်ပြသွားအုံးမည်ဖြစ်ကြောင်း။

မဟာရံတံတိုင်း၏အပြင်ဘက်၊ အနောက်-တောင်ထောင့်၌၊ သုဇာတာတို့နေရာတွင် စေတီတဆူ။(၁၅)

အထက်စေတီအနီး နံဘေးနားတွင်၊ ဂဏာနို့ဆွမ်းချက်ရာ၌ စေတီတော်တဆူ။(၁၆)

၎င်းအနီး၌ပင်၊ ဘုရားသခင်၊ နို့ဆွမ်းကိုခံယူရာ၌စေတီတဆူ။(၁၇)

မဟာရံတံတိုင်း၏ တောင်တံခါး အပြင်ဘက်၌၊ ပတ်လည် ခြေလှမ်း ၇၀၀-ခန့်(ပေ-၁၀၅၀)ကျယ်ဝန်းသော ရေကန် တကန်ရှိသည်။ ရေသည် ကြည်လင်သန့်ရှင်း၍၊ နဂါးနှင့်ငါးများနေကြသည်။ ဤရေကန်ကို၊ မဟေသရ နတ်မင်း၏ ညွှန်ကြားချက်အရ၊ ပုဏ္ဏားညီနောင်နှစ်ယောက်က၊ တူးဖော်ခဲ့လေသည်။ (၁၈)။ [၎င်းကို ယခုအခါ မုစလိန္ဒာဒိုင်းဟု ဘုရားဖူးများမှတ်သားကြသည်။ သို့သော် ဟုတ်သည် မှန်သည်ဟု တထာရူပသင်္ဂရဟ်သောသေချာချေ။

အထက်နေရာမှ တောင်ဘက်သို့၊ ရေကန်တစ်ခုရှိသေး၏။ ဘုရားသခင် ရေသပ္ပာယ်ရန်အလို့ငှါ၊ သိကြားမင်းက ဖန်ဆင်းပေးသော ရေကန်ဖြစ်သည်။(၁၉)

ထိုနေရာမှ အနောက်ဘက်တွင်၊ ဘုရားသခင် သင်္ကန်းတော်ကို လျှော်

ဖွပ်ရန်အလို့ငှါ၊ သိကြားမင်းယူဆောင်လာသော ကျောက်ပျာကြီးတချပ် ရှိသည်။(၂၀)

ထိုကျောက်ပျာ၏နံဘေး၌ စေတီတဆူရှိသည်။ဤနေရာ၌ ဘုရားသခင် သည်၊ သင်္ကန်းတော်ကို တင်လှမ်းဘူးသည်။ (၎င်းသည် ယခုအခါ အဋ္ဌပုံ ဖြစ်နေ၍ Revenue Survey map မြေပုံ၌၊ old site “ရှေးဟောင်း နေရာ”ဟု ပြထားသည်)။(၂၁)

ထိုမှ တောင်ဘက်၊တောထဲ၌၊ ဆင်းရဲသော အမယ်အိုတယောက်က လှူသော သင်္ကန်းတော်ကို အလှူခံရာတွင် စေတီတဆူရှိသည်။(၂၂)

သိကြားရေကန်မှ အရှေ့ဘက် မျက်နှာ၊ တောထဲ၌၊ မုစလိန္ဒာရေအိုင် ရှိ၍၊ ရေမှာ စိန်းညှိကြည်လင်သည်။ ဤရေအိုင်၏ အနောက်မျက်နှာတွင်၊ ဘုရားတန်ဆောင်းတော် တဆောင်ရှိ၍၊ ၎င်းတန်ဆောင်း နေရာ၌ ဘုရား သခင်သည်၊ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ဗလသမာပတ်ကို ဝင်စား သီတင်းသုံးဘူး လေသည်။(၂၃)

ဤရေအိုင်၏ အရှေ့ဘက်နား၌၊ မုစလိန္ဒနဂါးမင်းနေရာရှိသည်။(၂၄) (အဆိုပါရေအိုင်သည် ယခုတိုင်ရှိ၍၊ “မူကျားရိမ်”ဟု ကုလားတို့ ခေါ်ဝေါ် ကြသေးသည်။Buddha Gaya. p. 55.)

မုစလိန္ဒာအိုင်၏အရှေ့ဘက်၌၊တောထဲတွင်ကျောင်းတဆောင်ရှိသည်၊ ၎င်းကျောင်းအတွင်း၌၊အလွန်ပိန်ချုံးကြွလှိုနေသော ဆင်းတုတော်တဆူရှိ သည်။ဤသည်ကား၊ဘုရားလောင်းဒုက္ကရစရိယာကျင့်ရာဌာနဖြစ်၏။(၂၅)

အထက်နေရာနှင့် ကပ်လျက် နံဘေး၌၊ ခြေလှမ်း-၇၀-ခန့်ရှည်သော အလောင်းတော်မင်းသား၏ စကြိုတော်နေရာရှိ၍၊ ဘေးတဘက် တချက် တွင် ညောင်ပင် တပင်စီ ရှိသည်။(၂၆)

ဒုက္ကရစရိယာကျင့်ရာ ညောင်ပင်နံဘေး အနီး၌ပင် စေတီတဆူ ရှိ၏။ ဤနေရာသည် အညာတ - ကောဏ္ဍည စသော ပဉ္စဝဂ္ဂရသေ့ ငါးဦးတို့ သီတင်းသုံးရာဖြစ်၏။(၂၇)

အထက်စေတီတော်မှ၊ အနောက်တောင်ထောင့်၌ စေတီတဆူရှိသည်။ ဘုရားလောင်းသည်၊နေရခွရာဖြစ်သိုရေသပ္ပာယ်ရန် ဤနေရာမှဆင်းတော် မူဘူး၏။(၂၈)

ထိုနေရာနှင့် အနီး မြက်ကမ္ဘား၌ပင်၊ ဂဏာနုသွမ်းကို ခံယူရာ ဌာန ရှိသည်။(၂၉)

အထက်နေရာ နံဘေး အနီး (ဥက္ကလာပဇနပုဒ်၊ ပေါက္ခရဝတိ မြို့သား) တဗုဿ၊ ဘလ္လိက၊ ကုန်သည်ညီနောင်တို့၊ ပျားနှင့်ချုံ ရောသောမုံ့ကို ကပ် ရာဌာန၌၊ စေတီတဆူ ရှိသည်။ (၃၀)။ ။(လလိတ-ဝိဆတာရာကျမ်း၌၊ ပျားရည်နှင့် သကြားဟုဆိုသည်)။

အထက်နေရာနှင့် အနီးတွင်ပင်၊ စာတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး လေး ယောက်က၊ သပိတ်ကပ်ရာဌာန၌ စေတီတဆူရှိသည်။(၃၁)

သပိတ်လှူရာဌာနနှင့် အနီး၌၊ စေတီတော်ကြီးတဆူ ရှိသည်။ ဤသည် ကား၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း၊ မယ်တော်မိနတ်သားအား တရားဟောရာဌာန ဖြစ်သည်။ ။(တောင်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ “ထေရဝါဒ” အယူဝါဒနှင့်မတူ)။(၃၂)

အဆိုပါဌာန နံဘေးတွင်၊ ခြောက်သွေ့သော ရေအိုင်-ကန်ဘောင်ရိုး ပေါ်၌ စေတီတဆူရှိသည်။ ဘုရားသခင်သည်၊ ဤနေရာတွင်၊ တန်ခိုးပြာဋိ ဟာ ပြုလျက်၊ သတ္တဝါအများကို ချွတ်ဘူးသည်။(၃၃)

တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြရာ စေတီ နံဘေးတွင်၊ အခြားစေတီတော် တဆူ ရှိသည်။ ဤနေရာ၌ ဘုရားသခင်သည် ဥရုဝေလ-ကဿပ၊ နဒီကဿပ၊ ဂယာကဿပ၊ ညီနောင် သုံးဦးနှင့် တကွ၊ အထောင်မကသော တပည့်တို့ အား၊ ချေချွတ်တော်မူဘူးသည်။(၃၄)

အထက်စေတီတော်မှ အနောက်-မြောက်ထောင့်၌၊ ကဿပညီနောင်တို့ ကိုးကွယ်သော နဂါးကိုအောင်မြင်ရာဌာနတွင် စေတီတဆူရှိသည်။(၃၅)

အထက်ပါနေရာအနီး၌ပင်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ၅၀၀-တို့ တပြိုင်နက်ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်ရာဌာန စေတီတဆူရှိသည်။(၃၆)

မုစလိန္ဒာရေအိုင်မှတောင်မျက်နှာတွင်၊ စေတီတဆူရှိ၍၊ ကဿပရသေ့ သည်၊ ဒီရေလွှမ်းမိုးသောဘေးမှ၊ ဘုရားအားကယ်ဆယ်ရန်၊ သွားရောက် သောနေရာ ဖြစ်သည်။(၃၇)

ဗောဓိပင်၏တံတိုင်း အရှေ့တံခါး အပြင်ဘက် ၂-၃-(လီ)ခန့် အကွာ၌၊ မျက်မမြင် နဂါး၏အိမ် ရှိသည်။(၃၈)

အထက် တံတိုင်း၏ အရှေ့တံခါး အပြင်ဘက် နံဘေး၌၊ စေတီတဆူ ရှိသည်။ ဤနေရာ၌ မာရ်နတ်သည်၊ ဘုရားလောင်းအား စစ်သည်တော် များနှင့် စွမ်းအားရှိသလောက် ချိမ်းခြောက်ဘူးသည်။(၃၉)

အဆိုပါစေတီအနီး၌ပင်၊ သိကြားမင်းတည်သော စေတီတဆူ။(၄၀)

ဗြဟ္မာမင်းတည်သော စေတီတဆူ၊ ပေါင်းနှစ်ဆူရှိသည်။(၄၁)

သီဟိုဠ်ဘုရင်၏ ကောင်းမှု...မဟာဗေဒမိ တံတိုင်း၏ မြောက်တံခါး အပြင်ဘက်၌၊ “မဟာဗေဒမိ-သံဃာရာမ” ခေါ် ကျောင်းတော် တဆောင် ရှိ၍၊ သီဟိုဠ်ဘုရင်က ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ ဤကျောင်းတော် ၌၊ အခန်းကျယ်ကြီး ခြောက်ခန်းရှိ၍၊ သုံးဆင့်တိုက် ဖြစ်သည်။ ကျောင်း တော်ကို၊ ပေ-၃၀-၄၀-ခန့် မြင့်သော မဟာရံတတိုင်းဖြင့်ဝိုင်းရံထားသည်။ ၎င်းအတွင်းရှိ ဘုရားရှင်ပွားတော်ကို၊ ရွှေ-ငွေဖြင့် သွန်းလုပ်ပြီးလျှင်၊ အဘိုး တန် ဗိန့်၊ကျောက် တို့ဖြင့် စီချယ် ဆင်ယင်ထားသည်။ ကျောင်းအတွင်း၌၊ အလွန်လှပတင့်တယ်သော “ဘုရားခတ်တော်စစ်”ကို ဌာပနာထားသည့် စေတီများလည်း ရှိသည်။ အရိုးခတ်တော်များသည်၊ လက်ချောင်း (လက် ညှိုး)များခန့် ရှိ၍၊ ဖြူဖွေးတောက်ပသော အရောင်အဆင်းရှိသည်။ အသား ခတ်တော်များသည် ပုလဲစစ်ကဲ့သို့ နီကြန့်ကြန့် အရောင်ရှိသည်။ နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင်၊ အဆိုပါခတ်တော်များကို ထုတ်လျက်၊ အများလူတို့ အပူဇော်ကို ခံယူလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ အပူဇော် ခံသောအခါ၊ တခါတရံ ရောင်ခြည်တော် လွှတ်၍၊ တခါတရံ *ပန်းမုခ်း ရွာတတ်သည်။ ဤကျောင်း၌ သံဃာတထောင်ကျော်ခန့် သီတင်းသုံးလျက် ရှိသည်။ ၎င်း ရဟန်းတော်တို့သည်၊ “ထေရဝါဒ” ဖြစ်သည်နှင့်အညီ၊ ဝိနည်းတရားတော် ကို အလွန် လေးမြတ်စွာသေကြသဖြင့်၊ အကျင့်အာစာရ အထူးဖြူစင်၊ သန့် ရှင်းကြသည်။ အဆိုပါကျောင်း၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား၊ ရဟန်းတော်များစွာ သီတင်းသုံးလျက်ရှိသည်။(၄၂)

ဤသည်ကား၊ မဟာဗေဒမိပင် ပတ်ဝန်းကျင်၌၊ အသျှင်ဟူယင်ဆန် တွေ့မြင်မှတ်သားထားခဲ့သော ဌာန-အဆောက်အဦများပေတည်း။ အဆိုပါ အဆောက်အဦများ၊ ယခုအခါ မည်ရွှေ့ မည်မျှ ကြွင်းကျန် ရှိနေသည်ကို၊ သိရှိနိုင်ကြစေရန် ကျောက်စာဝန်များ မှတ်တမ်း-အစီရင်ခံစာအရ၊ ဆက် လက် ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း။

မဟာဗေဒမိဌာန၌၊ ယခုကာလ ကြွင်းကျန် နေသေးသော
ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ အချို့။

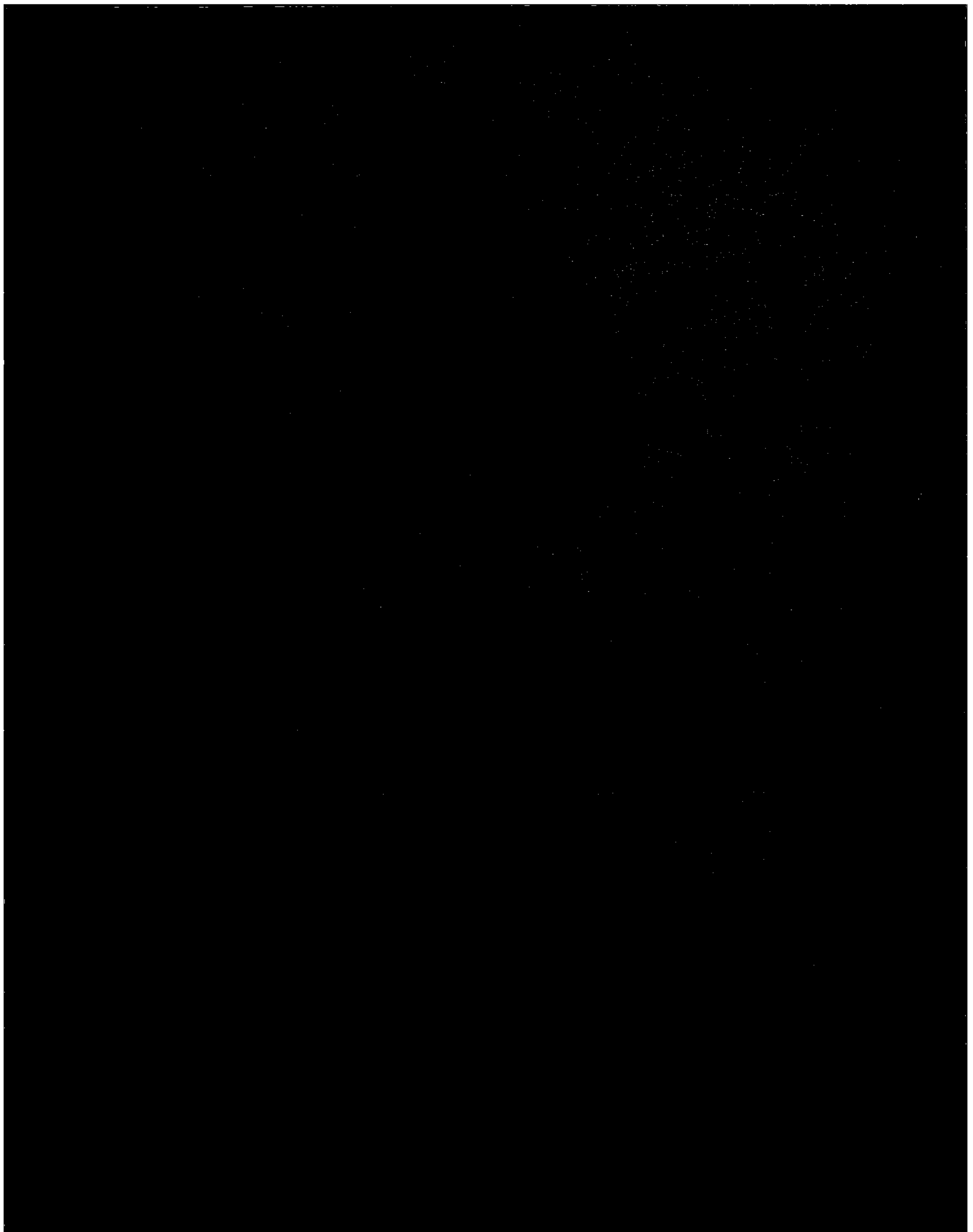
ခရာဇ်သက္ကရာဇ်-မြောက်ရာ သုံးဆွဲ ခုနစ်ခု နှစ်က၊ တရုပ်ရဟန်းတော် ဟူယင်ဆန် ဖူးမျှော်ခဲ့ရသော အရာမကသော စေတီ၊ကျောင်း၊ကန်၊စသည့်

* မှတ်ချက်-မြင်သစ်ဘာသာပြန်စာအုပ်၌မူ “ပန်းပွင့်များ အကြားထဲ၌ နစ်မြုပ်နေ သည်” ဟု ဆိုသည်။

အဆောက်အဦ တို့တွင်၊ ယခုအခါ သေချာဂန၊ သတ်မှတ် ပြနိုင်သော အဆောက်အဦကား၊ တခုတည်းသာဖြစ်၍၊ ၎င်းကို ကျွန်ုပ်တို့ “တန်ဆောင်းတော်ကြီး” ဟု အမည် ပေးကြစို့။ ဤကျောင်းတော်ကြီးကိုပင် ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာ ဘုရားဖူးတို့က “မဟာဗောဓိ-စေတီတော်ကြီး” ဟု အများအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်နေကြ၏။ ဟူယင်ဆန် ကြွရောက်စဉ်က၊ ဤမဟာဗောဓိ ကျောင်းတိုက်တခုလုံးကို၊ ထူထဲခိုင်ခန့်သော မဟာရံတံတိုင်းကြီးဖြင့် ဝိုင်းရံကာဆီးထားကြောင်းကို ဖော်ပြခဲ့ပြီ ဖြစ်ကြောင်း။ ။ ခရာဇ်-၁၃၀၅-ခုနှစ်၊ ရခိုင်မင်း၏ စေတမန်များ လာရောက် ပြုပြင်စဉ်။ မည်ရွှေမည်မျှ တည်ရှိခဲ့သည်ကိုကား၊ ကျွန်ုပ်တို့မသိရချေ။ သို့သော် ခရာဇ်-၁၇၀၉-ခုနှစ်၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ အရာရှိတဦး ဖြစ်သူ “ဘူချန်နစ်-ဟေမီလ်တန်” (Buchanan-Hamilton) ရောက်စဉ်အခါက၊ ပြခဲ့သော တန်ဆောင်းတော်ကြီး ပတ်လည်၌၊ အလျားပေ-၇၀၀။ အနံပေ-၄၇၀။ ကျယ်ဝန်း မြင့်မောက်သော ဘုရားကျောင်းတိုက်ပျက်၊ ကုန်းမြင့်ကြီးကို တွေ့ရသည့်ပြင်၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီးမှာလည်း၊ များစွာပင် ပျက်စီးယိုယွင်းနေသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့ရလေသည်။

ဤကုန်းမြင့်သည် ရှေးအခါက တဆက်တည်း ဖြစ်သော်လည်း။ “ကိုလူရာ” ရွာသို့ သွားသော လမ်း-ဖောက်လုပ်ခြင်း။ မဟန္တကီဇော်ဂျီကအစ၊ ရွာသား အဆုံးရှိသော မိစ္ဆာကုလားတို့သည်၊ မိမိတို့အိမ်ယာ ဆောက်လုပ်ရန်အလို့ငှါ၊ အုဋ္ဌကျောက်များကို တူးဖော်ယူခြင်း။ ထို့ပြင်၊ အနောက်ဘက်နှင့် တောင်ဘက်အပိုင်းကို ညှိ၍ လယ်ထွန်ခြင်း။ အရှေ့ဘက်တခြမ်း ပေပေါင်း - ၁၀၀ - ခန့်ရှိ၊ ကျောင်းတော်ရာ ကုန်းမြေပေါ်၌၊ ရွာတည်ခြင်း စသော ဖျက်ဆီးမှု များကြောင့်၊ ယခုအခါ “တန်ဆောင်းတော်ကြီး” တဆောင်သာ တည်ရှိလေတော့သည်။ ။ ဤမျှသာမကသေး၊ ရခိုင်၊ မြန်မာ ဘုရင်တို့ လှူဒါန်းခဲ့သော ရွှေ၊ ငွေ၊ ပတ္တမြား၊ ဘုရားဘဏ္ဍာတော် ဥစ္စာများဖြင့် ရင်းနှီးကြီးပွားလာခဲ့သော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရသေ့ကြီး (မဟန့်) သည်။ အရှေ့မြောက်ထောင့်၌၊ သင်းချိုင်းကုန်း လုပ်ခြင်း၊ ဘုရား အုဋ္ဌကျောက်များကို တူးယူကာ၊ “တာရာ-ဒေဝီ” ခေါ် နတ်သိီးနှင့် “ဝါဂီဆွရီ-ဒေဝီ” ခေါ် နတ်သိီး-နတ်ကွန်းများ ဆောက်လုပ်ခြင်း။ ထိုထိုနတ်ကွန်း၌ တင်ထား ပူဇော်ရန်၊ ဘုရားလောင်း-ကျောက်ဆင်းတုတော်များကို၊ ၎င်းဘုရားပျက်ကုန်းမှ တူးဖော်လျက်၊ နတ်သိီးနှင့် လျော်အောင်၊ မိန်းမရုပ်ကို ပူဇော်ရမည့် အစား၊ “ပဒ္မပါဏီ” နှင့် “ဝဇီရပါဏီ” မည်သော ဘုရားလောင်း (ယောက်ျား) ရုပ်တုများကို၊ မစဉ်းမစား တင်ထား ပူဇော်လေသည်။ ဘာသာ ရေး၌၊

မဟာဗောဓိပုပ္ဖိကဿ။

မဟာဗောဓိ စေတီတော်ကြီး မပြုပြင်စီကာ အရှေ့မုခ်ပေါက်ပုံ။

ရော့ခ် ၁၈၆၃ - ခုနှစ်က၊ ချိက်ထမ်းသေသပုံ။

မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ မကွဲပြားဘဲ၊ မိစ္ဆာယုံ၊ အကန်းယုံ၊ ယုံကြည်သည်မှာ၊ အများအပြားပင်တွေ့ရ၏။

ခရာဇ်သက္ကရာဇ်-၁၈၆၁-၆ ၂။ ခုနှစ်အတွင်း၊ “ဂျင်နရယ်-ကံနက်ဟမ်” လာရောက်စဉ်၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်၊ တောင်ဘက်နှင့် အနောက်ဘက် တို့၌၊ တဲကုတ်ကလေးများရှိကြောင်းနှင့် မဟာရံတံတိုင်းလည်း ယခုအနေ အတိုင်းပင်ရှိကြောင်း မှတ်သားထားခဲ့လေသည်။

ခရာဇ်-၁၈၆၄-ခုနှစ်။ အစိုးရ၏အမိန့်အရ၊ “မေဂျာ-မီးဒ်” လာရောက် တူးဖော်ရာ။ အနောက်နှင့် မြောက်မျက်နှာရှိ အပြင်တံတိုင်းသည်။ ရှေးဟောင်းအုဋ္ဌမြစ်၊ သို့မဟုတ်၊ ပကတိ မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ တည်လုပ်သည် မဟုတ်ဘဲ။ ပို့နေသော မြေပေါ်၌ လုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည့်ပြင်၊ ကျောင်းတော်ကြီး၏ စမုန် ရှေ့၌၊ ၃၄-ပေ။ အနံကျယ်သော။ နှန်းဖတ် ကျောက်ဖြင့် စီခင်းအပ်သည့်၊ သမံတလင်းကို တွေ့ရှိခဲ့ဘူးလေသည်။

ကျောင်းတော်ရှေ့၊ တောင်မှ မြောက်သို့ စီတန်းလျက် ရှိသော စေတီ ငယ်နှင့် ဘုရားတန်ဆောင်းငယ်များကို ရှင်းလင်းထားခဲ့သည့်ပြင်၊ ထိပ်ဝ ၁၀-လက်မ ကျယ်သော ကြေးခေါင်းလောင်းတလုံးနှင့် ကြေးနီတန်ဆာ အချို့ကိုလည်း ရရှိခဲ့လေသည်။ ဗေဒပညာရှင်တို့တည်ရှိသော ကျောက် တိုင် နှစ်တိုင်အပြင်၊ ကျောင်းတော်ကြီး၏ တောင်မျက်နှာရှိ တံတိုင်း အတွင်း-မြေမျက်နှာပြင်ကိုလည်း အထက်ပါပုဂ္ဂိုလ်ပင် တူးဖော် ရှင်းလင်း ထားခဲ့လေသည်။

၎င်းပြင် အလျား- ၂၅၀-ပေ။ အနံ- ၂၃၀-ပေရှိ မြေမျက်နှာပြင်ကို တံ တိုင်းသစ်ဖြင့် ပိုင်းရံထားခဲ့သည်မှာ- မြန်မာဘုရင် ဘကြီးတော်၏ စေတ မန် မြေနှန်းဝန် “မဟာဇေယျသင်္ကြံ” အမှူးရှိသော မြန်မာ ပန်းရံများ၏ လက်ရာဖြစ်၍၊ ၎င်းတို့၏ ထက်သန်သောစေတနာသဒ္ဓါတရားကို ချီးမွမ်း ထိုက်သော်လည်း၊ ရှေးရာဇဝင်နှင့်၊ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦဆိုင်ရာ ဗဟုသုတနည်းပါးစွာသောကြောင့်၊ မိမိတို့ထင်သလို၊ တူးဖော်ပြုပြင်ခဲ့ကြ သဖြင့်၊ ရှေးရာဇဝင်၊ မဟာဝင်၊နှင့် တရုတ် ရဟန်းတော်များ၏ မျက်မြင် မှတ်တမ်း၌ပါသော ရှေးအဆောက်အဦ၊ အမှတ်အသားများ ပျက်စီးစွာ လျှောသွားရသည်မှာ ဝမ်းနည်းစရာပင်ဖြစ်၏။ ယခုကာလ ကျောက်စာ ဘက်ဆိုင်ရာ နည်းစနစ်ဖြင့် ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများ နေရာမစွဲ အောင်၊ ခုံစမ်းတူးဖော်ပြီးမှ၊ သူ့နေရာနှင့်သူ၊ အတည်တကျထားရှိ ပြုပြင် ပေးခဲ့မည်ဆိုက၊ သတ္တဌာန စသော အဆောက်အဦတို့ကို၊ ကျကျနန၊ သက်

သေသာဓကနှင့်တကွ၊ စိတ်ချ၊ လက်ချ၊ ယုံယုံ၊ ကြည်ကြည်၊ ဖူးမျှော်ကြရမည်မှာ ဧကန်ဖြစ်၏။

ဘကြီးတော်၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော မဟာရံတံတိုင်းကို အတွင်းဘက်မှ တိုင်းထွာလျှင်-အရှေ့မှ အနောက်သို့ ၂၃၆-ပေ၊ တောင်မှ မြောက်သို့ ၂၁၈-ပေ၊ ၆-လက်မရှိ၍၊ အထူမှာ ၄-ပေ၊ ၃-လက်မ၊ အမြင့်မှာ ၇-ပေ၊ ၆-လက်မရှိသည်။ လေးမျက်နှာ၌ ၁၀-ပေ၊ ၁၀-လက်မကျယ်သော တံခါးပေါက်လေးခုရှိသည်။ တန်ဆောင်းတော်ကြီးနှင့်တည့်တည့်၊ အရှေ့၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်နှင့် အရှေ့တောင်ထောင့်၌၊ တံတိုင်းနံရံတွင်၊ ကျောင်းပျက်ထဲမှတူးဖော်ရရှိသော ဆင်းတုတော်များကို တင်ထားပူဇော်ရန်မုခ်ပေါက်များလုပ်ထားခဲ့လေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော မုခ်ပေါက်ပေါင်း တရာကျော်ရှိ၍၊ ရှေ့တည့်တည့်ရှိ မုခ်ပေါက်တို့မှာ၊ အခြားမုခ်ပေါက်တို့ထက် ပိုမိုကြီးကျယ်သည်။ အချို့ခြေ၊ လက်၊ ကျိုးပျက်နေသော ဆင်းတုတော်များ၌ မြန်မာပန်းရံများ ထုလုပ် အစားထည့်တပ်ထားခဲ့သော အရာများမှာ၊ ပုံဟောင်းနှင့် မညီမညွတ် အဆင်မပြေဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ထို့ပြင် အရှေ့တံခါးဝ၊ ဘေးတဘက်၊ တချက်ရှိ တိုင်ခေါင်း၌၊ ဆင်းတုတော်များထားရှိသေး၏။

ဘုရား “တန်ဆောင်းတော်ကြီး” ပတ်လည်ရှိ ယခုကျွန်ုပ်တို့ မြင်ကြရသော မြေမျက်နှာပြင်သည်၊ ရှေးဟောင်းပကတိ မြေမျက်နှာပြင်မဟုတ်ဘဲ၊ အဆောက်အဦပျက် အုဋ္ဌပုံ၊ မြေပုံကြီးကို တူးဆွဖော်ယူကြပြီးနောက်၊ ကျန်မြေကို ညီညွတ်အောင်ညှိလျက် သမံတလင်းခင်းထားခဲ့ရာ။ တန်ဆောင်းတော်ကြီးအတွင်းရှိ သမံတလင်းထက် လေးပေခွဲခန့် မြင့်မောက်နေလေသည်။ စင်စစ်မှာ တန်ဆောင်းတော်ကြီး၏ သမံတလင်းထက် နိမ့်ရမည်ဖြစ်၏။ ခရာဇ် ၁၈၆၃-ခုနှစ်၊ “ရာချင်ဒြိလာလ်-မိတြ” စုံစမ်းတူးဖော်ကြည့်ရာ၊ ယခုရှိရင်း (မြန်မာအမတ်များလုပ်ထားခဲ့သော) ပတ်လည် သမံတလင်းသည်၊ ရှေးဟောင်း သမံတလင်းထက် ၅-ပေ၊ ၆-လက်မခန့် ပိုမိုမြင့်မောက်လျက်ရှိသည်ကို အထင်အရှားတွေ့ခဲ့ရဘူးလေသည်။ ထို့ပြင်တောင်ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်ရှိ ရှေးလက်ရန်းကျောက်တိုင်များ၏ ခြေရင်းပိုင်း (အခြေ) ကို ကြည့်ကလည်း သိနိုင်၏။

တန်ဆောင်းတော်ကြီးမှထွက်၍ မြောက်ဘက်တံခါးသို့သွားက၊ လမ်း၏လကျောဘက် တံတိုင်းအနီးတွင် စုလစ်၊ မွန်းချွန် တပ်အပ်သော အုဋ္ဌတန်ဆောင်းငယ်တခုရှိသည်။ ၎င်းတန်ဆောင်းအတွင်းခန်းသည် ၃-ပေ၊ ၆-လက်မကျယ်၏။ တန်ဆောင်းအတွင်း သမံတလင်းသည် ယခုရှိရင်း

မြေမျက်နှာပြင်ထက် ၅-ပေ၊ခန့်မြင့်နေသောကြောင့်၊မကြာမီကလုပ်သည့် ဟုထင်ရသော်လည်း။ ထိုအဆောက်အဦတွင်၊ အသုံးပြုထားသော အုဋ္ဌ ကျောက်တို့မှာမူ ရှေးဟောင်းစင်စစ်ဖြစ်၏။ (၎င်းတန်ဆောင်းတော်ကိုပင်၊ အချို့ မြန်မာဘုရားဖူးတို့က အနိမိသ-သတ္တာဟ-ဌာန တန်ဆောင်းတော် အဖြစ်ဖြင့် မှတ်ယူ ပူဇော်ကြသည်။) သို့သော်၊ ရှေးတရုပ်ရဟန်းတော်များ ၏မှတ်တမ်းနှင့် မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏မှတ်တမ်းမှာ အတော်ပင် ကွာခြား နေ၍ “မည်သည့်ဟာကို အမှန်ယူရမှာလဲ?” ဟူသော ပြဿနာပေါ်ထွက် နေ၏။ ၎င်းပြဿနာကို ချေဆိုရန်အဖြေမှာ တချသာရှိ၏။ ထိုအဖြေကား၊ ရှေးဟောင်း ကမ္ပည်းစာ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော်-အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ပျက်စီးယိုယွင်းခဲ့သည့်ပြင်၊ မဟန့်နှင့်တကွ ၎င်း၏ငယ်သား၊ဝေးနီး၊ရပ်ရွာ ရှိ ကုလားများသည် ကမ္ပည်းသော၊ ဘုရားသော၊ သဘောမထားဘဲ၊ ရရ သမျှ ကျောက်၊အုဋ္ဌများကို သယ်ယူ အိမ်ဆောက်ပစ်ကြလေပြီ ဖြစ်သော ကြောင့်၊အဆိုပါကမ္ပည်းစာများကို လုံလောက်စွာရရှိဝေးစွာ မကြာသေး မီကရေးထိုးခဲ့သော မြန်မာကမ္ပည်းစာအချို့ကိုပင် မဟန့်၏ကျောင်းသစ် မှ ကံကောင်းထောက်မ၍သာ ရှာတော့သည်။

အနိမိသလော?

ဖော်ပြခဲ့သောအဆောက်အဦမှ အနောက်တောင်ထောင့်၊ပေ ၃၀-ခန့် အကွာ၌ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦပျက်တချို့မှာ၊ အရှေ့မှ အနောက်သို့ ပေ ၆၀-ခန့်ရှည်လျားသည်။ မရှင်းလင်းမီအခါက၊ အုဋ္ဌမြစ်ဟု ထင်ရ သော်လည်း၊ ၎င်းအုဋ္ဌမြစ်-တံတိုင်းပေါ်၌လုပ်ထားသော တိုင်လေးတိုင်၏ အမှတ်၊ အသားကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ရှေးဘုရားကျောင်း တဆောင်ဖြစ် ကြောင်းသိရလေသည်။ ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်းအရဆိုလျှင်၊ ဤနေရာ သည်ပင် “အနိမိသ သတ္တာဟ” ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု၊ “ရာဂျင်ဒြလသလ်- မိတြ” က ပြဆိုထား၏။ ဤနေရာနှင့် အနီးတွင် ရှေးဟောင်း အရိုးအိုးနှင့် ကျောက်တိုင်များစွာရှိ၏။သို့သော် ကျယ်မည်စိုး၍၊ အရေးမကြီးမှသော အရာတို့ကို ချင်းချန်ထားခဲ့ရ ပေတော့မည်။ ကျောက်တိုင် ဆိုသည်မှာ၊ မဟာရုံ တံတိုင်း အတွင်းဘက်၌၊ ဘုရား တန်ဆောင်းတော်ကြီးကို၊ ရာဇ မတ် ကာရံသကဲ့သို့၊ကျောက်တိုင်၊ ကျောက်လက်ရန်း တို့ဖြင့် ကာရံထား ခဲ့သော တိုင်များကို ဆိုလိုသည်။ အဆိုပါ ကျောက်တိုင်တို့၏ အနေအ ထားကို ကြည့်ရှုတွက်ချက်ခြင်းအားဖြင့် ရုရပေါင်း-၁၁၈-တိုင် ရှိရမည်

ဖြစ်သော်လည်း၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ကား ခုရပေါင်း-၅၂-သို့မဟုတ် ၅၃-တိုင် သာ တွေ့ရလေရာ၊ ၃၃-တိုင်ကို မဟာနန္ဒီနိဒ္ဒါဝိသုဒ္ဓိတော်ထား၍၊ တိုင်-၉-တိုင်ကိုမဟာနန္ဒီများ၏ အရိုးတိုက်ဝံ့တာ၌ ထည့်လုပ် ထားလေသည်။ ထိုကျောက်တိုင် အရံအဘားကို လေးဘက်ပတ်လည် တိုင်းထွာ မည်ဆိုက၊ ၅၀၆-ပေခန့် ရှည်ပေလိမ့်မည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဂူ။

တန်ဆောင်းတော်ကြီးမှ အရှေ့၊ သမံတလင်းအဆုံးနား၌၊ ရှေးအခါက၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း လိုဏ်ဂူကလေးများ စီတန်းရှိဘူး၏။ ထိုလိုဏ်ဂူ (အခန်းကျဉ်း) ကလေးများ အတွင်း၌၊ ရှေးရဟန်းတော်များ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်း အားထုတ်တော်မူဘူးလေသည်။ ဤကဲ့သို့သောလိုဏ်ဂူ ၄-ခုကို “ဗုဒ္ဓဂယာ” ခေါ် အင်္ဂလိပ်စာအုပ်တွင်၊ မြေပုံနှင့်တကွ၊ ခရစ်-၁၈၆၄-ခုနှစ်က ဖော်ပြ ထားခဲ့၏။

မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်ဝင်၌ ဗြိတိသျှအစိုးရက၊

ကပ်ထားသော ကျောက်စာမူ။

(ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၈၀-ပြည့်နှစ်။)

ဘင်္ဂါနယ်၊ လက်ဖတင်နင်ဂေါ်ဝါနာ-ဆာ၊ အရှလေ-အိဒင် ၏ အမိန့် အရ၊ ဗြိတိသျှ အစိုးရက၊ သကျသီဟမင်းသား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက် တော်မူရာ ဌာန၌ တည်ရှိသော ဤရှေးဟောင်း မဟာဗောဓိ- တန်ဆောင်း တော်ကိုပြုပြင်သည်။

အစိုးရအား၊ အကြံပေး - ကျောက်စာဘက် ဆိုင်ရာ အင်ဂျင်နီယာ - “အလက်ဇင်ဒါ-ကမ်နင်ဂမ်”။

ပုံစံပေးအရာရှိ-“ဂျီဆက် (ဗ) ဒေဗီဒီချ်-ဗက်ဂလာ”။

This ancient temple of Mahabodhi erected on the spot where Prince Sakya Sinha became Buddha was repaired by the British Government under the order of Sir Ashley-Eden, Lieutenant Governor of Bengal,

Anno Domini 1880.

Archaeological Advertiser to Government Major-General Alexander Cunningham, Royal Engineer.

Architect-

Joseph Daviditch - Beglar,

Civil Engineer.

မဟာဗောဓိပုဂ္ဂိုလ်ကလာ။

မဟာဗောဓိ ခေတိတော်ကြီး မပြုပြင်စီကပုံ။
ရာဇ် ၁၈၆၃ - ခုနှစ်က၊ ရိုက်ယူသောပုံ။

ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီး။

(အသျှင်-ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်ချက်။)

“ဗောဓိပင်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌၊ ပေပေါင်း ၁၆၀-၁၇၀-ခန့် မြင့်သော တန်ဆောင်းတော်ကြီး တဆောင် ရှိသည်။ ၎င်း၏အောက်ခြေ နံရံတမျက်နှာလျှင် ခြေထွမ်း- ၂၀-ကျော်ခန့်ရှိ ရှိသည်။ဤအဆောက်အဦကို ထုံး အင်္ဂတေဖြင့် မွမ်းမံအပ်သော အုဉ်ညို(Blue)တို့ဖြင့် လုပ်ထားအပ်၏။အားလုံးသော နံရံကပ် လိုဏ်မုခ် တို့၌၊ ရုပ်ထုတော်များ ထားရှိသည်။ အဆောက်အဦ၏ လေးဘက်မျက်နှာ(နံရံ)တွင် ပုလဲကုံးပုံ၊ ဈာန်ပျံရသေ့တို့၏ ပုံများဖြင့် ဆန်းကြယ်စွာထုလုပ် ချယ်ထွယ်ထား၏။ တန်ဆောင်း၏ ထိပ်ဖျား၌ ရွှေရည်ပွတ်သော ကြေးနီဖြင့် လုပ်အပ်သော သျှိုသျှားသီး-အဖူး တပ်ဆင်ထားရှိသည်။ အရှေ့ မျက်နှာ၌ အဆောင်တခု ရှိ၍၊ အစွန်းထွက်နေသော တံစက်မြိတ်(ခေါင်မိုးစွန်း) တို့သည်၊ တခုပေါ်၌ တခု ဆင့်ကာ ဆင့်ကာ အဆင့်သုံးဆင့်တိုင်အောင်ရှိလေသည်။ ၎င်း၏ အစွန်းထွက်နေသော ခေါင်မိုးစွန်း၊ တိုင်၊ ယက်မ (ထုတ်) တံခါးနှင့် ပြတင်းပေါက်တို့၌၊ ရွှေ၊ငွေ တို့ဖြင့် စီချယ်ထား၍၊ အကြားအကြား တို့တွင်၊ ဗိနိကျောက်၊ ပုလဲ များကိုလည်း ထည့်သွင်းထား၏။၎င်း၏ မိက်မှောင် လျှိုဝှက်သော အခန်းငယ်၊အခန်းကြီးများတွင် သုံးဆင့်တိုင်အောင် တံခါးအသီးသီး ရှိလေသည်။ ထွက်ဝတံခါးမကြီး၏ ဝဲ၊ယာ၌၊အခန်းကဲ့သို့သော နံရံကပ် လိုဏ်မုခ် နှစ်ခုရှိ၍၊လက်ဝဲမုခ်ပေါက်၌၊ အဝလောက်တေသွရ-ဗောဓိသတ္တရုပ်တု။ လက်ျာ မုခ်ပေါက်၌၊ အရိမေတ္တယျ-ဗောဓိသတ္တရုပ်တု ပူဇော် ထားရှိသည်။ ထိုရုပ်တုတော်များကို၊ ဖြူစင်သောငွေဖြင့်သွန်းလုပ်ထား၍၊ ဉာဏ်တော် ၁၀-ပေခန့် မြင့်သည်။ ဤတန်ဆောင်းတော် နေရာ၌၊ အစပထမ အာသောကမင်းသည်၊ တန်ဆောင်းငယ် တဆောင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ ပြီးသည်နောက်၊ ပုဏ္ဏား တယောက်က၊ ထပ်မံ ချဲ့ထွင်လျက်ဆောက်လုပ်ခဲ့လေသည်။....”

တန်ဆောင်းတော်ကြီး၏ ယခုအခြေအနေ။

တန်ဆောင်းတော်ကြီး၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ၊ စတုရန်း(လေးထောင့်စပ်စပ်) ပုံ ဖြစ်၍၊ “ဂျင်နရယ်-ကံနိမ်ဂဟမ်” ၏ တိုင်းထွာချက် အရ ၂၂-ပေရှိ ၆-ထောင့်ပုံ အခန်းပါ ဆိုလျှင် အလျားပေ ၄၈-ပေ၊ ၈-လက်မ။ အနံ ၄၇-ပေ၊ ၃-လက်မ ရှိသည်။ အခန်းတွင်း အောက်ခြေ သမံတလင်းမှသည်၊ အမြင့်ဆုံး အမိုးခေါင်အထိ ၂၂-ပေ၊ ၁-လက်မ မြင့်၍၊ အတွင်း (အောက်ခြေ)သမံတလင်းမှာ၊ အလျား ၂၀-ပေ၊ ၇-လက်မ။အနံ ၁၃-ပေ

ကျယ်၏။(အလျားတွင် ၅-ပေ၊ ၉-လက်မ ကျယ်ဝန်းသောကျောက်ခုံမြင့် (အင်းပျဉ်)ဖြင့် ပိုင်းခြား ထားသဖြင့်၊ ကျန်သော အဘို့ အပိုင်းမှာ ၁၄-ပေ၊ ၁၀-လက်မ ရှိသည်။)

အိန္ဒိယ ထုံးစံအား လျော်စွာ၊ ဘုရား တန်ဆောင်းတော်များ၏ ပခာန ကိုယ်တည်မှာ ၆-ထောင့်ပုံ ဖြစ်သည်။ အထွဋ် အထိ ပေပေါင်း-၁၇၀၊ ရှိမည်ပင် ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော်။ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော ပြာသာဒ် ဆောင်အထိ၊ ပေပေါင်း ၁၆၀-ခန့် ရှိသောကြောင့်တည်း။

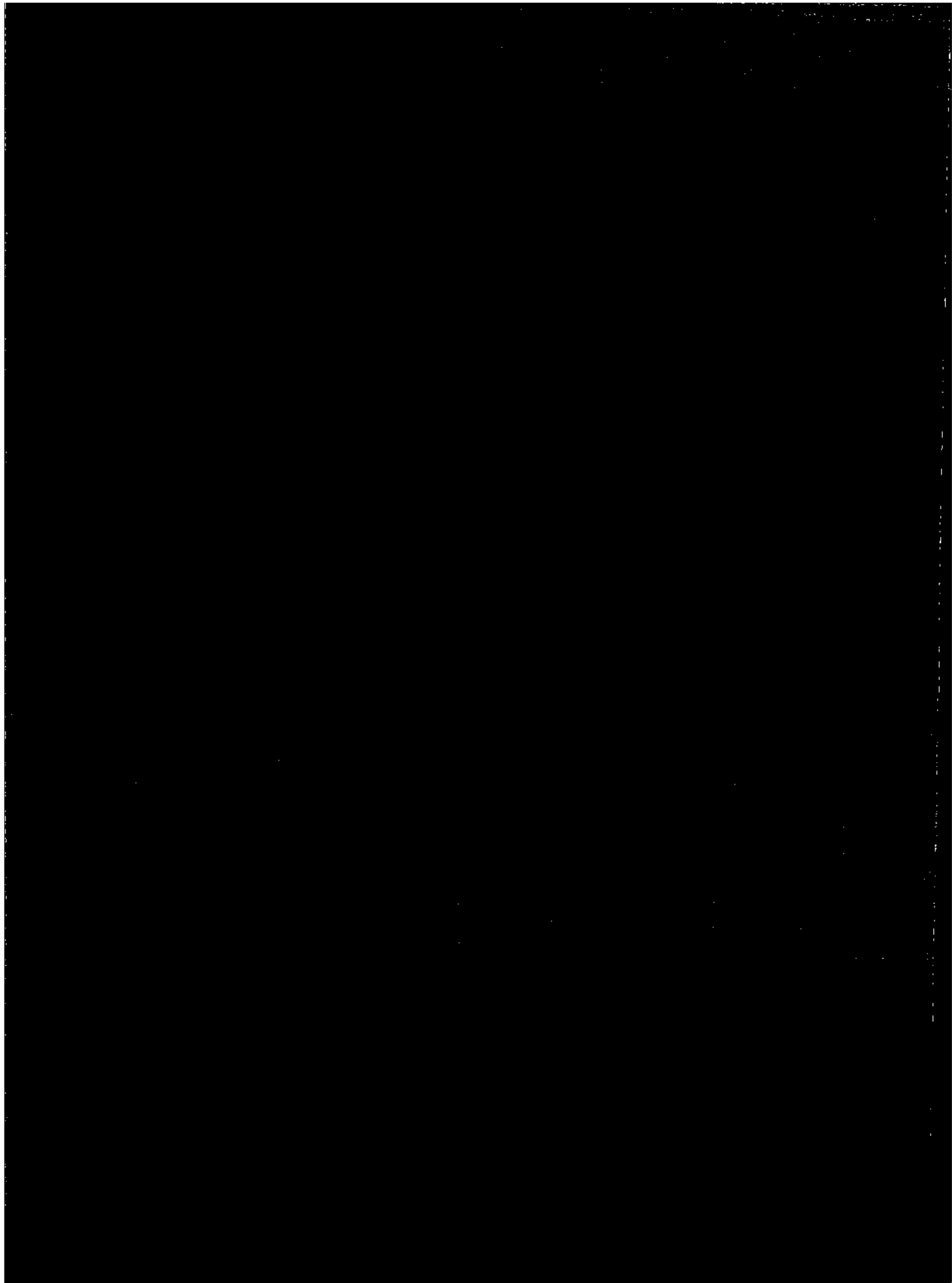
ပခာနတံခါးဝမှာ၊ အရှေ့ဘက်မျက်နှာ၌ရှိ၍၊ အနံကျယ် ၆-ပေ၊ ၄-လက်မ။ စမုန်ဆောင်အမြင့် ၁၃-ပေ၊ ၄-လက်မ ရှိသည်။ တံခါးဘောင်ကို နိဗ္ဗာန် ပြာလွဲသော ကျောက်သားပကတိဖြင့် ထုလုပ် တပ်ဆင်ထားသည်။

ဘုရားခန်း။

တန်ဆောင်းတော်အတွင်း ခန်းမကြီး၌၊ ညှိမဲသော ကျောက်ဖြင့် လုပ် အပ်သော ဘုရားပလ္လင်၏ ရှေ့မျက်နှာတွင် မုခ်ပေါက် ခုနစ်ပေါက်ရှိသည်။ ထိုပလ္လင်ပေါ်၌ ရှေးအခါက ရွှေသားပကတိကို သွန်းလုပ်သော ဘုရား ဆင်းတုတော် တဆူ ပူဇော် ထားရှိဘူးရာ၊ ခရာဇ်သက္ကရာဇ် ၅၀၀-ခန့် က၊ မိစ္ဆာအယူ ရှိသူများ ခိုးဝှက် ဖျက်ဆီး ပစ်ပြီးနောက်၊ တဖန် ထုလုပ်ပူဇော်ထားအပ်သော ကျောက်ညှိ ဆင်းတုတော်ကို၊ ခရာဇ် ၆၀၀-ကျော် က၊ တရုပ် ရဟန်းတော် ဟူယင်ဆန် ကိုယ်တိုင် ဖူးမျှော် ပူဇော်ခဲ့ရလေ သည်။ အဆိုပါ ရဟန်းတော်၏ မှတ်ချက်ကို အကျဉ်းချုံး၍ အောက်၌ ဖော် ပြ ထားသည်။

“ဆဆာက်” မင်းသည်၊ ဗောဓိညောင်ပင်ကို ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးပြီး နောက်၊ ဤဘုရားဆင်းတုတော်ကိုလည်း ဖျက်ဆီးရန် ကြံစည် ဗိတ်ကူး လျက်....အမတ်ကြီးအား၊ “ဤဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကို ဖျက်ဆီးပြီးလျှင်၊ ၎င်း နေရာ၌ မဟေသရ(မဟာဒေဝ)နတ်ရုပ် တင်ထားရန် အမိန့်ပေးလေသော်၊ အမတ်ကြီးမှာ ဘုရားဆင်းတုတော်အား ကိုယ်ထိ လက်ရောက် ဖျက်ဆီး ရမည်ကို အလွန်ပင် ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ရကား၊ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာ သုံးပါးအား ကြည်ညို ဆည်းကပ်တတ်သော (ဗုဒ္ဓဘာသာ) တ ယောက်ကို ခေါ်လျက်၊ ဘုရားဆင်းတုတော်ရှေ့မှဖြတ်ကာ၍ အုဋ္ဌိတံတိုင်း တခုကို လုပ်စေခဲ့လေသည်။ ထိုအုဋ္ဌိတံတိုင်းကြောင့် မှောင်မိုက်နေမည်ကို တွေးတော ရှက်ကြောက်လေရကား၊ ဘုရားရှေ့၌ ဆီမီးတခွက်ကို ထွန်း

မဟာဗောဓုပ္ပတ္တိကထာ။

မဟာဗောဓိစေတီကြီးအတွင်းရှိ ရုပ်ပွားတော်။

ညှိထားခဲ့ပြီးလျှင်၊ အဆိုပါတံတိုင်းရှေ့၌ မဟေသရနတ်မင်းရုပ်ကို ရေးထုထားခဲ့လေသည်။ ဤသို့ အမိန့်တော်ကို ထမ်းရွက် ပြီးစီးပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို၊ ရွှေနားတော်ရောက် လျှောက်တင်လေသောအခါ၊ ဆဆာက်ဘုရင်၏ စိတ်နှလုံးသည် တုန်လှုပ် ချောက်ချား၍၊ တကိုယ်လုံး၌ ဒိုင်းအမာများ ပေါက်ပွားယိုစီးလျက်၊ မကြာမီ နတ်ရွာစံသွားလေတော့သည်။

အဆိုပါဘုရားခန်း၏ ယခုအခြေအနေကို ကြည့်လိုက်လျှင်၊ ပလ္လင်ရှေ့အုဋ်နံရံနေရာမှ တိုင်းထွာ လိုက်ပါက၊ အခန်းသည် စတုရန်း လေးထောင့် ညီညွတ်နေသည့်ပြင်၊ အနောက်ဘက် နံရံသည်၊ မြောက်ဘက်နှင့် တောင်ဘက် နံရံထက် ပိုမိုထူထဲလျက် ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်းစကား၊ ဘယ်အထိ မှန်သည် မမှန်သည်ကို၊ အိန္ဒိယရှိ မဟာဒေဝနတ်ကို ပူဇော်သူများ၏ အလေ့အကျင့်ဖြင့် သိနိုင်၏။ ၎င်းတို့သည်၊ ရှေးဟောင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ အဆောက်အဦ များကို၊ အချို့ အနည်းငယ် ပြောင်းလွှဲ ပြုပြင်လျက်၊ မိမိတို့ နတ်ကွန်း အဖြစ်၊ နတ်အဖြစ်ဖြင့် ကိုးကွယ်တတ်သောအလေ့ကို၊ နေရာတိုင်း၌ တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ခရာဇ် ၈၀၀ - နှင့် - ၉၀၀ အကြားတွင်၊ အဆုံးစွန် ဖြစ်သော ရုပ်ပွားတော်ပျောက်သွားပြန်သဖြင့်၊ ထိုခေတ်အခါကရှိနေသော မဟန္တကီဇော်ကျိသည်။ ယခု ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့မြင်ရသော ကျောက်ညို ရုပ်ပွားတော်ကို ပလ္လင်ပေါ်သို့ ရွှေ့ပြောင်း တင်ထားခဲ့သည့်ပြင်၊ ဘုရားရှေ့-အခန်း၏ အလယ်၌ ရှေးကျောက် စေတီငယ် တဆူကို ယူဆောင်လာပြီး၊ “မဟာဒေဝ-လိဂ်” အဖြစ်ဖြင့် တည်ထား ပူဇော်ခဲ့လေသည်။

ပျောက်သွားသောဘုရား ဘယ်မှာလဲ ?

အဆိုပါ ပျောက်သွားသော ကျောက်ဆင်းတုတော်ကို ဖျက်ဆီးပစ်သည်မဟုတ်ဘဲ၊ မဟန့်၏ နေအိမ် ဝန်းအတွင်းရှိ ဟိန္ဒူနတ်ကွန်းငယ် တဆောင်အတွင်း၌ တင်ထားပြီးလျှင်၊ နတ်မင်းတပါး အဖြစ်ဖြင့် ပူဇော်ထားလေသည်။ (မဟန့်၏ လက်ချက်ကြောင့် ဘုရားစင်စစ်မှ ဟိန္ဒူနတ် ဖြစ်ရလေတော့သည်။) ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်၏ ဉာဏ်တော်မှာ ၅-ပေ ၅-လက်မ တိတိရှိ၍ ကျမ်းဂန်အရ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်နှင့် ညီညွတ်ပြေပြစ်သော ပုံတော်တဆူ ဖြစ်သည်။ မဟူရာကျောက်ကို ထုလုပ်သော ကျောက်ပလ္လင်ကြီးပေါ်၌ ဈာန်ဝင်စားနေပုံ ဖြစ်၍၊ ပလ္လင်တော်ရှေ့ သွန်းပုံအောက်၌၊ အခန်း၊ ငါးခန်း ခွဲခြားထားပြီးလျှင်၊ ၂-ခန်းတွင်၊ ခြင်္သေ့ရုပ်၊ အ

ခြားအစွန်ရှိ ၂-ခန်းတွင် ဆင်ရုပ်နှင့် အလယ်တည့်တည့်မှ အစွန်းထွက်နေသော အခန်းတွင် မိန်းမရုပ် ထုလုပ်ထားရှိ၏။ ပလ္လင်အောက်ခြေ၌ ရှေးဟောင်း “ကုဋိုလ” အက္ခရာဖြင့် ကမ္မည်းစာတမ်း ရေးသားထားသည်။ ဘုရား၏ အတိုင်းအထွာ ပမာဏ၊ အသုံးပြုထားသော ကျောက်၏အမျိုးအစားနှင့် ပလ္လင်တော်၌ ထုလုပ်ထားသော ရုပ်လုံးစသည်များကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့် ဤဆင်းတုတော်သည် ရှေးအခါက ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီးအတွင်းရှိပလ္လင်ပေါ်၌တည်ရှိခဲ့ဘူးကြောင်းကိုကောင်းစွာသိရှိနိုင်လေသည်။

ဤကဲ့သို့သောပုံတော်မျိုးတစ်ဆူကို မဟာနဲ့၏ “ပဉ္စပဏ္ဍ” ခေါ် နတ်ကွန်းတဆောင်၏အတွင်း၌ တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဤပုံတော်မျိုးကို အနောက်နိုင်ငံသား အချို့ ကျောက်စာဝန်များက ဈာန်ဝင်စားနေပုံဟု ဆိုသော်လည်း ကျွန်ုပ်၏အထင်မှာ ရိုးရိုးတင့်တယ်စွယ်စုံတော်မူပုံဟုသာထင်သည်။

သမာဓိပုံ၊ တရားဟောနေပုံ၊ ဒေသစာရိတ္တတော်မူပုံ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝံတော်မူပုံများအပြင် “ပဒုမပါဏိနှင့် ဝဇိရပါဏိ” ခေါ် မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဗောဓိသတ္တ ဘုရားလောင်းပုံတော်၊ မယ်တော်မာယာ ပုံတော်များလည်း အများ၊ အပြားပင်တွေ့ရှိ၍ ဤနေရာ၌ ရံလင်စွာ မပြနိုင်တော့ပြီ။ [ပဒုမပါဏိပုံဆိုသည်မှာ ပဒုမ္မာကြာပန်းကို ကိုင်ထားပုံဖြစ်၍၊ ဝဇိရပါဏိပုံဆိုသည်မှာ ဝရဇိန်လက်နက် ကိုင်ထားသော ဘုရားလောင်း (ဗောဓိသတ္တ) ပုံကိုဆိုလိုသည်]။

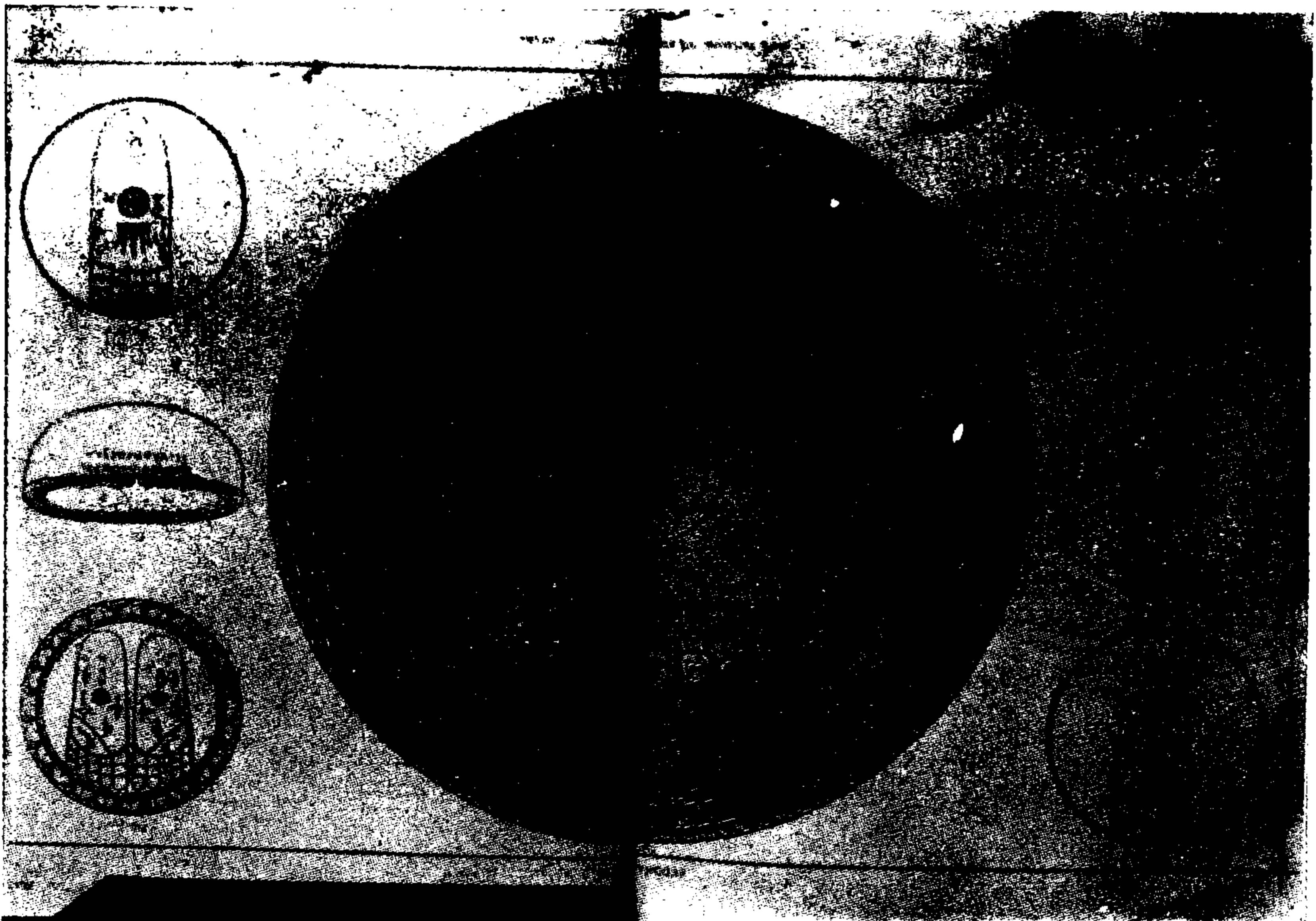
ခရာဇ် ၁၈၄၇-ခုနှစ် “မေဂျာ-ကိတို” တူးဖော်စဉ်က မယ်တော်မာယာ ပုံတော်၊ အကြီး၊ အငယ်များစွာပင်တွေ့ရှိကြောင်း “ဗုဒ္ဓဂယာ” ခေါ်စာအုပ်စာမျက်နှာနံပါတ် (၁၃၇) ၌ ပြဆိုထား၏။ သို့သော်အဆိုပါပုံတော်များ ယခုအခါ ဘယ်မှာရောက်နေသည်ဟုမသိရပေ။ ၆-ပေ၊ ကျော်ရှိပုံတော်တစ်ခုကိုကား ကာလကတ္တားပြတိုက်တွင် ၎င်းပြင် ထို့ထက်ငယ်သော ပုံတော်နှစ်ခုကို မဟာနဲ့၏ ပဉ္စပဏ္ဍ နတ်ကွန်းတွင်း၌ တွေ့နိုင်၏။ ထို့ပြင် နဂါးဂဠုန် ကုမ္ဘန်ယက္ခဝသော မရေတွက်နိုင်သော ကျောက်ရုပ်တို့ကိုလည်း ခရာဇ် ၁၈၂၀-က အစပြု၍ ၁၈၇၅-ခု အတွင်း တူးဖော်ရရှိဘူးသည်။

သို့သော် ထိုစဉ်အခါက ကျောက်စာဘက်ဆိုင်ရာက ကောင်းစွာအုပ်ချုပ်စီမံခြင်းမရှိသေးသဖြင့် မိစ္ဆာကုလားတို့သည် မိမိတို့အလိုရှိသရွေ့သည်ပိုး ယူဆောင်ကာ ဆိုင်ရာဌာန၌ အသုံးချပစ်ကြပြီ ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ရံလင်စွာ မတွေ့မြင်နိုင်တော့ပြီဖြစ်ကြောင်း။

မဟာဗောဓိပုတ္တိကထာ။

မဟာယသနဂိုဏ်းက ကိုးကွယ်သော ဘုရားလောင်းပုံများ။

ဝိဇ္ဇာသန ကျောက်ပုဒ်နှင့် ခြေတော်ရာပုံ။

ကျောက်စေတီငယ်များ။

မိဂဒါဝုန် စသော အခြားဌာနတို့၌၊ စေတီရံ ကလေးများကို များသော အားဖြင့် အုဋ်နှင့် တည်လုပ်သော်လည်း၊ မဟာဗောဓိ၌ မူကား၊ ကျောက် သား ပကတိဖြင့်သာ အနွဲ့အပြား လုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထောင် သောင်းမက များစွာသော ကျောက်စေတီရံကလေးများကို၊ ဂယာ တ နယ်လုံးက ယူဆောင် အသုံးချပစ်ကြကြောင်းကို။ “ဗုဒ္ဓဂယာ” စာမျက်နှာ ၁၂၁-၌၊.....“Thousands of them have been taken away from this place to all parts of Gaya, and thousands more may be recovered by digging into the large and extensive mounds which surround the great temple.” ပြဆိုထားသည်။

မြန်မာမှုမတ်များ တန်ဆောင်းတော်ကြီး ပတ်လည်ရှိ အနည်းငယ်မျှ သော မြေမျက်နှာ ပြင်ကို ရှင်းလင်း စဉ်က၊ ကျောက် စေတီ ငယ်ပေါင်း (၂၀၀၀)ကျော်ပေါ်ထွက်ဘူးသည်။(Buddha Gaya, Page. 121.)

ယခုကျွန်ုပ်တို့ဘုရားဖူးများ တည်းခိုကြသော တိုက်ဇရပ်ကြီး၊ပြတိုက်၊ ဗိုလ်တဲ၊နှင့် မဟန့်၏ ဘုရားကျောင်းများတည်ရှိရာ၊ ကုန်းမြင့် မြေပြင် တ ဝိုက်သည်၊ ပကတိမြေမဟုတ်ဘဲ၊ ရှေးအဆောက်အဦပျက် ကုန်းမြင့်ဖြစ် သောကြောင့်၊ ၎င်းကို တူးဖော်ရှင်းလင်းမည်ဆိုက၊ ကျောင်း၊ ကန်၊ ပုထိုး၊ အမျိုးမျိုးသော အဆောက်အဦများ ပေါ်ထွက်လာမည်မှာ၊ ယုံမှားဘွယ် ရာမရှိချေ။

ဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်။

“ဗုချနန်-ဟမိလ်တန်” (Buchanan-Hamilton.)သည်၊ ခရစ်သက္က ရာဇ်-၁၈၀၅-နှင့်-၁၈၀၉-ခုနှစ်များတွင်၊ ပထမဆုံး၊ ဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင် တော်ကို တွေ့မြင်မှတ်သားသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ၎င်းရောက်စဉ်က၊ ပလ္လင် တော်အရပ်ငါးရပ်ရှိ၍၊ ၁၈၆၃-ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ဗောဓိညောင် ပင်၏အမြစ်များသည်၊ အရပ်သုံးရပ်အပေါ်သို့ ဖုံးလွှမ်းတွယ်ကပ်နေပြီဖြစ် ကြောင်း။ ၎င်းခုနှစ်တွင်၊ ပထမနေရာ၌-ဗောဓိပင်သစ်ကို ထပ်မံစိုက်ပျိုးရန်၊ အပင်ဟောင်း ပတ်လည်ရှိ နံရံကို ဖြိုဖျက်လိုက်ရာ၊ ပလ္လင်တော်၏ အရပ် (အထပ်အဆင့်) တဆယ့်နှစ်ရပ် ပေါ်လာလေသည်။ တရစ်၊တရစ်လျှင် ၁၄-လက်မမှ-၁၇-လက်မအထိ ထူ၍၊ ၎င်းအပေါ်က၊ တလက်မခန့် ထူ သော ကံကရိတ်နှင့်ထုံး-သမံတလင်းခင်းထားသည်ကိုတွေ့ရလေသည်။ ။ ဤသို့တရွေ့ရွေ့၊ အဆင့်ပေါင်း များစွာ၊ မြင့်လာခြင်း အကြောင်းရင်းမှာ၊

ညောင်မြစ်တို့မည်သည်။ အနီးအနားရှိ အဆောက်အဦကိုလွှမ်းမိုး၊ တွယ်၊ တက်တတ်ရကား။ အမြစ်ဖုံးလွှမ်းသွားသည့်အခါတိုင်း၊ ထိုအမြစ်ပေါ်က၊ မြေကြီးခဲထည့်ပြီး တဖန် သမံတလင်း ကိုင်လုပ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယခုရှိနေသော ဗောဓိ(ညောင်ပင်)သည်၊ ဘုရားလက်ထက်ကအပင်လော? ယခုရှိနေသောဗောဓိပင်မှာ၊ ၁၈၇၆-ခုနှစ်က၊ ဂျင်နရယ်-ကံနက်ဟမ်ကိုယ် တိုင် အသစ် စိုက်ပျိုး ခဲ့သော အပင် စင်စစ် ဖြစ်၏။ (Buddha Gaya. Page. ၉၉.)

ဤဗောဓိပင်သစ်ကိုမစိုက်ပျိုးမီအခါက၊ ပထမ ဗောဓိပင်ဟောင်းသည်။ ဘုရားလက်ထက်တော်က အပင်လော? ဟူသောတွေးတောချက်သည်။ လူ တရာလျှင်၊ ကိုးဆယ့်ကိုးယောက်တို့၏ စိတ်နှလုံး၌ပေါ်ထွက်နေ၏။ ဘုရား လက်ထက်တော်ကပင် ကြီးပြင်းနေသော အပင်မဟုတ်။ အနည်းဆုံး သုံး ကြိမ်ခန့်ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးဘူးသည့်ပြင်၊ အပင်အားရှိ၊ ပျိုးနုလာအောင်လည်း အပင်ဟောင်းများကို အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ခုတ်ဖြတ်လျက် အသစ်စိုက် ပျိုးဘူး၏။ သို့သော်၊ အကြိမ်ပေါင်းများစွာခုတ်ဖြတ်ဘူးစေကာ၊ ယခုရှိနေ သော အပင်ကို အခြားအရပ်၊ အခြားအပင်မှ မျိုးစေ့ကို ဆောင်ယူလာ၍ စိုက်ပျိုးထားသည်မဟုတ်ဘဲ၊ ပထမ အပင်ဟောင်း၏မျိုးစေ့ကိုပျိုးထောင်၍ ပေါက်ပွားလာသောအပင်စင်စစ်ဖြစ်သည်။

“ဗုဒ္ဓဂယာ” စာမျက်နှာ-၉၄။; and as the plan of renewing the tree was evidently not by cutting down the old one and planting a new one in its place, but by dropping a seedling into an axilla or into a decayed spot of the old tree, so as to lead to the supposition that it was only a new shoot of the parent stem and not a stranger brought from a distance,”

အပရာဒိတ-ပလ္လင်တော်။

ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်းပါစကားမှာ၊ (Beal - Buddhist Records of the western world. Page. ၁၁၅.)

ဗောဓိပင်ကိုဝိုင်းရံ၊ ကာထားသောတံတိုင်းအတွင်း အလယ်တည့်တည့် ၌၊ ဝဇ္ဇိရာသီ ပလ္လင်တော်ရှိသည်။ ၎င်းအပေါ်၌ကျောက်ပလ္လင်တခု တင်ရှိ ၏။ ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘဒ္ဒကမ္ဘာထက်၌ ပထဝီမြေကြီး ဖြစ်ထွန်းပေါ် ပေါက်စဉ်အခါ၌ပင် ဤပလ္လင်တော်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။ ပလ္လင်တော်

သည် ကျောက်၊သံ၊ပတ္တမြား၊ အတိပြီး၍၊ ပတ်လည် ခြေထွမ်း-၁၀၀-ခန့် ရှိပြီးလျှင်၊ ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူကြကုန်သော တထောင်သော ဘုရား တို့သည်၊ ဤပလ္လင်ထက်တွင် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော် မူကြ လေကုန်ပြီ။....(ငါတို့) ဂေါတမဗုဒ္ဓသည်လည်း ဤနေရာ၌ပင် ရွှေဉာဏ် တော်ကို ရလေသည်။ ၎င်းကို “ဗောဓိမဏ္ဍ” ဟူ၍လည်းခေါ်သည်။ မြေ ငလျှင် ထွပ်ငြားသော်လည်း၊ ဤပလ္လင်သည် မထွပ်ရှားချေ။ တထာဂတ (ဘုရား)သည် သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကိုရ၍ ဘုရားဖြစ်ထိုက်သောနေ ရာကိုရှာဖွေစဉ် ကမ္ဘာမြေကြီး သိမ့်သိမ့်၊တုံထွပ်လေသည်။ သို့သော် ဤ ပလ္လင်နေရာသို့ ရောက်တော်မူသော အခါ၌ကား၊ မတုန်မထွပ် တော့ပေ။ ဆုတ်ကပ်သို့ရောက်၍သူတော်ကောင်းတရားများ ကွယ်ပသွားသောအခါ၊ ဤရတနာ ပလ္လင်ကို မြေခဲ၊ မြေမှုန့်များ ဖုံးလွှမ်း ပျောက်ကွယ် သွားလေ တော့သည်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက်၊ အတိုင်း တိုင်း၊အပြည်ပြည်မှ မင်းများသည်၊ကျမ်းဂန် စာပေ အရ၊ သိရှိကြသော ပလ္လင်တော်၏ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို၊မြောက်ဘက်နှင့် တောင်ဘက် တွင်“အဝလောကီတေသွရ-ဗောဓိသတ္တ” ရုပ်ပွားနှစ်ဆူတည်၍သတ်မှတ် ထားခဲ့ကြလေသည်။ ရုပ်ပွားတော်များမှာ၊ အရှေ့ဘက်သို့ မျက်နှာမူလျက် ရှိသည်။

အထက် ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်းပါ ကျောက်ပလ္လင်သည်၊ ယခုအခါ မဟန့်၏ “ဝါဂိဆွရိ-ဒေဝီ” နတ်သိွီး နတ်ကွန်းထဲ၌ ရှိသည်ဟု၊ ရာချင်ဒြိ လာလ်-မိတြက-ရေးသားထားခဲ့သည်။

ဗောဓိညောင်ပင်နှင့်ရာဇဝင်။

(Beal-Buddhist Records of the western world. Page. 116.)

အသျှင်-ဟူယင်ဆန်၏ မှတ်တမ်း စာမျက်နှာ ၁၁၆-အဆိုမှာ၊ဝဇီရာ သန-ပလ္လင်ပေါ်ရှိ ဗောဓိပင် ဆိုသည်မှာ၊ ညောင်ပင်အစစ်ဖြစ်သည်။ဘုရား သခင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်အခါက၊ ဤအပင်သည် ပေပေါင်းအရာမက မြင့်၏။ အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးခဲ့ကြသော်လည်း၊ ယခု အခါ၊ ပေ ၄၀-၅၀-ခန့် မြင့်သေး၏။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားသည် ဤအပင် အောက်၌ပင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကို အကြောင်းပြု ၍၊ “သမ္မာသမ္ဗောဓိပင်” ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။ အခွံ (အခေါက်) အ

ရောင်မှာ ဝါနုဖြူရောင်၍၊ အရွက်၊ အခက် များကား၊ စိမ်းညိုသော အရောင်
ရှိသည်။ (ရှေးအခါက) နွေဖြစ်စေ၊ ဆောင်းဖြစ်စေ အရွက်များ မှည့်ရင့်
ကြွေကျခြင်းမရှိဘဲ၊ တနှစ်ပတ်လုံး ပကတိ ပြောင်လက်တောက်ပစွာ တည်
ရှိလေသည်။ သို့သော် ဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝံလွန်တော်မူသောနေ့၌ကား၊
အရွက်များ ညှိုးနွမ်းကြွေကျ၍၊ မကြာမီ ရှေးနည်းအတိုင်း ပြန်လည်စိမ်းစို
လာခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ် (ပရိနိဗ္ဗာန်ဝံသော) အခါ ကာလ၌၊ အပြည်ပြည်မှ
မင်းစိုးရာဇာများနှင့် စေတနာထက်သန်သူများ၊ ထောင်သောင်းမက မဘိတ်
မခေါ်ဘဲ အလိုလိုလာရောက်ကြလျက်၊ ဗောဓိပင်တို့၏ အမြစ်တို့ကို၊ အမွှေး
နံ့တို့ဖြင့် ထုံအပ်သောရေ၊ နို့တို့နှင့် ဆေးကြောသွန်းလောင်းကာ၊ ပန်းနံ့သာ
ဆီမီး၊ တုရိယာအသီးသီးဖြင့် အကြီးအကျယ်ပူဇော်ပသကြဘူးလေသည်။

ဗောဓိပင်ကို ပထမ ခုတ်ဖြတ်ခဲ့သူ၊

မြတ်စွာဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက်၊ အသော
ကမင်း၊ မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ မိစ္ဆာအယူ ရှိလေသောကြောင့်၊
ဘုရားသခင်၏ အမွှေအနှစ်ဖြစ်သော ဗောဓိ-ညောင်ပင်ကို အမြစ်ပါမကျန်
ခုတ်ဖြတ်စေလျက်၊ မီးနုတ်ပူဇော်သော ပုဏ္ဏားတယောက်အား၊ ယဇ်ကျင်း
ယဲသို့ထည့်၍ မီးရှို့စေလေရာ၊ ထိုယဇ်ကျင်းထဲမှ၊ ရှေးကထက် နှစ်ဆကြီး
သော ညောင်ပင်သည်၊ ချက်ချင်း မကြာ ပေါက်ရောက်လာသော အဖြစ်
(တန်ခိုး) ကို မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ရသော (အသောက) မင်းသည်၊
ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ခြင်းနှင့် မိမိပြစ်မှုအတွက် နောင်တပူပန်ခြင်း ဖြစ်လေ
၏။ ထို့နောက် ၎င်းကိုယ်တိုင် အမွှေးနံ့သာရည်ဖြင့် ရောနှောအပ်သော
နွားနို့ဖြင့် (ပထမအပင်၏) အမြစ်တို့ကို ဆေးကြော သွန်းလောင်းကာ ထူး
မြတ်သော စေတနာ သဒ္ဓါတရားဖြင့်၊ ဗောဓိပင်ကို ပူဇော်လျက်၊ နန်းတော်
သို့ ပြန်သွားရန်ကိုပင် သတိ မရတော့ဘဲ ရှိနေစဉ်၊ မနာလို ဝန်တိုသော
မိဖုရားကြီးက စေလွှတ်လိုက်သော စေတမန်သည်၊ ညတွင်းချင်းပင် ဗောဓိ
ပင်ကို တဖန်ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးပြန်လေ၏။ ။ နံနက်မိုးလင်းသော အခါ၌၊
ဤအခြင်းအရာကို မြင်ရသော အသောကမင်းသည်၊ ရှေးနည်းအတိုင်းပင်
နို့ရည်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်း ပူဇော်ပြန်လေရာ၊ ချက်ချင်းမကြာ၊ အပင်သစ်
ပေါက်လာလေသော်၊ နောင်အခါ ရန်သူများ ယုတ်တရက် မဖျက်ဆီးနိုင်
စေခြင်းငှါ၊ (ဗောဓိပင်ပတ်လည်၌) ၁၀-ပေကျော်ခန့်မြင့်သော အုဋ္ဌတံတိုင်း
ကို ဝိုင်းရံတည်လုပ်ထားခဲ့လေသည်။

မဟာဗေဒရပ္ပတ္တိကထာ။

အသေအကျပ်သန္ဓေသန္ဓေ

အသောကာဝဒါန-ကျမ်းအဆို။

သို့သော် မြောက်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ သက္ကတဘာသာ “အသောကာဝဒါန” မည်သော ကျမ်းစာ၌ကား၊ ဤသို့မဆိုချေ။ ၎င်းကျမ်းအရ၊ အကျဉ်းမျှပြရမည်ဆိုလျှင်။ ...“တိဿ-ရက္ခိတာ (ဝါ) ပရိဿ-ရက္ခိတာ” ခေါ် အသောကမင်းကြီး၏ တောင်ညာစံဒေဝီ-မဟေသီမိဖုရားသည်။ မိမိ၏ အသျှင်၊ ဘုရင် အသောကမင်းကြီး၏ ဗောဓိ ညောင်ပင်အား၊ လွန်ကဲသော စေတနာဖြင့်၊ ရရသမျှသော ဥစ္စာ၊ရတနာ၊ ရွှေ၊ငွေနှင့် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ပန်းတပွင့် သစ်သီးတလုံးပင်ဖြစ်စေ၊ ရလျှင် ချက်ချင်း၊ ပူဇော်ခြင်းပြုသော အဖြစ်ကို၎င်း။ မိမိအား စိုးစဉ်းမျှ အရေးမယူ-ပြုမူသော အဖြစ်တို့ကို၎င်း။ သည်းခံခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရကား။ “မာတင်္ဂီ” မည်သော စဏ္ဍာလရန်း (ကဝေ) မကို ဆင့်ခေါ်လျက်။ မိမိ၏ ပညာစွမ်းရည်ဖြင့် ဗောဓိညောင်ပင်အား၊ ဖျက်ဆီးရန် ခိုင်းစေသည့်အတိုင်း၊ အဆိုပါ ရန်းမသည်။ ရန်းကဝေ အတတ်ဖြင့်၊ ဗောဓိပင်အား မန္တန်ခြည်မျှင် ပတ်၍ လောင်မီးဖြင့် သတ်လေရာ၊ ဗောဓိပင်သည်၊ အကိုင်းအခက်၊ အရွက်ပါ မကျန် ခြောက်သွေ့သော အဖြစ်ကို မြင်သော မှူးမတ်တို့ လျှောက်တင်သည်ကို ကြားသိတော်မူသော အသောကမင်းကြီးသည်။ မိမိ၏ ပူဆွေးဒုက္ခ-သောက-၏ ဒါဏ်ချက်ကို သည်းခံ၊ တွန်းလှန်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရကား၊ သတိမေ့မျောသော အဖြစ်သို့ပင် ရောက်ရ ရှာလေသည်။ မိမိ၏ ကြင်ရာ မင်းမြတ်၏ သောက လောင်မီးကို မကြည့်ရဲသော တိဿရက္ခိတာ မိဖုရားသည်။ အထက်ပါ နွန်းစဏ္ဍားမျိုးဖြစ်သော ရန်းမအားခေါ်လျက်၊ ဗောဓိပင်အား ပကတိအတိုင်း ပြန်ရှင်လာအောင် ပြုလုပ်ရန် အမိန့်ပေးသည့်အတိုင်း၊ ရန်းမကြီးသည်၊ မိမိ၏ အတတ်ဖြင့်၎င်း။ တနေ့လျှင် နို့အိုးအလုံး တထောင်စီ၊ ကိုယ်တိုင် သယ်ယူလျက် ဗောဓိပင်၏ အမြစ်များကို သွန်းလောင်းပူဇော်ခြင်းဖြင့်၎င်း။ ရှေးကကဲ့သို့ပင်၊ အခက်အရွက် တို့ဖြင့် ဝေဆာ ကြီးပြင်း လာခဲ့စေလေ၏။

(ဤနေရာ၌-တေး-ကဗျာ-လင်္ကာ စသည် ထည့်မည့်အစား၊ သက္ကတဘာသာ “အသောကာဝဒါန” ခေါ် ကျမ်းစာမှ မူလဂါထာများကို မြန်မာနိဿယ ပြန်ဆို ထည့်သွင်းမည် ကြံစည်ခဲ့၏။ ထိုသို့ထည့်လျှင် ဗဟုသုတလိုက်စား ရဆောင်း သူတို့အဖို့၊ အထူးကျေးဇူး များစရာလည်း ဖြစ်၏။ သို့သော် သက္ကတဘာသာပြန် ကလာပ်စာလုံး၊ ရန်ကုန်မြို့၌ အလွန်ရှားပါးပါသဖြင့် မထည့်သွင်းနိုင်တော့ကြောင်း)။

မဟာဗောဓိပင်ကို အဆုံးစွန် ပြုစုပျိုးထောင် ပေးခဲ့သောမင်း။

ထို့နောက် “ဆဆာက်” မင်း တကြိမ် ဗောဓိပင်ကို ခုတ်လွှဲဖျက်ဆီးပစ် ပြီးနောက်၊ မဂဒတိုင်းကို အစိုးရသောမောရိယအနွယ်ဝင်၊ “ပူရဏဗရမာ” (ပုဏ္ဏဝဗ္ဗမင်း) ခေါ် မင်းက ထပ်မံ ပြုစုပျိုးထောင် ပေးခဲ့သည် ဟူသော စကားကို မူကား၊ တောင်၎င်း-မြောက်၎င်း ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေတို့၌ မပါရှိ မတွေ့မြင် ရသော်လည်း၊ ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ် ၏ သတ်မှတ် ချက်မှာ၊ ခရာဇ် ၆၁၀-ခုနှစ် ဖြစ်၏။

ခရာဇ် ၁၈၀၉-ခုနှစ်၊ ဗုရုနန်-ဟေမိလ်တန်၊ ဗုဒ္ဓဂယာသို့ ရောက်စဉ်၊ ဗောဓိ ညောင်ပင်သည် ကောင်းစွာ၊ ဝေဆာမိမ်းစိုလျက်ပင် ရှိသေး၍၊ အပင် အသက် တမ်းမှာ၊ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀-ထက် မကျော်ဟု ဆိုထား၏။ (Martin's Eastern India, Vol. 1, p. 76.)

ခရာဇ် ၁၈၆၁-ခုနှစ်၊ “ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ်” လာရောက်သောအခါ၌ ဗောဓိပင်မူကား မသေဘဲရှိသေး၏။ သို့သော် များစွာ အိုမင်းနေလေပြီ။ အနောက်ဘက် မျက်နှာ၌၊ အကိုင်းသုံးကိုင်းနှင့်တကွသော ပင်စည်တခုသည်၊ မိမ်းစိုလျက်ရှိသော်လည်း၊ အခြားအကိုင်းအခက်တို့မှာမူ ခြောက်သွေ့ဆွေးမြေ့လျက်၊ အခေါက်အခွံများပင် ကွာနေလေပြီ။ ၎င်းနေရာ၌ အပင်များ၊ အများအပြား ထွေးရစ် ရှိနေသည်ကို ထောက်လျှင်၊ တပင်တည်း မဟုတ်ဘဲ၊ အပင်များစွာ တနေရာတည်း၌ ထပ်မံ စိုက်ပျိုး ထားဟန် တူသည်။ (Arch. Surv. Report, Vol. 1, p. 5.)

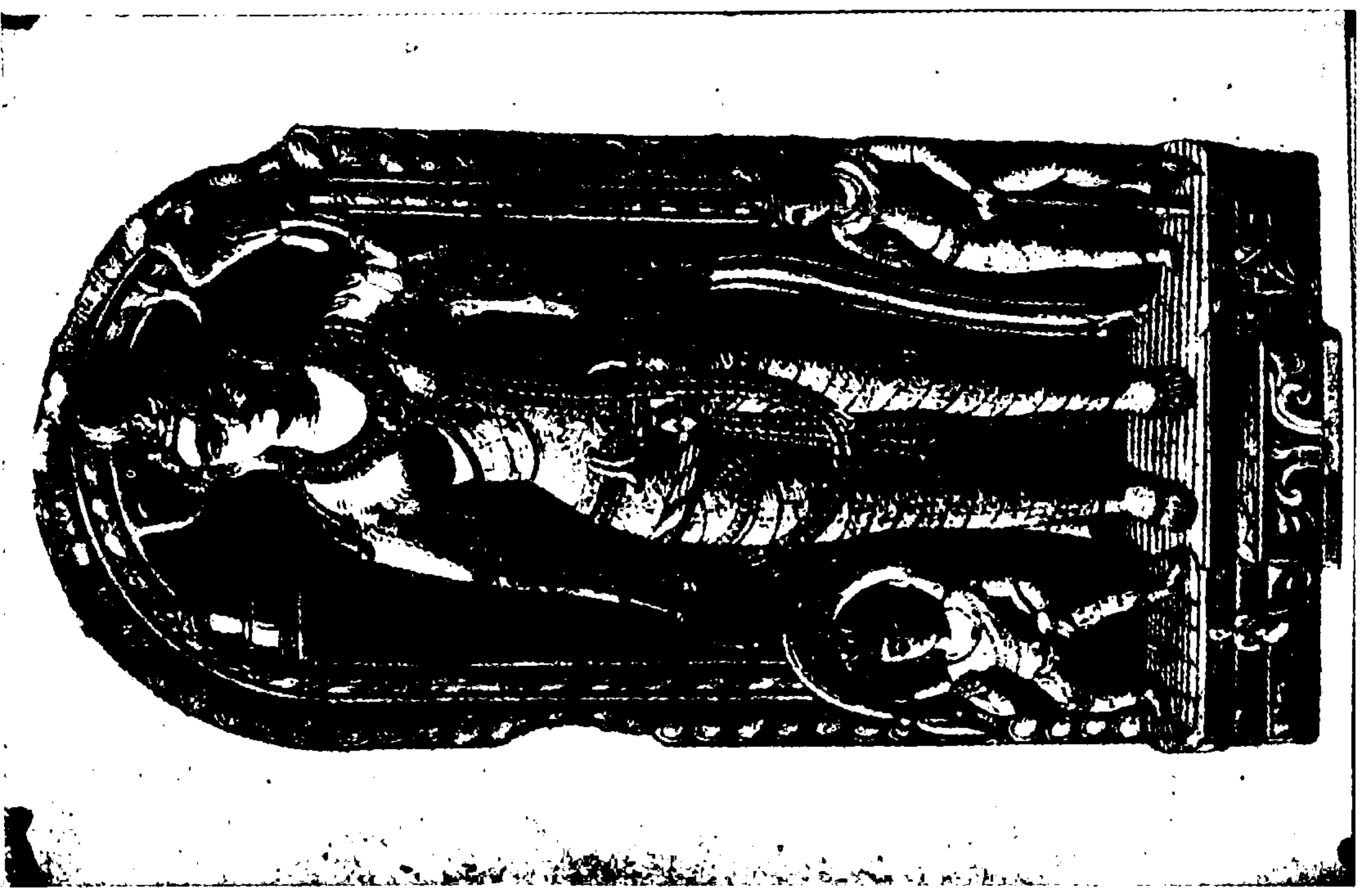
ခရာဇ် ၁၈၆၃-ခုနှစ်တွင်၊ အဆိုပါအပင်သည်၊ အနောက်ဘက်သို့ ယိမ်းယိုင် လဲပြိုလုမတတ် ဖြစ်ရှိနေ၍၊ အခက်သာ ရှင်နေသည်ကို တွေ့ရတော့သည်။ (Buddha Gaya Page, ၅၅.)

ထို့ကြောင့် ခရာဇ် ၁၈၇၆-ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ပထမ အပင် အိုသည်၊ လေနိကြမ်းဘေးကြောင့် လုံးဝလဲ ပြိုသွားသဖြင့်၊ ၎င်းအပင်၏ မျိုးစေ့မှ ပေါက်ပွားလာသော သုံးပေခန့်ရှိ အပင်ငယ်တပင်ကို၊ ယခင် ပင်မ ၏ နေရာ၌ပင်၊ ကျောက်စာဝန်မင်း ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ် တို့က စိုက်ပျိုး ထားခဲ့လေသည်။

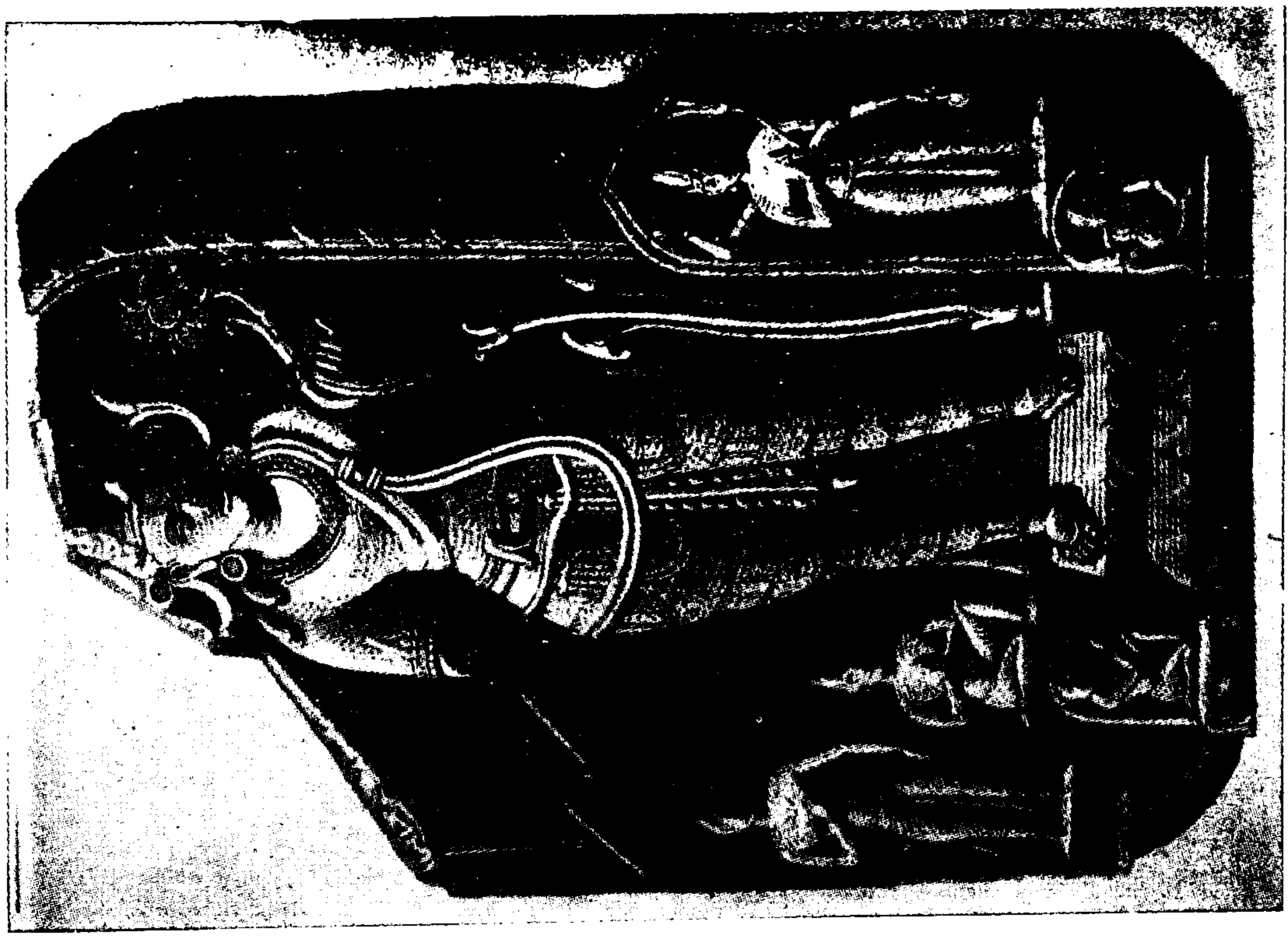
ဗောဓိပင်နှင့် နတ်ခုံဘွဲ့။

ခရာဇ် ၁၈၆၃-ခုနှစ်လောက်က၊ ဗောဓိပင်မှ မြောက်ဘက် အနီး၌၊ ဟိန္ဒူနတ်မင်းကြီး လေးယောက်ကို၊ ဥစ္စာစောင့် မဟာန္တကီ ဇော်ဂျီကြီးက၊

ဣန္ဒြေမာဏသင်္ဃာ

ဣန္ဒြေမာဏသင်္ဃာ

တင်ထား ပူဇော်သည်မှာ၊ (၁) လက်လေး ချောင်းရှိ၊ မဟာ ဒေဝနတ်။ (၂) ဗိဿဏိုးနတ်မင်းနှင့် ၎င်း၏ ကြင်ရာ သိရီနတ်သွီး စုံတွဲအပြင်၊ နတ်အစေ အပါးများ။ (၃) မဟာဒေဝ နတ်နှင့် ၎င်း၏ ကြင်ရာ “ပရဗတီ” နတ်သွီး။ ပရဗတီ နတ်သွီးက၊ မဟာဒေဝ၏ ရင်ခွင်ထက်၌ ထိုင်၍၊ လက်နှစ်ဘက်ဖြင့်၊ လင်သယ်၏ လည်ပင်းကို တင်းကြပ်စွာ ဖက်ထားသည်။ လင်သယ် မဟာဒေဝ နတ်မင်းကလည်း၊ မယား-ပရဗတီ နတ်သွီး၏ ရင်ဘတ်ကို လက်တဖက်ဖြင့် ကိုင်၍၊ အခြားလက်တဖက်ဖြင့်၊ ပါးကို ကိုင်ဆွဲထားသည်။ ၎င်းစုံတွဲ၏ ကျောက်ပလ္လင်၌ မကြာသေးမီက ရေးထိုးထားခဲ့သော မြန်မာဘာသာ ကမ္ပည်းစာတမ်းလည်း ရှိသည်။ (၄) မဟာဒေဝနှင့် ပရဗတီတို့မှ ဘွားမြင်သော “ဂဏေးဆ” ခေါ် ဆင်ခေါင်း တပ်ထားသော နတ်ရုပ်များ ဖြစ်သည်။ (ယခုစာရေးသော အချိန်၌ အထက် နေရာတွင် မရှိတော့ပြီ)။

အရှေ့မျက်နှာ၌ကား၊ ပဒုမပါဏ်- ခေါ် ဘုရားလောင်းရုပ်နှင့် ဘီလူးရုပ် တခုရှိသည်။ (Buddha Gaya, p. 100.)

ခြေတော်ရာ—တန်ဆောင်းတော်ကြီး ရှေ့တည့်တည့်၊ ပဉ္စပဏ္ဍု နတ်ကွန်းနှင့် ဒုတိယမြောက် မဟာနံ့၏ အရိုးအိုးအကြားတွင်၊ ကျောက်ဖျာတခု ပေါ်၌ ခြေတော်ရာ နှစ်ခုရှိသည်။ ၎င်းကို အချို့ ကုလားတို့က၊ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်ရာဟု ပြောကြသော်လည်း၊ စင်စစ်မှာ၊ ကျောက်စာအရ၊ ဗိဿဏိုးနတ်၏ ခြေတော်ရာသာဖြစ်သည်ဟု ကျောက်စာဝန် ရာချင်ဒြိလာလ်မိတြက ဆိုထား၏။ (Buddha Gaya. p. 101.)

မင်းသွီး၏ တက်လမ်း။

ရှေးအခါက “အမရသိဟ-သောဝီရ” ခေါ် မင်း၏ သွီးတော်သည်၊ မဟာဗောဓိပင်နှင့် မနီးမဝေးရှိ ယခုကာလ “ဂတ်(ရ)” (Garh) ခေါ် ကုန်းမြင့်ပေါ်၌ စံနန်းတည်၍ နေပြီးလျှင်၊ နေ့စဉ် နေ့တိုင်း နေရဉ္စရာဖြစ်၍ ရေချိုးပြီးနောက်၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်သို့ ဘုရားဖူးရန် လာလေ့ရှိရာ၊ ထိုသို့လာစဉ် အပြင်မှ လူများမမြင်နိုင်အောင် ဘေးတဖက်တချက်၌ အလုံပိတ်ထားအပ်သော တက်လမ်း စောင်းတမ်းတခုကို ပြုလုပ်ထားခဲ့ဘူးသည်။ ထိုစောင်းတမ်းကြီး ပျက်စီးသွားပြီ ဖြစ်သော်လည်း၊ ဝင်ဝစမုခ်ဆောင် တခုကိုမူကား၊ ခရာဇ်-၁၈၆၃-ခုနှစ်က၊ တန်ဆောင်းတော်

ကြီး ရှေ့တည့်တည့်တွင် အနည်းငယ် ပျက်စီးယိုယွင်းလျက် ရှိနေသည်ကို တွေ့ရဘူးကြောင်း။(Buddha Gaya, p. 101.) နှိပ်ပါရှိသည်။

ယခင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ဗောဓိပင်ပတ်လည်တွင်၊ တူးပြီး၊ မတူးရသေးသော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦပျက် များစွာပင် ရှိကုန်သေး၏။ သို့သော်၊ သေချာကုန်၊ ကမ္မည်းကျောက်စာများနှင့် ညှိနှိုင်း၊ သတ်မှတ်ပြနိုင်သော အဆောက်အဦမရှိတော့သဖြင့် ဤနေရာတွင် တခန်းရပ်ပြီးနောက်၊ အရေးကြီးသော ကျောက်ကမ္မည်းစာ အချို့ကို၊ ဆက်လက်ရေးသားပါအုံးမည်။

မဟာဗောဓိဌာနရှိ ပဓာနကျောက်ကမ္မည်းစာများ။

(From Mitra's Buddha Gaya. Page 181-2.)

For a place of such remote antiquity as Buddha Gaya, which was the earliest seat of Buddhism, which has been held the most sacred on earth for nearly five and twenty centuries, which was enriched by the largest number of monuments ever dedicated in any Buddhist place of pilgrimage, the number of ancient inscriptions hitherto discovered there is exceedingly small. Of the thirty-nine monuments noticed by Hiouen Thsang there is not a single lapidary record extant; nor is there any of those which the pilgrim saw, but could not, on account of their number, describe in detail. And even of the few inscriptions that have been found by antiquarians, none belongs to any of the larger monuments, nor were they intended to record the erection or the dedication of those structures.

On the whole, they are not only few in number, but of comparatively little interest.

.....This paucity of inscriptions would suggest the idea that with the downfall of Buddhism and the destruction of its sacred fanes all records of its rise and progress were systematically destroyed, and every trace of its history was either swept away or so mystified as to be illegible;

အထက်ပါ “ရာဂျင်ဒြလတ်မိတြ” ၏ မှတ်ချက် သာဓကဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့အဖို့ အထွဋ်အမြတ်ဆုံး၊ ရှေးအကျဆုံး၊ အဆောက်အဦအများ

ဆုံးဖြစ်သော ဤ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိ ဌာန၌၊ အရေးကြီးသော ရှေးဟောင်းကမ္ပည်းစာရှိသင့်၊ ရသင့်သလောက် မရရှိခြင်းမှာ၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ပျက်စီးကွယ်ပသွားသည်နှင့်အတူ၊ ကျောက်ကမ္ပည်းစာများလည်း တိမ်မြုပ်ပျောက်ပျက်သွားခဲ့လေပြီဟုပင်၊ ယူဆရတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း။

ယနေ့အထိ ကျောက်စာဘက်ဆိုင်ရာမှ ထွေရှိထားသော ကျောက်စာတို့တွင်၊ ရှေးအကျဆုံးသော ကျောက်စာတစ်ခုကား၊ ကျောက်လက်ရန်းတိုင်၌ ရေးထုထားသော ကမ္ပည်းအက္ခရာ-စာ၊ သုံးပုဒ်ပင်ဖြစ်၍၊ ခရာဇ်တော်မဘွားမြင်မီ နှစ်ပေါင်း(၄၀၀)ခန့်က စာဖြစ်၏။

(၁) အယယေ ကုရဂိယေ ဒါနံ။

အဓိပ္ပါယ်- ၂-မျိုးပြန်ဆိုကြ၏။ (၁) “ကုရဂိ”မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးလှူအပ်သော အလှူတည်း။

(၂) ဤသည်ကား (နို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူသော) ဘုရားအား၊ အလှူဒါနတည်း။

အထက်ကျောက်စာကဲ့သို့ပင်၊ “လာဋ်” အက္ခရာဖြင့် ကျောက်လက်ရန်းပေါ်၌ ကျောက်စာမင်းကြီး ကနိံဂမ် ထွေသော ကမ္ပည်းတစ်ခုမှာ။

(၂) ပတိဟရ....နာ....ဒါနံ။

ပျက်နေသော စာလုံးများပြားနေသဖြင့်၊ အနက်ပေး ခက်သည် မှန်သော်လည်း၊ ဤမဟာဗောဓိ စေတီတော်အား၊ လှူဒါန်း ထားကြောင်းကို ကား၊ သဘောသွားဖြင့်သိနိုင်ရာ၏။

ဂျင်နရယ်-ကနိံဂမ်-ထွေရှိသော အခြားသုံးခုမြောက် ကျောက်စာတစ်ခုမှာ၊ ကျောက်တိုင်ပေါ်၌မဟုတ်ဘဲ၊ (Rail) လက်ရန်းပေါ်၌ ထွင်းထားသောစာဖြစ်သည်။

(၃) ဗောဓိရက္ခိတဿ တဘပနကဿ ဒါနံ။

အဓိပ္ပါယ်ကား တမ္ပပဏ္ဍိက (သိဟိန္ဒုကျွန်း)၏ “ဗောဓိရက္ခိတ”က လှူသော အလှူတည်း။ (ဝါ) သိဟိန္ဒုကျွန်းသား “ဗောဓိရက္ခိတ” ၏ အလှူဖြစ်သည်။

ခရာဇ်သက္ကရာဇ်- ၂၀၀-ခန့်က၊ ရေးထားခဲ့သောကမ္ပည်းတစ်ခုမှာ၊—

(၄) ဒိပဗံကာ ကတာ ယေမံ ဒါနံ x x မသမနိနာစာယျံ။

ရာဂျင်ဒြိလာလ်မိတြ၏ ထင်မြင်ချက် အဓိပ္ပါယ်မှာ၊....အကြင်အာစရိယ(ဆရာ)အလှူငှါ ဆီမီးအတွက်၊(တက)ငွေကို လှူပါသည်။

ရှေးက အိန္ဒိယသုံး ငွေဒင်္ဂါးတပြားကို၊ (တက)ဟုခေါ်၍၊ အချိန်ရတီ (၁၀၀) (ဂရိမ်-၁၇၅-) ရှိ၏။

အခြား“ဂုဏ္ဏ-အက္ခရာ” ကမ္ပည်းစာ-၂-ကြောင်းမှာ၊ ၆-ပေခန့်ရှိသည် ၍၊ အသောက-ကျောက်လက်ရန်းအထွဋ်ပေါ်၌ ရေးထုထားသည်။ စာလုံးအက္ခရာ မသေချာ၍၊ အားလုံးသော သဒ္ဒါပုဒ်၏ အနက်ကို မသိနိုင်သော်လည်း၊ သိရသလောက်၊ (ဖြစ်နိုင်မည်ထင်သလောက်) ရေးကူးထားသည်ကား—

- (၅) ကာရိတော ယန္တရဝိဇ္ဇာသန ဗြဟ္မာဒိ ဂတ်ကုဋိ ဗြိ မာ ဒ မန္တိ
တြိကောဗျံ ဘ သ္မ ငဲ တ မိရ လေ ပ ကသျှ ပုန လနိကး
ဂိက ရေဒဂတုရ မာဒနယာန္တိ တာရကံ ဘဂဝ
တေ ဗုဒ္ဓါယ x x ရဒါနေန ဗြိတပြဒိပး x ရာဂိဝ
ဒိဇေ ပြတိ သမခနေ ရဒနိ မာယံ စ ပြဒဟံ ဗြိတပြဒိပး
ဂုဏေ သတဒါနေနာပရေဏ ကာရိတး ဝိဟာရေပိ ဘဂ
ဝတေ ရေတုပဒ္ဒ.....

ဟဋ္ဌိဋ္ဌံ ပါချယ နးမိကရော မေသတ တံ ဒံ ဝံဂပြ
ဒေသ စ စ နံ ပံ x x x x ပ x မနိန္န မာရရံ လာတိ
တံ တ ဒသံ သဗ္ဗံ စာ ပြဟတတ x ချနုမတ်ပါဒိတံ တ
ဒေ-တတ် သဗ္ဗိ ယန္တယာ ဗုဒ္ဓောံ ပြစေတ မဘာရံတန။

ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား၊ “ဂန္ဓကုဋိတိုက်တွင်းရှိ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားအား ရည်မှတ်၍၊ (ကမ္ဘာလောကဓာတ်၌) နေ နှင့် လ တည်ရှိ နေသရွေ့ ကာလပတ်လုံး၊ ထောပတ်-ဆီမီး ထွန်းညှိပူဇော်ရန်အလို့ငှါ၊ ငွေအသပြာ လှူဒါန်းပါသည်” ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။

အခြား ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်ရှေ့ တန်ခိုးဆောင်းငယ်တခုအတွင်းရှိ ဘုရားဆင်းတုတော်တဆူ၏ပလ္လင်၌၊ “မေဂျာ-မီးဒ်” တွေသောကျောက်စာတခု မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ခရာဇ်-၁၈၆၃-ခုနှစ်၊ ရာဂျင်ဒြိလင်္ဂလင်ကိုယ်တိုင် ၎င်းဆင်းတုကိုတွေ့ရှိ၍၊ မိတ်တူကူးယူခဲ့ဘူး၏။ သို့သော် ၎င်းဆင်းတုတော်ကို၊ ယခုအခါ (၁၈၇၀) ခုနှစ်၌ ရှာမတွေ့တော့ပြီဖြစ်ကြောင်းကို၊ စာမျက်နှာ-၁၉၂-၌ အထင်အရှား ရေးမှတ်ထားသည်ကိုဘတ်ရသည်။

- (၆) ဣဒမတိတရ မိတြိ သဗ္ဗိ သတွာ န ကမ္မိနေ၊ ဘဝနဝရမဒါ
ရဇိတမာရာယ ပတယေ။

သုဒ္ဓါတွာ ကာရယာမာသ ဗောဓိမာဂ် ရတောယတိး။
ဗောဓိသေဏော (နော) တိဘိ ချာတော ဒတ္တဂဇ္ဈ နိဝါ
သကး။

ဘဝဗန္ဓ ဝိမုတ္တိ ထံ ဝိတြောဗန္ဓ၊ ဇနသုစတထောပါ
ချာယ ပူဇာဏာမာဟ ဝါဂြုနိဝါသိနံ။လီ။

ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား-“မာရ်မင်း၏ ရန်နှင့် ကိလေသာအပေါင်းတို့
ကို အောင်မြင်တော် မူပြီးသော၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား သနားတော်မူ
တတ်သော (ဗုဒ္ဓ)ရှင်တော်ဘုရားအား ရည်မှတ်၍၊“ဒတ္တဂဇ္ဈ”အရပ်သား
ဘုရား၏တရား၌ နွေလျော်၍ စင်ကြယ်သော နှလုံးရှိသော ရဟန်းတော်
“ဗောဓိသေန”သည်၊ “အာဟဝါဂရ” အရပ်၌နေကြသော ဆရာ၊မိဘ၊နှင့်
ဆွေမျိုး ညာတိတို့၊ သံသရာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်
ကြစေရန် ရည်သန်လျက်၊ ဤအလွန်ဆန်းကြယ်ထွပသော ဘုရားဆင်းတု
တော်ကို လှူဒါန်းပူဇော်ပါသတည်း”။

ခရာဇ်-၆၀၀-၇၀၀-အတွင်းက ရေးထုထားခဲ့သော တစုံတခုသော
ကျောက်စာကို မတွေ့ရသေးကြောင်း။ သို့သော်-ခရာဇ်-၇၂၅-ခန့်က ဝပ်
နေသော ကျောက်ခွားလားပုံ ကြောပေါ်၌ ရေးထားခဲ့သော ကမ္ပည်းစာ
မှာ၊ ရှေး “ကုဋိလ” အက္ခရာမျိုးဖြစ်၍၊ ဘိမက-ဥလ္လာ၏သား၊ သီရိသုဗန္ဓိ
ဘဇ္ဇာရကမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်က သားမြေးများ ကျန်းမာ ချမ်းသာစေရန်
အဓိဌာန်ပြုလျက်ရေးထိုးထားခဲ့လေသည်။

ကျောက်စာနံပါတ် (၇)

သေဗ္ဗ ၇၀၁ ဇေသာခ ဝဒိ ဇ မရူချ ဂြာမဝ x x x ဣမ ဘိမက
ဥလ္လာသုတေန ဩသုဗန္ဓိဘဇ္ဇာရက အ(?) ဂြ (?) ဣ မတယာ x x ၇ တွ
နာပတုဟေတေား ဗြိမဘဇ္ဇာရကပြတိဗ္ဗိတေတိ။

ရှစ်ခုမြောက် ဖြစ်သော ကုဋိလ - အက္ခရာ ကျောက်ကမ္ပည်းစာကို၊
ခရာဇ် ၁၀၀၀-ခုနှစ်ခန့်က၊ “ရာသျှတြကုဋ” (Rashtrakuta) အနွယ်ဝင်
နန္ဒဘုရင်၏ မြေးတော် “တုန” မည်သောမင်းက၊ ရေးထားခဲ့သည်။ စာစီ
ကုံးသောပုဂ္ဂိုလ်ကား၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား သီရိဇနဘိက္ခု မည်သောရဟန်း
တပါး ဖြစ်၏။ ၎င်းကျောက်စာချပ်ကို၊ မဟာဗောဓိ-မဟာနံ၏ တိုက်ဝင်ဝ၌
တံခါးပေါင်အဖြစ် ထည့်လုပ်ထား၍၊ နောက်မှ ကျောက်စာဝန်အား ပေးသ
နားသဖြင့် ရရှိသည်။ ကျောက်စာကြောင်းရေ(၁၈)ကြောင်းရှိသည်။

(၁) နမော ဗုဒ္ဓါယ။ အာသိဒ္ဓိဗြဟ္မာနဂါန္တုဗြဟ္မာဓိယံ ဩရာဇိကုဒါနုယး ဩမာန္တန္တု ဣတိ ဩလောက ဝိဒိတ ဩဇာသိဒ္ဓါမဂြုဏိး။ သတေုန ပြယ တေန သေဝံစရိဒါနာ ဣာဓေုန ဝိချာပိတဣာဝဇ္ဇာနး ကလုမဟိရူပား ပြဏ ယိမုပြာညော နဂါန္တုတုဇး။

(၂) — ယော မတ္တမာတင်္ဂမဘိဒြဝန္တန္တုဂါန္တုဗိယျံတုရဂါန္တုဂါမိ၊ က သာဘိဃာတေန ဝိဇိတုဝိရး ပြချာတဝါနိ ဟတ္ထိတလပြဟာရး။

(၃) — ဒုဂ် ဒုဇယမူဇိတ ချိတိ ဘုဇာမတုတ္တဇမဝိတြဇမး ဩမ ခွါမကြိပါဏပုဏ္ဏဝိဘဇဝ ရူဇေဝိဇိဇျေစယး၊ ယေနာချာပိ နဂါန္တုသံသဒိ သဒါ သန္တုတရော မောဒ္ဓဇမဝိဏ္ဏဇညဉ်ဏိပူရဒုဂ်ဝေလး သံဝဏ္ဏိတေ သုဂါဘိး။

(၄) — ယး သေဝံယျာတိသယာ ဒနလုသဒြိသဘိတ ချာတော မဟိ ဩဒြိကး (?) သန္တာ ဂေဏဂုဏာဝ လောက ဣတိ စညော ဃျာမဘိချာနု ဓေဝံ၊ ဂေဇယဗိဒ္ဓဂုဏာ ဟူဇယရဘိနဝသ္မာန္တဝိသောပေါဒ်ဂဇတယ်သ္မာ- နန္တ တနုမုတ်သသဇ် ဝိဝိဝဇျောဂံဝ တိဝိာဩယး။

(၅) — တသျာတ္ထိသုနုဇိတဂါဝဂ်း ပြတာပသံတာပိတဒိဂ်ဝိဘာ ဂး၊ ပြဟဝိတာထိဗြဇပဒ္ဓမဏ္ဍး ပူဗေဝ ပါဒါဩတသဗ္ဗိလောကး။

(၆) — ဓမ္မိာဝိကာမေဓု ပြဟိတသာရး ဩယာ သဒါရာမိတပါဒ ပဒ္ဓး၊ အရာတိမာတင်္ဂကု-ဇလကသိဟန္တိလောက ဝိချာတယသး ပတာ ကး။

(၇) ကောပေ ယမး ကလုတရူပြသာဒေ ပြယောဂမာဂ်ပြဏယိ က လာနံ၊ အဂဏ္ဌဝိကြာန္တဝိလာသဘူမိး ပြဘူတ သဒ္ဓဏ်သသာဂ်ကိတ္တိး။ ရူပေါဒဇယရဝိတဝိတြယောနိဝိတင်္ဂဇာ ရောဟဏ လဗ္ဗသဗ္ဗး၊ တုရင်္ဂမာ ချာသနကေဝံသလာဟ္မး ပြဘာသတေ ရာဇသု ကိတ္တိရာဇး။

(၈) တသျာတုဇး သုဘသတောဒိတပုဏ္ဏမူဇိန္တိး သာချာနုဇောဘဝ ဣဝ ပြယတာတုဘာဝး၊ ဗြဟ္မဗ္ဗိမဒ္ဓိဝိနဝန္တိ ရူဒိဏ်ဒိပတိ ရတ္တိဟ တုဂ်ဣတိ သာနုယနာမဓေယး။

(၉) ကာမိနိ ဝဒနပင်္ဂဇ တိဗ္ဗဘာနု ဝိဒ္ဓန္တနး ကုမုဒကာနန ကာန္တရ သ္မိး၊ သာဩပြ-ယောဂ ကုသလး ကုသလာနုဝတ္တိ ဓမ္မာဝလောကဣတိစ ပြထိတး ပြထိဗျာဉ်။

(၁၀) ဇေသလိန္တသျ ခွိမူဇိန္တိနနဝရတဂလဒ္ဓါနမတ္တ ခွိရေဗ ဩဏိသံ ကိဏ်နာဒ ပြတိဂဇဝိဇယောဒ် ဂါရိဘေရိ ဝိရာဝါနိ၊ ဗြဟ္မာယော ဒန္တိသ

ကြွေမု ဂုရုရိဝ ဂုရုးပြီဂု×××လီလး ကာလညး ပုဏ္ဏပူတး ကလယတိ မြိဝဝံပကာနံ ဝါရဏိန္ဒာနံ။

(၁၁) ယေနာဂါတေယာ ဇိတေ ဇလနိမိး သာန္တာ မုနိညွေဇသာ ဘာ နူး ကာန္တတယာ သသိမြိဝပတိး သေဝံယေျဏ နိတျာ ဂုရုး၊ ကဏ်တ္တျာဂိ တယာ ပိလာသပိမိနာ ငဲဒတျဒ္ဓိမါမိသွရး ဝါစာလာပိတယာ ယထာထံပဒ ယာ ငဲနဝါတ္တိ ယသျောပမာ။

(၁၂) ခတ္တေယး ဩနိခာနံ ဩတကလိစလိတ ဓမ္မမာမူလမုဇေစ္စရုတ္တု၊ ငဲဂ်း သွဂ်မာဂ်ပြဏယိဘိရတုငဲလး ကိတ္တိငဲနး သုဒ္ဓကိတ္တိး ကုဗိတ် သေဝါ မနိန္ဒျာမနုဒိနမမငဲလ ရန္တပါငဲနယံ တိနံသိ ငဲဋိ သတ္တာရယငဲတူဘိဝ ဣဝ စလိတံ ရာဝဏေနာစလိန္ဒိမ်။

(၁၃) တေန ပြသန္နမနသာ ဇိတမာရသတြော ရုတ္တိဏ် ဇန္တဇလဓေရ ဩ × × ဘဝကဗန္ဓော၊ ဩမဒ္ဓိသုဒ္ဓဂုဏရတူသ-ဝိပြုန္တိသေခရိတ-ပါဒ သရောဇရေဏေား။

(၁၄) မောဟန္တကာရ နိဓနောဒိဂတဘာတ္တရသျ သံဂြိာမရေဏသမငဲ နကဃ နာဃနသျ၊ နွေပေါရ ဂေါဒရဏ ကမ်ဏိ တာချိသျ ဂိရိဒါရဏ ဝဋြဓာမ္မး။

(၁၅) သွဇ္ဇိတ် ပြဝါဒိက ရိယူထမြိဂါမိပသျ ငဲနရာတူ သိဟနိနဒပြ ဝိဘာဝိတသျ၊ ဓမ္မာဘိမေက ပရိပူတ ဇဂတ်တြယသျ-ဂုဏရတူမဟာဏ် ဝသျ။

(၁၆) နိဋ္ဌာဝိတာ “ဂန္ဓကုဋိယမုဇေစ္စ” သောပါနမာလေဝ ဒိဝေါဒိဒေသ၊ ပြိဟိတသာရေဏ ဓနောဒယာ နာမ နိတျတာဘာဝိတမာ-။

(၁၇)တရာမဗိ ဝိစချဏေန သရတ်ပြသန္ဓေန္တု မနောဟရေဏ မဒါနဘိညေန ဂုဏာဘိရာငဲမရာဝဇ္ဇိတာဇယျ သမာဂမေန။

(၁၈) မုနိရိတြိ ဂုဏရတူ - ပြဇာ နာမ ဘယ ပထဝိဒဇီ သန္နိဓတ္တံ သငဲ ဒဝ၊ဗိဒဒေဘိမတာနံ သိဒ္ဓိမဘျန္တတိ နာမ နယဝိမာ ဗုဒ္ဓေါဒါယကသျာ သျဘူယး။ တ ဒေဝရာဇ သမ္ပတ် ၁၅ ဩဝဏဒိနပဉ္စမျာံ၊ သိဟလန္တိ ပဇန္နနာ ပဏ္ဍိတရတူဩဇနဘိချုဏာ။

အထက်ပါ ကျောက်စာမှာ၊ ရှည်လျားသော်လည်း၊ ရှေးဟောင်းပညာ ဗဟုသုတကို လိုက်စား သူများအတွက်၊ အရေးကြီး၊ အဘိုးတန်သော စကားမပါ။ ရှေးမင်းများ၏ ကမ္ပည်း ရာဇဝင်ကဲ့သို့၊ ၎င်း “ထုဂ်” မင်း၏ ဂုဏ်ကိုသာ ချီးကျူးချဲ့ထွင်၍ စီကုံးရေးသားထား၏။ သို့သော် ထိုမင်း၏

နန်းစံ ၁၅-နှစ်မြောက်၊ ဝါခေါင်ဆွန်း ၅-ရက်နေ့ ရေးထိုးထားခဲ့ကြောင်း နှင့်၊ ဂန္ဓကုဋ်တိုက်တော်ကြီးကို ပြုပြင်ခဲ့ကြောင်းမျှသာ သိရှိရ၏။

ကိုးရမြောက်သော ကျောက်စာ တခုကို၊ ကျောက်ရုပ်ထု တဆူ၏၊ ပလ္လင်၌ ရေးထိုး ထား၍၊ “ကံနင်ဂမ်-”က စာ လေးကြောင်းဟု မှတ်ခဲ့ သော်လည်း စင်စစ်မှာ၊ စာ သုံးကြောင်းမျှသာ ရှိသည်။ မူ- ကော်ပီကို “Buchanan’s Eastern India,” Vol. 1, Plate x, fig. 6- ၌ တွေ့နိုင် သည်။

ပထမ စာကြောင်းပါ အက္ခရာများမှာ၊ အလွန်ပင် ပျက်စီးနေပြီ ဖြစ်၍၊ ကောင်းစွာမဘတ်နိုင်သော်လည်း။ “မာတာပိတြိ” ဟူသောပုဒ်ဖြင့်၊ အလ္လှ ရှင်၏ မိ၊ ဘ တို့အား အမျှမေတ္တာ ဝေငှပုံ အခြင်း အရာကို မှန်းဆ သိနိုင် ရာ၏။

နံပါတ် (၉) ကမ္မည်းစာ။

ပရမ ဘန္ဓာရက ပရမ သောံဂတ ဩမာန မဟိပါလ ဒေဝ ပြဝဋ္ဌမာ န ရာဇ္ဇေ x x ဒသမေ သမ္ပတ္တရေ x x

အလ္လှရှင်သည်၊ ဝင်္ဂတိုင်းကို အစိုးရသော ဗုဒ္ဓသာသနာပြုမင်း - မဟိ ပါလဒေဝ - နန်းစံနှစ် ၁၀-နှစ်တွင် ရေးသားခဲ့သည်။

[ပရမဘန္ဓာရက၊ မွန်မြတ် ကြီးကဲသော။ဝါ၊ တပါးသော မင်းတို့ထက် ကြီးမြတ်သော။ ပရမသောံဂတ၊ မြတ်သောဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သော။ဩ မာန၊ ကြက်သရေ ရှိသော။ မဟိပါလဒေဝ၊ မဟိပါလမင်း၏။ ပြဝဋ္ဌမာန၊ တိုးတက် စည်ပင်သော။ ရာဇ္ဇေ၊ မင်းအဖြစ်။ ဝါ၊ အုပ်စိုးစဉ်။ ဒသမေသံ ဝတ္တရေ၊ ဆယ်နှစ်မြောက်၌။ x x]

အခြားရုပ်ထုတဆူ၌ ရေးထားသော ၁၀-ရမြောက်“ကုဋိလ”အက္ခရာ ကမ္မည်းစာ ၂-ကြောင်းမှာ၊ကြမ်းသော ကျောက်ချပ်ပေါ်၌ဖြစ်၍၊ အပြည့် အစုံမဘတ်နိုင်၍ ဘတ်နိုင်သရွေ့ကို၊အောက်ပါအတိုင်း ရေးကူးပုံနှိပ်ထား ၏။ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်မှာ။..... “သမန္တဿ” မည်သော သူ၏သား၊ “ပူဏ်ဘဒြ” (ပုဏ္ဏဘဒ္ဒ) မည်သောသူ၏ အလှူဖြစ်ကြောင်းနှင့် “ယေဓမ္မာ ဟေတုပဘဝါ”....စသော ဂါထာမျှသာ ဖြစ်ကြောင်း။

ကမ္မည်းစာနံပါတ် (၁၀)

(၁) ဗာဝတ္ထဝေသျှဝ သုသံဃာတးသံဃ်း၊-

(၂) သိဒ္ဓါ၊ ပရး ဩမာနတသျှသုတးဩဓိမိး-

မဟာဗေဒပုပ္ဖိကထာ။

။ဇေယျသုဗျာဓိပဓာနသုတ္တံ။

(၃) ထိယ ဇဂတိ ကြိတ္တိကပြတာပမေဂြတံ ယာတာ၊တေနယသး

(၁) သိန္ဓေံ ဒါတြိ x ဂဇော ဂလ္လ ဘူမဇး-

နရဝရ သိချဂ

(၂) နုသပုရန္တိ သဒုဒယကမ x ပုနး ပူတး ဩ

ဒုဂဇယသေနး ကုမာ

ကု

တရ သယူ သုဘ

မွေခိလာသုကြိတ ဂ

(၁) ယေခန္တိာ ဟေတုပြဘဝါ ဟေတုညွေမါတထာဂတး ဟျဝဒတ်
တေမါဉ္စ ယောနိရောဓ ဇေဝါနိ မဟာ-

(၂) ဩမဏး၊

(၃) ဩသာမန္တတ္တဒါတ္တဇတ္တဿ၊ ဩပုန္နဘဒြနာမာ ပြတာပေန စန္ဒိ
မး ကိတ္တိး။ ခြာချ

(၁) သု x ယိဇ္ဇိာ x x ဩမာနံ

(၂) သေနောသန ဧျောတး။ ဩမတိ ဉဒဏ္ဍပူရေယေန

(၃) တိလရလကတာ x သိဝ စန္ဒိသမဗြိတး သုမိယး။

လိပ်သဲကျောက်ချပ်ပေါ်ရှိ ကျောက်စာနံပါတ် (၁၁)။

ဤကျောက်စာကို၊ မစ္စတာ-ဒဗလျူ-ဟောသောင်-ကိုယ်တိုင် မဟာ
ဗေမိ-တန်ဆောင်းတော်ကြီးအနီး၌ တွေ့ရှိ၍၊ မိတ်တူကော်ပီ(facsimile)
ကိုမူ၊ မစ္စတာ-ဗုချနန်-ဟေမိလ်တန်-က ကူးယူပြီး၊ အရှေ့-အိန္ဒိယ-ကုမ္ပဏီ
၏ ပြတိုက်အတွင်း (East India Company's Museum) ၌ သိပ်သို
ထားခဲ့သည်။ ပြခဲ့သော ဆယ်ချမြောက် ကျောက်စာထက်၊ နှစ်ပေါင်း
၁၅၀-ခန့် နောက်ကျသော ကျောက်စာဖြစ်သည်။

ဤနံပါတ် ၁၁-ကမ္ပည်းစာကို၊ မစ္စတာ-ဂျိမ်း-ပရိနိုဗက် (ပ) သည်။
အေရှာတိုက်-အသင်း-ဂျာနယ်-စာမျက်နှာ နံပါတ် ၆၅၈ - အက် (၅)
[in the fifth volume of the Journal of the Asiatic Society
of Bengal (pp. 658 f)] ၌ ထည့်သွင်း ပုံနှိပ်ဘူးသည်။ ၎င်းပြင် -
(Mitra's Buddha Gaya. p. 199.)၌လည်းနာဂရီအက္ခရာနှင့် ရှိသည်။
(ကျောက်ချပ်မူ၊ ပျောက်ပျက်သွားပြီဖြစ်၍၊ မတွေ့နိုင်တော့ပြီ။ ဤကမ္ပည်း
ကို၊ ခရစ် ၁၁၉၇-ခုနှစ်၊ ရေးထိုးခဲ့သည်ဟု မှတ်ရာသည်။

ကမ္မည်းနံပါတ် (၁၁)

နမောဗုဒ္ဓါယ သံကလောယံ ပြဝရမဟာဗီရသွာမိနး ပရမောပါကသျှ
 ဝေဒဝည-စရဏာရိန္ဒ မကရန္တ မရကရဟလကာ ရဘူပါလ ဝေသ္မောတ်
 ပန္နာကြံသ္မုဒ္ဓိပတိ ဂုဏ္ဏာ နာရာယဏရိပုရာဇ မတ္တဂဇ သိဟတိ ရိဝလ
 မဟိပါလ ဇနကေတွာဒိနိဇနိရဇေသ ပြသတ္ထိ သမလံကြိတံ သပါဒလချ
 သိခရိခ သမေဏ ရာဇာဓိရာဇ ဩမဒသောကစန္ဒိဒေဝ ကနိဋ္ဌိတြာတြိ
 ဩဒသရထနာမ-ဓေယကုမာရ ပါဒပဋ္ဌေါပဇိဝိ ဘာရာဒါဂါရိက သတု
 ဗြတ ပရာယဏာဝိနိဝတ္တနိယ ဗောဓိ-သတွ စရိတက္ကန္တိသုကုလဒိယ ဩ
 သဟသြပါတု နာမဓေယသျှ မဟာတွက ဩစာဓု ဗြဟ္မသုတသျှ မဟာ
 မဟာတွက ဩရိမိဗြဟ္မပေံတြသျှ ယဒတြပုရာယံ တဒိ ဘန္ဓာစာယျော
 ပါချာယမာတာဝိတြ သဗိဉ် သင်တာ သကလ ပုဏ္ဏရာသိရနန္တိဝိညာန
 ဗလာဝါဟ္မဝ ဣတိဩမလ္လချမဏသေန ဒေဝပါဒါနာမတိတရာဇ္ဇေ သံ-
 ၇၉-ဝေသာခ ဝဒိ-၁၂-ဂုရောံ၊

ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကား။—နမောဗုဒ္ဓါယ။ အကျင့်သီလဖြူစင်ခြင်း၌၊
 နတ်၌ဖြစ်သော ပဒုမ္မာကြာပန်းတည်းဟူသော ခြေတော်စုံ၌ နားနေသော
 ပျားပိတုန်းကဲ့သို့၎င်း။ (စွမ်းအားဗလအရာ၌) မာန်မူယစ်သော ဆင်ပြောင်
 ကြီးပေါ်သို့ ခုန်ကျော်ဘက်ရောက်နေသည့်၊ ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့ကြီးကဲ့
 သို့၎င်း။ ကဏ္ဍဘူပတိ (ညှိသောအဆင်းရှိသောဘုရင်) ထိုမှတစ်ပါး၊ ဂဠုန်
 မင်းကဲ့သို့သော ဘုန်းတန်ခိုး ကြီးလှသော မင်းအပေါင်းတို့ကို၊ နိုင်နင်း
 တော်မူသော၊ ဤကဲ့သို့သော၊ စွမ်းအား၊ ဂုဏ်အင်နှင့်ပြည့်စုံ၍၊ ၁၂၅၀၀၀
 သော ပြည်၊ နယ်တို့ကို သိန်းပျက်စိုးအုပ်တော်မူသည်။ မင်းအပေါင်းတို့
 ထက် ကြီးမြတ်သော၊ တရားရှိသော၊ မြင့်မြတ်တော်မူသော အသောက
 စန္ဒိဒေဝမင်းနှင့် ဒသရထကုမာရမင်းတို့၏ ခြေတော်စုံကို ခိုယှံတော်မူရ
 သည်။ ဗောဓိသတ္တ၊ ဇာတ်အနွယ်၏ဆီမီးတံခွန်၊ “သဟဿပါဒ” မည်
 သောသိရိဆုဗြဟ္မ၏သား၊ ဣသိဗြဟ္မ၏မြေးမြတ်သော ဥပါသက၊ ပဝရ၊
 “မဟာဗီရသာမိ” ၏ ရည်စူးလှူဒါန်းသော (အလှူ) ပေတည်း။ ။ ထိုသူ၏
 ကောင်းမှုအကျိုးနှင့်ထိုသူ၏ ဆရာ၊ မိဘ၊ တို့ ၏ကောင်းမှု-အကျိုးတရားတို့
 သည်၊ တရုတပေါင်းဟည်းဖြစ်၍ ထိုသူတို့အား၊ အမြတ်သုဒ္ဓါ တည်းဟူ
 သောဉာဏ် (မဂ်ဉာဏ်) ကို ရစေနိုင်သော၊ (တနည်း) ဒေါသ၊ မောဟနှင့်
 ယုတ်ညံ့သော အခြေအနေ(ဘဝ)မှ ကင်းလွတ်ထွက်မြောက်စေနိုင်သော

နည်းလမ်းကောင်း ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ကြက်သရေရှိသော “လက္ခမဏသေနဒေဝ” မင်းစိုးစံစဉ်၊ ၇၉-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လ၊ လဆုတ်-၁၂-ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့၊ (ဤကျောက်စာကို) ရေးထိုးထားအပ်သတည်း။ ။

အထက်ကမ္ပည်းစာပါ လက္ခမဏသေနမည်သောမင်းကား၊ ဝန်တိုင်းကိုအစိုးရသော “သေန” အနွယ်ဝင်မင်းတို့တွင် အဆုံးစွန်ဖြစ်သောမင်းပေတည်း။ ၎င်းကိုပင် ပထိရာဇဝင်၌ “လက္ခမဏိယာ” ဟုရေးထားသည်။

ကျောက်စာနံပါတ် (၁၂)

ခရာဇ်-၁၃၀၈-(သက) ခုနှစ်-၁၂၃၀၊ တွင် “ဗုဒ္ဓပါဒ” ခေါ်ခြေတော်ရာ၊ ကျောက်ဖျာ-အရှေ့မျက်နှာ၌ ရေးထိုးထားခဲ့သော ကျောက်ကမ္ပည်းစာတိုတစ်ခုမှာ၊ အတော်အရေးကြီး၏။

စာမူ....စန္ဒြာချိုဝှံမှိဗိန္ဒုသကေ ၁၂၃၀ မဒနကရ ကောမလာဂ်သဗ်တး ညာတသဗ်ညာသောက ဒေဥလ။

အဓိပ္ပါယ်ကား။....လ၊ နေ၊ မီး၊ မိန္ဒု၏ “သက” ခုနှစ်-၁၂၃၀-၌၊ ကာမဒေဝနတ်သားကဲ့သို့ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော ကိုယ်အင်္ဂါရှိ၍ အားလုံးသောတရားကိုသိမြင်တော်မူသော “အသောက-တန်ဆောင်းတော်ကြီး”။

ဗိလိကင်၏ ၁၃-ခုမြောက်ကျောက်စာ။

(R. L. Mitra's Buddha Gaya. p. 203.)

ခရာဇ် ၁၇၀၅-ခုနှစ်၊ မစ္စတာ-ဝိလ်မို(တ)ဗုဒ္ဓဂယာမှ ရသည်ဆိုသော သက္ကတ ကျောက်စာတစ်ခုကို၊ မစ္စတာ-ဝိလ်ကင်-ပြန်ဆိုပြီး။ အေရှာတိုက်သုတေသန - ပထမစာစောင် (စာမျက်နှာ ၂၈၄- အက်ဗြ) “Asiatic Researches” 1st. Vol. (pp. 284. f.)၌ ထည့်သွင်းပုံနှိပ်ဘူးကြောင်း။ သို့သော် ကမ္ပည်းစာ၏ အဓိပ္ပါယ်၊ စာသွားစာလာ၊ အရေး အသားကို ကြည့်လျှင်၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်တို့က ရေးသား ထားခဲ့သော စာလိပ်နှင့် တူကြောင်းကို။ ခရာဇ် ၁၈၀၅-ခုနှစ်၊ ဗုဒ္ဓဂယာသို့ လာရောက် ရှာဖွေဘူးသော “ဒေါက်တာ-ဗူချန်-ဟေမီလ်တန်” (Dr. Buchanan-Hamilton) ၏ မှတ်ချက်စကားဖြင့် သိနိုင်ကြောင်း။In his report of a survey of South Behar, he says-“I have no doubt x x x that this inscription is modern, and was composed by some person of the sect of Vishnu, and has been erected to account for the continuance of the worship paid at this place to the

pippali tree, which, in compliance with ancient superstition, has been ordered in the “Gaya Mahatmya.” I presume that it is on some such authority as this that certain persons have imagined the followers of the Buddha to be a branch of the sect of Vishnu. The inscription in question has probably been removed by the person who transmitted a copy to the “Asiatic Researches,” as I met with none such” (a)

Adverting to the inscription in 1864, I remarked—
 “The writer of the record leaves his readers entirely in the dark as to who he was; he does not even deign to give his name, and he talks of things which happened a thousand years before him. Such testimony can have no claim to any confidence. The value of an inscription depends upon its authenticity and contemporaneousness upon being a record of circumstances that happen in the time of the writer, who must be a trustworthy person. But here none of these conditions has been fulfilled. We have a tradition a thousand years old, if any such tradition then existed, served up by an anonymous writer on the alleged testimony of so unveracious a witness as the Vayu Purana. The tradition itself bears the stamp of fabrication on its very face. Buddha Gaya, whatever it was in the time of the writer, could not have been “a dreadful forest” infested by tigers, and destitute of human society, in the first century before Christ, when Buddhism in India was in the zenith of its splendour, and when the place of Buddha’s apotheosis was held the most sacred spot on earth. Nor could Amara Sinha, of the court of Vikrama, who was known to have been a staunch Buddhist and a clever scholar, be so far forgetful of his religion as to glorify his god by calling him Hari, Vishnu, Brahma, the destroyer of the demon Keshi, the deceitful Vamana who cheated the giant Bali of his dominion, or a little shepherd tied to a post with rope round his waist for stealing butter from the houses of his neighbours. Such stories belong exclusively to the Puranas, and can never be expected in a Buddhist writing. Then the

Amara of Vikramadityas court and the author of the Dictionary was a Kayastha, and his surname was Sinha. I have nowhere seen him addressed as a Deva, which title formerly belonged exclusively to Brahmans and Kshatriyas, though of late years the rule has been considerably relaxed. The story of the dream is of course a fiction, and the statement of a temple built for Buddha having for its chief penates the image of Vishnu's feet, those of the five Pandus brothers and of the several incarnations of Vishnu, is equally so. I have seen no reason since to change this opinion. When writing the above I was under an impression that the forgery was of the date of the Buddhapad; that it had been composed with a view to give weight to the footprint which was set up under the pavilion built with the debris of the Asoka railing. I am, however, now disposed to think that it is not even so old.

Its date, the era of Vikramaditya 1005 to A. C. 949, would suggest the idea that the character used in it was the Kutila. If so, it is difficult to conceive how either Mr. Wilmot or Sir, Charles Wilkins could read it, as the key to that alphabet had not then been discovered. It is obvious, therefore, that Mr. Wilmot must have seen an inscribed stone, which he requested a pandit of the monastery to decipher for him, and that worthy, unable to do the needful, composed a rambling story of his own, in which he not only glorified his own religion, but worked in to it references to all the leading remains of the place, the Buddhapad of the 14th century, and the Pancha Pandu of the last century. The date he put in was hit upon at random. He had of couse not read, and could not read, the inscription on the Buddhapad, and so he did not perceive the anachronism, of referring in a document of 1005 Sanvat a stone which was set up in 1230 Saka.....A.C. 1308, and he never thought that the style of the Pancha Pandu temple and the sculptures deposited in it would bear any evidence against him. Hiouen Thsang has been at great pains to notice all the leading objects of adoration and

respect which existed at Buddha Gaya in the middle of the 7th century; and in his account we find no notice of the footprint; and it is therefore not open to us to suppose that the Buddhapad existed in his time, and got its inscription afterwards. The stone which Mr. Wilmot referred to was probably the old Burmese one inscribed with the Burmese lapidary square character, which none there could read, and which, then lying in the compound of the great temple, must have attracted his attention, or the black stone one which was afterwards used for the support of the door-hinge. Nor is a literary imposition of the kind at all improbable. Within the last ten years I have had at least a dozen instances brought to my notice. While I am writing this I have before me an official letter, in which a Pandit is reported to have read the legend of an old Kanouj coin to be Ramarama, of which not a syllable is to be found on the coin, the legend being 'Srimad Gangeya Deva.' At the close of the last century such attempts to impose upon foreigners was greatly more common, and notable instances of it are offered by the forgeries committed by Colonel Wilford's Pandits.

အထက်ပါ ကျောက်စာဝန်ကြီး ၂-ဦး၏ မှတ်ချက် (သက်သေ) ကို အင်္ဂလိပ်စာမူအတိုင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်ရခြင်းမှာ၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် အချို့က၊ ဤဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် သက်ဆိုင်ရာ၊ မဟာဗောဓိဘုရား တန်ဆောင်း တော်ကို၊ ရှေးဟိန္ဒူဘာသာဝင်တို့က၊ ဆောက်လုပ်ခဲ့ယောင်၊ ဟိန္ဒူတို့နှင့် သာ သက်ဆိုင်ယောင်၊ ဟန်ဆောင်ရေးသားထားသော ကျောက်စာလိပ်၊ စာအုပ်-လိပ်များကို မကြာမကြာ ဖန်တီးရေးသားတတ်ကြခြင်းကြောင့်၊ ပညာရှင်များ အစစ်အမှန် အကြောင်းယုတ္တိကို နှိုင်းယှဉ် စဉ်းစားနိုင်ကြ စေရန် ထည့်သွင်းခြင်း ဖြစ်ကြောင်း။ အထက်ပါ ကျောက်စာလိပ်မျိုး တချပ်ကို၊ မကြာသေးမီက၊ မဟန့်၏တပည့်များကိုယ်တိုင်၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းရှေ့၌ ကပ်ထားသည်ကို၊ မဟာဗောဓိအသင်း စက္ကရီတေရီကိုယ်တိုင်တွေ့ရှိ၍၊ ဗိဟာအစိုးရထံ စာရေးတိုင်ကြားလိုက်သော အခါမှ၊ အစိုးရအရာရှိများ လာရောက် ခွဲပစ်ဘူး၏။

အဆိုပါကောက်နှုတ်ချက်၏ သင်္ခေပ အဓိပ္ပါယ်မှာ...။ဤ(အမရဒေဝ) ၏ “တဆဲ့သုံးခုမြောက် ကျောက်စာ” ကို၊ မကြာသေးမီက၊ ဗိဿဏိုးနတ် ကို ကိုးကွယ်သူ (ဟိန္ဒူ) တဦးက၊ စီကုံးရေးသားထားခဲ့သည်ဟု ကောင်းစွာယုံကြည်ကြောင်း။ ။တနည်း“ဂယာ-မဟာတဗျ”မည်သောကျမ်းဆိုအရာ၊ ရှေးအစွဲအလမ်းအား လျော်စွာ၊ ဤနေရာရှိ ညောင်ပင်ကို၊ အရှည်သဖြင့် ပူဇော်ရန် ဖော်ပြရေးသားထားခြင်းမျှဖြစ်ကြောင်း။ ။ဤကဲ့သို့သော သက်သေသာကေမျိုးကို ထောက်၍၊ အချို့သောသူတို့က၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် ဗိဿဏိုးအယူရှိသော (ဟိန္ဒူ) ဘာသာဝင်တို့၏ အဆက်အနွယ် (ဂိုဏ်းတဂိုဏ်း)ပင်ဖြစ်သည်ဟူ၍ တွေးတောယုံကြည်ကြသည်ဟု ကျွန်ုပ် (ကျောက်စာဝန်) ထင်ကြောင်း။ ။ဤကျောက်စာ၏ မိတ်တူ စာစောင် (ကော်ပီ) တချပ်ကို၊ “အေရှာတိုက်-သုတေသန-မဂ္ဂဇင်း”သို့ ပို့သော သူသည်ပင်၊ အထက် အဆိုပါ ကမ္ပည်းကျောက်စာကို ရွှေ့ပြောင်း ယူသွားခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်ရမှာကလည်း အဆိုပါ ကမ္ပည်းစာမျိုး တစုံတခုကိုမျှ ကျွန်ုပ်မတွေ့ရဘူးသေးကြောင်း။

ခရာဇ် ၁၈၆၄-ခုနှစ်၊ မစ္စတာ-အာဂ်-အလ်-မိတြ၏ မှတ်ချက်၌လည်း “အထက်ကမ္ပည်းစာကို ရေးသားခဲ့သူသည်၊ စာဘတ်သူတို့အား၊သံသယတည်းဟူသော အဓိကံမှောင်ထဲ၌၊ ထည့်ထားခဲ့ကြောင်း (ဝါ) ၎င်းသည် မည်သူ၊မည်ဝါ ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြခြင်း မပြုခဲ့ကြောင်း။ ၎င်းသည် မိမိ၏ အမည်ကလေးကိုမျှ မဖော်ပြလိုဘဲ၊ မိမိထက် နှစ်ပေါင်း အထောင် မက၊ ရှေးကျသော အဖြစ်အပျက် အကြောင်းအရာကို ပြဆိုရေးသားခဲ့၏။ဤကဲ့သို့သော သက်သေ(သာကေ)မျိုးဖြင့် ယုံကြည်ရမည်ဟု မဆိုနိုင်ကြောင်း။ ကျောက်စာတခု၏ အဘိုးအခသည်၊ ထိုကျောက်စာ၏ မှန်ကန်ခြင်းနှင့် တခေတ်-တကာလတည်း ဖြစ်ပျက်ခြင်း၌ တည်နေကြောင်း။ ၎င်းပြင် တကယ့် တကယ်၊ ယုံကြည် ကိုးစားလောက်သော (ကမ္ပည်း) စာ ရေးသူ၏ လက်ထက်တွင် ဖြစ်ပျက်သော အကြောင်းအရာပေါ်၌ တည်နေကြောင်း။ သို့သော်၊ ဤနေရာ၌ ဖော်ပြရာပါ အင်္ဂါတို့တွင် တစုံတခုသော အင်္ဂါနှင့်မျှ မပြည့်စုံကြောင်း။ဝါယုပူရာဇ်ကဲ့သို့ မမှန်ကန်သော သာကေဖြင့်ထောက်ထား၊ ကိုးကားလျက် နာမည် (လက်မှတ်) မပါသော စာရေးဆရာ တဦး ဦးက ရေးသားအပ်သည့် နှစ်ပေါင်း အထောင်အရာကြာမြင့်စွာက၊ရှေးထုံးတမ်းစဉ်လာ စကားထာတခုသည် ကျွန်ုပ်တို့ထံ၌ ရှိသည်ဖြစ်အံ့၊ထိုစကား ထာသည်၊ အစကနဦးကပင် ၎င်း၏ မုသား-တံဆိပ် အမှတ်ကို ဆောင်

လျက် နေတော့၏။ ။ဗုဒ္ဓဂယာ (မဟာဗောဓိ) ဌာနသည်၊ ကျောက်စာ
ရေးသူ၏ လက်ထက်တွင်၊ မည်သည့် အခြေအနေ၌ပင် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊
“လူသူလေးပါးမှ ဆိတ်သော၊ ကျားသတ္တဝါတို့ဖြင့် ပြင်းသည့် ကြောက်
မက်ဘွယ်ကောင်းလှသော တောကြီး” တခုကား၊ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်
တန်ရာ၊ (အကြောင်းကို ဆိုသော်) ခရာဇ်တော် မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း တရာ
လောက်က၊ ခန့်ယူနိုင်ငံတွင်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ရောင် အထူးသဖြင့် ထွန်း
ပြောင်နေမှီက ဖြစ်သည့်ပြင်၊ ဗုဒ္ဓဘုရား၏ ပွင့်ပေါ်တော်မူရာ ဌာနသည်
လည်း၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အထွဋ်အမြတ်ဆုံးသော ဌာနကြီးတခုဖြစ်နေသော
ကြောင့် ပေတည်း။ ။တကဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာ တကဲ့ လူလိမ္မာဟု ကြော်ကြား
ထင်ရှားသော၊ ဝိဗြမဘုရင်၏ အမတ်ကြီး “အမရသိဟ” သည်၊ မိမိ၏
ဘုရား (ဗုဒ္ဓ) ကို “ဟရိ” “ဗိဿဏိး” “ဗြဟ္မာ” ကေသီမည်သော ယက္ခ
ကို ဖျက်ဆီးသတ်ဖြတ်သူ... စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ကာ ချီးကျူး အမွှမ်းတင်
လေ့အောင်၊ မိမိ၏ဘာသာကို မမေ့လျော့နိုင်တန်ငြေ။ ဤကဲ့သို့သောဝတ္ထု
မျိုးသည်။ ပုရာဏ် ကျမ်းများ၌သာ သီးသန့်ပါရှိ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းဂန်
စာပေတို့၌ မည်သည့်အခါမျှ (ပါရှိလိမ့်မည်ဟု) မမြော်လင့်နိုင်ကြောင်း။

ထို့ပြင် တချက်မှာလည်း “အမရကောသ” အဘိဓာန်ကျမ်းကို စီရင်
ရေးသာခဲ့သော ဝိဗြမာဒိတြ-ဘုရင်၏ အမတ်ကြီး “အမရ” သည်၊ အမျိုး
ဇာတ်အားဖြင့် “ကာယတ္ထ” ဖြစ်၍ ၎င်း၏အမျိုးအနွယ်-အမည် (Surname)
သည်၊ “သိဟ” ဖြစ်၏။ ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏ များနှင့်သာ သက်ဆိုင်သော
“ဒေဝ” ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်ဖြင့် ၎င်းအားခေါ်ဝေါ်ရေးသားသည်ကို ကျွန်ုပ်
ဘယ်နေရာမှာမျှ မတွေ့ဘူးသေးကြောင်း။ ။မချွတ်ဇကန်၊ အမွန်စင်စစ်၊
ဤအိပ်မက်တည်း ဟူသော ဝတ္ထုသည်၊ မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံ ရေးသား
သော ဒဏ္ဍာရီမျှသာ ဖြစ်၍၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ အလို့ငှါ ဆောက်လုပ်သည် ဆို
သော တန်ဆောင်း (နတ်ကွန်း) တွင်း၌လည်း၊ ၎င်းတန်ဆောင်း၏ ပဝာန
ဖြစ်သော ဗိဿဏိးနတ်၏ခြေတော်ရာ၊ ပဏ္ဍာမင်းသားညီနောင်ငါးဦးပုံနှင့်
ဗိဿဏိး၏ များစွာသော အဖြစ်တော်ပေါင်း ရုပ်ထူများစွာ ရှိပြီးဖြစ်သော
ကြောင့် (အဆိုပါစကားမှာ) အထက်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဒဏ္ဍာရီမျှသာ ဖြစ်
ကြောင်း။ ။ထို့ကြောင့် ဤယူဆချက်ကိုပြောင်းလွှဲရန် ကျွန်ုပ်အကြောင်း
မမြင်ကြောင်း။ ။ဤအထက်ပါမှတ်ချက်ကို ရေးသားနေစဉ် ကျွန်ုပ် တခု
တွေးမိသည်ကား၊ ထိုစာလိပ်သည်ဗုဒ္ဓပါဒခေါ်ခြေတော်ရာနှင့်တမျှန်တည်း
ဖြစ်သည်ဟူ၍ပင် ဖြစ်ကြောင်း။ အသောက - ကျောက်လက်ရန်း အကျိုး

အပျက်များဖြင့် ဆောက်လုပ်သော တန်ဆောင်းငယ် အတွင်း၌ တည်ထား အပ်သည့် ခြေတော်ရာကို လေးနက်စေရန် ရည်ရွယ်လျက် ဤကျောက် စာလိပ်ကို စီကုံးထားခဲ့သည်ဟု သဘောရကြောင်း။ သို့သော် ယခုအခါ ထိုကျောက်စာသည်၊ အထက်ပါ ခြေတော်ရာလောက်ပင် မကြာသေးဟု ကျွန်ုပ်အထင်ရှိကြောင်း။

ထိုကျောက်စာပါ “ဝိတြမာဒိတု-ခုနှစ်-၁၀၀၅ (ခရာဇ်-၆၄၆-ခု)က လည်း၊ ၎င်းကျောက်စာ၌အသုံးပြုသော အက္ခရာသည် “ကုဋိလ” အက္ခရာ ဖြစ်မည့် သဘောသက္ခဏာကို ဖော်ပြထား၏။ သို့ဖြစ်ခဲ့လျှင်၊ ထိုဘာသာ အက္ခရာ၏အဖွင့် (သင်ပုန်းကြီး) မပေါ်ပေါက်သေးခင်က၊ “မစ္စတာ-ဝိလ် မိုတ်” နှင့် “မစ္စတာ-ဝိလ်-ကင်” တို့ အဆိုပါကမ္ပည်းစာကို၊ ဘယ်လိုနည်း နှင့်ဘတ်နိုင်ကြသည်ဟု နားလည်ရန် ခဲယဉ်းကြောင်း။ သို့ဖြစ်လေသော ကြောင့်၊ မစ္စတာ-ဝိလ်မိုတ် သည် တစ်ခုတည်းသော ကျောက်ကမ္ပည်းကို တွေ့မြင်ရ၍၊ ထိုကမ္ပည်းကို ၎င်းအား မိတ်တူ (ကော်ပီ) ကူးပေးရန် (ဗုဒ္ဓ ဂယာ-မဟာနိဇ္ဈိကျောင်းနေ) ပညာရှိတယောက်ယောက်အား တောင်းပန် ပေလိမ့်မည်။ ထိုပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်များသည်၊ လိုရင်းကိစ္စကို ရှက်ဆောင်ပေးရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်ရကား၊ မိမိထင်ရာ၊ မြင်ရာ ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုတပုဒ်ကို စီကုံး ရေးသားပေးခဲ့ဟန်တူကြောင်း၊ ၎င်းကမ္ပည်းစာလိပ်၌ ရေးသားစီကုံးသူ သည်၊ မိမိ၏ဘာသာကို ချီးကျူးထားရုံသာ မကသေး၊ ခရာဇ်-၁၀၀၀ ကျော်က၊ ပဉ္စပဏ္ဍနတ်ရုပ်နှင့် ခရာဇ်-၁၄၀၀-က ခြေတော်ရာစသော ပဓာန အဆောက်အဦတို့၏ အကြောင်းအရာများကိုပါ ထည့်သွင်းထားခဲ့ သေးကြောင်း။ သူကိုယ်တိုင် ထည့်သွင်းထားခဲ့သော ခု-နှစ်ကပင် ၎င်း၏ ရမ်း၊ ဖြန်း၊ ဝါကြွားခြင်းကို အထင်အရှားပေါ်ပြနေတော့သည်။ သူသည်၊ ဗုဒ္ဓပါဒခေါ်ခြေတော်ရာကျောက်ဖျာပေါ်ရှိ ကမ္ပည်းစာကို၊ စင်စစ် ဘတ် လည်း မဘတ်ခဲ့၊ ဘတ်လည်းမဘတ်နိုင်လေ။ ထို့ကြောင့်၊ ခရာဇ်-၁၃၀၀ သက-ခုနှစ်-၁၂၃၀-တွင် တည်လုပ်ခဲ့သော ကျောက်ဖျာနှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ သံဝတ-ခုနှစ်-၁၀၀၅-ခုက ရေးသားသော ကမ္ပည်းစာတမ်းတွင် ဖော်ပြ ထားသည့် သက္ကရာဇ်-ခုနှစ် မှားယွင်းနေချက်ကို၊ ၎င်းကိုယ်တိုင် နားမ လည်ခဲ့သည့်ပြင်၊ ပဉ္စပဏ္ဍနတ်ကွန်းနှင့် ထိုနတ်ကွန်းအတွင်းရှိရုပ်တုများ ၏ ပုံ၊ ပန်းသည် ၎င်းနှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သက်သေ-သာဓကတစ်ခု တရာကို ဆောင်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်း မတွေးတောခဲ့ချေ။ အသျှင် ဟူယင် ဆန်သည်၊ ခရာဇ်သက္ကရာဇ်-၆၀၀-ကျော်-၇၀၀-အတွင်းက၊ ဗုဒ္ဓဂယာရှိ

ဖူးမျှော်ပူဇော်ထိုက်သော ပဓာနအဆောက်အဦ၊ အရာဝတ္ထုတို့ကို အထူးအပင်၊ အပန်းခံ၍ ရှာဖွေခဲ့ဘူး၏။ ၎င်း၏မှတ်တမ်း၌လည်း ခြေတော်ရာတွေရှိသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့မတွေ့ရကြောင်း။ ထို့ကြောင့်၊ ၎င်းအသျှင်မြတ်ရောက်စဉ်က၊ ခြေတော်ရာရှိသည်ဟူ၍ ကျွန်ုပ်တို့မဆိုနိုင်သည့်ပြင်၊ နောက်အခါကာလ၌လည်း ထိုခြေတော်ရာနှင့် ဆိုင်သော ကမ္မည်း ကျောက်စာကိုမရဘူးကြောင်း။ ။မစ္စတာ-ဝိလ်ဇိုတ် ညွှန်ပြအပ်သော ကျောက်ချပ်သည်ကား၊ မြန်မာဘာသာ-စာလုံးဝိုင်းဖြင့် ရေးထုထားသော ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာ(နံပါတ်-၁၃) ဖြစ်ဟန်ရှိ၍၊ ၎င်းကို ထိုအရပ်ဒေသရှိ၊ တစ်စုံတယောက်သောသူမျှမဘတ်နိုင်ဘဲ၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီး-ဝင်းထဲ၌ လဲပြိုလျက် ရှိနေဘူးသဖြင့်၊ ဤကျောက်စာသည်ပင် ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်၏မိတ်နှလုံးကိုဆွဲဆောင်ပေလိမ့်မည်၊ သို့တည်းမဟုတ်၊ (မဟန့်ဒိမ်ဝင်ဝ) တံခါးပေါင်-အခံ အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုထားဘူးသော ညှိသော ကျောက်စာချပ်သော်လည်းဖြစ်နိုင်သည်။ စာပေနှင့်ဆိုင်သော ဟည့်စားခြင်းတမျိုးလည်း ဖြစ်တန်ရာသည်။

လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်အတွင်းက၊ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် တွေ့ရှိရသော အထက်အဆိုပါ ဥဒါဟရုဏ်မျိုး ကျွန်ုပ်ထံ၌ တဒါဇင်ထက်မနည်းရှိ၏။ ဤစာတမ်းကို၊ ကျွန်ုပ်ရေးသားနေစဉ် ခဏ၌ပင်၊ “ရှေးဟောင်း-ကံနောက်(ဂျ)ဒင်္ဂါးတပြား၌ ပါသောစာတမ်းကို ပဏ္ဍိတ်(ပုဏ္ဏား)တယောက်က၊ “ရာမရာမ” ဟု ဘတ်ရွတ်ကြောင်း။ “အစိုးရ-တိုင်စာတစောင်ကို” ရရှိပါသည်။ ဤဒင်္ဂါးပေါ်တွင် အထက်ပါအက္ခရာမျိုးတလုံးမျှမပါရှိဘဲ၊ စင်စစ်မှာ “သိရိမဒ် ဂံဂေယဒေဝ” ဟူသောပုဒ်၊ ပါဌ်သာ ခပ်နှိပ်ပါရှိကြောင်း။ ခရာဇ်-၁၈၀၀-ပြည့်နှစ်လောက်က၊ ဤနည်းမျိုးဖြင့် နိုင်ငံခြားသားတို့အား လိမ်ဟည့်၊ ညှာ၊ ဝါးခြင်း အထူးများပြားခဲ့ကြောင်း။ ကာနယ်-ဝိလ်ဇိုဒ်၏ ပဏ္ဍိများ စီစဉ်ရေးသားအပ်သော စာလိမ်များသည်လည်း၊ မှတ်သားထိုက်သော ဥဒါဟရုဏ်များပင်ဖြစ်၏။

ကျမ်းပြုဆရာ၏ အမှာစကား။

အထက်ပါ၊ ကျောက်စာဝန်-ရာဂျင်ဒြိလာလ်၏ ပထမတန်းယုတ္တိယုတ္တာနှင့် ပယ်ချထားသော ကျောက်စာလိမ်၏မိတ်တူစာမူလည်း ကျောက်စာရုံး၌ မည်သည့်အခါမှမရှိခဲ့ဘူးဘဲ၊ မစ္စတာ-ဝိလ်ကင်၏ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်သာရှိလေသောကြောင့်၊ ၎င်းဘာသာပြန်စာမူကို၊ အောက်၌ မူလစာ

သားအတိုင်း ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ စကားဆံ ရှည်သလောက် ပင်လုံးဝ အသုံးမဝင်၊ အကျိုးမမျှားသောစာလိပ်၊ စာညာဖြစ်နေ၍၊ မြန်မာ ဘာသာသို့ပြန်ဆိုခြင်းမပြုလိုက်သည်ကိုသည်းခံကြစေလိုသည်။

ခရာဇ် ၁၇၈၅-ခုနှစ်၊ မဇ္ဈတာ-ပိလိပို့တိ ရသည်ဆိုသော၊
ကမ္မည်းစာလိပ်-အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်။

(Mitra's Buddha Gaya, Page. 202.)

Translation of a Sanskrit Inscription, copied from a stone at Buddha Gaya, by Mr. Wilmot, 1785, translated by Sir Charles Wilkins.

In the midst of a wild and dreadful forest, flourishing with trees of sweet-scented flowers, and abounding in fruits and roots, infested with lions and tigers, destitute of human society, and frequented by the Moonees, resided Buddha, the author of happiness, and a portion of Narayan. This deity Haree, who is the Lord Hareesa, the possessor of all, appeared in this ocean of natural beings, at the close of the Dwapara and beginning of the Kalee Yoog: he who is omnipresent and everlastingly to be contemplated, the Supreme Being, the eternal one, the divinity worthy to be adored by the most praiseworthy of mankind, appeared here with a portion of his divine nature.

Once upon a time the illustrious Amara, renowned amongst men, coming here discovered the place of the Supreme Being, Buddha, in the great forest. The wise Amara endeavoured to render the God Buddha protitious by superior service; and he remained in the forest for the space of twelve years, feeding upon roots and fruits, and sleeping upon the bare earth, and he performed the vow of a Moonee, and was without transgression. He performed acts of severe mortification, for he was a man of infinite resolution, with a compassionate heart. One night he had a vision and heard a voice saying "name whatever boon thou wantest" Amara Deva, having heard this, was astonished, and with due reverence replied, "first give me a visitation, and then grant me such a boon." He had

another dream in the night, and the voice said “How can there be an apparition in the Kalee Yoog; The same reward may be obtained from the sight of an image, or from the worship of an image, as may be derived from the immediate visitation of a deity. “Having heard this he caused an image of the Supreme Spirit Buddha to be made, and he worshipped it according to the law with perfumes, incenses, and the like; and he thus glorified the name of that Supreme Being, the incarnation of a portion of Vishnoo; Reverence be unto thee in the form of Buddha! Reverence be unto the Lord of the earth! Reverence be unto thee, an incarnation of the Deity and the Eternal one! Reverence be unto thee, O god, in thee, O god, in the form of the God of Mercy, the dispeller of pain and trouble, the Lord of all things, the Deity who overcometh the sins of the Kalee Yog, the guardian of the universe, the emblem of mercy towards those who serve thee.....om! the possessor of all things in vital form! Thou art Brahma, Vishnu, and Mahesa! Thou art lord of the universe! Thou art under the proper form of all things movable and immovable, the possessor of the whole! and thus I adore thee. Reverence be unto the bestower of salvation, and Resheekesa, the ruler of the faculties! Reverence be unto thee, Kesava, the destroyer of the evil spirit Kesse! O Damodara, show me favour! Thou art he who resteth upon the face of the milky ocean, and who lieth upon the serpent Sesa; thou art Treevikarama, who at three strides encompassed the earth. I adore thee, who art celebrated by a thousand names, and under various forms in the shape of Bnddha, the God of Mercy! Be propitious, O most high God.”

Having thus worshipped the guardian of mankind, he became like one of the just. He joyfully caused a holy temple to be built of a wonderful construction, and therein were set up the divine foot of Vishnoo for ever purifier of the sins of mankind, the images of the Pandoos and of the deents of Vishnoo, and in like manner of Brahma and the rest of the divinities.

This place is renowned, and it is celebrated by the name of Buddha Gaya. The forefathers of him who shall perform the ceremony of the Sradha at this place shall obtain salvation. The great virtue of the Sradha performed here is to be found in the book called Vayoopoorana an epitome of which hath by me been engraved upon stone.

Vikramaditya was certainly a king renowned in the world. So in his court there were nine learned men, celebrated under the epithet of the Navaratnee, or nine jewels; one of whom was Amaradewa, who was the king's chief councillor, a man of great genius and profound learning, and the greatest favourite of his prince. He is certainly was who built the holy temple which destroyeth sin in a place in Jamboodweep, where, the mind being steady, it obtains its wishes, and in a place where it may obtain salvation, reputation, and enjoyment, even in the country of Bharata and the province of Keekata, where the place of Buddha, purifier of the sinful, is renowned. A crime of a hundredfold shall undoubtedly be expiated from a sight thereof, of a thousandfold from a touch thereof, of hundred-thousand fold from worshipping thereof. But where is the use of saying so much of the great virtues of this place? even the hosts of heaven worship with joyful service both day and night.

That it may be known to learned men that he verily erected the house of Buddha, I have recorded, upon a stone, the authority of the place, as a self-evident testimony, on Friday, the fourth day of the new moon in the month of Madhoo, when in the seventh or mansion of Ganisa, and in the year of the era of Vikramaditya 1005.

ရခိုင်ဘုရင် “မင်းလကျာ” သည်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်-၆၅၇-ခုနှစ်၊ (ကျောက်စာ၌-၄၆၇-၀)က၊ ဝရဒသီမထေရ်၊ အမတ်ကြီး-ရထ-တို့ကို စေလွှတ်လျက် မဟာဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်ကို မွမ်းမံပြုပြင်၊ ရှင်သာမဏေပြု၍၊ အလှူအတန်းပေးခဲ့ကြောင်း-ကျောက်စာကို ရေးထိုးထားခဲ့လေသည်။ ဤကျောက်စာသည်၊ ယခုအခါ၊ ဟိန္ဒူမဟာနိဇ္ဈိအိမ်ဝန်း-အရှေ့ဘက် တံတိုင်း၌ ကပ်လျက်ရှိ၏။ ကျောက်ချပ်အလျား-လက်မ-၂၀။ အနံ-၁၀ လက်မရှိသည်။

ကျောက်စာ၏သဘောအရဆိုလျှင်၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးနောက် ပြုပြင်သူမှာ-သခင် ပဌသကူကြီး။ ထို့နောက် သတိုးမင်း။ ထို့နောက်၊

ဆင်ဖြူသခင် တရားမင်းကြီးသည်၊ ဆရာဖြစ်သော သီရိဓမ္မရာဇဂုရုကို
စေလွှတ်လုပ်ကိုင်စေရာ၊ မအောင်မြင်ခဲ့ကြောင်း၊ ထို့နောက် ဆက်လက်
လုပ်သူမှာ၊ အထက်အဆိုပါမင်းလကျာ၏ ကိုယ်စားလည်တော်များဖြစ်၍၊
ခု-နှစ်-သက္ကရာဇ်မှာ၊ ရှေးစာလုံးအရေး၊ အသား၊ အထုအထွင်း မကောင်း
သဖြင့်၊ အဘတ်အရွတ်ခက်နေလေသည်။ သို့သော် မြန်မာရာဇဝင်ကိုစုံစမ်း
စစ်ဆေးသော မစ္စတာ-ဘာနီက၊ ကောဇာသက္ကရာဇ်-၆၅၇-ခုကို၊ အမှန်
ယူထားလေသည်။ ထိုထိုသောကျောက်စာဝန်တို့၏ ထင်မြင်မှတ်သားချက်
မူလ-အင်္ဂလိပ်ဘာသာစာကိုလည်း၊ အများဘတ်ရှု စဉ်းစားနိုင်ကြစေရန်
ထည့်သွင်းပြလိုက်ပါသည်။

(Buddha-Gaya, by Rajendralala Mitra. Page. 206.)

ရခိုင်ဘုရင်၏ ကျောက်စာ-နံပါတ် ၁၃-အကြောင်း။

Old Burmese Inscription. No. 13.

On the east wall of the compound of the monastery there is a slab of greyish basalt measuring 20 x 18 inches, and bearing an inscription in the Burmese lapidary character, called Kyauktsa, or stone letters. These letters bear the same relation to the Burmese character in common use which the printed English does to the written English character, i. e. while the written form of Burmese is made up of fragments of circles variously combined, the lapidary form is made of straight lines and angles, or fragments of squares. This square form bears a close resemblance to the square Pali, and hence it has often been erroneously called Pali. It's language is Burmese of the Arakanese type. The record was first brought to public notice by James Prinsep, who published in his journal a translation of it by Ratna Pala, a Ceylonese Pali scholar. A revised translation, prepared by Colonel Burney with the aid of Burmese Pali scholars, subsequently appeared in the 'Asiatic Researches' (Vol. XX, pp. 164 et seq.) Commenting on the last General Cunningham says:— "The dates were read wrongly for the purpose of making the inscription tally with their own native history; for, as Colonel Burney confesses, 'if we take the two dates to be 667 and 668, the

inscription can not refer to any of the Kings of Pagan, as the capital was destroyed by the Chinese in the Burman year 646, or A. D. 1284.' Now, as the two dates of the inscription are beyond all doubts 667 and 668, (a) we must give up the attempt to connect the Burmese with the repair of the temple and accept the Raja of Arakan as the pious worshipper of Buddha. This is in accordance with the belief of the people of Rangoon, who told Colonel Burney that 'the form of many of the letters, as well as some of the idiomatic expressions, proved the inscription to have been put up by a native of Arakan.' This also is Sir Arthur Phayre's opinion, who says:— 'The archetype of this inscription has evidently been written by an Arakanese, or the stone was engraved by an Arakanese workman, from a peculiarity in the spelling of certian words still prevailing among the Arakanese.' (Journal, Asiatic Society, 1844, P. 40.) All these probabilities amount to certainty when we find that Meng-di, the Raja of Arakan at the date of the inscription, had entered into friendly relations with Nga-pur-kheng (Nasiruddin?) the Thu-ra-tan or Sultan of Bengal." (b) The accuracy of the translations have been questioned also with reference to some of the words used, particularly the word 'rebuilt,' which has suggested the idea of the present Great Temple being an erection of the 14th century. In order to test this I submitted the 'fac-simile' I had brought with me to Mr. M. Hla Oung, an assistant in the Accountant General's Department, and a competent scholar, with a request to favour me with as literal a translation of the text as he could prepare. His version, as well as those of his predecessors, along with Colonel Burney's transcript in modern Burmese, is printed below.

Colonel Burney's Burmese transcript.

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၄၆၈-ခုနှစ် ရေးထားခဲ့သော ရခိုင်ကျောက်စာ။

ဘုရားသစ်သာသနာ ၂၁၈ လွန်လေပြီးသောအခါ၌။ စမ္ပူဒိပ်ကျွန်း
ကို အစိုးရသော သီရိဓမ္မသောက မည်သော မင်းကြီး စေတီ ရှင်သောင်း

လေးထောင် အနက်၌၊ ဆွမ်းတော်ဘုဉ်းပေးရာ ပါယာသဘတ်ကို အခါ
လေးမြင့် ပျက်၍ပြင်သော သခင်ပင့်သကူကြီး တယောက်။ ထိုပြီးတချက်
ပျက်ခဲ့ရကား သတိုးမင်း၊ ပြု၏။ ထိုပြီးတချက် ပျက်ခဲ့တုံရကား၊ ဆင်ဖြူ
သခင် တရားမင်းကြီး၊ မိမိကိုယ်စားဆရာ၊ သီရိဓမ္မရာဇဂုရုကို စေတော်
မူလတ်သောအခါ၌၊ ပါလတ်သော တပည့်သား “သီရိကဿပ” သည်၊
လုပ်အံ့သည်ဥစ္စာရှိလျက်၊ မလုပ်ရတတ်ရကား၊ “ဝရတသိသခင်ထေရ်” ကို
ခံဝန်ခံစေရကား၊ ပြုတသိန်းမင်းကူ၍ လုပ်စေက၊ ပြုသခင်ငယ်ကို၊ အမတ်
ကြီးရထကို၊ အခွင့်ပြုရကား။ သက္ကရာဇ် ၄၆၇-ခု၊ ပြာသိတ္တိန်း ၁၀-ရက်
၆-နေ့ ပြုကုန်၏။ သက္ကရာဇ် ၄၆၈၊ တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၈-ရက်
တနင်္ဂနွေနေ့ ဟုပသော တံခွန်ကုက္ကား တံခွန်များကိုလည်း ပူဇော်၏။ သင်
ပုတ်တော် ဆီမီးထောင်ကို အကြိမ်များစွာလျှင် ပူဇော်၏။ သား၊ သမီးဟု
မှတ်၍၊ သူငယ် ၂၁-ယောက်နှင့်ပန်၍၊ ပန်းခွက်၊ ပုဆိုးဆွဲသော ပဒေသာ
လည်း ပူဇော်၏။ အခါခပ်သိမ်းလျှင် သင်ဗုတ်ဝတ် မပြတ်တည်စိမ့်သော
အကြောင်းကို၊ အကျွန်ုပ်တို့ ကိုလေး ဝယ်၍ လှူခဲ့၏။ ဤပြုသော ကောင်းမှု
ကား၊ နိဗ္ဗာန်ပစ္စည်း အထောက်အပံ့ ဖြစ်ချင်သတည်း။ အရိမတေးဘုရား
သခင်လက်ထက်လျှင် ရဟန္တာဆုလိုသတည်း။

အထက်ပါ ရခိုင်ဘုရင်၏ကျောက်စာ၌ပြအပ်သော သက္ကရာဇ်-၄၆၇၊
နှင်း-၄၆၈-ခုကို၊ ကျောက်စာ အရေးအသား မထင်ရှားသဖြင့်၊ အချို့က
၆၆၇၊ အချို့ဆရာက-၆၆၈-ဟု ရှုတ်ဘတ်၊ အယူအဆ ကွဲပြားခဲ့ကြသော်
လည်း၊ ရခိုင်ညောင်တော်ရာဇဝင်၊ မြန်မာရာဇဝင် များကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်
ခြင်းဖြင့် ၄၆၇-နှင်း-၄၆၈-ခုသာလျှင် ဟုတ်တန်ရာသည်။ အကြောင်းကို
ဆိုသော်၊ အဆိုပါ အချိန်ကာလ အတော အတွင်း၌၊ ရခိုင် အိမ်ရှေ့မင်း
“မင်းရဲဘယ” သည် နန်းမှ ဆင်းပြေး တိမ်းရှောင်ကာ၊ မြန်မာဘုရင် အ
လောင်းစည်သူအားမှီခိုနေသောအခါဖြစ်၍၊ ၎င်း၏သားတော် “မင်းလင်္ကျာ”
သည်၊ ပြု၊ တလိုင်းများ၏ အကူအညီဖြင့်၊ ချီတက်တိုက်ခိုက်လျက်၊ ရခိုင်
ပြည်၏ ထီးနန်းကို သိမ်းပိုက်သော အခါကာလဖြစ်လေသည်။

တချက်၊ ရခိုင်ရာဇဝင်သစ်၌၊ သက္ကရာဇ် ၄၆၇-၈-ခုနှစ်တွင်၊ ရခိုင်
ပြည်ကို “မင်းပတိ” သာ စိုးမိုးလျက် ရှိကြောင်း၊ မင်းလင်္ကျာ ထီးနန်းသိမ်း
ပိုက်သော နှစ်ကား၊ ၄၈၀-ခုနှစ်သာ ဖြစ်ကြောင်း အဆိုရှိသော်လည်း၊
အချိန်ကာလ၊ အတူး အတွင်း မကွာခြားလှ၍ နီးရာကို ယူရမည်ဟု ဆိုလို
သည်။

ထို့ပြင်တချက်၊ “ပဋိသကူကြီး” ဟူသောပုဒ်ကား၊ ရှေးအခါက၊ ပဋိသကူသင်္ကန်းကို အမြဲဆောင်တော်မူသော ရဟန်းတော်တို့အား၊ “ပဋိသကူကြီး” “ပဋိသကူငယ်” ဟု ခေါ်ရိုး ထုံစံရှိကြောင်းကို၊ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင် တွေ့ဘူးသည်။ နုရပတ်စည်သူမင်း လက်ထက်၊ “ငွေယံရှင်ပဋိသကူကြီး” ဟူ၍ ရှိကြောင်းနှင့် ငွေယံရှင်ပဋိသကူကြီး၊ ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပ၊ ရှင်သုမေဓာတို့အား၊ ထိုမင်းလက်ထက်တော်၌ ရှင်အရဟံ၏ ဂိုဏ်းဝင် ရဟန္တာဟူ၍ပင် လူတို့သမုတ်ကြကြောင်းပါရှိသည်ကိုထောက်ဆ သိရှိနိုင်ရာသည်။

ဤကျောက်စာကို အစ ပထမ “ဂျိန်း-ပရိနိဆက်(ပ)” မည်သော ကျောက်စာဝန် ပညာရှိက တွေ့ရှိ၍၊ သီဟိုဠ်သားပညာရှိ “ရတနပါလ” က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုပြီး၊ ဂျာနယ်၌ ထည့်သွင်းဘူးသည်။ ထို့နောက် ကာနယ်-ဘာနီ၊ ကန်နင်ဂဟမ်၊ ဆာ-အာသာ-ဖေယာ၊ နှင့် မင်းကြီး-ဦးလှအောင်တို့ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆိုဘူးကြသည်။ ၎င်းတို့၏ဘာသာပြန်ကို မထည့်သွင်းတော့ဘဲ၊ ကျောက်စာဝန် “ရာဂျင်ဒြိလာလ်” ၏ ဝေဘန်ချက်စာမူအချို့ကိုသာ ထည့်သွင်းပြလိုက်ပါသည်။ ခေတ်ပညာတတ်ဗဟုသုတရှာဖွေလိုသူများအဖို့ အတော်ပင် အရေးကြီးလှ၏။

၎င်းပြင် ‘ပါယာသဘတ်ကို ဘုဉ်းပေးရာ’ ဆိုသည်ကား၊ သုဇာတာဂဏာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီးနောက်၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော် မူရာ ‘မဟာဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်ကြီး’ ကိုဆိုလိုသည်။

ထိုအဆောက်အဦပျက်စီးသောကြောင့်၊ ပထမပြင်ဆင်ခဲ့သူမှာ၊ ‘သခင်ပဋိသကူကြီး’၊ ထို့နောက်၊ သတိုးမင်း၊ ထို့နောက်၊ ဆင်ဖြူသခင်တရားမင်းကြီးသည်၊ မိမိ၏ ကိုယ်စားတော်အဖြစ်ဖြင့်၊ ‘သီရိဓမ္မရာဇဂုရု’ ဆရာတော်အား စေလွှတ်လေရာ၊ အတူပါလာသော တပည့် ‘သီရိကဿပ’ သည်၊ ပြင်ဆင်ရန် ဝတ္ထုကြေးငွေအပြည့်အစုံရှိပါလျက်၊ ပြုပြင်ခြင်းကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ရန် မစွမ်းနိုင်လေရကား၊ “ဝရဒသီသခင်ထေရ်” ကို လွှဲအပ်လေသည်။ ၎င်းမထေရ်ကြီးက၊ ပြုတသိန်းမင်း “မင်းလကျာ” ထံမှ အကူအညီ တောင်းလေရာ၊ ထိုမင်းက “ပြုသခင်ငယ်” ခေါ် အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် အမတ်ကြီး “ရထ” တို့ကို၊ တာဝန်လွှဲအပ်၊ စေလွှတ်တော် မူလိုက်သည့်အတိုင်း၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်-၂-ပါးပင် ဦးစီးခေါင်းဆောင် ပြုလျက်၊ သက္ကရာဇ် ၄၆၇-ခု၊ ပြာသိုလဆန်း-၁၀-ရက်-သောကြာနေ့မှ အစပြု၍၊ သက္ကရာဇ် ၄၆၈-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း-၈-ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တိုင်အောင်၊ ပြုပြင်

မွမ်းမံခြင်းကိစ္စ၊ လုံးဝပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြလေသည်။ ။
ဤသည်ကို ထောက်၍၊ သခင်ပင့်သကူကြီး၊ သတိုးမင်းနှင့် ဆင်ဖြူသခင်
မင်းတရားကြီးတို့သည်၊ ရှေးမီးသင်္ဘော၊ မီးရထားခေတ် မပေါ်ပေါက်မီ
ကပင်၊ မဏ္ဍိမဒေသ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ မဟာဗောဓိဌာနနှင့် ဆက်သွယ်ခဲ့ဘူးကြ
ကြောင်း ကောင်းစွာသိရှိရသည်။ သို့သော်၊ သက္ကရာဇ်-၁၁၇၁-ခုနှစ် ရေး
ထု ထားအပ်သော ကမ္ပည်းစာပါ၊ အမပုရ၊ ပထမမြို့တည်၊ နန်းတည်၊
“ဥပေါသထ-ဆဒ္ဒနံဆင်ဖြူများသခင်၊ကို ဤနေရာ၌မယူအပ်ကြောင်း။

ကျောက်စာဝန်မင်း-ရာဇဗြဟ္မာလ-မိတြ၏ဝေဘန်ချက်။

The dates as given in the inscription are, Mr. Oung informs me, susceptible of two readings ... 467 or 667 and 468 or 668, but the historical inductions of Colonel Burney, Sir Arthur Phayre, and Gen. Cunningham leave no doubt in his mind that the alternative forms give the correct readings. The Bâradwârî inscription noticed below gives, however, a new date. According to it the first date of the inscription under notice is 657. The figures are given in words as well as in figures, and there can be no mistake in the reading. The first two figures in square character are slightly different in their formation, and are, therefore, open to doubt, but neither of them bears any resemblance to what is known to have been the form of 5 in the old character. But probably those who read them in 1822 had good reasons to support their versions of them.

ဆင်ဖြူများသခင်ကျောက်စာ။

ကောဇာသက္ကရာဇ်- ၁၁၇၀၊ ပြည့်နှစ်၌၊ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား- ဝါသိဋ္ဌ
ဗြဟ္မာ၊ ရမ္မာဝတိမြို့ဝန်-ရွှေတောင်သာဂသူ၊ ဇေယကျော်သူ၊ ဇေယကျော်
ထင်၊ ဇေယကျော်စွာတို့ကို ကြီးမှူးစေလျက် မဟာဗောဓိသို့ စေလွှတ်ပူ
ဇော်စေ၍၊ ခရီးစဉ်နှင့်တကွ၊ ဗောဓိပင်မင်း၏ အကိုင်း၊ အခက်တို့ကိုပါ
တိုင်းထွာ၊ မှတ်သားယူလာစေဘူးသည်။

အဆိုပါ မှူးမတ်တို့သည်၊ ဗောဓိပင်ဌာနသို့၊ ကောဇာ-၁၁၇၁-ခုနှစ်မှ
ဆိုက်ရောက်ကြ၍၊ ဗောဓိပင်အောက် သီဝနှင့်ပါရမတိနတ်ပုံတွဲရုပ်-ပလ္လင်
ခုံ၌ကျောက်စာ ရေးထိုးထားခဲ့ကြရာ၊ ယခုအခါမူ ရှိရင်းနေရာတွင် မူလ
ကမ္ပည်းစာကိုမတွေ့ရတော့သဖြင့်၊ “ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ်” ၏ စာအုပ်

မှ၊ စာကြောင်းရေနှင့် သဘောအဓိပ္ပါယ်ကိုသာ မြန်မာဘာသာဖြင့် ပြန်ဆို ပြလိုက်ပါသည်။

ပြခဲ့သော ကမ္ပည်းစာ ရှိကြောင်းကို၊ ၎င်းနောက် မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၁၈၁-ခုနှစ်တွင် ရေးထိုးထားခဲ့သော၊ အမရပူရ စတုတ္ထနန်းတည် မင်း တရားကြီး၏ ကျောက်စာပါ၊ စကားဖြင့် ကောင်းစွာသိရပြန်သည်။ သို့ သော်-သက္ကရာဇ်-၆၅၇-ခု ဟူ၍ အရေးအသား မှားယွင်း နေခြင်းမှာ၊ ရခိုင်မင်း၏ ကျောက်စာပါ ခု၊ နှစ်ကို၊ စာစီကုံးသူက၊ အမှတ်တမဲ့၊ ထည့် သွင်းရေးသားထားမိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

ကျောက်စာမူ-နံပါတ်-၁၄။

စာကြောင်းရေ ၁-ကောဇာသက္ကရာဇ်-၁၁၇၁။ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၃- ရက်နေ့၊

၂-အသက်သခင်၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း သခင်သည်၊ မင်းတို့နှင့်သာ ထိုက်တန်ရာသောအလှူတော်၊

၃-တို့ကိုလှူဒါန်းပူဇော်ခဲ့သည်။ နတ်လူသာသနာတော်သော်။

၄-လာရောက်သူတို့ကား၊ “ငပေတူ” နှင့် “ငကွေး” တို့ဖြစ်သည်။

(အထက်ပါ “ငပေတူ” “ငကွေး” ဆိုသူတို့သည်၊ မှူးကြီး မတ်ကြီး ဟုတ်မည်မထင်၊ နောက်တော်ပါ၊ သို့မဟုတ်၊ ကျောက်စာရေးထုသူများဖြစ် တန်ရာသည်)။

ဘကြီးတော်ဘုရား၏ ကျောက်စာ။

The second Burmese inscription. No. 15.

There are, in a small temple in front of the Bâradwâri in the monastery, three inscriptions, inscribed on a slab of marble mounted on two iron frames. The marble is of a bluish colour, and measures 4' x 2'-3". The edges of the slab are bevelled on three sides, and left upright on the fourth side. From its make and modeled edges it is evident that the slab was intended for a chiffoneer, and must have been imported from Italy. On its front there are two inscriptions, the first in a corrupt form of the Pali language, and the next in the Burmese. The former comprises fourteen lines in modern Nagari, and the latter thirtytwo lines in the rounded Burmese character. On the reverse there are

thirty-nine lines of Burmese, but no Sanskrit. The two inscriptions on the front cover the whole surface, leaving a small margin all round. On the reverse the inscription terminates about four inches above the lower edge. The Nagari record opens with two stanzas in corrupt Sanskrit, the rest of it being in Sanskrit words, spelt in the Pali style, with case-marks some of which are Sanskrit, others Pali. The work is evidently that of one who was not adept either in Sanskrit or in Pali. Its subject-matter is the same as that of the Burmese record which follows it, and is with some difficulty intelligible to one familiar with the Sanskrit language. The Burmese is the modern vernacular of Ava. The Nagari transcript given below has been prepared by me, and the Burmese transcription and translation by Mr. M. Hla Oung:—

Transcript of the Nagari record.

(Buddha Gaya, Page. 211.)

အမတ်ကြီး မဟာဗောဓိပုတ္တကထာ-ကျောက်စာမှာပါဠိနှင့်သက္ကတ ရော
နှောနေသော ကပြား-ဘာသာ-ကျောက်စာဖြစ်သည်။ သက္ကတဘာသာ
သက်သက်ရေးရန်ဆန္ဒရှိခဲ့၏။ ကြိုးစားခဲ့၏၊ သို့သော်၊ သက္ကတဘာသာကို
ကောင်းစွာမတတ်မြောက်လေသောကြောင့်၊ ဖြစ်သလို၊ ကပြား-ဘာသာ
ဖြင့်၊ အိန္ဒိယသုံး၊ နာဂရီအက္ခရာနှင့် ရေးထုပြီးနောက်၊ အနက် (နိဿ) ပြန်
ဆိုသောအခါ-မြန်မာစာလုံးဖြင့် ရေးသား ပြန်ဆိုထားခဲ့သည်။ အဆိုပါ
ကျောက်စာသည်၊ မဟာဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်-အရံအတွင်း၌မရှိဘဲ၊
မဟန့်၏ တိုက်ဝန်းအတွင်း၊ “ဗာရဒွါရီ” ခေါ်တိုက်ရှေ့ရှိ၊ တန်ဆောင်း
ကလေး တဆောင်အတွင်း၌ တပ်ရှိနေ၏။ ၎င်းမှာ ဘုရားတန်ဆောင်း မ
ဟုတ်ဘဲ၊ အုဋ္ဌတိုက်ကျောက်စာဂူကလေးဖြစ်၍၊ မင်းတုန်းမင်း၏ကျောက်
စာဂူတော်နံဘေး၌ပင်၊ ကပ်လျက်ရှိသည်။ ကျောက်ချပ်မှာ၊ ဂယာသီသ
အရပ်က၊ ကျောက်ညိုမျိုးဖြစ်၍၊ ၎င်းကမ္ပည်းကို၊ ဤမဟာဗောဓိဌာန၌ပင်၊
ထူထွင်းခဲ့သည်မှာ ထင်ရှား၏။ စာလုံးများမှာ၊ မပျက်မစီးသေးဘဲ၊ ယခု
တိုင် ကောင်းမွန်ထင်ရှားစွာရှိသေး၏။ သို့သော် ကျောက်ချပ်အောက်နား
ထောင့်၌ ကွဲအက်နေပြီဖြစ်သောကြောင့် ကျောက်စာဘက်ဌာနက၊ ပြုပြင်
ထားဘို့အရေးကြီးနေကြောင်း။

नमस्तस्मै भगवते अरहते सम्यक् सम्बुद्धाय ॥ जयतु ॥ बोधिमूले
जिनाः सर्वे सर्वं जुतो तथा अयं ॥ जयतं धर्मगतापि बोधिप्रसादनेनसा ॥
पथ्यावर्त्त श्लोक ॥ अयं महाधर्मराजा अनेकसेनिभ प्रतिच्छ्वन्त गजराज-
स्वामि अनेकशतानं आदित्यकुल सम्मतानं ॥

२. पोतुपोतामहअय्यकपाय्यकादि महाधर्मराजानं सम्यक् दिष्टिकानंधम्मि-
कानं प्रवर राजवंशानुक्रमेण असम्भिन क्षेत्रियवंशजो । सद्धा शोलाद्य
नेकगुणाधिवासो । दानचागेण सन्तोषमानसो । धम्मिको धम्मगुरु
धम्मकेतु धम्मध्वजो । बुद्धादि रतनत्रये सततं समितं निम्नपोण पब्भा
रह्दयो । नानाविधानि । शारिरिक । परिभोग । उद्देश्यक चैत्यानि
नानाप्रकारेण नन्दति माने ।
३. ति पूजेति संस्करोति । मारजथनल्केश बिध्वंसन सर्वं धर्मं बिधातन
वीरभूतं महाबोधिम्बि । अभिप्रसादेन पुनपुनं मनसि x x x x ।
संसति परिवृन्दति कलैरारम्भने गन्य । समपञ्चब्दिके गते । वसूरत-
वभूर्वै ? । धर्मविहगे । न मारबन्धः । पुराकपिल व x x ॥
माया देव्यो सुध्दोदनो । निक्षमित्वा x स्तमूले अनु x अ x ।
४. तं पदं तेन सुदेसिनो धम्मो संघो चास्यानुशासितो । दिश्यतेदानिलोक ।
मू बोधित्वस्य न दिश्यते । इति हि पुराणतन्त्रागतानुरूपं । अयं महा
धर्मराजा मनसि करोंतो विमसन्तो । परिपृच्छन्तो पोतामहच्छददन्त
गजराजस्वामि महाधर्मराजकाले । मध्यपदैसगतैहि वाणिजैहि
ब्राह्माणैहि x गौहिच ।
५. मगधराष्ट्रे । गयाशोर्षपदे च नद्यानेरञ्जनाग्रतोरे सुसमे भूमिभागे ।
वनप्रति भूत्वा प्रतिष्ठित भावं । अर्धखण्डसाखाप्रमाणेन हस्तशत
विस्तारद् ये धर्मभावं । x कादो पाति हरार्यं गृहणक । लेयय ।
षिदानं दक्षिण महासाखाय स्वमेवच्छिन्नाकारदषा मानभावं । बोधि-
मण्डसंखातवज्रासनयानसिरिधम्मासोके ।
६. न नाम सकल जम्बुद्वीपेश्वर महाराजा कृतचेतियस्य विद्यमानभावं ।
पूर्व्वं षड्शतसप्तपत्राषसकराजे श्वेत गजेन्द्र महाराजेन तं चैत्यमति
संखरित्वा धर्मभासाय सेनज्ञ स्वामिनभावं च श्रुत्वा । तदेतत् वचनं

अनेकतन्त्रागतवचनेन सं सन्दति समेति । यथातं गङ्गादकेन यमुना-
दकम्भि । युक्तायुक्तं विदि

- ७ त्वा । अघश्यमेवेय भगवता सह जातो महावोध्याति निसंपयं । सन्नि-
धानमकासि । यथावन् कठोन विशेष नियमितं हि । मनुगपानं क्षेत्र-
वस्त्वादि कर्मकरण × ततो यथानुक्रम मुन्नतुन्नतभावेन पदयो युगेधे ।
अष्टराजकरांय मात्रविस्तारोकेय मधु प्रमाणानम्पिति णानमधिहल्ले ।
समन्तातिनलना ।

८. गन्धं गुम्बवनघ्रतानं प्रदक्षिणावद्याभिमूर्खपरिवारितो रजनवर्णवालुका-
विप्रकिर्ण । मेरितलमिव समे भूमि भागे । दोधिमण्डसंधातस्य
घज्रासनपलङ्कस्य अपस्यफलकमिव सन्धुधुत्वा । साखा पर्ण × मणि-
पत्रमिव पटिच्छादेत्या महाबोधिवृक्षः प्रतिष्ठाति तस्मिन् पन घज्रासन
पलङ्के अत (न) ।

९. न (त) ग्रैपि काले सर्वेपि असंख्येया सम्यक् समुद्धा आणाप्राण-
घस्तु ज्ञानपादकन्धत्रिराकोटिपत्सहस्रसविपस्सना ज्ञानसंधातं महा-
वज्रज्ञानं भावेत्वा अ ।

९. मार्गपदपुन सर्वज्ञान ज्ञानपति रभिसु । न याहिसे । सण्वहन्ते
कल्पे पयसं सण्वहितो । विनाश्यन्तेपि प × विन्नश्यन्तो अचलपदेयो
पृथुद्वीप × वो ।

१० धिमण्डो नाम हाति ॥ एवं अतिश्चरिय मन्वच्चरिय महाबोधिवृक्ष
एकसत नदित्वा अभिप्रसादमानसो । यथाकालि × चक्रवर्त्ति सिरि-
धम्मासोको प × नदिकोसलो । महार्य यतिर्वो महाबोधिमभिपूजेसु ।
तथा पूजेतुकामो । सिरिपवर सुधम्ममहाराजाधिराजाति । मूलभासाय
श्रोप्रवर धम्मिक राजा × × × मल

११. श्वतो अनेकश्चेति × प्रतिसरदकुमुदकुन्दइन्दुप्रभासमान वर्णच्छद्दन्त-
गजराजस्वामि महाधम्मराजा । पुरोहित महाराजिन्द अगग महाधम्मराज
गुरुभि × नं भूमिनन्दभारिकामत् पञ्चमहाराजाभिरूप सागर सूरनाभकं
। अनेकशनपरिजनेहि सूद । द्विसहस्रसत्रिशतपञ्चपष्ठिसासनवर्षं ।
एकसहस्सं

(Buddha Gaya Page 215.)

မဟာဗောဓိရှိ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ မြန်မာကျောက်စာနိဿယ။

(မူအတိုင်း)

နမ ဣဒေသ ဘဂဝတေ အရဟတေ သဗျက္ခမ္မဒါယး။ ဇယတု။ သဗ္ဗေ။
ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သဗ္ဗညုနော၊ သဗ္ဗညု ဘုရားတို့သည်။ ဗောဓိမူလေ။
မဟာဗောဓိပင်ရင်းနှိုက်။ ဖိနာယထာ။ အောင်မြင်တော် မူကုန်သကဲ့သို့။
တထာ။ ထိုအတူ။ အယံဓမ္မရာဇာပိ။ ဤငါတို့အသျှင် တရားမင်းမြတ်သည်
လည်း။ ဗောဓိပြဿဒတေဇသာ။ မဟာဗောဓိကို ကြည်ညိုတော်မူသော
တန်ခိုးအားဖြင့်။ ဇယတံ။ ဇယတု။ အောင်မြင်တော်မူစေသတည်း။ ပဏှာ
ဝတ္တဂါထာ။ ဟိယုတ္တံ။ ထိုစကားသင့်မြတ်၏။ အနေကဇ္ဇေတိ။ ဘပြတိဆဒ္ဒန္တ
ဂဇ္ဇရာဇသွာမိ။ ဆင်ဖြူများရှင်ဆဒ္ဒန္တဆင်မင်းသခင် ဖြစ်တော်မူသော။ အယံ
မဟာဓမ္မရာဇာ။ ဤတရားမင်းမြတ်သည်။ အနေကဇ္ဇတနံ။ အရာမကကုန်
သော။ အာဒိတုကုလသန္တတနံ။ အာဒိစွဝင်မင်းမျိုးနှိုက် ကောင်း စွာဖြစ်
ကုန်သော။ ဓမ္မိကနံ။ တရားစောင့်ကုန်သော။ သဗျက်ဒိဗ္ဗိကနံ။ သဗ္ဗဒိဗ္ဗိ
ဖြစ်ကုန်သော။ ပီတုပီတာ။ မဟာအယုပါယုအာဒိမဟာဓမ္မရာဇနံ။ ခမည်း
တော်၊ ဘိုးတော်၊ ဘေးတော်၊ ဘီတော် အစရှိသော မင်းတရားကြီးတို့၏။
ပြဝရရာဇံသာနုကြမေန။ မြတ်သောရာဇဝင် အစည်အဆက် အားဖြင့်။
အသန္တိန္ဒကေတြိယဝံသဇော။ အသန္တိန္ဒကေတြိယနွယ်စပ်ဖြစ်တော်မူ၏။ သဒ္ဓါ
ဓိလာဗျနေကဂုဏဂဏာဒိဝါသော။ သဒ္ဓါသီလ အစရှိသော များစွာသော
ဂုဏ်အပေါင်း၏တည်ရာဖြစ်တော်မူ၏။ ဒါနာစာဂေမု။ လှူဒါန်းပေးကမ်းစွန့်
ကြခြင်းတို့နှိုက်။ အသန္တောပမာနသော။ မရောင့်ရဲနိုင်သောနှလုံးရှိတော်မူ၏။
ဓမ္မိကော။ တရားကိုစောင့်တော်မူ၏။ ဓမ္မိဂရု။ တရားကိုအလေးအမြတ်ပြု
တော်မူ၏။ ဓမ္မိကေတု။ တရားလျှင် မှန်ကင်းရှိတော်မူ၏။ ဓမ္မိဇ္ဇဇော။ တရား
လျှင် တံခွန်ရှိတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓါဒိရတနတြယေ။ ဘုရားစသော ရတနာသုံးပါး
နှိုက်။ မတတံ။ အမြဲ။ သမိတံ။ မပြတ်။ နိန္ဒပေါဏပဗ္ဗာရတြိဒယော။ ကိုင်း
ညွတ်၊ ရှိုင်းဝှမ်းသော၊ နှလုံးရှိတော်မူ၏။ နာနာဝိဓာနိ။ အထူးထူးအပြားပြား
ကုန်သော။ ဂါရိရိကပရိဘောဂ'ဥဒိဗျကစေတုာနိ။ သာရိရိကစေတီ။ ပရိ
ဘောဂစေတီ။ ဥဒိဿကစေတီတို့ကို။ နာနာပြကာရေန။ အထူးထူး အပြား
ပြား အားဖြင့်။ ဝန္ဒတိ။ ရှိခိုးတော်မူ၏။ မာနေတိ။ မြတ်နိုးတော်မူ၏။ ပူဇေတိ။
ပူဇော်တော်မူ၏။ သံညှဉ္ဇရေတိ။ အရိုအသေ ပြုတော်မူ၏။ မာရဇ္ဇယက္ခေပ

ဝိဒ္ဓံသနသဗ္ဗိဓမ္မိဝိဇာနနဋ္ဌာနဘူတံ။ မာရ်ငါးပါးကိုအောင်မြင်ရာ။ ကိလေသာ
 အပေါင်းကို ဖျက်ဆီးရာ။ တရားခပ်သိမ်းကို သိမြင်ရာဖြစ်သော။ မဟာ
 ဗောဓိဋ္ဌိ။ မဟာဗောဓိကိုလည်း။ အဘိပြဿဒေန။ အလွန် ကြည်ညိုတော်
 မူသဖြင့်။ ပုနပုန္နံ။ အပန်တလဲလဲ။ မနသိကရောတိ။ နှလုံးသွင်းတော်မူ၏။
 ဝိမံသတိ။ စုံစမ်းတော်မူ၏။ ပရိပြိတ္တတိ။ မေးမြန်းတော်မူ၏။ ။ဟိဝိတ္ထာ
 ရေမိ။ ထိုစကားကိုချဲ့ဦးအံ့။ ကဇလ။ ကလိယုဂ်၏။ အာရမ္မတော။ အစမှ။
 ဝန္တရေ။ နှစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသတ္တပဉ္စဒ္ဓိကေ။ ၂၅၂၀-သို့။ ဂတော။ ရောက်လတ်
 သော်။ ဓမ္မိဝိဒ်။ တရားအပေါင်းတို့ကို သိတော်မူသော။ ဂေါတမာဘိဓဿေ။ ဂေါ
 တမ မည်တော်မူသော ဘုရားသည်။ ဇေတဝဏ်စစ်။ ဗဟုဝ။ ဖြစ်တော်မူလေ
 ပြီ။ ။မာယာဒေဗျော။ မာယာမိဖုရားတွင် မွေးမြင်သော။ သုခောဒနိ။
 သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏သား ဖြစ်သော ဘုရားသည်။ ကပိလဝဋ္ဌုဂ္ဂါ။ ကပိလဝတ်
 အမည်ရှိသော။ ပူရာ။ ပြည်မှ။ နိက္ခမိတော။ တောထွက်တော်မူ၍။ အစ္စတ္ထ
 မူလေ။ ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ရင်းနှိုက်။ အမြိတံပဒံ။ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို။ အဗုဇ္ဇိ။
 သိတော် မူလေပြီ။ ။တေန။ ထိုသဗ္ဗညု ဘုရားသည်။ သုဒေသိတော။
 ကောင်းစွာဟောတော်မူသော။ ဓမ္မောစ။ တရားတော်သည်လည်းကောင်း။
 အသျှ။ ထိုသဗ္ဗညုဘုရား၏။ အနုသာသိတော။ ဆုမွန်တော်မူခဲ့သော။ သံဃော
 စ။ သံဃာတော်သည်လည်းကောင်း။ ဒါနိ။ ယခုအခါ။ လောကမိ။ လောက
 နှိုက်။ ဒိဋ္ဌိတေ။ ထင်ရှား၏။ အသျှ။ ထိုသဗ္ဗညုဘုရား၏။ ပူရာဏတန္တိာဂတနု
 ရူပံ။ ပူရာဏ်ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့်လျော်စွာ။ အယံမဟာဓမ္မရာဇာ။ ဤတ
 ရားမင်းမြတ်သည်။ မနသိကရောန္တော။ နှလုံးသွင်းတော်မူလျက်။ ဝိမန္တော။
 စုံစမ်းတော် မူသည်ဖြစ်၍။ ပရိပ္ပုန္တန္တော။ မေးမြန်းတော် မူသည်ရှိသော်။
 ဝိတာမဟ ဆဒ္ဒန္တဂဇရာဇသွာမိမဟာဓမ္မရာဇကာလေ။ ဘိုးတော် ဆဒ္ဒန္တ
 ဆင်မင်းသခင်၊ မင်းတရားကြီးလက်ထက်တော်ရှိက်။ မဗျမဒေဝဂံဝေတဟိ။
 မိစ္ဆိမဒေသသို့သွားကုန်၊ လာရောက်ကုန်သော။ ဝါဏိဇေဟိစ။ ကုန်သည်
 တို့သည်လည်းကောင်း။ ဗြဟ္မဇေတဟိစ။ ပုဏ္ဏားတို့သည်လည်းကောင်း။
 ယောဂီဟိစ။ ဇော်ကျီ တို့သည်လည်းကောင်း။ ယထာဗြိဋ္ဌိ။ မြင်ခဲ့တိုင်း။
 ပြောတ္တံ။ ပြောဆိုကြသော။ မဂဓရာဇေ။ (မဂဓရာဇေ) မဂဓရာဇ်တိုင်းနှိုက်။
 ဂယာဇိဝံပြဒေဝေ။ ဂယာသီသ အရပ်နှိုက်။ နေရဉ္စရာယ။ နေရဉ္စရာမည်
 သော။ နုဒျာ။ မြစ်၏။ တိရေ။ ကမ်းနားနှိုက်။ သုသမေ။ ကောင်းစွာညီညွတ်
 သော။ ဘူမိဘာဂေ။ မြေအဘို့နှိုက်။ ဝနုပြတိဟုတွာ။ တောစိုးသစ်ပင်ဖြစ်၍။
 ပြတိဗ္ဗိတဘာဝံစ။ တည်သောအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ အင်္ဂခန္ဓသခါပြမာ

ဏေခ။ပင်စည်ထက်ဝက်၊ကိုင်းမထက်ဝက်အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်။ ဟတ္ထ
တမ ဝိဋ္ဌာရဗ္ဗေဘောဝံစ။ အတောင်တရာ မြင့်သော အဖြစ်ကိုလည်း
ကောင်း။လံကာဒိပါဘိဟာရတ္ထိ။သိန်းခုကျန်းသို့ဆောင်အံ့သောငှါ။ ပြိဟ
ဏကာလေ။ယူသောအခါရှိက်။ ယထာဓိဗ္ဗာနံ။ ဘုရားအဓိဋ္ဌာန်တော်အား
လျှော်စွာ။ ဒက္ခိဏ မဟာသာခါယ။ လက်ယာကိုင်းမတွင်။ သွယမေဝ။
အလိုလိုပင်လျှင်။ ဆိန္နာကာရဒိဗ္ဗမာနဘာဝံစ။ ပြတ်လေသော အခြင်း အ
ရာ၊ ထင်ရှားရှိသောအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ ဗောဓိမဏ္ဍိသံခါတဝဋ္ဌိသန
ဌာနေ။ဗောဓိမဏ္ဍိ၎င်းဟု ဆိုအပ်သော။ ဝဇီရာသနပလ္လင်ရာရှိက်။ သီရိဓမ္မာ
သောကေနနာမ။ သီရိဓမ္မာသောကမည်သော။ သကလဇမ္ဗုဒ္ဓိပေစ္စရ မ
ဟာရာညီ။ ဇမ္ဗုဒ္ဓိပါ ကျန်းလုံးကို အစိုးရသော မင်းကြီးသည်။ ကြိတ
စေတိယသျှ။ ပြုလုပ်ခဲ့သောစေတီ၏။ဒိဗ္ဗမာနဘာဝံစ။ ထင်းရှားရှိသောအ
ဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။ပူဇော်။ရှေးသောအခါ၌။ မဋ္ဌိကတသပ္ပပဏ္ဏာသကရာ
ဇေ။သက္ကရာဇ်-၆၅၇-ခုရှိက်။ ဇေတဝဇေဒ္ဓိမဟာရာဇေန။ဆင်ဖြူရှင်မင်း
ကြီးသည်။ တံစေတျံ။ ထိုသီရိဓမ္မာသောကမင်း တည်ခဲ့သောစေတီကို။
အဘိသံခရိတွာ။တဖန်ပြင်ဆင်ပြန်၍။မရဗ္ဗဘာသာယ။မြန်မာဘာသာဖြင့်။
သေလက္ခရဋ္ဌပိတဘာဝံစ။ မဟာဗောဓိရှိက်၊ ကျောက်စာထားခဲ့သော အ
ဖြစ်ကိုလည်းကောင်း။*မြို့တွာ။ကြားရ၍။ဂင်္ဂါဒကေန။ဂင်္ဂါရေနှင့်။ ယမု
နောဒကံ။ယမုနာရေသည်။ သံသန္ဓတိယထာ။ ရောနှောသကဲ့သို့။ သမေတိ
ယထာ။ ညီညွတ်သကဲ့သို့။ တဒေတတ်ဝစနံ။ ထိုသို့ပြောဆိုသော စကား
သည်။ အနေကတန္တိဂတဝစနေန။ များစွာသော ကျမ်းဂန်လာသော
စကားနှင့်။ သံသန္ဓတိ။ ရောနှော၏။ သမေတိ။ ညီညွတ်၏။ ဣတိ။ ဤသို့။
ယုတ္တာယုတ္တံ။ သင့်၊ မသင့်ကို။ ဝိစာရေတွာ။ဆင်ခြင်တော်မူ၍။ဗေ။ ထိုသို့
ပြောဆိုသော ညောင်ဗုဒ္ဓဟေသည်။ အဝဗျမေဝ။ မချွတ် မလွဲပင်လျှင်။
ဘဂဝတာ။ သဗ္ဗညုဘုရားနှင့်။ သဟဇာတော။တကွ ဘွားဘက်ဖြစ်သော။
မဟာဗောဓိတိ။ မဟာဗောဓိပင်တည်းဟု။ နိဇ္ဈမယံ။ ယုံမှားမဲ့။ သန္နိဋ္ဌာနံ။
သန္နိဋ္ဌာန်ချခြင်းကို။ အာကာသိ။ ပြုတော်မူ၏။ ။ဟိပါကဋ္ဌကရောမိ။ ထို
စကားကို ထင်စွာပြဦးအံ့။ ယထာဗြတ္တဋ္ဌာန ဝိဓေမနိယမိတေ။ ဆိုခဲ့တိုင်း
သော အရပ်ထူးတို့ဖြင့် မှတ်အပ်သော။မနုဗျာနံ၊ လူတို့နှင့်။ ကျေတြဝတ္တာဒိ
ကမ္ဘိကရဏာ ဌာနတော။ လယ်ယာစသော အမှုလုပ်ရာ အရပ်ထက်။

* ဆာ-အာသာဗေယာနှင့် ကာနုဗိဘာနီ တို့က၊ ဤကျောက်စာပင်၊ ရခိုင်မင်း
ရေးသုံးသော ကျောက်စာဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။

ယထာနုကြမံ။ အစည်အတိုင်း။ ဥန္တတုန္တဘာဝေန။ တစတစ ပိုမြင့်သော
 အဖြစ်ဖြင့်။ မဉ္ဇိဗိမုဗ္ဗေ။ ၂၆-တောင်မြင့်သော။ ဒမဗ္ဗိရာဇကရိမမာတြ
 ဝိတ္တာရေ။ ၁၈-မင်းပယ်စား၊ အပြန် ကျယ်သော။ ကေပမဗြုပြမာဏာ
 နမ္မိ။ ဆံမုတ်ဆိတ်မျှ၊ ပမာဏလည်း ရှိကုန်သော။ တိဏာနံ။ မျက်တို့၏။
 အဝိရုဋ္ဌေ။ မပေါက်မရောက်ရာ ဖြစ်သော။ သမန္တာ။ ထက်ဝန်းကျင်မှ။
 တိဏသတာဂစ္ဆဂုဗ္ဗဝနုပြတိနံ။ မြက်၊ နွယ်၊ ချုံ၊ သစ်ပင်ငယ်၊ သစ်ပင်ကြီး
 တို့၏။ ပြဒက္ခိဏာဝဋ္ဋိဘိမုခပရိဝါရိတေ။ လက်ယာရပ်၊ ရှေးရှု မူလျက်။
 ခြံရံ အပ်သော။ ရဇတဝဏ္ဏဝါလုကဗိပြကိဏ္ဏိ။ ငွေ ကြောက်၊ အဆင်း
 ရှိသော သဲးတို့ဖြင့်။ ပြိုးပြွမ်းရှိသော။ ဘေရိတလမိဝ။ စည်မျက်နှာကဲ့သို့။
 သမေ။ ညီညွတ်သော။ ဘူမိဘာဂေ။ မြေအဘို့နှိုက်။ ဗောဓိမဏ္ဍလသင်္ခါ
 တသျှ။ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဝဋ္ဌာသနုပလ္လင်္ကသျှ။ ဝဇီရာသနု
 ပလ္လင်၏။ အပဿယပလကမိဝ။ တကဲ့ပျည် ကဲ့သို့။ ခန္ဓံ။ ပင်စည်သည်။
 ဟုဘွာ။ ဖြစ်၍။ မဏိဆတြမိဝ။ မြှဝှီး ကဲ့သို့။ သာခါပဏ္ဏိဟိ။ အခက်
 အရွက်တို့ဖြင့်။ ပဋိန္ဒာဒေတွာ။ မိုးကာ၍။ မဟာဗောဓိ။ မဟာဗောဓိပင်
 သည်။ ပြတိဋ္ဌာတိ။ တည်၏။ ။တသ္မိနုပနုဝဋ္ဌာသနုပလ္လင်္ကေ။ ထိုဝဇီရာ
 သနုပလ္လင်နှိုက်ကား။ အနုမတဂြေပိကာလေ။ အစမထင်၊ သင်သရာကာလ
 အတွင်းလည်း။ အချေယာ၊ မရေတွက်နိုင်သော။ သဗ္ဗေဝိ။ အလုံးစုံလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော။ သမ္ပကမ္မုဒ္ဓါ။ (သမ္ပကသမ္မုဒ္ဓါ)။ သဗ္ဗညုဘုရားတို့သည်။
 အာဏာပြာဏစတုတ္ထဈာနပါဒကံ။ အာဏာပါဏစတုတ္ထဈာန်လျှင် အခြေ
 ရှိသော။ ဆတြိမကောဋိဇတသဟဿ ဝိပဿနာညာဏ သင်္ခါတံ။ ကုဋေ
 ၃-သန်း ၆-သိန်းသော။ ဝိပဿနာညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ မဟာဝဇီရ
 ညာဏံ။ မဟာဝဇီရ ညာဏ်ကို။ ဘာဝေတွာ။ ပွားစေ၍။ အဂ္ဂမဂ္ဂပဒဋ္ဌာန
 သဗ္ဗဉ္စိတညာဏံ။ အရဟတ္တမဂ်လျှင်၊ နီးစွာသောအကြောင်းရှိသော သဗ္ဗညု
 တညာဏ်ကို။ လဘိံသု။ ရတော်မူကုန်ပြီ။ တထာဟိ။ တထောဝေ။ ထိုသို့
 သဗ္ဗညုတညာဏ်ကို။ ရတော်မူရာဖြစ်သောကြောင့် သာလျှင်။ သော။ ထို
 ဝဇီရာသနုပလ္လင်သည်။ ကလေသဏ္ဌတန္တေ။ ကမ္မာတည်လသော်။ ပြုထ
 မံသဏ္ဌဟိတော။ ရှေးဦးစွာ တည်သော။ ကလေဝိနုရုန္တေဝ။ ကမ္မာပျက်
 လသော်လည်း။ ပစ္စာရိနုရုန္တော။ နောက်ဆုံးမှ ပျက်သော။ အစလပဒေ
 ဓေါ။ မတုန်မယှုပ်၊ ကြံ့ကြံ့၊ တည်တန့်သော အရပ်ဖြစ်သော။ ပြိထုဝိသာ
 ရော။ ၂-သိန်း၊ လေးသောင်းသော မြေကြီး၏ အနှစ် ဖြစ်သော။ ဗောဓိ
 မဏ္ဍောနာမ။ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်မည်သည်။ ဟောတိ။ ။ဇေ။ ဤသို့။ အတိ

စွရိယမန္တရိယံ။ အလွန် အံ့ဩဘွယ်၊ အဖန် တလဲလဲ၊ အံ့ဩဘွယ် ရှိသော။
မဟာဗောဓိဗြိက္ခံ။ မဟာဗောဓိပင်ကို။ ဧကံသတော။ စင်စစ် အားဖြင့်။
ဝိဒိတွာ။ သိတော်မူ၍။ အဘိပြဿဒမာနသော။ အလွန် ကြည်ညိုသော
နှလုံးရှိတော်မူရကား။ ကလိင်္ဂစကြဝတ္ထိ။ ကာလိင်္ဂစကြဝတေးမင်းသည်။
သီရိဓမ္မာသောကော။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းသည်။ ပသေနဒီကောသလော။
ပသေနဒီကောသလမင်းသည်။ မရုပ္ပိယတိသော။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း
သည်။ မဟာဗောဓိ။ မဟာဗောဓိကို။ အဘိပူဇေသုယထာ။ ရှေ့၊ ပူဇော်
ကုန်သကဲ့သို့။ တထာ။ ထိုအတူ။ ပူဇေတုကာမော။ ပူဇော်တော်မူလိုသည်
ဖြစ်၍။ သီရိပဝရသုဓမ္မမဟာရာဇာဓိရာဇာတိ။ “သီရိပဝရသုဓမ္မမဟာရာ
ဇာဓိရာဇာ” ဟူသော။ မူလဘာသာယ။ မူလဘာသာဖြင့်။ ဩပြဝရဓိက္ခိက
ရာဇာရဟနာမလဉ္စနော။ ကြက်သရေရှိသော၊ မြတ်သော တရားစောင့်
သော၊ မင်းတို့အား၊ ထိုက်တန်သောနာမံ၊ တံဆိပ်ရှိတော်မူသော။ အနေက
ဇ္ဇေတိဘပြတိ။ ဆင်ဖြူများရှင်ဖြစ်တော်မူသော။ သရဒကုမုဒ ကုန္ဒုက္ခုပြ
ဘာသမာန ဝတ္ထိဆဒ္ဒန္တ ဂဇရာဇသွာမိ။ တန်ဆောင်မုန်းလနိုက်၊ ပွင့်သော
ကုမုဒရာ-ကြာမြူ၊ သင်းခွေပန်း၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်-လရောင်နှင့်။ တူ
သော အဆင်းရှိသော ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်လည်းဖြစ်တော်မူသော။ မဟာ
ဓိရာဇာ။ တရားမင်းမြတ်သည်။ မဟာရာဇိန္ဒ အဂ္ဂမဟာဓမ္မ ရာဇဂုရုဘိ
ဓာနံ။ “မဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရု” ။ ရွှေဘွဲ့ရသော။ ပုရောဟိတံစ။
ပုရောဟိတံကို၎င်း။ မဟာရာဇာဘိရူပသာဂရသူရနာမကံ။ “မဟာမင်းထွ
သာဂသူ-” ရွှေဘွဲ့ရသော။ ဘူမိနန္ဒအာရိကာမတုစ။ မြေနန်းဝန်အမတ်ကို
လည်းကောင်း။ အနေကဇတပရိဇနေဟိ။ အရာမကုသော အချင်းအရင်း
တို့နှင့်။ သဟ။ တကွ။ ဒွိသဟဿတြိဇတပဉ္စဇမ္ဘိသာသနဝဇေ။ သာသနာ
တော်- ၂၃၆၅-နှစ်။ ဧကသဟဿကဇတတြာ ဇိတိ။ သကရာဇေ။ သက္က
ရာဇ-၁၁၀၃-ခု။ ကတ္တိကမာသ သရဒရိတုယံ။ တန်ဆောင်မုန်းလ၊ သရဒ
ရတုနိုက်။ (သွ) သုဝိဇိတ ရက္ခိဒေဝေါနုသာရ ဇလဇတ္ထလဇမာဂေန။
လက်နက်နိုင်ငံတော်ဖြစ်သော ရခိုင်အရပ်ကို၊ အစည်ရှိသော။ ရေကြောင်း၊
ကြည်းကြောင်း၊ ခရီးဖြင့်။ ပေသေတွာ။ စေခန့်တော်မူ၍။ သီရိပဝရမဟာ
ရာဇိန္ဒာ ရတနာဒေဝီ နာမိကာယ။ သီရိပဝရ မဟာရာဇိန္ဒာ ရတနာဒေဝီ။
ပတ္တမြား ခွဲနာမံတော်ရှိသော။ အဂ္ဂမဟေသိယာ။ မိဖုယားမြတ်နှင့်။ သဒ္ဓိ။
တကွ။ ။ မဟာဗောဓိမူလေ။ မဟာဗောဓိပင်ရင်းနှိုက်။ ဗုဒ္ဓတ္တပြာဏံ။ ဘုရား
အဖြစ်သို့ရောက်တော်မူသော။ ဘဂဝန္တံ။ မြတ်စွာဘုရားကို။ ဥဒ္ဓိဈ။ ရည်

မှတ်၍။ဒက္ခိဏောဒကံ။အလှူရေစက်ကို။ပါတေန္တော။သွန်းချတော်မူလျက်။
 ဣမံမဟာပြုထုဝိ။ဤမဟာပထဝီမြေကြီးကို။သာက္ခိန္ဒြိယံ။သက်သေ
 ပြုတော်မူ၍။ဝသ်မဟာဌေဟိ။အဘိုးများစွာထိုက်ကုန်သော။သောဏ္ဏရော
 ပျမာဏ်ကဝိဗ်ဩဟိ။ရွှေ၊ငွေ၊ပတ္တမြားတို့ဖြင့်ဆန်းကြယ်ကုန်သော။လာ
 စာဆဩ ဓူဗြဇောတကလရမာလာဇလေဟိ။ပေါက်ပေါက်၊ထီး၊တံခွန်
 တန်ဆောင်တိုင်၊မြူတာ၊ပန်းကုံး၊ပန်းခိုင်တို့ဖြင့်။မဟာဗောဓိ။မဟာဗောဓိ
 ကို။အဘိပူဇေသိ။ရှေ့ရှုပူဇော်တော်မူပြီ။သံသရာဇာနိဇ္ဈိဂ္ဂသတ္တဝါ
 တာရဏတ္ထိမ္ပိ။သင်သရာဝဲဩဇာဗန္ဓိကံ။နစ်မွန်း၊မြောပါးလေသော
 သတ္တဝါအပေါင်းကိုကယ်ဆယ်ခြင်း၊အကျိုးငှါလည်း။ဗုဒ္ဓတ္ထပတ္တနံ။ဘုရား
 ဖြစ်လိုသော ဆုပန်ခြင်းကို။အကာသိ။ပြုတော်မူပြီ။မာတာပီတု ပိတာ
 မဟာအယျကပါယျကာဒိနံ။မယ်တော်။ခမည်းတော်။ဘိုးတော်။ဘွားတော်။
 ဘေးတော်။ဘီတော်။အစရှိကုန်သော။သတ္တာနမ္ပိ။သတ္တဝါပေါင်းတို့အား
 လည်း။ပုရုဘာဝံ။ကုသိုလ်အဘို့ကို။အဒါသိ။ပေးဝေတော်မူပြီ။ «နေရ။
 မြင်းရိတ်တောင်မင်းသည်။ရဝိ။နေမင်းသည်။သသိ။လမင်းသည်။ယာ
 ဝတ် က္ခယာဝ။ကမ္ဘာကုန်သည် တိုင်အောင်ပင်လျှင်။တိဗ္ဗိတိယထာ။
 တည်ဘိသကဲ့သို့။တထာ။ထိုအတူ။ဣဒံသေလက္ခရံ။ဤကောင်းမှုတော်
 ကျောက်စာသည်။ယာဝတ်က္ခယာဝ။ကမ္ဘာကုန်သည် တိုင်အောင်ပင်
 လျှင်။အနုမောဒါယ။သာရ၊နုမော်ခေါ်စေခြင်းငှါ။တိဗ္ဗိတံ။တိဗ္ဗိတု။တည်
 ပါစေသတည်း။ «ဣဒံအနေကဝ္ခတိအပြုတိဆဒ္ဒန္တဝဇရာဇသွာမိ မဟာ
 ဓမ္မရာဇဩပုရု-သေလက္ခရံ။ဤသည် ဆင်ဖြူများရှင်-ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်၊
 မင်းတရားကြီးဘုရား၏။ကောင်းမှုတော် ကျောက်စာကို။မဟာဇေယ
 သဩဗ္ဗနာမေန။“မဟာဇေယ-သဩဗ္ဗန်”အမည်ရသော။ပဏ္ဍိတာမဇေယေန။
 သုခမိနိအမတ်သည်။ဗန္ဓိတာ။ဘွဲ့စီရေးအပ်ပြီ။ ။

အာဒိစ္စောဝ ပရိဟ္မန္တော။အတ္တနော တေဇသာ နဘံ။ဝရစက္ကံ ဇနုဗ္ဗုဇံ။
 ဇယံ ဒေတု ဇယက်ရော။ «အာဒိစ္စော။နေမင်းသည်။အတ္တနော။မိမိ၏။
 တေဇသာ။တထောင်မက၊ဘုန်းတေဇဖြင့်။နဘံ။ကောင်းကင်သို့။အဟ္မဂ္ဂ။
 တက်လတ်၍။ပရိဟ္မန္တောဝ။ပတ်ပတ်၊လေးကျွန်း၊အရောင်ဝန်းသို့။ဇယက်
 ရော။ငါးတွေ၊ဆယ်ပါး၊မာန်အပြားကိုအောင်ခြင်းငှါ။စွမ်းနိုင်တော်မူသော။
 ယောဇိနော။အကြင်သုံးလှရှင်သည်။ဇနုဗ္ဗုဇံ။ဝေနေယဩ သတ္တဝါကို။
 အတ္တနော။ကိုယ်တော်၏။တေဇသာ။တန်ခိုးဖြင့်။ဗောဓေယန္တော။ပွင့်စေ
 လျက်။ဝရစက္ကံ။ဒေသနာမြတ်၊စက်ရဟတ်ကို။ပရိဟ္မန္တော။ပတ်ပတ်

လည်စေတော်မူပြီ။ သောဇနော။ ထိုသုံးလှရှင်သည်။ ဓမ္မရာဇဿ။ ငါတို့
 ရွှေခန်းသခင်မင်းတရားအား။ ဇယံ။ အောင်မြင်ခြင်းကို။ ဒေတု။ ပေးတော်
 မူစေသတည်း။ ။ အာဒိစ္စော။ နေမင်းသည်။ အတ္တနော။ မိမိ၏။ တေဇဿ။
 တန်ခိုးဖြင့်။ နာဘံ။ ကောင်းကင်သို့။ အပ္ပဂ္ဂယျ။ တက်လတ်၍။ ပရိပ္ပန္နော။
 ပတ်ပတ်လှည့်လှည့်။ အရောင်ဝန်းကဲ့သို့။ ဇယက်ရော။ ရန်အပေါင်းကို၊
 အောင်မြင်ခြင်းငှါ၊ ပြုစွမ်းတော်မူနိုင်သော။ ယောဓမ္မရာဇာ။ အကြင်ငါတို့
 ရွှေခန်းသခင်၊ ဘုရားရှင်သည်။ ဇနုဗ္ဗုဇံ။ ထိုင်းနိုင်ငံသူ၊ ရှင်လူအပေါင်းကို။
 အတ္တနော။ ကိုယ်တော်၏။ တေဇဿ။ တန်ခိုးတော်ဖြင့်။ ဝိဒမန္တော။ ကွပ်
 ဆုမ္မလျက်။ ဝရစက္ကံ။ ဓမ္မစက်၊ အာဏာစက် ၂ ပါးကို။ ပရိပ္ပန္နော။ ပတ်
 ပတ်လည်စေတော်မူပြီ။ သော ဓမ္မရာဇာ။ ထိုတရားမင်းကြီးသည်။ မဟာ
 ဇနုဿ။ လူအပေါင်းအား။ ဇယံ။ အောင်မြင်ခြင်းကို။ ဒေတု။ ပေးတော်မူစေ
 သတည်း။ ။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သင်္ချာလေးသိန်း။ သိန်းကမ္ဘာမှ။ တရိဝဇ္ဇ။ သံသာရနိုက်။ ဒါနစသော
 ပါရမီအပြား။ တရားအပေါင်းတို့၏။ ထွတ်ထိပ်ရွှေမှောင်။ ဥကိုင်ဆောင်သော။
 ဂေါတမမည်ထင်။ သုံးလှချစ်သျှင်၊ ဘုရားရှင်သည်။ ။ သာရမဏ္ဍကမ္ဘာ
 လွန်လေခါနိုက်။ ဒီပင်္ကရာ၊ ဝိရိယာဓိက၊ ဘုန်းကျိုး ပြုလျက်။ နိယတဗျာ
 ဒိတ်။ ဘိသိက် ထားတင်။ ပန်ဆင်တော် မူသည်မှစ၍။ ဗုဒ္ဓါညည ဖော်ပြ
 ငါးရပ်။ ဆွဲတကပ်ထက်။ ကောဏ္ဍညကဿဗ။ အစအဆုံး။ နှစ်ကျိပ်သုံးထိ။
 ဦးလုံးထိပ်ထက်။ ရွှေခန်းတော်မြှောက်။ ဆင့်ကဲရွက်ပြီ။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်
 အောက်။ အနိအပ်သောက်လေသာ ရှိရကား။ သစ္စာလေးပါး။ တရားမုံရင့်။
 ပွင့်တော်မူလတ်သည်ရှိသော်။ သီလသမ္မာဓိ။ ပညာဘိညည်။ ငါးမည်နက်
 ကိ။ ဝိမုတ္တိမဟာကရုဏာဟူသော အမြစ်၊ အပင်၊ ခက်ရှင်၊ ဘူးပွင့်။ မှည့်၊
 ရင့်၊ ခိုင်ပြီး။ အမြိုက်သီးတို့ဖြင့်။ သတ္တဝါသာဝရ-ဝေနေယတို့အား။ တရား
 မြိုက်ဆေး။ တိုက်ကျွေးတော်မူလျက်။ ပင်ကြီးညွန့်ဟုံ။ ချမ်းရိပ်မြှိုနှိုက်။ ခိုလှုံ
 ကိန်းကြ။ ကျွတ်ပွဲမျှသတည်း။ ။ ဘုရားကိုယ်ထင်။ မမြင်ရလိုက်။ မကျွတ်
 ထိုက်သော။ အကြိုက်ထိုခါ။ သတ္တဝါတို့အား။ နောက်တော်စည်လာ။ သာ
 သနာနှိုက်။ ဖိုလ်မက် ကင်းဝေး။ လိုက်ကုန်သေးဟု။ စ လယ် ဆုမ်းဖျား။

သုံးပါးဒေသနာ။ တွေးတော်သာဖြင့်။ ကရုဏာရွှင်ပြီး။ ဘဝက်ဆုံးအောင်။
 မိုးလုံးသံတင်။ စိုက်ခဲ့ကျင်တည်း။ ။ ရွှေခန်းတော်ငြိတ်။ မှာတော်ချက်နှင့်။
 စည်ဆက်စပ်ကာ။ သရေခေတ္တရာ။ ပုဂံ။ မြင်စိုင်း။ စကိုင်း။ ပင်းယ။ ရတနာ
 ပူရ။ ရတနာသိဃ်။ အမရပူရ။ ပြည်မရွှေတောင်။ တိုင်အောင်တလျှော်။ တောံ
 သည်မီးကဲ့သို့ဖြစ်၍။ သုနာပရန္တ။ တိုင်းမထိပ်ဦး။ ထုံခဲ့ဘူးသော။ ဒန့်စကူး
 ကျောင်းနဲ့။ ပျံလတ်ရကား။ နမ္မဒါမြစ်ထိပ်။ နှစ်ထပ်နှိပ်လျက်။ စက်ရိပ်ခပ်
 တင်။ ရှင်ဘော်ကွပ်၍။ ရတနာ သုံးဦး။ ပွားလူရာရိုက်။ ဇမ္ဗူဒီပါ သောင်း
 တိုက်။ မြီးမွမ်းထိုက်သော ဤပြည်ကြီး၌။ ။ ကုန်းဘောင် နဂရ။ ဇေယ
 ဘုမ္မိ။ အောင်ဇာတိဘက်။ ကြိဘဝနနေနတ်နာထအာဒိကဖြစ်၍။ မြေနှိုက်
 ဘဝါး။ နင်းသွားကွံလှိုင်း။ ဟတိုင်း ဝိုးဝင်း။ ခံတွင်း အာစက်။ မောင်းလက်
 ဝရဇိန့်။ မီးရှူးထိန်သော။ ဘေးတော် မင်းကြားကြီး၏။ ရွှေခန်း နွယ်နတ်။
 မြစ်တော်မြတ်တမူလည်း ဖြစ်တော်မူထသော။ ။ ကုသဝတီပြည်။ မဟာ
 သုဒဿန။ ဘေးလောင်းလှခဲ့သို့။ ဥပေက္ခာညာဏ်။ မေတ္တာဈာန်ဖြင့်။ ပြန်
 ပြန် ပွားမှု။ တရားရှုသော။ ဆန္ဒန့်ဆင်မင်းသခင်။ သီရိပဝရတိလောက
 ပဏ္ဍိတမဟာဓမ္မရာဇာမိ ရာဇာ။ မည်တော်ရှိသော။ အမရပူရရွှေမြို့တော်
 တည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏မြေးတော်။ စက္ကရတ်ဗြဟ္မဒတ်တမူလည်း
 ဖြစ်ထသော။ ။ သမုဒ္ဒရာကမ်းထိပ်။ ဆိပ်နှင့်တကွ။ မြို့မနိုင်ငံ။ ခရိုင်ရံသော။
 ဧညဝတီ ရခိုင်ပြည်ကြီးကို။ ရွှေလက်တော်ဆန့်။ ပန်းနှယ်တပွင့်။ လှမ်း
 ဆွတ်လင့်၍။ မဟာမုနိကြိနာထ ရုပ်ရှင်တော်မြတ်။ သိဒ္ဓိဓာတ်ကို။ အမရ
 ပူရ ရွှေမြေ။ ရေံတတ်စေသော။ ကြမ်းတတ် ယောက်ျား တန်ခိုးအားဖြင့်။
 သီရိမဟာဓမ္မာဘိဇယသီဟသူရ။ မည်တော်ရှိသော။ ခမည်းတော်မြတ်စစ်။
 မယ်တော်ချစ်တို့၏။ ရွှေရင်နှစ်မြတ် မဏိဇောတရပ်။ မနောနတ်တမူလည်း
 ဖြစ်ထသော။ ။ သီရိပဝရသုဓမ္မမဟာရာဇာမိရာဇာ။ မည်တော် ရှိသော
 တရားမင်းမြတ်သည်။ ။ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၀၁ - ခ။ နယုန်လွန်း
 ၃-ရက်။ စနေနေ့အခါ။ စကြာရတနာ ရောက်ခါ။ ရှေးရှေး စကြာဝဒေး
 မင်းဖြစ်။ နန္ဒရတ်တို့ကဲ့သို့။ ပြည်ပပြည်တွင်း။ လုံးရင်းမိုလ်ပြု။ ပဒုမဗြူဟာ။
 ချာချာပတ်မှ။ မိနင်းမြေ ရုတ်ရုတ်။ အုတ်အုတ် ကျက်ကျက် တပြိုင်နက်။
 ကောင်းကြီးမင်္ဂလာ။ ကြော်ငြာ စေလျက်။ ပြည်လုံး ကြွက်သရေ။ မြို့တေ
 ဝင်းပတ်။ နန်းလုံးနတ် ဖြစ်သော။ တောင်မိဘုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ။ မနော
 ဇမ္ဗူ တက်တော်မူသတည်း။ ။ ရွှေတောင် တက်ပြီး။ ကြံကြီး မိရိယ။
 ဥဿာဟဖြင့်။ ယထာနုလောမ ယထာပရာဓ။ ယထာဓမ္မ သာသနာတော်

နှိုက်။ထုံလှုပ်ခြင်းမရှိသော အစလသဒ္ဓါဖြင့်။ သာရိရိက။ပရိဘောဂ။ဥဒ္ဓိဿ
က။ စည်းခုံ၊ ကုထွတ်၊ ပြဿာဒ်၊ တံဆောင်း၊ ကျောင်း စသော။ ပရိကမ္မ
အပေါင်းတို့ဖြင့်။ ခြီးမြှင့်အပ်သော ပါရမီတော်ကား။ သမုဒ္ဒရာတက်ရန်။
သဲမှုန့်သောမျှ။ ပမာဏလျှင် ဖြစ်သတည်း။ ။ထိုအခါ မိတ္တိမတိုက်။ ဝိဇ္ဇာ
တိုင်း၊ ဝေသာလီပြည်။ လိစ္ဆဝိမင်းတို့ အရိုက်မပျက်။ နန်းညွန့်တက်ဖြစ်
သော။ စန္ဒရဂန္ဓသျှိန်။ ဇော်ရဟိန်စသော မင်းတို့မှလည်း။ နတ်မမြင့်အောင်။
သုံးယောက်ဟိရိ။ မျိုးဘုန်းရှိတို့။ ရှိခိုးညွတ်ခ။ ဆက်သစေခြင်း။ တလွှား
ထွန်အောင်ပြည်ထောင်ထီးဆောင်း မင်းအပေါင်းတို့ပျက်ဝတ်ညွတ်ကိုင်း။
ရှိုင်းရာဖြစ်ခြင်း။ ခညပုည။ ဥဂ္ဂဗ္ဗဏ္ဏိ။ ရဲရဲညီသော အားဖြင့်။ ဖျော်ဆိပ်
သောက်ကြာ။ ကြယ်တကာတို့ အလယ်။ လမင်းပြည့်ဝန်း ထွန်းတောပ၏
သို့ ဖြစ်သတည်း။ ။ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်။ တို့စောထွတ်ကား။ မိုးနတ်
မလွန်။ ရောဝဏ်သို့။ စွယ်ချွန်မင်္ဂလာ။ ဆင်စကြာကို။ ဘယ်ညာလက်ချိန်။
ဝိုးဝင်း ထိန်မျှ။ ဝရဇိန် ဝန်းရပ်။ ရွှေချွန်း လှစ်လျက်။ ငယ်ရွယ်တော်ဖြစ်။
ဥပရာဇ်ဘုံးထူး။ နန်းညွန့်ဦးက။ ကျေးဇူးလက်မွန်။ လွန်လေသော်ကား။ ။
မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဓမ္မာ။ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။ မနုဿာစေပသန္ဓေန။ ရွှေ
ခွန်း ဟသည်ကား။ ။ဒါနံဒတွာ သီလံသမာဒိယိတွာ ဥပေါသထကမ္မံ
ကတွာ။စကြာရတနာရောက်ထိုက်ရာသော အရိုးတရား။ ။ဤသို့ အာဒိ
ကျမ်းပါဠိနှိုက်။ ရွှေလုံးတော်သိ နည်းနာ မိသော အားဖြင့်။ နောင်ငါမင်း
ဖြစ်တော်မူသောအခါ။ဘုရားပွင့်ရာ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်အား။ချီးမြှင့်တော်
မူမည်။ မနောပဏိမိ ရှိတော်မူလင့်ဦးယကား။ ။ဗာရာဏသီ ဝေသာလီ
စသော။ အနောက်မျက်နှာ မြောက်မျက်နှာ တလွှား။ ပုဏ္ဏား ဇော်ဂျီ။ ဒေ
သန္တရီ။ ပေရာဂိတို့အား။ စူးစားဖွေနည်းတော်မူလျှင်။ မျက်မြင်ကေန်။ မှန်
သောအားဖြင့်။ မိတ္တိမတိုက်။ မဂရောဇ်တိုင်း။ ဂယာသီသအရပ်။နေရဉ္ဇရာ
ဖြစ်အနီး။ (၁၈) မင်း ပယ်စား။ မြေမျက်နှာထက်။ ရှေးပေါ် နှောင်းပျက်။
ဘွားဘက်တော်စစ်။ မဟာပထဝီ မြေဆီကောင်းနှစ်။ အမွန်ဖြစ်သော။ မင်္ဂ
လာဥကင်။ သမိုက်ပြင်ထက်။ အမြင့် အတောင်တရာ။အဝန်း ထက်ဝက်။
ခက်မပင်စည် တည်သောအားဖြင့် အရပ်ထက်ဝန်းခြင်။ သစ်ပင်နွယ်မျက်
လက်ယာရစ် ရွှေရှု မျက်နှာမူလျက်။ ဝဇီရာသနုပလ္လင် တက်ပြင်ကဲ့သို့
ဖြစ်၍။ အလုံးစုံသော သဗ္ဗညုဘုရားတို့ တိမ်မှောင် မိစ္ဆာ ကိလေသာ အ
ပေါင်းကို။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်ဖြင့်။ ပါယ်မျက် အောင်မြင်တော်မူရာ။
မဟာဗုဒ္ဓဟေစေတီမြတ်အား။ ဘေးလောင်းတော် သီရိဓမ္မာသောက။ ဒေ

ဝါနိယတိဿ။ ကလိင်္ဂစကြဝတေးမင်းတို့ကဲ့သို့။ အလွန်ကြည်ညိုစွာသော
 ရွှေနုလုံးတော်ဖြင့်။ ခြီးမြှင့်ပူဇော်လိုရကား။ ရွှေ ငွေ ပတ္တမြား သုံးပါးချယ်ပျစ်။
 နှစ်တလျက်သောမီး၊ တံခွန်၊ တန်ဆောင်၊ မြူတာ၊ ပန်းကုံး၊ ပန်းခိုင်၊ ပေါက်
 ပေါက် စသော ဒေယဓမ္မဒါတဗ္ဗဝတ္ထု အပေါင်းကို ပရိကံလှူခြေ ပြည့်စုံစေ
 ဦး၍။ ရွှေနန်းခွယ်လာ မင်းတကာတို့။ မမြီဦးရဲ မတူမြီးသော ပုညာဘိဇေ။
 ပြုအပ်သော တံခွန်ရှိရကား။ ။ ပြုသောအရေး။ ကြော့သွေးဖွဲ့ရစ်။ နှင်း
 နှစ်သွေး၊ ရွှေရေး ငွေရေး၊ ပိုးပရံသွေး စွေးစွေးနီရောင်၊ ကြာညိုတောင် အား
 ဖြင့်။ တရာငါးဆယ် ချောံသွယ်ကြိုးရစ်ခွယ်သော ပတ္တမြားရှင်မျက်စိ။ ဘ
 ဝါး ခြေလက် ခြိတ်စက်ပကတိ။ တွေးတွေးညိ၍ ကိုယ်လုံးဖြူလျက်။ လက္ခ
 ကာပုံညီ ကွေးကွေးချိုသော။ သိရိစန္ဒရ။ လပြည့်နေ့ည။ လ၏အခါ။ ကု
 မုဒ္ဒရာကြာဖြူ။ သင်းခွေးပန်း အဆင်းရှိသော။ နိဗ္ဗန္နပစ္စယ နာဂရာဇ်ဆဒ္ဒန်
 ရဟနာ စကြာဆင်မင်း။ တမွတ်ခင်းလျက်။ သိရိပဝရမဟာရာဇိန္ဒာရတနာ
 ဒေဝီ။ မည်တော်ရှိသော တောင်မိဘုရားခေါင်ကြီးနှင့် တကွ။ ဘုရားသခင်
 သာသနာတော် ၂၃၅၆-နှစ် ရောက်ပြီး။ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၀၃-ခု။
 သရဝဏ်နှစ်။ ကျတ္တိကာလ။ သရဒအခါ။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိက်၊ ပွင့်
 တော်မူသော။ ဘုရားမြတ်စွာကို။ ရည်မှတ်တော်မူ၍။ အနုမောဒနာ။ ကြော်
 ငြာသံတို့ဖြင့်။ အဟုန်မစဲလှူပွဲသဘင်။ ရင်တော်မူသည်။ ။ အဆုံးစွန်သော
 ကိုယ်တော်အဖြစ်ရှိက်။ သမ္ဗာသမ္ဗုဒ္ဓ။ ဆုကြီးရ၍။ ဝေနေယတို့အား။ ဟော
 ကြား ကယ်ချွတ်နိုင်သော။ ဘဝများစွာ သံသရာလည်း။ ပါရမီဆယ်ပါး
 တရားအထွတ်တိုင်လိုသော။ ဆုတောင်းပတ္တနာတော်နှင့်တကွ။ မယ်တော်
 ခမည်းတော်။ ဘိုးတော်။ ဘွားတော်။ ဘေးတော် မင်းတရားတို့အားလည်း။
 အမျှဝေတော်မူသည်။ ။ မဟာပထဝီ ဤမြေကြီးကား။ ငါ၏သက်သေ
 ဖြစ်စေသော ဟူ၍လည်း။ ရွှေကရားဖြင့် ရေစက်သွန်းချ တိုင်တန်းတော်
 မူသည်။ ။ ဤသို့ မြင်းမှိုရ်ဂီရိ။ ရဝိ၊ သသိ။ မိုးလုံးညိ၏သို့။ ကပ်လုံးကမ္ဘာ။
 ပြောပစရာ။ အစွန်ရှည်စွာ။ တည်ရာဖြစ်စေ။ အမရပူရ ရွှေနန်းတော်မှ။
 မဟာရာဇိန္ဒာအဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရုမည်သော ပုရောဟိတ်။ မြေနန်းတော်ဝန်
 မဟာမင်းလှယာဇသူ ဟူသော အမတ်ကို။ အရာမကသော အချင်းအရင်
 တို့နှင့် တကွ။ စေခန့်တော်မူ၍။ မိတ္ထိမတိုက် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိက်။ ဤ
 ကျောံစာ သံပိုင်းကို ထိုးမှတ်ပိုက်ထားစေရသတည်း။ ။ မင်္ဂလာဗဟိုရ်။
 မြလှံညိုသား။ မြင်းမှိုရ်တပိုင်း။ တင်းကျမ်းမှိုင်းလျက်။ မြန်တိုင်းဇမ္ဗူ။ လက်
 ယာဌဝယ်။ ပြောင်ဖြူပစ္စယ။ ရဲးနာဂနှင့်။ အမရနန်းမြင့်။ ဖြူဝန်းဖွင့်သည်။

ဆင်မင်းသခင်။ ဆဒ္ဒန်ရှင်လျှင်။ အောင်မြင်၌နည်း။ ငါးမန်လှည်းသား။ ဥဒည့်ချက်ချာ။ မြေမျက်နှာထက်။ ဝဇ္ဇရာသန။ နန်းမဦးကင်။ သမိုက်ပြင်ထက်။ ပလ္လင်တုံရွှေ။ ဗုဒ္ဓဟေကို။ ရွှေ ငွေ ပတ္တမြား။ သုံးပါးခြယ်နစ်။ ပြောင်ပြောင်ရစ်သား။ အိုးပျော်မြူတာ။ ရတနာတန်းဆောင်။ ပန်းတောင် ပေါက်ပေါက်။ လွှင့်အော်မိုးစွန်။ ထီး တံခွန်ဖြင့်။ သရဝဏ်နှစ်။ သက္ကရာဇ်ကောဇ။ ထောင်ရာ ဖွဲ့ကျမ်း။ ရှစ်ဆယ့် သုံးတွင်း။ မိုးဆုံးဆောင်စ။ သရဒဝယ်။ မဂဓတိုင်းခြေ။ မိုလ်ယုံစေ၍။ ဖြစ်ထွေကြောင်းလျား။ လှူတော်များကို။ မှန် ခြေမင်္ဂလာ။ မှော်ကွမ်းစာဖြင့်။ မဟာသင်္ခယာ။ မဟာသီရိ ပါဠိနက်တွဲ။ ရွှေဘွဲ့ ၂-ပွင့်။ စည်သူ ဆင့်၍။ ရှင်ပင့် မိန့်တော်။ ရွှေခန်းခေါ်သည်။ မတ်ကျော်ကဝိ။ မြတ်ပဏ္ဍိလျှင်။ နောင်ပြီးသာသနာ။ ကမ္ဘာရေမြေ။ တည်ထွန်းစေဟု။ ကြက်သရေ သွင်နှိုင်း။ စာရင်းထိုးသည်။ မောက်ပြီးရွှေစာ သံပိုင်းတည်း။ မိတ္တိမတိုက်။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သံပိုင်းတော်ကို။ လောကလက္ခဏာ အင်္ဂါ ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသူ စောလှမြို့စား နေမျိုးသီရိရာဇသူအမတ်ကို ခန့်အပ်တော်မူ၍။ ဣန္ဒနိလာ မဟူရာကျော် အပြင်နှိုက်။ ကောင်းမွန် တင့်တယ်စွာ။ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၈၃-ခု။ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၁-ရက် အင်္ဂါနေ့။ ထွင်းမှတ် ရေးသားပြီးပြည့်စုံသည်။ သကုဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ၊ လင်္ကာစကားပြေ။ စာကြောင်းရေ-၈၅။ ကျော်မျက်နှာ အလျားအရှည် ၅-ဝိ-၃။ အနံ ၁-ဝိ-၁။

(ဘကြီးတော်လက်ထက် မြေနန်းဝန်-မဟာဗောဓိသင်္ကြံသည်။ ခရာဇ် ၁၈၂၂-ခုနှစ်။ အိန္ဒိယသို့ လာရောက်လျက် ကျော်စာ ထိုးထားခဲ့သည်။ ထို့နောက်မကြာမီ ခရာဇ် ၁၈၂၄-ခုနှစ်။ ပထမအကြိမ် အင်္ဂလိပ်နှင့်မြန်မာ စစ်တိုက်ကြသည်။)

အထက်ပါ ကောဇာသက္ကရာဇ်-၁၁၈၁-ခု၊ သာသနာတော်- ၂၃၆၃-ခုတွင်၊ ရတနာပူရ စတုတ္ထနန်းတည် မင်းတရားကြီး(ဘကြီးတော်၏) အလှူတော်၊ အတင်တော် ကျောက်စာ မော်ကွန်းတို့ကို၊ ၁၁၈၃-ခုနှစ်၊ အမရပူရ ရွှေမြို့တော်၌ ပြုပြင်စီရင်ပြီးနောက် တဖန်၊ ၁၁၈၅-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်း-၂ ရက်နေ့၊ “မဟာရာဇိန္ဒ အဂ္ဂမဟာရာဇဂုရု” ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရဆရာတော်ဘုရားနှင့်အတူ၊ ဟံသာဝတီ အကောက်ဝန်မင်းသား အဆောင်တော်မြို့အုပ်ကိုတရုတ်အား၊ ကိုယ်စားလည်တော် အဖြစ်ဖြင့် မဟာဗောဓိသို့ စေလွှတ်လှူဒါန်းစေလေရာ၊ အဆိုပါ ကိုယ်စားလည်တော်များကလည်း၊ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လာရောက် လှူဒါန်းခဲ့ကြောင်းကို ကြား၊ မြင်သူတို့ ဝမ်း

မြောက်သာရအနုမောဒနာပြုနိုင်ကြစေရန်၊ ရေးယူထားခဲ့သော ကျောက်စာတိုင်ပုံမှာ၊ တံခွန်တိုင်-ညှပ်တိုင်ထိပ်ကဲ့သို့သော ကျောက်စေတီလုံးငယ်ပတ်လည် ရေးသားလျက်၊ မဟာနန္ဒ၏ သုံးထပ်တိုက်၊ သုံးဆင့် ဂြေဟားအတက်၊ လကျာဘက် အထက်ဂြေဟား တိုင်ထိပ်ဆောင်း၌ တပ်ထားသည်။

ကိုယ်စားလည်တော်ဘို့၏ ကျောက်စာမူ။

၁၁၈၅-ခု၊ဝါခေါင်လဆန်း-၂-ရက်နေ့၊ မဟာဗောဓိပင် စေတီတော်တွင်၊ အတိုင်းတိုင်း အပြည်ပြည် ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့၊ ဘွီးကညာပဏ္ဏာ လက်ဆောင်တော် မပြတ်ဆက်သ ဦးညွှတ်ရသော၊ ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသော အမရပူရ ဆဒ္ဒါနိဆင်မင်းသခင်၊ ဆင်ဖြူများရှင်၊လက်နက်စကြာသခင်၊ အသျှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားက၊ အလှူတော် ရွှေတံခွန်၊ ငွေတံခွန်၊ ရွှေပန်းခိုင်၊ ငွေပန်းခိုင်၊ ရွှေဖယောင်းတိုင်၊ ငွေဖယောင်းတိုင်၊ရွှေပဒေသာ၊ငွေပဒေသာ၊ရွှေမြူတာ၊ငွေမြူတာ၊ ရွှေပေါက်ပေါက်၊ ငွေပေါက်ပေါက်၊ ပတ္တမြားပေါက်ပေါက်၊ အထူးထူးသော အလှူတော် အတင်တော်များနှင့် ဘိသိက်တော်ဆက်“ရှစ်ပါးပုဏ္ဏား”၊ သာသနာပိုင်ဆရာတော်“မဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာရာဇဂုရု” ကို စေခန့်တော်မူ၍၊ လာရာ အတူလိုက်ပါသူ “ဟံသာဝတီ အကောက်ဝန်၊ ဘိရိစန္ဒရတ်လကျာ၊ သားအဆောင်တော်မြဲ-ရွှေတောင်နော်ရထာ၊ ကျော်ခေါင်သီရိကျော်စွာတို့ ညီအစ်ကိုက၊ ကိုယ်စားတော်တံခွန်ကြီး- ၂၊ ထီး၊ တံခွန်၊ ဆွမ်း၊ ဆီမီးတိုင်၊ ပန်း၊ညောင်ရေတို့ကို၊လှူကပ်ပူဇော်ခဲ့သည်။

၁၁၈၅-ခု၊ဝါခေါင်လဆန်း-၂-ရက်နေ့၊ကွမ်းစွဲရပ်နေ့၊ရွှေမျှားရေးသည့် ကျောက်စာ။

ကျောက်စာနံပါတ်-၁၆

ရေးထိုးခဲ့သူ။

မန္တလေး ရတနာပုံရှိတည်, ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်, ၁၁၅၆မင်းတရားကြီး။

(သုသနာနှစ်-၂၄၁၇-ခု။ ကောဇာသက္ကရာဇ်-၁၂၃၆-ခု။ တန်ဆောင်မုန်းလ။)

မဟာဗေဒိ ရွှေညောင်တော်-ကျောက်စာ။ (နှုတ်ဆင်း)

शिरोपवर विजयानंत यस पण्डित विभवनादित्याधिवति
 महाधम्मराजाधिराजानाम ॥ मंतलेयक रत्नपुञ्जनाम प्रथम दुग
 नंदन नाम वृहन् गृह कर्ता ॥ पंचम संगीति कारायक ॥
 शिरोपवर अतुल तिलोक महाराजेंद्राधिवति रत्नदेवा नाम ॥
 और सकल राणिके शिरोमणि अग्रमहेपी ॥ महाराजा महाराणि
 दुनुने बोधि वृक्ष को येयो दान पूजा किया उल्लिख सकल
 विवरण लिखि स्थापित किया सिलाक्षर पत्र है ॥

सर्वज्ञ भगवान् जयति ॥ ॥ नमस्तस्मै भगवतेऽर्हते सम्यक् सम्बुद्धाय ॥
 ॥ बुद्धो बोधितलस्य युजितयदः खोयासकानां गतिः ॥ तद्धम्मोपि निसेवितः
 त्रिजगतां निर्वाणदः पापतः ॥ तत् संघः क्षण संग कारणवसात् सर्वत्र हर्ष
 प्रदः ॥ एतच्चाद्भुतकं जयत्यनुपमं रत्नत्रयं सर्वतः ॥ ॥ हैमालवालवलयांतर
 रत्तवेदी ॥ वज्रासनेलल सितमूल मगेन्द्र बोधिम् ॥ यं प्राप्य मारविजयानुपदं
 प्रपेदे ॥ सर्वज्ञतांस भगवान् तमहंनमामि ॥ ॥ श्रीमद्बोधिजयासनेपरि यथैवै-
 केशतां चक्रिरे ॥ संबुद्धः करुणामयास्मि जगतांसंरक्षणार्थं मुदा ॥ पूर्वे संचित
 पुन्य धर्म बहुलः श्री ब्रह्मराष्ट्राधिपः कुर्याद्भुवतिस्तयैक नृपतां सापत्न
 कालानलः ॥ श्रीमदृद्धिमदञ्जरिम राजानामिव यथोचित भोगसमूहैः संपूर्ण ॥
 निर्वाण फलला भोयापेषु निरंतर चिन्तनशीलानां रिपुत्रक कालानलानां
 चक्रवर्तीनां वंसजातश्च ॥ निवृत्त्या- प्रिते धर्मे निश्चोद्योग शीलोयं श्री ब्रह्म
 राष्ट्राधिपतिर्महाधर्मराजाधिराजो नानाविध धर्ममूलक कर्मानि कृत्वा पुन्या-

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय-०६

नुपसंचयति ॥ विशेषतः सम्यक् संबुद्ध वर शासन लब्ध निर्मल मानसेन
 बौद्ध शासनं पालयत्ययं शासनपालको धर्मराजः ॥ शिरीषवर विजयानंत
 यस्य पण्डित त्रिभुवनादित्याधिपति महाधर्मराजाधिराजा इत्युपाधि गृहीत्वा
 वेद समुद्र ऋषि चन्द्र परिमित शकाब्दे ॥ वेदेन्द्र पक्ष ब्रह्म परिमित ब्रह्म वर्ष
 फाल्गुन मास य शुक्ल पक्षैका दश्यांतियौ गुरुवासरे गरिम राज्य लक्ष्मीं
 प्राप्तवान् ॥ ततश्चाभिषेकाहंया सौभाग्यशालिन्या सिरिषवर अतुल तिलोक
 महाराजेन्द्राधिपति रत्नादेवी त्युपतामधारिन्या पट्टमहिष्या सार्द्धं सिंहासने
 मारुह्य धारद्वयं मूर्द्धाभिसिक्तोऽवभूय ॥ तदातु दिग्दिगांतागतानां बलिहरतां
 राजपादाब्जाश्रित भूप समूहानां किरीट मणि मरोचोडितपादपीठः सूतमागध
 घन्दिभिः स्तुतोऽयं महाराजो देव नगरे देवैः परिपूजितस्य देवराजस्य लक्ष्मी-
 दंधानः प्रकृतिनामनसि अलोकानन्द सः दोहः सृष्टवान् ॥ ततश्चप्रेराघतो
 नाम नद्या इन्द्रपालित दिशि मन्तलाचलस्य नैऋत कोणे परिखावेष्टितं नाना
 रत्न विभूषितं रत्नपूर्णनाम परम रमणीयं पुढभेदनं निर्माय सपरिकरस्तत्रा-
 धिवसति ॥ एवं सम्यक् संबुद्ध वर शासन दाया देन मया बुद्ध वर शासन
 पालने सर्वथा यतितद्यमिति चिंतयत् स्वसंस्थापितस्य महालोक मारजित
 नाम चैत्यस्य समन्तात् सार्थक यंत्रैः पेटकं सम्यक् संबुद्ध वर त्रिमुख कमल
 विनिसृतं वचन मकरंदं भिक्षुभिः संग्रहाययित्वा चतुर्थ संगायनमुपनिधाय
 पंचम संगायन मिति सम्मुतिस्थाप्य अवदात् शिलः पृष्ठे लेखित्वा प्रतिष्ठा-
 पयत् ॥ अनेन प्रलय काल पर्यंत मायामरसाधारण जना अनायासेन सम्यक्
 संबुद्ध वर वचनामृत रसा स्वादन चतुराभ अघितु मर्हन्ति अनुवासरं
 सम्यक् संबुद्ध वर धर्मे उज्ज्वलितं स्वराज्य मवलोक्य परमानन्दमया पायं
 महाराजा किन्तु सम्यक् संबुद्ध वर धर्म पूर्वाश्रित देशे क्वचित् न्यूनतांगतः
 क्वचित्तन पृषायतां गतः ॥ तस्मात् यद्यत्स्थाने पुन्युनतांवा नष्टप्रापतां
 गतस्तत् तत् स्थाने सुप्रचारयितव्य इति चिन्तयत् संबुद्ध वरोद्भव पवित्रो
 भूते भारत खण्डस्य मध्यम देशे विरल प्रचारेतां प्राप्तं श्रो गौतम बुद्ध वर
 प्रचारित धर्मं ज्ञात्वा स्वराष्ट्रात् भिक्षुसंघात् प्रेषयित्वा धर्मात् प्रचरति
 सर्वज्ञता ज्ञान प्राप्त स्थाने प्रलय काले पश्चात् प्रलीयमाते त्रिष्टि समये
 प्रथम जायमाने अचल प्रदेश संख्याते बोधि मण्डल जयासने बौद्धत्व प्राप्तस्य

နာမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဇိနာ ယထာ တထာ သေ။ ဗောဓိဒ္ဓုမဇယာသနေ။ ကရိံသု ဇယပါနိ
ယာ။ ကရောတေဝေကရာဇတံ။ ။ သိရိမန္တဏ္ဍိမန္တအနောမရာဇုနမေဝ
အနုရူပေဟိ သဝိညာဏကာဝိညာဏက ဘောဂက္ခန္ဓေဟိ ပမာဏ သု
ညေဟိ သမ္ပန္နောယံ မဟာရာဇာ အနေကေသံ သာသနပါလကသမ္မာ
ဒိဗ္ဗိကရာဇုနံ ဓမ္မနိတိမဂ္ဂေါက္ကမနဝသေန စရိတတ္တာ သဗ္ဗဘုမ္မာနံဝိယ ပ
ဝတ္တာနံ ပဝရရာဇာနုယာနုက္ကမေနာသန္တိန္ဒ စက္ကဝတ္တိဝံသဇော။ မဂ္ဂဗလ
လဘနူပါယေသု နိရန္တရမာနသတ္တာ အရိယဝံသေ ပရိယာပန္နောစ။ အ
ညေစ ဝိဝဋ္ဋနိသိတေ ဓမ္မေ နိစ္စုယျောဇနသီလော။ နာနာဝိဓာနိ ပုည
ကမ္မာနိ ကရောတိ။ ဥပဝိနာတိ။ ဝိသေသတောပန သမ္ဗုဒ္ဓဝရသာသနေ
အဘိပ္ပသန္နမာနသော ဟုတွာ သောဓေတိ။ နိမ္မလံ ကရောတိ။ ဇောတာပေ
တိ။ အနုဂ္ဂဟံကရောတိ။ ပါလေတိ။ သာသနပါလကောဟေသ “သိရိပဝရ
ဝိဇယာနန္တယသပဏ္ဍိတကြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ”
တိနာမောမဟာရာဇာဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနာယုန္တိ ခွိသဟဿတိသတဆန္ဒ
ဝုတိကာလေ။ မရမ္မဝသေ ဧကသဟဿခွိသတရဒ္ဓသမေဝသေ။ ဗဂ္ဂုဏ
မာသဇုဏ္ဍပက္ခကောဒသမိယံ ဂရုဝါရေ။ ပထဝီတလံ ဘိန္ဒေန္တောဝိယ။
သာဂရံ နိမ္မန္တေန္တောဝိယစ။ သကလမရမ္မရဋ္ဌေသု ရာဇိဒ္ဓျာနုဘာဝကိတ္တိ
ဇောသေ ပတ္တရာပေတွာ အနောမရဇ္ဇသိရိံ ပါပုဏိ။ ။ တတောပန အ
ဘိသေကာရဟာယ အဂ္ဂမဟေသိယာ ညာဏဝန္တိယာ ကိံကာရပဋိ
သဝိနိယာ “သိရိပဝရ အတုလတိလောက- မဟာရာဇိန္ဒာဓိပတိ ရတနာ
ဒေဝီ”တိ လည္ဇိကာယ သဒ္ဓိံ ဥဒုဗ္ဗရပိဋ္ဌေ နိသိဒိတွာ နွေဝါရံ မုဒ္ဒါဘိသေ
ကမကာသိ။ ။ ဧသောစ မဟာရာဇာ ဧဝံ စိန္တေသိ။ အဟံခေါ သာသန
ဒါယာဒေါ။ သာသနဒါယကော။ အနာဂတေ ကလျာဏာဓိမုတ္တိကော မမ
သာသနံ ပါလေဿတိတိ ဘဂဝတာ ဒေသိတေ သံယုတ္တနိကာယ ပါဝစ
နေ အန္တောဂဓော။ ဣဒါနိ ဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနံ ပဂ္ဂဟေတုံ ဩကာသော
သမ္ပက္ခောတိ “ဧရာဝတိယာ” နာမ နဒိယာ ပါစိနနိသိတံ မန္တလာစလမူ
ပနိဿာယ ရတနာပုဏ္ဏနာမကံ မဟာပုရံ မာပေတွာ။ မဟာလောကမာရ
ဇိနံနာမ မဟာစေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ တဿ သမန္တာ သာဠကထံ တေ
ဝိဇူကံ ဂေါတမဗုဒ္ဓဝစနံ ဗလိတသီလာပန္န လိခါပေတွာ။ ဘိက္ခူနံဝိ ဝိသုံ

ဝိသု ဝါရုဂ္ဂတံ ကာရာပေတွာ။ သင်္ဂါယိတနိယာမေန ဂဏသေဇ္ဈာယံ ကာ
 ရာပေတွာ။ စတုတ္ထပေါတ္ထ ကာရုဋ္ဌေ သင်္ဂါယနံ ဥပနိဓာယ ပဉ္စမသင်္ဂါ
 ယနန္တိ သမနိတွာ သာသနံ ပဂ္ဂဏ္ဍာတိ။ ဧဝံ အနုဂ္ဂဟေတွာ သာသနေန ဝုဒ္ဓိံ
 ဝိရုဋ္ဌိန္၊ ဝေပုလ္လံပတ္တေဝိ အတိတ္တမာနသော ဟုတွာ နဒိသန္တေဒမုခန္ဓါရေ
 ဥဒကာနံ ရာသိဘူတကာလောဝိယ အတိဝိယ ဝေပုလ္လသန္ဓါမဟောဗော
 န နိရန္တရဗုဒ္ဓကောယော ဟုတွာ ပုန ဝိန္တေသိ။ ဣဓ ခေါပန ဗုဒ္ဓသာသနံ
 ဣန္ဒ ဖိတံ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဋ္ဌိန္၊ ဝေပုလ္လံ ပတ္တံ။ အညေသုပန ဌာနေသု သာသန
 ပတိဋ္ဌိတပုဗ္ဗေသု ကတ္ထဝိ နိရဝသေသတော ဥပန္နိန္၊ ကတ္ထဝိ ဥပန္နိန္ဒဝိယ
 ပညာယတိ။ တေသုစ ဌာနေသု သာသနပတိဌာပကော မောဂ္ဂလီပုတ္တ
 တိဿမဟာထေရောပိ တတိယသင်္ဂါတိ ပရိယောသာနေ မဇ္ဈိမဒေသေ
 ဌတွာ အနာဂတံသညာဏေန ဝိဝိနိတွာ သာသနဿ ပဉ္စဝဿသဟဿာ
 နိ ပဝတ္ထနက္ခမံ အဒ္ဓနိယံ ကတွာ ဘိက္ခုသံဃော ပေသေသိ။ ဌာနံ ခေါပနေ
 တံ ဝိဇ္ဇတိ။ ယံ တတ္ထ ဗုဒ္ဓသာသနဿ အနုပန္နိန္ဒတ္ထာယ ပဂ္ဂဏ္ဍာရဟတ္တံ။
 ဣဓာနိဝိ ယသ္မာ မောဂ္ဂလီပုတ္တတိဿတ္ထေရတော အာဂတံ ပဝေဏိ ဥပ
 ဒေသမူပနိဿာယ ဇောတာပေတုံ ယုတ္တံဝိယ ဒိဿတိ။ တသ္မာ မဇ္ဈိမဒေ
 သံ ကမ္မပဟောနကော ဘိက္ခုသံဃော ပေသယိတွာ။ သဗ္ဗေသန္တိ သဗ္ဗညု
 သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ အနာပါနစတုတ္ထဈာနပါဒကံ ဆိတ္တိံသ ကောဋိသတသ
 ဟဿဝိပဿနာညာဏသင်္ခါတံ မဟာဝဇီရညာဏံ ဘာဝယိတွာ သဂ္ဂ
 မဂ္ဂပဒဌာနသဗ္ဗညုတညာဏံသဗ္ဗတ္တဌာနဘူတေကပ္ပေ သဏ္ဌာဟမာနေ ပဌ
 မံ သဏ္ဌိတေ။ ကပ္ပေ ဝိနသယိတေ ပန္နိာ ဝိနသမာနေ အစလပဒေသသင်္ခါ
 တေ ဗောဓိမဏ္ဍလဇယာသနေ ဗုဒ္ဓတ္ထပတ္တံ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဓိဿ မဟာဗောဓိ
 ရုက္ခံ ဒိနေဒိနေ ပူဇာပယိတွာ တတော ဧဝံ တံတံ ပဒေသံ သာသနပတိ
 ဌာနပုဗ္ဗံ ဘိက္ခုသံဃော ပေသယိတွာစ။ သမ္ဗုဒ္ဓဝရသာသနံ ဇောတာပ
 ယိဿာဝိတိ ဥဿာဟဇာတောယံ “မဟာဓမ္မရာဇ မင်းကြီးသီရိမဟာ
 ဇေယသု” နာမကံ ပဓာနာနုမတ္တဉ္စ။ “နေမျိုးမင်းထင်စည်သူ” နာမကံ ပဓာန
 လောကကာမတ္တဉ္စ။ “နေမျိုးမင်းထင်ကျော်ခေါင်” နာမကံ ပဝတ္တိလောကကာ
 မတ္တဉ္စ။ ပရိဝါရဇနေဟိ သယဒ္ဓိသဟဿစတုသတအဌာရသမသာသန
 ဝသေ။ ဧကသဟဿဒ္ဓိသတဆတ္တိံသ-သာကရာဇေ။ ကတ္တိကမာသသရ
 ဒ ဥတုယံ ပေသေတွာ အဂ္ဂမဟေသိယာ သဒ္ဓိံ မဟာဗောဓိမူလေ ဗုဒ္ဓတ္ထ
 ပတ္တံ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဓိဿ ဒက္ခိဏောဒကံ ပါတေန္တော ဣမံမဟာပထဝီ
 သက္ခိံ ကတွာ မဟာဇ္ဈေဟိ ပဉ္စသတကောဒသပမာဏဝဇီရမဏိဟိ။ ဧ

ကာဒသတိသတပမာဏဟရိတမဏိဟိ။ တိသဟသနဝသတဆသဋ္ဌိပ
 မာဏရတ္တမဏိဟိ။ ဆသတတေဝိသပမာဏမုတ္တေဟိစ။ အညေဟိစ နာ
 နာဝိဓေဟိ ရတနေဟိ ဥပသောဘိတေ ရာဇပ္ပမုခဒေဝိ ကုမာရ ကုမာရီ
 အာဒိဟိ ဒိန္နေ လာဇာ၊ ဆတ္တ၊ ဓဇ၊ ပဇ္ဇောတ၊ မာလာဂုဇ္ဇေ ဥသ္မိကနာဝါယ
 အာရောပေတွာ မဟာဗောဓိယာ အဘိပူဇေသိ။ မဂ္ဂဗလတ္တာယစ ပတ္တနံ
 အကာသိ။ ။ မာတာပိတု ပိတာမဟအယျကပါယျကာနံ အညသတ္တာ
 နုတ္တိ ပတ္တိဒါန မဒါသိ။ ။ ယထာ အဏ္ဏဝေါ။ မေဒနီ။ ဝေဟာယသံ ယာဝ ယု
 ဂန္တိာဝ တိဋ္ဌတိ။ တထာ ဣဒံ သီလက္ခရံ အနုမောဒနတ္တာယ တိဋ္ဌတု။ ဣဒံ
 သီလက္ခရံ ဒိပါလင်္ကာရသိရိကပိဓဇမဟာဓမ္မရာဇဂုဏ္ဏတိ လဒ္ဓလညှကေန
 ထေရေန ဗဒ္ဓိတံ။ ။

မဟာဗောဓိရွှေညောင်တော် ကျောက်စာ သံဃိုင်းမော်ကွန်း။

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ။ သုရက္ခဘူ
 ပေါဇဂတာ သဘောသဘော။ ဒယောဒကံ သီတမုဘေတုသေတု သေ။
 ဝနိကဇန္တု။ သု သုခံ တပံတပံ။ ယသံဓရာ ယော သဟဝေသဒါသဒါ။ ။
 ဝံသဋ္ဌဂါယာ။ ။

ယသံ။ တန်းခိုးသတင်းကျော်စောခြင်းကို။ ဓရာ။ ဆောင်တော်မူနိုင်
 သော။ ဇဂတိအာသဘဉ္ဇသဘော။ လူအပေါင်းတို့ထက်မြတ်သောဉ္ဇသဘ
 မြောက်ပြီး၊ အာသဘကြီးဖြစ်တော်မူသော။ ယောသုရက္ခဘူပေါ။ အကြင်
 နတ်အပေါင်းတို့ထက် မြတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သုရဇေဋ္ဌ၊ ကမလာသ
 နမည်သော ဗြဟ္မာမင်းတည်းဟူသော တရားမင်းမြတ်သည်။ သေဝနိက
 ဇန္တု။ သု။ မိမိကိုမှီကုန်သောတိုင်းနိုင်ငံသူရှင်လူအပေါင်းတို့နှိုက်။ သီတံ သီ
 တေန။ ချမ်းဇေးထွဋ္ဌာသော။ ဒယာဉ္ဇဒကံ၊ ဒယာဉ္ဇဒကေန။ မေတ္တာတည်း
 ဟူသော ရေဖြင့်။ ဉဘေတု၊ သိဉ္ဇတု။ သွန်းလောင်း ဖျန်းဆွတ်ပါစေသ
 တည်း။ သသောသုရက္ခဘူပေါ။ ထိုနတ်အပေါင်းတို့ထက်မြတ်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ သုရဇေဋ္ဌ၊ ကမလာသနမည်သော ဗြဟ္မာမင်း တည်းဟူသော
 တရားမင်းမြတ်သည်။ တပံ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရသန္တာန်နှိုက် ကျရောက်
 လာသောပူပန်ခြင်းဒုက္ခကို။ တပံ၊ တပန္နော။ မိမိကပူပန်စေလျက်။ ဟဝေ၊
 ကေန္တေန။ စင်စစ်သဖြင့်။ သဒါ၊ သဒါ။ အခါခပ်သိမ်း။ အခါခပ်သိမ်း။
 သုခံ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာစွာ။ သေတု။ အတ္တဘောနှိုက်။ ဘေးနှောမရှိ
 တဲ။ ပကတိဖြစ်ပါစေသတည်း။ ။

ကမ္ဘာတသိန်း။ အပြိန်းလွန်လေ။ သေ။ ဘာ။ ၈။ ရှု။ သင်္ချေလေးချက်နိုး
စတုနိုက်။ ပြုအပ်ပြီးသော ပါရမီသုံးပါး။ အပြားသုံးဆယ်။ ဖြီးကြွယ်လမ်း
ကောင်း။ ဆုကြီးပန်တောင်း။ ဘုရားလောင်းတို့တံထွာ။ ကျင့်ကောင်းရာရာ။
ဓမ္မဘာတို့ဖြင့်။ တန်းဆာဆင်အပ်သော။ အလှူသီလ။ မိုးမြေတမျှ။ တင်းကျပ်
ပသော။ စရိယအပေါင်းသည်။ ဘုရားဖြစ်အံ့သော။ ယခုပစ္စက္ခ။ ဤဘဝအဖြစ်
တော်ရှိက်။ အကျိုးပေးခွင့် မရနိုင်လေရကား။ ။ တထောင် ငွေထွည်း။
သိမ်းဆည်း ဆောင်ယူ။ ဝန်ဟူသမျှ ခပင်းကို။ တစင်း တစီး တည်းသော။
ထွည်းငွေဖြင့်။ ဘင်ယူဆောင်သကဲ့သို့။ ။ နှစ်ဆွဲငါးစင်း။ စီးဆင်းသဝန္တီ။
ကုန္ဒဒီတို့၏။ တညီတည်းပက်။ ပြေးထွက်အစည်။ အလျည်အပေါင်းတို့၏။
ရှောင်းတခင်ကျ။ ရောက်ရာဌာန။ မြစ်အဝရှိက်။ လွလွငွေသား။ ပုလဲပွား
အတူ။ ၈လံပိဋ္ဌိပန်းတို့၏။ အပေါင်းနှင့်တူစွာ။ များစွာကုန်သောရေတို့၏။
ရရုံးမိသောအခါကဲ့သို့ဖြစ်၍။ ဥက္ကဋ္ဌဝိသိသ်။ အောင်ဟိတ်မင်္ဂလာ။ ဇေယျာ
သဘင်။ ဥကင်မဏ္ဍလ။ မြေများအနှစ်။ ဗောဓိခေတ်ရှိက်။ ဘုရားရှင်တို့
အင်္ဂါ။ ခြင်းရာကုံင။ ပြည့်စုံစွာ၍။ အထမြောက်ပြီးသော။ ဘုရားအဖြစ်
ရှိတော်မူသော။ ဂေါတမထင်ရှား။ ဘုရားသုံးလချစ်ရှင်သည်။ ။ ဣမသ္မိံ
ဘဒ္ဒကပ္ပေ။ မိန့်ထွေအာဒိ။ ပြရှိရွှေခွန်း။ သွန်းသွန်းမဟာ။ သံဝါအတူး။ မိန့်
ကျူး သေသပ်။ ဘဒ္ဒကပ်ဟု။ ပညပ်သာယာ။ ဤကမ္ဘာရှိက်။ ပတ္တနာအထူး။
ကျွတ်ဆုခူးသော။ သုံးဦးရွှေမှောက်။ စည်တလျှောက်ဝယ်။ ပွင့်ထောက်မနီး။
ကျွတ်ပွဲကြီးကို။ မမှီးရလိုက်။ တမ်းမဆိုက်သော။ တသိုက်ဖြင်မျှ။ ဝေဇ္ဇာ
ယတို့အား။ အာကာသဂင်္ဂါ။ မိုးတာလမ်းကြောင်း။ ကောင်းကင်မြစ်ကြီး။
ယိုစီးတွတ်တွတ်။ လွတ်စေဘိ၏သို့။ ။ လေးပါးရောင်ရ။ မေရုသိန္ဓု။ ကြီး
ထူ အဏ္ဏဝါ။ ချာချာရဟတ်။ လှည့်ပတ်ဘိ၏သို့။ ။ ထိုနှင့်အတူ။ မဇ္ဇ။
ဝိညေယျ။ စသည်ထင်ရှား။ အင်ရှစ်ပါးဖြင့်။ တရားငြိမ့်လေး။ အမြိုက်ဆေး
ကို။ တိုက်ကျွေးဝေတော်။ မူလတ်သော်တည်း။ ။ ထိုရော်အခါ။ ကိုယ်ထင်
သေချာ။ မနာရလိုက်။ ကျွတ်ထိုက်-မကျွတ်ထိုက်။ လူတို့ရှိက်တွင်။ ကျွတ်
ထိုက်သူမှာ။ သတင်းတို့သာ။ မကျွတ်ထိုက်ရာ။ သူတို့မှာကား။ ဝါသနာ
ဖြစ်စေ။ သင်္ဂြိုဟ်ပေ၍။ သုံးထွေသာသနာ။ မြတ်ရိုက်ရာကို။ ရောင်ဝါ
စည့်စည့်။ မွန်းတည့်အခါ။ သိန်းရာတရှိ။ သဟဿရံသိ။ ရဲရဲညီ၏သို့။
ကိုယ်စားတော်စား။ ထားတော်မူခဲ့သတည်း။ ။ ယင်းသို့သာသနာ။ စက်
အာဏာ၏။ တည့်ရာတမ်းခွန်။ အမွန်မဏ္ဍလ။ မရမ္မသမိုက်။ ဘဝင်မိုး
ဆိုက်။ ဦးကိုင်အောင်မြိုက်။ ချီးမွမ်းထိုက်သော။ ၈မ္မုဒီပါကျွန်း မန္တလေး

ရတနာပုံ ရွှေပြည်တော်ကြီးနှိုက်။ ။ကုန်းဘောင်ပရမ။သီရိန္ဒရ။အာဒိက
 ဖြစ်သော မင်းတရားကြီး၏ သားတော်အစစ်။ ချစ်မရဲလှ။အမရပူရ-ပြည်မ
 ရွှေတောင်။ မင်းပွဲဆောင်သော။ “သီရိပဝရဝိဇယာနန္ဒယသကြိဘဝနာ
 ဒိတျာဓိပတိပဏ္ဍိတမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ” မည်တော်ရှိသော။အမရပူရ
 ရွှေမြို့တော်တည် မင်းတရားကြီး၏ မြေးတော် ဗြဟ္မဒတ်။ စက္ကရတ် ဖြစ်
 သော။ မဟာလောကမဏိရူဠာစေတီတော်ဒါယကာ။ “သီရိပဝရာဒိတျာ
 လောကာဓိပတိဝိဇယမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ” မည်တော်ရှိသော။ ခမည်း
 ထော် မင်းတရားစစ်။ မယ်တော်ချစ်တို့၏။ ရွှေရင်နှစ်မြတ်။ မဏိဇောတ
 ရသ်။ မနောနတ်တမူလည်းဖြစ်ထသော။ ။ဒဿနကာမော သီလဝန္တာ
 နံ။ သဒ္ဓမ္မံသောတုမိစ္ဆတိ။ ဤသို့အာဒိ။ အစရှိသော။ ရွှေခွန်းတော်မြတ်။
 မုက္ခပါဌ်နှင့်အညီ။ သီလဝန်ပုဂ္ဂိုလ်။ ဝေဠုလိုပိတ်စော။ နာသောတရား။
 ကင်းပါးဝန်တို့။ အကုသိုလ်စာစ်။ မည်းညစ် မနော။ စင်းစင်း ချောသော။
 သဘောဓမ္မတာ။ သဒ္ဓါဘိဗလဝ။ ပြအပ်သော သဒ္ဓါတမ်းခွန်။ အမွန်ရတ
 နာ။ မဟာနုဂါမိ။ ညာဏ်ရင်း ရှိတော်မူလတ်ရကား။ ရူဠသောတာပန်။
 မည်ထိုက်တန်သော။ လောကုတ္တရာ ဂုဏ်ထူး။ ကျေးဇူးသကတ်။ မြတ်
 ထက်မြတ်တမူလည်း ဖြစ်ထသော။ ။မင်းတို့တံထွာ။ တရားဘွယ်ရာ။
 ဒေသနာမှာ။ ဧကရာရာန်ဌူး။ စောဘုန်းလူးတို့။ ဦးစွာလက်မွန်။ကျင့်သုံးရန်
 ဟု။ခန္တိတရား။ဟောထားသည့်တိုင်း။ကြပ်တိုင်းဆုမွ။ကျင့်ကုံင၍။ လူသာ
 မန်တို့။သည်းခံနိုင်ခဲသောအရာတို့နှိုက်။သူတပါးတို့နှင့်မဆက်မဆံ။သည်း
 ခံနိုင်သော ခန္တိဂုဏ်။ စန္ဒနဂန္ဓာရုံ။ ထုံအပ်သော ရနံ့ရှိရကား။ မဂ်ညာဏ်
 ဖိုလ်ညာဏ်၏။ ပါဒကအစစ်- အဖြစ်ထိုက်လှသော တရားအနေ။ အခြေရှိ
 တော်မူလတ်သဖြင့်။ ဤမြေမျက်နှာ။ ချာချာလောကဓာတ်။ရနံ့လွှတ်သော။
 သိဒ္ဓိပတ်တမူလည်းဖြစ်ထသော။ ။“သီရိပဝရဝိဇယာနန္ဒယသပဏ္ဍိတ
 ကြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ” မည်တော်ရှိသော တရား
 မင်းမြတ်သည်။ ။ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ - ခု။ တပေါင်းလဆန်း
 ၁၁-ရက်။ ကြာသပတေးနေ့အခါ။သာသနာဒါယကာ ဖြစ်ထိုက်ရာသော။
 အကြောင်း ဥပဒေ။ မူသေလက်ရှိ။ ဖြစ်ဘိရကား။ သာသနာစောင့် နတ်
 ကောင်း နတ်မြတ်တို့။ညီညာဝန်းပတ်။ပျားပန်းခတ်၏သို့။ လွယ်လင့်တကူ။
 သိမ်းယူ လက်ဆောင်။ ရှေ့ပျား စောင်၍။ ရွှေတောင်ဆက်နှင်း လတ်သ
 တည်း။ ။ဆက်နှင်းသိင်္ဂီ။ရတနာရွှေတောင်။ တက်ပြီးနောင်လည်း။ အ
 ခေါင်ညာထား။ မိဘုရားမြတ်။ သီရိလျှံပတ်။ နန်းလုံးနတ် ဖြစ်သော။ လော

ကုတ္တရာညာဏ်။ ချက်မှန်ကုံင။ ဓမ္မပဒေသ။ လင်းလင်းပလျက်။ လောက
အင်္ဂါ။ ဗေဒင်မှာလည်း။ အာစရိယမုဋ္ဌိ။ လက်ရှိကျမ်းဂန်။ ချက်တိုင်းမှန်၍။
ဝေဒလ်ပါရဂူ။ ဖြစ်တော်မူသော။ “သိရိပဝရအတုလတိလောက-မဟာ
ရာဇိန္ဒာဓိပတိ ရတနာဒေဝီ”။ မည်တော်ရှိသော မိဘုရားကြီးနှင့် အတူ။
ဆည်းဘူးတော်မူအပ်သော ပါရမီအပေါင်းကား။ သမုဒ္ဒရာထက်ရန်။ သဲမှန်
မက။ ပမာဏထက်။ ဆက်ထက်သဖြင့်။ ကိန်းခန်းအချက်။ ဂဏန်းကန့်
ကွက်။ ရေတွက်မကုန် ဖြစ်သတည်း။ ။ ထိုပြီးတခြားလည်း။ ရှေးမင်း
တကာတို့။ တည်ထောင်စံနေခွင့်မရ။ ကပိလရသေ့၏။ သင်္ခမ်းနေရာ။ မြေ
မျက်နှာကဲ့သို့။ ရန်အပေါင်းတို့ကို။ အောင်မြင်ရာ။ မန္တလာစလ။ ဇေယျာမဏ္ဍ
လ။ ဘူမိသီခရ။ မြေမျှားဦးစွန်းဖြစ်သော။ အရပ်နှိုက်။ ကျုံးမြောင်း မြို့ပြ။
စသည်တို့နှင့် တကွ။ ရတနာပုံရွှေမြို့တော်ကြီးကို။ တည်ထောင် ဘန်ဆင်း
တော်မူ၍။ ရပ်ရှစ်မျက်နှာ။ ကြေညာကျော်သေ။ မင်းတကာတို့ မကြံဉ်းရ။
မပြုဘူးမြဲ။ လွန်ထူးကဲသော။ မင်းပွဲသဘင် ရင်တော်မူလတ်သတည်း။ ။
ထိုအခါ ဂန္ဓာရတိုင်း။ တရုပ်ဥဒည်မင်းက။ ရှေးဘေးလောင်းတော်။ ဘိုး
လောင်းတော်တို့ လက်ထက်။ အဆက်စည်လာ။ မဟာမိတ်ကြီး။ နှိုးရင်း
ရှိသည့်အတိုင်း။ ညွတ်ရှိုင်းခုံမင်။ ရာဇမဟာမိတ်နှင့်။ ဖြစ်ချင်လိုသော
သဘောနှင့်။ ရောနှောဆက်ဆံသောအားဖြင့်လည်းကောင်း။ ဥရောပတိုက်။
ရောမတိုင်း။ ဣတလီပြည်။ ပါရစ်ပြည်။ အင်္ဂလန်ပြည်မှ စ၍။ အနောက်
မျက်နှာ။ တိုင်းကြီး ပြည်ကြီး တလွှား။ မျိုးခြားမတူ။ လူတို့အပေါင်း။ သိုး
ဆောင်းမင်းတို့လည်း။ မုန်းမာန်မဟေ့။ ရန်မငွေ့ဘဲ။ ဓလေ့သီးသီး။ ပြည်
ကြီး ကြက်သရေ။ အထွေထွေသော။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့နှင့်တကွ။ သာ
ရဏီယ သမောဒနီယ စကားတို့ဖြင့်။ ခြေသံသာယာစွာ။ ရာဇမဟာမိတ်
အရှည်။ တည်စေလိုသော အကြောင်းနှင့်။ ပေါင်းဘော် ဆက်လက်သော
အားဖြင့်လည်းကောင်း။ ။ သိရိဝေပုလ္လ။ မနောဟရ။ မြအနုပျို။ ချမ်းကြည်
လှဘိ။ သဘောရှိရကား။ ညစ်ကြေးလွတ်စ။ တိမ်ဦးညွန့်ဝ။ တိမ်မှအထ။
ကဏိကာရ။ ဟေမဇာလာ။ စကားဝါရောင်ရွှေသား။ မဟာဓမ္မကားပန်း
အယောင်။ နေရာတောင်အဆင်းကဲ့သို့။ ပြောင်ပြောင်ညိညိ။ ယိုစဘွယ်လိ။
မိုးလုံးအိသော တိမ်ရောင်။ ဝဇီရဇိန်လျှံလင်း။ မုတ္တာဖြူဝင်း။ သလင်းငွေ
ကျော။ မိုးကြောအလယ်။ ထွန်းလင်းကယ်သောကြယ်ရောင်တို့ဖြင့်။ ယော
ရှက်ကျိဘကျ။ သိတဂူဘုံမြတ်။ ပတ်ပတ် လေးကျွန်း။ လှည့်လည် ထွန်း
သော။ လဝန်းပမာကဲ့သို့ ဖြစ်လတ်သတည်း။ ။ ဘုန်းတော်တေဇ။ တန်

ခိုးပသည်။ သာသနာဒါယကာ။ မဟာဓမ္မရာဇ်။ ထိုမင်းချစ်သည်။ အနာဂတ
 မဒ္ဒါနိစ္စိခေါ် ဘိက္ခုဝေ ကလျာဏာဓိ မုတ္တိကော။ ကလျာဏာဓိမုတ္တိကေန
 သဒ္ဓိံသံ သန္တိဿတိ။ သမေဿတိ။ ။ဟူ၍ သံယုတ်ပါဠိတော်။ ဓာတု
 သံယုတ်နှိုက်။ ထူးထွေဆန်းပြား။ ဘုရားသာသနာ။ အမွန်ရှည်စွာ။ တည်
 စေရာကြောင်း။ ကောင်းစွာ ဟောထားတော်မူအပ်သော။ သန္ဓာယဘာသိ
 တ သမုဋ္ဌာနဒေသနာတော်နှင့်။ မင်္ဂလာအိမ်တော်စံစည်ကပင်။ နောင်တန်
 သောခါ။ ငါလျှင်ဧကရာဇ်။ မင်းမီးဖြစ်မှု။ ရှင်ချစ်ဘုရား။ ဟောထားတော်
 မူအပ်သော။ သာသနာတော် သုံးပါးကို။ တိုးပွားခိုင်မြဲ။ နိုးနှော ညီညွတ်
 စေ၍။ ဓမ္မာဘိသမယတိုင်အောင်သော။ သာသနာပြု ပွဲကြီးသဘင်။ ယင်
 တော်မူမည်ဟု။ လက်ဦးရှေးမွန်။ ရည်သန်အပ်ပြီးသော။ အကြံတော်သည်။
 ဝင်္ဂါရေနှင့် ယမုနာရေသည်။ အဆင်းအနံ့အားဖြင့်။ ထူးပြားကွဲလွဲခြင်းမရှိ။
 ညီညွတ်သောအရာကဲ့သို့။ သန္တိဋ္ဌာန်ယူ။ နှလုံးမူမိသောအားဖြင့်။ သာသနာ
 တော်မြတ်ကို။ ဆော်ဘန်နိစ္စ။ ကိုယ်မှူးကြပ်မပြုစေရသတည်း။ ။ထိုသို့
 ချီးမြှင့်ရသော်လည်း။ တိုးလေ တိုးလေ။ တက်သစ်ရေကဲ့သို့ဖြစ်၍။ သဒ္ဓါ
 တရား။ ပတ္တမြားစပ်။ ဝေပုလ်တောင်ဖြစ်။ ကောင်းနှစ်အလား။ ဆင့်ဆင့်
 ပွားရကား။ သာသနာတော်မြတ် တည်ထွန်းရင်း အစမူလအရပ်ဖြစ်သော။
 ဝင်္ဂါ၊ နေရဉ္စရာ၊ ကနုကသောတ၊ မြစ် ၃-စင်းတို့ပေါင်းဆုံရာ။ ဗလ္လုဆိပ်ဖြင့်
 တန်းဆာဆင်အပ်သော။ လောကီသက္ကဋကျမ်း အလိုအားဖြင့်။ ဓမ္မစကြာ
 တရားကို ဟောတော်မူရာ။ “ဂယာသုရသီရ” မည်သော။ မိဂဒါဝုန်တော
 စသည်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော။ အရှေ့-ဂဇင်္ဂလ-မည်သော နိဂုံး၏
 အနောက် အင်ကြင်းတော။ ၁။ အရှေ့ တောင်ထောင့် “သလ္လ္လာဝတီ” မြစ်။ ၂။
 တောင်မျက်နှာ “သေတကဏ္ဍိက” မည်သော နိဂုံး။ ၃။ အနောက်မျက်နှာ
 “ထုဏ” မည်သော ပုဏ္ဏားရှာ။ ၄။ မြောက်မျက်နှာ “ဥသိရဒ္ဒဇ” တောင်။ ၅။
 ဟူသော ကျောက်စိုက် ငါးကြိမ်။ နိမိတ်သိမ်ကဲ့သို့ ပိုင်းခြား မှတ်သား
 အပ်သော။ အဝန်း ကိုးရာနှင့်ရှင် ရှိသော။ မဇ္ဈိမတိုက်။ မဂဓရာဇတိုင်း။
 ရာဇဂြိုဟ်မြို့ စီရင်စု။ ဥရုဝေလ မည်သော သေနာနီ နိဂုံး။ တနည်း။ သေ
 နာနီ နိဂုံးနယ်။ ဂယာရှာ။ တနည်း။ ဂယာ မည်သော ရေဆိပ် အနီး။ ဥရု
 ဝေလ သဲတော။ နေရဉ္စရာ မြစ်ကမ်းနား။ တဆယ့် ရှစ်မင်း ပယ်စာ မြေ
 မျက်နှာနှိုက် တည်သော။ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူရာ။ “သိဒ္ဓါသမ”
 မည်သော တော။ တဆယ့်ရှစ်မင်းပယ်စာ ပမာဏရှိသော ဆင့်ဦးခေါင်း
 နှင့် တူသော တောင်နှိုက် ဆင်ဦးကင်းနှင့် တူစွာ။ ရဟန်း တထောင်တို့

စည်းဝေးညီမှုလောက်သော။ ဂယာသီသ မည်သော နေရာအထူး။ ပကတိ
 မြေက ပင်စည်ခက်မရောက် တောင်သင့် ၅ဝံ။ ၎င်းက ခက်ပျားရောက်
 တောင်သင့် ၅ဝံ။ ၂ ရ တောင်သင့် ၁ဝဝံ။ ပမာဏအစောက်မြင့်သော။
 မဟာဗောဓိပင်မှ အရှေ့တလံကွာ။ ရှေးပေါ်နှောင်းပျက်။ ဘွားဘက်တော်
 စစ်။ မဟာပထဝီ။ မြေဆီကောင်းနှစ်။ အမွန်ဖြစ်သော။ မင်္ဂလာဥကင်။
 သမိုက်ပြင်သဘွယ်။ သစ်ပင်နွယ်မြစ်။ လက်ယာရစ်ရှေ့ရှု။ မျက်နှာမူလျက်။
 ဝဇီရာသနုပလ္လင်။ တံကဲပျည်ကဲ့သို့ဖြစ်၍။ အလုံးစုံဘုရားရှင်တို့။ အာဏာ
 ပါနု စတုတ္ထဈာန်လျှင် အခြေရှိသော။ ကုဋေ သုံးသန်း ခြောက်သိန်းသော
 ဝိပဿနာညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ မဟာဝဇီရညာဏ်တော်ကို ပွားများ
 ၍။ အရဟတ္တမဂ်လျှင် နိုးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ သဗ္ဗညုတညာဏ်
 ကို။ ပန်ဆင်ထွမ်းယူရာဖြစ်သော။ ဗောဓိမဏ္ဍုလမြေအရပ်။ ၁။ ဗောဓိမှ
 အရှေ့မြောက်ယွန်း။ ၁၆၁ ခံ ကွာ။ အနိမိသကုန်း။ ၂။ ဗောဓိနှင့်အနိမိသ
 ကုန်းအကြား။ ဗောဓိမှအရှေ့။ ၁၀၁-၆-ကွာ။ စက်မဋ္ဌာန။ ၃။ ဗောဓိမှ
 အနောက်စုစု။ ၁၃၁ ကွာ။ ရတနာဗာရဋ္ဌာန။ ၄။ ဗောဓိမှ အရှေ့မျက်နှာ။
 တာ-၅၀၀၁-ကွာ။ အဇပါလပညောင်ပင်။ ၅။ ဗောဓိမှအရှေ့ဟောင်မျက်
 နှာ။ ၂၀၁-ကွာ။ မုစလိန္ဒဒိုင်။ ၆။ ဗောဓိမှတောင်မျက်နှာ။ တာ-၄၀၁-ကွာ။
 ရာဇာယာဘနုလင်းလွန်းပင်။ ၇။ ဤသို့ထင်ရှား ခုနစ်ပါးကုန်သောအရပ်တို့
 ဖြင့်မှတ်အပ်သော။ မဟာဗုဒ္ဓဟေ။ စေတီတော်မြတ်ရှိရာ။ မဏ္ဍိမဒေသအ
 ရပ်သို့စေလွှတ်၍။ သာသနာတော်မြတ် တည်ထွန်းဘူးကုန်သော အရပ်
 တို့ရှိက်။ စေတီအောင်သာသနာတော်မြတ် တည်ထွန်းစေမည်။ သို့တည်
 ထွန်းမှလည်း။ ထုံးမှီစံမျှ။ အရိုးကျဖြစ်၍။ အထက်မဏ္ဍိမဒေသရှိက်ရပ်တန်
 ၍။ ၉-ဋ္ဌာနတို့ရှိက် သာသနာတည်စေရင်းသူ ဖြစ်တော်မူသော “အရှင်
 မဟာမောဂ္ဂလီပုတ္တတိဿ” မထေရ်မြတ်နှင့် တပြေးညီလတ်သဖြင့်။ နေ
 ရာတကျမြဲမြံကောင်းထွ-ဋ္ဌာဝရအရှည်တည်ရန် ရှိမည်ဟု ရည်သန်တော်
 မူသည်ဖြစ်၍။ မဟာဗုဒ္ဓဟေရွှေညောင်တော်မြတ်အား။ လှူဒါန်းပူဇော်ရန်။
 မိန့်လုံးရေ-၅၁၁။ မြဲလုံးရေ-၃၁၁။ ကျောက်နီလုံးရေ-၃၆၆၆။ ပုလဲ
 လုံးရေ-၆၂၃။ တို့မှတပါး။ အထူးထူးကုန်သော။ ရတနာတို့ဖြင့် တန်းဆာ
 ဆင်အပ်သော။ ထီး။ တမ်းခွန်။ တန်းဆောင်။ မြူတာ။ ပန်းကုံး။ ပန်းခိုင်စသော
 ဒေယျဓမ္မဒါတဗ္ဗတို့ကို။ စိမ့်ခင်းကျင်း၍။ မိဖုယား။ သားတော်။ သွီးတော်
 စသည်တို့က။ အသီးအသီး စိမ့်အပ်သော။ လှူဘွယ်ဝတ္ထုတို့နှင့်တကွ။
 မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိက်။ ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော ကိလေသာရမ္မက် အညစ်

အကြေးရှိတော်မူသဖြင့် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော။ မြတ်စွာ
 ဘုရားသခင်ကို ရည်မှတ်၍။ မြတ်သောတောင် မိဖုယားခေါင်ကြီးနှင့်အ
 တူ။ ရေစက်သွန်းချရှေ့လှူဒါန်းပူဇော်တော်မူသည်။ ။ယခုဘဝ။ ပစ္စက္ခ
 နှိုက်။ ဓမ္မပြိဋ္ဌိလေး။ အမြိုက်ဆေးကို။ မနှေးသောက်ရနိုင်လိုသော။ ။
 တိုင်းနိုင်ငံသူ။ ရှင်လူတို့အား။ တရားကြော်ကြေး။ နည်းပေးသွန်သင်ပြလို
 သော။ ။ဆုဟောင်းပတ္တနာတော်နှင့်တကွ။ မယံတော်။ ခမည်းတော်။
 ဘိုးတော်။ ဘွားတော်။ ဘေးတော်မင်းတရားတို့ကို။ အဦးထား၍။ သုံးဆယ့်
 တတုံဝေဏယျတို့အားလည်း။ အမျှပေးဝေတော်မူသည်။ ။မြင်းမိုရ်။
 သတ္တရဟန္တ။ ဟေမဝန္တာတောဟူသော ဦးဆောက်ပန်းရှိသော။ မဟာ
 ပထဝီဤမြေကြီးကား။ ကမ္မနု။ ပကမ္မနု။ ဝိကမ္မနု။ စသောအမှုကိုပြုလျက်။
 ငါ၏သက်သေ ဖြစ်စေသောဟူ၍လည်း တိုင်တန်းတော် မူသည်။ ။
 ဒါနပတ္တနာ။ ပတ္တိဒါန။ သက္ခိကရဏ။ ကိစ္စ ပြီးဆုံးနှိုက်။ သာသနာနှစ်။
 ၂၄၁၇-ခု။ ကောဇာသက္ကရာဇ်-၁၂၃၆-ခု။ ပြဟ္မာနှစ်အဘို့ နှစ်ဆယ်တို့
 တွင်။ ၁၁-ခု မြောက် ဣဿရနှစ်။ တန်းဆောင်မုန်းလ။ သရဒဥတုနှိုက်။
 မြောင်လှမြို့စားဝန်ထောက်။ “မင်းကြီး သိရိမဟာဇေယျသူ” စာရေးကြီး
 “နေမျိုးမင်းထင်စည်သူ”။ အမှာရေး-“နေမျိုးမင်းထင်ကျော်ခေါင်” တို့ကို။
 အချင်း အရင်းတို့နှင့်တကွ စေခန့်တော်မူ၍။ လှူဘွယ် ဝတ္ထုတို့ကိုလည်း။
 “စကြာယည်မွန်-မီးသင်္ဘော” တော်တွင် တင်ဆောင်ပြီးလျှင်။ မဟာဗော
 ဓိရွှေညောင်တော်ရောက်။ စေလွှတ်၊ ပို့သ၊ တင်လှူတော်မူသည်။ ။ ၎င်းအ
 လှူတော်များကိုလည်း။ မဟာဗောဓိရွှေညောင်တော်စောင့် အကြီးအစိုးရ
 မဟန္တကီမည်သော-ဇော်ဂီ လက်ရောက်အပ်နှံ၍။ အုတ်တိုက် ဘဏ္ဍာ
 အိမ်နှင့်ကောင်းမွန်စွာထားစေရသတည်း။ ။ဤသို့လျှင် တိမ်ဝပေါ်ထွန်း။
 လေးကျွန်းပတ်ဝိုက်။ တိုက်၏အဝ။ နေ၊ လနှစ်ပါး။ ထင်ရှားနှံ့သိ။ မိုးလုံး
 ညို၏သို့။ အမွန်ရှည်စွာ။ ကပ်လုံးကမ္ဘာ။ ပြောပစရာ။ တည်စေငှါဟု။ ဤ
 ကျောက်စာသံပိုင်းကို။ ထိုးမှတ်ပိုက်ထူစေရသတည်း။

ကြားလော့မင်္ဂလာ။ ထောမနာဖြင့်။ ဩဘာသံကြီး။ ဆိုဝှဲခြီးပိဋ်။ ထီးမိ
 ပတိ။ ညီးညီးညီသည်။ ခွိပနုက္ကဋ္ဌ။ နာထနတ်ဟု။ လောကဓာတ်လုံး။ ခညွတ်
 ရုံးသား။ သုံးဆယ့်တပြင်။ သုံတခွင်ကို။ မဂ္ဂင်ရေနန်း။ ငါတည်းမြန်း၍။
 ကူးသန်းအတူ။ ပါအောင်မူသည်။ ပါရဂူမှူး။ ဂုဏ်အထူးဖြင့်။ ကျေးဇူး
 တိုးပွား။ တရားနက်လေး။ လွန်မြတ်လေးလျက်။ မန္တလေးရန်အောင်။
 ယုဂနိတောင်မှ။ ထောင်ရောင်ခြည်ပွင့်။ နေဝန်းတင့်သို့။ နေမင်းဆွေသား။

စောတရားကား။ ပြန့်ပွားစေတနာ။ ကဲလွန်စွာဖြင့်။ ရတနာပုံ။ ဇေယျံအောင်
 မှီ။ ဗျာဒိတ်မြို့မှ။ နှစ်မြို့စွာလှ။ မဂဓတိုင်းနယ်။ လှိုင်းပြင်ကျယ်နှင့်။ ပင်လယ်
 ခြားရာ။ ငါးမာရ်ခွါသွား။ အပရာဇ်။ ညောင်ဗောဓိသို့။ အသဒိသ။ မြတ်ဒါန
 ဟု။ ဖိန့်မြ၊ ပတ္တမြား။ ကိုးပါးနဝရတ်။ လျှောက်ပတ်ခြယ်လယ်။ လွန်ဆန်း
 ကြယ်ကို။ ကျယ်မကုံးနိုင်။ ဆုံးမပိုင်တည့်။ နိုင်ငံလုံးသူ။ သာဓုယူလျက်။ လှူ
 ရေစက်ဖြင့်။ ပန္နက်ဆုကြီး။ မဂ်ဒိုလ်ထီးဟု။ ညီးညီးဖွင့်လျက်။ မြင့်ထက်
 မြင့်သား။ ပြည်မင်းဗိမာန်။ မြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို။ ကေနီမျက်မှောက်။ ပြုရမြောက်
 ဗိမ့်။ လျှင်တောက်တပို။ မိန့်မြွက်ဆိုပြီး။ ထိုသည်ဒါန။ ဒါတဗ္ဗကို။ မြောင်စွာ
 မြို့စား။ ကြော်ကြား၌နုချောက်။ တမ်းခွန်ဆောက်သို့။ ဝန်ထောက်ရာသီး။
 ဝင်းဝင်းညီးသည်။ “မင်းကြီးသီရိမဟာဇေယသု”။ ဇမ္ဗူရောင်ခြည်။ ရွှေဘွဲ့
 ချည်သား။ တည်ကြည်တတ်ကုံ။ မတ်ကျွန်ယုံအား။ ဥသျှံနှင်းအပ်။ ယွင်း
 မလပ်သည်။ စေ့စပ်သေချာ။ ထိုအခါကား။ ကောဇာသက္ကရာဇ်။ -တစ်-နှစ်
 သုံး-မြောက်။ မိဗန်းဆုံးရောက်သား။ မြောက်လေစတုန်း။ တန်ဆောင်မုန်း
 ဟု။ မအုန်းဝဿ။ နှင်းမကြွတည့်။ သရဒဗြိစ္ဆာ။ ကောင်းမြတ်ခါနိုက်။ များ
 စွာပူဇော်။ အလှူတော်ကို။ နှမော်ဒနာ။ ဖြစ်စေဌါဟု။ “ဒိပါလင်္ကာရ-သီရိကဗိ
 ဇေ-မဟာဓမ္မရာဇဂုရု”။ ဇမ္ဗူသေခင်း။ မင်းအပ်တံဆိပ်။ ဘွဲ့ပုံနှိပ်ဖြင့်။ ကျွန်း
 ထိပ်သပြေ။ ကျော်စောစေလျက်။ ကြက်သရေရောင်ဝါ။ ပွင့်လင်းစွာသား။
 “လက်ရာမ”တိုက်သာစွဝယ်။ ဒီပနုဂိုရ်။ ကျွန်းသီဟိုဠ်က။ မှီခိုရောက်ဆိုက်။
 တိုက်တွင်စည်ကာ။ များဖြင့်စွာသည်။ သဗ္ဗာများထီး။ တောက်သည်မီး
 သို့။ ဝေးနီးထင်စွာ။ အကြင်ငါလျှင်။ ကျောက်စာမော်ကွန်း။ သံပိုင်းဝန်း
 သည်။ ။ လေးကျွန်းနတ်ရွာ။ ဗြဟ္မာကျော်မိမ့်။ ပတ်ကုံးတည်း။ ။

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်၊ မန္တလေးရတနာပုံ၊ ပထမမြို့တည်၊ နန်းတည်
 (မင်းတုန်း)ဘုရင်မင်းတရားကြီး၏ အဘိုးတန် ရတနာအလှူတော်အတင်
 တော်များကို၊ ကိုယ်စားတော်များအဖြစ်ဖြင့် မဟာဗောဓိဌာနသို့ယူဆောင်
 လာကုန်သောမြန်မာမှူးမတ်တရတို့သည်၊ သက္ကရာဇ်-၁၂၃၂-ခု၊ ပြာသို
 လပြည့်ကျော်-၄-ရက်၊ သောကြာနေ့၊ နေ့တချက်တီးကျော်၊ သုံးမောင်း
 အချိန်၊ ဆိုက်ရောက်ကြကြောင်း-မှတ်တမ်းကမ္ပည်းစာကို၊ ဘကြီးတော်
 ဘုရား၏ကျောက်စာရုံနံရံ၌၊ မှင်နက်လက်ရေးကောင်းစွာနှင့်ရေးမှတ်ထား
 ခဲ့ကြသည်ကို၊ သက္ကရာဇ် ၁၂၄၄-ခု၊ ပြာသိုလအတွင်းဘုရားဖူးကြွရောက်
 ကြသော သင်္ဂီဇာ ဆရာတော်ဘုရားတို့ သေချာစွာ တွေ့မြင် ခဲ့ကြသေး
 သည်။ ယခုအခါကား ပြေပျက်သွားပြီဖြစ်၍၊ အောက်ပါစာမူကို၊ သင်္ဂီဇာ

ဆရာတော်၏ နောက်ပါ၊ ရန်ကုန်မြို့ကျောက်တံတားရပ်နေ၊ အမိန့်တော်ရ မင်းဦးပုတ်နီကိုယ်တိုင် ရေးသား ပုံနှိပ်ဘူးသော “မဟာဗောဓိမဂ္ဂဒီပဏီ” ခေါ်စာအုပ်မှထုတ်နှုတ်ရေးသားလိုက်ရပါသည်။

ကမ္ဘည်းစာမူ။နံပါတ်-၁၇။

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၇-ခု၊ ပြာသိုလ်လပြည့်ကျော် ၄-ရက်၊ သောကြာနေ့၊ နေ့တချက်တီးကျော်၊ သုံးမောင်းအချိန်၊ ဝန်ရှင်တော် သေနတ်ဝန်ကင်းဝန်၊ လယ်ကိုင်မြို့စားမင်းကြီး။ ဝန်ထောက်တော်မြောင်လှမြို့စားမင်း။ သံတော် ဆင့် မင်္ဂလာသောင်တင်းယုံ ငွေအုပ်မင်း ဦးလှဘူး။ စာရေးတော်ကြီးမင်း ဦးကြီး။ ဦးဘိုးလှ။ ဦးမြ။ ဗြိတိန် သံတော်ဆင့် ဦးပေါက်ကြိုင်း။ စကား ပြန် မောင်ပေါက်ထွန်း။ စာရေးတော် မောင်ထွန်းကြီး။ မောင်ဘိုးလှ။ မောင်ဘိုးလူ၊ မောင်ဘိုးမောင်၊ မောင်မျှင်။ ပညာတော်သင်-မောင်ရန်အေး။ မောင်ထွန်းလင်း၊ မောင်အုန်းဘူး၊ မောင်ဘိုးသာ၊ မောင်ဘိုးသက် တို့နှင့်၊ ရန်ကုန်မြို့ ကျောင်းတကာ-ဦးဘိုးညွှင်း၊ ဦးဘိုးကြီး၊ ၎င်းသား-မောင်ဘော၊ ဂုဏ်ပေါင်း ၂၁၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိသို့ ရောက်၍၊ အတင်အလှူတော် များကို၊ တင်လှူပူဇော်ပြီးလျှင်၊ မဟန္တကီဇော်ကီသို့ အပ်ထားခဲ့သည် စာ ကြောင်း-၁၈။

မဟာဗောဓိနှင့်ဆက်သွယ်ခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်များ။

ဟူယင်ဆန်၏မှတ်တမ်းအရ၊ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ မဟာဗောဓိ တန် ဆောင်းတော်ကြီးပတ်လည်၊ ကျယ်ဝန်းသော မြေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌၊ ရှေး မင်း၊ သူဆင်းရဲတို့ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြုလုပ် လှူဒါန်းခဲ့ သောစေတီ၊ ပုထိုး အမျိုးမျိုးသော အဆောက်အဦ ကြီးငယ်တို့မှာ၊ ရေ တွက်မရ၊ များပြားလှသည်ကို ထောက်ကာ၊ ထိုထို အလှူရှင် ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတို့၏အမှတ်အသား၊ ကမ္ဘည်းကျောက်စာများမှာ၊ အနှံ့အပြား ပင်ရှိဘူးလိမ့်မည် ဖြစ်သော်လည်း၊ (သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စာ၊) ဆိုသည်အား လျော်စွာ၊ ဘာသာပြောင်းလွှဲ၊ ဒိဋ္ဌိအယူစွဲလေကြပြီးသော၊ ပါပမင်း၊ သူဆင်းရဲ တို့ဖျက်ဆီးနှောင့်ရှက်၊ အသက်အန္တရာယ်ကို တွန်းတွန်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင် သောဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်အချို့တို့သည်၊ နေပါလ်၊ တိဗက်စသောနယ် စွန်၊ နယ်ခြား၊ တိုင်းတပါးသို့ တိမ်းရှောင် ခိုအောင်းခဲ့သည်ကအစပြု၍၊ အထက်ပါဌာန၊ ပဓာနအဆောက်အဦတို့မှာ၊ ကြေကွဲဝမ်းနဲဘွယ်ရာ ပျက် စီးနစ်မြို့တ်သောအခြေသို့ ဆိုက်ရောက်လေရှာပြီးနောက်၊ အိမ်ကြီး အိမ်

ကြား ကြွင်းကျန်နေသေးသော ကျောက်စာများနှင့် အင်္ဂလိပ်ကျောက်စာ
ဝန်တို့၏လုံ့လဥဿာဟဖြင့်၊ တူးဖော်ရရှိသောကျောက်စာအချို့အရ၊ သိရှိ
ရသော၊ ဗောဓိပင်ဌာနနှင့်ဆိုင်ရာ၊ အလှူရှင်ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမစသည်
တို့၏အမည်နာမများကို၊ အစဉ်အတိုင်း အောက်၌ ဖော်ပြလိုက်သည်။

အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ကမ္မည်းစာ၊ ကြီး ငယ်ကိုကား၊ အထူးအရေးကြီး
သောစကားများမပါ၍၊ အချို့မူကိုမထည့်ဘဲ၊ ချန်လှပ်ထားလိုက်သည်ကို၊
စာဘတ်သူများ၊ သည်းခံကြစေလိုကြောင်း။ ။ အကျယ်ကိုလိုမူ၊ ဤစာအုပ်
အဆုံး၌ ညွှန်ကြားထားသော ကျမ်းစာမှတ်တမ်းများကို ဘတ်ရှုကြစေ
လို၏။ ။

(Barua's Gaya and Buddha Gaya. Page. 53.)

- ၁....အသောက။ ရှင်မဟာမဟိန္ဒနှင့် သံဃမိတ္တာတို့၏ ခမည်းတော်၊
မောရိယအနွယ်ဝင်၊ သာသနာ့ဒါယကာ၊ မဟာဧကရာဇ်ဖြစ်တော်
မူသော သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်၊ မဟာဗောဓိပင်ကို၊ အ
လွန်အကျူး၊ အထူးကြည်ညိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်အားလျော်
စွာ၊ ဗောဓိပင်အနီးရှိတန်ဆောင်းတော်ကြီးကို ပထမအစတည်
လုပ်လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ ။ (အကျယ်ကိုလိုမူ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ
ပြန်“ဒီဗျာဝဒါန” “အဆောကာဝဒါန” စသည်ကိုကြည့်လေ)။
- ၂....ကုရုဇီခေါ် ဒါယိကာမဟာ၊ ဣန္ဒြာဂဏိမိတြ-ခေါ်မင်း၏ မိဖုရား
ကြီး ဖြစ်၍၊ ကျောက်တိုင်အချို့နှင့်၊ ဗောဓိပင်မှ မြောက်မျက်နှာ၌
ရဟန်းတော်များ အလှူငှါ ကျောင်းတဆောင် အပြင်၊ မိမိအဘို့
ဇရပ်တဆောင်ကိုလည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ဘူးသည်။
- ၃....သီရိမာ။ အလှူရှင်ဒါယိကာမသည် အထက်အဆိုပါဒါယိကာမ
၏ အလှူပြုဘက်၊ သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ကျောက်
တိုင် လက်ရန်းများ လှူခဲ့လေသည်။
- ၄....နာဂဒေဝီ-သည်၊ ဘုရင်“ဗြဟ္မမိတြ”၏ မိဖုရားဖြစ်၍၊ အထက်၌
ပြခဲ့သော ကျောက်တိုင် လက်ရန်းမျိုးကို၊ ဘီလူးမပုံထု၍ လှူခဲ့
သည်။
- ၅....အမောဃ။ ဤဒါယကာသည်လည်း၊ ကျောက်လက်ရန်း တခု၊
လှူခဲ့ကြောင်း ကျောက်စာ တွေ့ရသည်။
- ၆....ဗောဓိရက္ခိတ-သည်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသားဖြစ်၍၊ ကျောက်လက်
ရန်း တခု လှူခဲ့သည်။

- ၇....ကျောက်စာ မထင်ရှား၍ အမည်နာမကို ကောင်းစွာမဘတ်နိုင်၊ ကျောက်လက်ရန်းတခု လှူခဲ့ကြောင်းသာ သိရသည်။
- ၈....ဝိနယဓရ ကျောင်းနေ ရဟန်းတော် တပါး။ “တြိကမလ”မင်း စိုးမိုးစဉ်၊ ခရာဇ် ၁၄၂-ခုနှစ်က၊ ကျောက်ဆင်းတုတော် နှစ်ဆူ လှူခဲ့သည်။
- ၉....မေဃဝဏ္ဏမင်း။ ဤမင်းကား၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းကို အစိုးရသော မင်းတပါးဖြစ်၍၊ ခရာဇ် ၅၀၀-၇၀၀။ အတွင်းက၊ (ဒိန္နိယ) မဂဓတိုင်းကိုအစိုးရသော သမုဒ္ဒရဂုတ္တမင်းလက်ထက်၊ ထင်ရှား စည်ကား၍၊ သံဃာ-၁၀၀၀ သီတင်းသုံးဘူးသော၊ ဗောဓိပင် မြောက်ဘက်ရှိ“မဟာဗောဓိ-သံဃာရာမ”ခေါ်ကျောင်းတော်ကို ဆောက်လုပ်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။
- ၁၀....ဗာဟိယနိ။ ခရာဇ် ၄၀၀-ကျော်စက၊ ဗောဓိပင်သို့ အဖူးအမျှော် ရောက်၍၊ မှတ်တမ်း ရေးခဲ့သူဖြစ်သည်။
- ၁၁ ...မဟာနာမ။ ဤရဟန်းတော်သည်။ ခရာဇ် ၅၀၀ - ခုနှစ်၊ ရှည်လျားသော သက္ကတဘာသာ ကျောက်စာကို ရေးသားခဲ့သူ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း အဗ္ဗဒိပ အရပ်သား ဖြစ်၍၊ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တဆူ နှင့် တန်ဆောင်းရံ တဆောင်ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်း ခဲ့ဘူးသည်။
- ၁၂....“ဓမ္မဂုဏ္ဏ” နှင့် “ဓမ္မချတ္တရသေန”။ မထေရ်နှစ်ပါးသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ (တိဿုံမြိတိရထ) အရပ်မှလာ၍၊ ကျောက်ဆင်းတုတဆူ လှူခဲ့ကြသည်။
- ၁၃....ဓမ္မဒါသ။(Dharmadas)ရုပ်တုတော်တဆူ လှူခဲ့သော သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်သည်။
- ၁၄....ဗောဓိသေန။ သီဟိုဠ်ကျွန်း-ဒတ္တဂလ္လမည်သောအရပ်မှ၊လာသော ရဟန်းတော်ဖြစ်၍ ဆင်းတုတော်တဆူ လှူခဲ့သည်။
- ၁၅....ဆဆက်။ ဗြဟ္မဏဘာသာဝင်၊ ဘင်္ဂေါပြည် (ဝင်္ဂတိုင်း)ကိုအစိုးရသော မင်းတပါး ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဗောဓိပင်နှင့် အဆောက်အဦ အချို့ကို ဖျက်ဆီး၍၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီးအတွင်း၌ မဟာဒေဝနတ်ကိုတင်ထားပူဇော်စေသူဖြစ်သည်။အဆိုပါအချိန်အခါ၌၊ ပန်ဂျပ်နယ်“ကံနောက်ဂျီ”၌၊ရာဇဝဇ္ဇာမင်း(Rajyavardhana) အုပ်စိုးလျက် ရှိလေသည်။

- ၁၆....မဟာဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်ကြီး-ဒါယကာ-ပုဏ္ဏား။ ဟူမင်း ဆန်၏ မှတ်တမ်းအရ၊ ပထမအစ၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်း လုပ်ခဲ့သော တန်ဆောင်းငယ်ကို၊ ထပ်မံ၍ ကြီးကျယ်စွာ ဆောက်လုပ်သူမှာ ပြာဟ္မဏ (ပုဏ္ဏား) ဟု ဆိုသည်။ နာမည်ကိုမူ မဖော်ပြ၍ မသိရပေ။
- ၁၇....“ဗုဒ္ဓ-ပိုခါးရ်”ခေါ် ဗောဓိပင်မှ တောင်မျက်နှာရှိ ရေကန်ကို တူးခဲ့သူ တကာမှာ၊ အဆိုပါ တန်ဆောင်းတကာ၏ ညီပုဏ္ဏားဟု အသွင် ဟူယင်ဆန်က ဆိုသည်။
- ၁၈....“ပုဏ္ဏားပန်းပုဆရာ” ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီး အတွင်းရှိ၊ ပထမ ရုပ်ပွားတော်ကို၊ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်နှင့် တသားတည်း တူအောင် ၆-လနှင့်အပြီး လုပ်ခဲ့သူ ဖြစ်၍၊ အထူး အရေးပါအရာ ရောက်သူ တဦးဖြစ်သည်။
- ၁၉....“ပူရဏဝရမာ-မင်း”။ (Purnavarma) မောရိယအနွယ်၏ အဆုံးစွန် မင်းတပါးဖြစ်သည်။ ဆဆက်မင်းနောက်၊ မဂတိုင်းကို အစိုးရ၍၊ ဗောဓိပင်ကို ပြန်ရှင်လာအောင် ပြုရပြီး၊ ကျောက်လက်ရန်း အကာ အရံကို လုပ်ခဲ့သော ဗုဒ္ဓဘာသာ မင်းတပါး ဖြစ်သည်။
- ၂၀....“အသွင်-ဟူယင်ဆန်” တရုပ်ပြည်ကြီးမှ၊ ခရာဇ် ၆၃၇-ခုနှစ် လောက်တွင်၊ ဗောဓိပင်သို့ ကြွရောက် ဖူးမျှော်ပြီး၊ အလွန်အရေးကြီး အသုံးဝင်သော၊ မှတ်တမ်းကို ရေးသား၍ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ ထားခဲ့သော ကျေးဇူးရှင် ရဟန်းတော်တပါးဖြစ်၍၊ ဘယ်တော့မှ မေ့နိုင်ဘွယ်ရာမရှိကြောင်း။
- ၂၁....ဣတဆိ’နှင့် နောက်ပါများ။ တရုပ်ပြည်၊ ကိရိယာနယ်မှ၊ တချို့တောင်ဘက်မှ ရေလမ်းဖြင့်၎င်း။ တချို့မြောက်ဘက်မှကုန်းလမ်းဖြင့်၎င်း ဗောဓိပင်သို့လာရောက် ဖူးမျှော်ခဲ့သူများဖြစ်ကြသည်။
- ၂၂....ပြာချာတကီရတိ။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်၍၊ ဗောဓိပင်သို့ ခရာဇ် ၆၀၀-၇၀၀။ အတွင်းက ကြွရောက်ပြီးလျှင်၊ ပလ္လင်တော်အနီး၌ တန်ဆောင်းသစ် တဆောင် ဆောက်ခြင်း။ ပထမ တန်ဆောင်းတော်ကြီးကို ထုံးသုတ်ခြင်း။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ သွန်းလုပ် ယူဆောင် လာသော ကြေးဆင်းတုနှင့် မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်ကြီး အတွင်းရှိ ဆင်းတုတော်ရှေ့၌ ထောပတ်

(ဆီမီးခွက်)တခွက်စီ၊ အမြဲတန်းထွန်းညှိပူဇော်ခြင်း၊ မဟာဗောဓိ သံဃာရာမ ကျောင်းကြီး၌ ရေထောင်ကန် တခုကို ပြုစုလှူဒါန်း ခြင်း စသော ကောင်းမှုများစွာ တို့ကို၊ ကမ္ပည်းရေးထိုး လှူဒါန်း ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ဖြစ်သည်။

၂၃....ဥဒယသီရိ။ အထက်ပါ ရဟန်းတော်နှင့် အတူ၊ မိမိ၏မယားနှင့် သားကိုပါ ခေါ်၍ ဘုရားဖူး လိုက်ပါလာသူ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ဥပါသကာတယောက်ဖြစ်၍၊ ဘုရားဆင်းတုတော်တဆူ လှူဒါန်း ထားခဲ့လေသည်။

၂၄....ကေသဝ။ ဓမ္မပါလမင်း၏ နန်းစံ ၂၆-နှစ် မြောက်တွင်၊ မဟာ ဗောဓိအနီး၌ နေသော၊ ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတဦးအလှိုငြါ၊ ခေါင်းလေးလုံး ပါသော မဟာဒေဝ (ကျောက်) နတ်ရုပ်ကို မဟာဗောဓိ တန် ဆောင်းတော်ကြီးအတွင်း၌ ထည့်သွင်းတည်ထားခဲ့သူဖြစ်သည်။ ကျောက်စာ၌၊ ၎င်းသည် “ဥဇ္ဇဝလ” မည်သော ကျောက်ဆစ် သွား၏သားဟု ဆိုသည်။

၂၅....ပုဏ္ဏဘဒ္ဒမင်း(Purnabhadra)သိန္ဓုပြည်ကို အစိုးရသော ဗုဒ္ဓ ဘာသာမင်းတပါးဖြစ်၍၊ ရုပ်ပွားတော်သုံးဆူကို ထည့်သွင်းပူဇော် ရန်၊ ဂန္ဓကုဋိုတိုက် တတိုက် တည်လုပ်ခဲ့သည်။

၂၆....တုဏ္ဏ။ ရဋ္ဌကုဋု-အနွယ်ဝင် ဗုဒ္ဓဘာသာမင်းတပါးဖြစ်၍၊ ဂန္ဓကုဋို တိုက်တတိုက် ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့သည်။

၂၇....ကျိ-အိ။ “ဟန်” အနွယ်ဝင်မင်းများ အုပ်စိုးစဉ်က၊ ဘုရားဖူးရန် ၂-ကြိမ်တိုင်ရောက် ဖူး၍၊ ဒုတိယ အကြိမ်၌၊ “ဟေ-တဆီနှင့် ကွန်-ဖုံ” မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆောင်ကျင်းလာသူ တရုပ် ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်သည်။

၂၈....ယုန်-ရှု။ တရုပ်ပြည် အနောက်ဘက် ပိုင်း၌ သီတင်း သုံးသော ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်သည်။ ဗောဓိပင်မှ မြောက်မျက်နှာ၊ ခြေ ထွမ်း သုံးဆယ်ခန့် အကွာ၌၊ တသောင်းသော ဘုရားရှင်တို့အား ရည်မှတ်၍ ကျောက်စေတီတဆူကို တည်လုပ်ခဲ့သည်။ အိန္ဒိယ၌၊ “ဆုံဂ” အနွယ်ဝင်မင်းများ အုပ်စိုးစဉ်၊ (ခရာဇ် ၁၀၂၁-ခုနှစ်က) လာရောက်၍၊ ပထမ အကြိမ်တွင်၊ ကျိယန်-ဆိယာ-ပိယာ နှင့် တွေ့ဆုံ သိကျွမ်းခဲ့သည့်ပြင် ဒုတိယ အကြိမ်၌ “ဣကျိန်-နှင့်-ဣ လိန်” မည်သော ရဟန်းတော်နှစ်ပါးလည်း ပါလာသည်။

- ၂၉....“ကျိယန်-ဆိယာ-ဝိယာ”။ ဤတရုတ်ရဟန်းတော်သည်၊ မွန်ပြ
 ခဲ့သော “အသျှင်-ယုန်ရှု” မရောက်မီကပင် ရောက်ရှိနေ၍၊ ဗုဒ္ဓ-
 ဓမ္မ-သံဃာ၊ (ရတနာသုံးပါးကို) ချီးကျူးဘွဲ့ဆိုထားခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်
 ဖြစ်သည်။
- ၃၀....ဣကျိန် နှင့် ဣလိန်။ အထက်ပါ“ယုန်ရှု” နှင့် ပါလာ၍ အပရာဇိတ
 ပလ္လင်ပေါ်၌ ခင်းထားရန်၊ ရွှေခြည်ထိုး၊ ပိုးထည် တထည်ကို လှူ
 ဒါန်းသည့်ပြင်၊ ကျောက်စေတီရံ တဆူကိုလည်း တည်လုပ်ခဲ့
 ကြောင်းကို၊ သိခြားကျောက်စာ ထိုးထားခဲ့ကြလေသည်။
- ၃၁....ယူ-ဝိန်။ တရုတ်ပြည် - အရှေ့ပိုင်းသား ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်
 သည်။
- ၃၂... ဟူဒိ-ဝင်။ ဆုံဂ်-အနွယ်ဝင် မင်း၊ မိဖုရား၏ ကိုယ်စားအဖြစ်ဖြင့်၊
 ခရာဇ် ၁၀၃၃ - ခုနှစ်၌၊ ကြွရောက်လျက်၊ ဗောဓိပင် အနီး၌၊
 စေတီရံတဆူ တည်ခဲ့လေသည်။
- ၃၃....ကျန်စစ်သား။ ပုဂံပြည်၌ စိုးစံခဲ့သော မြန်မာမင်းတပါး ဖြစ်၍၊
 ဗောဓိပင် တန်ဆောင်းတော်ကြီးကို ပြုပြင်ရန် အားထုတ်တော်
 မူခဲ့ရာ မအောင်မြင်ခဲ့ဟု ဆိုသည်။(See Gaya and Buddha
 Gaya, P. 58.)
- ၃၄....“သီရိဓမ္မရာဇဂုဏ” ရခိုင်ကျောက်စာ၌ပါသော၊ မြန်မာရဟန်း
 တော်တပါးဖြစ်သည်။
- ၃၅....ထေရ-ကဿပ။ အထက်ဆရာတော်၏ အန္တောဝါသိကတပည့်
 ကြီးဖြစ်သည်။
- ၃၆....အလောင်းစည်သူမင်း။ ကျန်စစ်မင်း၏ထီးနန်းအမွေကိုဆက်ခံသူ
 မင်းတပါးဖြစ်၍၊ ၎င်း၏တိုက်တွန်းချက်အရ၊ ရခိုင်မင်း၊ လက်ယာ
 မင်းနန် (မင်းလက်ယာ) သည်၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီးနှင့်တကွ၊
 အဆောက်အဦ များစွာကိုမွမ်းမံပြုပြင်ကာ၊ ကျောက်စာ ထိုးစေ
 ခဲ့သည်။
- ၃၇....လက်ယာမင်းနန်။ အလောင်းစည်သူ၏ အဆွေတော် ရခိုင်မင်း
 ဖြစ်၍၊ ၎င်း၏ အမိန့်အရ ထိုးထား ခဲ့သော ကျောက်စာကို၊
 ကျောက်စာနံပါတ် (၁၃) တွင်ကြည့်လေ။
- ၃၈....ပြူသခင်၊ ရထ၊ ဝရဒဿီ။—ပြူသခင်ကား၊ နယ်စားမင်းသား။
 ရထကား၊ အမတ်ကြီး။ ဝရဒဿီကား၊ မင်းဆရာဘုန်းကြီး။

ဤသုံးဦးသော သူတို့သည်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၄၆၇-ခုနှစ်၌၊
မင်းလက်ယာဖက် အမိန့်အရ၊ ရခိုင်ပြည်မှ ပထမလာရောက်ပြုပြင်
ခဲ့သူများဖြစ်ကြသည်။

၃၆....ထီးလို-မင်းလိုမင်း။ ဤသည်ကား၊ ပုဂံ (ပေါက်ကံ) ပြည်ကြီး၌
ထီးနန်းအုပ်ချုပ်၍၊ ပုဂံ၌ မဟာဗောဓိစေတီတည်သော မင်းဟု
ဆိုသည်။(ပုဂံ-ကျောက်စာကိုကြည့်လေ)။

၄၀....အသောကဝလ္လ။ (Asokavalla.)-ဆိဝါလိက (ဆပါဒလက္ခ)
ပြည်နယ်ကို အစိုးရသော၊မဟာယာနဂိုဏ်းကို ကြည်ညိုသူမင်း
တပါးဖြစ်၍၊ကသ္မိရ-ပဏ္ဍိတ-စန္ဒောပါဒီ၊၏တောင်းပန်ချက်အရ၊
မဟာဗောဓိ၌ ကျောင်းဆောက်လှူဒါန်းလျက်၊ ကပ္ပိယဒါယကာ
“မာမက”နှင့် အစောင့်“ဟရိစန္ဒြ”တို့ကိုလည်း၊လက္ခမဏသေန
ခုနှစ် ၅၁-တွင်ထားခဲ့သည်။

၄၁....ပုရသျှိတမဒါသ-မင်း။ ကမာနယ်ကို အစိုးရသော မင်းတပါး
ဖြစ်သည်။ ဗောဓိပင်၌ ဂန္ဓကုဋ်တိုက်တဆောင် ဆောက်လုပ်လှူ
ဒါန်းခဲ့ကြောင်းကို၊သာသနာနှစ်-၁၈၃၁-ခုနှစ်၊ဇူလိုင်လ၌မည်သော
ပုဂ္ဂိုလ် ရေးသားစီကုံးခဲ့သော စာ၌တွေ့ရသည်။

၄၂....ဆဟဏဆာန။ (သဟဏသာန)။အသျှိကဝလ္လမင်း၏ညီ။ဒသ
ရထမင်း၏ ရွှေတိုက်စိုးအမတ်ဖြစ်၍၊လက္ခမဏသေန-ခုနှစ်၊၇၄
တွင်၊မဟာဗောဓိ၌ အလှူကြီးပေးခဲ့သည်။

၄၃....ဝိရယိန္ဒြ။ သမတတ္တနယ်သား၊ သောမပူရ-ကျောင်းနေ၊ မဟာ
ယာန ရဟန်းတော် တပါး ဖြစ်၍၊ အဝလောကိတေ သွရနှင့်
မေတ္တေယျဘုရားလောင်း ခြံရံထားသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တဆူ
ကို ပေးလှူခဲ့သည်။

၄၄....ဓမ္မစေတီမင်း။ ဝဲခူး၌ ကလျာဏီသိမ်-ကျောက်စာကို ရေးထိုး
လှူဒါန်းခဲ့သော မင်းဖြစ်သည်။ မဟာဗောဓိ- တန်ဆောင်းတော်
ကြီးပုံကို ရေးကူးယူခဲ့ရန် ကိုယ်စားလှယ် လွှတ်ဘူးသည်။

၄၅....သီရိ-ဓမ္မရာဇဂုရု။ ဆဟဒေဝိဒမင်း၏နောင်တော် မြန်မာရဟန်း
တော်တပါးဖြစ်၍၊ (လက္ခမဏသေန) သက္ကရာဇ်-၃၆၇-ခုနှစ်
တွင်၊ကြေးထီးကြီးတလက်ကိုတင်လှူခဲ့ဘူးသည်။

၄၆....ထာကုရ။ ထာကုရာနီ။ သိန္ဓု၊ သို့မဟုတ် ပန်ချပ်နယ်မှ ခတ္တိယ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုရားဖူးများ။ ဟိန္ဒူ သက္ကရာဇ် ၁၃၅၆-၁၃၇၈၊
အတောအတွင်း၌၊ အလှူဒါန ပြုခဲ့ဘူးသည်။

၄၇ ... ဖိနဒါသ။ ဒိန္နိယ-“မူလတန်” နယ် ‘ပရဝတ’ အရပ်သား၊ ပညာ
တတ် ဘုရားဖူးတဦးဖြစ်၍၊ ကျောက်လက်ရန်း၌ ကျောက်စာ
စီကုံးရေးထွင်းထားခဲ့သည်။

၄၈.... ငပေတူ-နှင့်-ငကွေး။ ဆင်ဖြူရှင်မင်း၏ကိုယ်စား၊ လာရောက်လှူ
ဒါနီးလျက်၊ ကျောက်စာ ရေးထိုးထားခဲ့ကြသည်။

၄၉.... ဘိုးတော်ဘုရားသည်လည်း၊ ဗောဓိပင်သို့မှူးမတ်ကိုယ်စားလည်
တရုကို လွှတ်ဘူးသည်ဟုဆို၏။

၅၀.... ဘကြီးတော်ဘုရားသည်။ မဟာဇေယသကြီးအမတ်ကိုလွှတ်၍
လှူဒါနီး ကျောက်စာ ထိုးစေခဲ့သည်။ ။ (မြန်မာ ကျောက်စာ
နံပါတ်-၁၅-ကိုကြည့်)။

၅၁.... ဂေါပပါလ-နှင့်-ဓမ္မသီဟ။ ဘင်္ဂေါလီ ပန်းရံဆရာနှစ်ယောက်။
မင်းတုန်းဘုရင် လက်ထက်၊ ဗောဓိပင်ကို ပြုပြင်စဉ် ပါလာကြ
သည်။ (ဘင်္ဂေါပြည်၊ လက်ဖတင်နှင့်-ဂေါဝါနာ-အိဒင်၏လက်
ထက်ဖြစ်သည်)။

၅၂.... မင်းတုန်းဘုရင်။ ဗောဓိပင်သို့ ခရုဇာ ၁၈၇၆-ခုနှစ်၊ ကိုယ်စား
လည် လေးဦး လွှတ်၍၊ ၎င်း ကိုယ်စားလည်တော်များသည်
ခရုဇာ ၁၈၇၇-ခု၊ ဇန္နဝါရီလ၊ ဗောဓိပင်သို့ ဆိုက်ရောက်လျှင်
ရောက်ခြင်း၊ မဟန့် ထံမှ “စိုင်ရှင်” တောင်းလျက်၊ ဗောဓိပင်၊
တန်ဆောင်းတော်နှင့် မဟာရံတံတိုင်း စသည်တို့ကို ပြုပြင်ကြ
ရာ၊ စည်းစနစ် မကျနသဖြင့်၊ ဗြိတိသျှအစိုးရက ပိတ်ပင် တား
မြစ်ခဲ့သည်။ ရဟန်းတော်များ အတွက် ကျောင်းတဆောင်ကို
လည်း ဆောက်ခဲ့၍ ယခုတိုင်ရှိသေးသည်။ (မင်းတုန်းဘုရင်နှင့်
ဗောဓိပင်ဌာန-အခန်းကို ကြည့်ပါ)။

၅၃.... ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ်။ မစ္စတာ-ဘဂ္ဂလား။ မစ္စတာ-အိဒင်၏
အမိန့်အရ၊ ခရုဇာ ၁၈၈၀-ခုနှစ်၊ မဟာဗောဓိ စေတီတော်ကို
ယခု အခြေ အနေ ရောက်အောင် ပြုပြင် ပေးခဲ့သည်။ ။
(Cunningham's Mahabodhi, Preface, P. V. နှင့်
Mitra's Buddha Gaya, Pls. V-X. ကို ကြည့်ပါလေ)။

၅၄... သီပေါမင်း။ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၁-ခုနှစ်၌ အမတ်များကို

စေလွှတ်လျက်၊ ကျောင်းတဆောင် ဆောက်လုပ်စေခဲ့သည့်ပြင်။
မဟန့်အား၊ ကွမ်းဘိုးသက်သက် ၄၄ ၁၀၀၀- လှူဒါန်းသည်။
(ရတနာဂီရိ-မှတ်တမ်းတွင်ကြည့်)။

အဆုံးစွန်ပြုပြင်ခဲ့သူ။

ရှေးဗုဒ္ဓ မြတ်စွာ ဘုရားသခင် သက်တော် ထင်ရှား ရှိစဉ်က အစ ပြု၍၊
ခရာဇ် ၁၂၀၀- ခန့်အထိ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုရင်၊ သူဌေး၊ သူဆင်းရဲတို့
သည်။ သာသနာတော်၏ ဂုဏ်ကြက်သရေ ဖြစ်သော ဤတန်ဆောင်း
တော်ကြီးကို ဆက်ကာ ဆက်ကာ ပြုပြင် စောင့်ရှောက် လာခဲ့ပြီးနောက်။
ခရာဇ် ၁၂၀၀-ခုနှစ်သို့ အရောက်တွင်ကား၊ မဇ္ဈိမ၌ သာသနာတော် လုံးဝ
ကွယ်ပ သွားလေပြီဖြစ်သဖြင့်၊ ဆက်လက် စောင့်ရှောက်မည့် တိုင်းရင်း
သား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရဟန်းရှင်လူများ မရှိတော့ပေ။ တခါတရံ၊ ဖော်ပြခဲ့
သည့် အတိုင်း၊ မြန်မာ၊ ရခိုင်ဘုရင်များက ကိုယ်စားလည်တော်များကို
စေလွှတ်လျက် ကျောင်းတော် တန်ဆောင်းတော်များကို ပြုပြင်ရန် အ
လို့ငှါ၊ များပြားသော ရွှေငွေ ကျောက်သံ ပတ္တမြားတို့ကို ပေးပို့လှူဒါန်း
ဘူးသည်ကား မှန်၏။ သို့သော် အဆိုပါ စေတမန် တို့သည်၊ နှစ်ရှည်၊
လူများနေထိုင်၊ ပြုပြင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ဘဲ၊ သင့်တော် သလိုသာ ပြုပြင်
ခဲ့ကြပြီးနောက်၊ ဘုရားအား ရည်စူးလှူဒါန်းလိုက်သော အဘိုးတန်ရတနာ
များကို၊ ၎င်းဘုရားအနီးရှိ၊ ဝိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရသေ့ (မဟန့်) အား လွှဲအပ် လှူဒါန်း
ထားခဲ့ကြလေသဖြင့်၊ “ဆင်ဖြူတော်ကိုမှီ၍၊ ကြံ့ရတ်”သော မဟန့်မှာ၊ က
တညတ၊ ကတဝေဒိ- ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အပထား၍၊ ၎င်းဥစ္စာများနှင့် ရင်း
နှီး ကြီးပွား နေလေရာ၊ နှစ်ပေါင်း ၆၀၀- ကျော် အတောအတွင်း၌၊ တန်
ဆောင်းတော်ကြီးမှာ၊ အမိုးပြာသာဒ်၊ အထပ်ထပ်သော အချွန်အတက်၊ ဘုံ
အဆင့်၊ စမုခံဆောင် အချို့ပါ ပျက်စီး၊ ယိုယွင်း၊ ဒိုမင်းနေသည်ကို၊ သုတေ
သနာ၊ ဗဟုသုတ ပညာများကို ရှာဖွေ စုဆောင်း တတ်သော အင်္ဂလိပ်
ကျောက်စာဝန်၊ “ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ်” စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အစီရင်
ခံချက်အရ၊ ခရာဇ် ၁၈၈၀-ခုနှစ်က ရှိနေသော၊ ဗင်္ဂလားမြို့၊ လက်ဖတင်
နှင့် ဂေါ်ဝါနာမင်းကြီး၊ ဆာ· အရှလေ-အီဒင် (Sir. Ashley Eden.) ၏
ညွှန်ကြား ချက်ကြောင့်၊ ဤမျှ ကောင်းမွန်သော အခြေအနေသို့ ရောက်
အောင်၊ အစိုးရစရိတ်ဖြင့်၊ ပထမမူ အတိုင်း၊ ပြုပြင်ပေးခဲ့ကြသော အဆိုပါ
ပုဂ္ဂိုလ်တရု၏ စိတ်ထားကို၊ ချီးကျူး၍ ကုန်နိုင်ဘွယ်ရာ မရှိတော့ကြောင်း။

ထိုစဉ် ကာလ၊ ကာလကတ္တားမြို့မှ ထုတ်ဝေသော၊ အင်္ဂလိပ်
(Englishman.) ခေါ် သတင်းစာ၌၊ ထည့်သွင်း ဖော်ပြခဲ့ဘူးသော- မဟာ
ဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်ကြီးဆိုင်ရာသတင်း ဆောင်းပါးကို၊ ၎င်းစာအား
အတိုင်း ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

(See-B. N. Barua's *Gaya and Buddha Gaya*, p. 39.)

Such was the temple as it appeared in its ancient glory at the time of Hwen Thsang's visit. There were, as we shall see anon, repairs and alterations from time to time. In spite of repeated efforts made by the Buddhists for the preservation of their greatest known shrine in India in its pristine glory, it fell hopelessly into a ruinous state by the middle of the last century, and but for the laudable restoration work undertaken by Mr. Beglar and General Cunningham in 1880 at the instance of Sir Ashley Eden, the then Lieutenant Governor of Bengal, we would have seen nothing but a bewildering state of ruin, courting a most pathetic description and accidental newspaper notice such as one published in the *Englishman of Calcutta*:—

“The whole of the plinth and lower mouldings buried under accumulation of rubbish; the floor of the sanctum and of the great hall in front 4 feet lower than the level of rough stone-floor laid by the Burmese, who had partially cleared away the heaps of rubbish in front,—the great hall roofless; the half-hall, or porch of the second storey, roofless; the whole of the front of the temple above the level of the third chamber fallen, disclosing a great triangular gap, about 20 feet high and 12 feet wide at best; the stairs leading up from lowest floor or ground floor or terrace, from which the towers spring, roofless., the whole of the facade of the platform to the east a mound of ruins; the whole south facade of platform ruinous, but retaining here and there portions of original work; the entire west face of the platform of the temple buried under rubbish, which itself was held up by a revetment wall, 32 feet high, of plain brick and mortar, unplastered, and looking for all the world like a dilapidated jail wall,”

မဟာဗောဓိပုတ္တကထာ။

မဟာဗောဓိ ခေတိတော်ကြီး မပြုပြင်နိုင်ပုံ။
ချောက် ၁၈၆၃ - ခုနှစ်က၊ ရိုက်ထားသောပုံ။

လို့ပြင်၊ ဒီစကြိုတ်အင်ဂျင်နီယာနှင့် ဂယာအရေးပိုင်၏စာတို့ဖြင့်လည်း၊ အဆီပါ တန်ဆောင်းတော်ကြီးသည်၊ အစိုးရများ မပြုပြင်မီက၊ စမုခ် (စောင်းကူး) အရိုးစသည်တို့ကို၊ သာမညအင်ဂျင်နီယာများနှင့်၊ ပေါ့လျော့စွာ၊ ပြုပြင်မည်ဆိုပါက၊ ရုတ်တရက်၊ ပြိုကွဲကျလောက်သော အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်နေကြောင်းတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ ဘတ်ရှု သိရှိရသည်။ (တန်ဆောင်းတော်ကြီး၊ မပြုပြင်မီက ဓာတ်ပုံကိုကြည့်လေ)။

မင်းကြီးကြီးမှာ၊ သာသနာတော်ကြီးကို အထူး ကြိုးပမ်းစေလိုသော ဆန္ဒ အားကြီးလှသော မင်းတပါး ဖြစ်သည့်အတိုင်း မိမိစံနေတော်မူရာ၊ မြန်မာတိုင်းပြည် အတွင်း၌၊ အထူးထူးသော အလှူဒါနနှင့် တကွ၊ ပထမတန်းစား၊ ယခုကာလပညာရှိများ အားလုံးကပင်၊ ချီးမွမ်းအံ့ဩကြရသော၊ ပိဋကတ်သုံးပုံ ကျောက်ထက်အက္ခရာ တင်တော်မူခဲ့သော ကိစ္စအဝဝကို ပြုပြီးသည့်နောက်၊ သာသနာတော် မဇ္ဈိမသို့၊ တဖန် ပြန်ရောက်စေလိုသော ဆန္ဒအားကြီး လှသောကြောင့်၊ အထက်ပါ မှူးမတ်များကို၊ များစွာသော အလှူတော် (နန်းသုံး-အဘိုးတန် ကျောက်သံပတ္တမြား)၊ ရွှေ၊ ငွေကို လုပ်သော ပန်းကုံး ပန်းခိုင်များနှင့်တကွ၊ ခရာဇ် ၁၈၇၄-ခု၊ မြန်မာ (ဧကာဇာ ၁၂၃၆ - ခုနှစ်) စေလွှတ် လှူဒါန်းစေခဲ့သည့်ပြင်၊ ထိုထို သိန်းသန်း ကုဋေတန်သော ဒေယျဓမ္မ၊ ဒါတဗ္ဗဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကိုလည်း၊ ဗောဓိပင်စောင့်၊ ဟိန္ဒူ၊ မဟာန္တကီ - ဇော်ဂျီအား၊ ပရိဘောဂ၊ တိုက်အိမ်ကြီးနှင့်တကွ၊ လုံချုံစွာ၊ မပျောက်မပျက်ရအောင် စောင့်ရှောက်ပေးရန်၊ ရှေးသူတော်ကောင်းများပီပီ၊ ယုံကြည်လွှဲအပ်တော်မူခဲ့လေသည်။

ဤမျှသာမဟုတ်သေး၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၆-ခုမှသည်၊ နတ်ရွာစံသော ၁၂၄၀-ခုနှစ်တိုင်အောင်သော နှစ်ပေါင်း ၄-နှစ် အတောအတွင်း၌လည်း၊ မပြတ်မလပ်၊ မဟာဗောဓိဌာနရှိ ပျက်စီး ယိုယွင်း နေသော ရှေးဟောင်း ကျောင်း၊ ကန်၊ စေတီများကို၊ ကြေး ငွေ ပိုက်ဆံအမြောက်အများ အကုန်ခံလျက် ပြုပြင်မွမ်းမံ စေတော်မူခဲ့သည်။ ဤပြုပြင် မွမ်းမံသောကိစ္စသည်၊ မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံပြီးသည့်နောက်၊ သားတော် “သီရိပဝရာ ဒိတျာလောကာဓိပတိပဏ္ဍိတမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ” တံဆိပ် နာမံတော်ရှိသော သီပေါမင်းလက်ထက်တိုင်အောင်ပင် ဆက်လက် လုပ်ကိုင်ဆဲရှိနေကြောင်းကို၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-အမှုတွဲနှင့် သီပေါဘုရင်၏ မိန့်ကြားချက်တို့ဖြင့် သေချာစွာ သိရှိရသည်။

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၆-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလ အတွင်း၊ ခုနစ်
ယာဉ်မွန် မီးသင်္ဘောတော်တွင် တင်လျက်၊ ဗောဓိပင်သို့လှူဒါန်းပူဇော်တော်
မူလိုက်သော ပဓာနအဘိုးတန် ပစ္စည်းစာရင်းမှာ၊ ၎င်းဘုရင်မင်းမြတ်၏
ကျောက်စာအရ။

(၁) စိန်လုံးရေ		၅၁၁။
(၂) မြဲလုံးရေ		၃၁၁။
(၃) ကျောက်နီလုံးရေ		၃၉၆၆။
(၄) ပုလဲလုံးရေ		၆၂၃။
ပေါင်းလုံးရေ = ၅၄၁၁။		

အထက်ပါ ကျောက်သံပတ္တမြားများမှာ၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ပဓာနအလှူ
တော်မျှသာဖြစ်၍၊ တခြားမိဖုရား၊ မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ မှူးမတ်၊ သေနာပတိ
တို့က၊ ပါဝင်လှူဒါန်းလိုက်သော အလှူတော်များစွာပင် ပါရှိသေးကြောင်း။
ဤပြခဲ့သော ပစ္စည်းများမှာ၊ လူမြင်လျှင် လိုချင်တပ်မက်စေတတ်သောအရာ
များ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ဘာသာခြား၊ ဘဏ္ဍာတော်ထိန်း မဟန့်ကြီးကို၊ သူ
ဌေး၊ ရာဇာဖြစ်အောင် ကူညီစောင့်မခံသည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ဘုရား
ကျောင်းကန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားဖူးတို့အား တစုံတရာ ကျေးဇူး မပြု
သည့်ပြင်၊ ယခုအခါမှာ၊ အဆိုပါဥစ္စာပိုင်ရှင် မဟန့်သည်၊ ဘုရားပုထိုးနှင့်
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက်၊ အနှောင့် အယှက်ကြီး တခု ဖြစ်နေလေပြီ။ “လှူ
တတ်မှ၊ မြတ်၍၊ အစဉ်ထာဝရ လှူရကျိုး နှစ်သည်” ဟု ကျွန်ုပ် မှတ်ယူ
သင့်၏။

မင်းတုန်းဘုရင်နှင့် ဗောဓိပင်ဌာန။
ဗုဒ္ဓဂယာ-အမှုတွဲမှ ထုတ်နှုတ်ဖော်ပြချက်။

(၁၈၇၅-ခု ဇန်နဝါရီလ ၁၅-ရက်နေ့စွဲနှင့်)

ဂယာမြို့၊ ဒိစတြိတ်တရားသူကြီး။(A. V. Palmer.) ထံမှ၊ ဗုဒ္ဓဂယာ
မဟန့် “ဟေမနာရာယန်ဂိရ်” ထံသို့ ပေးစာ၌၊ “အိန္ဒိယ-ဘုရင်ခံချုပ်ကြီး
ထံမှ၊ ၁၈၇၂-ခုနှစ်က မြန်မာဘုရင်ထံသို့ လက်ဆောင်တော်များ ပေး
ဆက်လိုက်ရာ၊ ယခုတဖန် မြန်မာဘုရင် (မင်းတုန်းမင်း)ထံမှ ပြန်၍ လက်
ဆောင်တော်များနှင့်တကွ ဗောဓိပင်၌လှူဒါန်းရန် အလှူတော်ပစ္စည်းများကို
အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်များ လက်သို့ အပ်နှင်းတော်မူလိုက်သည့်ပြင် ဗောဓိပင်
အား ဘုရင့်ကိုယ်စား ပူဇော်ရာ၌၊ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ကြီးက၊ တတ်စွမ်း

သလောက် ကူညီ စောင့်ရှောက် စေလိုကြောင်း၊ ထို့ပြင် မြန်မာဘုရင် သည်၊ ဗောဓိပင်ပတ်လည် ပျက်စီး ယိုယွင်း နေသော အဆောက်အဦများ ကိုလည်း ပြင်ဆင်၍၊ အမြဲတန်း ပူဇော်ရန် ကိုယ်စားလည် ၂-ယောက် ထားလိုကြောင်း။ မဟန့်က ဘယ်လိုသဘောရသည်ကို စာအမြန် ပြန်စေ လိုကြောင်း” ဖော်ပြထားသည်။

ခေလွတ်သောကိယိဓားလည်တော်များ။

- (၁) ခြောင်ထွမြှိုစား-ဝန်ထောက် မင်းကြီး-သိရိမဟာဇေယျသူ။
- (၂) စာရေးကြီး-နေမျိုးမင်းထင်စည်သူ။
- (၃) အမှာရေး-နေမျိုးမင်းထင်ကျော်ခေါင်။

မှတ်ချက်။ ။ကျောက်စာထဲ၌မပါသော “နုရသီ-ဒိန်-တိဆိသောဒ်” မည်သော သူတယောက်၏ အမည်ကို အစိုးရ အမှုတွဲ၌ တွေ့ရသည်ကို ထောက်ကာ ဤလေးယောက်မြောက် သူသည်၊ နိုင်ငံခြားသား စကားပြန် တဦးဖြစ်လိမ့်မည် ထင်သည်။

ခရာဇ် ၁၈၇၅-ခု၊ ဇန္နဝါရီလ ၁၈-ရက်နေ့စွဲနှင့် မဟန့် “ဟေမ-နာ ရာယန်-ဂိရ်” ထံမှ၊ အရေးပိုင် ထံသို့ ပြန်စာ၌.... “အရှင်ဘုရား၏ အမိန့် အော်အားလျော်စွာ၊ မြန်မာဘုရင်က၊ မဟာဗောဓိစေတီတော်ဝန်းအတွင်း ပြုပြင်လိုသည်ကို၊ ဘုရားကျွန်တော်မျိုး တစုံတရာ မကန့်ကွက်လိုပါ။

- (၁) မြန်မာဘုရင် အလိုရှိသလို ပြုပြင်နိုင်ပါသည်။
- (၂) မြန်မာဘုရင် သဘောတော်အတိုင်း၊ ဗောဓိပင်ကို ပူဇော်ရန် ကိုယ်စားလည် နှစ်ယောက် ထားနိုင်ပါသည်။

သို့သော်၊ ဖော်ပြလိုသည်မှာ၊ ဗောဓိပင်အောက်၌ ဟိန္ဒူ ယာဇ် ကျင်းနှင့် နတ်ရုပ်များ ထားရှိပါသဖြင့်၊ ၎င်းအရာဝတ္ထုများကို မထိ ခိုက် (မဖျက်ဆီး) စေဘဲ၊ ဘုရင့် သဘောကျသလို ပြုပြင် နိုင်ပါ ကြောင်း။

အထက်ပါ အမျိုးစာကို၊ ဘင်္ဂေါ အစိုးရ အတွင်းဝန်ထံမှ၊ မန္တလေး မြို့နေ၊ အင်္ဂလိပ်သံအမတ် “လက်ဖတင်နင်-ကိုလိုနယ်-အိချ်-ဂျေ-ဒမ်ကမ်” (Lt.-Col. H. J. Duncan.) ထံ ပေးပို့လိုက်သည့် အတိုင်း၊ မန္တလေး သံအမတ်က၊ အိန္ဒိယအစိုးရ အတွင်းဝန်ထံသို့၊ “ကာလကတ္တားမြို့၌ ရှိနေ သော၊ အမတ်ကြီး နေမျိုးမင်းထင်စည်သူအား၊ အဆိုပါအမှုကိစ္စ၌ ဘုရင်ခံ ချုပ်ကြီးက၊ ကူညီရန်နှင့် နိုင်ငံခြားဝန်ကြီး (ကင်းဝန်မင်းကြီး)၏ အလုပ်

ကိစ္စ အစီအစဉ်ကို အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ဆိုပေးလိုက်ကြောင်းကို၊ ၁၈၇၅-ခု၊
ဩဂုတ်လ ၂၃-ရက် နေ့စွဲဖြင့် ရေးသားလိုက်လေသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ စာပါ အလုပ် အစီ အစဉ် အကျဉ်းချုပ်မှာ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၃၂ - ခု၊ ဝါခေါင် လကွယ်နေ့၊ (၁၈၇၅ - ခု၊
ဩဂုတ်လ ၁၈-ရက်)။

(၁) ဗောဓိပင်ပတ်လည် ပျက်စီးယိုယွင်းနေသော မဟာရံတံတိုင်းကို
ပြုပြင်ရန်။

(၂) သိရှိဓမ္မာသောကမင်းကြီး တည်ခဲ့သော စေတီတော်ကြီးကို ပြု
ပြင်ရန်။

(၃) ခိုင်မာသော အဆောက်အဦတစ်ခုဖြင့်၊ ဗောဓိပင်၏ လကျောကိုင်
ကို ထောက်ခံ ထားရန်။

(၄) ဗောဓိပင် မဟာရံတံတိုင်းအတွင်းရှိ၊ ရတနာသုံးပါးနှင့်သက်ဆိုင်
သော အဆောက်အဦဟူသမျှကို ပြုပြင်ရန်။

(၅) ဗောဓိပင်အနီး၌၊ ဘုရင်၏ကိုယ်စား ရဟန်းတော်အပါး ၂၀-ခန့်
သီတင်း သုံးနိုင်လောက်သော ကျောင်းတဆောင် ဆောက်ရန်။
(အဆိုပါ ရဟန်းတော်တို့သည်၊ အမြဲသီတင်းသုံးကာ၊ “စေတီ
ယင်္ဂဏ”ဝတ်ကို ပြုကြပေလိမ့်မည်)။

(၆) အဆိုပါကျောင်းကို တံတိုင်းဖြင့် ကာရံထားရန်။

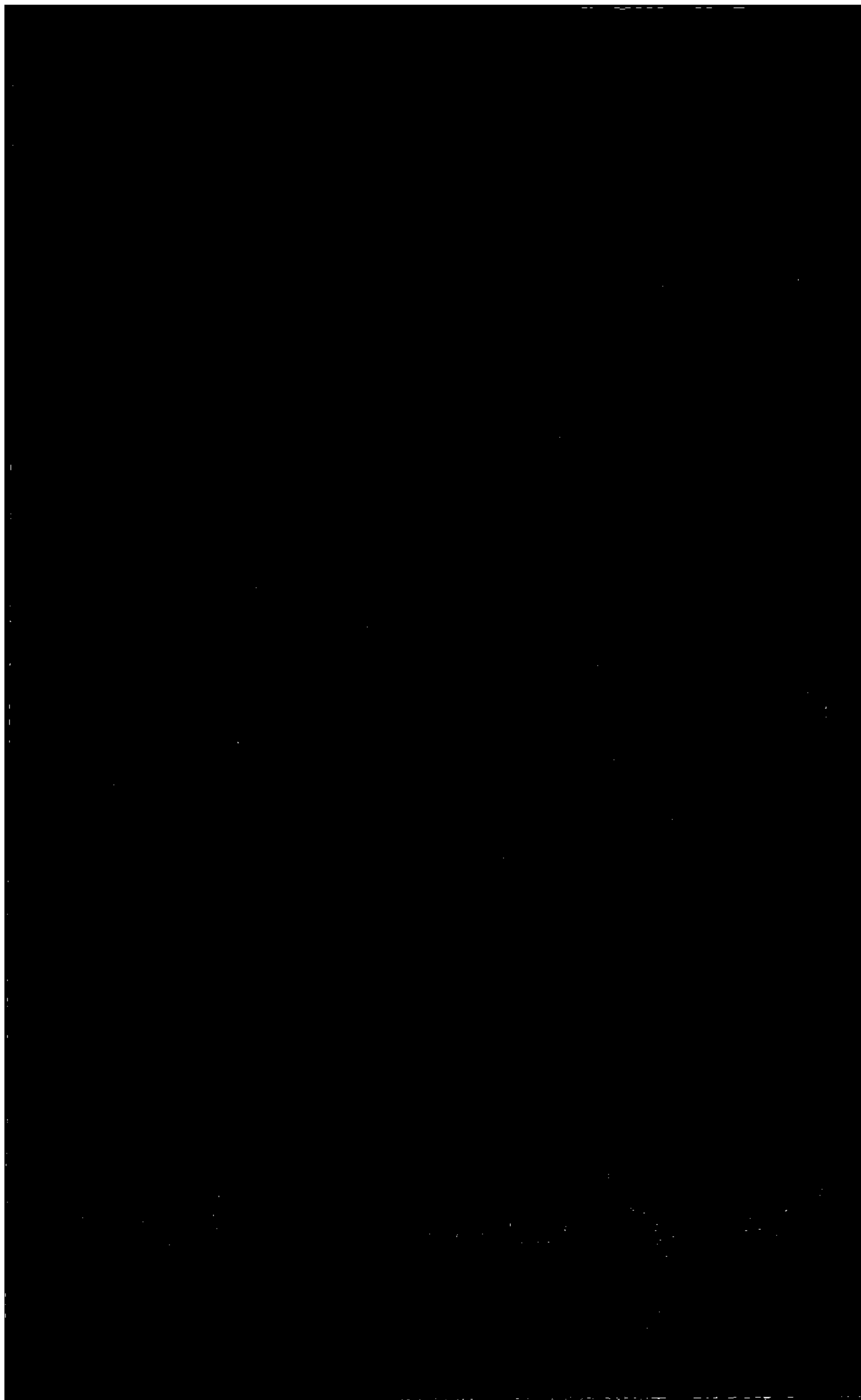
(၇) ကျောင်းနှင့် သံဃာတော်များအား၊ စောင့်ရှောက် ကူညီဖို့ရန်၊
လူအစောင့် တယောက် ငှားထားရန်။

(၈) ဗောဓိပင်အား၊ ဘုရင်မင်းမြတ်က လှူဒါန်းတော်မူသော အလှူ
ဘဏ္ဍာတော် များကို သိပ်သိုထားဖို့ရန် အတွက်၊ ပရိဘောဂ
တိုက် တဆောင် ဆောက်လုပ်ရန်။

“အထက်ပါ အစီအစဉ်ကို ဂေါ်ဝါနာက သဘောတူပြီ ဖြစ်၍၊ အထက်
ပါကိစ္စနှင့် လာရောက်နေသော ကာလကတ္တားမြို့ရှိ မြန်မာဝန်မင်းနှင့် စာ
ပေး စာယူလုပ်ဖို့၊ ဂယာမြို့ရှိ ကောလိပ်တော်အရာရှိအား ပြောကြားလိုက်
ပါ” ဟူသောစာကို၊ ဘင်္ဂါအစိုးရ စက္ကရီတေရီ (J. Crauford.) ထံမှ
ပတ္တနာမြို့ ကော်မီရှင်နာ ထံသို့၊ (၁၈၇၅-ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၅-ရက်နေ့)
ပေးစာ နံပါတ်-၃၁၁၂-ဖြင့် သိရှိရသည်။

ထို့ပြင်၊ အထက်ပါစာအရ၊ ဂယာမြို့အရေးပိုင်မင်း၊ “အက်ဗြ၊ အမ်၊
ဟာလီဒေး”(F. M. Halliday)ထံမှ၊ ပတ္တနာ-ကော်မရှင်နာထံ-၁၈၇၅

မဟာဗေဒရပ္ပတ္တိကထာ။

မဟာဗေဒိ ခေတိတေဒိကြီး (ပြုပြင်ပြီးပုံ။)

ရေဒီယို ၃၇-ခုနစ်၊ ခိုက်ယူသောပုံ။

ချဒီဇာတ်လ-ဂ-ရက်နေ့စွဲနှင့် ပြန်စာနံပါတ်(၁၁၇၇)ဖြင့်လည်း ၊ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာနိဂ္ဂဟသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏တောင်းဆိုချက်-ဂ-ချက်စလုံးကိုသဘော တွကြောင်း။ သို့သော် ဟိန္ဒူနတ်များနှင့် ဟိန္ဒူတို့၏ ဘာသာရေး-အခွင့် အရေးကိုသာမထိခိုက်စေလိုကြောင်း။ မြန်မာအမတ်သည်၊ မဟာဗောဓိ သို့၊ ဇန္နဝါရီလ-၁၅-ရက်ထက်စော၍ မလာစေလိုကြောင်း၊ အကြောင်း ကိုဆိုသော်၊ ဝေလမင်းသားသည်။ ဘန်ကီပူသို့ ကြွရောက်စဉ် ကျွန်ုပ် အားလပ်ခွင့်ရနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းကို သိရှိရသည်။ ထို့ပြင် ပေါ်ပြခွဲ သော- မြန်မာအမတ်သည်၊ ကာလကတ္တားမြို့၊ ဆဒ္ဒါလမ်းအနီး၊ ဟားတ် ဖွိုင်လမ်း၊ နံပါတ် ၂- (No. 2, Hartford's Lane, near Sudder Street, Calcutta.) နှိတ်ည်းခိုရှိနေလေကြောင်း။ မြန်မာဘုရင်ထံမှ စေ လွှတ်လိုက်သော ကိုယ်စားလည်တော်များနှင့်တွေ့ဆုံရန်၊ ကာလကတ္တား မြို့မှ-ဇန္နဝါရီလ-၁၁-ရက်နေ့ထွက်ခွာသွားပြီဖြစ်ကြောင်းကို၊ အိန္ဒိယ အစိုး ရအတွင်းဝန်မင်း-အက် ဖြ၊ ဟင်ဗေ(F. Henvey.) ၏၊ ၁၅-၁-၁၈၇၆။ နေ့ ပေးစာနံပါတ်(၁၅၆ P.) ဖြင့်သိရသည်။

ဤနည်းဖြင့်၊ မြန်မာဘုရင်၏ကိုယ်စားလည်တော်များသည်၊ ဗောဓိပင် တပိုက် (မဟာရံတံတိုင်း) အတွင်းရှိ မြေမျက်နှာပြင်ကို တူးဆွ ပြုပြင်ကြ စေလျာ၊ ကျောက်စာဝန်များနည်းလမ်းအရ၊ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦ များကို၊ သူ့နေရာနှင့်သူ ထားရှိပြုပြင်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ၊ မိမိတို့ထင်မြင်သလို၊ ဖွေဖွေရာရာ ဖွမ်းမံချယ်လယ်ကြလေသောကြောင့်၊ အိန္ဒိယ အစိုးရ၏သ ဘောအရ၊ လက်ဖတင်နင်-ဂေါ်ဝါနာမင်းကြီး၏ညွှန်ကြားတိုက်တွန်းချက် ဖြင့်၊ “ရာဂျင်ဒြီလာလ်-မိတြ” မည်သော ကျောက်စာဝန်ကိုယ်တိုင် မဟာ ဗောဓိသို့ လာရောက်ရံစမ်းပြီး၊ (၂၆-၁၂-၁၈၇၇) နေ့စွဲဖြင့် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းလိုက်ရာ၊ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာအားလျော်စွာ၊ အိန္ဒိယအစိုးရက ခန့်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ညွှန်ပြချက်အရသာ၊ မြန်မာကိုယ်စားလည်တော် များပြုပြင်စေလိုကြောင်းကို၊ မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်အားလျှောက်ထား အ ခွင့်ခံယူရန်၊ မန္တလေးမြို့နေ သံအမတ်ထံသို့၊ အိန္ဒိယအစိုးရ-စက္ကရီတေရီ၊ စီ-ယ-အိတ်ချ်ဇင်။ (C. U. Aitchison.) ထံမှ-(၁၁-၃-၁၈၇၈) နေ့စွဲ ဖြင့်၊ စာရေးပေးလိုက်လေသည်။ (စာနံပါတ်-၅၆၈-ပီ။ နိုင်ငံခြားရေး)။

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ဂယာအရေးပိုင်၊ “ဒီ၊ ဒဗျုလူး၊ အမ်၊ တက်စတရီ” က၊ မဟာနိဂ္ဂဟတဆင့်၊ မြန်မာကိုယ်စားလည်တော်တို့အား၊ အလုပ်ကို၊ နောင်

အမိန့်မရမချင်း၊ ရပ်ဆိုင်းထားရန်အမိန့်ပေးသောနေ့မှာ-၁၈၇၈-ခု၊ ဧပြီလ ၂၅-ရက်ဖြစ်သည်။ ။ (မင်းတုန်းမင်းနတ်ရွာစံသောနှစ်ပင်တည်း)။

ဤသို့ တောင်းဆိုချက်အရ၊ မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်က လိုက်လျောခင် ပြုချက်ကို၊ မန္တလေး-သံအမတ်-မစ္စတာ-ရှော၊ (R. B. Shaw, Esqr., C. I. E. Resident at Mandalay.) က၊ အိန္ဒိယအစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားရေး အတွင်းဝန်ထံသို့၊ ၁၈၇၈-ခု၊ ဧပြီလ ၂၂-ရက် နေ့စွဲဖြင့်၊ စာရေးပေး လိုက်သည့်အတိုင်း များမကြာမီ၊ ဒီဇင်ဘာ-အင်ဂျင်နီယာ၊ စီ-အေ-မိလ်(စ) အား၊ မဟာဗောဓိပြုပြင်ရေးကိစ္စ၌၊ ကြီးကြပ်စီမံရန် ခန့်ထားခဲ့လေသည်။

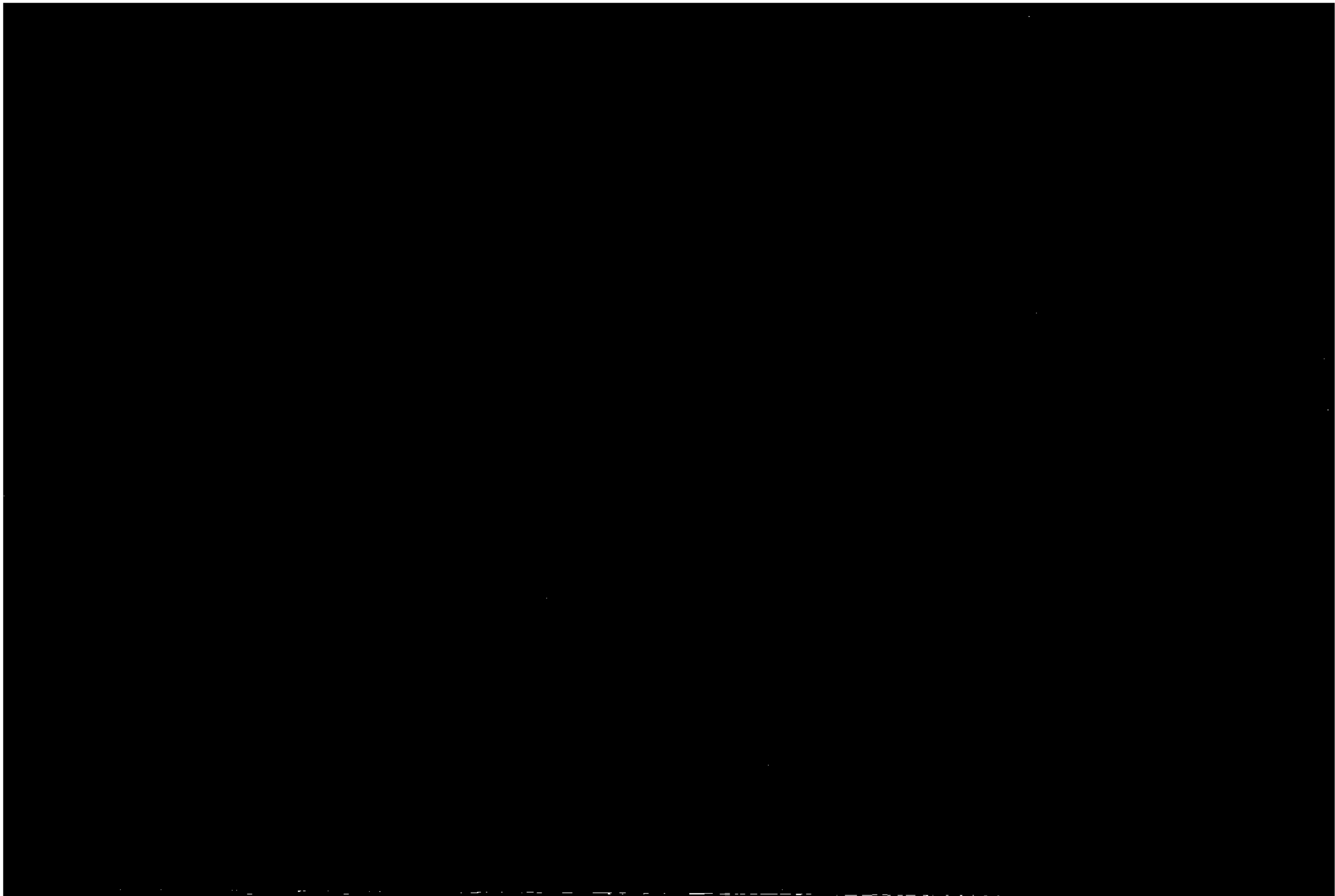
မြန်မာကိုယ်စားလည်တော်များသည်၊ ဗောဓိပင်ပတ်လည် တံတိုင်းကို ၁၈၇၇-ခု၊ မေလအတွင်းကစလုပ်၍၊ စက်တင်ဘာလ၌၊ ကျောက်စာဝန် “ရာ ဂျင်ဒြိလာလ်-မိတြ” သွားရောက်စုံစမ်းပြီး၊ အစီရင်ခံချက်၊ မြန်မာဘုရင် မင်းမြတ်၏ အမိန့်ပေးချက်အရ၊ မစ္စတာမိလ်(စ)ကို လွှဲအပ်သော်လည်း၊ ကျေးလက်မြို့ရွာအလုပ်ကိစ္စများပြားလှသဖြင့်၊ မိမိကိုယ်တိုင်မရွက်ဆောင် နိုင်လေသောကြောင့်၊ “မစ္စတာ-ဂျေ-ဒီ-ဗဂ္ဂလာ” (J. D. Beglar C. E.) သည်၊ ၁၈၈၀-ခုနှစ်မှအစပြု၍၊ ၁၈၈၄-ခုနှစ်၊ မိဇ်ဆာလ်တွင်းတိုင်အောင်ပြုပြင် ခဲ့ရာ၊ ယခုကျွန်ုပ်တို့မျက်စိဖြင့် ဖူးမြင်ရသော အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက် ခဲ့လေသည်။ ။

ထိုသို့ပြုပြင်ရာ၌ကြေးငွေပိုက်ဆံ၊ အစိုးရကမည်မျှပိုက်ထုတ်ကုန်ကျခဲ့ သည်ကိုကား၊ အတိအကျ၊ ယခုတိုင်မတွေ့ရသေး၊ သို့သော်၊ ဓမ္မပါလနှင့် မဟန့်တို့၏- ရာဇဝတ်မှုခင်း- လျှောက်လွှာ၌၊ ၁၃၀၀၀၀- (တသိန်း သုံး သောင်းကျပ်) အရေးပိုင်၏မှတ်ချက်၌၊ လူများအပြောဖြင့် သုံးသိန်းခန့်ဟု မသေမချာတွေ့ရသည်။

ဗောဓိပင်ရှိ မြန်မာဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် အစိုးရအစိုးရစေတီ။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ အလုပ်အစီအစဉ်၌ ပါသော၊ မြန်မာရဟန်းတော် များသီတင်းသုံးရန်ဆိုသောကျောင်းမှာ၊ ဗောဓိညောင်ပင်မှ အနောက်မျက် နှာ၊ ကိုက်-၄၀-ခန့် အကွာတွင် ယခုတိုင်ရှိသေး၍၊ အဆိုပါကျောင်းကို၊ “ဗရမီ-ဓရမ်ဆာလာ” ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ဤကျောင်း၌၊ သီပေါဘုရင် အုပ်စိုးစဉ်ကာလက၊ မြန်မာရဟန်းတော်များ ကြွရောက်သီတင်းသုံးလျက်၊ တနေ့လျှင်သုံးကြိမ်ကျ၊ စေတီယက်ဏဝတ်ကိုပြုရခဲ့ကြဘူး၍၊ ၎င်းရဟန်း တော်တို့တွင်၊ မဟာဗောဓိ၌ ပျံလွန်တော်မူသော မြန်မာရဟန်းတော်တပါး

မဟာဗေဒရပ္ပတ္တိကထာ။

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတုန်းတုရင် ကုသိုလ်တော် ပရိဘောဂတို့ကို။

သီပေါမင်းကြီး ကုသိုလ်တော်အရပ်။

၏ အရိုးအိုးစေတီကို၊ ထိုကျောင်း၏ တောင်ဘက်၌ ယခုတိုင်တွေ့နိုင်သေးသည်။ ခရာဇ် (၁၈၈၅) ခုနှစ်၊ သီပေါဘုရင်ကို အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့ ဘမ်းဆီးသဖြင့်၊ တိုင်းပြည် ရေးရာ မငြိမ်မသက် ဖြစ်သော အခါမှ အဆိုပါ ရဟန်းတော်များ ပြန်ကြွသွားကြလေသည်။

မြန်မာကျောင်းလော? ဂိုဒေါင်လော?

အဆိုပါ သီပေါဘုရင်၏ ကျောင်းအဆောက်အဦကို၊ ယခုအခါ၊ မဟန့်ကြီးက၊ မည့်သူ့အားမှ တည်းခို နေထိုင်ခွင့် မပေးဘဲ၊ ဂိုဒေါင် အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုထားသည်မှာ၊ ဝမ်းနဲ့စရာပင် ဖြစ်သည်။ နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်လေပြီးသော သာသနာဒါယကာ သီပေါမင်း၏ အထိမ်းအမှတ် အဖြစ်ဖြင့်၊ တင့်တင့် တယ်တယ် ပြုပြင်ဖွင့်လှစ်ထားဘို့ အထူးအရေးကြီးသည်။ သို့မဟုတ်၊ မင်းမြတ်၏ ရည်ရွယ်ချက် အားလျော်စွာ၊ စေတီယင်္ဂဏ ဝတ်ကို ပြုလိုသော ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များကို၊ နေထိုင်ခွင့်ပေးသင့်လေသည်။ ဤသို့ပြုရာ၌၊ သေလွန်လေပြီးသော မဟန့် “ဟေမနာရာယဏ်ဂိရ်” ၏ ဝန်ခံချက် စာချုပ် စာတမ်းအရ၊ ယခု မဟန့်ကလည်း ပိတ်ပင်နိုင်ခွင့် ရှိမည် မဟုတ်ပေ။

မင်းတုန်းမင်း၏ ကျောက်စာကို၊ ဘယ်လို ကူးယူရသလဲ?

ဤစာရေးသော အချိန်၌ မင်းတုန်းမင်း၏ ကျောက်စာကို လိုချင်သဖြင့် စုံစမ်း ထောက်လှမ်းကြည့်ရာ၊ “၎င်းမင်းတုန်းမင်း၏ အုဋ္ဌဂူထဲ၌ ရှိသည်မှန်၏။ သို့သော်- ဦးသိန်းမောင်တို့ (ဗုဒ္ဓဂယာဥပဒေကြမ်း) ကို တင်သွင်းမည်ဟု ဟိန်းဟောက်စဉ်က စ၍၊ ယခုရှိရင်း မဟန့်သည်၊ သေခွာလောက်ကိုဖြုတ်၍၊ သံကွင်းကို ဂဟေဆော်ကာ၊ အသေ ပိတ်ထားသည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ ကျောက်စာကူးခွင့် ရနိုင်အောင် အတော် ကြိုးစားရလေအုံးမည်”ဟု မနေ့က၊ (၂၆-၇-၃၇) ဗောဓိပင်၌ သီတင်းသုံးဘူးသော ဆရာတော် ဦးနန္ဒမာလာ၊ အမိန့် ရှိသွားသဖြင့် မိတ်ပျက် (ဝမ်းနဲ့) သွားတော့သည်။ သို့သော် လုံ့လကိုမလျှော့ဘဲ၊ ဗိဟာနယ်အစိုးရအတွင်း ဝန်ကြီး-D. H. Crofton, Esqr., I. C. S. (ဒီ-အိပ်ချ်-ကရော့ဖ်)ထံ၊ ဗုဒ္ဓဂယာရှိ၊ မြန်မာဘုရင် မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ ကျောက်စာကို၊ ကူးယူလိုကြောင်းနှင့် စာရေး တောင်းဆိုရာ၊ ၎င်းမှ တဆင့် ဂယာ အရေးပိုင်၊ J. S. Hardman, Esqr., I. C. S. (ဂျေ-အက်စ်-ဟားဒ်မင်) ထံ ရွှေ

အပ်လိုက်သည့် အတိုင်း၊ သုံးလ ကြာပြီး နောက်မှ၊ ခရစ် ၁၉၃၇-ခု အောက်တိုဘာလ ၅-ရက် နေ့စွဲဖြင့်၊ “လာရောက် ကူးယူပါတော့” ဟူသော အမိန့်စာကို ရရှိသည်။ ထိုအမိန့်စာအရ၊ အောက်တိုဘာလ ၂၉-ရက်နေ့၊ ညနေ ၄-နာရီ ၂၅-မိနစ်ထွက်-ရထားနှင့် ကျွန်ုပ် ကိုယ်တိုင်၊ ဓာတ်ပုံဆရာတယောက်ကို ခေါ်လျက်၊ ဂယာသို့ ထွက်ခွာသွား၍၊ ၎င်းည ၁၂-နာရီဆိုက်ရောက်သည်။ နောက်နေ့ (အောက်တိုဘာလ ၃၀-ရက် စနေနေ့ နံနက်) အဆိုပါ အရေးပိုင်အိမ်သို့သွားရောက်တွေ့ဆုံပြီး၊ အကျိုးအကြောင်းကို ပြောပြကာ မဟန့်နာမည်နှင့် အမိန့်စာတစောင်ကို တောင်းယူခဲ့ပြီးနောက်၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိသို့သွားကြသည်။ ရောက်၍နောက် တနေ့ နံနက် ၈-နာရီခန့် အချိန်တွင်၊ မဟန့်နှင့် တွေ့ဆုံရန်၊ အဖော်-မြန်မာ ရဟန်းတော် ၄-ပါးနှင့် အတူသွားကြရာ၊ ၎င်း၏ ဝန်းထဲ၌ပင် တွေ့ကြ၍၊ အနားသို့ ကပ်သွားပြီး၊ အရေးပိုင်၏ စာကိုပြလျက် စကား စပြောမည် ပြုရာ—

(မဟန့်) ဘာလဲ? (တိုတောင်းစွာ၊ စိတ်ဆိုးသော အမူအရာနှင့် ပြောသည်)။

(ကျွန်ုပ်) ခင်ဗျားနှင့် တွေ့သို့လာပါတယ်။

(မဟန့်) တွေ့ပြီးပါပကော။ (စကားဆက်မပြောချင်သော အမူအရာကို ပြ၍)။

(ကျွန်ုပ်) အရေးပိုင်ထံက၊ ခင်ဗျားထံကို၊ ကျောက်စာကူးရေးနှင့်စပ်လျှ်၊ စုံစမ်းစာရောက်ပြီလို့ ကျွန်ုပ်မြော်လင့်ပါတယ်။

(မဟန့်) ငါ့ထံကို မရောက်ဘူး။

(ကျွန်ုပ်) ယခု ကျွန်ုပ်လက်ထဲမှာ၊ အရေးပိုင်ကြီးထံက၊ စာတစောင်ပါ လာပါတယ်။

(မဟန့်) ကျုပ်၏ အလုပ်ခန်း (office) ဗွင့်ရင်၊ မန်နေဂျာကို သွားပေးလိုက်။

(ကျွန်ုပ်) ခင်ဗျားနာမည်နှင့်စာပါ။ ခင်ဗျားနှင့်ကိုယ်တိုင်တွေ့နေမှ၊ ခင်ဗျား ဘဲယူထားလိုက်ပါတော့လား။

(မဟန့်) မန်နေဂျာကိုသွားပေးလိုက်။ (စိတ်ဆိုးဆိုးနှင့်ပြောသည်)။

(ကျွန်ုပ်) မြန်မာဘုရင်၏ ကျောက်စာကို ခတ်မြန်မြန် ကူးခွင့်လိုချင်ပါတယ်။

(မဟန့်) ဘာကျောက်စာလဲ? ဘယ်မှာရှိသလဲ? ကျုပ်မသိဘူး။

စသော ရိုင်းပြ၊ခက်ထန်သော အမှုအရာအပြောအဆိုကိုမြင်သဖြင့် ရှေ့သို့ဆက်လက်စကားမပြောတော့ဘဲ၊ ကျောက်စာထားရာ အုဋ္ဌတိုက်နေရာကို သွားရောက်ကြည့်ရှုပြီးနောက်၊ မဟန့်၏မန်နေဂျာထံ သွားရောက်တွေ့ဆုံလျက်၊စာကိုပေး၍၊“ကျွန်ုပ်အပေါ်မှာ၊ အထင်မလွဲဘို့နှင့် ကျွန်ုပ်မှာ၊ မဟာဗောဓိအကြောင်း စာအုပ်ရေးသားနေ၍၊ ဌာနနှင့်ဆိုင်ရာ၊ ကမ္မည်း၊ ကျောက်စာများထည့်ဘို့အရေးကြီးသောကြောင့်သာ၊ လာရောက်ရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ချော့မော့ပြောပြ၊ပြီးလျှင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာတည်းကျောင်းသို့ပင် ပြန်လာခဲ့ရ၏။

ထို့နောက်၊နာရီပြန်-၂-ချက်အချိန် ကူးခွင့်အမိန့်ရ၍၊ သွားရောက်ကြရာ၊ ဂဟေဆော်ကာ အသေပိတ်ထားသော တံခါးကိုလည်း ဖွင့်ပြီးသားတွေ့ရသဖြင့်၊မိတ်တူ(facsimile)လက်ရေး၊ တဖြေးဖြေး၊ သံဃာတော်-၅ ပါးနှင့် ကုလားဓာတ်ပုံဆရာတယောက်၊ ပေါင်း-၆-ယောက်၊နှစ်ရက်တိုင်တိုင် အားထုတ်ကူးယူကြသည်။ ထိုသို့ရေးကူးပြီးနောက်၊ ဝတ်ဘရားအတိုင်း၊ကျောက်စာတိုက်ကို သေ့ပိတ်ရန်နှင့် မဟန့်အား ဓာတ်ပုံရိုက်ယူရန်သွားရောက်တွေ့ဆုံသောအခါမှာ၊ကျွန်ုပ်တို့၏‘ကျေးဇူးရှင်မဟန့်ကြီး’မှာ၊ဘယ်လိုပိတ်ပြောင်းလာသည်မသိ၊အလွန်ချိုသာစွာ၊ တောင်းတောင်းပန်ပန်နှင့်ပင်၊ ကျွန်ုပ်အား မိတ်ဆက်စကား အထူး ပြောဆိုနေသည်မှာ တနာရီခွဲခန့်ပင် ကြာသွားကြောင်း။

(“ကျွန်ုပ်တို့၏ကျေးဇူးရှင်”ဟုဆိုရခြင်းကား၊၎င်းသည်ဗုဒ္ဓဂယာမဟာဗောဓိမြေအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်၍၊ သေ့ကိုင် ဘုရားဘဏ္ဍာတော်ထိန်း ဖြစ်သည့်ပြင်၊တန်ခိုးအာဏာ(ပါဝါ)အထူးကြီးသော မဟာရာဇာတဦးဖြစ်နေပါသဖြင့်၊အရေးပိုင်၏အမိန့်စာ ပါစေကာ၊၎င်းကိုယ်တိုင်က ဤကိစ္စ၌နှောင့်ရှက်လိုက၊ နှောင့်ရှက်နိုင်သော နည်းလမ်းရှိပါလျက်၊ တစုံတခု မနှောင့်ရှက်ဘဲ၊ ခွင့်ပြုလေသောကြောင့်၊ ကျေးဇူးရှင်ဟု ဆိုလိုက်ရပေသည်။)

၎င်း၏ဆရာမဟန့်တို့ ဆင်းရဲပင်ပန်းစဉ်က၊ သိန်းသန်းမက ထိုက်တန် ဟူသော ရတနာရွှေငွေတို့ကို ပေးကမ်း ကျေးဇူးပြုခဲ့ဘူးသော၊ တကွဲကျေးဇူးရှင်၊ ငါတို့-မင်းတုန်းဘုရင်၏ ကျောက်စာနှင့်၊ ဘကြီးတော်ဘုရား၏ ကျောက်စာကိုမှ၊ ကြံ့ကြံ့စည်စည်၊ သံကွင်းနှင့် ဂဟေဆော်ကာ ပိတ်ထားခြင်းကို ထောက်ဆလျှင်၊ ယခုကာလ၊ အော်တတ်၊ ဆော်တတ်ကြသော တက်ခေတ်-ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့ တွေ့မြင်သွားပါက၊ မတရားသုံးစွဲထားသော ဘဏ္ဍာတော်များကို၊ ဘဏ္ဍာစား ပြန်တောင်းနေကြမည်ကို စိုး

ရိမ်ကြောင့်ကြ သံသယဖြစ်၍ပေလော? ဟူ၍လည်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက တွေးတောစရာဖြစ်နေ၏။

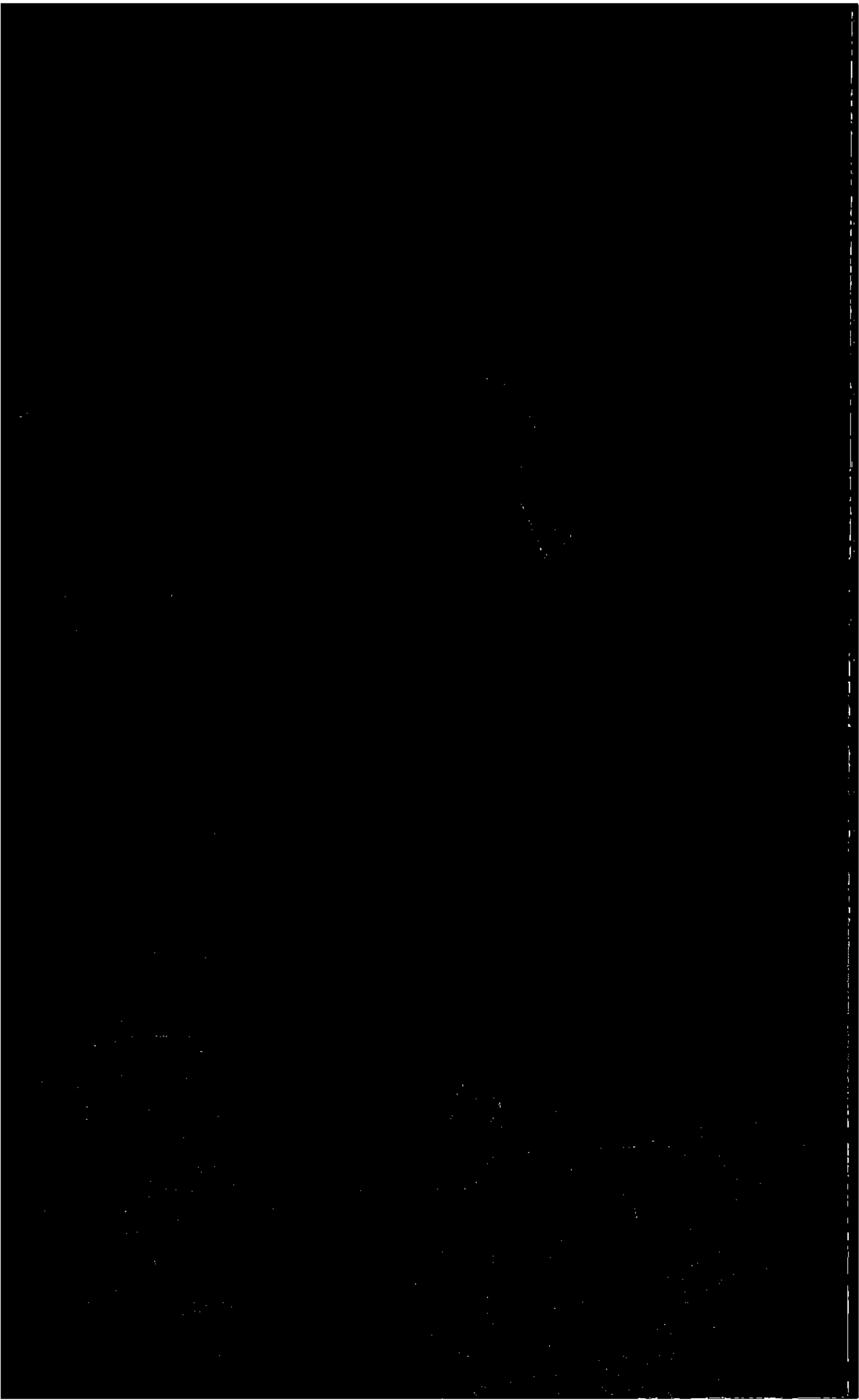
သို့သော်၊ ၎င်းကပြောပြ၍၊ ကျွန်ုပ်သိရသည်ကား၊ “မင်းတုန်းဘုရင် စသော ရှေးမြန်မာမင်းများသည်၊ ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာ-ဆရာများ အပေါ်၌၊ အလွန် ကျေးဇူးကြီးခဲ့ဘူးကြပါသဖြင့်၊ ၎င်းတို့၏ သက်သေခံ လက်မှတ် သဘွယ်ဖြစ်သော၊ ဤအဆိုပါ ကျောက်စာ ၂-ချပ်ကို၊ ပျက်စီးမသွားရ လေအောင်၊ လုံချုံစွာ ပိတ်ထားရခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါသည်” ဟူ၍ပင် ဖြစ်ကြောင်း။

သို့သော်၊ “ဤမျှ အရေးကြီးသော၊ ရှေးဟောင်း ကမ္ပည်း ကျောက်စာ များကို၊ လူသူ မသိ၊ မမြင်၊ မဘတ်၊ မကူးနိုင်အောင်၊ ပိတ်ထား၍ မတော်ကြောင်း။ ဖွင့်နိုင်၊ ပိတ်နိုင်၊ လိုလားသူတို့အား၊ ပြနိုင်လောက်အောင်၊ သော့ခလောက်သာခတ်၊ ပိတ်ထားသင့်ကြောင်း၊ သို့မှသာ၊ ခင်ဗျား (မဟန့်) တို့အတွက်၊ သက်သေခံစာသဘွယ်ဖြစ်သော ဤကျောက်စာများကို၊ အများသိ၍၊ သဒ္ဓါတရား တိုးပွားနိုင်စရာ အကြောင်း ရှိကြောင်းတို့ကို၊ ပြောပြခဲ့ရသေးကြောင်း။

ဤကား မင်းတုန်းမင်း၏ ကျောက်စာ ရေးကူးခြင်း ဆိုင်ရာ၊ အကျဉ်းစကားမျှဖြစ်သည်။ ကျောက်စာနှင့်၊ နောက်ဆက်တွဲ၌ပါသော အစိုးရ စာမူများကို ကြည့်ရှုကြပါက၊ မချအရေးကြီး၊ အဘိုးတန်ကြောင်းကို သိရှိကြ၍၊ လိုက်လိုက်လွဲလွဲ ဝမ်းနဲ့စရာလည်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

မင်းတုန်း-ကျောက်စာချပ်နှင့် ဘကြီးတော်-ကျောက်စာချပ် ထားရာဌာနမှာ။ ယခု၊ မဟန့်နေသော တိုက်အိမ်ကြီးမှ တောင်ဘက်စူးစူး မြင့်မောက် ခိုင်မာသော အုဋ္ဌတံတိုင်း-ဝန်းအတွင်း၌၊ ရှေးပုံအတိုင်း၊ သုံးဆင့်တိုက်တဆောင်ရှိသည်။ ထိုတိုက်ရှေ့အနီး၊ မြောက်မျက်နှာတွင်၊ ရေတွင်းနံဘေး၌၊ မြန်မာပုံအတိုင်း၊ အလျား-အနံ စတုရန်း ၁၂-ပေခန့်ကျယ်သော အုဋ္ဌ-ကျောက်စာတိုက် နှစ်တိုက်အတွင်း၌၊ အသီးသီး တချပ်စီစိုက်ထောင်ထားရှိသည်။ ၎င်းကျောက်စာတိုက်ရှေ့ အနီး၌လည်း၊ အုဋ္ဌတန်ခွန်တိုင် ၂-တိုင်ရှိ၍၊ သံထီးတော်များမှာ၊ သံချေးစား၍ ပျက်စီးနေလေပြီ။ ထိုတိုက်ရှေ့ ဥပစာမြေမျက်နှာပြင်မှာ၊ မြေ-လေးဧကထက်မနဲကျယ်ဝန်းလေသည်။ ဆင်းရဲနဲ့ ငွှေးကားနှင့်တကွ တူးလုပ်ထားသော ရေတွင်း တတွင်းလည်း၊ ကျောက်စာတိုက်ရှေ့နား၌ပင် ရှိသည်ဖြစ်ကြောင်း။

မဟာဗောဓိပုတ္တိကထာ။

ကျေဇာတိဓမ္မာယကောရဉ္စိ ဣညိဇော ဖုဩဇော ဓမ္မာယကောရဉ္စိ
လင်္ကာမ္ပ၊ လင်္ကာသို့ - ဦးနန္ဒမာလာ၊ ဦးဝရသမ္ဘာဋိ၊ ဦးညောင်ဦး၊ ဦးဇေယျန္တိ။

ပရိဘောဂဘဏ္ဍာတိုက်လော? မဟန့်အိမ်လော?

ပြအပ်သော သုံးဆင့်တိုက်၏ ပုံသဏ္ဌာန်အနေအထားနှင့် ကျောက်စာတိုက်၏ နံဘေးအနီး၌ လုပ်ထားခြင်းကို ထောက်ဆလျှင်၊ ကျောက်စာ၌ ပါသော မင်းတုန်းမင်း၏ အလှူတော်များကို၊ သိပ်သိုထားရာ၊ ပရိဘောဂဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးဖြစ်မည်ဟု တထစ်ချယုံကြည်ကြောင်း။ ကင်းဝန်မင်းကြီး ရေးသားတင်သွင်းထားသော၊ ဗုဒ္ဓဂယာပြုပြင်ရေး အလုပ်အစီအစဉ်နံပါတ် (၈)၌လည်း၊ ပရိဘောဂတိုက် ဆောက်ရန်ပါရှိလေသည်။ “သို့သော်၊ ဤမျှ အရေးကြီးလှသော၊ ကျောက်စာ စသည်တို့ကို ဂရုမထား၊ မလေးစားဘဲ၊ မဟန့်၏ တပည့် ရသေ့အချို့ နေထိုင်ကြလျက်၊ ၎င်းတို့၏ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂတို့ကို သိုလှောင်ထားရာ၊ ဂိုဒေါင် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနေတော့ပြီ” ဟူ၍လည်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ တွေးတော ဝမ်းနဲကြပေလိမ့်မည်။ (အနိစ္စ ဟုသာ ရှုကြပါလေ)။

ဤမျှသာမဟုတ်သေး၊ မဟန့်၏နေအိမ်၊ နံရံအတွင်းအပြင်၌။ ရှေးအခါက၊ ဗုဒ္ဓဘုရား ရုပ်ပွားတော်များနှင့် ကမ္ပည်းစာပါသော ဘုရားကျောက်ချပ်များကို၊ ထည့်သွင်း၊ စီချယ် လုပ်ကိုင် ထားလေသဖြင့်၊ လာလာသမျှသော ရဟန်းရှင်လူတို့၊ အသေအချာ တွေ့မြင်၊ သံဝေဂရှုနိုင်ခဲ့ဘူးကြသော်လည်း၊ ယခုလွန်ခဲ့သော ၂-နှစ်က၊ (ဗုဒ္ဓဂယာ-ဥပဒေကြမ်း) ဟိန်းဟောက်သည့်အချိန်အခါကစ၍၊ အတွင်းအပြင်၊ ဘိလပ်မြေ ကိုင်လုပ်၊ ဖုံးအုပ်ထားလိုက်သောကြောင့်၊ လုံးဝ မတွေ့မြင်နိုင်တော့ဘဲ၊ အစတုန်း ပျောက်သွားလေပြီ ဖြစ်ကြောင်း။ ။ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော မြန်မာကျောက်စာများသည်လည်း၊ ဤနည်းအားဖြင့် ပျောက်ပျက် တိမ်ကော သွားမည်ကိုပင် တွေးတော စိုးရိမ်မိကြောင်း။

သီပေါဘုရင်နှင့်ဗေဒပင်ဌာန။

ဤဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗေဒ-ပြုပြင်ရေးကိစ္စကို၊ လက်စမသတ်မီ အတောအတွင်း၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ - ပြည့်နှစ်၌၊ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ပြီးသည့်နောက်၊ ကောဇာ ၁၂၄၀-ပြည့်နှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၃-ရက်နေ့၊ နံနက် ၄-ချက်တီးအချိန်ကစ၍၊ ထီးနန်းကို ဆက်ခံသိမ်းမြန်းတော်မူသော “သီရိပဝရာဒိတျာလောကဓိပတိပဏ္ဍိတမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ” မည်တော်ရှိသော သီပေါမင်းတရားသည်လည်း၊ ခမည်းတော်စစ်၊ မယ်တော်ချစ်တို့၏ သားကောင်း

သားမြတ်ရတနာဒီပီ၊ ခမည်းတော်၏ နန်းစဉ်မှတ်တမ်း “အမိန့်စာ”ကို ကြည့်ရှုပြီးလျှင်၊ မဟာဗောဓိ ပြုပြင်ရေးကိစ္စကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက် တော်မူခဲ့ကြောင်းကို၊ အပေါင်းလူတို့ သိရှိကြစေရန်၊ သိပေါ့ဘုရင် ကိုယ် တိုင် မိန့်ဆိုချက်ကို၊ ကုသိနာရုံ-ဆရာတော်၊ “ဦးစန္ဒမဏိအသျှင်မြတ်၏ ရတနာဂီရိသွား-မှတ်တမ်း” မှ၊ အကျဉ်းသင်္ချေပ ထုတ်နှုတ် ထည့်သွင်းပြ လိုက်ရပါသည်။ အလေးမူ၍ ဘတ်ရှုမှတ်သား ထားကြစေလိုပါသည်။

ရတနာဂီရိမှတ်တမ်း။

ခရာဇ်သက္ကရာဇ် ၁၆၀၈-ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၆-ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့ တွင်၊ ဓမ္မပါလက၊ ပဋိပတ်ရန် စေလွှတ်လိုက်သော၊ သုမင်္ဂလခေါ် သီဟိုဠ် ကိုရင်ကြီးနှင့်တကွ၊ နောက်ပါ ဦးစန္ဒောဘာသ၊ ကျောင်းသားမောင်ဘိုးရင် တို့ပါ၊ ကုသိနာရုံမှ၊ ညနေ ၇-နာရီထွက်၊ ကုလားအုပ်ရထားကိုစီး၍၊ ထွက် ခွါလာခဲ့ကြရာ၊ ည ၁-ချက်တီး အချိန်တွင်၊ တတ်ဆီ-ဒေဝဒီယာ ဘူတာ (Tahsil Deoria Station.) သို့ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။ တဖန်၊ ည-နာရီပြန် ၂-ချက် ထွက်သော ရထားနှင့်၊ လူတကိုယ်လျှင် ၂-၂ နှုန်းနှင့် လက်မှတ် ယူ၍၊ ဂယာမြို့သို့ ထွက်သွားကြလေသည်။ နံနက် ၆-နာရီတွင်၊ ‘ဆွန်းပူ’ ဘူတာသို့ ရောက်၍၊ ၎င်းမှ ၁၁ - နာရီ ရထားနှင့် ထွက်လာကြရာ၊ ၁၂-နာရီအချိန် ဘံကီပူ-သို့ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။ ၎င်းမှ၊ ညနေ ၇-နာရီ ရထားကိုစီး၍ လာကြရာ၊ ည ၁၀-နာရီ အချိန် ဂယာမြို့သို့ ချမ်းသာစွာ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။

ဂယာမြို့ရှိ ရှေ့နေအိမ်တွင်၊ ဓမ္မပါလနှင့် တွေ့၍၊ သိပေါမင်း စံနေတော် မူရာ၊ ရတနာဂီရိမြို့သို့သွားလာရန်ကိစ္စတို့ကို ဆွေးနွေးစိစဉ်ကြပြီးနောက်၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိသို့ ဖူးမျှော်ရန် သွားကြသည်။

ထို့နောက်၊ ဧပြီလ ၂၁-ရက်နေ့၊ နံနက် ၆-နာရီ ရထားနှင့်၊ (ဘုံဘိုင် အထိ၊ တကိုယ်လျှင် တတိယတန်း ၁၄-၂ ကျွဲစီး ပေးကာ) ဘုံဘိုင်မြို့သို့ ထွက်ခွါ သွားကြသည်။ ထိုစဉ်အခါက၊ လမ်းစပ်ကြား၊ မိုဂလ်ဆရာယံ (Mogalsarai.) မှာ တခါ၊ ဆေဝကီ ဘူတာမှာ တခါ၊ ပြောင်းပြီးမှ၊ ဘုံဘိုင် သို့၊ ဧပြီလ ၂၂-ရက်နေ့၊ နာရီပြန် ၂-ချက် အချိန်တွင်၊ ကျန်းမာ ချမ်း သာစွာ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။ ၎င်းမြို့ရှိ၊ ဗာလစန္ဒြိခေါ် ဆရာဝန်ကြီး အိမ်၌၊ တည်းခိုနေကြ၍၊ ဧပြီလ ၂၃ - ရက်နေ့၊ ၁၁ - နာရီ အချိန်တွင်၊ သင်္ဘောစီးသွားကြရာ၊ ည-နာရီပြန် ၃-ချက်တီး အချိန်တွင်၊ ရတနာဂီရိမြို့

ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေရာ၊ သီပေါမင်း၏ ကျေးကျွန်၊ ဒရဝန် ကုလားတို့၊ ကြိုဆိုလာသော နွားထွည်းကိုစီးလျက်၊ အစိုးရဗိုလ်တဲသို့ သွား ရောက်၊ တည်းခိုနေထိုင်ကြရသည်။ ။နံနက် မိုးလင်းသော အခါ၊ မင်း၏ နန်းတော်မှ၊ ပေးပို့ လှူဒါန်းလိုက်သော မုံ၊ ပဲ၊ လဘက်များ ရောက်လာသ ဖြင့်၊ စားသောက် ကြပြီးနောက်၊ နံနက် ၈-နာရီအချိန်၊ သီပေါမင်းကြီး၏ အတွင်းဝန်တဦး ဖြစ်သော ဝန်ထောက်မင်းက၊ ဓမ္မပါလကို၊ ၎င်း၏နေအိမ် သို့ ခေါ်လျက်၊ သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ဆုံရန်ကိစ္စအဝဝတို့ကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင် စီစဉ်ကြရသည်။ ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်တို့ကိုလည်း၊ မင်း၏ စံအိမ်တော်မှပင်၊ စီမံပို့ပေးလိုက်သည်။

စံအိမ်တော်သို့ ဝင်ရောက်ကြခြင်း။

ထို့နောက် ဧပြီလ ၂၅-ရက်နေ့၊ ညနေ ၆-နာရီအချိန်တွင်၊ ဝန်ထောက် မင်းက၊ လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း၊ စံအိမ်တော်သို့ ကြွသွားကြလေရာ၊ နိမ့်နိုးသောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ကုန်လျက်၊ လက်တဖက်တချက်တွင်၊ တန်ခွန်တိုင်များကိုစွဲကိုင်ကြကုန်သော၊ ဒေါင်းတံဆိပ် ခပ်နှိပ်ထားသော ဦးထုပ် များကို ဆောင်းထားသည့်၊ သီပေါဘုရင်၏ အသုံးတော်ခံများသည်၊ လမ်း တဖက်တချက်၌၊ စစ်တပ်ကဲ့သို့ စီတန်းကာ၊ ခရီးဦးကြို ဆိုနေကြသည်။ ဤသို့နှစ်ပေါင်း အစောကြာလေပြီးမှ၊ မြန်မာမင်းတို့၏ အဆောင်အယောင် ဒေါင်းတံဆိပ်စသည်တို့ကို၊ ရုတ်တရက် တွေ့မြင်ကြရသော ကျွန်ုပ်တို့မှာ၊ ပျော်ရွှင် ဝမ်းမြောက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘဲ၊ လှိုက်လှိုက် လွှဲလွှဲ၊ ဝမ်းနဲ့ကြေကွဲ ခြင်း ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ မည်သူမျှ စကားမပြောနိုင်တော့ဘဲ၊ တိတ်ဆိတ်စွာ အိမ် ဝန်း အတွင်းသို့ ဝင်သွားကြရာ၊ ၎င်းကြိုဆိုနေကြသော တပ်သားတို့အနက် မှ၊ လူကြီးတယောက်သည်၊ ရှေ့သို့တိုးလာပြီး၊ အစပထမ ကုသိနာရုံဆရာ တော်ဘုရားကို၊ “ကြွတော်မူပါဘုရား” ဟု ဆိုလျက်၊ ရိုသေစွာပင့်ဆောင် သွား၍၊ အိမ်တော်တံခါးဝသို့ ရောက်သောအခါ၊ လက်အုပ်ချီလျက် အသင့် စောင့်ဆိုင်းကြိုဆိုနေတော်မူသော ငါတို့ဘုရင်၊ သီပေါအရှင်မင်းမြတ်ကို၊ စိတ်မချမ်းသာသောအမူအရာ၊ ညှိုးငယ်သော မျက်နှာနှင့် ပက်ပင်းပါတွေ့ ရသောထိုအခါ၌မူ၊ ယူကျုံးမရ၊ မျက်ရေများပင်ကျမိကြတော့ကြောင်း။ မင်းတရားကြီးမှာ၊ ဝမ်းနဲ့ကြေကွဲစွာပင်။ “အိမ်တော်တွင်းသို့ ကြွတော်မူပါ ဘုရား” ဟု ပင့်လျှောက်သည့်အတိုင်း၊ ကောင်းမွန်စွာ ခင်းကျင်းထားအပ် သောနေရာသို့ ကြွရောက်ထိုင်နေသည်။

ထို့နောက် ဝန်ထောက်မင်းက၊ ကြွရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ အမည်
နေရပ်တို့ကို၊ ဘုရင်မင်းမြတ်အား၊ ညွှန်ကြားလျှောက်ထားပြီးသည့်နောက်။

(သီပေါမင်း) “ဤဓမ္မပါလ ဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရဟန်းလော ? သာမ
ဏေလော ? သို့မဟုတ် ဘိုးသူတော်လော ? ဟု” (ကုသိနာရုံ
ဆရာတော်အား မေးလျှောက်တော်မူသည်)။

(ကုသိနာရုံ ရဟန်းလည်း မဟုတ်၊ သာမဏေလည်းမဟုတ်၊ ဘိုးသူ
(ဆရာတော်) တော်လည်းမဟုတ် တကားတော် !

(သီပေါမင်း) ထိုသို့မဟုတ်က၊ တကားတော်၊ မည်သို့မှတ်ရပါ့မလဲ ?

(ကုသိနာရုံ ၈-ပါး၊ ၁၀-ပါး စသော သီလတို့ကို မဆောက်တည်ဘဲ၊

(ဆရာတော်) ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇိဝတို့ကိုရှောင်ကြဉ်ပြီးလျှင်၊ ဗုဒ္ဓတရားတော်
ကို ပြန့်ပွားအောင်၊ အားထုတ်နေသော၊ “လူသူတော် တ
ယောက်” ဖြစ်ပါတယ်။

(သီပေါမင်း) သင့်လျော်ပါသည်။

(ဓမ္မပါလ) ကျွန်ုပ်တို့၊ လာရောက်ရခြင်းအကျိုးအကြောင်းကို၊ ဤကုသိ
နာရုံဆရာတော်က မိန့်ကြားလိုပါသည်။

(အတွင်းဝန်) မိန့်ကြားတော်မူပါဘုရား။

ထိုသို့အခွင့်ပေးသောအခါ၊ ဆရာတော်က၊ မဟာဗောဓိအသင်းကို၊ ဓမ္မ
ပါလက၊ စ၍တည်ထောင်ခြင်းနှင့် အသင်း၏ရည်ရွယ်ချက်တို့ကို၊ အကျဉ်း
အားဖြင့်ရှင်းလင်းပြောပြပြီးနောက်၊ ယခုအခါ မဟာဗောဓိစေတီတော်အနီး
၌၊ ဆောက်လုပ်ထားသော အုဋ္ဌဇရပ်တဆောင်ကို အကြောင်းပြု၍၊ မဟာ
ဗောဓိအသင်းနှင့်၊ မဟာဗောဓိပင်အနီးအနားရှိ၊ မဟန္တကီ၊ ဇော်ဂျီတို့သည်၊
အကြီးအကျယ်၊ တရားတဘောင်ဖြစ်ပွားငြင်းခုံလျက်ရှိနေကြသည်။ မဟာ
ဗောဓိအသင်းက၊ ၎င်းဇရပ်ကို၊ မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်တို့၊ ဆောက်လုပ်
လှူဒါန်းထားခဲ့သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားတို့သာ ပိုင်
ဆိုင်ထိုက်သည်။ မဟန္တကီကလည်း၊ ၎င်းဇရပ်ကို၊ မြန်မာမင်းတို့ဆောက်
လုပ်ထားသည်မဟုတ်၊ ကျွန်ုပ်တို့ကသာ ဆောက်လုပ်ထားသဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာ
သာများအား မပေးအပ်နိုင်ဟူ၍၊ အချင်းချင်းဝါဒဖြစ်နေကြသည်။ သို့
ကြောင့်၊ ယခုဆရာတော်တို့ကြွလာရခြင်းမှာ၊ တခြားမဟုတ်၊ ၎င်းဇရပ်ကို၊
မည်သူက၊ ဆောက်လုပ်ထားခဲ့သည်ကို၊ ရှင်းလင်းစွာ သိလိုသောကြောင့်၊
လာရခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအခါ၊ သိပေါဘုရင်က....“၁၂၄၀-ပြည့်နှစ်၊ ခမည်းတော်ဘုရား နတ်ရွာစံပြီးနောက်၊ တကာတော်၊မင်းအဖြစ်သို့ရောက်သည်။ ခမည်းတော် ဘုရား၏ အမိန့်တော် စာတမ်းတွင်၊ “ရှေးအထက်ကျော် ကာလက၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်၊ ကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့၊ အသီးသီး ရဟန်း တော်များကို စေလွှတ်၍၊ သာသနာပြုစေသည့် အတွက်ကြောင့်၊ ယခုတိုင် ငါတို့ မြန်မာပြည်တွင်၊ သာသနာတော် အစဉ်အဆက်၊ တည်တန့်လျက် ရှိနေသည်။ သို့သော်၊ သာသနာတော်၊ ရှေးဦးအစ၊ ပေါ်ပေါက်ထွန်းကား ရာဖြစ်သော မဇ္ဈိမဒေသ၌ မူကား၊ သာသနာတော် လုံးဝ ကွယ်ပျောက် လျက် ရှိနေသည်ဟု ကြားသိတော်မူရသည်။

သို့ဖြစ်၍ မဇ္ဈိမဒေသကို၊ ငါတို့က၊ ကျေးဇူး တုံ့ပြန်သော အနေဖြင့်၊ ရှေးဦးအစ၊ မဇ္ဈိမဒေသရှိ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော ဗုဒ္ဓဂယာ (မဟာဗောဓိ) အနီး အပါး၌၊ ကျောင်းတော်ကြီးများကို ဆောက်လုပ်၍၊ ငါတို့ မြန်မာပြည်က၊ ရဟန်းတော်များကို၊ သိတင်းသုံး နေထိုင်စေပြီးလျှင်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကို၊ တ နေ့တခြား ပြန့်ပွားစည်ပင်လာအောင်၊ အားထုတ်စေရမည်”။....

ဟု တွေ့ရှိသည့်အတိုင်း၊ အမတ်များနှင့် တိုင်ပင်နှိုးနှောကြရာ၊ ယခုမဇ္ဈိ မဒေသမှာ၊ သာသနာတော်၊ လုံးဝကွယ်ပျောက်၍၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့သာ၊ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့သော အခိုက်အတန့်၌၊ ကျောင်းကြီး၊ ကန်ကြီး၊ တိုက်တာကြီးများကို၊ ဆောက်လုပ်၍၊ ရဟန်းတော်များကို၊ စေလွှတ်ပါသော်လည်း၊ သပ္ပာယ် ဖြစ်မှဖြစ်မည်။ အကယ်၍၊ သပ္ပာယ် မဖြစ် မူ၍၊ နေထိုင်မည့်ပုဂ္ဂိုလ် မရှိခဲ့ပါလျှင်၊ ငွေကုန်၊ လူပမ်း၍၊ အချည်းနှီးဖြစ်စ ရာရှိသည်။ ဤသို့သော အကြောင်းများကို ထောက်၍၊ ခမည်းတော်ဘုရား ကြံရွယ်တော်မူချက်အားလျော်စွာ၊ အစ ပထမ၊ တိုက်စရပ်တဆောင်သာ ဆောက်လုပ်၊ စမ်းသပ်ကြည့်သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြသည့်အတိုင်း၊—

- (၁) ညောင်ဝန်-စာရေးကြီး-မဟာမင်းထွသင်္ခယာ။
- (၂) စာရေးတော်-မဟာမင်းထွကျော်ထင်စည်သူ။
- (၃) စကားပြန်-နေမျိုးစည်သူရာဇာ။
- (၄) စာရေးတော်-ကိုသိန်း။

တို့ကို စေလွှတ်လျက်၊ ကောဇာ ၁၂၄၁-ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ်စေသော တိုက်စရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ မဟာဗောဓိသို့ သွားရောက်ကြစဉ်။ အ ထက်မဟာနံကြီးနှင့် တိုင်ပင်ပြီးလျှင်၊ ငါးထောင်(၅၀၀၀) ကျပ်တန် စရပ်

ဆောက်လုပ်ရန်အတွက်၊ ဝတ္ထုငွေ-၅၀၀၀-(ငါးထောင်ကျပ်) အပြင်၊
မဟန့်ကြီးအား၊ ကွမ်းဘိုးသက်သက်၊ အပိုငွေ-၁၀၀၀-(တထောင်ကျပ်)
ပေးအပ်လျက်၊ အုဋ်မြစ်ချပြီးနောက်၊ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။ ဤအကြောင်းအရာ
ကို၊ ယခုအသစ်ဖြစ်သောမဟန္တကီ၊ မသိသောကြောင့်သာ၊ ဝိဝါဒဖြစ်
ရသည်။

ဤမျှသာမကသေး၊ မြန်မာသက္ကရာဇ်-၁၂၃၆-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလ
အတွင်း၌—

(၁) ဝန်ထောက် မင်းကြီး-သိရိမဟာဇေယျသူ။

(၂) စာရေးကြီး-နေမျိုးမင်းထင်စည်သူ။

(၃) အမှာရေး-နေမျိုးမင်းထင်ကျော်ခေါင်။

တို့ကို စေလွှတ်၍၊ ခမည်းတော်မင်းဘုရားက၊ မဟာဗောဓိသို့၊ အလှူတော်
လက်ဆောင်များကို၊ ပို့စေတော်မူဘူးသည်။ အလှူတော်တို့မှာ—

မိန့်လုံးရေ ၅၁၁။

မြဲလုံးရေ ၃၁၁။

ပတ္တမြားလုံးရေ ၃၉၆၆။

ပုလဲလုံးရေ ၆၂၃။

၎င်းပြင်၊ အထူးထူးသော ရွှေပန်းကုံး၊ ငွေပန်းကုံး၊ ပန်းခိုင်စသည်တို့လည်း၊
ပါဝင်သေးကြောင်း။ ၎င်းဝတ္ထုတို့ကို၊ မြန်မာယဉ်မွန် သင်္ဘောနှင့် တင်
ဆောင်၍၊ စေလွှတ်တော်မူပါသည်ဘုရား!! ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပြီးသည်နှင့်
တပြိုင်နက်။ သားတော်မြို့ဝန်က၊ အချိန်တော်ပါပြီဘုရား!! ဟု လျှောက်
ထားလေသည်။ ထိုအခါ...

သိပေါ့ဘုရင်က—“ဤအရပ်၌ နေထိုင်ရသော တကာတော်မှာ၊ သံ
ဃာတော်တို့ကို ဖူးမျှော်ရခြင်းငှါ၊ အလွန် ခဲယဉ်းလှပါသည်။ ယခု ဆရာ
တော်တို့နှင့် တွေ့ဆုံ ဖူးမျှော်ရသည့် အတွက်ကြောင့်၊ အထူးဝမ်းမြောက်
ပါကြောင်း”လျှောက်ထားသည်။

ထို့နောက် ဆရာတော်ကလည်း။ “ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ရေးအတွက်၊
ဤရတနာဂီရိမြို့သို့ ကြွရောက်လျက်၊ တကာတော်နှင့် တွေ့ဆုံ နှီးနှောရသ
ဖြင့်၊ များစွာဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိကြောင်း”။... ပြောဆိုလျက်ထွက်လာ
ကြရာ၊ မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင်၊ လက်အုပ်ချီကာ၊ စမုခ်တံခါးဝ တိုင်အောင်၊
လိုက်ပို့တော်မူလိုက်သေးကြောင်း။

သီပေါမင်း၏ ဗောဓိပင်အား အဆုံးစွန်ဖြစ်သောအလှူ။ ၁၀၅

သီပေါမင်း၏ ဗောဓိပင်အား အဆုံးစွန်ဖြစ်သော အလှူ။

ထို့နောက်၊ ဧပြီလ ၂၆-ရက်နေ့တွင်၊ အထူးထူးသော ခဲဘွယ်ဘော ဇဉ်တို့ကို၊ ကျွေးမွေးပြီးနောက်၊ “မဟာဗောဓိပင်မင်းအား ပူဇော်ရန်- ဆီ တပုလင်း” သံဃာတော်များအတွက်၊ အပ်ချည်လုံးတို့နှင့်တကွ၊ သင်္ကန်း လျှာ-ပိတ်တအုပ်၊ ခရီးလမ်းစာ အလို့ငှါ၊ သစ်သီး၊ မုံ့ပဲစသည်တို့ အပြင်၊ ခရီးစရိတ်အတွက်၊ ဝတ္ထုငွေ ၆၅- (ခြောက်ဆဲငါးကျပ်)တို့ကိုပါ လှူဒါန်း လိုက်လေသည်။

ထိုနေ့ ၁၁-နာရီအချိန်တွင်၊ ကောင်းစွာဆင်ယင်ထားသော နွားယှည်း ယာဉ် နှစ်စီးနှင့် သင်္ဘောဆိပ်သို့ လာကြပြီးနောက်၊ နာရီခွဲလောက်အကြာ တွင်၊ သင်္ဘောဝင်လာ၍၊ အသုံးတော်ခံ၊ ဒရဝန်ကုလားတို့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အား၊ အသီးသီး၊ ကုလားထိုင်နှင့် ထမ်းလျက်၊ သင်္ဘောပေါ်သို့ အရောက်၊ ပို့ဆောင်ကြသည်။ သို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း သင်္ဘောထွက်၍၊ ဘုံဘိုင် ဆိပ် ကမ်းသို့ရောက်သောအခါ၊ လှိုင်းလေမူးမွေနေခိုက်၊ အလစ်သုတ်သွားကြ သော၊ အလှူတော်လက်မှတ်၊ သရက်သီးလုံးရေ ၃၀-ကျော်နှင့် မုံ့သေတ္တာ တို့ကို ရှာမတွေ့တော့ပေ။

၎င်းလ ၂၇-ရက်နေ့၊ နံနက် ၈- နာရီ အချိန်တွင်၊ ဆရာဝန်ကြီး- “ဘာလစန္ဒြ” အိမ်သို့ ကောင်းမွန်စွာဆိုက်ရောက် တည်းခိုကြပြီးနောက်၊ မြို့တွင်းရှိ- ဂုဏေဆွရနာထဈေး၊ ရာနိဗာဂ-ဥယျာဉ်၊ ပြတိုက် စသည်တို့ကို ယှဉ်လည် ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင်၊ ၎င်းည ၉-နာရီ စာပို့ရထားနှင့် ထွက်လာ ခဲ့ကြရာ၊ ဧပြီလ ၂၉-ရက်နေ့၊ နံနက် ၆-နာရီခွဲ အချိန်တွင်၊ ဂယာမြို့သို့ ကောင်းမွန်စွာ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။

၎င်းမြို့ရှိ၊ ဓမ္မပါလ၏ဝတ်လုံတော်ရမင်း နန္ဒကီ-အား၊ သီပေါမင်း၏ မိန့် ခွန်းစကားတို့ကို၊ ဟိန္ဒူဘာသာနှင့်ပြန်ဆိုပေးအပ်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ရဟန်းဟော် ဦးစန္ဒောဘာသ၊ ကပ္ပိယကျောင်းသား မောင်ဘိုးရင်တို့နှင့်အတူ၊ ဗာရာဏသီ၊ မိဂဒါဝန်မှယှဉ်လည် ဘုရားဖူးရင်း၊ မိမိနေရာ ကုသိနာရုံသို့ပြန်ကြ လာခဲ့သည်။

(အထူးမှတ်ချက်-ထိုစဉ်အခါက၊ ရတနာဂီရိမြို့မှာ၊ နွားယှည်းတို့ကိုသာ လူကုန်တန်များအသုံးပြု၍၊ မြင်းရထားတို့ကို အသုံးမချကြကြောင်း။ နွား ယှည်းတို့မှာလည်း အလွန်ပင်ထူပတ်တင့်တယ် စီးချင်စဘွယ်ရှိကြောင်း)။

သိပေါဘုရင် မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သော အလ္လစာရင်းနှင့် မင်းတုန်းဘုရင်၏ကျောက်စာပါ အလ္လစာရင်းမှာ၊ အသေအချာ စာရင်းကိုက်ညီနေ၍၊ အထူးကြေ့နပ်ရပါကြောင်း—(စာရေးသူ)။

မဟန့် နှင့် ဓမ္မပါလ။

(မဟန့်၏ ရက်စက်သောအပြုအမူကြောင့် ဓမ္မပါလက တရားစွဲဆိုခြင်း။)

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ မင်းတုန်းဘုရင်နှင့် သိပေါဘုရင်တို့၏ ကိုယ်စားလှယ်တို့နှင့် စာချုပ်ပြုလုပ်ခွင့်ပေးသော “ဟေမနာရာယာဏ်ဂိရ်” မဟန့်သည်၊ ခရာဇ် ၁၈၉၁-ခုနှစ်တွင် သေလွန်သွားပြီးနောက်၊ ၎င်း၏ တပည့်၊ “ကြိဿုဏဒယာဏ်ဂိရ်” သည် မဟန့် (ဆရာတော်) အဖြစ်ဖြင့် ဆက်ခံအုပ်စိုးခဲ့လေသည်။

မင်းတုန်းဘုရင်လက်ထက်တော်ကပင်၊ ဆက်လက်နေထိုင်လျက်၊ စေတိယင်္ဂဏဝတ်ကို အမြဲနိစ္စ ပြုနေကြသော မြန်မာ ရဟန်းတော်များသည်၊ ၁၈၈၅-ခုနှစ်၊ တိုင်းပြည် မငြိမ်သက်သဖြင့်၊ မိမိရပ်ဌာန ပြန်လည်ကြွသွားကြလေသည်။ ထို့နောက် ဓမ္မပါလ၏ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ချက် အရ၊ သီဟိုဠ်ရဟန်းတော်အမျိုး၊ အဆိုပါသိပေါမင်း၏ကျောင်း၌ပင် ဆက်လက် သီတင်းသုံးလာကြသည်မှာ၊ ၁၈၉၃-ခုနှစ် အထိ ဖြစ်၏။

ထိုစဉ်အခါ၊ ကာလကတ္တား၌၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား သူဌေးသား-ဓမ္မပါလသည်၊ မဟာဗောဓိအသင်းကိုတည်ထောင်လျက်၊ “မဟာဗောဓိ-ဂျာနယ်” တစောင်ကိုလည်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလျက် ရှိပြီဖြစ်ရာ၊ အဆိုပါ ဂျာနယ်၌၊ ဗောဓိပင်ဌာနသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့နှင့် သက်ဆိုင်ကြောင်း စသည်ကို ရေးသား ဖော်ပြလေသည်။ ဤသို့ ရေးသားချက်တို့ကြောင့်၊ ရှိရင်း မဟန့်ကြိဿုဏဒယာဏ်ဂိရ်-၏မိတ်၌၊ အမျိုးမျိုးသောသံသယမောဟ၊ မာနတရားတွေဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ၁၈၉၃-ခု၊ ဇန်နဝါရီလအတွင်း၊ ညဉ့်အချိန်၌ သိပေါမင်း၏ကျောင်းရှိ သီဟိုဠ်ဘုန်းကြီး ၂-ပါးအား၊ မဟန့်၏တပည့်များက၊ ဝါးရင်းထုတ်နှင့် ပြင်းထန်စွာ ရိုက်နှက်လေရာ၊ သုမင်္ဂလမည်သောရဟန်းတော်မှာ၊ ကိုယ်နှင့်ဦးခေါင်း၌၊ အချက်ပေါင်းများစွာ ဒဏ်ရာရရှိလေသောကြောင့်၊ ဂယာမြို့ဆေးရုံသို့ ပြောင်းရွှေ့ကုသရကြောင်းကို၊ ဓမ္မပါလ၏ လျှောက်လွှာနှင့်၊ ၁၈၉၃-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ ၆-ရက်ထုတ်၊ “အိန္ဒိယနိ-ပရက်(စ)” သတင်းစာ၊ ကြေးနန်းသတင်း မဟာဗောဓိဂျာနယ်တို့၌ ကျွန်ုပ်တို့ ဘတ်ရှု တွေ့မြင်ရသည်။

သို့သော် မဟာနိ၏တန်ခိုးကြောင့်လက်သယ်မပေါ်ဘဲ အလိုလိုပပျောက်သွားခဲ့သည်။

ဂျပန်ဘုရားနှင့် မဟာနိ။

၁၈၉၃-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ အတွင်း၊ ဓမ္မပါလည်၊ ဂျပန်ပြည်၌ ဆိုက်ရောက်နေစဉ်၊ တိုကျိုမြို့၊ တင်တိုကျူဂျီ-ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး၊ “အက်(စ) အဆာဟိ” က၊ ယိုကိုဟာမာမြို့ အနီး၊ “ကနဂဝါ” ကျောင်း၌၊ နှစ်ပေါင်း ၇၀၀-ခန့် ကြာမြင့်စွာ၊ တင့်တယ်စွာယယ်လျက်ရှိသော-စန္ဒကူးနံ့သာနှစ်ကို ထုလုပ်အပ်သည့်၊ ဉာဏ်တော်နှစ်ပေခန့်ရှိ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်တဆူကို၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်အတွင်း၊ အထက်ဆင့်၌ တင်ထားပူဇော်ရန်၊ ပေးအပ်လိုက်လေရာ၊ အဆိုပါရုပ်ပွားတော်ကို ပင့်ဆောင်ကာ၊ ဓမ္မပါလသည်၊ ကာလကတ္တားမြို့သို့၊ ၁၈၉၄ - ခု၊ မတ်လ ၃၁-ရက်နေ့ ဆိုက်ရောက်လာလေသည်။ တဖန်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့၊ ညောင်ရေသွန်းပွဲ အချိန်အခါတွင်၊ တင်ထားပူဇော်လိုသော အာသီသဖြင့်၊ ဂယာမြို့သို့၊ မေလ ၁၇-ရက်နေ့ အရောက် ပင့်ဆောင်လာခဲ့ရာ၊ မဟာနိ၏ တားဆီးနှောင့်ရှက်ခြင်းကြောင့်၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်ကြီး အရောက်ပင့်ဆောင်ခြင်း အမှုကိုမပြုနိုင်တော့ဘဲ၊ ဂယာမြို့တွင်း၌ပင်၊ အိမ်ဌားကာ၊ စောင့်ရှောက် ထားရလေတော့သည်။

ဤဘုရားပင့်ပွဲ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ကြွရောက်လာသော ဂျပန်-ဂိုဏ်းအုပ် ဘုန်းတော်ကြီး တပါးနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ၊ ဘုရားဖူး အချို့ကို ၁၈၉၄-ခု၊ မေလ ၁၉-ရက် (ကဆုန်လပြည့်နေ့) ဂယာအရေးပိုင်၊ မက်ဗာဆင်(D.J. Macpherson)၏ အမိန့်အရ၊ ပုလိပ်စစ်သားများ အစောင့်အရှောက်ဖြင့်၊ မဟာဗောဓိ ဘုရားအတွင်း၌ ပူဇော်ခြင်း ပြုစေသည့်ပြင်၊ ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာနိအား၊ ပုဒ်မ ၁၄၄-အရ အမိန့်ထုတ်ဆင့် ပေးခဲ့ရလေသည်။

ဓမ္မပါလ၏ ပထမလျှောက်လွှာ။

မကြာမီ ၁၈၉၄-ခု၊ ဇွန်လ ၁၂-ရက်နေ့စွဲနှင့်၊ မဟာဗောဓိအသင်း စက္ကရီတေရီ-ဓမ္မပါလက၊ ဂယာအရေးပိုင်ရုံး၌၊ လျှောက်လွှာသွင်းရာ၊ ထိုလျှောက်လွှာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ။

- (၁) မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော် အတွင်း၌၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ သည် ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်များနှင့် လှူဘွယ်ဝတ္ထုများကို၊ တင်သွင်း ပူဇော်ခွင့်ရရန်။
- (၂) မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်တွင်းသို့၊ မဟာနန္ဒ၏ အမိန့်ကို မယူဘဲ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၊ အချိန်မရွေး ဝင်ရောက် ဝတ်ပြုနိုင်ခွင့် ရရန်။
- (၃) ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည်၊ ဘုရားဖူးမျှော်ပူဇော်ရာ၌၊ ရဟန်းတော်များက၊ ကူညီစောင့်ရှောက်နိုင်ခွင့် ရရန်။

(အဆိုပါ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ည၌ အချိန်တွင်၊ မဟာနန္ဒ၏ တပည့်-ဘဏ္ဍာထိန်း “ဂျိုက်ပါလ်ဂိရ်” သည်၊ နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာက၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားဖူးများ လှူဒါန်းပူဇော်ထားခဲ့သော ကျောက်ဆင်းတုတော် ၇-ဆူကို၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီးအတွင်းမှ ထုတ်ယူကာ၊ မဟာနန္ဒ၏ တိုက်တာအတွင်း အခန်း တခုထဲ၌ ထည့်ထားသဖြင့်၊ ဂယာအရေးပိုင်၏ အမိန့်နှင့် ပြန်ပို့ထားကြောင်း)။

အထက်ပါအမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဂယာ-အရေးပိုင်၏ မှတ်ချက်မှာ၊ အလွန်ဘတ်ရှု မှတ်သားထားသင့်၏။

ဓမ္မပါလ၏ ဒုတိယ ချော့ခက်လွှာ။

တဖန် ၁၈၉၅-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅-ရက်နေ့၊ နံနက်အချိန်၊ ဓမ္မပါလ သည်၊ အထက်အဆိုပါ ဂျပန်-ဘုရား ဆင်းတုတော်ကို ပင့်ဆောင်လျက်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား အဖော်နှစ်ယောက်နှင့် (ဗုဒ္ဓဂယာ) မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်တွင် ဒုတိယအထပ်၌ တင်ထားပူဇော်ရန် သွားကြရာ၊ မဟာနန္ဒ၏ တပည့်ရသေ့ ဂျိုက်ပါလ်ဂိရ်၊ မဟိန္ဒဂိရ်၊ ဆိဝနန္ဒဂိရ်နှင့် မဟာနန္ဒ၏ လက်သုံး ရှေ့နေ ပာသီလူမျိုး ဟူဆင်-ဘက္ခဆ် အပြင်၊ နောက်လိုက် နောက်ပါလူပေါင်း ၄၀-ခန့်တို့သည်၊ တန်ဆောင်းတော်တွင်း၊ ဓမ္မပါလတို့ရှိရာသို့ လာရောက်ပြီးလျှင်၊ ရသေ့တွေက ဘုရားကိုယူ၊ ပာသီရှေ့နေက ဓမ္မပါလ၏ လည်ပင်း (ဇက်) ကို၊ လက်သီးဖြင့် ထိုးကြိတ်ခါ၊ တွန်းထုတ်၊ ဖယောင်းတိုင်စသော လှူဘွယ်ဝတ္ထုတို့ကိုလည်း၊ ကြံပြန်လွှင့်ပစ်၊ အဖော်၊ အပေါင်း၊ အကူ၊ အညီမရှိ၊ ပကတိအားနဲ့လှသော ဓမ္မပါလအား၊ ညစ်ညစ်ပတ်ပတ်၊ အထပ်ထပ်ပိုင်းဝန်း ဆဲဆို ကြိမ်းမောင်းခြင်း စသော အမှုတို့ကို

ပြုကြပြီးနောက်၊ ဂျပန်ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကို မဟန့်၏ “ပဉ္စပဏ္ဍ” ခေါ် နတ်ကွန်းရှေ့-ဝရံတာ၌ ချထားကြလေသည်။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓဂယာဂါတ်မှ၊ ပုလိပ်အမှုထမ်းများ လာရောက်ကာ၊ ဓမ္မပါလအား၊ သီပေါမင်း၏ကျောင်း ထဲသို့ လိုက်ပို့ထားကြလေသည်။ ထိုအကြောင်းကို၊ ဂယာအရေးပိုင် ကြား သိသဖြင့်၊ ၎င်းနေ့ ညနေ ၅-နာရီအချိန်၊ ကိုယ်တိုင် လာရောက်ကာ၊ ဓမ္မ ပါလကို စောင့်ရှောက် ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။

အဆိုပါ ပြုမှုချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍၊ ဓမ္မပါလက၊ ၁၈၉၅ - ခု၊ ဖေဖော် ဝါရီလ ၂၀-ရက်နေ့၊ ဂယာဒီစကြိတ် တရားသူကြီး ရုံး၌၊ လျှောက်လွှာ သွင်းရာ၊ ထိုအမှုကို ၄-လကျော် စစ်ဆေးပြီးနောက်၊ ၁၈၉၅-ခု၊ ဇူလိုင်လ၊ ၁၉-ရက်နေ့၊ ဂယာဒီစကြိတ်-တရားသူကြီး (D. J. Macpherson) က၊ မဟန့်တပည့် တရားခံ-ဂျိုက်ပါလ်ဂိရ်၊ မဟိန္ဒ္ရိဂိရ်၊ ဘိမလဒေဝဂိရ် တို့အား အိန္ဒိယ-ရာဇသတ်(ပုန်မ-၂၉၆)အရ၊ ဘာသာရေးအားလျော်စွာ၊ တရား သဖြင့် ပူဇော်ရာ၌၊ လူတမျိုးအား နှောင့်ရှက် ပိတ်ပင်မှုဖြင့်၊ ထောင်ဒဏ် တလ။ ဒါဏ်ငွေ ၁၀၀-စိ၊ အသီးသီးကျခံကြစေ၊ ဒါဏ်ငွေ မဆောင်နိုင် က၊ နောက်ထပ် ထောင်ဒါဏ် ၁၅-ရက် ကျခံစေဟူသော စီရင်ချက် ချ မှတ်လေသည်။

(စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက် စာမျက်နှာ ၃၀-တိတိ ရှိ၍၊ အထူး ဘတ်ရှုမှတ် သားထိုက်သည်။ ကျယ်မည်ကိုစိုး၍၊ ဆုံးဖြတ်ချက်စာမျက်နှာကို မထည့်သွင်း လိုက်ကြောင်း)။

အထက်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်သဖြင့်၊ ဇူလိုင်လ ၃၀-ရက်နေ့၊ စက်ရှင်ရုံး၌ အယူခံဝင်ကြရာ၊ စက်ရှင်မင်းကြီးက၊ ထောင်ဒါဏ်ကိုလျှော့ ၍၊ ဒါဏ်ငွေ ၁၀၀-စိ၊ တပ်ရိုက် လိုက်ရာ၊ မကျေနပ်ပြန်သဖြင့်၊ ကာ လကတ္တားဟိုက်ကွတ်၌၊ အယူခံဝင်ပြန်၏။ တရားသူကြီး-မက်ဖာဆင်နှင့် တရားသူကြီး-ဗနာဂျိတို့က၊ အမှုသွားအမှုလာကို စစ်ဆေးကြားနာပြီးလျှင်၊ အဆိုပါ တရားခံများအား၊ လုံးဝအပြစ်မရှိသဖြင့် လွတ်စေ ဟူသော ဆုံး ဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်လေသတည်း။ ။ (ဤကား ဗုဒ္ဓဂယာတန်ဆောင်းတော် အမှုတွဲမှ၊ အကျဉ်းချုပ် ထုတ်နှုတ်ချက်ပေတည်း။ အကျယ်ကိုလိုမူ၊ မဟာ ဗောဓိတန်ဆောင်းတော်-အမှုတွဲ “Maha-Bodhi Temple Case.” စာ အုပ်တွင် ကြည့်နိုင်သည်။ ၎င်းစာအုပ်ကို၊ မဟာဗောဓိအသင်း ပိဋကတ် တိုက်၌ ရနိုင်သည်။)

ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာဗောဓိဌာနရှိ ဘုရားဆင်းတုတော်များ၏ ကံကြမ္မာ။

(အသျှင်အာဒိစ္စဝံသကိုယ်၌ ဖြန့်မာ-၁၂၈၄-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း-၇-ရက်၊ နှင်း-၉-ရက်
အတွင်း မှတ်သားချက်)။

“ဗုဒ္ဓဂယာမဟန့်” ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့ကြီးများ၏ အိမ်ရှိ (သို့မဟုတ်) ၎င်း
ရသေ့ကြီးများ ပြုလုပ်အသုံးပြုထားသည့် ရုပ်ပွားတော်များစာရင်း။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတို့၏ စိတ်ကို တုန်လှုပ်ချောက်ခြား၊ များစွာဆင်းရဲ
စေနိုင်လောက်သည့် “မဟာဗောဓိစေတီတော်” မှ ယူငင်၍ မိမိနေရာ အ
ဆောက်အဦများ၌၊ မြို့မြန်၊ ခိုင်ခန့်သော အုဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုရန်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာအယူဝါဒကို နှိမ်ချ၊ ချိုးဖဲ့၊ ပျက်ဆီးရန်၎င်း၊ ရည်သန်ဟန် လက္ခ
ဏာရှိသော “မဟန့်” ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့သည် မိမိအိမ် ထိုထို၊ ဤဤ၊ မသင့်
လျော်သော ဌာနတို့၌ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ ရုပ်ပွားတော် အစားစား “အ
ကြီးဆုံး ၃-ပေခန့်မှစ၍ အငယ်ဆုံး တလက်မခန့်ရှိ” များထည့်သွင်း၊ ကပ်
စိုက်ထားသည်ကို ကြည့်ရှု၊ တွေ့မြင်နိုင်သမျှ ရေးမှတ်ထားချက်။

(၁) တဆူတည်းနှင့်အလားတူရုပ်ပွားတော်များ။

- (က) မင်းတုန်းမင်းတရား ကျောက်စာတည်ရှိရာ တောင်ဘက် ဝင်းမြို့
အနောက် တောင်ထောင့် အိမ်ငယ် အရှေ့ဘက် အဝင်ဝ၌ ရုပ်
ပွားတော်....၁။
- (ခ) ၎င်းတဲအိမ်ကြီး ကြမ်းပြင် အနောက်ဘက် ဘေး၌ ရုပ်ပွား
တော်....၁။
- (ဂ) “မဟန့်” ခေါ် ရသေ့ကြီး၏ အိမ် အရှေ့ တံခါးကြီး အတွင်း
မြောက်ဘက် ကပ်လျက် ရှိသော နွားတဲ၏ အရှေ့ဘက်စွန်း
တောင်ဘက် နံရံ၌ ရုပ်ပွားတော်....၃။
- (ဃ) ၎င်းအိမ်၏ အရှေ့တံခါးကြီး အပြင်အထွက်ဝ တောင်ဘက်ရှိ
မုခ်လိုဏ် ၂-ခုတွင် မြောက်ဘက်လိုဏ်၌ ရုပ်ပွားတော်....၃။
- (င) ၎င်းလိုဏ်ဝ အထွက်၌ ရုပ်ပွားတော်....၁။
- (စ) ၎င်းတံခါးကြီး အပြင်ဝ မြောက်ဘက် ကာလီရုပ်ရှိ လိုဏ်တွင်း
တွင် ကာလီရုပ်၏ ဝဲယာ တဘက်စီ၌ ရုပ်ပွားတော်....၂။

- (ဆ) ၎င်းအရှေ့ တံခါးကြီးမှ တောင်ဘက် ပေသုံးရာခန့်ရှိ ဧည့်သည် တဲ ဓမ္မသာလာအတွင်း၌ ရုပ်ပွားတော်....၆။

ပေါင်း ရုပ်ပွားတော်....၁၇။

၁၂၈၄-ခု။ တပေါင်းလဆန်း ၇-ရက်။

(၂) တဆူတည်းနှင့်အလားတူရုပ်ပွားတော်များ။

- (ဇ) “မဟန့်”ခေါ် ရသေ့၏ အိမ်ဝင်း အတွင်းတွင်ရှိသော မဟာဒေဝ နတ်ကွန်း၏ တောင်ဘက်အဝင် အရှေ့တောင်စွန်း၌ ရပ်တော် မူဟန် ရုပ်ပွားတော်ကြီး....၁။
- (ဈ) ၎င်းနတ်ကွန်း၏ အတွင်းတွင် အလွတ် ချထားသော ရုပ်ပွား ကြီး ငယ်....၁၁။
- (ည) ၎င်းနတ်ကွန်း၏ အနောက်ဘက်ရှိ “ကပ်ခံရားပင်” “ပင်မိန်းပင်” စိုက်ရာ အုဋ္ဌချုံပေါ်၌ စေတီငယ်....၁။ ရုပ်ပွားတော်....၃။
- (ဋ) မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး- ကျောက်စာဂူ အရှေ့ဘက် အနီး အ ဝင်ဝဋ်လည်း ၎င်းအလားတူ စေတီပုံ....၁။ ရုပ်ပွားတော်....၄။
- (ဌ) ၎င်းနတ်ကွန်း မြောက်ဘက် ပန်းဥယျာဉ် အဝင် အရှေ့နံရံ၌ ရုပ်ပွားတော် ...၁။
- (ဍ) ၎င်းဥယျာဉ်အတွင်း တောင်ဘက်ရှိ အိမ်အရှေ့ ယွေခါးအတက် ဝ၏ မြောက်ဘက်စွန်းတွင် စေတီပုံတော်....၄။
- (ဎ) “မဟန့်”ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့၏ အိမ်အတွင်း အဝင်ပေါက် အရှေ့ နံရံအစွန်းတွင် ရပ်တော်မူ ရုပ်ပွားတော်ကြီး ...၁။
- (ဏ) ၎င်း၏အနောက်ဘက်၌ကပ်လျက် ရုပ်ပွားတော်....၁။
- (တ) “မဟန့်”ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့၏ နေအိမ်ကြံ့ချက်ရုံ အဝင်တံခါးဝ အပြင်- မြောက်ဘက်၌ ရုပ်ပွားတော်....၁။ တောင်ဘက်၌ ရုပ် ပွားတော် ... ၂။ ပေါင်း ရုပ်ပွားတော်....၃။
- (ထ) ၎င်းအိမ်တွင်း အဝင် အကွေ့, တောင်ဘက် နံရံတွင် ရုပ်ပွား တော်....၅။
- (ဒ) ၎င်းနေအိမ် အောက်ထပ် “မဟန့်”ခေါ် ရသေ့ထံသို့ တက်သော ယွေခါး၏ အရှေ့နံရံတွင် ရုပ်ပွားတော်.... ၂။
- (ဓ) ၎င်းအိမ်အရှေ့ အဝင်ဝဋ် အရပ်ရပ် အခြား ရုပ်ပွားတော် ပေါင်း.... ၂၇။

- (န) မဟာဗောဓိ စေတီတော် အရှေ့၊ မဟာဒေဝ နတ်ကွန်း၊ (သို့မဟုတ်) “မဟန့်”ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့၏ သင်းချိုင်းအတွင်း၌ အရပ်ရပ်ရုပ်ပွားတော် ကြီး ငယ်.... ၂၀-ခန့်။
- (ပ) “မဟန့်”ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့၏ နေအိမ်တံတိုင်း (တောင်ဝန်း) အရှေ့တောင်စွန်း သူရဲခို- လိုဏ်အောက်ခြေ အရှေ့ဘက်စွန်း အပြင်ဘက်တွင် မှောက်လျက်ရှိသော ရုပ်ပွားတော်ကြီး....၁။

ပေါင်း ရုပ်ပွားတော်-၈၅။

၁၂၀၄-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း-၉-ရက်။

(၃) တလက်မခန့်ရှိ ရုပ်ပွားတော် ၅-ဆူမှ ၅၆-ဆူအထိ
ရုပ်ပွားပုံငယ်များ။

- (၁) ဘကြီးတော်ဘုရားနှင့် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး ကျောက်စာဂူ ၂-ခု၊ ရှေ့ရှိ ရေတွင်း၏ မြောက်ဘက်ဝန်း အဝင်ဝတွင် ၅-ခု တွဲပုံ....၁။
- (ဃ) ၎င်း ၆-ဆူတွဲပုံ....၁။
- (ဘ) အရှေ့ဘက် တံခါးမကြီး၏ပြင် တောင်ဘက်လိုဏ် ၂-ခုတွင် မြောက်ဘက် ရုပ်ပွား ၃-ဆူရှိ လိုဏ်တောင်ဘက်နံရံ၌ ၇-ဆူ တွဲ ရုပ်ပွားတော် ...၁။
- (မ) ၎င်းတံခါးမကြီး မြောက်ဘက် ကာလီ လိုဏ်တွင်း တောင်နံရံ၌ ၇-ဆူတွဲ ရုပ်ပွားတော်ပုံ....၁။
- (ယ) အရှေ့ မြစ်ဘက်အဆင်း လှေခါးထစ်ဆံများ၌ ရုပ်ပွား တွဲပေါင်း (မထီမသာ)....၄။
- (ရ) “မဟန့်”ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့၏ အိမ်မှ အရှေ့မြောက်ဘက်ဥယျာဉ် အပြင် တံတိုင်းတောင်စွန်းမှ ပေ ၂၀-ခမ်း အလယ်လောက်တွင် ရုပ်ပွားတော် ၃၀-တွဲပုံ....၁။
- (လ) ၎င်းမှမြောက် ပေ ၅၀-ခန့်ကွာ မြောက်ဘက်တံတိုင်း အခြေ၌ ၅၆-ဆူရှိ ရုပ်ပွားတော်ပုံ....၁။
- (ဝ) အရှေ့မုခ် တံခါးကြီးမှ တောင်ဘက် ပေ ၃၀၀- ခန့် အရပ်၌ တံတိုင်းပြင် ဘက်ရှိ ဧဠိသည်တဲ (ဓမ္မသာလာ) အတွင်းတွင် ၈၀-ခန့် အများဆုံးရှိ ရုပ်ပွားတွဲပုံ ၈၀-၃။ ၃၀-၃ ရှိ....၆။

- (သ) မင်းတုန်းမင်းတရား-ကျောက်ဂူ လမ်းဖြစ်သော တောင်တံခါး ဝကြီး အတွင်း၌ ၇-ဆူတွဲ-ရုပ်ပွားတော်ပုံ.... ၂။
- (ဟ) အပြင် တံတိုင်းကြီး၏ အနောက် တောင်ထောင့် သူရဲခို၊ပြအိုး၊ မုခ်၊ အိမ်ခြေ၊ မြေနား အပြင်ဘက်၌။ (၆၀-၇၀) ခန့်ရှိ ရုပ်ပွားပုံ တွဲ.... ၂၀။

ပေါင်း ရုပ်ပွားတွဲ ၃၈။
ရုပ်ပွားတော်ပေါင်း ၁၈၅၂-ခန့်။
၁၂၈၄-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၇-ရက်။

- (ဇ) “မဟန့်” ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့၏ အိမ်တွင်း မဟာဒေဝ နတ်ကွန်း မြောက်ဥယျာဉ်တွင် အိမ်အရှေ့ လှေခါးတက် တောင်ဘက်ထိပ် ဝတွင် စေတီပုံ ၁။ ဆင်းတုဆူရေ....၁၆၄။
- (အ) မဟာဗောဓိ စေတီတော်အရှေ့ မဟာဒေဝနတ်ကွန်းတွင်။ သို့မဟုတ်။ “မဟန့်” ခေါ် ဟိန္ဒူရသေ့များ၏ သင်းချိုင်းတွင် ၂၀- ၄၈၀-ခန့်ရှိ ကျောက်ချပ်ပေါင်း ဖျမ်းမျှ(၅၀)ခန့်၊ ဆူရေ(၁၀၁၅၀) ၂၀-၃-ကျော်။

အချုပ်ပေါင်း ရုပ်ပွားတော်-၁၂၀၁၄။
၁၂၈၄-ခု၊ တပေါင်းလဆန်း ၆-ရက်။

မှတ်ချက်။ ။ လွန်ခဲ့သော-နှစ်နှစ်ခန့်က၊ တိုက်အတွင်း၊ အပြင်ကို၊ ဘိလပ်မြေနှင့်ဖုံးအုပ်၊ အင်္ဂတေကိုလုပ်ထားပြီးဖြစ်၍၊ ရှေးကနံရံတို့၌ ကပ်ထားသောရုပ်ထုတော်နှင့် ကျောက်စာချပ်တို့ကိုမတွေ့မြင်နိုင်တော့ပြီ။

(မဟာဗောဓိနှင့်ဆိုင်ရာ အစိုးရအမှုတွဲမှ၊ အရေးကြီးသော

အစိုးရစာများကို၊ ပထမ-မူအတိုင်း အောက်၌

ထည့်သွင်းမပြုလိုက်သည်။)

“It is not desired to interfere with the Burmese gentlemen beyond giving them such guidance as may prevent any serious injury being done to the temple, of which there seemed at one time some danger from their laying bare a portion of the foundation ; and to arrange for such of the antiquities as are worth preserving being properly taken care of. They are at present building them into walls, and sticking foolish heads on to ancient torsos, &c. Mr. Eden wishes to know if you can make it convenient to pay a visit to Buddha Gaya to inspect the work and the remains collected, and to give advice as to their value and to their disposition, and whether there are any that should go to the Asiatic Society ; and generally to advise the government in regard to the manner in which the operations of the Burmese excavators should be controlled.”

ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်မှာ။ ။ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကြီးကို လွန်စွာ ပျက်စီးစေခြင်းမှ တားမြစ်နိုင်သောနည်းလမ်း ညွှန်ပြခြင်းမှကင်း၍၊ မြန်မာလူကြီး လူကောင်းတို့ (နှောင့်ယှက်) ဝင်စွက်သည်ကိုအလိုမရှိအပ်ပေ။ ၎င်းတို့သည် (တန်ဆောင်းတော်ကြီး)၏ ဘိနပ်တော်ဘိုင်းကိုရှင်းလင်းတူးဖော်ပစ်ရာ၌ တခါခါ ပျက်စီးယိုယွင်းမည့် အန္တရာယ်ကိုတွေ့ရသည်။ ကောင်းစွာ သိမ်းဆည်း ထားသင့်သော ရှေးဟောင်း အရာဝတ္ထု အစုံစုံတို့ကို သတိမိရိယနှင့် စိမ့်စောင့်ရှောက် သင့်ကြောင်း၊ ။ထိုသူတို့သည်(မြန်မာ) ယခုအခါ ထိုရှေးဟောင်း အရာဝတ္ထုတို့ကို မဟာရံတံဘိုင်းလုပ်ရာ၌ ထည့်သွင်း အသုံးပြုနေကြသည့်ပြင်၊ မတော်မလျော်သော (ဘုရား) ဦးခေါင်းတော်တို့ကို ရှေးဟောင်းရုပ်ပွားတော်များ၌ တင်ဆင်ခြင်းပြုကြသည်။ ။ခင်ဗျားသည် မဟာဗောဓိသို့သွား၍၊ အလုပ်ကိစ္စကြည့်ရှုစုံစမ်းခြင်း၊ ရှေးဟောင်းအရာဝတ္ထုတို့ကိုစုဆောင်းခြင်း၊ ၎င်းတို့၏ တန်ဖိုးနှင့် သဘောကိုညွှန်ပြခြင်း၊ ထို့ပြင် အရှားတိုက်အသင်းသို့ တင်ပို့ထိုက်သော အရာဝတ္ထု တစုံတခု ရှိ၊မရှိကို (သွားရောက်စုံစမ်းခြင်း) ပြုနိုင်-မပြုနိုင်ကို မစ္စတာ-အိဒင်ထိလိုသည်။ အထူးအားဖြင့် မြန်မာ တူးဖော်သူများအား ကြီးကြပ် စိမ့်နိုင်သော နည်းလမ်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအား အကြံဉာဏ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

အယူခံဝင်ရာ၌ တင်ပြသော၊ မင်းဘုန်းဘုရင်၏ ကိုယ်စားလှည်

မင်းလှကျော်ငယ်စည်သူနှင့် မဟာနို့-ဟေမနာရာယဏ်ဝိရိတို့

ချုပ်ဆိုကြသောမဟာမဃာဓိပျံ့ပြင်ရေးစာချုပ်မူ။

(ရာဇ်-၁၈၇၇-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ-၁၁-ရက်နေ့။)

TRANSLATION OF AGREEMENT,

DATED 11TH FEBRUARY, 1877.

Copy put in by the defence during the hearing of the appeal.

Stamp correct under Article 37, Section II, Act, XVIII of 1869.

Admissible under Sections 2', 23, 28 and 32, Act VIII of 1871.

I am Minhla Chowdin Sidu, son of Maha Minhla Chowdin, inhabitant of Mandalay, in the kingdom of Burma and Wazir (minister) of the kirg of Burma.

Whereas the king of Burma is a Buddhist, and there is a shrine of Buddha Bhagawan (God) at Bodh-Gaya, that is in Mouzah Taradih, which was constructed from time immemorial. At present it is in a dilapidated state and wants repairs. Therefore the king of Burma desires that he, for his spiritual benefits and for perpetuation of his name, should repair the shrine. But the said shrine stands within the Zemindari and in the possession of Mahanth Hem Narayan Gir, Gadinashin of Asthan Math at Bodh-Gaya, and I, under orders of the king of Burma, want to make repairs. So, I, according to the orders of the king of Burma, spoke to the said Mahanth regarding the repairs of the shrine. The said Mahanth, understanding the work of antiquity will be saved from being ruined, gave permission to make the repairs, subject to the conditions herein set forth:—That I shall cause the repairs to such portions of the shrine as will be shown by the Mahanth and in such manner as will be directed by him, because close to the said shrine there are many Gods of the Hindus and old temples of the Gods of his Gurus as well as houses occupied by tenants, and he wanted that they should not in any way be molested in point of religion or any injury done to them. That it has been a long standing practice that he offers his worship to the God Budh and idols, as well

to the idols which are placed beneath them, and such worship is allowable, and people gather there for da'shan and worship. His disciples are posted there to take care of the said shrines and to assist in the worship. So I shall have nothing to do with the taking care of the shrine. That after the repairs have been done, I shall not be competent to claim either the compound, or the doors, or any of the shrines, or any of the buildings, &c ; and that the servants that have been and may hereafter be there for the purpose of worship on behalf of the king of Burma, should stay there, observing the Zamindari rules of the Zamindar. I also with permission of the Maha Dharm Raja king of Burma have accepted the said conditions and hereby declare and give in writing that I or the king of Burma or his servants, that have now been or that may hereafter be shall never transgress any of the conditions set forth above. Should it be so, it shall be held null and void before the court for the time being. I therefore give in writing these few words in the shape of an agreement that it may be used, when required.

(ပထမ စာချုပ်မှာ “အုရဒ္ဒ” သာသာဖြင့်ရေးထား၏။ မဟာနိဗ္ဗာန် ဓမ္မပါလတို့ တရားဖြစ်ပွားစဉ်က အင်္ဂလိပ်သာသာဖြင့် ပြန်ဆို ရေးသားလျက်၊ အရေးပိုင်ရုံး၌ တင်ပြသောစာချုပ်မူဖြင့်ကြောင်း။)

D. 19.

Mohammad Shah
Padshah Gazi.
Era 6th Muham-
mad Shahi. Seal
of Nasrat Jang
Itmadu'd - daulah
Wazir al Mumalik
Qamaru'ddin
Khan, Khan
Bahadur.

ဆားဟ်-အာလမ်
(ပသီဘုရင်)၏
အမတ်ကြီးက
“လာလ်ဂီရ်” မည်သော
မဟာနိဗ္ဗာန်
ဗုဒ္ဓဂယာရွာကို အပိုင်စား
ပေးခဲ့သော
အမိန့်တော် ပြန်တမ်း စာ။
(ရောင်-၁၇၂၇-ခု။)

Seal of
Muhammad Shah
Padshah Gazi.
(In Togra
character).

Be it known to all present and future gumashtas and mutsaddis of pargana Maher, Sarkar and Suba Bihar that according to the order of His Majesty the king of all lands and time, Khalifa of strict justice and means of preservation

and comfort to all beings (May God preserve him), who is the minister of the God of Gods, on whom is the special mercy of the Almighty Father, and who is the sole means of livelihood to the whole world, the roots of all laws and regulations, and the preserver of the throne of the Khalafat, written on the 27th day of Ziquad in the 9th year of his Jalus (accession), mauzas Mastipur, Taradih, are conferred upon "*Lal Gir Sannyasi*" as madad mash, without any restriction of names and divisions from the middle of Bijail. You all, in obedience to this order, should leave the said Mauzas in his possession, without making any change or alteration therein, and you should in no way be overcome by any kind of temptation, should in all respect look upon the order as just and right, so that all the produce of the said property be used by him for his own livelihood and that of itinerant Faqirs; for which act of benevolence, he should ever pray for the stability of the wealth (of His Majesty). You all should not take notice of other properties belonging to the Grantee. You all should take great care in carrying out this order.

Written this day, the 11th day of Rabiulawal in the 9th year of the August Jalus (accession).

(Corresponding to A. D. 1727).

မဟာနိအာဆက်အနွယ်။

The following is a list of the Mahants of Bodh-Gaya, since the foundation of the monastery in 1590 :—

(1)	Ghamandi Gir	(1590-1615).
(2)	Chaitanya Gir	(1615-1642).
(3)	Mahadev Gir	(1642-1682).
(4)	Lal Gir	(1682- ?).
(5)	Keshav Gir	(? -1748).
(6)	Raghav Gir	(1748-1769).
(7)	Ram Hit Gir	(1769-1806).
(8)	Balak Gir	(1806-1820).
(9)	Siv Gir	(1820-1846).
(10)	Bhaipati Gir	(1846-1867).
(11)	Hem Narayan Gir	(1867-1891).
(12)	Krishna Dayal Gir	(1891-1935). အသက်ရှင်လျက်ပင်။
(13)	Harihar Gir	(1935-).

မစ္ဆတာ-ဂရိယာဆင်၏မှတ်သားချက်။ မဟန္တ(ဇော်ဂျီ)၏
အဆုတ်အနွယ်မှာ။

- ၁။ ဗဟိဒ္ဓိ-ဂရိ (၁၅၉၀ ၁၆၁၅) ခရစ်သက္ကရာဇ်။
- ၂။ ကျိက်တံချ-ဂရိ (၁၆၁၅ ၁၆၄၂။)
- ၃။ မဟာဒေဝ-ဂရိ (၁၆၄၂ ၁၆၈၂။)
- ၄။ လာလ်-ဂရိ (၁၆၈၂ ?)
- ၅။ ကေဆဝ-ဂရိ (? ၁၇၄၈။)
- ၆။ ရာဇဝ-ဂရိ (၁၇၄၈ ၁၇၆၆။)
- ၇။ ရာဇဟိတ-ဂရိ (၁၇၆၆ ၁၈၀၆။)
- ၈။ ဗာလက်-ဂရိ (၁၈၀၆ ၁၈၂၀။)
- ၉။ ဆိဝ-ဂရိ (၁၈၂၀ ၁၈၄၆။)
- ၁၀။ ဘိုက်ပတိ-ဂရိ (၁၈၄၆ ၁၈၆၇။)
- ၁၁။ ဟေမ-နာရ-ယဏ်-ဂရိ (၁၈၆၇ ၁၈၉၁။)
- ၁၂။ ကြိယျဏ-ဒယာဏ်-ဂရိ (၁၈၉၁ ၁၉၃၅။) ဓမ္မပါလနှင့်
တရားဖြစ်သူ-ယခုတိုင်ရှိသေးသည်။
- ၁၃။ ဟရိဟရ-ဂရိ ၁၉၃၅) ယခုအုပ်စိုးနေသူ-မဟာနို့။

မဟာနို့ထံမှ-ဂယာအရေးပိုင်ထံသို့-မြန်မာမင်း (မင်းတုန်းမင်း)
အလိုတော်အတိုင်း ဘုရားကိုပြုပြင်နိုင်ကြောင်းပေးစာ။

To,

The Magistrate of Gaya.

Dated Bodh-Gaya, 18th January 1875.

Honoured Sir,

Being informed as to the contents of your Honour's Parawana dated the 15th January 1875, and of the translation of the letter sent therewith, I have the honour to submit as follows :—

1. As to the compound of the Bodhi Tree, which the King of Burma wished to repair, His Majesty is at liberty to do so, if he so desires.

2. Secondly, the King of Burma may at his pleasure depute two persons to officiate at the worship of the said Bodhi Tree.

3. But I have to submit that beneath the Bodhi Tree there are vedis and gods of the Hindus. These Vedis are visited by the Rajas and Maharajas, who offer pinda there and worship the gods. There is now at present near the Bodhi Tree, and within its enclosure, a place of pilgrimage (Tirtha) of the Hindus. Therefore the offering of such article as are against the Hindu religion will be objected to by the Hindus. If His Majesty, however, wishes to offer such articles as are not against the Hindu religion, His Majesty is at liberty to do so, and to offer them to the said Tree ; and the Hindus will have no objection to his doing so. Besides your Honour is Malik. I am ready to obey whatever orders your Honour may pass.

HEM NARAYAN GIR,
Mahanth of Bodh Gaya.

ကင်းဝန် မင်းကြီးထံမှ၊ မန္တလေးမြို့နေ-အင်္ဂလိပ် သံအမတ်ထံသို့
မဟာဗောဓိပြုငြင်ရေးအစီအစဉ်
(၇) ချစ်ပါသောပေးစာမူ။

From

His Excellency The Kin Woon Mingyi
Minister for Foreign Affairs,

To

The Agent to His Excellency the Viceroy of India and
Resident at Mandalay.

Dated Wanning of Wahgoun, 1237 (18th. Aug. 1875)

The locality, where stands the Maha Bodhi Tree of India, being the original spot where the Omniscient and Most Excellent Lord, on his blossoming to the dignity of Buddhahood, understood the four great truths—extraordinary reverence and homage should be paid to it. His Majesty the King accordingly intends to do that homage.

1. By repairing the Mahayan, or sacred enclosure, now in a state of decay, of the Maha Bodhi Tree.

2. By the repair of the ruined Chetiya, built by King Dhamma Asoka, over the site of the Aparajita (Conquering) throne.

3. By firmly propping up with masonry the right branch of the Maha Bodhi Tree.

4. By repairing all ruined structures connected with the three treasures situated within the enclosure of the Maha Bo hi Tree.

5. By building near the Maha Bodhi Tree a monastery capable of containing about twenty Royal Rahans, who will live there continually to perform the Bodhirangana, duties namely, those connected with the offering of food, those connected with the lighting of lamps, and those with the presentation of flowers and cold water.

6. By enclosing the above Royal monastery with a solid wall of masonry.

7. By hiring men to live on the spot to watch and to attend to the wants of the monastery.

8. By erecting a Paribhoga for the depositing of the Royal offerings to the Maha Bodhi Tree.

Orders have consequently been issued to the Royal Scribe, Ne Myoh Mendim Seethoo, at Calcutta, to submit plans and estimate for the completion of the above-mentioned items.

You having communicated to His Majesty that His Excellency the Viceroy wished to give help in whatever His Majesty wished in connection with matters concerning the Maha Bodhi Tree, I request you will communicate with his Excellency the Viceroy, asking him, in order that the Royal Scribe at Calcutta, may effectuate matters, to associate with him one whom His Excellency the Viceroy considers trustworthy, and to give every help in the matter of the above named items, which it is the Royal wish to complete.

ဂယာအရေးပိုင်ထံမှ၊ ပဉ္စနာကော်မရှင်နာထံသို့-မြန်မာဘုရင်၏
တောင်းဆိုချက်များကို မဟာနိကာ တစ်စုံတရာ မကန့်ကွက်
လိုကြောင်း၊ ၎င်းပြင်ရဟန်းတော်များ သီတင်းသုံးရန်
ကျောင်းအတွက်မြေတကွက်ကို၊ အသိုးအခမယူဘဲ
အလကားပေးမည့်အကြောင်း-ပေးစာမူ။

(Exhibit C 3)

No 117

From

F. M. Halliday, Esq.,
Magistrate and Collector, Gaya,

To

The Commissioner of the Patna Division.

Dated Gaya, 8th December, 1875.

Sir,

With reference to your Memo. No. 343R. dated 20th ultimo, with enclosures relative to the temple at Bodh-Gaya, I have the honour to submit the following:—

2. On receipt of your instructions, I communicated with the Mahanth of Bodh-Gaya and have now received from him a reply, in which he raises no objections to the proposals of the King of Burma, His communication is to the following effect:—With regard to proposal No. 1, contained in the translation of letter of the Burmese Minister of Foreign affairs, appended to the enclosures, of your Memo. under reply, the Mahanth agrees to the sacred enclosures, now in state of decay, being repaired, but he would wish that it should not be pulled down and a new one erected, as there are several Hindu images on it, where the pilgrims perform the religious rites.

On proposal No. II, the Mahanth agrees to the repairs being executed in such a way as not to destroy the idols of the Hindus which are near the Bodhi Tree.

On proposals No. III, He has no objection to the branch of the Maha Bodhi Tree being firmly propped up with masonry, but requests that regard may be paid to the Hindu Idols under the branch, so that they may not be injured or concealed by the masonry.

On proposal No. IV., he asks for the same care to be taken of the Hindu Idols which have been placed near the Bodhi Temple many years ago.

On Proposal No. V, the Mahanth agrees to the building of the monastery at a distance, of 15 laggas (equivalent to about 40 yards) on the west of the Maha Bodhi Tree with the understanding that His Majesty the King of Burma will execute an agreement for the land, which will be given by the Mahanth free of cost.

Proposal No. VI. He has no objection to the Royal Monastery being enclosed by a solid wall of masonry.

Proposal No. VII The Mahanth asks that the men hired to live on the spot to watch and attend to the wants of the monastery may not be permitted to interfere in any way with the religious rites of the pilgrims, who go round the Tree.

Proposal No. VIII. The Mahanth agrees to the erection of the Paribhoga on the same understanding, as in proposal no V.

3. In the letter of Government of Bengal to your address, I am directed to communicate with the "Royal Scribe" deputed by the King of Burma, and who is now in Calcutta, but as I do not know his address, I beg to submit the above information to you, and request you will be good enough to communicate with the "Royal Scribe". It will be more convenient for me, if the officer deputed on the part of the King of Burmah, could time his visit to Gaya about the 15th January, as my duties and the approaching visit of the Prince of Wales to Bankipore will prevent my personally assisting him and visiting Bodh-Gaya until that time.

I have honour to be

Sir,

Your most obedient Servant,

F. M. HALLIDAY,

Magistrate and Collector.

To

မဟာန့်ထံသို့-အစိုးရထံမှ နောက်သင် အမိန့်မရမခြင်း
တန့်ဆောင်းတော်ကြီးကို မပြုပြင်ရန်
တားမြစ်သောစာ။

Mahanth Hem Narayan Gir, of Bodh-Gaya.

Dated 11th October, 1877.

Sir,

After paying due respect I have to submit and beg to inform you that you should not repair that old Temple, either the inner or the outer portion. Please let it remain in the state in which it is. You will carry out the orders of the Government thereto, which is expected within six weeks.

C. J. O'DONNELL.
Joint Magistrate.

ဂယာအရေးမိုင်ထံမှ-မဟာန့်ထံသို့-ခရီးသည်များသည်၊ မဟာန့်ပိုင်
မြေကွက်ပေါ်ရှိ၊ ရှေးဟောင်းဘုရားဆင်းတုများ၊ ကျောက်
ပန်းများကို ယူဆောင်သွားကြခြင်းမှ တားမြစ်ရန်နှင့်
ရှေးဟောင်းအရာဝတ္ထုများကို၊ စုဆောင်း
သိပ်သိုထားရန်-အမိန့်ပေးစာမူ။

(Exhibit D 54.)

No. 1077.

From

G. A. Grierson, Esq ;
Officiating Magistrate and Collector. Gaya.

To,

The Mahanth of Bodh-Gaya.

Dated Gaya, 3rd April, 1889.

Sir,

It has been brought to my notice that visitors to Bodh-Gaya are in the habit of carrying away images and carved stones, which they find laying about on land in your possession.

I am sure you would not permit this if you knew it. On your letting me know that you may wish me to do so. I shall tell Police not to allow it.

I would suggest that you should collect all these carved stones, and put them in a safe place in charge of the bungalow chowkidar, as they are very valuable. I shall be obliged by an early reply.

I have honour to be,
Sir,
Your most obedient servant,

G. A. GRIERSON,
Officiating Magistrate and Collector

မဟာနိဗ္ဗာန်၊ အရေမီထိုင်သို့-ရုပ်ထုတော်များကိုစုဆောင်းချက်
မိမိကျောင်းအတွင်း၌ သိမ်းသိုထားပြီးကြောင်း
ပြန်စာမူ။

From

Mahanth Hem Narayan Gir, of Bodh-Gaya,

To

The Magistrate and Collector of Gaya.

Dated Bodh-Gaya, 20th April, 1889.

Ssr,

In reply to your No. 1077, of the 3rd instant, directing me to collect the images and carved stones lying about on the lands, I have the honour to bring to your honour's kind notice that, in obedience to your honour's order, I collected the images and carved stones lying about on the lands in different places here and there.

I informed you of having done so through my servant. I have since then, according to your verbal directions stored them all at my Math in Bodh-Gaya for safe custody. I now request, that you will be please to supply me with a written order for keeping the images in Math, for future reference.

I have the honour to be,

Sir,

Your most obedient servant,
HEM NARAYAN GIR ?
Mahanth of Bodh-Gaya.

အရေးပိုင်အမိန့်မရဘဲ၊ ရှေးဟောင်းအရာဝတ္ထုများကို-မည်သူ့အားမျှ
ယူခွင့်မပေးရန်၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-ပိုလ်တဲစောင့်ဒရဝန်အား
ပေးသောအမိန့်စာ။

ORDER BY THE MAGISTRATE.

The chowkidar of the bungalow at Bodh Gaya is strictly forbidden to allow any person whatever to take away stones or images of any kind from the precincts of Bodh-Gaya temple or bungalow, or the vicinity, without the permission of the magistrate of the district.

If any are taken away the matter will be very seriously dealt with, as all these stones and relics are private property.

The chowkidar will be liable to imprisonment if he permits any to be taken away.

Gaya Magistracy,
The 11th May, 1889.

G. A. GRIERSON,
Officiating Magistrate.

ဂယာအရေးပိုင်ထံမှ-မဟန့်ထံသို့ မင်းတုန်းမင်းကျောင်းကို
မှမ်းခံပြုပြင်၍သတိပေးစာမူ၊

No. 2282.

From

G. A. Grierson, Esq ;
Officiating Magistrate and Collector, Gaya.

Dated, Gaya, 10th July, 1889.

To

The Mahanth of Bodh-Gaya.

Sir,

It appear from the report of the Chowdikar of Bodh-Gaya that the Burmese bungalow at Bodh-Gaya requires immediate repair.

I would suggest the propriety of your repairing it and shall be obliged by your doing so.

I have the honour to be,

Sir,

Your most obedient servant,

G. A. GRIERSON,
Officiating Magistrate and Collector.

(Exhibit D. 3.)

“ကာနုယံ-အိဗ္ဗံ-အင်္ဂ(စ)အိုလ်ကော့” ထံမှ ဂယာအရေးပိုင်ထံသို့
မဟာဗောဓိနှင့်ဆိုင်ရာပေးစာမူ၊
(အလွန်အရေးကြီးသောစာ၊)

From

Colonel H. S. Olcott,

Honorary Director and Chief Adviser,
Maha-Bodhi Society.

To

D. J. Macpherson, Esq ;
Collector, Gaya.*Gaya 6th February, 1893.*

Sir,

For your information I beg to report my arrival, in my capacity of Honorary Director and Chief Adviser of the Maha-Bodhi Society, in company with Mr. H. Dharmapala, Honorary General Secretary of the same, for the purpose of inspecting the Buddha-Gaya Maha-Bodhi temple property, and of negotiating with the Mahanth for the aquisition of the religious custody of the shrine for the Buddhists of the several nations professing that religion. I had a preliminary talk with the Mahanth yesterday, through Babu Bireswar Singh, of Patna, as interpreter, and regret to say that I received no encouragement to hope that he would either sell or lease the property, consent to the erection of a monastery or rest-house for the use of Buddhist Bhikkhus or pilgrims. I gave the Mahanth to understand that the Maha-Bodhi Society, as the representative of the Buddhists, would not take or countenance the taking of any step which would infringe any proprietary right which he or his organisation might lawfully claim in this shrine, but that we should endeavour to act with him in a spirit of perfect equity. This same assurance I wish to give yourself and your official superiors.

As it was evident that the further stay of the Bhikkhus in the Burmese King's Buddhist Rest-house was not approved of by the Mahanth, and that to keep them there after the murderous assault made upon them on Friday

evening last by parties until now unidentified, would subject them to its repetition, perhaps to the peril of their lives, I have arranged for their removal to safer quarters in Gaya, under reservation of any legal rights which the Buddhists may be found to have for the peaceful practice of their religion at their most hallowed shrine.

I am glad that the issue is a purely personal one of the Mahanths's proprietary interests, and that a good understanding exists between the Buddhists and the leading Hindus of Gaya.

I am Sir,

Your obedient servant,

H. S. OLCOTT.

ဘင်္ဂါအစိုးရထံမှ-ဓမ္မပါလထံသို့၊ မဟာဗောဓိတံဆောင်းတော်ကို
မဟာဗောဓိအသင်းသို့လွှဲအပ်ရန်မတတ်နိုင်ကြောင်းပေးစာ၊

(EXHIBIT D 22)

No. 6 P. D. Political Branch.

From

H. J. S. Cotton Esqr., C.S.I.,
Chief Secretary to the Government of Bengal,

To

H. Dharmapala, Esqr..
General Secretary, Maha Bodhi Society, Gaya.

Dated Darjeeling, 5th May, 1894.

Sir,

I am directed to acknowledge the receipt of your letter, dated 14th April, 1894, and, in reply, to inform you that the Bengal Government is not in a position to give encouragement to any negotiations for effecting the transfer of the Bodh-Gaya Shrine to the Maha-Bodhi Society. There is perfect freedom of worship for all Buddhists at Bodh-Gaya and the Hindu Sannyasis, who have held the place for over five centuries, are ever ready to meet all reasonable requirements of worshippers. Any well-grounded complaint that difficulties were imposed, would meet with ready attention

and redress at the hands of Bengal Government, but the Lieutenant-Governor can undertake no measures for the furtherance of the general objects of the Maha-Bodhi Society.

I have the honour to be

Sir,

Your most obedient servant,

H. J. S. COTTON.

ဂယာ-ဒီဇီနယ်၊ လမ်းမိုလ်ထံမှ-အင်ကျင်နိယာထံသို့-မဟာနိဇ္ဈိ
သဏ္ဌာထိမ်းသည်၊ ဘုရားဆင်းတု-၇-ဆူကိုတန်ဆောင်း
တော်တွင်းမှ ထုတ်ယူသွားကြောင်း ဒရဝန်ထံမှ
တိုင်စာကို ညွှန်ပြပေးလိုလိုက်သော

စာမျှ၊

MEMO. No. 233.

From

Babu Kali Kumar Ray,
Overseer, Gaya Sub-Division,

To

The Executive Engineer, Eastern Sone Division.

Dated Gaya, 26th May, 1894.

Sir,

I have the honour to forward herewith in original a report of the chowkidar of the Bogh-Gaya Temple. The chowkidar reports that seven images were removed by Jaipal Kothari of the Mahant of Bodh-Gaya, from the main room of the temple, on the 17th instant. These are not ancient images, but Buddhist idols placed by pilgrims a few years back. The Kothari says that images of this nature belong to the Mahanth, being offerings made by pilgrims. Your orders are solicited whether any steps should be taken to recover the images, or whether the Mahanth can deal with them as he likes.

I have the honour to be

Sir,

Your most obdient servant,

KALI KUMAR RAY,
Overseer, Gaya Sub-Division.

ဂယာ အရေးပိုင်ထံမှ-မဟန့်ထံသို့-ပြောင်းရွှေ့သွားသော ဘုရားရန်ခံကို၊
ချက်ချင်းပြန်ပို့ထားရန် ဆင့်စာမူ။

From,

D. J. Macpherson, Esq.

Magistrate and Collector of Gaya.

To,

Mahanth Krishna Dayal Gir,
of Bodh-Gaya.

Dated Gaya, 31st May, 1894.

Sir,

I have the honour to inform you that I have just received information through the Executive Engineer, Bankipore, to the effect., that your Kothari Jaipal Gir removed seven Buddhist images from the Temple of Maha Bodhi on the evening of the 17th instant. I therefore request you to be good enough to cause them to be replaced in the Temple in the position they were in before, within a couple of hours of the receipt of this letter, and intimate to me by the bearer, of this that you have done so. I beg to point out to you that it was your duty to have reported to me, immediately on its coming to your notice, that these images had been removed.

2. I enclose a Hindi translation of this for your information.

I have the honour to be
Sir
Your most obedient Servant,

D. J. MACPHERSON,
Magistrate and Collector.

Translation of letter from Mahanth to Collector in reply to above.

အထက်ပါဆင့်စာကိုမဟန့်က၊ပြန်ကြားလိုက်သောစာ။(မကြောက်ကြောင်းပြသည်။)

To,

His Honour The Collector of Gaya.

Dated 13th Faisto, 1301 FS (1st June 1894).

Cherisher of the Poor, Hail !

I beg to state that I have received the letter sent through Nazir Baijnath Singh. I have been acquainted with your orders and carried them out. I beg to submit that the Engineer's report that the images were removed is correct (thik), but you have not been made aware whether the images that were removed were old or new ones. So I beg to acquaint you that these images were new ones presented as offerings (chadhas). Such images with presents and fees have always been brought. I have never removed any of the old images, and I do never bring any such images. If any of the old images were removed, I should have certainly informed your honour. If you issue any other sort of instructions now (*ab*) I shall carry them out. You are my lord and benefactor. Please pass such orders that may not be prejudicial to my interests (*haqq*).

The Nazir reached me at 5 a.m., but as my Dewan and agent were absent, so there was delay in getting them. I gave reply at half-past ten.

KRISHNA DAYAL GIR,

Mahant of Bodh-Gaya.

တပန်အရေးပိုင်က၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များထူးသောဒါန(ဝတ္ထု)တို့ကို၊
မဟာနိယူခွင့်မရှိကြောင်းရေးသောစာ။

From,

D J. Macpherson, Esq.,

Magistrate and Collector, Gaya.

To,

Mahanth Krishna Dayal Gir,

*of Bodh-Gaya.**Dated Gaya, 3rd June 1894.*

Sir,

With reference to your reply of the 1st instant to my letter of the 31st May, regarding the removal of images from the Maha Bodhi Temple, I have the honour to inform you that

you are not authorised to remove images or other votive offerings of any kind, not being of a perishable description, that may be placed by Buddhist worshippers in the temple

2. I believe that you are aware that the images which were removed on the occasion referred to had been in the temple for two or three years at least, and some of them for a longer period.

3. A Hindi translation of this letter is annexed for your information.

I have the honour to be

Sir

Your most obedient servant,

D. J. MACPHERSON,

Magistrate and Collector.

အထက်ပါစာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ခေတ္တအရေးပိုင်၊ “ဗရဟမင်း” ထံမှ

မဟာနိဗ္ဗာန်ထံပေးစာ။

No. 1556,

From,

E. G. Drake-Brockman Esq.,

Officiating Magistrate and Collector, Gaya.

To,

Mahant Krishna Dayal Gir,

of Bodh-Gaya.

Dated Gaya 11th July 1894.

Sir,

With reference to your letter No. 7E, dated 13th-16th June, 1894, I have the honour to inform you that I am not prepared to admit any proprietary right on your part over the Maha Bodhi Temple as against the Crown, or any right to interfere with votive offerings that may be presented at the shrine, unless merely as a custodian. At the same time the matter may, if you wish it, be investigated further letter on,

as arranged on the occasion of your last interview with Mr. Macpherson before he went on leave, and mean while your protest will be noted.

I have the honour to be

Sir

Your most obedient servant,

E. G. DRAKE-BROCKMAN,

Officiating Magistrate and Collector.

“တံဆောင်းတော်တွင်း၌-ခဗ္ဗပါလ တင်ထားခဲ့သော၊ ဂျပန်ဘုရား၊ တစ်စုံတရာ
ပျက်စီးခဲ့လျှင်၊ မဟန့်ဇာတာဝန်ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု
အရေးပိုင်က-မဟန့်ထံပေးစာ။

To,

The Mahant of Bodh-Gaya,

Gaya 26th February 1895.

My Dear Sir,

I write to remind you that, owing to the attitude you have taken up with regard to the Japanese image which Mr. Dharmapala placed in the Maha-Bodhi Temple, you will be held responsible for any injury of any kind befalling the image. This warning was conveyed to your men last evening, and I should have done so to yourself personally, had you not left, saying you were not well enough to stay longer where I was.

Your sincerely,

D. J. MACPHERSON.

စကျင်ကျောက်-ဆင်းတု-၂-ဆူကိုချိုးဖဲ့ ပစ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ အရေးပိုင်က
မဟာနိအား၊ မေးမြန်းသတိပေးချက်စာ။

No. 1478.

From,

D. J. Macpherson Esq.,

Magistrate and Collector of Gaya.

To,

Mahant Krishana Dayal Gir,

of Bodh-Gaya.

Dated-Gaya, the 28th-30th May, 1895,

Sir,

I have the honour to inform you that a report has been sent to me, to the effect that two of marble images on the alter of the ground floor of the temple have been damaged, one seriously, so as it has been broken off at the neck, and the other on the left shoulder. Slight damage is also reported to a finger of the left hand of the principal image of Buddha.

As you claim to be in charge of all these images, I request you to inform me how this damage has occurred. It is necessary that the images that have been placed in the temple by Buddhists should be protected from damage of every kind.

I have the honour to be

Sir

Your most obedient servant,

RAM ANUGRAH NARAYAN SINGH,

*Deputy Magistrate in Charge
for Magistrate and Collector.*

ဗုဒ္ဓဂယာ-ဥပဒေကြမ်းမူ။

3, Windsor Place,

New Delhi,,

28th February, 1935.

Dear Sir,

We have obtained the previous sanction of His Excellency The Governor-General to introduce the Buddha Gaya Temple Bill, a copy of which is enclosed herewith.

We hope we shall have your support when it comes up for consideration.

We shall address you again stating our case more fully before it is introduced.

Yours Truly,

(U) THEIN MAUNG.

(U) BA SI.

(Dr.) THEIN MAUNG.

TO BE INTRODUCED IN THE LEGISLATIVE ASSEMBLY ,A BILL.

to

make provision for the restoration of the Buddha Gaya Temple and its premises to Buddhists and for the better management of the same.

Whereas it is expedient to make provision for the restoration of the Buddha Gaya Temple to the Buddhists and for the better management of the same, it is hereby enacted as follows:—

Short title, extent and commencement.

1. This Act may be called the Buddha Gaya Temple Act 1935.
2. It shall extend to the whole British India; and
3. It shall come into force immediately,

2, In this Act; unless there is anything repugnant in the subject or context.

Definition.

(a) “The Temple” means the Great Temple built by the side the Maha Bodhi Tree near Buddha Gaya village in Gaya District.

(b) “The Temple Land” means the land on which the Maha Bodhi Temple and its precincts stand.

(c) “The Mahant” means the presiding priest for the time being of the Saivite Monastery at Buddha Gaya.

(d) "Committee" means the Managing Committee constituted under the provisions of this Act.

(e) "Court" means the Court of the District Judge of Gaya,

3. The Government of India shall immediately on the passing of this Act, **Management and Control**, establish a Committee as herewith provided and entrust it with the management and control of the Temple land, the Temple and the worship in it.

4. (1) The Committee shall consist of the Mahant and nine representatives of the **Constitution of Committee**. Buddhists of India, Burma and Ceylon, to be nominated by the Governor-General of India in consultation with the Governments of Burma and Ceylon.

Statement of accounts, shall prepare and furnish to the court a full and true statement of accounts of all moneys received or expended by them on behalf of the Temple during the previous year.

Provided that the Court may, if it is satisfied that there is sufficient cause for so doing, extend the time allowed for furnishing of any statement of accounts under this section.

8. (1) The Committee may, from time to time, make rules to carry into effect the **Power to make Rules**. purposes of this Act.

(2) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing power, such as rules may provide for all or any of the following matters, namely:-

- (a). the upkeep and repair of the Temple;
- (b). the improvement of the Temple land;
- (c). the welfare and safety of the pilgrims;
- (d). the safe custody of statements of accounts other documents relating to the Temple or the Temple land; and
- (e). The maintenance of cordial relations between the Buddhist and the Hindu pilgrims.

9. Nothing in this Act shall affect any other enactment **Saving** for the time being in force in British India providing for the preservation of ancient monuments.

STATEMENT OF OBJECT AND REASONS.

The Maha Bodhi Temple at Buddh Gaya is the most sacred shrine of the Buddhist world, as it stands on the spot where Lord Buddha attained Supreme Wisdom. It is to the Buddhist what Macca is to the Muslim, Ayodhya to the Hindu and Jerusalem to Christian. It is in the hands of a non-Buddhist, the Saivite Mahanth of Buddha Gaya. For many years past the Buddhists have been greatly dissatisfied with his management of the Temple and the Temple Land. They have expressed their strong desire to have them restored to their control. The desire is but natural, and this bill is intended to make provision for the better management of the Temple and the Temple Land and for their restoration to the Buddhists of India, Burma and Ceylon without prejudice to the right of Hindus to worship the Image of Buddha in the Temple and to offer Pinda at the Bodhi Tree to the north of the Temple.

ဗုဒ္ဓဂယာ-ဥပဒေကြမ်း၊ မြန်မာဘာသာပြန်။

၃-ဝင်ဆော်-နန်းတော်၊

ဒေလီမြို့သစ်၊

ဖေဖော်ဝါရီလ-၂၈-ရက်၊ ၁၉၃၅။

အကြည်တော်ခင်ဗျား၊

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဘုရင်ခံချုပ်၏ အမိန့်အရ တင်သွင်းခွင့် ရရှိပြီးသော “ဗုဒ္ဓဂယာ-တန်ဆောင်းတော် ဥပဒေကြမ်း” ကို ယခုစာနှင့် တပါတည်း ပူးတွဲပေးပို့လိုက်ပါသည်။

ထိုအရေးကိစ္စကို ဆွေးနွေးရန် အချိန်တိုင်ရောက်ခဲ့သော်၊ သင်၏အကူအညီကို ရရှိလိမ့်မည်ဟု မြော်လင့်ပါသည်။

ထိုဥပဒေကြမ်းကို မတင်သွင်းသေးမီ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍အကြောင်းအရာ အစုံ အလင် တို့ကို နောက်ထပ် တဖန် ရေးသား အကြောင်းကြားပါဦးမည်။

သင်၏ယုံကြည်ရသူများ။

(ပုံ) ဦးသိမ်းမောင်။

(ပုံ) ဦးဘစိ။

(ဒေါက်တာ) သိမ်းမောင်။

(အထက်ပါစာမှာ၊ ကာလကတ္တားမြို့ မဟာဗောဓိအသင်း-စက္ကရီတေရီထံ ပေးစာဖြစ်သည်။)

အောက်လွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းရန် ဥပဒေကြမ်းတရပ်မှာ၊ ဗုဒ္ဓဂယာဘုရားတန်ဆောင်းတော်နှင့် တကွ အဆောက်အဦများကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက် သိမ်းဆည်းရန်နှင့် ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် အခွင့်အရေးများကိုပါ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့အား ပေးအပ်ရန်ဖြစ်ကြောင်း။

ထိုကဲ့သို့၊ ဗုဒ္ဓဘာသာများအား ဗုဒ္ဓဂယာ - တန်ဆောင်းတော်နှင့် အဆောက် အဦများကို ကြည့်ရှု၊ စောင့်ရှောက်ရန်နှင့် စီမံ၊ ခန့်ခွဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေး ပေးအပ်ရန် အလျင်လိုသောကြောင့် အောက်ပါအတိုင်း “ဥပဒေကြမ်း” ကိုရေးသားခြင်းပြုပါသည်။

အမည် သို့၊
ဥပဒေ ကြမ်း၏
အစွမ်း နှင့် သို့
ဥပဒေ ကို စစ်
အသုံး ပြု မည့်
အချိန်။

- ၁-ဤဥပဒေကြမ်းကို “၁၉၃၅-ခု၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-တန်ဆောင်းတော်-ဥပဒေကြမ်း” ဟု ခေါ်တွင်လိမ့်မည်။
- ၂-ထိုဥပဒေသည်၊ ဗြိတိသျှ-အိန္ဒိယ ဟုပြည်လုံးနှင့် သက်ဆိုင်ပေလိမ့်မည်။
- ၃-ထိုဥပဒေကို အမြန် ချက်ချင်း အတည် ပြုပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် အသုံးပြုလိမ့်မည်။

အခေါ်၊ အခေါ်

- ၂-ဤဥပဒေတွင် စာသား၌၎င်း၊ အကြောင်း အရာပေါ်၌၎င်း၊ တစ်စုံတရာ စက်ဆုပ် ရှိစွာတွယ်သော အသုံး အနှုန်းများ မပါရှိခဲ့သော်—
- (က) “တန်ဆောင်းတော်” ဆိုသည်မှာ၊ ဂယာဒီစတြိတ်၊ ဗုဒ္ဓဂယာရွာအနီးရှိ မဟာဗောဓိပင်နံဘေးနားတွင်ဆောက်လုပ် တည်ရှိအပ်သော ဘုရား-တန်ဆောင်းတော်ကြီး ဖြစ်သည်။
- (ခ) “ဘုရားတန်ဆောင်း-မြေ” ဆိုသည်မှာ၊ မဟာဗောဓိတန်ဆောင်းနှင့် တကွ အာရာမ်များ တည်ရှိရာ မြေ ဖြစ်သည်။
- (ဂ) “မဟန့်” ဆိုသည်မှာ၊ ဗုဒ္ဓဂယာရှိ ‘သီဝ’ ဂိုဏ်းဝင် ဟိန္ဒူ ကျောင်းမှ၊ ကျောင်းထိုင် ဟိန္ဒူ ရသေ့ဖြစ်သည်။
- (ဃ) “အမှုဆောင်” ဆိုသည်မှာ၊ ဤ အက်-ဥပဒေအရ ရွေးကောက် ခန့်ထားခြင်း ခံရသော အုပ်ချုပ်ရေး - အမှုဆောင် အဖွဲ့ဖြစ်သည်။
- (င) “ရုံးတော်” ဆိုသည်မှာ၊ ဂယာမြို့ရှိ ဒီစတြိတ်တရားသူကြီး၏ ရုံးတော် ဖြစ်သည်။

အုပ်ချုပ်မှုနှင့်
အာဏာပိုင်

- ၃-ဤ အက်-ဥပဒေ အတည် ပြုပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ အိန္ဒိယ အစိုးရသည်၊ ချက်ချင်း၊ အမြန် အောက်တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့်အတိုင်း ဘုရားမြေ၊ တန်ဆောင်းတော်နှင့် ဘုရားဖူးတို့အား စီမံ ခန့်ခွဲရန်၊ ထို့ပြင် အခွင့် အာဏာ လွှဲအပ်ရန် အမှုဆောင်အဖွဲ့ကို ဆောင်လျှင်စွာ ခန့်အပ်ရပေမည်။

အမှုဆောင်
ဖွဲ့စည်းရေး

- ၄-(၁) အမှုဆောင်အဖွဲ့၌ ဟိန္ဒူရသေ့ကြီး“မဟာနိ”နှင့် အိန္ဒိယ
ဘုရင်ခံချုပ်က မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဘု
ရင်ခံ တို့နှင့် တိုင်ပင် ရှေးကောက်၊ တင်မြှောက် အပ်
သော အိန္ဒိယပြည်၊ မြန်မာပြည်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့မှ ဗုဒ္ဓ
ဘာသာ ကိုယ်စားလည် ကိုးယောက် ပါဝင်စေရမည်။
- (၂) အမှုဆောင်အဖွဲ့၌ နေရာ(တချ)လပ်လပ်နေလျှင်၊ အမှု
ဆောင်က ဘုရင်ခံချုပ်အား လပ်လပ်သည့်နေ့မှ သုံးလ
အတွင်း အကြောင်း ကြားရမည်။

ဟိန္ဒူများ၏
အခွင့်
အရေးများ

၅-ဤ အက်-ဥပဒေနှင့် တကွ၊ ၎င်းဥပဒေအရ ပြုလုပ်အပ်
သော စည်းမျဉ်းများ အတည် ဖြစ်လင့်ကစား၊ မည်
သည့် ဟိန္ဒူဇာတ်ဝင်မဆို၊ တန်ဆောင်းတော်တွင်းရှိ
မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ပွားတော်ကို ဝင်ရောက်၊ ဖူးမြော်
ရန်နှင့် ဘုရားတန်ဆောင်း၏ မြောက်ဘက်ရှိ ဗေဒိ
ပင် အောက်ဝယ် သပိတ်သွတ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်နိုင်
ရမည်။

သို့သော်၊ ဤပုဒ်မအရ မည်သူ တဦးတယောက်ကို
မျှ ဘုရားမြေပေါ်တွင် ဘာသာရေးနှင့်ပတ်သက်၍၎င်း၊
အခြားအရေး ဟုခုခံနှင့် ပတ်သက်၍၎င်း ဆိတ်၊ သို့မ
ဟုတ် အခြားတိရစ္ဆာန်များကို သတ်ဖြတ်ခွင့်မပြုချေ။

ပိုင်ပစ္စည်း
များကို
ခွင့်လွှတ်မှု။

၆-ဤ အက်-ဥပဒေနှင့် တကွ၊ ၎င်းအက်-ဥပဒေအရ ပြု
လုပ်အပ်သော စည်းမျဉ်းများ အတည် ဖြစ်လင့်ကစား
အမှုဆောင်မှာ ဗုဒ္ဓဂယာရှိ ဟိန္ဒူ “သီဝဂိုဏ်း” ဝင်
ကျောင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် လယ်မြေများ သို့မဟုတ်
အခြားပစ္စည်း တစ်ခုတရာကို စီမံ၊ ခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်မရှိချေ။

ငွေစာရင်း
ရှင်းတန်း။

၇-နှစ်စဉ်၊ နှစ်တိုင်း ဇန္နဝါရီလ ၁ - ရက်နေ့မှ အစပြု၍
သုံးလ အတွင်း အမှုဆောင် အဖွဲ့သည် ရုံးသို့ လွန်ခဲ့
သော နှစ်အတွင်းက ဘုရားတန်ဆောင်းတော်နှင့် ပတ်
သက်သော ဝင်ငွေ၊ ထွက်ငွေ စာရင်း ရှင်းတန်း အ
ပြည့်အစုံ အမှန်အကန်ကို ပြုလုပ် တင်သွင်းရမည်။

သို့သော်၊ ဤပုဒ်မအရ ငွေစာရင်း၊ ရှင်းတန်း တင်
သွင်းရန် အချိန်ကန့်သတ်ချက်ကို ရုံးတော်က ယုံကြည်
စိတ်ချလောက်သော အကြောင်း ခိုင်မာစွာ ပြနိုင်က
ရက်ရွှေ့ဆိုင်းပေးနိုင်သည်။

စည်းမျဉ်း
များလုပ်ရန်
အာဏာ။

၈-(၁) အမှုဆောင်အဖွဲ့သည်၊ အချိန်ကာလ အလျောက်၊ ဤ
အက်-ဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ ခရီးရောက်အောင်
စည်းမျဉ်းများ လုပ်နိုင်သည်။

(၂) အထက်ပါ အများနှင့် သက်ဆိုင်သော အာဏာကို လွှဲ
အပ်ထားသည့်အလျောက်၊ မလိုမုန်းထားစိတ် အလျဉ်း
မရှိဘဲ၊ မျှတစွာ အောက်ပါအချက် တချချကိုသော်၎င်း၊
အားလုံးကိုသော်၎င်း အဓိကထားပြီး၊ စည်းမျဉ်းများ
ရေးဆွဲရာသည်။ အချက်များမှာ—

(က) ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကို ထိန်းသိမ်းမှုနှင့်ပြင်ဆင်မှု။

(ခ) ဘုရားမြေကို ကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်မှု။

(ဂ) ဘုရားဖူးများ၏ လုံချုံမှုနှင့် စောင့်ရှောက်မှု။

(ဃ) ဘုရားတန်ဆောင်းတော်၊ သို့မဟုတ် ဘုရားမြေနှင့်ပတ်
သက်သော ငွေစာရင်းရှင်းတန်းများ၊ အရေးကြီးသော
စာရွက်စာတမ်းများကိုကောင်းမွန်လုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်း
စောင့်ရှောက်မှု။

(င) ဗုဒ္ဓဘာသာများနှင့် ဟိန္ဒူများ၏ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ
ရေး တည်တန်မှုတို့ ဖြစ်လေသည်။

ချင်းချက်။

(စ) ဤဥပဒေသည်၊ ယခု အချိန်ကာလ အတော အတွင်း
ရှေးဟောင်း အဆောက် အဦများ ထိမ်းဆည်း စောင့်
ရှောက်မှုဘက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေမှ တပါး၊ အခြားသော
ဗြိတိသျှအိန္ဒိယအတွင်းရှိ အက်-ဥပဒေများနှင့် မသက်
ဆိုင်စေရ။

အကြောင်းပြချက်၊ ရှင်းတန်း။

ဗုဒ္ဓဂယာရှိ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်သည်၊ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၊
ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူရာ ဌာနတွင် တည်ရှိသည့် အတွက်၊ ဗုဒ္ဓ

ဘာသာဝင်တို့၏ အထွဋ်အမြတ်ဆုံးသော ဘုရားကျောင်းတော်ဖြစ်သည်။ မဏ္ဍာမြို့သည် မိစလင်တို့အတွက်၊ အယုဒ္ဓယ(သာဓကေတ)မြို့သည် ဟိန္ဒူတို့အတွက်၊ ဂျေရုဆလင်မြို့သည် ခရစ်ယန်တို့အတွက် ဘာသာရေးတွင် အထွဋ်အမြတ်ဆုံး နေရာများ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဗုဒ္ဓဂယာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့အတွက် အထွဋ်အမြတ် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုဗုဒ္ဓဂယာရှိ ကျောင်းအဆောက်အဦ စသည်တို့မှာ၊ ယခုအခါ ဘာသာကွဲ၊ ဗုဒ္ဓဂယာနေ မဟာဒေဝ (သီဝ) ဂိုဏ်းဝင်၊ ဟိန္ဒူ၊ မဟန့် (ရသေ့) ၏ လက်ထဲတွင် ရှိနေပါသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း များစွာကပင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့ သည် ထိုကျောင်း၊ ကန် အဆောက်အဦနှင့် ဘုရားမြေ တို့ကို၊ မဟန့်က ချုပ်ချယ် စီမံခြင်းကို များစွာ မနှစ်မြို့ခြင်း ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့သည် မိမိတို့ ကျောင်း၊ ကန်ကို မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်သာ အုပ်ချုပ်လိုခြင်းတည်းဟူသော ပြင်းပြသောဆန္ဒကို ပြခဲ့ကြလေသည်။ ထိုသို့ ဆန္ဒဖြစ်ခြင်းမှာလည်း ဓမ္မတာအလျောက်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ယခု ဤဥပဒေကြမ်းကား၊ ထိုမဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော် အတွင်းရှိ ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်အား၊ ဟိန္ဒူများဝင်ရောက်ပူဇော်စေနိုင်ခွင့်နှင့် တန်ဆောင်းတော်၏ မြောက်မျက်နှာရှိ ဗောဓိညောင်ပင်အောက်၌ (သဝိတ်သွတ်ခြင်း) ဝိဇ္ဇာလှူဒါန်းနိုင်ခြင်း တို့ကို မလိုမုန်းထားဝိတ် အလျဉ်းမရှိဘဲ၊ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာပြည်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့အား ကောင်းမွန်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်စေသည့် အခွင့်အရေးပေးရန်ပင် ဖြစ်ကြောင်း။

မဟာဗောဓိအဖြစ်၊ အပျက်နှင့်ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ အကျဉ်းချုပ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကလည်း၊ ရှေးရိုးစဉ်လာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဆက်ဆက် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ် လာခဲ့သောကြောင့် ငါတို့သာဆိုင်သည်၊ ထို့ပြင်၊ မဟန္တကိဇော်ကျိကလည်း၊ ဤတန်ဆောင်းတော်ကြီးကို၊ ဟိန္ဒူလူမျိုးများ တည်လုပ်ခဲ့သည့်ပြင်၊ ပသီဘုရင်က၊ ၎င်း၏ဆရာ၊ ဆရာတို့အား ပိုင်စား ပေးခဲ့သဖြင့် ငါသာပိုင်သည် ဟူ၍၊ ဝိဝါဒဖြစ်ပွားလာခဲ့ကြသည်မှာ၊ နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာခဲ့လေပြီ။

၎င်းဝိဝါဒကို၊ ဝေဘန်၊ ဖြေရှင်းလိုသော ဆန္ဒ အားကြီးထွသောကြောင့် နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာကပင် ရဆောင်းရှာဖွေ၍ ရထားသော ဤစကားစဉ်ကို၊ အောက်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆက်လက် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိစေတီတော် (တန်ဆောင်းတော်)ကြီး၏ အဖြစ် အပျက်၊ အကြောင်းအရာကို သိရှိရန် အကောင်းဆုံးနှင့် ရှေးအကျဆုံး အထောက်အထားမှာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားဖူးများ၏ မှတ်တမ်းပင်ဖြစ်၏။ တရုတ်ရဟန်းတော် ‘ဖွာဟိယန်’ သည်၊ ခရစ်သက္ကရာဇ်-၄၀၀-ကျော်၊ ၅၀၀-အစလောက်က၊ ဗောဓိပင်ဌာနသို့ ရောက်ခဲ့၍ “၎င်းဌာန၌ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြီးသည့်နောက်မှ အစပြု၍၊ ယခုတိုင် (ခရစ် ၄၀၆-ခု) တန်ဆောင်းတော်ကြီးနှင့် တကွ၊ သံဃာတော်များ သီတင်းသုံးသော ကျောင်းတော် သုံးဆောင်ရှိသည့်ပြင် ၎င်းကျောင်းတော်ရှိ ရဟန်းတော် များကို အနီးအပါးရှိ တကာ၊တကာမတို့က ပစ္စည်းလေးပါး လုံလောက်စွာ ထောက်ပံ့ထားကြကြောင်း” (Vide Translation of Fa Hian’s Travels, by James Legge, pp. 89, 90). (Maha Bodhi by Cunningham, p. 17) တို့ကို ဤပြဆိုအပ်သော စာပေများဖြင့် ကောင်းစွာသိရသည်။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ခရစ်-၆၃၇-ခုနှစ် ဆိုက် ရောက်ခဲ့ဘူးသော၊ တရုတ်ရဟန်းတော်၊ “ဟူယင်ဆန်” ၏ မှတ်တမ်း၌ လည်း “ဗောဓိပင်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌ ပေပေါင်း-၁၆၀ - ၁၇၀-ခန့်မြင့် သော အုဋ္ဌတန်ဆောင်းတော်ကြီး တဆောင်ရှိကြောင်း၊ ဤတန်ဆောင်း တော်ကို အစပထမ သိရှိဓမ္မာသောကမင်းကြီး လုပ်ခဲ့၍ နောက်တဖန် မဟေသရနတ်မင်း၏ ညွှန်ကြားချက်အရ၊ ပုဏ္ဏား-တကာ တဦးက၊ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာအလို့ငှါ ၎င်းအဆောက်အဦကိုပင် ကြီးသည်ထက် မက၊ ကြီး အောင် ထပ်မံပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း”....စသောစကားကိုပင် ထောက်ခံသော အားဖြင့်၊ ဂျင်နရယ်-ကံနင်ဂဟမ်က....“ယခုတည်ရှိနေသော တန်ဆောင်း တော်သည်၊ အသျှင် ဟူယင်ဆန်တို့ ဝှေ့မြင် ဖူးမျှော်ခဲ့ရသော တန် ဆောင်းတော် စင်စစ်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုထားသည်။”(Vide Cunningham, “Maha Bodhi,” p. 18). ဤမျှသာမကသေး၊ “ရာဂျင်ဒြီလာလ်” နှင့် ဂယာအရေးပိုင်ဟောင်း “ဆာ-ဂျီ-စီ-ဂရီယာ-ဆင်” တို့ကလည်း၊ ကံ နက်ဟမ်၏ အဆိုကို အသေအချာ ထောက်ခံထားခဲ့ကြသည်။ (Notes on the District of Gaya published in 1893).

ဤတန်ဆောင်းတော်ကြီးကို ဘယ်အချိန်၊အခါက၊ ဆောက်လုပ်ထား ခဲ့ပါသလဲ? ဟူသော ပြဿနာ ပေါ်ထွက်လာရာ၊ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ပထမ အသောကမင်း၏ အဆောက် အဦငယ်ကိုပင် မွမ်းမံ၊ ချဲ့ထွင်လျက် ဆောက်ခဲ့သည် ဆိုသောကြောင့်၊ အသောကမင်းမှ နောက်၊ ဟူယင်ဆန်

မရောက်မီ ရှေ့အဘို့၌ပင် ဆောက်လုပ်ထားခဲ့ကြောင်း။ ထို့ပြင်၊ ကံနက်ဟင်္ဂလိပ်တို့က တူးဖော်ရရှိသော ကျောက်ကမ္ပည်းစာအချို့နှင့် ရှေးဒဂုံ၊ ပိုက်ဆံအချို့ဖြင့် ခရစ် ၁၀၀-ကျော်၊ ၂၀၀ - အတွင်းကပင် ဆောက်လုပ်ထားရှိကြောင်း ထင်ရှားလာပြန်သည်။ “ဆုံဂ” အနွယ်ဝင်မင်းများ အုပ်စိုးစဉ်ကာလက၊ ရေးထိုး ထားခဲ့သော ကမ္ပည်းစာတို့ဖြင့်လည်း အထက်ပါ ယူဆချက် ခိုင်မာသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ ။

အခါ၊ ခါ၊ ပြုပြင် မွမ်းမံ လာကြသည်ကိုကာ၊ အကျယ်ချဲ့ပြရန် မလိုသော်လည်း၊ ခရစ် ၁၀၇၆-ခုနှစ်၌ မြန်မာဘုရင်၏ အလှူငွေတော်နှင့်အားလုံးသော တံတိုင်းနံရံများကို ပြင်ဆင်ကြောင်း၊ (Vide Cunningham's Maha Bodhi, p. 28). ခရစ် ၁၁၀၀-၁၂၀၀ အကြား၌ သီဟိုဠ်ဘုရင် မြန်မာဘုရင်တို့၏ ငွေတော်ဖြင့် ဓမ္မရက္ခိတမထေရ်ကြီးမှူးလျက် ပြင်ဆင်ခဲ့ကြောင်း။ (Vide History of Indian and Eastern Architecture Revised Edition 1910, pp. 77, 78). သိရပြန်သည်။

ဖာဟိယနိတို့ တွေ့ခဲ့သော သံဃာရာမ-ကျောင်းသုံးဆောင်ကို၊ ခရစ် ၃၃၀-ခုနှစ်က၊ အိန္ဒိယ၏ ဧကရာဇ်ဖြစ်သော၊ သမုဒြဂုတ္တမင်း စိုးစံစဉ်၊ သီဟိုဠ်ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရင် “မေဃဝဏ္ဏ” မင်း ဆောက်လုပ်ခဲ့၍ ကျောင်းတိုက်နှင့်တကွ၊ ဘုရားတန်ဆောင်းတော်ကိုပါ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ဆရာတော်များသည်၊ မဟာမေဒင်များတိုက်ဖျက်သည့်အချိန်ထိ၊ အုပ်ချုပ်လာခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားကြောင်း။ ထို့ပြင်၊ ခရစ် ၁၂၀၂-ခုနှစ်၌၊ ဘုရားပွင့်ရာ ဝဇီရာသီပလ္လင်တော်နှင့် ဆက်လျက်ရှိသော တန်ဆောင်းတော်အား ထောက်ပံ့၊ ပြင်ဆင်ရန်အလို့ငှါ၊ ဝတ္ထကံမြေအဖြစ်ဖြင့် ရွာတရွာကို လှူဒါန်းခဲ့သည့်အကြောင်းကို ရေးထိုးထားခဲ့သော “ဇာနိဗိဃာ-ကျောက်စာ” ခေါ်လည်း၊ ၎င်းအလှူတော်ကို၊ သီရိမင်္ဂလသင်္ဃာ (သီဟိုဠ်ကျွန်းသားရဟန်းတော်)အား အပ်နှင်းထားဘူးသည်မှာ ထင်ရှား၏။

ဖော်ပြခဲ့သော သာဓကအချို့ဖြင့်၊ ထေရဝါဒ-တောင်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်တို့သည်၊ မဟာဗောဓိဌာန၏ အကြီးအမှူးအဖြစ်ဖြင့် ခရစ် ၁၃၀၀-ကျော်သည့်တိုင်အောင် စိုးမိုး အုပ်ချုပ်တော်မူခဲ့ကြ၍၊ မဟာမေဒင်သူရဲကောင်းများ၊ ချီတက်တိုက်ခိုက်ပြီးနောက်တဖန်၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်၊ ရာဇပုတ္တ-သူရဲကောင်းများ မဂဓတိုင်းတလျှောက်၊ လှုပ်ရှားထကြွ၊ အချို့ပြည်နယ်ကို သိမ်းပိုက်ကြသောကာလ၊ ခရစ် ၁၄၀၀၊ ကအစပြုလျက်၊ ယခုရှိနေသော ပြာဟ္မဏဘာသာဝင် “ဟိန္ဒူရသေ့” များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ

အဆောက်အဦများကို၊ မတရားသဖြင့် သိမ်းကြိုး၊ ယူငင်ခဲ့ကြကြောင်းကို သိရှိရသည်။(4 B. & O. R. S. J. 272) “ဘိဟာ-အော်ရိဆာ-သုတေ သန-ဂျာနယ်”။

ပထမ ကျောက်စာဝန်၏ မှတ်ချက်။

ခရာဇ် ၁၈၁၂-ခုနှစ်၊ မဟာဗောဓိသို့ရောက်လာသော “ဒေါက်တာ ဗူချနစ်-ဟေမိလ်တန်” အား၊ ထိုအချိန်အခါ၌ရှိသော မဟာနိကာ၊ ပြောပြ၍ သိရှိမှတ်သားချက်မှာ.... “လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၂၀-လောက်က၊ ၎င်း ၏ဆရာ “ကျိုက်တန္ဒယ-ဂီးရ်” ခေါ် ရသေ့ရောက်စဉ်၊ မဟာဗောဓိ တန် ဆောင်းတော်ကြီးပတ်လည်တွင်၊ နှိုဝိတ်ပေါင်းများ ပေါက်ရောက်လျက်၊ အမြဲနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းများကို မတွေ့ရကြောင်း သိသော်၊ ရံဖန် ရံခါ နိုင်ငံခြားမှ လာကြသော ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရားဖူးများကို တွေ့မြင်ရ ကြောင်း”....ထိုမဟာနိကာလက်ထက်၊ ခရာဇ် ၁၈၀၉-ခုနှစ်လောက်က၊ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်၊ မြန်မာဘုရင်၏ ကိုယ်စားတော်များသည်၊ မဟာ ဗောဓိသို့ ဆိုက်ရောက်၍ ကျောက်စာရေးထိုးလှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဘကြီးတော်ဘုရား၏ ကိုယ်စားလှယ်များလည်း၊ မြန်မာ ၁၁၈၃-ခု (ခရာဇ် ၁၈၂၂-ခု)နှစ်၊ လာရောက်လျက်၊ သိန်း၊ သန်းမက အဘိုးထိုက် သော ရွှေ၊ ငွေ၊ ဗိန်ကျောက်ဖြင့် လုပ်အပ်သော ပန်းကုံး၊ ပန်းခိုင်၊ ပဒေသာပင် များကို၊ ကျောက်စာရေးထိုးလှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထိုမှနောက်၊ မင်းတုန်းဘုရင် သည်(ခရာဇ် ၁၈၇၅)ကောဇာ-၁၂၃၆-ခုနှစ်တွင်၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး အ မှူးရှိသော ကိုယ်စားတော်များကို စေလွှတ် လှူဒါန်းသည့်ပြင်၊ ကြေးငွေ အမြောက်အများ အကုန်ခံလျက်၊ တန်ဆောင်းတော် (မဟာဗောဓိစေတီ တော်)နှင့်တကွ၊ အရံအတား၊ အဆောက်အဦများကိုပါ ပြင်ဆင်စေတော် မူသည်။

ထိုစဉ်က၊ မဟာနိကာဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော၊ “ဟေမနရာယဏ်- ဂီးရ်” ခေါ် မဟာနိသည်၊ မြန်မာဘုရင်၏ နိုင်ငံခြားရေးမှူး ကင်းဝန်မင်းကြီး ၏ မဟာဗောဓိနှင့်ဆိုင်ရာ၊ တောင်းဆိုချက်(၈)ချက်ကို သဘောတူညီပြီး “အရာမအတွင်းရှိ၊ ဟိန္ဒူနတ်များကို တနည်း၊ ပူဇော်ရန်လာသူ ဟိန္ဒူများ ကို မနှောင့်ရှက်ပါဘူး” ဟူသော ပုဒ်ညာဉ်(ဝန်ခံချက်)ကို ရပါက၊ ပြုလုပ် ခွင့်ပေးမည့်ပြင်၊ မြန်မာဘုရင် တောင်းဆိုသော၊ ရဟန်းတော်များ သိတင်း သုံးရန် ကျောင်းနှင့် ပရိဘောဂတိုက် ဆောက်ရန်၊ မြေကိုလည်း၊ အဘိုး

အမယူဘဲ (အလကား) ပေးပါမည်ဟု ဝန်ခံသည့်အတိုင်းပင်၊ ပေးခဲ့ဘူးကြောင်း၊ ဤအခွင့်အရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထိုစဉ်အခါက၊ ဂယာအရေးပိုင် “မစ္စတာ-အေ-ဗီ-ပါမာ” ၏(၁၅-၁-၁၈၇၅)နေ့စွဲနှင့်ပေးစာတို့ကို ဘတ်ရှုက ကောင်းစွာ သိကြပေလိမ့်မည်။

ဤသို့မဟန့်၏သဘောတူညီချက်အရ၊ ခရစ် ၁၈၇၅-ခုနှစ်ကပင် အစပြု၍ မြန်မာဘုရင်၏ စရိတ်ကြေးငွေဖြင့် မြန်မာ ပန်းရံဆရာများ လာရောက် ပြင်ဆင်ကြရာ၊ နည်းလမ်းမကျဘဲ၊ ငှေးပုံစံများ ပျက်စီးရွေလျှောသည်ဆိုကာ၊ အိန္ဒိယအစိုးရက၊ ဘင်္ဂါဂေါ်ဝါနာ အိဒင်၏ အမိန့်အရ၊ အလုပ်ကို ရပ်စဲစေပြီးနောက်၊ ကျောက်စာဝန်၊ ကံနက်ဟမ်နှင့် ရာဂျင်ဒြိလားလ်တို့၏ ညွှန်ပြချက်အရ၊ အင်ဂျင်နီယာ-မစ္စတာ-ဘဂ္ဂလာ ကိုယ်တိုင် ကြီးမှူးလျက် အဆုံးတိုင် ရောက်အောင် ပြုပြင်ခဲ့လေသည်။ ဤအတောအတွင်း၌ပင်၊ ပထမဗေဒပိပင်ဟောင်းသည် လေပြင်းမုန်တိုင်းဘေးကြောင့် ပြိုလဲလေရာ၊ မစ္စတာ-ကံနက်ဟမ်ကိုယ်တိုင် ခရစ်-၁၈၇၆-ခုနှစ်၊ ပထမအပင်ဟောင်းနေရာ၌ အပင်ငယ် တပင်နှင့် ဗေဒပိပင်ဟောင်း နေရာမှ မြောက်မျက်နှာ၊ ပေ-၄၀-ခန့်အကွာတွင် ဟိန္ဒူလူမျိုးများအလို့ငှါ အပင်ငယ် တပင်ကိုပါ စိုက်ပျိုးပေးခဲ့လေသည်။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ဗေဒပိပင်ရင်းရှိ ဟိန္ဒူနတ်ရုပ်များကိုလည်း၊ ထိုမြောက်ဘက်အပင်ရင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့လေသည်။ ဤမျှသာမကသေး၊ ခရစ် ၁၈၇၆-ခုနှစ်လောက်က၊ ခမည်းတော်ဘုရား၏မိန့်မှာချက်အရ၊ သီပေါမင်းကလည်း၊ အမတ်ဦးချိန်ကိုစေလွှတ်၍၊ မဟန့်အား သက်သက်ကွမ်းဘိုးငွေ ၁၀၀၀-ပူဇော်သည့်ပြင်၊ ငွေ ၅၀၀၀-တန် အုဋ္ဌဇရပ်တဆောင်ကိုလည်း ဆောက်လုပ်စေခဲ့လေသည်။

သို့သော်၊ မဟာဗေဒပိဌာန အဆောက်အဦများကို၊ စောင့်ရှောက် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍၊ အိန္ဒိယအစိုးရနှင့် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟန့်တို့ စည်းမျဉ်းတစုံတရာ အသေအချာ သတ်မှတ်ထားသည်ကို မတွေ့ရချေ။ သို့မတွေ့ရသော်လည်း၊ ဂျီ-အေ-ဂရိယားဆင် (ဂယာအရေးပိုင်) ၏-၂၅-၇-၁၈၈၆ ခု၊ အမိန့်စာဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗေဒပိ အဆောက်အဦများကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန်၊ “မစ္စတာ-မက်ဒေါ့(ဆီ) Mr. Maddox ကို ခန့်အပ်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ အဆိုပါအချိန်အခါကစ၍၊ ပီ-ဒဗျူ-ဒီ(Public Work Department)အဖွဲ့က၊ စီမံ ခန့်ခွဲလာခဲ့သည်မှာ၊ လွန်ခဲ့သောနှစ်အထိဖြစ်၏။

ခရာဇ်-၁၈၉၁-ခု၊ နိုဝင်ဘာလအတွင်း၊ ဘင်္ဂါ-လက်ဖက်ခင်း-ဂေါ်ဝါနာကိုယ်တိုင်၊ ဂယာမြို့သို့ ရောက်စဉ်က၊ ဂယာအရေးပိုင်နှင့် အထက်ပါ စည်းမျဉ်းဥပဒေ လုပ်ရန်ကိစ္စနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နှိုးနှောကြရာ၊ ဂေါ်ဝါနာက၊ “ယခုလက်ရှိ စည်းကမ်းအတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ပါ၊ လက်ရှိ စည်းကမ်းကို အသစ်ပြုပြင်၍ မတော်သေးကြောင်း” မျှသာ မိန့်ကြားခဲ့လေသည်။

(Vide Letter No. 2498, dated 4 th November, 1898.)

ဤသို့ ဖြစ်ပျက်နေဆဲ၊ “Light of Asia” ခေါ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကဗျာ ဗုဒ္ဓဝင်ကို ရေးသူ “ဆာ-ဒီဒဝင်-အာနိုး” သည်၊ အိန္ဒိယနှင့် အင်္ဂလန်အစိုးရတို့အား အထူး သတိပေးခါ သတင်းစာတို့မှ တောင်းပန် ဆူပူခဲ့လေရာ၊ ထောက်ခံအားပေးသူ များစွာပေါ်ပေါက် ခဲ့သော်လည်း ဗြိတိသျှအစိုးရက၊ ထိထိရောက်ရောက်မဆောင်ရွက်ဘဲ ဇးဆေးစွာနေခဲ့၏။ ၎င်းပြင်၊ အနာဂါရိက-ဓမ္မပါလသည်၊ ခရာဇ် ၁၈၉၁ - ခုနှစ်ဆန်းစကပင်၊ မဟာဗောဓိသို့ လာရောက်လျက်၊ သီပေါမင်း၏ တိုက်စရပ်၌ နေလေသည်။ မဟာဗောဓိ အသင်းကိုလည်း ၎င်းနှစ်-မေလ အတွင်း၌ပင် ဖွဲ့စည်း၊ တည်ထောင်ခဲ့လေသည်။ ဓမ္မပါလသည် အမေရိက-ဘာသာ ညွန့်ပေါင်း အစည်းအဝေးမှ အပြန်၊ ဂျပန်ပြည်သား မထေရ်ကြီးတပါးက လှူဒါန်းလိုက်သော စန္ဒကူးဘုရားဆင်းတု တဆူကို၊ မဟာဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်အတွင်း အထက်ထပ်၌ ဘုရားမွေးနေ့ (ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင်) တင်ထား လိုကြောင်းကို၊ ဂယာအရေးပိုင် “ဒီ-ဂျေ-မက္ကဗာဆင်” ထံ အခွင့်ပန်ရာ၊ မဟာနံနှင့် အရေးပိုင် အတော်ကြာနှိုးနှောပြီးနောက်၊ “၎င်းဘုရားသည် သတ္တုဘုရားမဟုတ်ပါက မဟာနံက မကန့်ကွက် လိုကြောင်း။ သတ္တုဘုရားဆိုက၊ သူရိုးများ ဘေးရန်ကြောင့် မဟာနံမှာ တာဝန် ကြီးလေးကြောင်း” ပြန်ကြားချက် အရ၊ ဓမ္မပါလသည် ဤသို့ ပြန်ကြား၊ အခွင့်ပေးပြီးနောက် ကဆုန်လမပြည့်ခင် နှစ်ရက် (၁၈၉၄-ခု၊ မေလ ၁၇-ရက်) ကျကာမှ၊ မဟာနံသည် ဂတ်ဗောက်ပြား စိတ်သဘောထား ပြောင်းလွဲသွား၍၊ အဆိုပါနေ့ သွားရောက် တင်ထားမည်ဆိုက ရုန်းရင်း ဆန်ခတ်မှုများ ဖြစ်ဘွယ်ရာ ရှိသည် ဆိုပြီး အရေးပိုင်က ကန့်ကွက်၊ တားဆီးထားသောကြောင့် စန္ဒကူးဘုရားကို မတင်ဖြစ်ခဲ့ပေ။ ဤသို့သော ဘေးရန်ကြောင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရောက်လာကြသော ရဟန်းရှင်လူတို့ကို ပုလိပ် အစောင့် အရှောက်ဖြင့် မဟာဗောဓိ

ပင်မင်းအား ပူဇော်စေခဲ့ရလေသည်။ ။ထို့နောက်၊တဖန် ဓမ္မပါလသည် သိဟိုင့်သား အချို့တို့၏ အကူ အညီဖြင့် ၁၈၉၅ - ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅-ရက်နေ့၊ စန္ဒကူးနံ့သာ - ဘုရားဆင်းတုတော်ကို၊ မဟာဗေဓိ-တန်ဆောင်းတော် အပေါ်ထပ်သို့ သွားရောက် တင်ထား လေရာ၊ မဟာနံ့၏ တပည့်လက်သားများလာ၍၊ ဓမ္မပါလအား တွန်းထိုး၊ ဆဲဆိုကြသည်သာမက၊ စန္ဒကူးဘုရားကိုလည်းယူ၍၊ ကွင်းပြင်ထဲ၌ ရက်စက်စွာ ပစ်ချထားကြလေသည်။

ဤသို့ ဘာသာရေးနှင့် ဆိုင်ရာ၊ ရက်စက်စွာ ပြုမူချက်ကို အောင့်အိုး၊ သည်းခံခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သဖြင့်၊ ဂယာအရေးပိုင်ရုံး၌ လျှောက်ထားလေရာ၊ အရေးပိုင်ရုံးက၊ မဟာနံ့၏တပည့်အချို့အား ထောင်တလနှင့် ၄၅-၁၀၀၀ စီ အပြစ်ဒါဏ် ပေးလိုက်၏။ ထို့နောက် စက်ရှင်ရုံးသို့ ရောက်သော အခါ ထောင်ဒါဏ်ကို လျှော့၍ ၄၅ဒါဏ်ကို အတည် ပြုလိုက်ပြန်၏။ ကာလကတ္တား ဟိုက်ကွတ်ရုံးတော်သို့ ရောက်သော အခါ၌ကား၊ ထောင်ဒါဏ်၊ ၄၅ဒါဏ် ၂-မျိုးလုံးကိုပယ်၍ တရားသေ လွှတ်ပစ်လေတော့သည်။

သို့သော်၊ ဟိုက်ကွတ် တရားသူကြီး “မက္ကဗာဆင်” နှင့် “ဂျေဒါးဆ်-ဗနာဂျီ” တို့၏ ရှည်လျားသော ဆုံးဖြတ်ချက်၌ ...

(၁)....မဟာဗေဓိ - တန်ဆောင်းတော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဆိုင်ရာ အဆောက်၊ အဦကား မှန်၏။

(၂)....မဟာနံ့က၊ နှစ်ပေါင်းတရာကျော်ကပင် ပိုင်ဆိုင်လာခဲ့၍၊ ဘုရားဖူးလာသူ၊ ဟိန္ဒူနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အလှူဘဏ္ဍာများကို သိမ်းယူသူလည်းမှန်၏။

(၃)....မဟာနံ့သည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုရားဖူးတို့အား၊ မတရားသဖြင့် နှောင့်ရှက်၊ တားဆီးသည် ဟူသော သတင်းစကား ရှေးအခါက မကြားရသဖြင့် လွတ်စေ။

ဟူသော ကောက်နုတ်ချက် ၃-ချက်သာ ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ရှိရတော့၏။ ဥပဒေနှင့်ဆိုင်ရာနည်းနာကို အလုံးစုံ မကျွမ်းကျင်ကြသော်ငြားလည်း၊ ဤအဆောက်အဦသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အဆောက်အဦ စင်စစ် ဖြစ်ပါသည်ဟု ဆိုပါလျက်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သူ ဟိန္ဒူ၊ ရသေ့တဦးက ပိုင်ဆိုင်စေဟူသော စကား-အဓိပ္ပါယ်သည် တရားနည်းလမ်း ကျ၊ မကျ၊ ယုတ္တိ၊ ရှိသည်၊ မရှိသည်ကို၊ အကျယ်ချဲ့ မပြလိုသော်လည်း၊ ယခု ကျွန်ုပ်တို့ မျက်စိ

အောက်တွင် ဖြစ်ပျက်နေသော ဘာသာ အမျိုးမျိုးဆိုင်ရာ အခြင်း၊ အရာ တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ သိရှိနိုင်ကြရာသည်။ ကျွန်ုပ်တို့နှင့် တကွ ဘာသာရေး ဥပဒေစည်းမျဉ်းကို ဖြောင့်မှန်စွာလိုလားသူတိုင်း အောက်ပါအတိုင်း တွေး တောမေးမြန်းကြပေလိမ့်မည်။

- (၁) မဟာဗောဓိ - တန်ဆောင်းတော်ကြီးသည်၊ အကယ်၍၊ ဗုဒ္ဓဘာ သာ အဆောက်အဦ၊ စင်စစ် ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သူ တဦးက၊ ဘာကြောင့် သိမ်းယူ ထားနိုင်ပါသလဲ ?
- (၂) သိမ်းယူ ထားခြင်းသည်၊ တရားနည်းလမ်း မကျပါက၊ ထိုအ ဆောက်အဦနှင့်ဆိုင်ရာ၊ အလှူဘဏ္ဍာများကို သိမ်းဆည်း၊ ယူငင် နိုင်သော အခွင့်အလမ်း၊ မဟန့်မှာ လုံးဝမရှိနိုင်။
- (၃) ဘာသာခြားတဦးသည်၊ မိမိနှင့် ဘာသာမတူသော အခြား ဘာ သာဝင် ဘုရားဖူးတို့အား၊ တစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့်၊ မနှောင့်ရှက်စေကာမူ၊ အခြား ဘာသာဝင်တို့၏ (ဘာသာရေး) အဆောက်အဦကို၊ အပိုင်ခံနိုင်ခွင့် (မည်သည့်အစိုးရ၏ ဥပဒေမှာ မှ) မရှိ။
- (၄) ထို့ပြင်၊ မဟန့် (သို့မဟုတ်) မဟန့်၏ တပည့်များသည်၊ ဧးအ ခါက၊ ဘုရားဖူးတို့အား၊ မနှောင့်ရှက်ဘူးသော်လည်း၊ ယခုအမှု၌၊ ဓမ္မပါလအား အကြမ်းဘက်၍ ရက်စက်စွာပင် နှောင့်ရှက်သည် မှာ ထင်ရှား နေပါလျက်၊ မည်သည့် အတွက်ကြောင့် လွတ်ပစ် နိုင်ပါသလဲ ?

တနည်း၊ ခရာဇ်ယန်တို့အဖို့၊ ခရာဇ်တော်၏မွေးဘွားရာ “ဂျေရူဆလင်” မြို့၊ မဟာမေဒင်တို့အဖို့၊ “မက္ကာ” မြို့၊ ဟိန္ဒူတို့အဖို့၊ ဗာရာဏသီ၊ အယုဒ္ဓ ယ၊ မထုရာ စသောမြို့များ အထူး အရေးကြီးသကဲ့သို့ပင်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် များအဖို့လည်း မဟာဗောဓိပင် နေရာသည်၊ အထူး အရေးကြီးကြောင်း ကို မည်သူမျှ ငြင်းဆိုနိုင်မည်မဟုတ်။

တနည်း၊ ဟိန္ဒူမြေပိုင်ရှင်တဦး၊ ပိုင်ဆိုင်သော မြေအတွင်း၌ မဟာမေ ဒင်(မိဆလင်)တို့နှင့်ဆိုင်ရာ “ဗလီ” ကျောင်း တဆောင် ပါဝင်၊ ရှိနေပါက၊ ဟိန္ဒူ မြေပိုင်ရှင်သည် အဘယ်နည်းနှင့်မျှ ထိုဗလီကို အုပ်ချုပ်၊ ထိန်းသိမ်း ခွင့် မရနိုင်၊ မဟာမေဒင်တို့သာ ထိန်းသိမ်း၊ အုပ်ချုပ်ပေလိမ့်မည်။

အကယ်၍ မဟန့်က၊ “ပသီဘုရင် ‘ဆာဟ်-အာလမ်’ လက်ထက် တော်၌၊ ဗုဒ္ဓဂယာရွာကြီးနှင့် တကွ၊ ကျောင်းမြေကိုပါ ပိုင်စားရထားသည် ဟု” ချေဆိုအံ့။ ထိုဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မဟုတ်သော ပသီဘုရင်က ဗုဒ္ဓဘာသာ ဝင် မဟုတ်သော ရသေ့အား ပိုင်စား ပေးခြင်းသည်ပင် မှားနေပြီ ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်ကာလ အတောအတွင်း၌ အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးမှာ၊ မငြိမ်မသက် ဖြစ်နေ သဖြင့်၊ အနီးအနား၌ ဆက်ခံမည့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တဦးတယောက်မျှ မရှိ ခိုက်၊ အဝါဝတ် ရသေ့တဦးအား၊ ပိုင်စား ပေးခဲ့သော်လည်း။ ၎င်းရသေ့ သည်၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိဘုရားတန်ဆောင်းကို ချန်လှပ်၍၊ ကျန်၊ လယ်၊ မြေ၊ ဥယျာဉ် တို့ကို ပိုင်ဆိုင် ခံစားခွင့် ရှိ၏။ သို့သော် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အဦကိုမူကား၊ လက်ဝါးကြီး အုပ်နိုင်ခွင့် မရှိချေ။

ထို့နောက်၊ မဟန့်၏ ပယောဂကြောင့် “သီပေါမင်း၏ ဇရပ်အတွင်း၌ ထိန်းသိမ်းထားသော ဂျပန်ဘုရားဆင်းတုတော်ကို ပြောင်းရွှေ့ရမည်” ဟူ သော အမိန့်စာတစောင်ကို ၁၈၉၅-ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅-ရက်နေ့စွဲနှင့် ဂယာအရေးပိုင်ထံမှ ပေးပို့ပြန်သည်။ တဖန်၊ အိန္ဒိယအစိုးရအမိန့်ဖြင့် “ဤ ဇရပ်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုရားဖူးများ တည်းခိုရန် ဆောက်လုပ်ထားသော ဇရပ်ဖြစ်၍၊ အဆိုပါ ဘုရားဆင်းတုတော်ကို၊ ၎င်းဇရပ်၌ပင် ထားနိုင် သည်” ဟု ၁၈၉၆-ခု၊ မေလ ၂၆-ရက် နေ့စွဲဖြင့် အမိန့် ပေးပြန်လေ သည်။ ၎င်းအမိန့်ကို မကြေနပ်၍ ဗြိတိသျှ-အိန္ဒိယနယ်-အသင်းက အစိုးရထံ ၁၈၉၇-ခုနှစ်၊ ကိုယ်စားလှယ်လွှတ်၍၊ ဂျပန် ဆင်းတု ထားရှိရေးကို ကန့် ကွက်ရာ၌၊ “ဟိုက်ကွတ်-ဆုံးဖြတ်ချက်၌၊ မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော် သည် ဟိန္ဒူနတ်ကွန်းဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြသည်” ဟုပါလာရာ၊ အစိုးရက၊ ၎င်း တို့ယူဆချက် အတိုင်း၊ “မဟာဗောဓိ တန်ဆောင်းတော်သည်၊ ဟိန္ဒူနတ် ကွန်းဖြစ်သည်ဟူ၍ ဟိုက်ကွတ်ကမယူဆကြောင်း” ပြန်လှန် ငြင်းဆိုသော ၁၈၉၇ - ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁၆ - ရက်စွဲပါ စာဖြင့် သိရပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့်၊ သီပေါမင်း၏ ဇရပ်အတွင်း၌ ဓမ္မပါလ နှင့် သုမင်္ဂလ ဘိက္ခု သည်၊ ဂျပန်စန္ဒကူးဆင်းတုတော်ကို ဆယ်နှစ်ကျော် စောင့်ရှောက်နေထိုင် ခဲ့ကြလေသည်။

ခရာဇ် ၁၉၀၂-ခုနှစ်၌၊ ဂျပန်လူမျိုး “အိုကာကုရာ” မည်သောပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ မဟာဗောဓိသို့လာရောက်လျက်၊ ဂျပန်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအတွက် ဇရပ် တဆောင် ဆောက်လုပ်ရန် မဟန့်ထံမှ မြေ ၃-ဗီဃ (၂-ဧက) ခန့်

တောင်းဆိုလေရာ၊ အိန္ဒိယ အစိုးရတို့၏ စိတ်၌ ယုံမှားခြင်းဖြစ်သဖြင့် လွန်လေပြီးသော ဟိုက်ကွတ်တရားသူကြီး ‘ဆရဒါကျရန်မိတြ’ နှင့် ‘မဟာမဟောပါဒယာယ-ဟရပြဆားဒ်-ဆာဆတြီ’ တို့ ပါဝင်သော စုံစမ်းရေးကော်မီရှင် အဖွဲ့တစ်ခုကို စေလွှတ်လိုက်ဘူး၏။ (သို့သော်၊ ၎င်းကော်မရှင်၏ အစီရင်ခံစာကို၊ ယခုနေ့တိုင် ကျွန်ုပ်တို့ ရှာဖွေ တောင်းခံ၍ မရနိုင်သေးသဖြင့် ဝမ်းနဲ့ခြင်း ဖြစ်ရကြောင်း)။

ဗုဒ္ဓကို ဟိန္ဒူများ ကိုးကွယ်ပါသလော ?

ဗြာဟ္မဏဘာသာဝင် ဟိန္ဒူတို့၏ ပူရာဇ်ကျမ်းတို့၌ ဗုဒ္ဓဘုရားသည်၊ ထာဝရဘုရား၏ ကိုးရံမြောက် (အဝတာရ) ဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ “အဝတာရ” ဆိုသည်ကား၊ ထာဝရဘုရားသည် ကောင်းကင်ဘုံမှ လူ့ပြည်သို့ဆင်းလျက်၊ ပကတိဖြစ်သော လူမိန်းမဝမ်းထဲတွင် ပဋိသန္ဓေနေပြီးနောက်၊ လူ့လောက၌ ဘုရားဟူသော အမည်ပညတ်ဖြင့် ဖြစ်ထွန်း၊ ပွင့်ပေါ်လာခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ “ဘဂဝတ်ဂီတာ” ၌ ... “အကြင်အခါ၊ မဇ္ဈိမဒေသ၌၊ သူတော်ကောင်းတရားသည်၊ ကွယ်ပသွား၏၊ ထိုအခါ ငါဘုရား(ထာဝရ)သည်၊ လူ့ပြည်ဆင်း၍၊ ဘုရားပွင့်သည်” ဟုဆိုသည့်အတိုင်းပင်ဖြစ်၏။

အထက်ပါစကားများပါသောပူရာဇ်ကျမ်းတို့၏အမည်ကား....

- (၁) မစ္ဆပူရာဇ်၊ အခန်း ၄၇၊ ဂါထာနံပါတ် ၂၄၇။
- (၂) ဝရာဟပူရာဇ်၊ အခန်း ၄၊ ဂါထာ.... ၃။
- (၃) ဝါယုပူရာဇ်၊ အခန်း ၁၂၊ ဂါထာ.... ၄၄။
- (၄) ဂရုဒပူရာဇ်၊ အခန်း ၈၆၊ ဂါထာ.... ၁၀။
- (၅) နရိသိဟပူရာဇ်၊ အခန်း ၃၆၊ ဂါထာ.... ၂၆။
- (၆) ဟေမာဒြိ၊ ပြတခဏ္ဍ၊ အခန်း ၁၅၊
- (၇) လိင်္ဂပူရာဇ်၊ အခန်း ၄၈၊ ဂါထာ ၃၁-၃၃။
- (၈) အဂ္နိပူရာဇ်၊ အခန်း ၄၆၊ ဂါထာ ၈။
- (၉) ဘဗိသျှပူရာဇ်၊ အခန်း ၂၊ ဂါထာ ၇၃။
- (၁၀) ဗြဟ္မာဏ္ဍပူရာဇ်။
- (၁၁) သုတ္တသံဟိတာ၊ အခန်း ၈၊ ဂါထာ ... ၃၄။
- (၁၂) သတောတြရတ္တနာကရ။
- (၁၃) ဘဂဝတ်ပူရာဇ်၊ အခန်း ၁၀၊ ဂါထာ.... ၂၂။

ထို့ပြင်၊ ဗုဒ္ဓဘုရားသည်၊ ဖိစ္ဆာဒိဗ္ဗိ၊ နုတ္တိက၊ သူယုတ်မာဖြစ်၍၊ မပူဇော်အပ်။ ပူဇော်လျှင် အပါယ်ကျတတ်သည် စသည်ဖြင့်၊ ဆဲရေး၊ တိုင်းထွာလျက်၊ ရေးထားသော ဟိန္ဒူကျမ်းတို့၏ အမည်မှာ....

(၁) ဗာလဇိကီယ-ရာမာယဏ်၊အယုဒ္ဓယာကဏ္ဍ၊ ၁၁၀,၃၄။

(၂) အဂ္ဂိပူရာဏ်၊ ၁၆, ၁-၆။

(၃) တန္တိဝါရတိက၊ ၁, ၆, ၇။

(၄) သံကရ-ဒိဂ္ဂိဇယ-ဇိကာ-ဒိဋ္ဌိမ,အခဏ်း ၁၅၊ဂါထာ ၁၂၈။

(၅) မာဓဝိယ-သံကရ-ဒိဂ္ဂိဇယ၊အပိုင်း၊ ၁၅၊ ဂါထာ ၃၆။

(၆) သျာဝိ-မတံ-ပြဝိဘောဒ,ဒိဋ္ဌိမ ဇိကာ။ ၁၅, ၇၂။

၎င်း ၁, ၆၅။

၎င်း ၁, ၆၃။

အထက်အဆိုပါ ကျမ်းစာ-၂-မျိုးတို့ဖြင့်၊ ဟိန္ဒူများသည်၊ ဘုရား၊ ရဟန္တာများ၏ အာဏာတော်စက်၊ ခန္တိယ၌ လွှမ်းမိုးနေစဉ်၊ ဗုဒ္ဓဘုရားကို၊ ၎င်းတို့ ဘာသာထဲသို့ ပရိယာယ်ဖြင့် ရောနှော,ဆွဲသွင်းခဲ့ကြသည် မှန်သော်လည်း၊မကြာမီပင်၊ သာသနာတော်ကို ဖျက်ဆီးခွင့်ရသည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ ဟိန္ဒူများ၊ ဗုဒ္ဓဘုရားအား ရှုံ့မုန်းလေအောင်၊ ပုဏ္ဏားများက (to create prejudice against Buddha) ကျမ်းစာ အမျိုးမျိုး စီရင်၊ ဖန်ဆင်းခဲ့ကြလေသည်။

ထိုသို့၊ ဆရာပုဏ္ဏားတို့၏ လက်စွမ်းကြောင့်၊ ယခုကာလ ဟိန္ဒူများက ဗုဒ္ဓဘုရားလည်း၊ ခိုး,ဘုရားပါဘဲ၊ ဗုဒ္ဓတရားလည်း၊ ခိုး,တရား၊ (ဝါ) ခိုး ဟိန္ဒူဘာသာရဲ့၊ အခက်,အလက်ပါဘဲ။ ဟု အပြော လွယ်သော်လည်း၊ စင်စစ်မှာ၊ ကိုးကွယ်သည်မဟုတ်။ ၎င်းတို့၏ဘုရား“ရာမ”သည် မယားမိုး-ရာဝဏ် (ခေါင်းဆယ်လုံးဘီလူး) အား၊ စစ်တိုက်စဉ်အခါက၊ ပါသွားသော စစ်သား,မျောက်တိရစ္ဆာန် “ဟနူမာန်” ကို ကျောင်းကြီး, ကန်ကြီး ဆောက်၍ အကြီးအကျယ် ပူဇော်ကြသည်ကားမှန်၏။ သို့သော်၊ ၎င်းတို့ထာဝရ ဘုရား၏ ကိုယ်စားတော်ဟု ဆိုသော ကရုဏာတော်ရင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ရုပ်ပွားကိုမူ တညို့, တမိုက်ခန့်ကလေးမျှ၊ ထုလုပ်၍, ၎င်းတို့၏ကျောင်း ကန်၌ ထားသည်ကို,ယခုတိုင် ဘယ်နေရာမှာမှ၊ မတွေ့မြင်ဘူးသေး။ ယခုကာလ, ဗုဒ္ဓဂယာရှိ၊ မဟန့်၏တပည့် ရွှေကြိုပုဏ္ဏားတရသည်၊ လာရောက်ကြသော ဟိန္ဒူဘုရားဖူးတို့အား၊ ဗုဒ္ဓဘုရားဆင်းထုကို မဖူးမျှော်စေရန်၊ တားမြစ်,ပိတ်ပင်သည်ကို ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်ရ

သည့်ပြင်၊ “ဒေါက်တာ-ဘူကနန်-ဟေမိလ်ကန်၏ that the orthodox people avoided “seeing the hateful image” (Martin’s Eastern India Vol. I, p. 75). “အယူသည်းသောသူ (ဟိန္ဒူ) တို့သည်၊ ရုံမုန်းသော ရုပ်ထုကို ဖူးမျှော်ခြင်းမှ တားမြစ်ကြလေသည်”ဟူသော စကားကလည်း၊ ထောက်ခံလျက်ရှိ၏။ ထိုမဟာနန္ဒတကွသော ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓဘုရားအား၊ မကိုးကွယ်ကြောင်းကို ပြရန်ယုတ္တိ၊ ယုတ္တာများစွာပင်ရှိသော်လည်း၊ ဤနေရာ၌ အကျယ်ပြရန် အခါမဟုတ်သေးသဖြင့် ဤမျှနှင့် ရပ်ဆိုင်းထားလိုက်၏။

မဟာဗောဓိကို ပြန်ရရေး၌ဟိန္ဒူများ၊ ဘာမျှမကူညီနိုင်။

ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟာဗောဓိကို ပြန်ရရန်၊ ၁၉၂၂-ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆-ရက်နေ့၊ ကိဟာ-ပြည်နယ်-ကွန်ဂရက်-ကော်မီတီအစည်းအဝေး၊ ၎င်းနှစ် ဂယာကွန်ဂရက်-အစည်းအဝေး။ ၁၉၂၃-ခု၊ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း၊ ကိုကနာဒါကွန်ဂရက် အစည်းအဝေး။ ၁၉၂၅-ခု၊ ဧပြီလ-၆-ရက်နေ့၊ မုဇာဖရ်ပူဟိန္ဒူ-မဟာသဘာ-အစည်းအဝေး။ ၁၉၃၅-ခု၊ ကွန်ပို-ဟိန္ဒူမဟာသဘာ-အစည်းအဝေး စသော အစည်းအဝေးတို့၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ကိုယ်စားလှယ်တို့က၊ အဆိုပေါင်း အကြိမ်များစွာ တင်သွင်းပြီးဖြစ်သော်လည်း၊ ကျွန်ုပ်တို့၏ “နောင်တော်” အခေါ်ခံချင်သူ ဟိန္ဒူများက၊ ထိထိ၊ ရောက်ရောက် ဘာမျှ မကူညီနိုင်သေး။ ခေါင်းဆောင်ကြီး “မဟတ္တမာ-ဂန္ဓ” ကို တိုင်ကြားကြပြန်သောအခါ၊ ၎င်းက-“ကျွန်ုပ်သည်၊ ခင်ဗျားတို့ကို များစွာ ကူညီချင်ပါသည်။ သို့သော်၊ ကျွန်ုပ်သည် ယခုအခါ၊ မည်သည့်ကိစ္စကိုမျှ၊ တိုက်ရိုက် မဆောင်ရွက်နိုင်ပါ။ အိန္ဒိယ လုံးဝ လွတ်လပ်သောအခါ၊ ခင်ဗျားတို့၏ ပြဿနာကို၊ တခဏခြင်းနှင့်ပင်၊ ဖြေရှင်း ပေးနိုင်ပါသည်” ဟု ဆိုပြန်၏။

တဖန်၊ ၁၉၃၅-ခုနှစ်။ ဝတ်လုံတော်ရ ဦးသိမ်းမောင်၊ ဒေါက်တာ သိမ်းမောင်၊ ဦးဘစိတို့၊ အိန္ဒိယ အောက်လွှတ်တော်၌ တင်သွင်းရန်စီမံခဲ့ကြသော၊ ဗုဒ္ဓဂယာ-ဥပဒေကြမ်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍၊ လွန်ခဲ့သောနှစ်က၊ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာသော ကွန်ဂရက်ခေါင်းဆောင်၊ “ပဏ္ဍိတ်ဂျာဝါဟာလာနေဟရူး” အား၊ စစ်တွေမြို့၌၊ မေးမြန်းကြည့်ရာ၊ ၎င်းက “ခင်ဗျားတို့၏၊ ဥပဒေပြုအမတ်များသည်၊ ၎င်းဥပဒေကြမ်းတင်သွင်းမည့်အချိန်တွင်၊ လွှတ်တော်မှာ၊ တယောက်မျှ၊ ရှာမတွေ့” ဟုဆိုပြန်သေး၏။

ဤသို့အားဖြင့်၊ ကွန်ဂရက်က၎င်း၊ ဟိန္ဒူမဟာသဘာက၎င်း၊ ကွေ့လည်၊ ချောင်ပတ်၊ အထပ်ထပ်သော ဝေဝေတို့ကို သုံးစွဲလှည့်ပတ်ခြင်းဖြင့် သာ၊ အချိန်ကို ကုန်လွန်စေခဲ့၏။

ရှေးကထက်ဆိုးလာခြင်း။

ရှေးအထက်ကျော် ကာလက၊ မဟန့်သည်၊ မြေပိုင်ရှင်၊ ဘဏ္ဍာတော်ထိမ်းဟုဆိုစေကာ၊ ကျောက်စာဘက်ဌာန၏ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများကို စောင့်ရှောက်ရေး အက်ဥပဒေအရ၊ ၎င်းအဆောက်အဦများကို အစိုးရမန်နေဂျာတစ်ဦးက၊ ဝင်ရောက် စောင့်ရှောက်လာခဲ့သဖြင့် အတော်အတန် စည်းကမ်းသေဝပ်၊ ကောင်းမွန်ခဲ့၏။ သို့သော်၊ လွန်ခဲ့သောနှစ်က၊ (မည်သူ့ပယောဂကြောင့်ဟုမသိရ၊) ထိုအစိုးရမန်နေဂျာကို ဖယ်ရှားပြီး၊ မဟန့်အား လုံးဝ အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးထားလိုက်သည့်အတွက် ရှေးကထက် ပိုမို ဆိုးဝါးလာမည်ကို၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟူသမျှ တွေးတော စိုးရိမ်နေကြရတော့သည်။

အထက်ပါကိစ္စကို၊ မကြေနပ်ကြသဖြင့် သိဟိန္ဒူကျွန်းမှ၎င်း၊ မြန်မာပြည်မှ၎င်း၊ အစည်းအဝေးလုပ်ကာ၊ ကန့်ကွက်လွှာပေးပို့ခဲ့ကြသော်လည်း၊ ယခုတိုင်၊ ၎င်းအခြေအနေ အတိုင်းပင် ရှိနေသေးသည်ကိုတွေ့ရ၏။

မဟန့်ပိုင်ဆိုင်ထိုက်သလော?

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ မဟန့်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟုတ်ရုံသာ မကသေး၊ ၎င်း၏ ပယောဂကြောင့်၊ အခါခါ ရုပ်ပွား၊ ဆင်းတုတော်များကိုပင်၊ ရက်စက်စွာ ချိုးဖဲ့ ဖျက်ဆီးဘူးခဲ့လေသည်။ အမှုဖြစ်စဉ်က၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရတို့၏ ဥပဒေမှ လွတ်မြောက်လေအောင် ဟန်ဆောင်လျက်၊ “ကျွန်တော်မျိုးတို့၊ ပူဇော်ပါ၍ ဤဘုရားသည်၊ ဟိန္ဒူဘုရားဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ သွားလာ ထွက်ဝင်ခြင်းကိုလည်း၊ ကန့်ကွက်နှောင့်ရှက်ခြင်းမပြုပါ” စသည်ဖြင့် လျှောက်ထားခဲ့ဘူးသော်လည်း၊

- (က) ထိုတန်ဆောင်းတော်ကြီးကို မည်သည့်အခါမျှ မပြုပြင်ခြင်း။
- (ခ) ထိုသို့ ပူဇော်ယောင်ဆောင်ခြင်းမှာလည်း၊ ဓမ္မပါလနှင့် အနှောင့်အရှက် ဖြစ်ပြီးမှ၊ စ၍ပူဇော်ခြင်း။
- (ဂ) ပူဇာရီ ခေါ် ဘုရားဝတ်ပြုရန် ခန့်အပ်ထားခြင်းကို ခံရသူ ကုလားမှာလည်း၊ ပုဏ္ဏား မဟုတ်ဘဲ၊ ရာဇပုတ္တဇာတ် ဝင်ကုလားမျိုးသာဖြစ်ခြင်း။

- (ဃ) တန်ဆောင်းတော်ကြီး အတွင်း အပြင် တံမြက်လှည်းသူ ကုလားမမှာ၊ “ဒုဆာမိန့်” ခေါ် အမျိုးသုတ် မိန်းမသေဖြစ်ခြင်း။
- (င) ခရာဇ်ယန် မဟာမေဒင် စသည့် လူမျိုးတို့အား၊ ဘုရား တန်ဆောင်းတော်တွင်းသို့၊ ဘိနပ်စီး၍ ဝင်ခွင့်ပြုခြင်း။
- (စ) ဘုရားဖူးရောက်သူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးမျိုးတို့ကလည်း၊ မိမိတို့ ထုံးစံအားလျော်စွာ၊ အသား၊ အသွေးနှင့် အရက် သေစာများကိုပင် ဆွမ်းတော်ကပ်ခြင်း။

စသော အချက်များကို၊ ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့်၊ အကယ်၍၊ မဟာနို့တို့ စင်စစ်ကြည်ညို၊ ဆည်းကပ်သော ဟိန္ဒူဘုရားကျောင်းသာ မှန်ပါက၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီးကို၊ ၎င်းဌာနမှရရှိသော လာဘ်များဖြင့် တင့်တင့်တယ်တယ် ဖြစ်အောင် ပြုပြင်၍ ဓမ္မပါလနှင့်အဓိကရုဏ်း မဖြစ်မိကပင်၊ ဆည်းကပ် ပူဇော်ရာသည်။ ထို့ပြင် ဟိန္ဒူကျောင်း၌၊ ပုဏ္ဏားမဟုတ်သော ရာဇပုတ္တဇာတ် ဝင် ဟိန္ဒူတယောက်အား၊ ပူဇော်သူအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းနှင့် ဟိန္ဒူကျောင်းများအတွင်းသို့ မည်သည့်အခါမျှ ဝင်ခွင့်မရဘူးသော ဇာတ်ညွှန်းမတယောက်အား၊ တံမြက်လှည်းနှင့် ပြုခြင်းသည်ပင်၊ ၎င်းမဟာနို့၏ အလိမ် ကို ဖော်ပြလျက်ရှိ၏။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ဟိန္ဒူများ ပူဇော်သော ဘုရားကျောင်း ကေန့် အမှန် စင်စစ်ဖြစ်ပါက၊ ခရာဇ်ယန်နှင့်မဟာမေဒင်(ပာသီ)များအား၊ ဘိနပ်စီးလျက် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ဝင်ခွင့် ပြုမည်မဟုတ်၊ အရက် သေစာကို အပထား၍၊ အသား၊ အသွေးကိုမျှ၊ ဘုရားအား ဆွမ်းတော် ကပ်တို့ကို မဆိုထားနှင့် ဘုရား အနီးအနား (ဘုရားဝန်းထဲ) မှာပင်၊ ချက်ပြုတ်၊ စားသောက်ခြင်းကို၊ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ၊ ခွင့်ပြုမည်မဟုတ်ပေ။

ထို့နောက်၊ စဉ်းစားရန်တချက်မှာ၊ တန်ဆောင်းတော်အတွင်း၌ ယခုရှိနေသော ဘုရားဆင်းတုသည်၊ ဤဘကြီးတော်ဘုရား လက်ထက်တော်က၊ ရောက်ဘူးသော မြန်မာပန်းရံဆရာများ အုဋ္ဌအင်္ဂါဖြင့် ထုလုပ်ထားခဲ့ပြီးနောက်၊ မဟာနို့က၊ နှစ်ပေါင်း အတော်ကြာသည်တိုင်အောင်၊ ၎င်းတို့၏ မဟာဒေဝနတ်မင်း၏သက်တော်စောင့် သူရဲ “ဘိုက်ရဝ” အဖြစ်ဖြင့် ထားသော အင်္ဂါတော်ဘုရားဖြစ်လေသည်။ ဟိန္ဒူတို့၏ဘာသာရေးထုံးစံ၌၊ သတ္တုနှင့်ကျောက်မှတစ်ပါး၊ အုဋ္ဌအင်္ဂါတော်ကို၊ ဘုရား(ဝါ)နတ်ရုပ် ထုလုပ်ကိုးကွယ်သည်ဟူ၍ မရှိကြောင်း။

ချင်နုရယ်-ကံနက်ဟင်ကလည်း....“that this image was given up by the Mahantha to replace the modern brick and mud mortar statue set up by the Burmese.” ဟု ရေးသားထားသည်ကို ထောက်၍ ဤဆင်းတုကို ပလ္လင်ပေါ်သို့ မတင်မီက ရှိနေသော အုဉ်အင်္ဂတေဆင်းတုသည်လည်း ကျောက်ဆင်းတု မဟုတ်သဖြင့်၊ ပြောင်းရွှေ့ရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဖျက်ဆီးပစ်ဘူးကြောင်းကို၊ မစ္စတာ-ဘဂ္ဂလာ၊ ၏ မှတ်ချက်က၊ သက်သေခံလျက်ရှိ၏။ ထိုမျှသာမကသေး၊ ၎င်း၏ မှတ်ချက်၌၊ ရှေး ကျောက်စေတီငယ်တစ်ဆူကို၊ မဟန့်က ယူလျက်၊ တန်ဆောင်းတော်ကြီးအတွင်း၊ ဘုရားရှေ့ ‘သမိတလင်းပေါ်၌၊ မဟာဒေဝလိင် အဖြစ်ဖြင့်ထား၍ ဟိန္ဒူများ၏ အပူဇော်ကို ခံနေလေရာ၊ ၎င်းအတုလုပ်ထားသော မဟာဒေဝ-လိင်ကို၊ အပြင်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပစ်သည်ဟု ပါရှိ၏။ ဤအချက်၌၊ အကယ်၍သာ၊ ဟိန္ဒူနတ်ကွန်း၊ ဟိန္ဒူနတ်ရုပ် ဖြစ်ပါက၊ မဟန့်နှင့်တကွသော ဟိန္ဒူတမျိုးလုံးက၊ ၎င်းလိင်ကို အပြောင်းအရွှေ့လည်းမခံ။ ခရာဇ်ယန်၏ လက်နှင့်လည်း ထိကိုင်စေမည်မဟုတ်၊ မစ္စတာ-ဘဂ္ဂလာကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ၊ မပြောင်းရွှေ့ဝံ့ မပြောင်းရွှေ့နိုင်ရာ။

အထက်ပါ အကြောင်းယုတ္တိ တို့ကို ညှိနှိုင်း စဉ်းစား ကြည့်ပါက၊ ဤမဟာဗေဒိ-တန်ဆောင်းတော် (စေတီတော်) ကြီးသည်၊ ဟိန္ဒူနတ်ကွန်းလည်းမဟုတ်၊ ဟိန္ဒူမဟန့်က ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်သည်လည်း မဟုတ်။ စင်စစ်မှာ အနည်းငယ်မျှသော လာဘ်၊ သပ္ပာယ်ကို မက်မော၍၊ မိမိ စိုးရိမ်ခွင့်ကို လက်မလွှတ်ချင်သောကြောင့် လုပ်ကြံ ပြောဆိုသော စကားမျှသာ ဖြစ်သည်။

တနည်း၊ ပထိဘုရင်က ၎င်းအားပိုင်စားပေးခဲ့သည် ဆိုရာ၌လည်း၊ ပိုင်စားပေးသော ဘုရင့် အမိန့်တော်စာ၌၊ “မဟာဗေဒိဘုရားတန်ဆောင်း” ဟု ဖော်ပြထားသည်ကို လုံးဝ မတွေ့ရပေ။ ထိုသို့ အသေအချာ ဖော်ပြခြင်း မရှိပါဘဲလျက်၊ ၎င်းတန်ဆောင်းအဆောက်အဦတို့သည်၊ ပိုင်စားပေးစာ၌ ပါသော “မတ်ဆတိပူ-တာရာဒီ” ရှာ နယ်နိမိတ်အတွင်း၌ အကျုံးဝင်နေသဖြင့်၊ ပိုင်ဆိုင်ထိုက်သည်ဟု မဟန့်ကဆိုပြန်ရာ။ သို့ဆိုခဲ့လျှင်၊ ကျွန်ုပ်အထက်က ပြဆိုခဲ့သော “ဟိန္ဒူမြေပိုင်ရှင်၏ နယ်၊ မြေ အတွင်း၌ ပါဝင်နေသော မဟာမေဒင်တို့၏ ‘ဗလီ’ နှင့် မဟာမေဒင်တို့၏ နယ်၊ မြေအတွင်းရှိ ‘ဟိန္ဒူနတ်ကွန်း’ ဥပမာဖြင့်၊ ၎င်းမဟန့်၏ ပိုင်နက်အတွင်း ကျနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာ

ဘုရားတန်ဆောင်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာမဟုတ်သူ ဟိန္ဒူမြေပိုင်ရှင်၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာမဖြစ်နိုင်။ ဘာသာရေး အဆောက်အဦကို ဆိုင်ရာ ဘာသာဝင်များကသာ ပိုင်ဆိုင်ထိုက်သည်မှာ၊ မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်သော “တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဘာသာရေး-ဥပဒေကြီး” ဖြစ်၏။

ဤကိုရည်၍၊ ဂယာအရေးပိုင် - မက်(က)ဗာဆင်၏ စီရင်ချက်၌.... “ဘာသာခြား တဦးတယောက်သည်၊ ဒေလီမြို့ရှိ မဟာမေဒင် တို့၏ ဗလီ၊ သို့မဟုတ် အရိုးတိုက် (Tomb) သို့ ဘိနပ် စီးဝင်ခြင်း စသော ၎င်းတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အမှုကို အကယ်၍ပြုခဲ့ပါလျှင် မုချအသတ်ခံရပေလိမ့်”.... ဟု ရေးသား ထားလေသည်။

မဟန့်၏ကြောက်ခြင်း၊ အကြောင်းရင်း။

ဗုဒ္ဓဂယာ-မဟန့်သည်။ ၎င်း၏ ပိုင်နက်မှာ တနှစ်၊ တနှစ်လျှင် သန်းချီ၍ အမြတ်အစွန်း ရနေသူ တဦး ဖြစ်သောကြောင့် ဤဘုရားတန်ဆောင်းမှ ရသော အလှူတော်ငွေမှာ ၎င်းအဖို့ ဆိုလျှင် သာမန်၊ အမြတ်အစွန်းကလေးသာဖြစ်၍၊ ဤဘုရားငွေကလေးမျှကို ငဲ့ညှာ၊ မက်မောရုံနှင့် ဘုရားတန်ဆောင်းကို၊ မစွန့်လွှတ်ဝန်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ မထင်။ စင်စစ်မှာ “ဗုဒ္ဓဂယာ-ဘုရားတန်ဆောင်းကို စွန့်လွှတ်လိုက်ပါက၊ ၎င်းကိုအဖို့ပြု၍ ရရှိထားသော လယ်မြေ၊ ပိုင်နက်အားလုံးကိုပါ တနေ့နေ့ စွန့်လွှတ်ရလိမ့်မည်” ဟူသော ငွေတော ယူဆချက်ကြောင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ထင်သည်။ မကြာသေးမီက၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ “တာရကေဆွရ” မဟန့်နှင့် ဟိန္ဒူတကာတို့ ခိုက်ရန် အကြီးအကျယ် ဖြစ်ကြသဖြင့် အဆုံးစွန်၌ တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဟိုက်ကွတ်ရုံးတော်မှ ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ်ပေးချက်အရ တိုင်းပြည်က ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော ဘဏ္ဍာဝန်၊ ကော်မီတီအဖွဲ့က၊ ၎င်းမဟန့်ပိုင် ဥစ္စာ၊ လယ်မြေ အားလုံးကို၊ ထိန်းသိမ်း အုပ်ချုပ်လျက်၊ ထိုကော်မီတီက တင်မြှောက်အပ်သော မဟန့် (ဆတော်) အား၊ တော်သင့်လျှောက်ပတ်သော လစာကိုသာ ပေးထားလေသည်။ အဆိုပါ အဖြစ်အပျက်ကို၊ မျက်ဝါးထင်ထင်၊ တွေ့မြင် နေရသော ငါတို့ ဗုဒ္ဓဂယာမဟန့်ကြီး၏ စိတ်၌လည်း ဖော်ပြခဲ့သော ကြောက်လန့်ခြင်းမျိုး၊ အမှန်စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်း။

ဤမျှမက အစိုးရ၏သံသယတမျိုးလည်း ရှိသေးသည်ဟု အချို့ကထင်မြင်ကြပြန်သေး၏။ ထင်မြင်ပုံမှာ “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်လူမျိုးတို့သည်၊ တတိုင်း၊

တပြည်တည်း၌သာ ရှိသည် မဟုတ်ဘဲ၊ အရှာတိုက်နှင့် တကွ၊ ဥရောပတိုက်ရှိ အချို့ ပြည်နယ် တို့၌လည်း အနှံ့အပြား ရှိနေသဖြင့်၊ အလွန်နယ်ကျယ်သော ဘာသာကြီးဖြစ်လေသောကြောင့် မဟာဗောဓိဌာနသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ လက်ထဲသို့ လုံးဝ ရောက်သွားမည် ဆိုပါက၊ လူအမျိုးမျိုးတို့သည်၊ ဗြိတိသျှ - အိန္ဒိယနိုင်ငံ တွင်းသို့၊ ဘာသာရေးကို ဘန်းပြုလျက်၊ အထွက်၊ အဝင် များပြား လွယ်ကူလာပြီးလျှင်၊ နောင် အနာဂတ်ကာလ၌ နိုင်ငံရေးရှုတ်ထွေး လာစရာ အကြောင်း နိမိတ်ကို မြင်သောကြောင့်၊ မဟာဗောဓိဘုရားကို ဗုဒ္ဓဘာသာများ၏ လက်ထဲသို့ ရောက်အောင် အစိုးရက မကြိုးစား” ဟူ၍ပင် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့သော သံသယမျိုး အစိုးရမင်းတို့၏ စိတ်၌ မဖြစ်ပါစေသော်ဟု ဆုတောင်းရတော့သည်။

သင့်လျော်သော စီမံကိန်း။

ဤပြုခဲ့သော အကြောင်းနိမိတ်ကို မြင်၍လားမသိ။ ဟိန္ဒူမဟာသဘာနှင့် ကွန်ဂရက်ကလွှဲအပ်ထားသော စုံစမ်းရေးအဖွဲ့ဝင် ဟိန္ဒူတို့က “ဟိန္ဒူ ငါးဦး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ငါးဦးအပြင် ဗုဒ္ဓဂယာ မဟာနံကို ရာသက်ပန် လူကြီးတဦးအဖြစ် ပါဝင်စေ၍၊ လူကြီး-၁၁-ယောက်ပါဝင်သော ကော်မီတီအဖွဲ့ တခုဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်သင့်ကြောင်း၊ အိန္ဒိယအစိုးရက အကယ်၍ လိုလားပါလျှင် ဟိန္ဒူအမတ်တဦးကိုပါ အဆိုပါအဖွဲ့သို့ တင်မြှောက်နိုင်ကြောင်း”။

တဖန်၊ ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာအမတ် သုံးဦးက၊ ရေးသားခဲ့သော ဗုဒ္ဓဂယာ ဥပဒေကြမ်း၌၊ “ဗုဒ္ဓဘာသာ တိုင်းပြည်များမှ ရွေးကောက် တင်မြှောက်သော လူကြီး-၆-ဦးနှင့် ဗုဒ္ဓဂယာမဟာနံ၊ ပေါင်း-၁၀-ယောက်ပါဝင်သော ကော်မီတီက၊ မဟာဗောဓိဘုရားကို စီမံအုပ်ချုပ်မည်”ဟူ၍ပင်ဖြစ်၏။

အထက် ဟိန္ဒူလူကြီးများ၏ အကြံပေးချက်၌ ဟိန္ဒူငါးဦး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ငါးဦး၊ မဟာနံနှင့် အစိုးရခန့် ဟိန္ဒူအမတ် တဦးဟု စာရင်း ပြထားလေရာ၊ ကော်မီတီ၌ ဟိန္ဒူ-၇-ယောက်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ-၅-ယောက် ပါဝင် ဖွဲ့စည်းလိုသော ၎င်း(ဟိန္ဒူ)တို့၏ ဉာဏ်နီ၊ ဉာဏ်နက်တွေကို နက်နဲစွာ မတွေးဘဲ နှင့် သိနိုင်၏။ ထို့ပြင်၊ ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာအမတ်များ၏ ဥပဒေကြမ်းတွင်၊ ဟိန္ဒူအမတ်ဟူ၍ သိခြားမပါဘဲ၊ မဟာနံတဦးတည်းကိုသာ ထည့်ထားခြင်းဖြင့်၊ အတော်အတန် ကောင်းမွန် လျောက်ပတ်သော စီမံချက်ဟု ဆိုရပေမည်။

ဟိန္ဒူတို့၏ ဘာသာရေး ကော်မီတီ၊ ကျောင်းကော်မီတီ စသည်တို့၌၊ ဗုဒ္ဓဘာသာများကို မည်သည့် အခါမျှ ထည့်သွင်း ထားသည်ကို မတွေ့မြင်

ဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ကလည်း ဘာသာခြားရေး ကော်မီတီတို့၌ ပါဝင်လိုပါသည်။ အုပ်ချုပ်စီမံလိုပါသည်ဟု တောင်းဆိုခြင်းကို မည်သည့် အခါမျှ မကြားစဘူး။ သို့သော်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ကျွန်ုပ်တို့ (ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ) ၏ ဘာသာရေး၊ သို့မဟုတ် သာသနာပြု အတန်းကျောင်း ကိစ္စတို့၌ ဟိန္ဒူတို့က “၎င်းတို့ကော်မီတီထဲ၌မည်ရွေးမည်မျှပါဝင်လိုသည်” ဟု ဆူပူတောင်းဆိုခြင်းနှင့် နှောင့်ရှက်ခြင်း တို့ကို အစဉ်မပြတ် ခံရ၊ တွေ့ရဘူး၏။ ဤစာရေးသူမှာ၊ ၎င်းတို့၏ အလိမ္မာဉာဏ် (ပေါ်လိစီ) အမျိုးမျိုးကို သိသူ၊ တွေ့ကြုံ၊ ခုခံဘူးသူ ဖြစ်၍၊ မထူးခြားလှသော်လည်း၊ ၎င်းတို့၏ စိတ်နေ၊ သဘောထားကို မသိရှာကြသေးသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏ စိတ်၌ အထူး အံ့ဩခြင်း၊ ယုံမှားခြင်းနှင့် ဝမ်းနံ့ခြင်းများ မချ ဖြစ်ပေါ်ကြပေလိမ့်မည်။

စီးပွားရေးထက်၊ ဘာသာရေးသည် အရေးအကြီးဆုံး၊ လူတို့၏စိတ်ကို အထိခိုက်ဆုံးဖြစ်၍ ဘာသာရေးနှင့် ဆိုလျှင် မည်သည့် လူမျိုးမဆို လွယ်လင့်တကူ အသက်ကို အသေခံနိုင်ကြသည်ကို အဆွေဟိန္ဒူတို့! တွေးတောသိရှိသင့်၏။ ကိုယ်ချင်းစာသင့်၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ၏တာဝန်။

ကမ္ဘာလောက၌ (United Power) အများ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း ဖြင့်ရအပ်သော အင်အားသည် အလွန်ကြီးမြတ်သောကြောင့်၊ ဘာသာရေးအန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင် တွေ့ကြုံကြသောအခါ၊ ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာ တနိုင်ငံတည်းသာမဟုတ်ဘဲ၊ အေရှာ၊ ဥရောပတိုက်ရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟူသမျှ စည်းလုံးညီညွတ်စွာ တပြိုင်တည်း၊ တသံတည်း အော်ဟစ် ဆူပူသင့်၏။ ဆူပူသင့်သော အချိန်ရောက်နေလေပြီ။ သို့သော်၊ အခြား၊ အခြားသော ဘာသာဝင်များသည်၊ မိမိတို့ ဘာသာရေးကို အသဲစွဲ ယုံကြည်၊ သက်ဝင်သလို၊ အသေခံနိုင်ကြသလို၊ မြန်မာလူမျိုးများသည် ဘာသာရေး၊ အမျိုးဇာတ်အရေးတို့၌ စွဲမြဲယုံကြည်ခြင်း မရှိသေး” ဟု အချို့ နိုင်ငံခြားစာရေးဆရာများက မှတ်ချက်တင်ထားကြသည်ကို ဘတ်ရှာဘူး၏။ အသင်တို့လည်း ရှက်ကြပါ သတိရကြပါ တခြားသော လူမျိုးများသည်၊ မိမိတို့ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ဌာနတို့ကို၊ လုံးဝလွတ်လပ်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်ကြသကဲ့သို့၊ ကျွန်ုပ်တို့လည်း၊ လွတ်လပ်စွာ စီမံအုပ်ချုပ်လိုပါသည်” ဟူသော တောင်းဆိုချက်၊ စကားတစ်ခွန်းကို ရည်ရွယ်ချက် ထားပြီးလျှင်

တကမ္ဘာလုံးရှိ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ စည်းလုံးရေးကိစ္စကို အမြန်ဆုံးနည်းနှင့် ဆောင်ရွက်ကြစေလိုကြောင်း တောင်းပန်ရပါသည် ။ရှင်,လူအပေါင်းတို့။

သတ္တဌာနအကြောင်း။

(ရှေးကအဆိုနှင့်ယခုအဆိုကိုခွဲပြထားသည်။)

၁-ပဏ္ဍိတ် သတ္တဘဟ။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသည်နောက်, ဗောဓိပင်နှင့် လေး တောင်ကွာ အရှေ့မျက်နှာ၌ တည်သောရွှေပလ္လင်ထက်တွင် ထက်ဝယ်ခွဲခွေ နေတော်မူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတရားတော်ကို အနုလောမ ပဋိလောမအားဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် နတ်အပေါင်း တို့၏ အပူဇော်ကိုခံယူကာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စမ္ပယံတော် မူသောကြောင့် “ပဏ္ဍိတ်သတ္တဘဟ” မည်၏။

ယခုရှိပုံမှာ- ဗောဓိပင်၏ အရှေ့ဘက်အနီး၌ပင် မြန်မာဘုရင်၏ စေတ မန်တော်များ အုဋ္ဌိကျောက်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားခဲ့သော ပလ္လင် တခုရှိသည်။ ၎င်းကိုပင် အများသောဘုရားဖူးတို့က ရှေး ပလ္လင်တော်နေရာ အဖြစ်ဖြင့် ရည်မှန်း ပူဇော်ကြသည်။ သို့ သော် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များက ယခု တည်ရှိသော အရှေ့ အ နောက် ၈၇-ပေ။ တောင် မြောက် ၇၇-ပေ။ အမြင့်ပေ ၁၃၀-ခန့်ရှိ စေတီတော်ကြီး၏ အတွင်း ခန်းမကြီး နေရာ သည်ပင် ရှေးပလ္လင်တော်နေရာဟု ဆိုကြပြန်၏။

၂-အနိမိသ သတ္တဘဟ။ ရွှေပလ္လင်တော်မှ ထွ်တော်မူ၍ ဗောဓိပင်မှ အရှေ့မြောက်ယံ တဆယ့်လေးလံကွာသော အရပ်၌ ရပ်တော်မူလျက် ငါ သည် ဤရွှေပလ္လင်ထက်၌ပင် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုရပေသည် တကား” ဟု မမှိတ်သောမျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုတော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စမ္ပယံတော်မူရာ အရပ်သည် “အနိမိသ သတ္တဘဟ”မည်၏။

ယခုရှိပုံမှာ။ ပလ္လင်တော်မှ အရှေ့မြောက်ထောင့် ၂၂၇-ပေကွာ၊ တန် ဆောင်းတော်ကြီးနှင့်တူသော တန်ဆောင်းငယ် တဆောင် ကိုပင် အနိမိသဟု မှတ်ယူပူဇော်ကြသည်။ ၎င်း၏ အမြင့်ပေ ၂၀-ခန့်၊ အနံ၊ အလျား စတုရန်း ၁၆-ပေ၊ ၄-လက်မရှိ၍ အရှေ့သို့ မုခ်ဝှေ့ညွှတ်လျက်ရှိသည်။ ရှေးကျောင်းတော်ပျက် မြေပုံ(ကုန်းမြင့်)ပေါ်၌ တည်ရှိ၏။

၃-ရတနစက် ဘုရားအလောင်းတော်သည် စံပျော်ဘူးသော ရွှေပလ္လင်ကို မသတ္တဘဟ။ ခင်မင်တောင့်တခြင်း မပြတ်သေး”ဟူသောနတ်တို့၏သံသယကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်၍ ရေ၊ မီးအစုံထွက်စေခြင်းစသော ယဓိကံပြာဒိုဟာကို ပြတော်မူပြီးနောက် ရွှေပလ္လင်နှင့် အနိမိသအကြား အတောင် ၂၀ ရှိသောအရပ်ကို အလယ်ထား၍၊ တဖက် ငါးလံကွာ ဌာနတွင် အရှေ့မှသည် အနောက်သို့ အတောင် ၆၀-ရှည်သော ရတနာစင်္ကြံကို ဘန်ဆင်းလျက်၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စင်္ကြံ ကြွတော်မူရာ အရပ်သည် “ရတနစက်မသတ္တဘဟ” မည်၏။

ယခုရှိနေပုံ။ မဟာဗောဓိမှ ၅၀-ပေကွာ၌၊ အရှေ့ အနောက် အလျား ၅၄-ပေ၊ ၉-လက်မ။ အနံ ၄-ပေ။ အမြင့် ၃-ပေ။ မြင့်သော စင်္ကြံထိပ်၌ စိတန်းလျက် ကြာပွင့်ပုံ ၁၉-ပုံ ပါရှိသော နေရာဖြစ်သည်။

၄-ရတနဃာရသတ္တဘဟ။ မဟာဗောဓိပင်မှ အနောက်မြောက် အတောင် ၄၀-ကွာတွင်၊ နတ်တို့သည် ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ဘန်ဆင်းအပ်သော ရတနာအိမ်၌ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းလျှင် အဆုံးရှိသော ပိဋကတ်သုံးပုံတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူ၍၊ ခြောက်ပါးသော ရောင်ခြည်တော်တို့ ထွက်ပေါ် ကွန့်မြူးကာ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စမွယ်တော်မူရာကို “ရတနဃာရသတ္တဘဟ” ဟုခေါ်သည်။

ယခုရှိနေပုံ။ ဗောဓိပင်မှ အနောက်မြောက်အရပ်၊ ၁၅၃-ပေအကွာ၌ အရှေ့ အနောက် ၁၄-ပေ၊ ၄-လက်မ။ တောင် မြောက် ၁၂ ပေမျှသာ ကျယ်ဝန်း၍ မြောက်ဘက်သို့ အပေါက်လှည့်လျက်ရှိသော အုဋ္ဌတိုက်ကို မှတ်ယူကြသည်။

၅-အဇပါလသတ္တဘဟ။ မဟာဗောဓိပင်မှ အရှေ့မျက်နှာ သုံးဆယ့်နှစ်လံကွာ၊ “အဇပါလ” မည်သော ညောင်ပင်ရင်းသို့ ချဉ်းကပ်တော်မူ၍၊ မာရ်နတ်မင်း၏ သွီးတော်များဖြစ်ကြသော တဏှာ၊ အရုဏီ ရာဂါတို့၏ ဖျားယောင်းခြင်းကို ပယ်ရှား အောင်မြင်ရာ၊ တနည်း ဟိုဟိုကမည်သောပုဏ္ဏား၏ ပြဿနာတို့ကို ဖြေကြား တရားဟောတော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စမွယ်တော်မူရာ အရပ်သည် “အဇပါလသတ္တဘဟ” မည်၏။

ယခုရှိနေပုံ ဗောဓိပင်မှ အရှေ့ ၁၇၄-ပေအကွာတွင်၊ မဟာဗောဓိ-တန်ဆောင်းတော်ကြီး ပုံအတိုင်းပင် တန်ဆောင်းငယ်တဆောင် တည်ရှိသည်။ ၎င်း၏အမြင့်မှာ ၁၅-ပေခန့်၊ အကျယ်၊ အဝန်း စတုရန်း ၃၀-ပေ နှင့် ၄-လက်မ၊ မြောက်သို့ မှန်ဝှေ့ညွှ လျက်ရှိသည်။

၆-မုခလိန္ဒ သတ္တဌာဟ။ ဗောဓိပင်မှ အရှေ့တောင်မျက်နှာ ၅၁-လံကွာ၊ (ဝါ) ၂၆-လံ ကွာတွင်၊ မုခလိန္ဒရေအိုင်အနီး ကျည်းပင်ကြီးရင်း၌ အခါမဲ့ ရှာသွန်းသော မိဃ်းရေ၊ ဘေးမှ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်လာ သော မုခလိန္ဒ နဂါးမင်း၏ အပူဇော်ကို ခံလျက် ခုနစ်ရက် ပတ်လုံး ဗလသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူရာကို “မုခလိန္ဒ သတ္တဌာဟ” ခေါ်သည်။

ယခုရှိနေပုံ။ ဗောဓိပင်မှ တောင်ဘက် ၃၃၂-ပေ အကွာ၌ အုဋ္ဌတိုက် ဝတ်ကျောင်း ဆောက်ထားသည့် ရေကန်ဟု ဆိုကြသည်။ မြောက်ဘက် ကန်ဘောင်ရိုးပေါ်၌ စမုခ် ၂-ဆောင် ထုတ် လျက်၊ အမြင့် ၁၆-ပေခန့်၊ အရှေ့၊ အနောက် မှန်ဝှေ့အကျယ် ၃၅-ပေ၊ တောင်၊ မြောက် ၃၅-ပေ၊ ၆-လက်မ ကျယ်သည်။ ၎င်းနှင့် တဆက်တည်း အရှေ့ဘက်သို့ ဂူလိုဏ်ပေါင်း-၁၇ လိုဏ် တန်းလျား လုပ်ထား၍ အမြင့်မှာ ၆-ပေခန့်စီ ရှိ၏။ ၎င်းရေကန်ကို ကာရံထားသော အုဋ္ဌတံတိုင်း စတုရန်းပေ ၂၀၀-ကျော်ခန့် ရှိသည်။

၇-ရာဇာ ယတန သတ္တဌာဟ။ လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ စံနေတော်မူ၍၊ ခုနစ်ရက် စေ့မြောက်၊ နံနက်သို့ ရောက်သောအခါ၊ သိကြားမင်း၏ ကွမ်းရိုး၊ ဒန်ပူနှင့် ကြဇုသီးကို အလှူခံလျက် မျက်နှာသစ်တော်မူပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဥက္ကလံာပ-ဇနပုဒ်၊ ပေါက္ခရဝတိ မြို့သား တဗုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့၏ ပျားမုံ ဆုပ်ကို ခံယူမည် ကြံသောအခါ စာတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးယောက်က ပဲနောက် အဆင်းရှိသော ကျောက်သပိတ်ကို လှူဒါန်း၍၊ ထို သပိတ်ဖြင့်ပင် ခံယူသုံးဆောင်ကာ၊ “ဒွေဝါစိကသရဏဂုံနှင့် ဆံတော်ခေတ်” ကိုလည်း ပေးအပ်တော်မူလိုက်သည်။ ဤဌာန ကို “ရာဇာယတန-သတ္တဌာဟ” ခေါ်သည်။

ယခုရှိနေပုံ။ ဤနေရာ၌ ယခုအခါ သတ်မှတ် ပြနိုင် လောက်အောင် အဆောက်အဦ အခိုင်အခန့် တစ်ခုတရာ မတွေ့ရတော့ဘဲ၊ ရှေးတန်ဆောင်းတော်ပျက် ကုန်းမြင့် (ဘိနပ်) တခုကိုကား တွေ့နိုင်သေး၏။ ထိုကုန်းမြင့်ကို ကြည့်လျှင် ရှေးအခါက၊ အတော်အတန် ကောင်းမွန်သော ဘုရားတန်ဆောင်းတခု တည်ရှိခဲ့ဘူးလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ရကြောင်း။ ၎င်းဘိနပ်တော် အကျယ် စတုရန်းမှာ ၇၆-ပေ၊ ၃-လက်မ ရှိသည်။

သတ္တဌာန-ဝေဘန်ချက်။

သတ္တဌာနအကြောင်းကို မပြမီ ရှေ့အဖို့၌လည်း၊ တရပ် ရဟန်းတော်များနှင့် ကျောက်စာဝန်များ၏ မှတ်သားချက်များကို ဆိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာ ဖော်ပြခဲ့ပြီ ဖြစ်ကြောင်း။ အထက်ပါ ခုနစ်ဌာန တို့တွင် အချို့ကို တထပ်ချ “ဤဟာဘဲ” ဟု လက်ညှိုးထိုး ပြနိုင်ရန်ခဲယဉ်း၏။ အကြောင်းကား ယခင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ကာလရှည်လျား၍ ဂေါပိတ၊ ရက္ခိတ ပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိခိုက်တွင်၊ အကြိမ်ပေါင်း များစွာ၊ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့ ပျက်ဆီး ချေလျောစေခဲ့သောကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မင်းများ၏ အမိန့်ဖြင့် မွမ်းမံ ပြုပြင်ခဲ့သော အကြိမ်ပေါင်းလည်း များလှလေပြီ။ ထိုထိုပြုပြင်ခဲ့သူ ပန်းရံဆရာများမှာလည်း ကျောက်စာဝန်များကဲ့သို့ ရှာဖွေသတ်မှတ်ပြီးမှ သူ့နေရာနှင့်သူ မိတ်တူပုံစံအတိုင်း ပြုပြင်ခဲ့သည်မဟုတ်ဘဲ မိမိတို့ ဥာဏ်ရှိသလောက်သာ ပြင်ဆင်ထားခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ကြောင်း။

ထို့ပြင် တချက်မှာလည်း ဗောဓိပင်နှင့် သတ္တဌာန နေရာတို့၏ “အရပ်မျက်နှာ” များကို သင်္ဂါယနာဝင် အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌ တိုက်ရိုက် သေချာစွာ ဖော်ပြထားသော်လည်း “အဝေးအကွာ တောင်၊ တာ၊ လက်သစ်” များကိုမူကား လုံးဝဖော်ပြထားခြင်း မရှိကြောင်း။

ဤစကားနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဘတ်ကြားမှတ်သားထိုက်သော ရွှေတောင်မြို့ကြီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အမှာစကားကို အောက်ပါ အတိုင်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ သုဓမ္မဝတီတိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သော၊ “ဇိနတ္ထပကာသနိကျမ်း” ပဌမတွဲ စာမျက်နှာ-၅၇-မှ-၆၀-အထိ....

[ဤစကားစဉ်၌ ဗောဓိပင်နှင့် သတ္တဌာန နေရာ အရပ်မျက်နှာ တို့ကို၊ သင်္ဂါယနာဝင် အဋ္ဌကထာကြီး တို့၌ တိုက်ရိုက် သေချာစွာလာ၏။ အဝေး

အကွာ၊ တောင်၊ တာ၊ လက်သစ် များကို မလာ။ အာစရိယပရမ္ပရ ရေး ထားကြသော ဗောဓိဝင်စာကိုယ်၊ ဇီကာ၊ ဗောဓိဝိဘာဝနီစသောကျမ်းငယ် တို့၌သာ လာသည်။ ယင်းသို့လာသော်လည်း စာတစောင်နှင့်တစောင် မညီ ကြ၊ ယုတ္တိရသည်ကို မှီ၍သာ ဆိုရသည်။ ထိုစကားရပ် တို့တွင်၊ ပလ္လင် တော်သည် ဗောဓိပင်မှ အရှေ့မျက်နှာဟူသော စကားကို။ ။ပုရတ္ထိမဒိသာ ဘာဝံ ဂတိံ ပန္နိမာဘိမုခေါ အဋ္ဌာသိ၊ ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂေပန သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ပလ္လင်္ကဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ ။ဟူသော အပါဒါနိအဋ္ဌကထာ ၎င်းနည်းတူ လာသော ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၊ မဟာဝါအဋ္ဌကထာ တို့ကို မှီ၍ ဆိုသည်။ လေးထောင်ထွာခြား၏ ဟူသောစကားကို။ ။ဗောဓိဿသမိပေ ဝိဒတ္ထာမိ က စတုဟတ္ထန္တရေ ဌာနေ ပဝတ္တော ပလ္လင်္ကော။ ။ဟူသောပရိတ်ကြီးမိ ကာကိုမှီ၍ ဆိုသည်။

တဆဲ့လေးတောင် အပြောကျယ်၏ ဟူသော စကားကို။ ။တာနိ တိ ဣာနိ အဂ္ဂေ ဂဟေတွာ စာလေသိ၊ တာဝဒေဝ ဂုဒ္ဒသဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော အဟောသိ။ ။ဟူသော အပါဒါနိအဋ္ဌကထာ ၎င်းနည်းတူ လာသော ဗုဒ္ဓ ဝင်အဋ္ဌကထာ၊ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ။ ။ဂုဒ္ဒသဟတ္ထ ဝိတ္ထတံ တိဣသန္တာ ရံ။ ။ဟူသော ၎င်းအဋ္ဌကထာတို့ကို၎င်း။ ။ပထဝိတော အမုတ္တော ဟုတွာ သဏ္ဌိတော။ ။ဟူသော မဏိဒီပပါဌ်။ ။တိဣသန္တာရံ ပလ္လင်္ကံ တံ ဘူမိတော ကေသဂ္ဂမတ္တမိ ဥဒ္ဓံ နုတိ။ ။ဟူသော မရသာရတ္ထဒီပနီပါဌ် ကိုမှီ၍ ဆိုသည်။ အရုဏဝတိသုတ်၌ကား။ ။တိဣသန္တာရံ သန္တရိတွာ စတုဒ္ဒသဟတ္ထပမာဏော ပလ္လင်္ကော ဥဋ္ဌဟိတွာ ပလ္လင်္ကေနိသိဒိတွာ။ ။ စသည်ဖြင့် တဆဲ့လေးတောင် ပမာဏရှိသော ပလ္လင်ပေါက်သည်ဟုဆို၏။ ဤ ဥဋ္ဌဟိတွာပါဌ်ကိုမှီ၍ ပရိတ်ကြီး မိကာ ဆရာလည်း။ ။ပထဗျာ ဥဋ္ဌိ တော သဗ္ဗရတနမယော ဂုဒ္ဒသဟတ္ထုတ္တဝိတ္ထာရော တဒနုကုလာယာမော ဘူမိကဏ္ဍိကော အပရာဇိတပလ္လင်္ကော။ ။ဟူ၍ အမြင့်၊ အစောက် တဆဲ့ လေးတောင်၊ အပြန့်အကျယ် တဆဲ့လေးတောင်တို့နှင့် လျော်သော အလျား ရှိကြောင်းကို ဆိုသည်။ ထိုစကားများသည် ယခင်ကျမ်းများနှင့် မလျော်။ ယင်းသို့ မလျော်လျက်၊ ကျမ်းဂန် အရေးအခင်း၌ မြင်းပြေးသကဲ့သို့ ပဋိ ဘာန်ရှိတော်မူသော အရှင်သီလဝံသထေရ်မြတ်သည်။ “ဗောဓိညောင်ရွှေ၊ ဗုဒ္ဓဟေအောက်၊ ဆန်းကြယ်ပေါက်သား၊ ရောင်တောက်ပလ္လင်၊ သမိုက် ပြင်ထက်” ဟူ၍ အဘွဲ့ကြောင့် စပ်ပြန်သနည်းဟူမူ။ လောက၌ ဆား-ဆပ်

ပြာပေါက်သည် ဟူသော စကားကဲ့သို့၊ ဝေါဟာရမျှကို လိုက်၍စပ်သည် ဟု ယူရမည်ဟူ၍ အဋ္ဌသာလိနိဂဏ္ဌိ၌ မိန့်၏။

အနိမိသသည်၊ မဟာဗောဓိမှ အရှေ့မြောက် ဟူသော စကားကို။ ပလ္လင်္ကတော၊ ဤသကံ ပါဏိနိဿိတေ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ ဌတွာ။ ။ ဟူ၍ အဋ္ဌကထာကြီးလေးကျမ်း အညီလာသည်ကို မှီ၍ဆိုသည်။ တဆဲ့ လေးလံကွာဟူသော စကားကို၊ ယုတ္တိရသော စာဟောင်းမှတ်ပုံကို မှီ၍ ဆိုသည်။

ဗောဓိဝိဘာဝနီ၌ ပလ္လင်္ကနှင့်အနိမိသ လေးလံကွာဟုဆိုသည်။ သမိုင်း မှတ်ပုံတို့၌၊ တဆဲ့လေးလံကွာဟု ဆိုသည်။ ထိုစကားသုံးရပ်ကို စပ်၍ညှိ သော်၊ အနိမိသနှင့် မဟာဗောဓိအကြား စက်မဋ္ဌာနခြားရကား၊ တဆဲ့ လေးလံကွာဟူသော သမိုင်းစကား သင့်မြတ်သည်ဟု ဆရာကြီးတို့ဆို သည်။ ရတနာစင်္ကြံဟူသည်လည်း၊ အမှတ်မဲ့ဘုရားကြွတော်မူသည့် နေ ရာသာမဟုတ်။ နတ်တို့ဘန်ဆင်းအပ်သော ရတနာအတိပြီးသော စင်္ကြံ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်။ ။ ရတနစက်မေတ္တိ ဒေဝတာဟိ မာပိတေ ရတန မယေစက်မေ။ ။ ဟု တေရသကဏ္ဍိကမိန့်သည်။ ။ အလျား အတောင် ခြောက်ဆယ်ဟူသောစကားကို။ ။ ပုထုလတောပန ဒိယဗုရတနံ ဇွိသု ပဿေသု ရတနမတ္တံ အနုစက်မံ ဒိဃတော သဠိဟတ္ထံ၊ မုဒုတလသမ ဝိပ္ပကိဏ္ဍဝါလုကံ စက်မံ ဝဇ္ဇတိ။ ။ ဟူသော အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာကိုမှီ ၍ ဆိုသည်။ ရတနာရွှေအိမ်တည်ရာသည်၊ ဗောဓိပင်မှ အနောက်မြောက် ဟူသောစကားကို။ ။ စတုတ္ထေပန သတ္တာဟေ ဗောဓိတော ပန္နိမုတ္တရ ဒိသာဘာဂေ ဒေဝတာ ရတနဃရံ မာပယိံသု။ ။ ဟူသော အဋ္ဌက ထာကြီးသုံးစောင်ကိုမှီ၍ ဆိုသည်။ ဗောဓိပင်မှ အတောင်လေးဆယ်ကွာ ဟူသောစကားကို။ ။ ဧဝံ ဗောဓိသမ္ပိပေယေဝ စတ္တာရိသတ္တာဟာနိ ဝိ တိနာမေသိ။ ။ ဟူသော အဋ္ဌကထာကြီးလေးစောင်။ ။ တတော ပန္နိ မဒိသာဘာဂေ ဒေဝတာ ရတနဃရံ မာပယိံသု။ ။ ဟူသော မဟာ အဋ္ဌကထာ၌၊ တကောဇ္ဇိအရကို အနိမိသ၏အကြား စက်မဋ္ဌာနကိုစွဲ၍၊ အနုမာနအားဖြင့်၎င်း၊ မှတ်ပုံကိုမှီ၍၎င်း ဆိုသည်။ ဗောဓိဝိဘာဝနီ၌ နှစ်ဆဲ့ သုံးလံခြားသည်၊ ဗောဓိဝင်၌ အလံလေးဆယ်ခြားသည်၊ မှတ်ပုံ၌ သုံး ဆယ်ခြားသည်ဟု ဆိုသည်။ အဘိဓမ္မာဝိဇုကကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်သည် ဟု အဋ္ဌကထာအစောင်စောင်ရှိလျက် ဝိနည်းသုတ္တန်တို့ကိုလည်း သုံးသပ် ၍ဟူသော စကားကို။ ။ ဝိသေသတော စေတ္ထ အဘိဓမ္မာဝိဇုကံ ဝိဝိနန္တော

သတ္တဘဟံ ဝိတိနာမေသိ။ ။ ဟူသော မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၏ သိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိကို၎င်း။ ။ နကေဝလံ အဘိဓမ္မမေဝ ဝိနယသုတ္တန္တာနိဝိ သမ္ပသိ။ ။ ဟူသော သုမင်္ဂလဝိလာသိနိဋိကာသစ်ကို၎င်း ဖြစ်ဆိုသည်။ အဇပါလ ညောင်ပင်သည် ဗောဓိပင်မှ အရှေ့ဟူသော စကားကို။ ။ ဗောဓိတော ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂေ ဇေယျက္ခော အဟောသိ။ ။ ဟူသော ဝိနည်းအဋ္ဌ ကထာကိုဖြစ်၍ ဆိုသောစကားကို ဖြစ်ဆိုသည်။ ကြွင်းသော အဋ္ဌကထာ သုံးကျမ်း၌ အရပ်ညွှန်းမရှိ။ သုံးဆွဲနှစ်လံကွာ ဟူသော စကားကို ဗောဓိ ဝိဘာဝနီစသော၊ စာငယ်အစောင်စောင် ညီကြွ၍ဆိုသည်။ မုစလိန္ဒဌာန သည်၊ ဗောဓိပင်မှ အရှေ့တောင်ဟူသောစကားကို။ ။ မုစလိန္ဒမူလာတိ မဟာဗောဓိတော ပါဏိနကောဇော ဌိတာ မုစလိန္ဒမူလာ။ ။ ဟူသော မဟာဝါကိုဖြစ်၍ ဆိုသည်။ ငါးဆွဲတလံကွာဟူသောစကားကို၊ ဗောဓိဝိဘာ ဝနီကိုဖြစ်၍ ဆိုသည်။ သမိုင်းစာငယ်များမှာ၊ နွားလားဥသဘ တတွန်ကွာ ဟူ၍၎င်း၊ သုံးဆွဲငါးလံကွာဟူ၍၎င်း၊ နှစ်ဆွဲသုံးလံကွာဟူ၍၎င်း၊ ဆိုကြ သည်။ ရာဇာယတန အရပ်ညွှန်းကို၊ မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌ လာသည်။ အလံလေးဆယ်ကွာ ဟူသောစကားကို၊ ကျမ်းငယ်များစွာ လာသည်ကို ဖြစ်ဆိုသည်။ အချိုသမိုင်းမှာ တဆွဲငါးလံကွာ၊ အချိုမှတ်ပုံမှာ တဆွဲတလံ ကွာဟုရှိ၏။ ဤကား ကျမ်းများမညီကြ၍ အပ္ပသုတတို့အား ဥပါရက္ခကင်း မိမ့်သောငှါ ပြဆိုလိုက်သည်။

ဗောဓိပင်-အဆုံးအဖြတ်။

- (၁) မဟာဗောဓိပင်သည် မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသောအခါ မြေမှ ခက်မအရောက် အတောင်-၅၀။ ခက်မမှ အညွန့် (ခက်ဖျား) အ ရောက် အတောင်-၅၀။ ပေါင်း သံတောင်-၁၀၀၊ ရှိ၍ နောင် ကိုလည်း၊ ဤအတိုင်း အထွာနှင့် ညီတူ၊ ညီမျှပင် မပျက်မစီး၊ ရှိရမည်။
- (၂) မဟာဗောဓိ၌ ကုမ္ဘန်၊ ရက္ခိက်တို့ အမြဲစောင့်နေသည်ဖြစ်၍ လူ တို့ မသွားရောက်နိုင်။
- (၃) မဟာဗောဓိ မှန်လျှင် အမြဲ ထာဝရ နတ်တို့၏ တူရိယာငါးပါး အသံ ဖြစ်ပေါ်နေရမည်။ ။ ဟူ၍ အထူးထူး အပြားပြားသော စကားဆန်းတို့ကို ပြောဆို ယုံမှားလျက်ရှိကြသည်။

သင်္ခါရသည် မြေ။

“သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ” ဟူသောတရားတော်အားလျော်စွာ၊ ဗောဓိပင်သည်လည်း သင်္ခါရတပါး အပါအဝင်ဖြစ်၍၊ အနိစ္စသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်။ ၎င်းအပင်ကို အမှီသဟဲပြု၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကို ရသောတရားသော်မှ၊ သင်္ခါရတရားကို မလွန်ဆန်နိုင်သောကြောင့် ဗောဓိပင်လည်း ပျက်စီးရပြီ ပျက်စီးရအုံးမည်ဟု မှတ်သင့်သည်။

မောင်းထောင် သာသနာပိုင်ဆရာတော်၏အဖြေ။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၅၅-ခု၊ ပြာသိုလ်လပြည့်ကျော် ၁၃-ရက်နေ့၊ ဗောဓိပင်သည်၊ သာသနာ ၅၀၀၀-တည်၊ မတည်ကို၊ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ အမိန့်အရ၊ အတွင်းဝန်တို့က၊ မဟာဒဏ်စာရေး လကျာစည်သူကို မင်းကွန်းနန်းတော်မှ စေလွှတ်လျှောက်ထားစေ၍ မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဆရာတော်က၊ “မဟာဗောဓိပင် သာသနာတော် ၅၀၀၀-ပြည့်အောင် တည်ရန်ရှိသည်ကို “ပဉ္စဝိမံ အန္တရဓာနံ” အစရှိသည့် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် အဋ္ဌကထာ ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာပါဌ်ကို ဆောင်တော်မူ၍ သာသနာတော် ကွယ်ခြင်းအကြောင်းငါးပါးနှင့် ကိုးကား၊ ဖြေကြားဘူးလေသည်။

ထို“ပဉ္စဝိမံ အန္တရဓာနံ” ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ပရိယတ်၏ကွယ်ခြင်း၊ ပဋိပတ်၏ကွယ်ခြင်း၊ ပဋိဝေဓ၏ကွယ်ခြင်း၊ ရဟန်းတို့၏ အသွင်အပြင်ကွယ်ခြင်း၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်မြတ်တို့၏ကွယ်ခြင်း တည်းဟူသော သာသနာတော် ကွယ်ခြင်းငါးပါးကိုသာ ပြဆိုသည်။ ထိုငါးပါးအနက် ဓာတ်တော်တို့၏ ကွယ်ပုံမှာ၊ ...“တရားသခင်၏ အဓိဋ္ဌာန်တော်အတိုင်း သာသနာ ၅၀၀၀-ကုန်အံ့သောကာလ၌၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့သည်၊ ပူဇော်၊ သက္ကာရမရှိကုန်သောကြောင့် ဈေးဦးစွာ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ မဟာစေတီကြီး၌ ရဝေး၊ တည်တော်မူမည်။ ထိုစေတီမှတဖန်၊ နာဂဒီပကျွန်း ရာဇာယတနစေတီမှာ ပေါင်းရလိမ့်မည်။ ထိုမှတဖန်၊ ဇမ္ဗုဒီပါကျွန်း၊ ဦးစွန်း၊ ချက်ချာ၊ မဟာဗောဓိမှာချည်း ပေါင်းရစည်းဝေး၍ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်၊ လက္ခဏာတော်ကြီး၊ လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူလျက်၊ တရား၏အသွင်တော်ကို ဆောင်ပြီးလျှင် ယမိုက်ပြာဋိဟာဖြင့် လောကဓာတ်ကြီးကို ထွန်းလင်းစေပြီးမှ၊ “လောကဓာတ်တိုက် တခုလုံးသည်၊ အရိက်မှောင်အတိ၊ ဖုံးချောတော့မည်” ဟု ပူဆွေး၊ ငိုကြွေးကြကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည် အဆုံးစွန် ဖူးမျှော်၊ ပူဇော်ကြကုန်ပြီးသောအခါမှ၊

ဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် ထွန်းလင်းသော အရောင်ဖြင့်၊ မုန့်ညင်းစေ့ခန့်မျှ မကျန်ရအောင် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလိမ့်မည်”။

ယင်းသို့သော စကားကိုထောက်၍၊ မောင်းထောင် ဆရာတော်က၊ “ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် မဟာဗောဓိပင်တည်ရာသည်” ဟု ပုစ္ဆိက ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒအားလျော်စွာ ဖြေကြား၊ ဆက်သွင်းခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ။ ၎င်းပြင်၊ သင်္ခါယနာဝင်ကျမ်းကြီး ကျမ်းခိုင်တို့၌၊ ဗောဓိပင်သည် သင်္ခါရမရှိ။ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် မပျက်မစီးဘဲ၊ မချတည်လိမ့်မည်ဟူ၍လည်း မပါမရှိကြောင်း။ အကယ်၍ပါရှိမည်ဆိုပါက၊ အဆိုပါ ဆရာတော်ဘုရားသည်၊ ပိဋိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဓိကာ၊ ဂန္ထိန္ဒရ တို့၌ နှံ့စပ်သိမြင်တော်မူပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်တော်မူသောကြောင့် အမှန်မချတိုက်ရိုက်၊ ကိုးကား ပြမည် ဖြစ်၏။ ။ တကြောင်းမှာလည်း ထိုဆရာတော်ဘုရား၏ လက်ထက်၌၊ မီးသင်္ဘော၊ မီးရထားမရှိ၍၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ သွားလာခြင်းငှါ အလွန်ခဲခက်ရကား၊ သွားရောက်ဘူးသူ အလွန်ရှားလေသည်။ ။ [၎င်းဆရာတော်ဘုရားလည်း ကိုယ်တိုင်မရောက်ဘူးချေ]။

ထိုမှတစ်ပါး၊ ကျောက်စာဝန်များကိုယ်တိုင် ရှာဖွေရေးသားထားအပ်သော ဆဆာက်၊ ပုဿိမိတြ စသော အိန္ဒိယ ဘုရင်များက၊ ခုတ်ဖြတ်ပျက်ဆီးခဲ့ဘူးသည်ဆိုသောစကား အိန္ဒိယရာဇဝင်နှင့် ကျောက်စာဝန်များ၏ အစီရင်ခံစာများကိုလည်း ဘတ်ရှုတော်မူဘူးလိမ့်မည်ဟု မထင်ကြောင်း။

ဗောဓိပင်ကို ထားလက်နက်ဖြင့် မဖြတ်ကောင်း။

ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ “ဗောဓိပင်ကို ထားလက်နက် စသည်ဖြင့် မဖြတ်ကောင်း” ဟု အရာမဟုတ်၍ ဆိုခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ဖြတ်၍၊ မဖြတ်နိုင်ဟု မဆိုလို။ ဤနေရာ၌၊ ဟင်္သာပဒါး (ဆုန်းမှုန့်) ဖြင့် ရေးသား၍ ဖြတ်ဘူးသည်မှာလည်း ဖြတ်ခြင်းအတူတူပင်ဖြစ်၏။ ခတ္တိယနွယ်ဝင် သာကီယမင်းတို့အား ထားလက်နက်ဖြင့် မသတ်ကောင်းဟု ဆိုဘိသကဲ့သို့ မှတ်ယူရာသည်။

အမြောက်ကြိုက်သူများ။

(၁၂၄၄-ခု၊ အစိန့်တော်ရ၊ ဦးပုတ်နီရေး-မဟာဗောဓိမဂ္ဂဒီပဏီ၊ ဓမ္မမျက်နှာ ၁၆-အဆို)။

ယုတ္တိသာကေ မရှိဘဲလျက် “ညောင်ရွက်သုံးထွာ၊ အညွှာရိက်ခွဲ၊ မစွဲငြိမ့်ညံ့၊ ပဉ္စင်သံနှင့်၊ မြစ်ရံဂင်္ဂါ၊ သဲရမှာလည်း၊ ရောင်ဝါဝင်းဝင်း၊ သီးရုံ

ညင်းမျှ၊ ပမာဏဟု” ပြောလိုရာ ပြောကြသောစကား၏ အစသည်။ အဘယ်အခါက စ၍ဖြစ်သည်ဟု စိစစ်လိုက်သော်၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၀၀-၁၅၀။ ခန့်အတွင်းက၊ ကျွန်ုပ်တို့မြန်မာနိုင်ငံတော်မှ အချို့သောသူတို့ကို မဟာဗောဓိပင်ရှိရာသို့ စရိတ်ငွေတော် အကုန်အကျခံ၍ စေလွှတ်သော သူတို့အနက် အချို့သောသူတို့သည်၊ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာသို့ မရောက်ဘဲ၊ ဘင်္ဂလားနယ်စပ် စစ်တကောင်းနယ်စပ်များက ပြန်လာခဲ့ပြီးလျှင် မဟာဗောဓိသို့ ရောက်ခဲ့ကြောင်း၊ အနော်မာမြစ်၊ နေရဉ္စရာမြစ်များကို တွေ့ခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းမြစ်များက သဲလုံးတို့မှာ ခုံညင်း (ဂုံညင်း)ပမာဏရှိကြောင်း မဟာဗောဓိပင်၏အရှက်သည် တတောင်ရှိသည်၊ ရွက်ညှာတထွာရှိသည်၊ တူရိယာသံများကို ကြားခဲ့ရသည် စသည်ဖြင့် မဟုတ်မလျား သံတော်ဦးတင်၍၊ အလွတ်၌လည်း ထိုသို့သဘောရှိသော စကားတို့ကို အပြန့်အနှံ့ ပြောဆိုကြလေသည်”။ ။

သင်္ဂဓာဆရာတော်ဘုရား၏ မိန့်ချက်အချို့။

(အမိန့်တော်ရ-ဦးပုတ်နီရေး-မဟာဗောဓိမဂ္ဂဒိပဏီ၊ ဓမ္မမျက်နှာ-၁၁-၁၂။)

အထက်ပါ စကားတို့ကို ရှင်းလင်းသေချာအောင် မဟာဗောဓိသို့ သွားရာ လမ်းခရီးတွင် သင်္ဂဓာဆရာတော် ဘုရားအား လျှောက်ထားလေရာ၊ လောကူပမာဖြင့် ဆောင်တော်မူ၍ ဖြေရှင်းတော် မူသည်မှာ.... “ယခု လောက၌ သခွပ်ပင်ရွာ၊ မအူပင်ရွာ စသည်ဖြင့် ထင်ရှားစွာရှိ၏။ ထိုရွာများ၌ ရအပ်သော အမည်သည်၊ သစ်ပင်ရှိစဉ် အခိုက် အကြိုက်ကိုစွဲ၍ ရအပ်သော အမည်ပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းသစ်ပင်တို့ ရှိစဉ်ကကို ယခုတိုင်အောင် ကာလရှည်လျားသော အဘို့သို့ ရောက်လျှင်၊ စွဲလမ်းရင်း သစ်ပင်သည် ရှိအုံးမည်လော အကယ်၍ စွဲလမ်းသမုတ်ရင်းသစ်ပင် မရှိခဲ့သော် ထိုရွာ၏အမည်သည် မတည်ရွေလျော့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသဘော ဖြစ်ရကောင်းတော့မည်လောဟု ပြန်လှန်၍မေးခြင်းဖြင့် ဖြေတော်မူပြီးမှ သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စာဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရားထုံးစံအတိုင်း သင်္ခါရတရားသဘောတွင်၊ ဗောဓိပင်ကို ဂုဏ်အင်ပြီးပြီး မျက်နှာကြီးဖြစ်၍ချန်ယူသင့်တော့သည် မဟုတ်ဟူ၍၎င်း။ ။ စ၍ ညွှန်ညွှောက်၊ ပေါက်ရောက် ဖြစ်ထွန်းသည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ - ကျော်၊ ရှည်ကြာလေပြီးသော မဟာဗောဓိပင်မင်းသည်၊ သင်္ခါရစာရင်း၊ နယ်တွင်း နင်းသည်ဖြစ်၍ ယိုယွင်း ပျက်စီးခဲ့သော်လည်း၊ လက်ဦးပေါက်ရင်း၊ အမြစ်မူလ၊ ဥက္ကဋ္ဌဘူမျှ၊ ဝဇီရာသန၊ ပဏ္ဍက်

နက်သန့်၌၊ ဆက်ခံမပြတ်၊ ပေါက်ရောက်အပ်သော၊ ဗောဓိပင်ကိုလည်း၊
 ကြည်ညို စေတနာ၊ သဒ္ဓါမပျက်၊ ဆက်လက် ကိုးကွယ်ခြင်းကို ပြုလျှင်၊
 ကုသိုလ်တရား ပွားများထပ်တူ ရှိသင့်သည်။ .. ထိုမှတစ်ပါးလည်း၊ ဆရာ
 တော်တရား ယုံမှားမရှိ သိရှိတော်မူတိုင်း ရေးသား ဆက်သွင်း တော်မူ
 သော ဆောင်းပါး မေတ္တာစာတွင်လည်း။ ။တေနုသမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ
 ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတိ နန္ဒာ နေရဉ္ဇရာယ တိရေ ပဋ္ဌမာ ဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ။
 အန္တရာစဗောဓိံ အန္တရာစဂယာ အဒ္ဓါနမဂ္ဂ ပဋိပ္ပန္နော ဟောတိ။ ။ဗာရာ
 ဏသီယံ ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ ။အစရှိသော ပါဠိတော်လာ
 ဒေသန္တရ၊ မြေခြားများနှင့် အညီ၊ ယခုမျက်မြင် တွေ့ရှိသော ဂယာသီသ၊
 ရာဇဂြိုဟ်၊ ပါဠိပုတ်၊ ကာသိတိုင်း-ဗာရာဏသီ၊ မိဂဒါဝန်တော၊ ဂင်္ဂါ
 မြစ်၊ ပယာဂဆိပ်၊ နေရဉ္ဇရာမြစ်၊ ဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်၊ သတ္တဌာန
 များလည်း အကွာအဝေး၊ ညီညွတ် မှန်ကန်လျက်ပင် အထင်အရှား ဖြစ်၍
 ယုံကြည် ကြေနပ်တော်မူကြောင်းကို ရေးသားတော်မူလေသည်။

ကုမ္ဘာနိ၊ မဇ္ဇောဋိ။

မဟာဗောဓိပင်ရင်း၌ တရားပွင့်တော်မူ၍ အလွန်မြင့်မြတ် ဖြူစင်သော
 အပင်ထူး၊ အပင်မြတ် ဖြစ်သောကြောင့် နတ်ကြမ်း၊ နတ်ဆိုး တို့၏ သခင်
 တုရင်တဆူ ဖြစ်သော မာရ်နတ်ကိုယ်တိုင်ပင် ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်
 လေရကား၊ အခြားသော အောက်တန်းစား ကုမ္ဘာနိ၊ ရက္ခိုက် တို့လည်း
 ချဉ်းကပ်၊ စောင့်ကြပ်နိုင်မည့် အရာမဟုတ်။ ဗောဓိဂုတ္တ သမာဒေဝနတ်
 ကောင်း၊ နတ်မြတ် တို့သာ စောင့်ကြပ်ရာသည်။ မဟာဗောဓိသို့ လူတို့
 မပေါက်ရောက်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိ။ အခြားသူကို စံပြရန်မလို၊ ကျမ်း
 ဂန် အရပ်ရပ်၌ ထင်ရှားစွာ လာသော လူမင်းတပါး ဖြစ်သည့် သီရိဓမ္မာ
 သောကမင်းကြီး စသော သူများ လာရောက်နိုင်သည်ကို ထောက်ဆ၍
 အဆိုပါ သံသယကို ပယ်ဖျောက်အပ်သည်။

ဆိုင်းသံ၊ မုံသံ မရှိ။

ဗောဓိရွက်ထွ၊ ညောင်ရွှေမြကို၊ လေခွေမြည်သံကို ဥပမာဖြင့် ညွှန်ပြ၍
 ဂုဏ်တော်ကို ချီးပပြီး ဆိုသော စကားမျှသာ ဖြစ်သည်။ စင်စစ် အမှန်မှာ
 မုံသံ၊ ဆိုင်းသံ၊ တူရိယာသံများ ကြားရသည်မဟုတ်ချေ။ ဥပမာ မြတ်စွာ
 တရား၏ မျက်နှာတော်ကို လမင်းနှင့် စံပြပြသလို၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ အင်္ဂါ
 မပါဘဲ၊ ပြောင်ချောနေပါမှ၊ တရားမျက်နှာတော်မှန်သည်ဟု မဆိုသာချေ။

ထို့ကြောင့် ညောင်ရွက်ကို သေသုတ်၍၊ ဖျပ်မြည်သည့် အသံသည်လည်း နား၏မင်္ဂလာ သာယာငြိမ်လေး ချိုးလွမ်းဆွတ်တွယ်သော အသံရှိသော ကြောင့်သာ ပမာပြုတော်မူကြသတည်း။

ကြွားဝါခြင်းကို မနှစ်သက်ကြနှင့်။

(သင်္ခါဆရာတော်။)

ဓာတုနိဗ္ဗာန-အခါ ကျရောက်လာလျှင်၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်တို့သည်၊ “မဟာဗောဓိဌာန၊ ဝိဇယ ပလ္လင်တော်တို့ တည်ရာ အရပ်သို့” စည်းဝေး၊ စုပေါင်းလာလျက် ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန် ပြု၍ ကွယ်ပျောက်မည်ကိုသာ ယူသင့်သည်။ မဟာဗောဓိပင် ထင်ရှားရှိမှ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်ဟု မယူသင့်ချေ။

တပည့်တို့! ဟုတ်သည်ကိုလျက်၊ ဟုတ်သည်ထက်၊ ဟုတ်ရအောင် ရည်ဆောင်သော စိတ်သဘောတို့ဖြင့် အပို၊ အလျှံ မမှန်သော အကြောင်းကို၊ စွက်ဘက် ပြောဆိုကြခြင်း များကြောင့် နောင်သောအခါ မဟုတ်သောအကြောင်းတရကြောင့် ဟုတ်မှန်သော အကြောင်းတို့ပါ ကြည်ညို ရှိသေခြင်း သဒ္ဓါတရား ပျက်အောင် တက်ကြွ၊ မောက်မာ ဝါကြွားသော အလေ့တို့ကို မနှစ်သက်ကြနှင့်။ “ရွှေလက်ဝါးနှင့်၊ ပွေ့ကာ ပွေ့ကာ၊ ခုနစ်ခါလျှင်” ဆိုသော စကားဟောင်း သမိုင်းများကို ခံပြုကြပါကုန်။

၁၂၃၇ - ခု၊ ပြာသိုလ အတွင်း

မဟာဗောဓိသို့ အလှူတော်တို့နှင့် ရောက်ကုန်သော
ဝန်ရှင်တော်၊ သေနတ်ဝန်၊ ကင်းဝန်၊ လယ်ကိုင်းမြို့စားမင်းကြီး၊
ဝန်ထောက်တော်၊ သံတော်ဆင့်မင်းများတို့

ဖွဲ့စီ ဤနိဒါန်းသော မဟာဗောဓိညောင်တော် ဤနိဒါန်း။

မဟာဗောဓိပင် ပလ္လင်တော်ရာမြေရှိနိဒါန်းဂါထာ။

ဆဗ္ဗိသတုန္နတေ ဒေသေ၊ နိရုက္ခော ဗောဓိပါဒပေါ။
တံ ဗောဓိမဏ္ဍသင်္ခါတံ၊ အဟံ ဝန္ဓာမိ သဗ္ဗဒါ။ ။

နိရုက္ခော၊ အစောင့်အရှောက် ကင်းသည်ဖြစ်၍။ ဌိတော၊ တည်သော။ ဗောဓိပါဒပေါ၊ ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်မင်းသည်။ ဆဗ္ဗိသတုန္နတေ၊ ပကတိလူတို့ လုပ်ကိုင် သုံးဆောင်မြဲ မြေထက် - ၂၆ (နှစ်ဆဲ့ခြောက်တောင်) မြင့်သော။ ဒေသေ၊ မြေအရပ်အဖို့၌။ တိဌတိ၊ တည်ဟော်မူ၏။ တံဗောဓိမဏ္ဍသင်္ခါတံ၊

ထိုဗောဓိမဏ္ဍိုင်ဟု ဆိုအပ်သော ဝဇိရာသနပလ္လင်တော်ရာ မြေအရပ်ကို။
သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ ဝန္ဒာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

မဟာဗောဓိညောင်တော် ရှိခိုးဂါထာ။

ယဿ မူလေ နိသိန္ဒောဝ၊ သဗ္ဗာရိဝိဇယံ အကာ။
ပတ္တော သဗ္ဗညုတံ သတ္တာ၊ ဝန္တေ တံ ဗောဓိပါဒပံ။ ။

ယဿ၊ အကြင် ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်မင်း၏။ မူလေ၊ အနီး၌။ နိသိန္ဒောဝ၊
သိတင်းသုံးနေတော်မူလျက်သာလျှင်။ သဗ္ဗာရိဝိဇယံ၊ အလုံးစုံသော ရန်အ
ပေါင်းကို အောင်မြင်တော်မူခြင်းကို။ အကာ၊ ပြုတော်မူလေပြီ။ သတ္တာ၊ မြတ်
စွာဘုရားသည်။ သဗ္ဗညုတံ၊ သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့။ ပတ္တော၊ ရောက်တော်မူလေ
ပြီ။ တံဗောဓိပါဒပံ၊ ထိုညောင် ဗုဒ္ဓဟေပင်မင်းကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။
ဝန္တေ ဝန္ဒာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။

မာရဇိဇယ အချုပ်ဂါထာ ပါဠိအနက်။

ဒေဝပုတ္တကိလေသဉ္စ၊ ခန္ဓမစ္စုဘိသင်္ခါရံ။
ပဉ္စမာရံ ဖိနော ဗုဒ္ဓေါ၊ တံ တေဇသာ ဘဝတု မေ။ ။

ဒေဝပုတ္တကိလေသဉ္စ၊ ဒေဝပုတ္တမာရ်၊ ကိလေသမာရ်၎င်း။ ခန္ဓမစ္စုဘိ
သင်္ခါရဉ္စ၊ ခန္ဓမာရ်၊ မစ္စုမာရ်၊ အဘိသင်္ခါရမာရ်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဗုဒ္ဓေါ၊
မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပဉ္စမာရံ၊ မာရ်ငါးပါးကို။ ဖိနော၊ အောင်မြင်တော်မူပြီ။
တံတေဇသာ၊ ထိုမာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား
တန်ခိုးတော်ကြောင့်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်အား။ သဗ္ဗမင်္ဂလံ၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ရန်
မာန်ကင်းခြင်းစသော မင်္ဂလာခပ်သိမ်းသည်။ ဘဝတု၊ ဖြစ်စေသတည်း။

ဗောဓိသတ္တာဟတွင် သိတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား
ရှိခိုးဆုတောင်း ဂါထာ ပါဠိအနက်။

ဖလံ နိဗ္ဗာနဇံ သေရိံ၊ သေဝမာနော ရသုတ္တမံ။
ဗောဓိမူလေ ဝသိ သတ္တ၊ ဒိဝသာနိ ဝိနာယကော။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဟောတု မေ သုခဝဇ္ဇနံ။ ။

ရသုတ္တမံ၊ အရသာတကာတို့ထက်မြတ်သော။ နိဗ္ဗာနဇံ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံ
ပြု၍ဖြစ်သော။ ဖလံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အမြိုက်သီးကို။ သေရိံ
သေဝမာနော၊ ခံစား တုဉ်းပေးတော်မူလျက်။ သတ္တဒိဝသာနိ၊ ခုနစ်ရက်တို့

ပတ်လုံး။ ဗောဓိမူလေ၊ ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင် အနီး၌။ ဝိနာယကော၊ လူနတ်
တို့၏ဆရာဖြစ်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝသိ၊ သိတင်းသုံးနေတော်
မူပြီ။ ဇေတနသစ္စာဇ္ဇေန၊ ဤသို့ အမှန်ဆိုရသော ဝစီသစ္စာစကားကြောင့်။
မေ၊ အကျွန်ုပ်အား။ သုခဝဇနံ၊ ချမ်းသာ စီးပွားခြင်းသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါ
စေသတည်း။

သက္ကရာဇ် ၁၂၄၄-ခု၊ ပြာသိုလအတွင်း

“အဂ္ဂဓမ္မာလင်္ကာရကဝိဇေမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု”
တံဆိပ်တော်ရ သင်္ဂဓာဆရာတော်ဘုရား၏ တပည့်ရင်းဖြစ်၍
မဟာဗောဓိသို့ အတူလိုက်ပါသူ
ပင်လယ်ဝ သခွင်ပင်ရွာကျောင်းနေ ပုဂ္ဂိုလ်
ဦးပရမ-ဇိကုံး ရေးဖွဲ့သော

မဟာဗောဓိ သတ္တဌာနံ ဤနိး ဂါထာ ပါဠိအနက်။

- (၁) ယော ဗုဒ္ဓေါ မရပါယာသံ၊ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဓံ။
ဘုတွာ နေရဉ္စရာ တီရေ၊ ဝနသဏ္ဍေ မနောရဓမ္မ။ ။
- (၂) ကတွာ ဒိဝါဝိဟာရံ၊ သာယဏေ ဒေဝဝိထိယာ။
မဟာဗောဓိ မူပဂဏ္ဌော၊ ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိယ။ ။
- (၃) မာရသေနံ ဝိမေဝိတွာ၊ ဗဟုမာဘိမုခါဂတံ။
ဗောဓိံ ပတွာ တြ သတ္တာဟံ၊ သုခံ သံဝေဒိတံ နမေ။ ။
- (၄) တတော ပုဗ္ဗုတ္တရေ ဌာနေ၊ ဌတွာ အနိမ္မိသက္ခိတိ။
ပလ္လင်္ကဉ္စ ဩလောကေန္တော၊ သတ္တာဟံ ဝသိတံ နမေ။ ။
- (၅) တတော ဥတ္တရေ အာယတေ၊ ရတနမယေ သုမာဝိတေ။
စက်မေ စက်မန္တောဝ၊ သတ္တာဟံ ဝသိတံ နမေ။ ။
- (၆) တတော ပုစ္ဆိမုတြေ ဌာနေ၊ ရတနာဃရေ မာဝိတေ။
အဘိဓမ္မံ ဝိစိနန္တော၊ သတ္တာဟံ ဝသိတံ နမေ။ ။
- (၇) တတော ပုရတ္ထိမေ ဌာနေ၊ အဇပါလေ မနောရမေ။
ဝိမုတ္တိသုခံ သတ္တာဟံ၊ ပဋိသံဝေဒိ တံ နမေ။
- (၈) တတော ပါဝိနဒက္ခိဏေ၊ မုစလိန္ဒေ မနောရမေ။
နာဂရာဇဝိမာနံ၊ သတ္တာဟံ ဝသိတံ နမေ။ ။
- (၉) တတောစ ဒက္ခိဏေ ဌာနေ၊ ရာဇာယတနမူလကေ။
ဝိမုတ္တိသုခံ သတ္တာဟံ၊ ပဋိသံဝေဒိ တံ နမေ။ ။

(၁၀) ပုညေနတေန မေတ္တေယျ၊ သူရေ သဒ္ဓမ္မဘာဏုနာ။
သောဟံ ဗောဓောဒယောဒိတေ၊ ဗုဒ္ဓေယျံ နေယျပက်ဇော။ ။

(၁-၂-၃) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ ပက္ခိတ္တ
ဒိဗ္ဗောဇံ၊ နတ်တို့ထည့်အပ်သော နတ်ဩဇာရှိသော။ ဒိန္နံ၊ သူဌေးသည်းချာ၊
သုဇာတာသည် ကောင်းစွာလှူအပ်သော။ မရပါယာသံ၊ ချိုမြိန်လှစွာ နို့
ဂဏာကို။ နေရဉ္စရာတိရေ၊ နေရဉ္စရာ၊ မြစ်သာကမ်းနား၌။ ဘုတွာ၊ ဘုဉ်း
ပေးတော်မူပြီး၍။ မနောရဓမ္မေ၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသော။ ဝနသဇ္ဈော၊
တောအုပ်ကြီး၌။ ဒိဝါဝိဟာရံ၊ နေ့သန့်စင်တော်မူခြင်းကို။ ကတွာ၊ ပြုတော်
မူပြီး၍။ သာယဇ္ဈော၊ နေ့ရှိန်မသန်း၊ ညနေချမ်း၌။ ဒေဝဝိထိယာ၊ နတ်တို့
သည်၊ စီရင်အပ်သောလမ်းခရီးဖြင့်။ မဟာဗောဓိံ၊ မဟာဗောဓိသို့။ ဥပ
ဂတိံ၊ ချဉ်းကပ်တော်မူပြီး၍။ ပလ္လင်္ဂေ၊ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ။ ပလ္လင်္ဂေ၊ ပလ္လင်္ဂဖြင့်။
နိသိဒိယ၊ နေတော်မူပြီး၍။ အဘိဓုခါဂတံ၊ ရှေ့နောက်ဝဲယာ၊ ကြေငြာအ
ထက်၊ ခြိမ့်ခြိမ့်တက်အောင်၊ ကြောက်မက်ကြွက်ဆူရှေ့ရှုလာသော။ ဗဟုံ၊
သိန်းသန်းတွက်ရေ၊ ကုဋေမက၊ များပြားလှသော။ မာရသေနံ၊ မာရမင်း
စစ်သည်ကို။ ဝိဓမ္မိတွာ၊ ပယ်ဖျက်တော်မူပြီး၍။ ဗောဓိံ၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်
လျှင်၊ နိုးစွာသောအကြောင်းရှိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သို့။ ပတွာ၊ ရောက်
တော်မူပြီး၍။ အတြ၊ ထိုမဟာဗောဓိပလ္လင်၌။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။
သုခံ၊ သိန်း သန်း တွက်ရေ၊ ကုဋေမက၊ ဗလသမာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာကို။
သံဝေဒါ၊ ခံစားတော်မူပြီး။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုဗောဓိပင်ခြေ၊ ပလ္လင်္ဂေ၊ ဝံနေတော်မူ
သောဘုရားရှင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။

(၄) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ တတော၊ ထိုမဟာ
ဗောဓိပလ္လင်မှ။ ပုဗ္ဗုတ္တရေ၊ အရှေ့မြောက်ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ ဌတွာ၊
ရပ်တော်မူပြီး၍။ အနိဗ္ဗိသက္ခိတိ၊ မမှိတ်သောမျက်စိတော်တို့ဖြင့်။ ပလ္လင်္ဂေ၊
တထောင့်ငါးရာ၊ ကိလေသာကို၊ အောင်ရာဌာန၊ ပလ္လင်္ဂကို၎င်း။ ဗောဓိဉ္စ၊
လေးအင်သစ္စာ၊ ပွင့်ရာဖွင့်ခြင်း၊ ဗောဓိနန်းကို၎င်း။ ဩလောကေန္တော၊ ကြည့်
တော်မူလျက်။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝသိ၊ နေတော်မူပြီး။ တံဗုဒ္ဓံ၊
ထိုအနိမိသ၊ စေတိယခြေ၊ ရပ်လျက်နေသောဘုရားရှင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်
သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။ (ပလ္လင်္ဂေ၊ စသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဗောဓိဉ္စကို
ဆည်းလေ)။

(၅) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ တတော၊ ထိုမဟာဗောဓိပလ္လင်မှ။ ဥတ္တရေ၊ မြောက်ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ သုမာပိတေ၊ ကောင်းစွာ ဘန်ဆင်းအပ်သော။ ရတနမယေ၊ ရတနာချနစ်ပါးဖြင့် ဖြီးသော။ အာယတေ၊ အရှေ့အနောက်အားဖြင့် အတောင်မြောက်ဆယ်၊ အလျားကျယ်သော။ စက်မေ၊ စင်္ကြံကြီး၌။ စက်မန္တော၊ လူးလာခေါက်ပြန့်၊ စင်္ကြံကြွတော်မူလျက်သာလျှင်။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝသိ၊ နေတော်မူပြီ။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုရတနာမယံ၊ စက်မံဝယ်၊ စင်္ကြံကြွသွား၊ မြတ်ဘုရားကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။

(၆) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ တတော၊ ထိုမဟာဗောဓိပလ္လင်မှ။ ပစ္ဆိမုတ္တရေ၊ အနောက်မြောက်ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ သုမာပိတေ၊ နတ်တို့သည်ကောင်းစွာ ဘန်ဆင်းအပ်သော။ ရတနဃရေ၊ ရတနာဃရ ရွှေအိမ်မ၌။ အဘိဓမ္မံ၊ အဘိဓမ္မာချနစ်ကျမ်းကို။ ဝိစိနန္တော၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလျက်။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝသိ၊ နေတော်မူပြီ။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုရတနာဃရ၊ ရွှေအိမ်မ၌၊ နက်ထဒေသနာ၊ ဘိဓမ္မာကို၊ ကောင်းစွာဆင်ခြင်၊ ဘုရားရှင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။

(၇) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ တတော၊ ထိုမဟာဗောဓိပလ္လင်မှ။ ပုရတ္ထိမေ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ မနောရမေ၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသော။ အဇပါလေ၊ အဇပါလ၊ မည်ရတွင်လျှင်း၊ ညောင်ပင်ရင်း၌။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝိမုတ္တိသုခံ၊ သိန်းသန်းတွက်ရေ၊ ကုဋေမက၊ ဗလသမာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာကို။ ပဋိသံပေဒိ၊ ခံစားတော်မူပြီ။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုအဇပါလေ၊ ညောင်ရိပ်ဝေ၌၊ စံနေတော်မူသောဘုရားရှင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။

(၈) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ တတော၊ ထိုဗောဓိပင်မှ။ ပါဗိနဒက္ခိဏေ၊ အရှေ့တောင်ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ မနောရမေ၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသော။ မုစလိန္ဒေ၊ မုစလိန္ဒာ၊ ဒိုင်သာအနီး ကျည်းပင်ကြီး၌။ နာဂရာဇဝိမာနမိ၊ နဂါးမင်းသည် ဘန်ဆင်းအပ်သော ဘုံဗိမာန်၌။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝသိ၊ ဝိမုတ်ရသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာဖြင့်၊ ကောင်းစွာစံနေတော်မူပြီ။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုနာဂကောဂေ၊ ဗိမာန်ခြေ၌၊ စံနေတော်မူသောဘုရားရှင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။

(၉) ယောဗုဒ္ဓေါ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်။ တတော၊ ထိုမဟာဗောဓိမှ။ ဒက္ခိဏော၊ တောင်ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ ရာဇာယတနမူလကော၊ ရာဇာယတန၊ လင်းလွန်ပင်ရင်း၌။ သတ္တဘဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝိမုတ္တိသုခံ၊ သိန်းသန်းတွက်ရေ၊ ကုဋေမက၊ ဗလသမာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာကို။ ပဋိသံဝေဒိ၊ ခံစားတော်မူပြီ။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုလင်းလွန်ပင်ခြေ၊ သာရိပဝေဌံ၊ ဝံနေတော်မူသောဘုရားရှင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ နမေ နမာမိ၊ ရှိခိုးပါ၏။ ။

(၁၀) ဧတေနုပုညေန၊ ဤသို့သတ္တဌာနေ၊ ဝံနေမြတ်စွာ၊ ဝိန္ဒေယျာကို၊ သဒ္ဓါဝံမက်၊ နှစ်သက်မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးပါရ၊ မြတ်ပုညကြောင့်။ မေတ္တေယျာသူရေ၊ သုံးခွင်တုတ္ထိ၊ တုမရှိသည်။ မုနိထွဋ်တင်၊ မိတေးရှင်တည်းဟူသော နေမင်းသည်။ ဗောဓောဒယာ၊ ဗောဓိဥဒယာ၊ ဇမ္ဗူကျွန်းချာ၊ မြေတကာတို့၊ ကြေငြာပတ်ဝိုက်၊ ဦးတိုက်ဆင်ရာ၊ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်တည်းဟူသော၊ ဥဒည်းတောင်စွန်းမှ။ သဒ္ဓမ္မဘာဏုနာ၊ သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော ရောင်ခြည်ရောင်ဝန်းဖြင့်။ ဥဒိတေ၊ ကြေငြာ၊ ထက်အောက်၊ လျှမ်းလျှမ်းတောက်လျက်၊ ထွန်းတက်တော်မူလတ်သည်ရှိသော်။ သောအဟံ၊ ထိုအကျွန်ုပ်သည်။ နေယျပင်္ဂဇော၊ သဒ္ဓါဝံရင့်၊ ရောင်ခြည်သင့်က၊ ပွင့်မည့်သတ္တဝါကုမုဒ်ကြာသည်။ ဟုတွာ၊ ဧကန်၊ စင်စစ်၊ အမှန်ဖြစ်၍။ ဗုဇ္ဈေယျံ၊ လေးအင်သစ္စာ၊ မကြာစွင့်စွင့်၊ ဂုဏ်ပေါင်းဆင့်၍၊ ပွင့်ရပါလို၏။ ။

မဟာဗောဓိ ဝန္ဒနာ။

(ရေးသူ-ရန်ကုန်မြို့၊ သရက်တောတိုက်၊ ဝိဇ္ဇာတိုက်သစ်ကျောင်း ဆရာတော်-ဦးသူရိယ)။

ဇမ္ဗူကြက်သရေ၊ ချက်သွေဘူမိ၊ အပရာဇိခရိုင်၊ ညောင်မဏ္ဍိုင်ကို၊ စိုးပိုင်တော်မူအံ့သောကာလ၌၊ ကာမလောကဓာတ်၊ ခုနစ်ရပ်လုံး၊ ဆတ်ဆတ်ယိုက်ခံ၊ တုန်ဘနန်းမျှ၊ သန်းကုဋေဋေ၊ နတ်ဗိုလ်ခြေနှင့်၊ မိဗန်းမြေကြည်းဟီး၊ ပဲ့တင်တီးအောင်၊ ဖျက်ဆီးလုယက်လာသော၊ မေခလာဂီရိ၊ တောင်တရှိမျှ၊ ပြောင်ကြို့သေဋ္ဌနင်း၊ မာရ်နတ်မင်းကို၊ ဖြည့်တင်းတော်မူခဲ့သော၊ ပါရမီဉာဏ်၊ ကံသမ္ဘာရှိန်းဝရဇိန်လျှံပြောင်၊ ရွှေဘုန်းရောင်ဖြင့်၊ မှောင်မဝင်ခင်၊ အောင်မြင်တော်မူစေ၍၊ ကိလေသာစက်၊ သုံးထောင်ဝက်ကို၊ ဖြိုဖျက်တိုက်ထွန်ခြင်းငှါ၊ အာနာပါနဘာဝနာဖြင့်၊ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ၊ စတုတ္ထသမာပတ်တို့ကို၊ အာဝဇ္ဇနဝသီ၊ သမာပဇ္ဇနဝသီ၊ ပစ္စဝေက္ခဏဝသီ၊ အဓိဋ္ဌာနဝသီ၊ ဂုဋ္ဌာနဝသီ တည်းဟူသော ဝသီဘော်ငါးတန်ဖြင့်၊ အဖန်ဖန် လေ့လာပြီးလျှင်၊ ရှေးတီးကာလ၊ ဘဝရှည်ကြူး၊ ဖြစ်ဘူးသမျှ၊

ဒေသရပ်ရွာ၊ ခန္ဓာပင်စည်၊ အမည်အမျိုးစသော၊ ပရမတ်၊ ပညတ်တို့ကို၊
တတ်အပ်သိစွမ်းနိုင်သော၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်၊ သုံးတန်သံသား၊ အများ
သတ္တ၊ ဝေဏေယျတို့၏၊ ကမ္မဂတိ၊ ရတိပဋိသန်၊ လေးရန်ဌာနနှင့်တကွ၊ ဒုရ
ပဋိစ္ဆန္တ၊ သဏ္ဌသုရမဖြစ်သော ရူပါရုံကို၊ အကုန်မြင်စွမ်းနိုင်သော ဒိဗ္ဗစက္ခု
ညဏ်၊ လေးတန်ဩဇာ၊ အာသဝနှင့်၊ ယောဇာ၊ ဂန္ထ၊ လေးဝဥပါဒါန်၊ ခြောက်
တန်နိဝရဏ၊ အနုသယခုနစ်အင်၊ သံယောဇဉ်ဆယ်တန်၊ ခြံရံလတ်သား၊
များစွာသော အကုသိုလ်၊ ဗိုလ်ခြေစစ်သည်များတို့ကို၊ ကွပ်ကဲသောသူရဲ
ကိလေသာ၊ ထောင့်ငါးရာတို့ကို၊ စင်စွာပယ်ဖြတ်၊ အလွန်မြတ်သောကြောင့်၊
အရဟတ္တ၊ အမည်ရသော၊ အာသဝက္ခယညဏ်၊ ဤသုံးတန်သောဝိဇ္ဇာ၊
ခွဲစိတ်ဖြာသော်၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသဖြင့်၊ သယမ္ဘူ၊ အထွဋ်၊ လူ
တမ္ပတ်ဟု၊ မချွတ်သဓိက်၊ သောင်းတိုက်၌နန်းဆူ၊ သဗ္ဗညူ၏၊ ရယူဘိသေ၊
အောင်ပန်းချွေသည့်၊ ပလ္လင်ဗွေချက်၊ မဏ္ဍိုင်ထက်၌၊ ဖြန့်ကြက်ကာဆီး၊
ပြဒါန်ထီးသို့၊ ထိန်ညှိုးတောက်ဝေ၊ ဗုဒ္ဓဟေဟု၊ နာမေတင့်ဆန်း၊ ညောင်ရိပ်
နန်းကို၊ စိတ်မှန်းသဒ္ဓါ၊ ရှိသေစွာဖြင့်၊ ပဏာတင်ကြိုး၊ လက်စုံမိုး၍၊ ဝပ်လျှိုး
ခါခါ။ ။ ရှိခိုးပါ၏၊ မြတ်နိုးပါ၏၊ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။ ။

မဟာဗောဓိ-ပဏာမ-ရခနာဂါထာ။

သာဂရံ ဥတ္တရိတွာန၊ သာဂရန္တံ သုဥတ္တရံ။
သာဂရာဟံ ဘိဝန္ဓိယ၊ ဝန္ဓေမိ မဏ္ဍာသာဂရံ။ ။

သာဂရံ၊ ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ နက်၌ဝှမ်းဆောင်သော၊ မဟာသမုဒ္ဓိ
ရေဇလုပ်ကို၊ ဥတ္တရိတွာန၊ စက်ယာဉ်ကိုစီး၊ လှိုင်းကြီးလေဟုန်၊ ရေယမုန်ကို၊
စွမ်းကုန်အံထောက်၊ ကူးမြောက်ပြီး၍၊ သာဂရန္တံ၊ သံသရာတည်းဟူသော၊
မဟာသမုဒ္ဓရာအဆုံးသို့၊ သုဥတ္တရံ၊ သုဥတ္တရန္တော၊ စွန့်ခြင်းငါးလီ၊ ပါရမီ
ဆယ်ဆ။ သုံးဝစရိယာ အဖြာဖြာတို့ဖြင့် ကောင်းစွာကူးမြောက်တော်မူပြီး
သော။ သာဂရံ။ သမုဒ္ဓရာနှိုင်းစာပုံဆို မကပိုသော။ နယသာဂရ ဒေသနာ
ညဏ်တော်တည်းဟူသော၊ မဟာသမုဒ္ဓရာကို၊ အဘိဝန္ဓိယ၊ ရှိခိုးဦး၍၊ မဏ္ဍာ
သာဂရံ၊ အရဟတ္တမဂ်ညဏ် သဗ္ဗညုတညဏ်တော် သမုဒ္ဓရာ၏၊ ပဌမ
ကြည်လင်ရာ မဟာဗောဓိနှင့်တကွသော၊ အပရာဇိတ မြေမျှမဏ္ဍိုင်မြေ
ဦးရိုင်ကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ ဝန္ဓေမိ၊ ဦးတင်မြတ်နိုး ရှိခိုးပူဇော်ပါ၏
ဘုရား။ ။

မေဃဓိပနိနှင့် ဓမ္မလျဉ်း၍
ဘဏိရှု, ကိုးကားထိုက်သော ဘာသာနိရ
ကျမ်းစာများကား။

- Mahabodhi. Gen. Cunningham.
 Buddha-Gaya. Rajendralâla Mitra, LL. D., C. I. E.,
 Gaya and Buddha-Gaya, B. N. Barua.
 Buddhist Records. Beal.
 Dibyavadana. (Sanskrit).
 Lalitavistara. (Mitra's Edition).
 Archaeological Survey of India, Vol. III, p. 89.
 „ „ „ Report for 1908-9 p. 153. 156.
 History of Burma. Harvey.
 Stupa of Barhut. Cunningham.
 Archaeological Survey Report, Vol. I. p. II.
 Transactions, Royal Asiatic Society, Vol, II; p. 45.
 Arch. Surv. Report, III, pp. 87-88.
 for 1871-72.
 Vol, I. p. 1.
 Vol, III. pp. 89-90.
 Journal, Asiatic Society, XXX III.
 Vol, XXX V, Part I, p. 45.
 Arch, Surv. Report, Vol. III. p. 83-84.
 Martin's 'Eastern India'. Vol. I. p. 76.
 Arch. Surv. Report, Vol, I. p. 5.
 J, A. S.-Vol, XXX III. p. 175.
 Proceedings, Asiatic Society, Bengal, 1865. p. 153 & 108.
 „ „ „ 1866. p. 133.

J. A. S. Vol, XVI? pt, I. p. 336.

Fergusson's 'Eastern Architecture,' p. 92-93-94.

Antiquities of Orissa, I, chapter, I.

Mitra's Sanskrit Buddhist Literature of Nepal, p. 62.

Antiquities of Orissa, Vol, II. p. 32.

Tree and serpent worship, p. 97.

Indian Antiquary, VI, p. 351.

The history of Indian literature, p. 274.

Indian Antiquities, I, p. 39.

Asiatic Researches, XX, p. 170.

Asoka-avadana.

Saddharmapundarika.

မန္တလေးတိုက်ရှိ အဝီဇဟိတ ဓဿောဌာန
အရပ်ရပ်တို့ကို အကျဉ်းပြဆိုရာ
ကဗျာသံပေါက်များ။

(က) မဟာဗောဓိခန်း။

- ၁ မဟာဗောဓိ၊ သိရိအောင်မြေ၊
နေရဉ္ဇရ၊ မြစ်မရစ်ခွေ။
မာရ်စစ်သည်ပေါင်း၊ ထောင်းထောင်း ညှက်ကျေ၊
ပဏာမ၊ ပြုကြ များတထွေ။ ။
- ၂ ဥရုဝေလ၊ တောဝမြိုင်ပေါ်၊
ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး၊ ကျင့်သုံးသနော်။
အဇပါလ၊ နာမခေါ်ဝေါ်၊
ဂဏာဆွမ်း၊ ယူလှမ်းရွှေလက်တော်။ ။
- ၃ သတ္တဌာန၊ ဗုဒ္ဓရှင်တော်၊
သမာပတ်များ၊ ဝင်စားပျော်ပျော်။
ရည်ရွယ်မှန်းလို့၊ မဂ်ငြိမ်းကိုမြှော်၊
သောင်းဆီမီး၊ ညီးညီးတူပူဇော်။ ။
- ၄ အနုပိယ၊ နာမသင်းကြိုင်၊
နေရဉ္ဇရ၊ မြစ်မရစ်ဆိုင်။
ရေကြည်သုံးလို့၊ တို့ဘုန်းမဏ္ဍိုင်၊
သောင်ရိပ်ကမ်း၊ လွမ်းခွဲထိုတောမြိုင်။ ။

(ခ) မိဂဒါဇုန်ခန်း။

- ၁ ဓမ္မစက္က၊ ဟောပြမိန့်ချေ၊
မိဂဒါယ၊ တောဝမြိုင်ခြေ။
ဓာတ်တော်ဖွင့်ခန်း၊ ရှင်လမ်းလှပေ၊
ဗောဓိထူး၊ ဆုဦးမိန့်မြွက်ချေ။ ။

- ၆ နို့သိကျော်တက်၊ ဘဝင်ဘုံသွေ၊
စန္ဒာပေါ်ထွန်း၊ ကျန်းမြတ်မဇ္ဈေ။
တန်ဆောင်ဆီမီး၊ ညီးညီးထန်ဝေ၊
ဂုဏ်တော်ဘူး၊ ချီးကျူးကြရပေ။ ။
- ၇ နန္ဒိယဟု၊ နာမကျော်ထင်၊
သူကြွယ်ဆောက်လတ်၊ ကျောင်းမြတ်ပလ္လင်။
ဗြဟ္မာလူနတ်၊ ယူလတ်မဂ္ဂင်၊
ပဉ္စဝဂ်၊ လေးချက် ဖိုလ်တိုင်ပင်။ ။
- ၈ ကျောက်စေတီကြီး၊ ကျောက်ထီးလွင်လွင်၊
မူလဂန္ဓ၊ ဆန်းယုပြုပြင်။
တရားစက်ကြီး၊ ဟည့်နည်းပုံသွင်၊
လကျာပတ်၊ ဖူးလတ်ကြိမ်ကြိမ်ပင်။ ။
- ၉ ရတနာပြာသာဒ်၊ ရောင်လျှပ်ထိန်ဝေ၊
ဓာတ်တော်အပေါင်း၊ ကိန်းအောင်းရာပေ။ ။
သိမ်ပိဋကတ်၊ တိုက်မြတ်ထွေထွေ၊
ရဂုံတော၊ ရှုမောလွန်တင့်လေ။ ။

၁၂၉၇-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၊ မိဂဒါဝုန်၊ မူလဂန္ဓကုဋိဝိဟာရ
တိုက်တော်ကြီး အတွင်းရှိ၊ တက္ကသီလ၊ သိန္ဓု၊ မဒရပ် ပြည်နယ်များမှာ ပဋိ
ဆောင် ရရှိသော ဘုရားမြတ်၏ သဒ္ဓါရဓာတ်တော်များ၊ ကိန်းဝပ်တော် မူ
ရန်၊ အထိုး ၅၀၀၀-ကျော် ထိုက်တန်သော ငွေသားအတိပြီးသော ရတ
နာ ကျောင်းဆောင်တော်ကို၊ ရန်ကုန်မြို့၊ နံပါတ်-၉၁၊ မောင်ထောင်လေး
လမ်း၊ သီဟိုဠ် ကျောင်းအမကြီး- မိဂဒါဝုန် “မဟာဝိဇိတာဝိ- သိမ်တော်
ကြီး” အမ-ဒေါ်ဖြူသွီး-မသန်းညွန့်-ဒေါ်ဝင်း၊ သား-မောင်ထွဋ်၊ ပျော်ဘွယ်
ရွာ၊ တန်ဆောင်းအမကြီး-ဒေါ်ရာ တို့က၊ ရတနာသလွန်တော်နှင့် တကွ၊
တင်လှူ ပူဇော်ကြခြင်း အကြောင်း “မင်္ဂလာချောင်း”

ဗောဓိညောင်ရွှေ၊ ဗုဒ္ဓဟေဟု၊ အောင်မြေသာဆန်း၊ ညောင်ရိပ်နန်းမှာ
ထောက်ထွမ်းသင်္ချာ၊ ချင့်တိုင်းတာသော်၊ ယူစနာဌာရသ်၊ ဝေးကွာလတ်
သည့်၊ မွန်မြတ်ဝနာ၊ မိဂဒါသို့၊ တွင့်ချာလှူဘ၊ မုနိန္ဒသည်၊ တရားရှစ်ညီ၊
စက်နှစ်လိဖြင့်၊ ကြွချီမြန်းတက်၊ ပဉ္စဝဂ်ကို၊ မပျက်အစဉ်၊ အမှူးတင်လျက်၊

သောင်းခွင်စက္ကဝါ၊ ရုန်းလာသား၊ ဒေဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ အနန္တတို့၊ မွေမြိုက်ရည်၊
 တိုက်ကျေးသည်မှ၊ လက်မွန် စ၍၊ ဌာနအဓိ၊ အဝိဇာဟိတ၊ မည်ထိုက် လှ
 သား၊ ပန်းမြပင်မင်း၊ ကြိုင်ထုံသင်းသည့်၊ မြေခင်းသာယာ၊ မဏ္ဍလာတွင်၊
 မဟာရဟ၊ ထူပလည်းမည်၊ ခေါ်ထိုက်သည်တည့်၊ ကုဋိဂန္ဓ၊ မူလဝိဟာ၊
 တိုက်တော်သာ၌၊ ရတတာရတ၊ သုဝဏ္ဏနှင့်၊ ဝဇီရမဏီ၊ ချယ်စိဘိလျက်၊
 သရီရဓာတ်၊ အမြတ်မြတ်တို့၊ ကိန်းဝပ်စံရာ၊ ကြွတ်ရဟနာကို၊ တင်ခါလှည့်
 ရန်၊ ရည်စိတ်သန်၍၊ စိမ့်ချယ်မွမ်း၊ သုံးဆောင်နန်းနှင့်၊ တင့်ဆန်းထုလုပ်၊
 တမုဒ်စလွန်၊ လေသွန်ဝဲယာ၊ ဒုပိကာနှင့်၊ ရတနာခြူး၊ ခက်လက်ကူးသည့်၊
 တင့်ထူးဝိဟာ၊ ကျောင်းတော်သာကို၊ ရာမာ၊ သုဘ၊ သုရမ္မဟု၊ နန်းမသုံး
 ဖြာ၊ ကွဲပမာသို့၊ ရောင်ဝါထိန်လျှမ်း၊ ရှုမခမ်းအောင်၊ ချယ်မွမ်းပြီးခါ၊ လေး
 မျက်နှာလည်း၊ မဟာဗြဟ္မာ၊ ဟရိတနှင့်၊ သဟပတိ၊ စာဒိုကာရာ၊ မဟာ
 သနင်္ကရ၊ နာမထင်လင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းတို့၊ စောင့်လျဉ်း သောသွင်၊ မြတ်ငွေ
 စင်ကို၊ ပြီပြင်ထုလုပ်၊ အံ့ဘွယ်ဟုတ်တည်း၊ မယုတ်သဒ္ဓါ၊ လျှမ်းလျှမ်းဖြာ
 လျက်၊ ပဉ္စာသဟာသ်၊ သပြာကျပ်ကို၊ ရည်မှတ်နိဗ္ဗာ၊ တောင်းဆုယူ၍၊ မြန်
 ဂူရိပ်မြို့၊ မြို့ရန်ကုန်၌၊ သုံးစုံရတနာ၊ မြိမကွာသား၊ သဒ္ဓါပြည့်ရှမ်း၊ ဒေါ်ဒေါ်
 ဝှမ်းနှင့်၊ ဒေါ်သန်း၊ ဒေါ်ရာ၊ ထိုသုံးဖြာတို့၊ ဇော်၊ ခွါ၊ နော၊ သတ်၊ ကောဇာ
 မြတ်နှင့်၊ လ၊ ကြတ္တိကာ၊ ရက်ကောင်းခါဝယ်၊ လှူဒါယည၊ ဒါတဗ္ဗကို၊ သကျ
 နွယ်ဝင်၊ သီလခင်သည့်၊ အရှင်သူရိယ၊ နာမထင်ပေါ်၊ ဆရာတော်က၊ အ
 ဟော်ဝတ၊ ဒေဝ၊ ဗြဟ္မာ၊ ပေါင်းများစွာနှင့်၊ သတ္တဝါမိုလ်လူ၊ ကောင်းခြီး
 ယူတို့၊ လှိုက်ဆူသောင်းသောင်း၊ ဩဘာလောင်းသည်။ ။ အောင်ကြွင်း
 တည့်မနွေး အောင်ဆုကြွေး။ ။

(၈) ရာဇဂြိုဟ်ခန်း။

၁၀ တောင်မြတ်ငါးလုံး၊ ပိတ်ဖုံးရှက်ကာ၊
 ဝေဠုဝန်မှတ်၊ ကျောင်းမြတ်ဝိဟာ။
 ထေရ်ရှင်အပေါင်း၊ သောင်းသောင်းရံကာ၊
 ပဏာမ၊ ပြုကြဝံ့နာ။ ။

၁၁ သတ္တပဏ္ဍိ၊ မည်ရှိလိုက်သူ၊
 ငါးရာထေရ်ပေါင်း၊ စုဆောင်းညီသူ။
 နိကာယ်ငါးရပ်၊ သတ်မှတ်တော်မူ။
 ပါဝစန၊ ပဌမ တန်ခွန်ထူ။ ။

- ၁၂ ဓာတ်တော်တိုက်ကြီး၊ ရောင်ညီးဝေဖြာ၊
 ဝေဘူ ဝေဘာ၊ ဂိဇ္ဈ ကုဋာ။
 ပဏ္ဍဝှိ၊ ဣသိဂိလာ၊
 ဝိပ္ပလိ၊ တညှိရှိလိုဏ်ဂူဟာ။ ။
- ၁၃ တပေါဒါမြစ်၊ ခံလစ်ရေပြွန်၊
 မပူမချမ်း၊ စမ်းတသွန်သွန်။
 ချိုးသောက်သုံးလှို၊ နှလုံးရှင်ပျို၊
 ကျမ်းမာခြင်း၊ လက်ငင်းရသကို။ ။
- ၁၄ တဆွဲရှစ်ပေါင်း၊ ကျောင်းမြတ်တော်ရာ၊
 သာသနာဦး၊ ပွင့်ဖူးညီညာ။
 ရော်ခါရန်းလှို၊ မြော်မှန်းရပါ၊
 ဂုဏ်တော်ထူး၊ ဖူးကြတို့သူငါ။ ။

သံပေါက်။

- (က) ဂိဇ္ဈကုဋ်ခေါ်မြတ်ကျောင်းတော်၊ ရွှင်ပျော်သွားသကို။ ။
- (ခ) ဇီဝကခေါ်မြတ်ကျောင်းတော်၊ တူပျော်သွားသကို။ ။
- (ဂ) စောရပါတအမည်ရ၊ ချောက်ကနက်သကို။ ။
- (ဃ) တောင်ခြေပတ်ပိုင်း၊ မြူခြေ ဆိုင်း၊ တိုင်းမြတ်မဂဓိရ်။ ။
- (င) မဂဓခေါ် နေပြည်တော်၊ ရွှင်ပျော် တို့ဘုန်းမိ။ ။

နာလန္ဒကျောင်းတော်ခန်း။

- (စ) သာရိပုဏ္ဏေ၊ မိသူဌေး၊ ရင်းသွေးသားသည်းချာ။ ။
- (ဆ) ဥပတိဿ၊ ငယ်နာမ၊ အဂ္ဂသာဝကာ။ ။
- (ဇ) သာရိပုတ္တ၊ ထေရ်မြတ်ထွ၊ ဖွားထဤရပ်မှာ။ ။
- (ဈ) မီးဆွဲတတန်၊ ငြိမ်ရာမြန်၊ အမှန်ဤနေရာ။ ။
- (ည) နာလန္ဒခေါ် မြတ်ကျောင်းတော်၊ ရွှင်ပျော်နိဗ္ဗူတာ။ ။
- (ဋ) ခြေ၊ လက် နဖူး၊ တတောင်၊ နူး၊ ငါးဦးရှိပန်ထွာ။ ။
- (ဌ) ဗုဒ္ဓပူဇ၊ ဟူသမျှ၊ ပြုကြတို့သူငါ။ ။
- (ဍ) ဤသို့ပြုကြ၊ မြတ်ပုည၊ ကြီးထဘုန်းတေဇာ။ ။

(ဃ) ကုသိနာရုံစခန်း။

ရွှေဘုန်းတော်ကြောင့်၊ ယုံဆော်ဖန်တီး၊ မြေကြီးကွဲပြို၊ မြင့်မိုရ်ညွတ်ခ၊
ဗုဒ္ဓတို့များ၊ ကြွင်းနိဗ္ဗာန်၊ နေရဗာန်ဘုံ၊ ခိုယုံတော်ရှာ။ ပြည်မှာ ကုသိန်။
တောက်ထိန်ညီးညီး။ ရွှေထီးစေတီ။ အလီလီတည်း။ ရှုဤလိုက်လွှဲ။ မမြဲ
သဘော။ ရှေ့လျော့ပြောင်းကြွေ။ တေဇောဓာတု။ မထဂူက။ ဆူဆူများစွာ၊
ကျောင်းတော်ရာနှင့်၊ မလ္လာဥယျာဉ်၊ ကြည်ရွှင်သဒ္ဓါများစွာကောင်းကျိုး၊
ရှိခိုးကော်ရော်၊ ပူဇော်သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း ဆီ မီး ရေ၊ ပူဇော်ပေသည်။ ။
လေးထွေဩဇာလွတ်ကြောင်းတည်း။ ။

၁၅ မလ္လာတိုင်းလုံး၊ ရွှင်ပြိုးပျော်ရာ၊
ဥယျာဉ်တော်မှတ်၊ ထူးမြတ်နေရာ။
နှစ်စုံအင်ကြင်း၊ ပင်မင်းလယ်မှာ၊
သလွန်ထက်၊ ကိန်းစက်နေတော်ရှာ။ ။

၁၆ ရွှေကိုယ်တော်လုံး၊ ရွှေတုံးရွှေဆိုင်၊
သလွန်ရွှေနန်း၊ စံမြန်းတော်နိုင်။
လူရှင်အများ၊ ကြံအားလျော့ရှင်၊
အနိစ္စ၊ စိတ်ကထိမ်းမပိုင်။ ။

သံပေါက်။

- (ဗ) ကကုဋာမြစ်၊ ဟည့်ခါရပ်၊ ဘုန်းသစ်တလူလူ။ ။
(ဏ) မလ္လာမင်းပိုင်၊ အင်ကြင်းမြိုင်၊ ဘုန်းလှိုင်နိဗ္ဗာန်ယူ။ ။
(တ) တေဇောဓာတ်ကုန်း၊ ရှုမဆုံး၊ မြတ်ဘုန်း၊ ဓာတ်ဆူဆူ။ ။

(င) ဘွားတော်မူရာလုမ္ဗနီစခန်း။

၁၇ လုမ္ဗနီတော၊ သာမောယခင်၊
ပန်းစုံဖြန့်ခင်း၊ အင်ကြင်းမြိုင်တွင်။
မခိုင်မြဲလို့၊ ယိုင်လဲမြေပြင်၊
အနိစ္စ၊ စိတ်ကရည်မှတ်ထင်။ ။

၁၈ အလောင်းတော်မြတ်၊ သိဒ္ဓတ်တို့ရှင်၊
မယ်တော်ဝမ်းမှ၊ ဟွမ်းကြွမြေပြင်၊
ခုနစ်ပွင့်ထပ်၊ ကြာချပ်အစဉ်၊
“အဂ္ဂေါဟ၊” မိန့်ပြဉာဉ်ဥယျာဉ်။ ။

- ၁၉ ရေပူရေချမ်း၊ ထန်းလုံးအသွင်၊
ကောင်းကင်နန်းမှ၊ ဖြန်းချရေစင်။
မယ်တော်နှင့်သား၊ ဆပွားကြည်လင်၊
ရေကန်ကြီး၊ အပြီးချတိုင်ပင်။ ။
- ၂၀ ဥယျာဉ်တော်ကြီး၊ ကျောက်ထီးလွင်လွင်၊
စေတီတော်ဟောင်း၊ ရပေါင်းပြုပြင်။
ရှင်လူအများ၊ ကြွသွားစေချင်၊
ခြေတလှမ်း၊ တသန်းတန်မည့်ထင်။ ။

သံပေါက်။

- (ထ) သုံးဆွဲနှစ်ဦး၊ နိမိတ်ထူး၊ ကွန့်မြူးထွက်ပေါ်လာ။ ။
- (ဒ) ဗြဟ္မာလူနတ်၊ မျိုးမြင်လတ်၊ ထွန်မြတ်တို့လောင်းလျာ။ ။
- (င) တသောင်းတိုက်သား၊ နတ်အများ၊ ဝပ်တွားရှိပန်ထွာ။ ။
- (န) ဝိသာခါကြယ်၊ စန်းနှင့်ဆွယ်၊ ပြည့်ကြယ်ပုဏ္ဏမာ။ ။
- (ပ) အဘိဇိမှတ်၊ ကြယ်နက္ခတ်၊ ထွက်လတ်ထိုအခါ။ ။
- (ဖ) နေ့ သောကြာဝယ်၊ တို့ဘုန်းကြွယ်၊ လနွယ်လွန်ချမ်းသာ။ ။

(ခ) သာဝတ္ထိခရီး။

- ၂၁ ဗုဒ္ဓနွယ်ရိုး၊ တန်ခိုး ယမကာ၊
စေတီတော်ကုန်း၊ ရွှင်ပြိုး ရောက်လာ။
မယ်တော်၊ ကျေးဇူး၊ အထူးဆပ်ရာ၊
ဝတီသ၊ ဟောပြု ဘိဓမ္မာ။ ။
- ၂၂ ရေမီးဟုန်က၊ စုံထွသည့်မှာ၊
ဒိဗ္ဗိအပေါင်း၊ ပျက်ကြောင်းတံထွာ။
ပြည်သာဝတ္ထိ၊ မြို့၏တောင်မှာ၊
အထုလ၊ ဗုဒ္ဓပြာဋိဟာ။ ။
- ၂၃ ဇေတဝန်ကျောင်း၊ ရောင်မောင်းဖြာဖြာ၊
တထောင်ပြာသာဒ်၊ ရံပတ်ဝဲယာ။
အာနန္ဒဗေဒိ၊ တည်ရှိပေတာ၊
ကောသန္တ၊ မှတ်ကြကုန်ရာ။ ။

- ၂၄ သလ လာ, ဃာရ, ဂန္ဓဝိဟာ၊
ကရေရိမှတ်, ထူးမြတ်ကုဋာ။
မူလဂန္ဓ, တိုက်မ လယ်မှာ၊
မစွန့်ကြ, ဗုဒ္ဓနွယ်တော်လာ။ ။
- ၂၅ ပုဗ္ဗာရမိမှတ်, ကျောင်းမြတ်တော်ရာ၊
တထောင်ခန်းမ, ဗုဒ္ဓစံရာ။
မြော်ခါတွေးလို့, မဝေးလှပါ၊
ဂုဏ်တော်မျိုး, ရှိခိုးဆုပန်ထွာ။ ။
- ၂၆ ပုတိဂတ္တ, ထေရ်လှစေတီ၊
နန်းတော်မြို့ရိုး, ဒေါညှိုးရှာသည်၊
ရှင်ဒေဝဒတ်, မြို့လတ်မဟိ၊
ရေကန်ကြီး, အပြီးခုတိုင်တည်။ ။
- ၂၇ ရှေးပုညကြောင့်, ရောက်ကြလေသည်၊
ကံထူးညဏ်ထူး, ရှင်မြူးကြည်ကြည်။
ဆုမွန်တောင်းလို့, ရောက်ကြောင်းအံ့ပြည်၊
နိဗ္ဗူနန်း, မြန်းသို့မိတ်ကရည်။ ။

(ဆ) လက္ခဏာဝုစခန်း။

- (ဗ) “လက္ခဏာဝု”တ၊မြို့တော်လှ၊ရှေးက“သာကေတာ”။ ။
- (ဘ) စံနန်းတည်တည်၊ရုံးကောင်စီ၊ ပာမိမြို့တော်သာ။ ။
- (မ) ကောသန္တိမှာ၊အမည်သာ၊ခုခါအလ္လဟာဗာဒ်။ ။
- (ယ) “ပတ်ခနား”မှာ၊သင်္ကဿာ၊မှတ်ပါရှေးပညတ်။ ။
- (ရ) ဥဇ္ဇေနိပ၊ခေါ်တွင်ကြ၊မှတ်ပ“စံကျီ”သာ။ ။
- (လ) ဝေဒိဿက၊တောင်ထိပ်မှာထူပ ကျောင်းတော်ရာ။ ။
- (ဝ) ဆယ်ပြာပဒုံ၊ဆုပန်ကြို၊ဘုန်းဂုဏ် အနန္တာ။ ။

(ဇ) သင်္ကသနဂိုရ်ခခန်း။

- ၂၈ တာဝတိံသ၊ ဒေဝသံဃပြင်၊
 ဗြဟ္မာလူနတ်၊ ဝန်းပတ်ဖူးမြင်။
 ရွှေစောင်းတန်းနှင့်၊ ငှမ်းကြွလှူခွင်၊
 သင်္ကသ၊ မှတ်ကြနဂိုရ်ပင်။ ။
- ၂၉ တရုရှစ်ကွက်၊ စက်လက်ယုံယုံ၊
 ဗြဟ္မာလူနတ်၊ ဝန်းပတ်ဖူးအုံ။
 သာရိပုတ္တ၊ အဂ္ဂအစုံ၊
 တေဒင်၊ မိန့်မြွက်ဤနှိုက်ကြို။ ။
- ၃၀ နမေဒိဋ္ဌော၊ ဣတောပုဗ္ဗေ၊
 သာရိပုတ္တ၊ မြွက်ဟမိန့်ချွေ။
 ပညာကျေးဇူး၊ အထူးမိန့်ပေ၊
 သုံးဆွဲခြောက်၊ မှတ်လောက် ဗိုလ်ကုဇေ။ ။

(ဈ) ယမုနာမြစ်ကမ်းရှိ အာဂရာမြို့ခခန်း။

- (သ) ယမုနာမြစ်၊ ဟည့်ကာရစ်၊ မြို့သစ် “အာဂရာ”။
- (ဟ) ကျုံးမြောင်းပစ္စင်၊ မြို့ရိုးတွင်၊ ဆင်ယင်ကျောက်ထွင်ကာ။ ။
- (ဇ) ဥယျာဉ်နန်းမ၊ တင့်တယ်လှ၊ ဒေဝပြည်နှယ်သာ။ ။
- (အ) မဟေသီမြစ်၊ ရုပ်ကလာပ်၊ ထားလတ် “တတ်ကျမဟာ”။ ။
- (အာ) သုံးဆင့်မင်းလမ်း၊ ပြုဖန်ဆန်း၊ သောင်ကမ်းယမုနာ။ ။

(ည) ဒေသီမြို့ခခန်း ကောသိဒိ။

ဣန္ဒပတ္တနဂိုရ်၊ မိုင်းညို့စိုသား၊ ခေါ်ဆိုဒေသီ၊ အပြည်ပြည်မှ၊ ညွတ်ရံ
 ခလျက်၊ အသောကရာဇာ၊ မင်းမဟာလျှင်၊ အာဏာတော်စက်၊ နန်းက
 နက်မြို့၊ ကျောက်ထက်ခရာ၊ ကျောက်တိုင်သာလျှင်၊ လွန်စွာမြင့်ရှည်၊ ပဝေ
 ဏိက၊ လေးမည်သင်္ဂဟ၊ ဆယ်ဓမ္မနှင့်၊ သကျနန်းတည်၊ ရွှေစည်ဗဟိုရ်။
 ဆော်ရွန်းစိုလိမ့်၊ နေ့ကိုချိန်တွက်၊ နက္ခတ်ခွါဒီ၊ တာရာမှီဘို့၊ ရေသီဒါပတ်၊

ညီစွာမှတ်လျက်၊ လနတ်ပုဏ္ဏမိ၊ သတ္တဝီသ၊ ဆံခြည်မချွတ်၊ နှိုင်းတုလွတ်
 သော် မဟော်စံထုံး၊ ရုံးတော်ကောင်စီ၊ ကျောက်ဖြင့်တည်လျက်၊ နန်းတက်
 မင်္ဂလာ၊ ဝင်ရာတံခါး၊ ရှေးမင်းများတို့၊ စံထားခဲ့ဘူး၊ အထူးထူးတည့်၊
 ဆောက်ဦး များမြောင်၊ ငွေတောင် ဘနန်း၊ မြို့နန်းမြို့ရိုး၊ ပြအိုးရဲခို၊ အံ့ဆို
 မဆုံး၊ ကျုံးမြောင်း မြှော်စင်၊ ပေလျှင်သုံးရာ၊ နှစ်ဆယ်သာ၏၊ ညီလာသ
 ဘင်၊ လေးခွင်စမုဒ်၊ ကြဌန်းထုပ်လျက်၊ ကျောက်မုဒ် ညွန့်ဖူး၊ အထူးထူး
 တည့်၊ နန်းဦးပလ္လင်၊ လေသွန် ဘုံဆောင်၊ ဘုန်းခေါင်နေရိုး၊ စိုးမိုးသိမ်းချုပ်၊
 ပြည်ထောင်အုပ်လျက်၊ မိုင်ထုပ်တွက်သော်၊ ငါးဆယ်ကျော်လှိုင်၊ သင်း
 ကြိုင်ပွင့်လှ၊ ပြည်သူပြည့်နှက်၊ စက်ယန္တရား၊ ကောင်းကင်သွားတို့၊ ထူး
 ခြားစိစင်၊ ပြည်ပြင် ပြည်တွင်း၊ တသင်း ဈေးရုံ၊ ရောင်းဝယ် စုံကြ၊ ဖော်စုံ
 တူယှဉ်၊ နေပင်ညာ၊ မခွဲနိုင်လောက်၊ ကြယ်နှယ်မောက်၏။ နှိုင်းလောက်
 စရာ၊ ဥပမာလျှင်၊ ရှာဘိုခက်ခဲ၊ အနဲ့နဲ့တည့်၊ မြို့ဘဲမြို့ပြည်၊ မြို့ဒေလီသည်။ ။
 မြို့မည်နိုင်တော့လေသောကြောင့်။ ။

(၄) ဆံကချီခေါ်-ဝေဒိဿက ခေတီ ခခန်း။

၃၁ ဝေဒိဿက၊ မြို့မတည်ရာ၊
 အာသောကမင်း၊ ပိုင်နင်းစံရာ။
 မဟိန္ဒနှင့်၊ သံဃာမိတ္တာ၊
 မောင်နှစ်မ၊ ဖွားကြ ဤရပ်သာ။ ။

၃၂ ဇမ္ဗူဒိပ်လုံး၊ ပိုင်ကျုံးလေရာ၊
 သားတော်သွီး၊ ရွှေထီးအောက်မှာ။
 ပါဠိလိပုတ်၊ သမုတ်မည်သာ၊
 ရဟန်းပြု၊ နှစ်ခုသားသည်းချာ။ ။

၃၃ သုံးကြိမ်မြောက်ပ၊ ဗုဒ္ဓဝစနာ၊
 သင်္ကါတင်ပြီး၊ ခရီးမကြာ။
 မယ်ဟော့ ကျေးဇူး၊ အထူးဆပ်ရာ၊
 မဟိန္ဒ၊ ထေရ်လှစံတော်ရာ။ ။

၃၄ ဝေဒိသ်တောင်စွန်း၊ တည်ထွန်းဝိဟာ၊
 စေတီတော်ကြီး၊ ညီးညီးရောင်ဝါ။
 လက်စုံမိုးလှို၊ ရှိခိုးကြရာ၊
 စေတီဦး၊ ဆုထူး ပန်ဆင်ထွာ။ ။

သံပေါက်။

- (က) ဝေဒိဿက၊ တောင်တော်မြ၊ ဗုဒ္ဓန္ဒယံတော်ပါ။ ။
 (က၁) သာကိယမျိုး၊ ဂုဏ်းမညှိုး၊ ဟန်ခိုးတောက်ထွန်းရာ။ ။
 (ကိ) ဗုဒ္ဓဂုဏ၊ အထုလ၊ ပုညပွားစီးရာ။ ။

(ဋ) ဘုံဘေမြို့ခခန်း။

ရတုပိုဒ်စုံ။

(က) မှိုင်းမှိုဝေသည်၊ မှော်ရုံဆီက၊ နေခြည်လွင်လွင်၊ မြူမစင်၍၊ ဂူရှင်
 ကိုးချက်၊ ဓာတ်စက်လျှပ်ပန်း၊ ကွန့်ခါမြန်းခဲ့၊ နတ်နန်းဘုံလို၊ ထင်လိုရောင်
 မှား၊ သမုန်ဖျားတွင်၊ စိုက်ထားဘုံဆောင်၊ အခေါင်အထွဋ်၊ တမွတ်ကြာ
 အိုး၊ ပြဟိုးဒယား၊ နှုထွားယဉ်ယဉ်၊ ကျောက်လျှင်ရောင်စုံ၊ ဘုံအဆင့်ဆင့်၊
 လွင့်လွင့်မြင့်မြင့်၊ ဆင်ဝင်လိုနှင့်၊ ခိုအိမ်-ခိုနန်း၊ အထွဋ်ပန်းတို့၊ ဝေလျှမ်း
 ထိန်ပြောင်၊ တိုက်ဆောင်နိမ့်မြင့်၊ တဆင့်ဝဲယာ၊ သီဒါရစ်မြို့၊ စက်စုံဓာတ်
 ခန်း၊ ကမ်းခရုပတ်၊ ဒေါက်ကပ်ဘာဂီ၊ စက်ယာဉ်ကားစုံ၊ ဆူကြိုနိမ့်မြင့်၊
 ဂါဒင့်ကြက်သရေ၊ ထွေထွေပန်းစုံ၊ မာလာငုံနှင့်၊ သင်းထုံဂန္ဓမာ၊ ပြာဝါ
 ပန်းရောင်၊ မရန်းရောင်က၊ များမြောင်သော်က၊ ဇော်တတနွဲ့၊ မြို့လုံးဖြန့်ချိ၊
 သွင်းလေပြည်သည်။ ။နေခြည်ရောင်ကထွေးသောကြောင့်။ ။

(ခ) သိုင်းမြို့ရေကြည်၊ အတည်တည်တည့်၊ မင်းမည်မည်ရ၊ ဂျော
 ရာဇ၏၊ လက်ျာဒေဝီ၊ မေရီအခေါင်၊ ဘုန်းတော်ရောင်ကြောင့်၊ စိုက်ထောင်
 တံခါး၊ ကျောက်သား ကျောက်ထွဋ်၊ တမွတ်ဥသျှောင်၊ ပြောင်ပြောင်
 ပဝင်း၊ အမင်းမင်းတို့၊ ဝပ်စင်းခရာ၊ ဘိသေကာလျှင်၊ အောင်ပွဲဆင်ခဲ့၊ ဥကင်
 ကြဌန်း၊ မင်းလမ်းသွယ်သွယ်၊ ချယ်လယ်စည်စင်၊ တိုင်းတခွင်တွင်၊ ဝင်ရာ

အစ၊ ပဌမမြို့၊ အံကမပြီး၊ ကြီးကြက်သရေ၊ တက်နေအရောင်၊ ပမာဆောင်
 စို့၊ တိုင်းဘောင်ထွဋ်ရာ၊ မန္တာတုရ၊ တို့ဗုဒ္ဓ၏။ လောင်းလျှာတော်စစ်၊ ဖြစ်
 လတ်တုံးခါ၊ ဥက္ကရာဇ်ကုရ၊ ကျွန်းအရမှ၊ သမုနတ်ဖျား၊ ဆောင်ခဲ့ထားသည်၊
 နောက်ဖျားခရာ၊ ကုရသာဟု၊ မဟာရဌ၊ ပဉ္စာလခေါ်၊ ပရော်ဗင့်စီ၊ ဘွဲ့ထူး
 ချီသည်။ ။ ရေကြည်သောင်က ဝေးသောကြောင့်။ ။

(၈) တိုင်းတုံဘေပြည်၊ သာထူးလည်တည့်၊ ဒီဇာလာ၊ ဆယ်ရက်
 စတွင်၊ နေလုလင်လည်း၊ ကောင်းကင်နန်းကို၊ ယုဂန္ဓိရ်မှ၊ ထွဋ်ထလကျာ၊
 ခြောက်နာရီကျော်၊ မြို့တော်နေရင်း၊ သူကြွယ်မင်းက၊ ချစ်ခြင်း မေတ္တာ၊
 ယဉ်ဘာဂါနှင့်၊ သကျာပုတ္တ၊ အရိယန္တယ်ဝင်၊ အရှင်နှစ်ပါး၊ ဦးထိပ်ထား၍၊
 ဆပွားသဒ္ဓါ၊ ဒဠာမိတ္တ၊ မြန်မာတိုင်းဘွား၊ သူကြွယ်များနှင့်၊ ကံအားတူညီ၊
 ကုန်သည် ကြီးငယ်၊ သွယ်သွယ်ညွတ်၊ ဧည့်သည်တို့ဝတ်၊ မချွတ်စေရ၊
 ဖေးမစောင့်ရှောက်၊ မြောက်နှင့်အရှေ့၊ ရစ်ကွေ့ဝဲယာ၊ နောက်မှာတောင်
 ဂွမ်း၊ လေးကျွန်းယဉ်သာ၊ မင်္ဂလာဖြင့်၊ ထွဋ်ခါပတ်ခွေ၊ အိမ်ခြေတိုက်ဟာ၊
 ဈေးနာပြလမ်း၊ အခန်းခန်းနှင့်၊ ထူးဆန်းသမျှ၊ မြို့မ ကြက်သရေ၊ အထွေ
 ထွေကို၊ အသေအချာ၊ ဤဟာ မြို့ပြင်၊ ဤတွင်မြို့တွင်း၊ ဤသင်းဤပုံ၊ ဤသို့
 ဂုဏ်ဖြင့်၊ လုံးစုံမကြွင်း၊ သာခြင်းတဖြာ၊ မင်္ဂလာတည်တည်၊ အောင်ပန်း
 ချီသည်။ ။ ရွှေပြည်ဘောင်က ဇေးသောကြောင့်။ ။

ကဗျာအချင်း။

(က) ရာဇဂိရိ၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၊
 မိဂဒါယ၊ မဃပြည်တိုင်။
 ပြည်သာဝတ္ထိ၊ လုမ္ဗနီမြိုင်၊
 သင်္ကဿ၊ ဝေဒရှစ်ခုမိုင်။ ။

(ခ) ဥဇ္ဇေနိမှတ်၊ မြို့မြတ်စံကျီ၊
 ကောသန္တိယ၊ သင်္ကတလည်။
 ယမုန်မြစ်ကမ်း၊ ကျောက်နန်းတည်တည်၊
 ဒေလီတိုင်း၊ ခွန်လှိုင်းတုံဘေပြည်။ ။

(ဂ) တိုင်းကြီးပြည်ကြီး၊ စည်ထီးလွင်လွင်၊
 ဟည်လည်မြန်းကြ၊ မဏ္ဍတိုင်းခွင်။
 လေးကြိမ်မြောက်ပ၊ ရောက်ရထေရ်ရှင်၊
 သီဟဋ္ဌ၊ ကူးကြရသည်ပင်။ ။

(ဃ) ကတပုည၊ အဟမေဝါ၊
 ဗောဓိညဏ၊ တပ္ပစ္စယာ။
 သဗ္ဗိဿရော၊ ဂတောသံသာ၊
 နိဗ္ဗူတိ၊ ဟောမိနာဂတာ။ ။

ဆရာတော်-ဦးသုဒ္ဓိယ။

သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတရံသီ၊ ပိဋကတိုက်သစ်ကျောင်း။

သရက်တောတိုက်၊ ရန်ကုန်၊

ရန်ကုန်မြို့၊

အဗ္ဗဓနာရာမ-သန္တမ္မ ပဇ္ဇောတရံသီ ဝိဇုကာတိုက်သစ်ဆရာတော်၏
ပတ္တနာ,ဝသန္တတိလကာဂါထာ (၁)

(က) ဣတ္ထံ သဒါ သုဂတသာသနဝုဇ္ဈိကာမော၊
လောကတ္ထ သိဒ္ဓိ နိရတော ယတိ သံဃသေဋ္ဌော၊
သဗ္ဗာဝမင်္ဂလဗုဒ္ဓဝတော ဝိမုတ္တော၊
ဟုတွာန သော ဇယတု ဝဿသတာမိကာနိ။ ။

ပဗျာဓတ္တ (၂)

(ခ) ယာဝ တိဋ္ဌတိ လောကဒ္ဓါသာသနံ သတ္ထုဿာသိတံ၊
တာဝ တိဋ္ဌတု ထေရဿ၊ဂုဏောစာပိ မဟာဂဏော၊

(ဂ) ယထာပတ္ထိတံ သိဇ္ဈန္တု၊ပတ္ထိတာ သိဃသော သဒါ၊
ပရောသတံ ဇီဝိတွာန၊သုခိတော ဟောတွဝေရိကော။ ။

(က) ဣတ္ထံ၊ ဤသို့ပေါင်းထု၊ အကြောင်းရဖြင့်၊ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။
သုဂတ သာသနဝုဇ္ဈိ ကာမော၊ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၏ ပြန့်ပွား
ခြင်းငှါသာ လိုလားပေသော။ လောကတ္ထသိဒ္ဓိနိရတော၊ သတ္တလောက၏
အကျိုးပွားစီး အောင်မြင်ခြင်း၌သာ မွေ့လျော်ပေသော။ ယတိသံဃ သေ
ဋ္ဌော၊ မိဂဒါဝန်တောမြိုင်ကြီးဝယ်၊ အနွယ်လေးပါး ပြားသော ရဟန်းအ
ပေါင်းတို့၏ ရှေ့ဆောင်အမြတ်ဖြစ်ပေသော။ သော၊ ထို“မဟာဗောဓုပ္ပတ္တိ
ကထာ”ကျမ်းကို၊ ကြိုးပမ်းအားသစ်သော (အရှင်ကိတ္တိမာ) နာမ သင်း
ကြည်၊မဇ္ဈိမထေရ်သည်။ သဗ္ဗာဝ-မင်္ဂလဗုဒ္ဓဝတော၊ အလုံးစုံသောအနိဋ္ဌ၊
အမင်္ဂလဥပဒ္ဓဝေါတို့မှ၊ဝိမုတ္တော၊ကင်းလွတ်စင်ကြယ်သည်။ ဟုတွာ၊ဖြစ်၍။
ဝဿသတာမိကာနိ၊အနှစ်ရာကျော်ကာလတို့ပတ်လုံး။ဇယတု၊ အောင်မြင်
ပါစေသော်။ • ။

(ခ) ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ သတ္ထုဿာသိတံ၊ မြတ်စွာဘုရား
သည် ဆုံးမတော်မူအပ်သော။ သာသနံ၊ သာသနာတော်ဖြစ်သည်။ လော

ကမ္ဘိ၊ ကမ္ဘာလောကအလုံး၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်ဆဲဖြစ်၏။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်
လျှင်။ ထေရဿ၊ ကိတ္တိမာဟု-နာမသင်းကြည်၊ မဇ္ဈိမထေရ်၏။ ဂုဏော
စာပိ၊ နာမပညတ်ကိုဖြစ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးအရသည်လည်းကောင်း။
ဂုဏောစာပိ၊ တည်ထောင်အပ်သော မိဂဒါဝုန်- ဂိုဏ်းအဖွဲ့ကြီးသည်
လည်းကောင်း။ တိဋ္ဌတု၊ ကာလဖြင့်ရှည် တည်ပါစေသတည်း။ ။

(ဂ) သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ပတ္တိတာ၊ တောင့်တလေတိုင်းသော၊ ကိစ္စ
ဟူသမျှတို့သည်။ ယထာပတ္တိတံ၊ တောင့်တလေတိုင်း။ သိဃသော၊ လျှင်
လျှင်မြန်မြန်။ သိဇ္ဈန္တု၊ ပြီးပြည့်စုံပါစေသတည်း။ ပရောသတံ၊ အသက်
ရာကျော် ကာလပတ်လုံး။ ဇိဝိတွာန၊ ဇီဝဖြင့်ရှည် တည်သည် ဖြစ်၍။
အဝေရိကော၊ တွင်းပရန်သူ မပြုကင်းဝေး ချမ်းကြည်ဇေးကာ။ သုခိတော၊
ကိုယ်ရော စိတ်ပါ။ ချမ်းသာအရ ချမ်းသာမှုသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါ
စေလော့။ ။

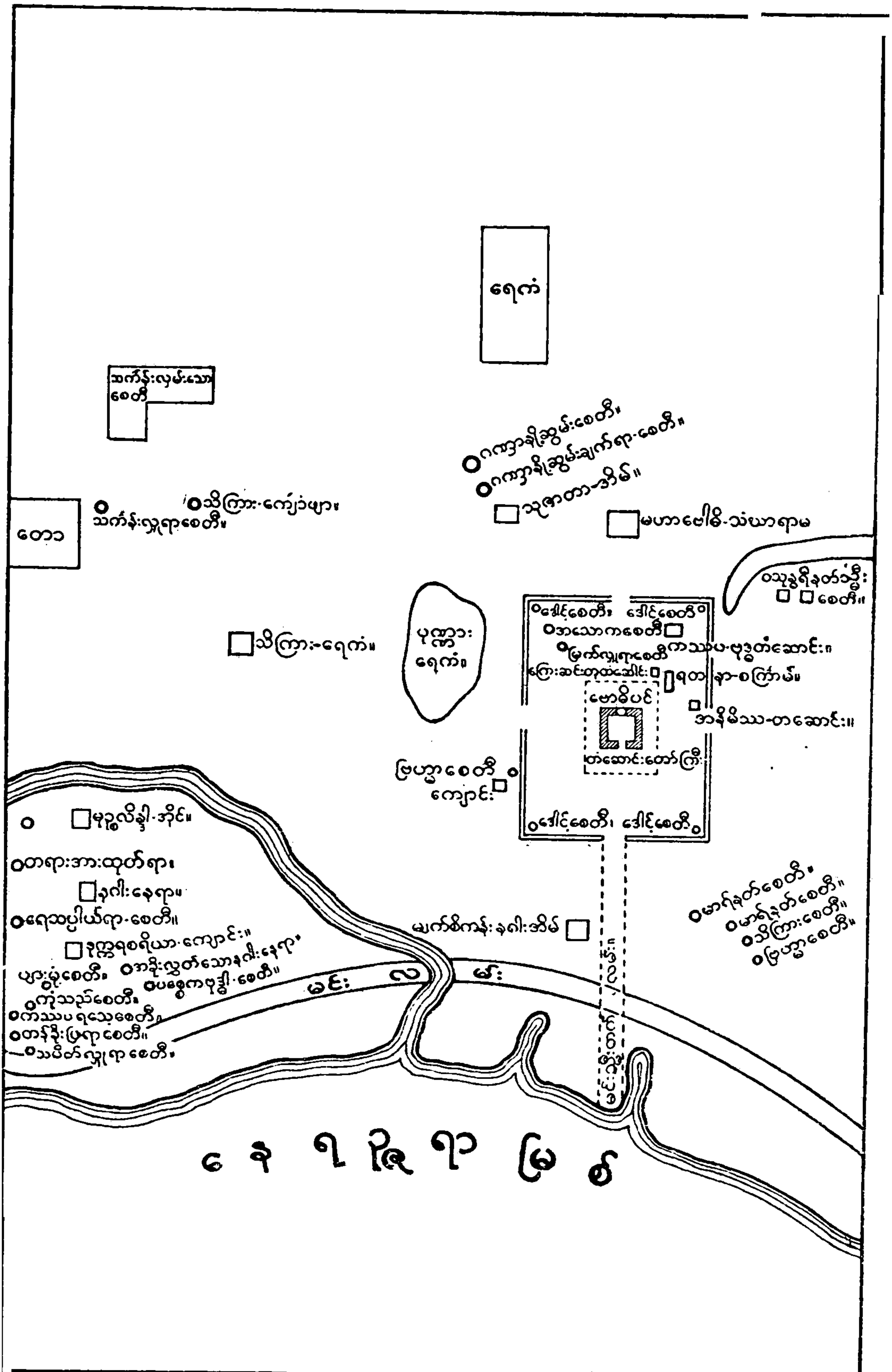
ဦးသူရိယ။

ပိဋကတိုက်သစ်ဆရာတော်။

အမွေဝနာရာမ။

ရန်ကုန်မြို့။

နိဒါန်း။

အဟော်ဝတ။ရှေးမဆွက။ဒီပနဂိုရ်။ကျွန်းသီဟိုဠ်နိုင်ငံ။တုန်းမိသကျ။
ဘက်မမျှ၏။ စက္ကသာသနာ။ရောင်အဝါသည်။နေအရာ-လ-အထောင်။
ပြောင်ပြောင်ရွန်းရွန်း။ တက်၍ထွန်း၏သို့။ ကျွန်းလုံးချဉ်းနင်း။ ရောင်စုံ
ကျင်း၍။ လင်းပွင့်စဉ်အခါ။ ခီဏာသဝ။ ဆဋ္ဌဘိည။ ပဋိသန္တိဒါသခင်။
ရဟန္တာထေရ်အရှင်တို့သည်။ ကျွန်းခွင်သီဟဋ္ဌ။ သုံးစွဲကြသော။ဒေသ
ဘာသာ။အက္ခရာစာလုံးတို့ဖြင့်။သီကုံးပြုပြင်။စီရင်ရေးသားတော်မူခဲ့ကြ
သော။ မဟာဝင်။ ဗောဓိဝင်။ ဒီပဝင်စသောပါဠိတော်။ အဋ္ဌကထာတို့
သည်။ နောင်သောအခါ။သာသနာဝယ်။များစွာအကျိုး။ပွားတိုးစည်ပင်
စေလျက်။ အစဉ်တည်ထွန်းရစ်လတ္တံ့သောအကြောင်းကို။ ကောင်းစွာ
ထင်ထင်။ကြိုတင်သိမြင်တော်မူခြင်းရှိသော။ဘူမိပဝရ။သီဟဋ္ဌတွင်။ဝံသ
မပျက်။သာသနာအဆက်ရှိက်။အေဝံထက်နို့သိ။ကျော်စောမြင်းရှိတော်
မူ၍။ ပါဠိအဋ္ဌကထာ။ ဇိကာ-ဂန္ထန်။ ကျမ်းတန်တန်တို့ရှိက်။ စွမ်းဉာဏ်
ပထျာ။ဖြန့်လွှမ်းကာဖြင့်။မှာဘက်ကမ်းရောက်။တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်
တော်မူသော။ အရှင်ဥပတိဿ။နာမပေါ်ထင်။ထေရ်အရှင်သည်။ယခင်
အဆိုပါ။ မဟာဝင်။ဗောဓိဝင်။ ဒီပဝင်-စသောကျမ်းများစွာတို့ကို။ သီ
ဟဋ္ဌဘာသာမှ။မာဂဘာသာသို့ရွှေ့ပြောင်းလျက်။ကောင်းစွာရေးသား
ထားတော်မူခဲ့လေကြောင်း။ ။

ယင်းသို့မာဂဘာသာဖြင့်။ ကောင်းစွာရေးသားထားတော်မူခဲ့ကြ
သော။ စုဏ္ဏိယဂါထာ။ကျမ်းများစွာတို့ကို။ ရှေးခါအမော်။ဆရာကျော်
တို့သည်။အဟော်နောင်လာ။မျိုးမြန်မာတို့။ဘာသာမပြား။မိမိတို့စကား
ဖြင့်။ ကြားနာတွင်းပင်။ သိထင်မြင်ကြစေရန်။ စကားစဉ်မပျက်။ မြန်မာ
ဘာသာသက်သက်ဖြင့်။ ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း။ လင်းလင်းထင်ထင်။
ပေါ်လွင်စွာရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့ကြပြန်လေကြောင်း။ ။

ယင်းသို့ ရှေးဆရာမြတ်တို့ရေးသားစီရင်တော်မူခဲ့ကြသော မြန်မာ
စကားပြေဝတ္ထုကျမ်းများစွာတို့တွင်။ အင်္ဂါမဂဓ။ကာသိ။ကောသလ-
စသောတိုင်းကြီးတဆဲ့ခြောက်ဖြာ။ ဗာရာဏသီ။ ဝေသာလီ။ရာဇဂြိုဟ်။
ပါဠိလိပုတ်-စသောပြည်ကြီးတဆဲ့ခြောက်ပြည်တို့၏မဏ္ဍိုင်ချက်ဗွေ။ဗဟို
မြေရှိက်။ ဝေနေယျအများတို့၏ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာအဖြစ်ဖြင့်။ နှစ်ပေါင်း
မြင့်ရှည်။ တည်နေတော်မူသော။ဂင်္ဂါသဲတူးပွင့်တော်မူကြကုန်သော။
အဆူဆူသောရှင်တော်ဘုရားတို့။ ငါးပါးရန်မာရ်။အောင်ပွဲခံ၍။ပြိုင်စံ

နိဒါန်း။

မမြင်။ ဥာဏ်သဗ္ဗဉ်ကို။ ဆင်ယင်ပန်ယူတော်မူကြရာမှန်သော။ ဗိမာန်
ဇေယျာ။ မဟာဗောဓိပင်မင်းနှင့်တကွ။ အပ္ပရာဇိတပလ္လင်တော်၏အခြင်း
အရာကို၎င်း။ ထိုမဟာဗောဓိပင်ရောက်ရာမြေမြတ်နှင့်တကွ။ သတ္တဌာန
အရပ်တို့ကို၎င်း။ ပြည်ကြီးတဆဲ့ခြောက်ပြည်တို့၏ အချင်းချင်းအဝေး
အကွာ။ ခရီးခွန့်တာ။ ယူဇနာအပိုင်းအခြားတို့ကို၎င်း။ ထိုမဟာဗောဓိပင်
မင်းနှင့်။ အရပ်ထက်ဝန်းကျင်ရှိ-တိုင်းကြီးပြည်ကြီးတို့၏ ခရီးအဝေးအ
ကွာ။ ယူဇနာအပိုင်းအခြားစသည်တို့ကို၎င်း။ ပြဆိုရာဖြစ်သော-ဤဗော
ဓိဝင်ဝတ္ထုစကားပြေကျမ်းကြီးသည်။ နည်းမှီးမှတ်ယူဘွယ်။ အသွယ်
သွယ်အခန်းခန်းတို့ဖြင့်။ ဆန်းကြယ်လှတ။ အနှစ်သာရပြည့်စုံရကား။
ကြည့်ရှုဘတ်ကြား။ မှတ်သားပန်ဆင်ကြစရာ။ နားတန်ဆာ ဖြစ်သော
ကျမ်းကြီးတစောင်ဖြစ်ပေကြောင်း။ ။

ယင်းသို့ သုတလိုလားသော။ အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့။ ရှာမှီးသမှု။
လုံ့လပြု၍။ ကြည့်ရှုဘတ်ကြား။ မှတ်သားနာယူဘွယ်ကောင်းသည့်အ
တိုင်း။ ၎င်းကျမ်းမူတွင်။ သူဟောင်းတို့အခေါ်အပြော။ ပေါရာဏစကား
ဌာနများနှင့် ရောနှော ဆက်ဆံလျက်။ အသိဥာဏ် မသန့်ရှင်းနိုင်ဘွယ်။
ကွယ်ဝှက်တိမ်မြုပ်။ ရှုပ်လိမ်ထွေးရှက်သောအရာများနှင့်။ ဘတ်ကြားနာ
ခံသူတို့၏ သောတအအိမ်နှိုက်။ မချိုမြိန် မသာယာ။ နားတန်ဆာဖြစ်နိုင်
ဘွယ်မရှိသောအရာတို့ကို။ သိသာပေါ်လွင်။ ထင်လျား သာယာသော
စကားအသုံးအစွဲတို့နှင့်။ လဲလှယ် ငုံ့ညွှတ်သွင်း။ သန့်ရှင်းစွာ ပြင်ဆင်၍။
ဗောဓိဝင် အဋ္ဌကထာ။ ဗောဓိဝိဘာဝနီ။ ၎င်းဋီကာ။ အခြားဝင်-ဂ-ဝင်
ဝတ္ထုစကားပြေသောကျမ်းဂန်တို့နှင့်။ လျော်ကန်အောင်နှိုးနှောနှိုင်းညှိ
၍။ ဗောဓိသဏ္ဌာန။ ဗောဓိဌာန။ ဗောဓိပူဇနာ။ ဗောဓိရောပနာ။ ဗောဓိဝံသ-
ဟူသော ငါးဆန်းငါးကဏ္ဍတို့ဖြင့်။ နေရာကျပိုင်းခြားကန့်သတ်၍။ ပုဒ်၊
ပါဌ်၊ အက္ခရာ။ စဉ်လာလက်သုံး။ သတ်ထုံးသတ်ဆစ်။ ပင့်ရစ်ပိုဒ်မ။ မယွင်း
ရ အောင်။ လုံ့လရှေ့တင်။ ဘန်စီရင်၍။ ဤဗောဓိဝင်ဝတ္ထုစကားပြေကျမ်း
ကို။ နတ်ပန်းတရထည်။ ဂုဏ်နံ့ကြည်သော။ ကျွန်ုပ်တို့၊ မန္တလေးမြို့၊ ဟံသာ
ဝတီ ဝိဇ္ဇာကတ်စာပုံနှိပ်တိုက်ကြီးက။ ပုံရိုက်လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ပညာ
သုတ။ ဆည်းပူးကြသော။ သဇ္ဇနန္ဒယံဘွား။ သူတော်ကောင်းအများတို့။
အားရ ရှင်လန်း။ ဝမ်းပန်းတသာ။ လေ့လာ မှတ်သားနိုင်ကြပါစေကုန်
သတည်း။ ။

ဤ“ဗောဓိဝင်ဝတ္ထု”တွင် ပါရှိသော၊ အကြောင်းအရာ။ အဖြာဖြာ
 တို့ကို။အသာလွယ်ကူ။ရှာယူကြည့်ရှုနိုင်ကြစေခြင်းငှါ။ဦးရေ။အကြောင်း
 အရာ။မျက်နှာနံပါတ်တို့ကိုမာတိကာစဉ်ပြုလုပ်၍ပြပေအံ့။ ။

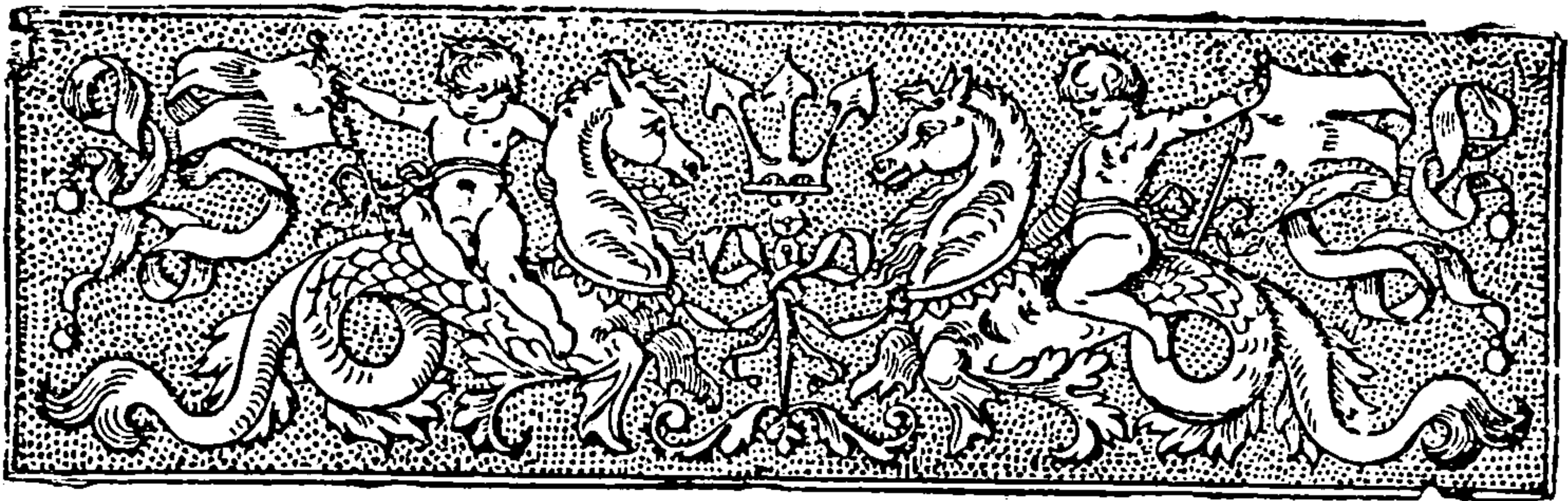
(က)

မာတိကာ။

ဦးရေ၊	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၁)	ပဏာမ	၁
(၂)	ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင်ပွင့်တော်မူရာ၊ မဟာဗောဓိ ပင်တော်ကိုပြခြင်းအကြောင်း	၂
(၃)	မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အပ္ပရာဇိတ ပလ္လင်တော်မြတ် အနိမ့်အမြင့်အခြင်းအရာတို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၆
(၄)	ချစ်ရပ်သော၊သတ္တဌာနတို့၏အဝေးအကွာကိုပြခြင်း အကြောင်း	၁၂
(၅)	မဟာဗောဓိပင်ကိုပြည်ကြီးတဆွဲခြောက်ပြည်တို့ဖြင့် ခြံရံတည်နေပုံနှင့်။ယူဇနာအဝေးအကွာတို့ကိုပြခြင်း အကြောင်း	၁၄
(၆)	မဟာဗောဓိပင်တော်ကိုခြံရံ၍ တည်ကုန်သော ပြည် ကြီး တဆွဲခြောက်ပြည် စသည်တို့၏ အချင်းချင်း အဝေးအကွာခရီးယူဇနာတို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း...	၁၈
(၇)	သုံးလှူထွတ်ထား ရှင်တော်ဘုရားသည်။ မဟာဗောဓိ ပင်နှင့် ပလ္လင်တော်ကိုကြည့်ရှုပူဇော်ခြင်းကိုပြသော အကြောင်း	၂၂
(၈)	သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်။ နတ်တို့၏ယုံမှားသံသယ ကို ကင်းစိမ့်သောငှါ၊ တန်းခိုး ပြာဋိဟာ ပြတော်မူ သောအကြောင်း	၂၄
(၉)	ဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်ကို ပူဇော်ခြင်းငှါတိုက်တွန်း နှိုးဆော်သည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း	၂၆
(၁၀)	သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး။ မဟာဗောဓိကို အထူးသ ဖြင့်ပူဇော်လှူဒါန်းသည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၂၇

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၁၁)	လာဘ်လာဘပေါများခြင်းအရာနှိုက်။ ဇေတဒဂ်ရ၊ အရှင် သီဝလိမထေရ်၏အလောင်းသည် ရုက္ခဇိုင်းနတ်ဖြစ် စဉ်ဗောဓိပင်ကိုပူဇော်ခြင်းအကြောင်း ...	၂၉
(၁၂)	ဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကိုလှူဒါန်းပူဇော်သောအရှင် ကောသနိယမထေရ်ဝတ္ထုကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၃၀
(၁၃)	သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသို့ကူး၍ မဟာဗောဓိပင် ကို ဖူးမြော်ပူဇော်ကြသော ရဟန်း သုံးကျိပ်တို့နှင့်။ မဟာဗောဓိပင်ကို အဝတ်လှူလိုက်သော၊ အိုးထိန်း သည်တို့၏ကျွန်မအကြောင်း ...	၃၁
(၁၄)	သူဆင်းရဲလင်မယားတို့၊ မဟာဗောဓိပင်ကို ဖူးမြော် သွားကြသောရဟန်းခြောက်ကျိပ်တို့ကိုလှူဒါန်းခြင်း အကျိုးထူးခံစားရသည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၃၄
(၁၅)	ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးနှိုက် ရတနာချနစ်ပါးဆိုက်ရေခံ သည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၃၇
(၁၆)	ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီး၊ မဟာဗောဓိပင်နှင့်၊ ပလ္လင်တော် တည်ရာမြေအရပ်ကို ပူဇော်လှူဒါန်းသည်ကိုပြခြင်း အကြောင်း ...	၄၄
(၁၇)	ငါတို့မြတ်စွာဘုရားရှိစဉ်။ ညီတော်အာနန္ဒာတည်ထား စိုက်ပျိုးသောဗောဓိပင်ကို ပြခြင်းအကြောင်း ...	၅၀
(၁၈)	အာနန္ဒာဗောဓိပင်မှ၊ တန်းခိုးပြာဋိဟာပြခြင်းနှင့်တကွ။ ခြံရံတည်ထားပုံကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၅၃
(၁၉)	သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ၊ ဗောဓိပင်နှင့်သဃ်မိတ္တာထေရီမတို့ကို ပင့်ဆောင်ရန်စေလွှတ်သည့်အကြောင်း...	၅၄
(၂၀)	သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ဒက္ခိဏသာခါပင့်ဆောင်ပုံ ကိုပြသောအကြောင်း ...	၅၆
(၂၁)	ဒက္ခိဏသာခါလကျာဗောဓိကိုသဃ်မိတ္တာထေရီမသီ ဟိုဠ်ကျွန်းသို့ပင့်ဆောင်သည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း	၆၅
(၂၂)	ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး ဗောဓိပင် တည်ထားကိုး ကွယ်သည်ကိုပြသောအကြောင်း။ ...	၆၉

ဦးရေ။	အကြောင်းအရာ။	မျက်နှာနံပါတ်။
(၂၃)	ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းဒက္ခိဏသာခါမဟာဗောဓိပင်မှ။ အသီး တို့ကိုစိုက်ပျိုးအပ်သော ဗောဓိပင်ငယ်တို့ကိုပြခြင်း အကြောင်း	၇၃
(၂၄)	ဗောဓိအစောင့်အရှောက်တို့အား။ ရာထူးဌာနန္တရပေး ၍၊ ချီးမြှောက်ခြင်းကိုပြသောအကြောင်း ...	၇၇
(၂၅)	သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက်၊ ကကုသန်-စသောဘုရားသုံးဆူတို့ ၏စေတီ၊ ဗောဓိပင်တို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း ...	၈၂
(၂၆)	ပုဂံပြည်နော်ရထာမင်းလက်ထက်။ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍။ စေတီ ဗောဓိတို့ကို ဖူးမြော်ကြသော ရဟန်းတို့ကို ပြခြင်းအကြောင်း	၈၆
(၂၇)	မဟာဗောဓိပင်ကို။ ဘိုးတော် မင်းတရားကြီး လက် ထက်။ ကိုယ်စားတော်ပြု၍။ အဖူးအမြော်စေလွှတ် သည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း	၈၉
(၂၈)	ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက်။ ဗောဓိပင်သို့ စေ လွှတ်တော်မူသောအကြောင်းအရာကို၊ မှန်နန်းရာဇဝင် အရပြဆိုသည့်အကြောင်း	၉၄
(၂၉)	စတုတ္ထ ရတနာပူရ မြို့တည် နန်းတည် မင်းတရားကြီး လက်ထက်။ မဟာဗောဓိပင်သို့ လှူဒါန်းစေသည်ကို ပြခြင်းအကြောင်း	၁၀၂
(၃၀)	မဟာဗောဓိပင်နှိုက်။ ယခုထက်တိုင် စိုက်ထူလျက်ရှိ သောသံပိုင်းကျောက်စာတော်၏အကြောင်းအရာကို ပြခြင်းအကြောင်း	၁၀၄
(၃၁)	အမရပူရ-ဘကြီးတော် မင်းတရားကြီး စိုက်ပျိုးအပ် သော။ ဗောဓိပင်ကိုပြခြင်းအကြောင်း	၁၁၀
(၃၂)	မန္တလေးရတနာပုံ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်မင်းတရားကြီး စိုက်ပျိုး ကိုးကွယ်တော်မူသော ဗောဓိပင်ကိုပြခြင်း အကြောင်း	၁၁၂
	ပုံနှိပ်၍၊ ပြီးစီးအောင်မြင်ကြောင်းနိဂုံး	၁၂၅

မောဓိဝင်္ဂတ္ထု။

နမော တဿဘဂဝတော အရဟတော
သဗ္ဗာသဗ္ဗုဒ္ဓဿ။

(၁) ပဏာမ။

- ၁။ ယဿ မူလေ နိဿိန္နောဝ၊ သဗ္ဗာရိဝိဇယံ အကာ။
ပတ္တော သဗ္ဗညုတံ သတ္တာ၊ ဝန္တေ တံဗောဓိပါဒပံ။ ။
- ၂။ ဇနိတံ ယံ ပဏာမေန၊ ဣတိ ဗောဓိမဟိရဟေ။
ပုညံ တဿာ နုဘာဝေန၊ နဿန္တု သဗ္ဗု ပဒ္ဒဝါ။ ။

၁။ သတ္တာ၊ သုံးလူထွတ်တင်၊ ရှင်ပင်ဘုရားသည်။ ယဿ၊ အကြင် သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်၏ ကျင်လည်ရာ မဟာဗောဓိပင်မင်း၏။ မူလေ၊ မြစ်ဆုံမယွင်း၊ ပင်ခြေရင်းနှိုက်။ နိဿိန္နောဝ၊ ဥဇုကာယ၊ ပလ္လင်္ကဖြင့်၊ ဌာန မပြောင်း၊ ထိုင်နေအောင်းလျက်သာလျှင်။ သဗ္ဗာရိဝိဇယံ၊ အလုံးစုံသော ကိလေသမာရ်၊ ပေါင်းဝေရန်ကို၊ ပယ်ထွန်တွန်းထုတ်၊ အောင်မြင်ခြင်း အလုပ်ကို။ အကာ၊ ပြုတော်မူလျက်။ သဗ္ဗညုတံ၊ ဧ ယျလုံးစုံ၊ ပေါင်းဥသို ကို၊ အကုန်အစင်၊ သိမြင်တော်မူသော သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့။ ပတ္တော၊ ရောက် တော်မူလေပြီ။ တံဗောဓိပါဒပံ၊ ထိုသဗ္ဗညုတညာဏ်တော်သို့ရောက်ရာ ဖြစ်သော မဟာဗောဓိပင်မင်းကို။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ ဝန္တေ-ဝန္တာမိ၊ ဂါရဝညွတ်ပျောင်း၊ လက်ဆယ်ချောင်းဖြင့်၊ စုပေါင်းညွတ်ခါ၊ ရှိခိုးပါ၏။

၂။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဗောဓိမဟိရဟေ၊ မြတ်သောမဟာဗောဓိပင် မင်းနှိုက်။ မယာ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ ပဏာမေန၊ ရှိခိုးခြင်းပဏာမဖြင့်။ ယံပုညံ၊

အကြင်ကောင်းမှုကံကို။ ဇနိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ တဿပုညဿ၊ ထိုရှိခိုး
ခြင်းတည်းဟူသောကောင်းမှုကံ၏။ အာနုဘာဝေန၊ တန်းခိုးအာနုဘော်
ကြောင့်။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဥပဒ္ဒဝါ၊ ကိုယ်၊ စိတ်နှစ်ဖြာ၊ မချမ်း
သာကြောင်း၊ ဘေးအပေါင်းတို့သည်။ နဿန္တ၊ မထိမရောက်၊ ပပျောက်
ကင်းဝေး၊ ပြေးလွှဲရှောင်ရှားစေကုန်သတည်း။ ။

ပဏာမပြီး၏။

ဗောဓိသဏ္ဌာန-အခဏ်း။

(၂) ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင်ပွင့်တော်မူရာ၊ မဟာဗောဓိ
ပင်တော်ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ထိုမဟာဗောဓိပင်တော်၏အဋ္ဌပ္ပတ္တိကား။ ပတ်လည်ဝန်းကျင်၊ မြေ
ပြင်ပြီးတင့်၊ မြင့်မောက်စွာတည်လျက်ရှိသဖြင့်။ ရှေးမင်းကောင်း မင်း
မြတ်တို့ အဆက်ဆက်လုပ်ကိုင်တည်ထားခဲ့သော အဋ္ဌမဟာရံတံထိုင်း
သုံးထပ်ရှိ၏။ ထိုသုံးထပ်တို့တွင်။ တထပ်နှင့်တထပ်အကြား။ ခုနစ်တောင်
တာ၊ ဆယ်တာစီခြားကွာ၏။ ။ မဟာဗောဓိပင်၏မြေတော်ရင်းဥပစာ
ဖြစ်သော။ အရှေ့ အနောက် တောင် မြောက်အရပ်လေးမျက်နှာတို့ရှိက်
ခင်းထားအပ်သော အာလိန်ငါးဆင့်၏ အောက်ခံအခြေ ဘိနပ်တော်
သည်။ အရှေ့ အနောက် အချင်းသံတောင် နှစ်ဆယ်စီ။ တောင် မြောက်
အချင်း သုံးဆွဲကိုးတောင်တမိဋ္ဌစီရှိ၏။ ၎င်းစောက်အမြင့်မှာ တဆွဲနှစ်
တောင်ရှိ၏။ ။ ထိုမှ အထက်သို့။ ပလ္လင်တော် အာလိန်ငါးဆင့်တက်
လျက်ရှိ၏။ ပဌမအာလိန်အမြင့်အစောက် နှစ်တောင့်လေးသစ်။ အဝန်း
လုံးပတ်လေးဆွဲငါးတောင်။ ဒုတိယအာလိန်အမြင့်အစောက် နှစ်တောင်။
အဝန်းလုံးပတ်သုံးဆွဲကိုးတောင်ရှိ၏။ တတိယအာလိန်အမြင့်အစောက်
နှစ်မိဋ္ဌ လေးသစ်။ အဝန်းလုံးပတ် သုံးဆွဲမြောက်တောင်ရှိ၏။ စတုတ္ထ
အာလိန်အမြင့်အစောက် နှစ်မိဋ္ဌ မြောက်သစ်။ အဝန်း လုံးပတ် သုံးဆွဲ
တတောင်ရှိ၏။ အာလိန်ငါးဆင့်စုစုပေါင်း၊ အမြင့်အစောက်၊ ငါးတောင့်
တမိဋ္ဌလေးသစ်။ အောက်အခြေခံ၊ ဘိနပ်တော်နှစ်တောင့်နှင့်ပေါင်းသော်၊
မြေက ပဉ္စမအာလိန်အဆုံးထိ၊ တဆွဲခုနစ်တောင့်တမိဋ္ဌ လေးသစ်ရှိ၏။

၎င်းပဉ္စမအာလိန်အထက်ဆုံးကစ၍၊ မဟာမောဝိပင်တော်။ မိုးပေါ်စွင့်
 စွင့်။ အမြင့်သံတောင် တရာ။ အဝန်းလုံးပတ်တော်သံတောင် ငါးဆယ်။
 ကြီးကျယ်ရော။ ငါးဖြာခက်မ။ တဝခက်ရှယ်။ ခက်သွယ်ခက်ထွ။ ခက်သေး
 စသား။ ငယ်စွဲခက်လန်း။ ငါးသန်း သုံးသိန်း သုံးသောင်း သုံးထောင် သုံးဆဲ့
 ခုနစ်ခက်ရှိ၏။ ဝေဆာမြူးကွန့်။ တွန့်ရရွန့်မိမ်းရွှေ။ ပေါ်ထွက်နေသော။
 ဖူးသစ်စအညွန့်တွေမှာ။ တရားနှစ်ဆဲ့ခုနစ်ကုဋေ။ တွက်ရေအတိ။ ပြည့်စုံ
 ခြင်းရှိလေ၏။ ရွှေစင်လှော်ဦးကဲ့သို့။ အဖူးအညွန့်တို့မှာ။ နိဗ္ဗာမောင်းရင့်။
 စွေးစွေးတင့်သော လယ်ခေါင်ရန်းပန်း။ ကသစ်ပန်း ပမာ။ သန္တာချပ်ပန်း
 ကဲ့သို့။ နိမြန်းသောအဆင်းရှိလေ၏။ မြသွင်မိမ်းလတ်။ ရွက်ချပ်ရွက်ရေ။
 ကုဋေတသန်းခြောက်ဆယ်။ ဂျဉ်သွယ်ကွန့်လွန့်။ ရွက်ညွန့်ရွက်ဖူး။ အထူး
 တွက်ရေ။ ကုဋေတဆဲ့ရှစ်။ သစ်သစ်ဝေမြိုင်။ ဆိုင်ဆိုင်ရွက်ကြီး။ တသီး
 ရွက်လတ်။ တရပ်ရွက်ငယ်။ သုံးသွယ် သုံးမျိုးရှိလေ၏။ အရောင်အဝါ
 အဆင်းသဏ္ဌာန်များမှာ။ မိမ်း၊ ဝါ၊ ပြို၊ ညို။ ရွှေလိုဝင်းကြည်။ ရောင်ငါးလီတို့
 ပြင်။ နီလ ပီတ ဩဒါတစသောခြောက်သွယ်သောရောင်ခြည်တော်တို့
 နှင့်တကွ။ နေ့ညဉ့်မပြတ်။ နိစ္စပတ်လျှင်။ တလျှပ်လျှပ်တဝင်းဝင်း။ ထွန်းလင်း
 တောက်ပလေ၏။ ထိုမဟာမောဝိရွက်တော်၏အကြောအညွှာ၊ ရွက်ရိုး
 မှာကား။ သန္တာခေါင်ရန်း။ ကသစ်ပန်းကဲ့သို့။ နိမြန်းသောအရောင်အဆင်း
 ရှိလေသည်။ ရွက်ကြီးရိုးကား။ လုံးပတ်သုံးထွာ။ အလျားသုံးတောင်ရှိ၏။
 ရွက်ကြီးရွက်ဘားကား။ အလျားအနံ ငါးတောင်စီ။ ရွက်ညွန့်ဖျားကား။
 တဆဲ့နှစ်သစ်စီရှိ၏။ ရွက်လတ်ရိုးညွှာမှာ။ လုံးပတ်နှစ်ထွာ။ အလျားနှစ်
 တောင်။ ရွက်လတ်ရွက်ဘားကား။ အလျားအနံ လေးတောင်စီ။ ရွက်ညွန့်
 ဖျားကား။ ဆဲ့တသစ်စီရှိ၏။ အရွက်ငယ်၏အရိုးမှာ။ အလျား တတောင်၊
 လုံးပတ် တထွာ။ ရွက်ငယ်ရွက်ဘားကား။ အလျားအနံ သုံးတောင်စီ။
 အညွန့်ဖျားကား။ ဆယ်သစ်စီရှိ၏။ ။ ဤမဟာမောဝိပင်ကို၊ လေကြမ်း
 လေပြင်းမုန်တိုင်း လေပွေတို့ တိုက်ခိုက် ဌေခတ်ခြင်းငှါ မဝံ့လေသော
 ကြောင့်။ အဝေးသို့သာ လွှဲဖယ်ရှောင်တိမ်းကာ တိုက်ခတ်သွားကြလေ
 ကုန်၏။ ဤမဟာမောဝိပင်၏ခြေရင်းတော်ကို နဂါးစောင့်၏။ အထက်
 ဖျားကို ဗြဟ္မာစောင့်၏။ အခက်အလက်တို့ကို ဗိဿနိုးနတ်စောင့်၏။ ပင်
 စည်လုံးပတ်ကို ဘူမိနတ်စောင့်၏။ ရွက်ကြီး၊ ရွက်လတ်၊ ရွက်ငယ်တို့
 ကို ရသေ့တထောင်စောင့်၏။ ။ ရွက်ငယ်၊ ရွက်ခြောက်၊ ရွက်ယော်

တို့ကြွေကျသည်ရှိသော်။ ဝေးလှစွာသော စကြဝဠာတပါးသို့ များစွာသော နတ်အပေါင်းတို့သည်။ ယူဆောင်သွားလာကြလေကုန်၏။ ထို့ကြောင့်သူဟောင်းတို့လည်း။

ရွှင်လန်းသဒ္ဓါ။ ရှုဘွယ်သာလျှင်။ မဟာဗောဓိ။ ပင်သီရိကို။ ဝေးဘိတုံလျက်။ ဆဲရှစ်ရက်က။ လက်လက်တင်တင်။ တိမ်ညွန့်သွင်သို့။ မြင်၏အတိုင်း။ ဝေမှိုင်းမှိုင်းနှင့်။ မနှိုင်းတူဘိ။ လေပြင်းထိသော်။ ဗောဓိရွက်သံ။ မြည်စဟန်ကား။ မညံ့သို့ပင်။ တသွင်သွင်တည့်။ ပဉ္စင်တူရိယာ။ ထက်အာကာက။ ပမာထင်ရည်။ နတ်တို့ပြည်ဝယ်။ နတ်စည်စောင်းငြင်း။ သာယာခြင်းသို့။ သွင်းလာခဏ။ နတ်ဒေဝတို့။ တကွပင်ဖျား။ တန်းခိုးအားဖြင့်။ ဆွဲထားမိတာန်။ တညံ့ညံ့လျှင်။ ဝေးလံခရီး။ တနေ့မှီးက။ မဆီးနားတွင်။ အတိုင်းထင်၏။ ဖြင်မျှမရှား။ ကျေးဌာန်များလည်း။ ပျံ့နားမဝံ့။ လွန်ကြောက်စွံ၏။ အစွန့်ရှည်ထွေ။ ဝေးရပ်မြေက။ ခွါလေသည်သာ။ တရံခါမျှ။ မလာပျံ့နား။ အံ့ထူးများ၏။ ရွက်ကားမြရောင်။ ညိုရောင်တခါ။ ဝါရောင်တထွေ။ ရွှေရောင်အတူ။ မြူရောင်လည်းပါ။ ငါးထွေဖြာ၏။ နီလာ-ပီတ။ လောဟိတဟု။ ထွန်းပ ပြောင်ပြောင်။ ခြောက်သွယ်ရောင်လည်း။ တန်ဆောင်မယွန်း။ နေ့တိုင်းထွန်း၏။ ထက်ဝန်းညီးညီး။ ရွက်ကြိုးတထပ်။ ရွက်လတ်တခါ။ အငယ်သာလျှင်။ ရွက်မှာသုံးပါး။ သုံးထွေပြား၏။ ခေါက်ကားငွေရောင်။ ဖူးခေါင်သန္တာ။ သီးမှာပတ္တမြား။ ထွန်းသောလားသို့။ မှန်ငြားထွေမာ။ ရွက်ကြောညှာတံ။ သန္တာဟန်တည့်။ အမှန်မညှိုး။ ရွက်ကြိုးရိုးကား။ ပြည့်ဖြိုးတုံလတ်။ လုံးပတ်သုံးထွာ။ လျားမှာသုံးတောင်။ အံ့ဘွယ်ဆောင်လျက်။ ရွှေညောင်ရုက္ခ။ ပင်ရွက်မကား။ အလျားနှင့် ပြက်။ ချင့်တွက်အညီ။ ငါးတောင်စီတည့်။ ညီပေတုံသား။ ရွက်ညွန့်ဖျားကား။ မှန်ငြားတုံလတ်။ ဆဲရှစ်သစ်လျှင်။ ရှိသည်ပင်တည့်။ ထို့ပြင် တထပ်။ ရွက်လတ် ရိုးညှာ။ လုံးပတ်မှာကား။ နှစ်ထွာမှန်ငြား။ အလျားနှစ်တောင်။ ထို့နောင်တချက်။ ရွက်၏နံ့လျား။ မှန်ငြားတုံကျင်။ လေးတောင်ပင်တည့်။ ပေါ်ချင်တုံငြား။ ရွက်ညွန့်ဖျားကား။ မှတ်သားတုံလတ်။ ဆဲတသစ်တည့်။ ဖြစ်သည်တသွယ်။ ရွက်ငယ်ရိုးညှာ။ လျားမှာတတောင်။ နီရောင်သန္တာ။ လုံးတထွာတည့်။ ရွက်မှာတခြား။ အလျားနှင့်ပြက်။ သုံးတောင်ဆက်တည့်။ ထွက်တုံပေါ်ငြား။ ရွက်ညွန့်ဖျားကား။ မှတ်သားတုံဘိ။ ဆယ်သစ်ရှိ၏။ ကြိုးဘိမြင့်ခေါင်။ အတောင်တရာ။ ငါးဆယ်သာတည့်။ ငါးဖြာခက်မ။ ဝန်းဝန်းပလျက်။

ရွမ်းလတူစွာ။တောင်တရာတည့်။ ပင်မှာလုံးပတ်။သုံးလှူနတ်၏။ ပညတ်
လည်းခေါ်။ ရွှေလက်တော်နှင့်။ တော်လျော်သင့်အောင်။ ဆွဲရှစ်တောင်
တည့်။ အမှန်ရှိ၏။ ဗောဓိရုက္ခ။ တောင်ခက်မကား။ သောကဓမ္မာ။ မင်း
မြတ်စွာ၏။ ဗိတာတွင်ပြီး။ သမီးတော်လှ။ သဃိမိတ္တာ။ မိမြတ်စွာလျှင်။ ချိုး
ကာဆောင်ကြည်။ သိန်းခိုပြည်တွင်။ စိုက်သည်ရှင်ဘိ။ ယခုရှိ၏။ များဘိ
တုံရှောင်း။ ခက်ငယ်ပေါင်းကား။ ဆင့်လောင်းတွက်ဆန်း။ ငါးသန်း သုံး
သောင်း။ သုံးထောင် သုံးဆယ်။ စွန်းဝယ်ပေါ်ထွက်။ ခုနစ်ခက်တိ။ ဤမျှရှိ
၏။ ထိုပြီးတကြောင်း။ ရွက်အပေါင်းကား။ ဆင့်လောင်းရေတွက်။ သိ
ကြောင်းတွက်ရေ။ ကုဋေတသန်း။ ခြောက်ဆယ်စွန်းဘိ။ လေးချပ်ရှိ၏။
လှဘိတထူး။ ရွက်ညွန့်ဖူးကား။ ကြည်နူးစသွယ်။ တဆယ်ရှစ်ကုဋေ။ စွန်း
ထွေမှန်ဘိ။ အံ့ရာရှိ၏။ ။ စသည်ဖြင့် ရှေးသူဟောင်းတို့ စပ်ဆိုတော်မူ
သည်ကို။ နောင်လာသူတို့ မှတ်သိလွယ်စေခြင်းငှါ။ ထည့်သွင်း ဖော်ပြ
လိုက်ပါသည်။ ။

ဤသည်လျှင်၊ မဟာဗောဓိပင်၏ အစောက်၊ အမြင့်၊
ခက်၊ မ၊ ခက်လတ်၊ ခက်ငယ်၊ ရွက်ဖူး၊ ရိုးညှာ၊ အဆင်း၊ သဏ္ဌာန်-
စသည်တို့ကိုဆိုရာအကြောင်းပြီး၏။

(မှာထားချက်)။

ဤဗောဓိပင်တော်နှင့် စပ်လျဉ်းသော။ ထိုထိုလင်္ကာ၊ စကား
ပြေ၊ ကျမ်းဂန်၊ ပါဠိအရပ်ရပ်တို့တွင်။ တကျမ်းနှင့်တကျမ်းအဆို
မတူကွဲလွဲခြင်းရှိကြရာ။ တညီတညွတ်တည်း၊ မှန်ကန်စွာဖြစ်နိုင်
ဘို့ရန်အကြောင်းကို၊ ရှာကြံတော်မူကြကုန်သော အမျိုးသားတို့၊
စဉ်းစားဆင်ခြင်ရန် အကြောင်းမှာ။ ဘုရားသခင်၏ လက်သစ်
အတောင်တော်။ မဇ္ဈိမပုရိသတို့၏ လက်သစ်အတောင်။ ပကတိ
ပုရိသတို့၏ လက်သစ် အတောင် တို့နှင့်၊ သင့်လျော် ညီညွတ်
အောင် အရာဌာနတို့အလျောက်။ တိုင်းထွာကြပါလျှင်။ သမုဒြာ
ရေနှင့်။ ဂင်္ဂါရေတို့သည်။ တညီတညွတ်တည်း ဖြစ်သကဲ့သို့။
ဤ မဟာဗောဓိပင်တော်၏၊ ပင်စည်၊ လုံးပတ်၊ အနိမ့်၊ အမြင့်
စသည်ကိုဆိုသော စကားရပ်တို့သည်။ တကျမ်းနှင့် တကျမ်း၊

ကွဲးပြားခြင်းမရှိလေအောင်၊ ဂြိုဟ်တိုင်းထွာ မှတ်သားတော်
မူကြပါကုန်။ ။

ဗောဓိသဏ္ဌာန-အခဏ်းပြီး၏။

ဗောဓိဌာန-အခဏ်း။

(၃) မြတ်စွာဘုရားသခင်၏အပ္ပရာဇိတပလ္လင်တော်မြတ်
အနိမ့်အမြင့်အခြင်းအရာတို့ကိုပြခြင်း
အကြောင်း။

သောတ္ထိယမည်သော မြက်ရိတ်သွားသည်။ လှူဒါန်းအပ်သော ရှစ်
ဆုပ်သောမြက်ကိုခံတော်မူ၍။ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်မျက်နှာအဘို့
နှိုက်ရပ်တော်မူလျက်။ ထိုရှစ်ဆုပ်သောမြက်တို့ကို အဖျားနှိုက် လက်
တော်ဖြင့်ကိုင်တော်မူ၍။ လှုပ်ကြိုးသောခဏနှိုက်။ ကမ္ဘာအသင်္ချေတို့က၊
ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော ပါရမီတော်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့်။
အလုံးစုံသောရတနာတို့ဖြင့် တင့်တယ်ဆန်းကြယ်လှစွာသော။ အပ္ပရာ
ဇိတပလ္လင်တော်သည်။ မဟာပထဝီမြေကြီးမှ။ အလိုလိုသာပေါက်ရောက်
ပေါ်ထွက်လာလေ၏။ ထိုပလ္လင်တော်၏အစောက်အမြင့်ကား။ တဆဲ့လေး
တောင်။ အနံအပြန့်လည်း တဆဲ့လေးတောင်။ အစောက်အပြန့်ညီမျှစွာ
ရှိ၏။ ။ (ဤအရာနှိုက်ဆရာကြီးများဝါဒမတူကွဲးလွဲးရှိသည်ကိုပြပေအံ့)။

ပလ္လင်တော်မြတ်သည်။ အစောက်အမြင့်ရှိ၏ဟု ယူမှတ်တော်မူကြ
သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်မွန်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်အပေါင်းတို့၏ ဝါဒရင်းကား။ စစ်
ကိုင်းမြို့“တိလောကဂုရု”ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်။ ဆည်တော်ကန်၊
အရှင်“တေဇောဒီပ”အယူတော်အားဖြင့်။ ဥဗ္ဗေဓ=သဒ္ဓါသည်အစောက်
အမြင့်ကိုဟောသည်ဖြစ်၍။ ပလ္လင်တော်သည်။ အလျားအပြန့်တဆဲ့လေး
တောင်။ အစောက်အမြင့် တဆဲ့လေးတောင်စီအမျှရှိ၏ဟု ယူတော်မူ၏။
ထိုဆရာတော်ဘုရားကြီး၏စကားအယူတော်ကို၊ ကြိုက်နှစ်သက်သော
ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း။ ပလ္လင်တော် အစောက်အမြင့်ရှိ၏ဟု မှတ်ယူ
တော်မူကြကုန်၏။ ။ မဏိဒီပဒီကာကျမ်းကို ပြုစုစီရင်ရေးသားတော်
မူသော စစ်ကိုင်းမြို့အရှင်“အရိယာဝံသ”ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏အယူ

တော်မှာ။ ဥဗ္ဗေဓ=သဒ္ဓါသည် အပြင်ကိုဟောသည်။ အစောက်အမြင့် ကိုမဟောဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပလ္လင်တော်သည်။ အလျားအနံ တဆွဲ လေးတောင်ရှိ၏။ အောက်အခြေမရှိသောကြောင့် မဟာပထဝီမြေကြီး မှမလွတ်။ အမြင့်လည်းမရှိဟုယူတော်မူ၏။ ထိုစကားကိုကြိုက်နှစ်သက် သောပညာရှင်ဖြစ်တော်မူကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း၊ သူတော်ကောင်း တို့လည်း။ ပလ္လင်တော်အမြင့်အစောက်မရှိဟူ၍၊ ပြောဆိုယူမှတ်တော် မူကြကုန်၏။ ။ ထိုဆရာတော်ဘုရားကြီး နှစ်ပါးတို့သည်။ ဂန္ထိန္ဒရ ဗဟုသုတအလွန်ရှိတော်မူကြကုန်၏။ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်ကို အခေါင် အဖျားတိုင်တတ်မြော်ပေါက်ရောက်ကျွမ်းကျင်တော်မူကြသောပုဂ္ဂိုလ် မွန်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ချည်းပေတည်း။ ။

ထိုသို့ ဋီကာဆရာ ၂ ပါးတို့သည်။ အစောက်အမြင့် ရှိ၏ မရှိ၏ဟု ယူတော်မူကြသည့် စကားနှစ်ရပ်တို့တွင်။ မဏိဒီပ ဆရာတော်ဘုရား အယူတော်မှာကား။ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပလ္လင်တော်၊ ငါးဆွဲသုံး တောင်ဆိုသောစကားသည်။ အမြင့်ဖြစ်အံ့။ အတောင်ငါးဆယ်ရှိသော ဗောဓိပင်စည်ကိုမှီ၍။ ခက်မကြားသို့ဝင်လျက်တည်ရာ၏။ အတောင် ရှစ်ဆယ်မြင့်သော ဘုရားကိုယ်တော်သည်။ ခက်မကို နောက်ထား၍၊ စံနေရသည်ဖြစ်ရာ၏ဟုကြံသည်။ ။ တိလောကဂုရုဆရာတော်ဘုရား ကြီး အယူတော်မှာကား။ မုန်ညင်းခွံတွင်းနှိုက်သော်လည်း။ ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးနှင့်တကွရပ်၍၊ တည်နေနိုင်တော်မူသည်ဖြစ်ရကား။ ဗုဒ္ဓဝိသယ- အစိန္တေယျအရာဖြစ်သည်။ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားပလ္လင်တော်၊ ဗောဓိ အရပ်တော်တို့၏ အတိုင်းအရှည်တို့ကိုလည်း မကြံအပ်သောအရာပင် ဖြစ်သည်ဟုယူသည်။ ဤသို့ဆရာတော်နှစ်ပါးတို့၏ဝါဒတော်တို့လည်း အထောအထားနှင့်ချည်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ မိမိတို့ကြိုက်နှစ်သက်ရာကို မှတ်ယူတော်မူကြလေကုန်။ ။ ဆင်ခြင်စဉ်းစားသည်ရှိသော်ကား။ သုနာ ပရန္တ"တမ္မဒီပစသော မြန်မာတို့နိုင်ငံနှိုက်၊ အရှင်“အဂ္ဂပဏ္ဍိတ”။ အရှင် “အရိယာဝံသ”။ အရှင်“တိပိဋကလင်္ကာရ”။ အရှင်“ဝရာဘိသံဃာရာ မ”ဟူသော ကျမ်းဂန်တတ်ဆရာတော်ကြီး လေးဦးတို့တွင်။ ၎င်းအရှင် အရိယာဝံသဆရာတော်သည်တပါးအဝင်အပါဖြစ်၏။ ။ ၎င်းမှတစ်ပါး၊ ထောက်ဆဆင်ခြင်ရန်အကြောင်းမှာလည်း။ မြတ်စွာဘုရားသခင်အနိမိ သဌာနနှိုက်နေတော်မူ၍။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မဟာဗောဓိပင်နှင့်ရွှေပလ္လင်

ကိုရှုကြည့်၍ နေတော်မူသောအရာဝယ်။ ပလ္လင်တော်အမြင့်မရှိခဲ့သော်။
 မြေနှိုက်ခင်းထားအပ်သောနေရာမျှကိုသာရှုကြည့်ရမည့်လက္ခဏာရှိချေ
 သည်။ အချို့သော ဆရာတော်တို့လည်း။ ပလ္လင်သဒ္ဓါသည် နေရာကို
 လည်းဟောနိုင်၏။ အစောက်ရှိသောပလ္လင်ကိုလည်းဟောနိုင်၏။ ဤအရာ
 တွင်ပလ္လင်သဒ္ဓါသည် နေရာဟောဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းဆိုကြ၏။ ထို
 စကားအရ ပလ္လင်=သဒ္ဓါသည် နေရာဟောမျှသာဖြစ်ခဲ့သည်ရှိသော်။
 ဗောဓိပလ္လင်-စသည်ဖြင့်သာ ကျင်းဂန်တို့နှိုက်ဆိုခဲ့ချေသည်။ ဗောဓိ
 အာသန-စသည်ဖြင့် မဆိုစဘူးပါ။ တပါးသောအရပ်နှိုက်နေတော်မူ
 သောအခါကာလတို့နှိုက်ကား။ အာသနံ ပညာပေတွာ-စသည်ဖြင့်၎င်း။
 ပညတ္တာသန နိသီဒိ-စသည်ဖြင့်၎င်းလာသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် တပါး
 သောအရာတို့နှိုက်နေရာဟော၊ အာသန-သဒ္ဓါဖြင့်လျာသည်။ မဟာဗေဒိ
 ပင်သို့ရေခံသောကာလနှိုက်။ အာသန-သဒ္ဓါဖြင့်မလာ။ ပလ္လင်-သဒ္ဓါဖြင့်
 သာလာခဲ့သည်။ ။ လာဟန်ကား။ ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာနှိုက်။ ။
 ပလ္လင်ဉ္စ၊ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ-ဟူ၍၎င်း။ ။ ပလ္လင်ဿစ ဌိတ ဌာနဿစ အန္တ
 ရာ-ဟူ၍၎င်း။ ။ ပခါနစရိယံ ဗောဓိပလ္လင်-ဟူ၍၎င်း။ ။ အပ္ပရာဇိ
 တပလ္လင် မာရဝိဇယံ-ဟူ၍၎င်း။ ဤသို့စသည်ဖြင့်သာဆိုသည်။ ထိုသို့
 ကျမ်းဂန်ဆိုသောကြောင့်။ နေရာသက်သက် မြေနှိုက် ခင်းထားလျက်
 တည်နေသော၊ လက်တသစ်မျှအမြင့်မရှိသော အာသနမျှသာဟု မယူ
 သင့်။ ဤအရာနှိုက်၊ ပလ္လင်-သဒ္ဓါအထူးရှိသောကြောင့်။ အရပ်အားဖြင့်
 အမြင့်အထူးရှိသော ပလ္လင်တော်တည်းဟု ယူသင့်သည်။ ။ မြက်ကို
 ခင်းရုံမျှဖြစ်သောနေရာသာဟူ၍ ယူသည်ရှိသော်။ အကြောင်းဖြစ်သော
 ပါရမီတော်ကိုအထူးဆိုဘွယ်မရှိဖြစ်၍။ အကျိုးထူးမရှိလွန်းဖြစ်သည်။
 ထို့ကြောင့်၊ ထူးဆန်းထူးပစ္ဆိမသြာဘွယ်အမြင့်အရပ်ရှိသော၊ ပလ္လင်ဝိသေ
 သဖြစ်၍သာ၊ လေးသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး။ အားထုတ်
 ဆည်းပူးရသောပါရမီတော်၏အကျိုးတော်ကြောင့်ဖြစ်ကြောင်းကို။ ။
 ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာနှိုက်။ ။ စတ္တာရိအသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတ
 သဟဿာနိ ဥပစိတာနံ ပါရမီနံ ဗလ္လာဓိဂမဋ္ဌာနံ ပလ္လင်ဉ္စ၊ ဟုဆိုလေ
 သည်။ ။ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ၊ အရုဏဝတိ သုတ်တွင်
 လည်း။ သိဝိမြတ်စွာဘုရားသခင်၏ပလ္လင်တော်သည်။ ရှစ်ဆဲ့လေးတောင်
 ရှိသောမြက်အခင်းကိုခင်း၍။ ရှစ်ဆဲ့လေးတောင်အမြင့်ပမာဏရှိသော

ပဏ္ဍင်တော် ပေါက်ရောက်ကြောင်း။ ထိုပဏ္ဍင်တော်နှိုက် သိခိုမြတ်စွာ ဘုရားစံနေတော်မူကြောင်းကိုလာ၏။ ။ ငါတို့ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား သခင်၏ပဏ္ဍင်တော်သည်လည်းတဆဲ့လေးတောင်အမြင့်ပေါက်ရောက် ပေါ်ထွန်းလာသည်ဟု၊ အပြီးမှတ်ယူအပ်တော့သည်သာတည်း။ ။

အကြောင်းတပါးသော်ကား။ ဧှေးဧှေးသောအခါကပင်လျှင်။ မဟာ စေတီဌပနာရာကာလတို့နှိုက်။ ဗောဓိပင်တွင် ပဏ္ဍင်တော်၏ အထက် နှိုက် ဘုရားသခင် စံနေတော်မူဟန်များကို သွင်းထားထုလုပ်ဟန်များ နှိုက်။ အမြင့်အစောက်ရှိသော ပဏ္ဍင်တော်နှင့်တကွ သွင်းထားကြောင်း ကိုလည်း ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့နှိုက်ဆိုသည်။ ။ သွင်းထားပုံ၊ သွင်းထား ဟန်ကား။ ဌပနာတိုက်၏အလယ်နှိုက်။ ငွေဖြင့်ပြီးသောတဆဲ့ရှစ်တောင် မျှသောပင်စည်။ ငွေဖြင့်ပြီးသော တဆဲ့ရှစ်တောင်မျှသော ခက်မငါးဖြာ ရှိသော၊ အချင်းချင်း ရှက်တင်အပ်သဖြင့်။ ငွေဖြင့်ပြီးသော ခက်သေး ခက်ငယ်တို့နှင့်ပြည့်စုံစွာ။ ကမ္မလာစိမ်းကိုဖြန့်သောအရောင်။ မြယပ်ဝန်း ကိုခတ်ဘိသောအသွင်။ ဥဒေါင်းမြီးစည်းကိုဖြန့်ဘိသောသဏ္ဌာန်။ မြဖြင့် ပြီးသောရွက်ရင်း၊ ရွက်ညှာတို့ဖြင့် တင့်တယ်စွာရှိ၍။ ရွှေဖြင့်ပြီးသော ခက်ငယ်၊ ရွက်ငယ်။ သန္တာဖြင့်ပြီးသော ရွက်ဖူး၊ ရွက်ညွန့်။ ရွှေဖြင့်ပြီး သော သီးနှံ၊ သီးရင့်။ သန္တာဖြင့်ပြီးသော မြစ်မ၊ မြစ်သေးတို့ဖြင့်ခိုင်ခံ့စွာ တည်သော။ ပင်စည်နှိုက် ခြူးပန်းခြူးနွယ်၊ ဆန်းကြယ်စွာသောအရေး အသားတို့ဖြင့်၊ မဟာဗောဓိပင်ကိုစီရင်ပြီးသော်။ ပုလဲးဖြင့်ပြီးသော၊ ချ။ ပုလဲးသန္တာတို့ဖြင့်ပြီးသောကွန်ရက်ဖြင့်ဆွဲအပ်သော။ ရွှေ ငွေ ပတ္တမြား ပုလဲး သန္တာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်လှစွာပြုလုပ်အပ်သော။ ရတနာချနစ်ပါး တို့ဖြင့် ပြီးသော။ ပန်းပုပွားတို့ဖြင့် တင့်တယ်သော။ ရွှေလ ရွှေနေ ရွှေ ကြယ်။ ငွေလ ငွေနေ ငွေကြယ်။ ရတနာချနစ်ပါးတို့ဖြင့်ပြီးသော လ နေ ကြယ်တို့ဖြင့်၊ အဘွယ်အရာ၊ တင့်တယ်စွာ လေးထောင့်နှိုက် ဆွဲအပ် သော၊ အသပြာတသိန်းထိုက်သော ပုလဲးသွယ်ရှိသော၊ ပတ်လည်ဆွဲ အပ်သော ရတနာတို့ဖြင့် ပြီးသော၊ ကြာသွတ်အိုးငယ်ရှိသော ဗိတာန် ကြက်ပြီးလျှင်။ ဗောဓိပင်၏ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ရတနာချနစ်ပါးတို့ဖြင့်ပြီး သောပွတ်လုံးပွတ်တိုင်တို့ကို စိုက်ရံကာပြီးလျှင်။ ပွတ်တိုင်တို့၏အကြား အကြားနှိုက်။ သျှိသျှားသီးလုံးခန့်ပမာဏရှိသော ရတနာတို့ကိုကြီး၍။

နံသာရည်ဖြင့်ပြည့်သောရွှေအိုးနှိုက် သန္တာပန်း။သန္တာအိုးနှိုက် ရွှေပန်း။
 ပတ္တမြားအိုးနှိုက် ငွေပန်း။ငွေအိုးနှိုက် ပတ္တမြားပန်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်
 တင့်တယ်စွာစီရင်အပ်သောကြာသွတ်အိုးတို့ကိုထား၍။မဟာဗောဓိမှ
 အရှေ့မျက်နှာနှိုက်။ ရတနာချနစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော။ တကုဇေ အဘိုး
 ထိုက်သောပလ္လင်ထက်ဝယ်။ တခဲးနက်သော ရွှေစိုင်တုံးကို ထုလုပ်အပ်
 သော ဘုရားသခင်၏ဆင်းတုတော်နှိုက်။ လက်သည်းတော် ခြေသည်း
 တော်နှစ်ဘက်တို့နှိုက်၎င်း။ မျက်စိတော်ဝယ် ပြုသင့်သောအရာတို့နှိုက်
 ၎င်း။ ဗလ်စစ်ကိုပြုလုပ်ခြင်း။ လက်ဘဝါးတော်၊ ခြေဘဝါးတော်၊ နှုတ်ခမ်း
 တော်၊ မျက်စိတော်တို့နှိုက်။ နီသင့်သောအရာတို့ကိုသန္တာစစ်ဖြင့်ပြုလုပ်
 ခြင်း။ ဆံမုတ်ဆိတ်တော်၊ မျက်မှောင်တော်၊ မျက်မိတ်တော်တို့နှိုက်။ ညှိသင့်
 သောအရာတို့ကို ဣန္ဒနီလာတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း။ သွားတော် လေးဆယ်
 တို့ကို ဝဇီရမိန်တို့ဖြင့်ပြုလုပ်ခြင်း။ ဥဏ္ဏလုံတော်၊ ရေပွက်တော်တို့ကို
 ငွေစစ်ငွေကောင်းတို့ဖြင့်ပြီးစေလျက်။ အတိုင်းအရှည်နှင့်တကွပြုလုပ်၍၊
 သွင်းနှံ ကိုးကွယ်သည်ဟုဆိုသည်။ ။ဤနှိုက် ဗောဓိပလ္လင်တော်သည်
 မြေမှမတက်သည်ဖြစ်အံ့။ မြေနှိုက်သာလျှင်ထား၍ ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာ
 သည်။ ရတနာဖြင့်ပြီးသောပလ္လင်တော်ကို ပြုလုပ်ဘွယ်ရာမရှိပြီ။ ပလ္လင်
 ထုလုပ်၍ ကိုးကွယ်သည်ကို ထောက်ဆသော်။ ရှေးရှေးသောဘုရား
 ရှင်တော်တို့ပလ္လင်တော်သည် အမြင့်ရှိ၏ဟု ယူမှတ်ရာ၏။ ပလ္လင်တော်
 အမြင့်မရှိဟူသောစကားသည်။ နောက်မှဖြစ်ပေါ်သောစကားဟု၊ ဆရာ
 တော်ဘုရားကြီးတို့ပြောဆိုမိန့်တော်မူကြကုန်၏။ ။ဆုတောင်းခံလား
 တွင်။ ။ဗောဓိညောင်ရွှေ။ ဗုဒ္ဓဟေအောက်။ ဆန်းကြယ်ပေါက်သား။
 ရောင်တောက်ပလ္လင်။ သမိုက်ပြင်ထက်။ ဟူ၍၎င်း။ ။ပုံတောင်နိုင်မော်
 ကွန်းတွင်။ ။ထွတ်တို့ရှင်တော်။ အာနုဘော်ကြောင့်။ ထွန်းပေါ်ကမ္ဘာ။
 ပေါ်ဦးခါက။ ကျွန်းချာသမုတိ။ တုမရှိသည်။ ဗောဓိရှေတွင်။ မြေအပြင်
 နှိုက်။ ပလ္လင်ရတနာ။ ပေါက်ထွဉ်းရာကို။ မိစ္ဆာလုယက်။ မာရ်စစ်ထွက်သို့။
 ဟူ၍၎င်း။ ။ပါရမီခံလားနှိုက်။ ။ပလ္လင်နိမ့်မြင့်။ အကျင့် တိုရှည်။ ဆို
 စသည်တို့။ တရည်တည်းပင်။ ဟူ၍၎င်း။ ။ဓမ္မရာသီနှိုက်လည်း။ ။
 ရှေ့မြောက်ယွန်းပါး။ လေးတောင်ခြားဝယ်။ တည်ကြားရပ်မြီး။ မြက်ဆုပ်
 ကြီးက။ အံ့အဲးဘွယ်သာ။ ဆန်းကြယ်စွာသား။ ထက်ဝါမြင့်ခေါင်။ ဆွဲလေး
 တောင်လျှင်။ ပြောင်ပြောင်ထွန်းတောက်။ ပလ္လင်ပေါက်၍။ ဝမ်းမြောက်

ထိုထက်။ စံပယ်လျက်လျှင်။ ဟူ၍၎င်း။ ။ ဗုဒ္ဓုပ္ပတ္တိတွင်။ ။ ပလ္လင်ရွှေ
ပြောက်။ ရှိုးညွန့်ညွှောက်နှင့်။ လျှားလျှောက်မြင့်ခေါင်။ ဆွဲလေးတောင်ထိ။
ပြောင်ပြောင်ထွန်းတောက်။ ဘုန်းကြောင့်ပေါက်က။ ဟူ၍၎င်း။ ။ တေ
မိပျိုတွင်။ ။ ငါရှင်ကျော်ကား။ ရွှေလှော်ရောင်တောက်။ ဗောဓိအောက်
နှိုက်။ စောက် ဆွဲလေးတောင်။ လျှံပြောင်ထိန်ထိန်။ ဝဇီရိန်ပလ္လင်။ ဗွေထိပ်
ပြင်ထက်။ ဟူ၍၎င်းစပ်ဆိုတော်မူကြသည်ကိုထောက်သဖြင့်။ ပေါက်
သည်ဆိုသောစကားအရ။ အထက်အမြင့်တက်သည်ကိုသာ ယူသင့်
သည်။ ။ ပလ္လင်ကော စသောပါဌ်တို့နှိုက်လည်း။ ပလ္လင်ဟူ၍ဆိုက မြင့်
သောအရပ်ရှိသည်ကိုသာယူရမည်။ မြင့်သောအရပ်ရှိသော ပလ္လင်ဖြစ်
မှလည်း။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် တင့်တယ်လျောက်ပတ်ရာသည်။ ချီးမြှောက်
ရာသို့လည်း ရောက်သည်။ ကမ္ဘာ အသင်္ချေချေက ဆည်းပူးတော်မူခဲ့
သောပါရမီတော်တို့၏အကျိုးလည်း ထင်ရှားသည်။ ပလ္လင်တော်မြေမှ
မထွက်မပေါက် မမြင့်ဟု ဆိုသောသူတို့သည်။ ဘုန်းတော်၊ ဂုဏ်တော်
တို့ကို နှိမ့်ချရာချေဖျက်ရာရောက်ချေသည်။ ။ ဇာတ်နိပါတ်ကျမ်းဂန်
တို့နှိုက်။ ရှေးရှေးသောမင်းတို့ပလ္လင်နှိုက်နေသည်ဟုလာရာနှိုက်လည်း။
မြင့်သောပလ္လင်ကိုသာလာသည်။ သင်္ဂါယနာတင်ရာဝယ် ပလ္လင်ထက်
နေကြောင်းကို ဆိုရာနှိုက်လည်း။ မြင့်သောပလ္လင်နှိုက်သာ ဖြစ်သည်။
မင်းတို့အဆက်ဆက် ရာဇပလ္လင် လုပ်ရိုးထုရိုး၊ ကိုးပါးသော ပလ္လင်တို့
နှိုက်လည်း။ သီဟာသန၊ ဂဇာသန၊ အဿာသန၊ မိဂါသန၊ မယူရာသန၊
ဘမရာသန၊ ဟံသာသန၊ ပဒုမာသန၊ သင်္ခါသန-ဟူသော၊ ကိုးပါးသော
ပလ္လင်။ စူဠရာဇပလ္လင်၊ မဏ္ဍိမရာဇပလ္လင်၊ မဟာရာဇပလ္လင် လုပ်နည်းလုပ်
ရမ်းများမှာလည်း။ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ပလ္လင်တော်ကိုပုံပြု၍၊ အရပ်
အစောက်အမြင့်နှင့်သာလုပ်ရိုးထုရိုးရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗောဓိပလ္လင်
တော်ကိုလည်း။ အရပ်အမြင့်ရှိ၏ဟူ၍သာ မှတ်သင့် မှတ်ထိုက်လှပေ
တော့သည်။ ။

မြတ်စွာဘုရားသခင်၏အပ္ပရာဇိတပလ္လင်တော်မြတ်အနိမ့်အမြင့်
အခြင်းအရာတို့ကိုပြခြင်းပြီး၏။

(၄) ခုနစ်ရပ်သော၊ သတ္တဌာနတို့၏ အဝေးအကွာကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်တော်မူရာ၊ မဟာဗောဓိပင်၏ ထက်
ဝန်းကျင်ပတ်လည်ခြံရံ၍ တည်သော။ ပလ္လင်္ကသတ္တာဟ။ အနိမိသသတ္တာ
ဟ။ စင်္ကမသတ္တာဟ။ ရတနာဃာရသတ္တာဟ။ အဇပါလသတ္တာဟ။ မုစလိန္ဒ
သတ္တာဟ။ ရာဇာယတနသတ္တာဟ-တည်းဟူသော၊ ခုနစ်ဌာနသော အ
ရပ်တို့သည်။ မဟာဗောဓိပင်၏ အနီးဝယ်ခြံရံကာတည်ရှိကြကုန်၏။

ထိုခုနစ်ဌာနတို့တွင်။ ။ တေန ဗောဓိရုက္ခေန ပလ္လင်္ကဿ အန္တရံ
ပန ဧကဗျာမောအတ္ထိ။ ဟူသောဗောဓိဝိဘာဝနီကျမ်းနှင့်အညီ။ ထိုဗောဓိ
ပင်တော်နှင့်။ ရတနာပလ္လင်တော်၏အကြားသည်။ တလံမျှသာခြားကွာ
လေ၏။ ။

ပလ္လင်္က မာဘုဇိတွာ ဗောဓိရုက္ခမူလေ ပုရတ္တာဘိမုခေါ နိသိဒ္ဓိ။ ဟူ
သောဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ။ ပလ္လင်တော်သည်။ မဟာဗောဓိ
ပင်တော်၏အရှေ့မျက်နှာအဘို့နှိုက်တည်လေ၏။ ။

ပလ္လင်္ကေန အနိမိသဿ အန္တရေ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ ရတနစင်္က
မံ ဒွိဗျာမန္တရံ အဟောသိ။ ဟူသောဗောဓိဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ရတနာ
စင်္ကြံတော်သည်။ ပလ္လင်တော်နှင့် အနိမိသစေတီတော်နှစ်ရပ်တို့၏ အ
ကြား၊ မြောက်အရပ်အဘို့နှစ်လံကွာမျှသောအရပ်နှိုက်တည်လေ၏။

မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကတော ဤသကံ ပါစိနနိသိတေ ဥတ္တရဒိသာဘာ
ဂေ ဌတွာ။ ဟူသော ဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ။ အနိမိသစေတီ
တော်သည်။ မဟာဗောဓိပလ္လင်တော်မှ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်နှိုက်
တည်လေ၏။ ။

ပုဗ္ဗပန္နိမရာမေ ရတနစင်္ကမေတိ ပုတ္တံ ဟောတိ။ ဟူသောဗောဓိဝင်္ဂ
ဇိကာပါဌ်နှင့်အညီ။ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့်ပြီးသော၊ ရတနာစင်္ကြံတော်
သည်။ ရတနာပလ္လင်၊ အနိမိသနှစ်ရပ်တို့၏ အကြား။ အရှေ့ အနောက်
အလျားအားဖြင့်ဖြစ်၍ တည်လေ၏။ ။

တေနဗောဓိရုက္ခေန ရတနာဃာရဿ အန္တရံ တေဝိသဗျာမော အတ္ထိ။
ဟူသောဗောဓိဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်။ ရတနာဃာရ
ရွှေအိမ်၏အကြားသည်။ အလံအားဖြင့်သုံးလံမျှခြားကွာလေ၏။ ။

ရတနဃာရေတိ သတ္တဝါရတနမယဃာရေ။ တံ ဗောဓိပလ္လင်္ကဿ ပဗ္ဗိမဒိသာဘာဂေ ဇာတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟူသော ဗောဓိဝင်ဋီကာ ပါဠိနှင့်အညီ။ ရတနာချနစ်ပါးတို့ဖြင့်ပြီးသော။ ရတနာဃာရေအိမ်တော် သည်။ မဟာဗောဓိပင်မှ အနောက်ဖြစ်သော အရပ်မျက်နှာအဘို့နှိုက် တည်လေ၏။ ။

ဗောဓိတော အဇပါလနိဌြာရက္ခဿ အန္တရေ ဗာတ္ထိံ သဗျာမော အတ္ထိ။ ဟူသော ဗောဓိဝိဘာဝနီပါဠိနှင့်အညီ။ အဇပါလမည်သောဆိတ် ကျောင်းညောင်ပင်အရပ်သည်။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်သုံးဆဲ့နှစ်လံခြားကွာ လေ၏။ ။

အဇပါလမူလန္တိ အဇပါလမူလေ။ တံ ဗောဓိပလ္လင်္ကဿ ပုဗ္ဗဒိသာ ဘာဂေ ဇာတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟူသော ဗောဓိဝင်ဋီကာပါဠိနှင့်အညီ။ အဇပါလမည်သောဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်သည်။ မဟာဗောဓိပင်၏ အရှေ့မျက်နှာအရပ်နှိုက်တည်လေ၏။ ။

ဗောဓိရက္ခမုစလိန္ဒဿ အန္တရံ နဝရိသဒဏ္ဍော အတ္ထိ။ ဟူသော ဗောဓိ ဝိဘာဝနီပါဠိနှင့်အညီ။ မဟာဗောဓိပင်နှင့် မုစလိန္ဒမည်သောကျည်းပင် တို့၏အကြားအရပ်သည်။ နှစ်ဆဲ့ကိုးလံမျှခြားကွာလေ၏။ ။

မုစလိန္ဒမူလေတိ မုစလိန္ဒမယတိရေ ဇာတနိဓူဠရက္ခမူလေ။ တံ ဗော ဓိမဏ္ဍဿ အဂ္ဂိကောဏေဇာတံ။ ဟူသော ဗောဓိဝင်ဋီကာပါဠိနှင့်အညီ။ မုစလိန္ဒနဂါးမင်းသည် အစိုးရသော ကျည်းပင်ပျိုအပေါင်းတို့ဖြင့် ပြီး သော ထုံးအိုင်ရေကန်၏ဆိပ်ကမ်းဖြစ်သော မုစလိန္ဒစေတီ တည်ရှိရာ အရပ်သည်။ မဟာဗောဓိပင်၏ အရှေ့တောင်ထောင့် ဖြစ်သော အရပ် မျက်နှာအဘို့နှိုက်တည်လေ၏။ ။

ဗောဓိရက္ခေန တဿ ရာဇာယတနရက္ခဿ အန္တရံ တာလီသဗျာ မော အတ္ထိ။ ဟူသော ဗောဓိဝိဘာဝနီပါဠိနှင့်အညီ။ မဟာဗောဓိပင်နှင့် ရာဇာယတနလင်းလွန်းပင်၏အကြားသည်။ အလံလေးဆယ်မျှခြားကွာ လေ၏။ ။

ရာဇာယတနမူလေတိ ရာဇာယတနနာမကဿ ရက္ခဿမူလေ။ တံ ဗောဓိမဏ္ဍဿ ဒက္ခိဏဒိသာယ ဇာတံ။ ဟူသော ဗောဓိဝင်ဋီကာပါဠိ နှင့်အညီ။ ရာဇာယတနမည်သောလင်းလွန်းပင်သည်။ မဟာဗောဓိပင်၏ တောင်မျက်နှာအရပ်နှိုက်တည်လေ၏။ ။

ဤသည်လျှင် အလုံးစုံသော ဘုရားသခင်တို့၊ သစ္စာလေးအင်၊ ပိုင်း
ခြားထင်၍။ သိမြင်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိပင်၏အနီး။ ခုနစ်ရပ်သောဌာန
တို့ရှိက်။ ခုနစ်ရက်ခုနစ်လီကာလပတ်လုံးပြောင်းလှည့်စံနေတော်မူကြရာ။
သတ္တဌာနအရပ်တို့ကိုဝေဘန်ခြားနား၍။ ဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာ။ ၎င်းငို
ကာ။ ၎င်းဝိဘာဝနီစသောကျမ်းတို့နှင့်အညီ။ ထုတ်ဖော်ပြရာဖြစ်သော
စကားတရပ်၊ အပြီးသတ်သတည်း။ ။

ခုနစ်ရပ်သောသတ္တဌာနတို့၏အဝေးအကွာကို
ပြခြင်းအကြောင်းပြီး၏။

(၅) မဟာဗောဓိပင်ကို၊ ပြည်ကြီးတဆွဲခြောက်ပြည်တို့ဖြင့်
ခြံရံတည်နေပုံနှင့်။ ယူဇနာအဝေးအကွာတို့ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

ဗာရာဏသီ ဝေသာလီ၊ ရာဇဂဟံ ပါဠိပုတ္တံ။
ပါဝါ စေတ မိထိလာပိ၊ ဇေတုတ္တရာစ သင်္ကသံ။ ။
တက္ကသီလဉ္စ သာဝတ္ထိ၊ ကလိင်္ဂရဉ္စ မရရံ။
ကောသမ္ဘိစာပိ ကပိလံ၊ ကောလိယံ စမ္ဗာနဂရန္တိ။ ။

ဟူသောဗောဓိဝိဘာဝနီကျမ်းနှင့်အညီ ဗာရာဏသီပြည်။ ဝေသာလီ
ပြည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်။ ပါဠိပုတ်ပြည်။ ပါဝါပြည်။ မိထိလာပြည်။ ဇေ
တုတ္တရာပြည်။ သင်္ကသန်ဂိုရ်ပြည်။ တက္ကသိုလ်ပြည်။ သာဝတ္ထိပြည်။
ကလိင်္ဂရ်ပြည်။ မရရ်ပြည်။ ကောသမ္ဘိပြည်။ ကပိလဝတ်ပြည်။ ကော
လိယပြည်။ စမ္ဗာနဂိုရ်ပြည်-ဟုဆိုအပ်သောတဆွဲခြောက်ရပ်သောပြည်
ကြီးတို့သည်၊ မဟာဗောဓိပင်တော်ကိုခြံရံလျက်။ ထက်ဝန်းကျင်အရပ်
တို့ရှိက် တည်ကြလေကုန်၏။ ။ ဗာရာဏသီ ဝေသာလီ ရာဇဂဟဉ္စ
တိ။ ဣမေ တယော မဟာနဂရာ ဗောဓိရုက္ခတော ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ
တိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ဗာရာဏသီပြည်။ ဝေသာလီ
ပြည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်။ ဤသုံးရပ်သောပြည်ကြီးတို့သည်။ မဟာဗောဓိပင်
တော်မှမြောက်အရပ်ရှိက်တည်ကြလေကုန်၏။ ။ တတောံ ဗောဓိရုက္ခ
တော။ ဗာရာဏသီ နဂရံပန အဋ္ဌရသ ဒိန ပထော အတ္ထိ။ ဟူသောဝိဘာ

ဝနိပါဌနှင့် အညီ။ ဗာရာဏသီပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲနှစ်ယူစနာဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲနှစ်ရက် သွားရလေ၏။ ။ တတော ဗောဓိတော ဝေသာလီနဂရံ ကျေနပ်သ ဒိန ဝဋုမေ အတ္ထိ။ ဟူသောဝိဘာဝနိပါဌနှင့်အညီ။ ဝေသာလီပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲကိုးယူစနာဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင် ခရီးသော်ကား။ တဆွဲကိုးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။ တထာ ရာဇဂဟံ သဒိသာဝ မဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသောဝိဘာဝနိပါဌနှင့်အညီ။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲကိုးယူစနာဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲကိုးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။ မိထိလာ ဇေတုတ္တရာစေတီ ဣမေ နွေ မဟာနဂရာ ဗောဓိရုက္ခတော ပုဗ္ဗဒိသာ ဘာဂေ တိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသောဝိဘာဝနိပါဌနှင့်အညီ။ မိထိလာပြည်ကြီး။ ဇေ တုတ္တရာပြည်ကြီး။ ဤနှစ်ရပ်သော ပြည်ကြီးတို့သည်။ မဟာဗောဓိပင် တော်မှ အရှေ့အဘို့ဖြစ်သော အရပ်နှိုက် တည်ကြလေကုန်၏။ ။ တထာ မိထိလာနဂရံ ခုဒ္ဒသဒိနမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနိပါဌနှင့် အညီ။ မိထိလာပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲနှစ်ယူစနာ ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲနှစ်ရက်တိုင်သွားရ လေ၏။ ။ တထာ ဇေတုတ္တရာနဂရံ ကောမာသမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနိပါဌနှင့် အညီ။ ဇေတုတ္တရာ ပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင် တော်မှ ယူစနာသုံးဆယ်ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တလတိုင်သွားရလေ၏။ ။ သာဝတ္ထိကလိင်္ဂဓမ္မေတိ ဣမေ နွေမဟာနဂ ရာ ဗောဓိတော ဒက္ခိဏဌာနေ တိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနိပါဌနှင့်အညီ။ သာဝတ္ထိပြည်။ ကလိင်္ဂရပ်ပြည်။ ဤပြည်ကြီးနှစ်ရပ်တို့သည်။ မဟာဗော ဓိပင်တော်မှ တောင်မျက်နှာအဘို့နှိုက်တည်ကြလေကုန်၏။ ။ တထာ သာဝတ္ထိနဂရံ ခုဒ္ဒမာသမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနိပါဌနှင့်အညီ။ သာ ဝတ္ထိပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ ယူစနာခြောက်ဆယ်ဝေး ကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင် ခရီးသော်ကား။ နှစ်လတိုင်တိုင် သွားရလေ ၏။ ။ တထာ ကလိင်္ဂနဂရံ ကောမာသေန ခုဒ္ဒသမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနိပါဌနှင့်အညီ။ ကလိင်္ဂရပ်ပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော် မှ လေးဆွဲနှစ်ယူစနာဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တလ နှင့်-တဆွဲနှစ်ရက်တိုင် သွားရလေ၏။ ။ ကပိလဝတ္ထု ကောလိယဉ္ဇ

ဣမေ နွေမဟာနဂရာ ဗောဓိတော ပဋိမဒိသာဘာဂေ တိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသော
 ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ကပိလဝတ်ပြည်။ ကောလိယပြည်။ ဤပြည်ကြီး
 နှစ်ရပ်တို့သည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ အနောက်မျက်နှာ အဘို့နှိုက်
 တည်ကြလေကုန်၏။ ။တထာ ကပိလာနဂရံ ပဉ္စဒိနေန တေမာသ
 မဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ကပိလဝတ်ပြည်သည်။
 မဟာဗောဓိပင်တော်မှ ကိုးဆွဲငါးယူဇနာဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး
 သော်ကား။ သုံးလနှင့်-ငါးရက်တိုင်တိုင်သွားရလေ၏။ ။တထာ ကော
 လိယနဂရံ ခုဒ္ဒသမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ကောလိ
 ယပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲနှစ်ယူဇနာ ဝေးကွာ
 လေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲနှစ်ရက်တိုင်တိုင်သွားရလေ
 ၏။ ။ပါဠိလိပုတ္တံ ပါဝါစေတိ ဣမေ နွေ မဟာနဂရာ ဗောဓိတော
 သေန္တေ တိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ပါဠိလိပုတ်ပြည်။ ပါဝါ
 ပြည်။ ဤနှစ်ရပ်သောပြည်ကြီးတို့သည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ အရှေ့
 မြောက်ထောင့်အရပ်နှိုက်တည်ကြလေကုန်၏။ ။တထာပါဠိလိပုတ္တံ
 နဂရံ တေရသဒိနအဒ္ဓါ အတ္ထိ။ ဟူသောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ပါဠိလိ
 ပုတ်ပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲသုံးယူဇနာဝေးကွာ
 လေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲသုံးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။
 တထာ ပါဝါနဂရံ ပဉ္စရသဒိနမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်
 အညီ။ ပါဝါပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲငါးယူဇနာ
 ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲငါးရက်တိုင်သွားရ
 လေ၏။ ။သင်္ကသံ တက္ကသီလဇ္ဈေတိ ဣမေ နွေမဟာနဂရာ ဗောဓိ
 တော အဂ္ဂိဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ သင်္ကသံ
 နဂရံပြည်။ တက္ကသိုလ်ပြည်။ ဤနှစ်ရပ်သောပြည်ကြီးတို့သည်။ မဟာ
 ဗောဓိပင်တော်မှ အရှေ့တောင်ထောင့်ဖြစ်သော အရပ်နှိုက် တည်ကြ
 လေကုန်၏။ ။တထာ သင်္ကသံနဂရံ ခုဒ္ဒသဒိန အဇ္ဈသံ အတ္ထိ။ ဟူ
 သောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ သင်္ကသံနဂရံပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗော
 ဓိပင်တော်မှ တဆွဲနှစ်ယူဇနာ ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသော်
 ကား။ တဆွဲနှစ်ရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။တထာ တက္ကသီလနဂရံ ဧက
 မာသပထော အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ တက္ကသိုလ်ပြည်
 ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှယူဇနာသုံးဆယ်ဝေးကွာလေသဖြင့်။

ခြေလျှင်ခရီးသော်ကား။ တလတိုင်သွားရလေ၏။ ။ကောသမ္ဘိ မရရာ
စေတီ ဣမေဒွေမဟာနဂရာ ဗောဓိတော နရတိဌာနေ တိဌတိ။ ဟူသော
ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ကောသမ္ဘိပြည်။ မရရစ်ပြည်။ ဤပြည်ကြီးနှစ်ရပ်
တို့သည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်နှိုက်
တည်ကြလေကုန်၏။ ။တထာ ကောသမ္ဘိနဂရံ ဧကမာသမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။
ဟူသောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ ကောသမ္ဘိပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိ
ပင်တော်မှ ယူဇနာ သုံးဆယ် ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျှင်ခရီးသော်
ကား။ တလတိုင်သွားရလေ၏။ ။တထာ မရရနဂရံ ဧကာဒသဒိနမဂ္ဂေါ
အတ္ထိ။ ဟူသောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ မရရစ်ပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗော
ဓိပင်တော်မှ တဆွဲတယူဇနာ ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျှင်ခရီးသော်
ကား။ တဆွဲတရက်တိုင် သွားရလေ၏။ ။စမ္မာနဂရမ္ပန မဟာဗောဓိ
ရုက္ခတော ပါယပ္ပဌာနေ တိဌတိ။ ဟူသောဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့်အညီ။ စမ္မာ
နဂရိပြည်ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ အနောက်မြောက်ထောင့်
အရပ်နှိုက်တည်လေ၏။ ။တထာ ဗောဓိတော စမ္မာနဂရံ ဧကာဒသ
ဒိနမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ဝိဘာဝနီပါဌ်နှင့် အညီ။ စမ္မာနဂရိပြည်ကြီး
သည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ တဆွဲတယူဇနာဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေ
လျှင်ခရီးသော်ကား။ တဆွဲတရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။ဤကား။ မဟာ
ဗောဓိပင်မှ တဆွဲမြောက်ရပ်သောပြည်ကြီးတို့၏ ခရီး အဝေးအကွာ
ယူဇနာတို့ကို။ ဣဒမ္ပန မဟာဗောဓိတော သောဠသမဟာနဂရဿ ဒူရာ
သန္တဒဿနံ။ ဟူသော ဗောဓိဝိဘာဝနီကျမ်းနှင့်အညီ ထုတ်ဖော် ပြဆို
လိုက်သောစကားရပ်တည်း။ ။

(ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာအကျဉ်း)။

- (၁) ဗောဓိကသည်။ ဗာရာပြည်။ ဝေးသည်တဆွဲရှစ်ယူဇနာ။ ။
- (၂) ဗောဓိကသည်။ ဝေသာလီ။ ထူးလည်တဆွဲကိုးယူဇနာ။ ။
- (၃) ရာဇဂဟ။ ဗောဓိက။ မိန့်ပြတဆွဲကိုးယူဇနာ။ ။
- (၄) ပါဠိပုတ္တ။ ဗောဓိက။ မှတ်ကြတဆွဲသုံးယူဇနာ။ ။
- (၅) ပါတိနဂရ။ ဗောဓိက။ ထူးလွှတဆွဲငါးယူဇနာ။ ။
- (၆) ဗောဓိညောင်သာ။ မိထိလာ။ ဝေးကွာတဆွဲရှစ်ယူဇနာ။ ။
- (၇) ဗောဓိညောင်သာ။ ဇေတုတ္တရာ။ ဝေးကွာတလသာ။ ။

- (၈) ဗောဓိဌာန။သင်္ကဿ။မှတ်ကြတဆဲနှစ်ယူဇနာ။ ။
 (၉) ဗောဓိပင်ပျို။တက္ကသိုလ်။လူဗိုလ်မှတ်ပါ-တလသော။ ။
 (၁၀) ပင်ပျိုဗောဓိ။သာဝတ္ထိ။ဝေးဘိနှစ်လသော။ ။
 (၁၁) ဗောဓိပင်မှ။ကလိင်္ဂ။မှတ်ကြလေးဆဲနှစ်ယူဇနာ။ ။
 (၁၂) ဗောဓိပင်က။မရုရ။ဝေးထွတ်ဆဲတရက်သာ။ ။
 (၁၃) ဗောဓိရိပ်ကြည်။ကောသမ္ဘိ။ထူးလည်တလသော။ ။
 (၁၄) ဗောဓိပင်မှ။ကပိလ။သုံးလငါးရက်သာ။ ။
 (၁၅) ဗောဓိပင်က။ကောလိယ။မိန့်ပြဆဲနှစ်ရက်သာ။ ။
 (၁၆) စမ္ဗာနဂရ။ဗောဓိက။ဝေးထွတ်ဆဲတရက်သာ။ ။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်ကား မှတ်သားဆောင်လွယ်စေခြင်းငှါ။ တဆဲ
 ခြောက်ရပ်သော ပြည်ကြီး တို့၏ မဟာဗောဓိပင်နှင့် အဝေး အကွာ
 ယူဇနာတို့ကို။ ဗောဓိဝိဘာဝနီကျမ်းနှင့် အညီ၊ သိကုံးဘွဲ့ဆိုအပ်သော
 အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်လင်္ကာသံပေါက်များပေတည်း။ ။

မဟာဗောဓိပင်ကိုပြည်ကြီးတဆဲခြောက်ပြည်
 တို့ဖြင့်ခြံရံတည်နေပုံနှင့်၊ယူဇနာ အဝေး အကွာတို့ကို
 ပြခြင်းအကြောင်းပြီး၏။

(၆) မဟာဗောဓိပင်တော်ကိုခြံရံ၍၊တည်ကုန်သော
 ပြည်ကြီးတဆဲခြောက်ပြည်စသည်တို့၏ အချင်းချင်းအဝေးအကွာ
 ခရီးယူဇနာတို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

နိဗ္ဗာန်သခင်။ အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပွင့်လင်းရာဖြစ်သော။
 မဟာဗောဓိပလ္လင်တော်ပေါက်ရောက်ရာ။အဝန်းယူဇနာကိုးရာမျှအပြန့်
 ကျယ်သော။ မဏ္ဍိမဒေသနှင့်စပ်လျဉ်းဆက်သွယ်တည်ရှိကြသဖြင့်။ အ
 မည်နာမထင်ရှားကုန်သော တိုင်းကြီးပြည်ကြီးစသည်တို့ အချင်းချင်း။
 အခွန်ယူဇနာ။ဝေးကွာခြားနားရှိကြသည်ကို။နောင်လာနောက်သားတို့
 လွယ်လင့်တကူ၊ မှတ်ယူကြစေရန်။ ဗောဓိဝိဘာဝနီကျမ်းတွင် လာရှိ
 သည့်အတိုင်းထုတ်၍ပြပေအံ့။ ။

တထာပိ ရာဇဂဟေန ပါဠိပုတ္တဿ အန္တရံ ခွါဒသယောဇနေန
 ခွိဂါဝုတ္တ မတ္တံ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကြီးနှင့်
 ပါဠိပုတ်ပြည်ကြီး၏ အကြားသည်။ တဆဲရှစ်ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ်
 ဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး တဆဲရှစ်ရက်နှင့် တမွန်းတည့်သွားရလေ
 ၏။ ။တထာ ပါဠိပုတ္တ နဂရဿ ပုရတ္ထိမ ခွါရေန ပစ္ဆိမ ခွါရဿ
 အန္တရံ တိဂါဝုတပ္ပမာဏံ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ပါဠိပုတ်ပြည်
 ၏အရှေ့မျက်နှာတံခါးနှင့်။ အနောက်မျက်နှာတံခါးတို့၏ အကြားသည်။
 သုံးဂါဝုတ်ခြားကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးတနေ့၏လေးတို့တွင်။ သုံးတို့မျှ
 သွားရလေ၏။ ။အဓပါလနိဂြောဓရက္ခေန မိဂဒါယ ဝနဿ အန္တရံ
 အဋ္ဌာရသယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ပဉ္စမသတ္တာဟ
 ဖြစ်သော၊ အဓပါလပညောင်ပင်အရပ်နှင့်။ သားတို့ကိုဘေးမဲ့ပေးရာ။ မိဂ
 ဒါဝန်တော၏အကြားသည်။ တဆဲရှစ်ယူဇနာဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်
 ခရီး တဆဲရှစ်ရက် သွားရလေ၏။ ။ရာဇဂဟ နဂရေ ကပိလဝတ္ထု၊
 နဂရဿ။ သဗ္ဗိယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ရာဇဂြိုဟ်
 ပြည်ကြီးနှင့်။ ကပိလဝတ်ပြည်ကြီး၏ အကြားသည်။ ယူဇနာခြောက်
 ဆယ်ဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး နှစ်လတိုင်တိုင် သွားရလေ၏။ ။
 တေန ရာဇဂဟေန ဂင်္ဂါနာမ မဟာနဒိယာ အန္တရံပန ပဉ္စယောဇနံ
 အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကြီးနှင့်။ ဂင်္ဂါမည်
 သောမြစ်၏အကြားသည်ကား။ ငါးယူဇနာဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး
 ငါးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။တာယ ဂင်္ဂါနာမ မဟာနဒိယာ ဝေသာ
 လီနဂရဿ အန္တရံ တိယောဇနံ အတ္ထိ။ သာစ ဂင်္ဂါ မဟာနဒိ ဝိတ္ထာရ
 တော ဧကယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့် အညီ။ ထိုဂင်္ဂါမည်
 သောမြစ်ကြီးနှင့်။ ဝေသာလီပြည်၏အကြားသည်။ သုံးယူဇနာဝေးကွာ
 သဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးသုံးရက်သွားရလေ၏။ ထိုဂင်္ဂါမည်သောမြစ်သည်။
 အလျားအပြန့်အားဖြင့်။ တယူဇနာအတိုင်းအရှည်ရှိလေ၏။ ။ဝေသာ
 လီယာ ရာဇဂဟဿ အန္တရံ နဝယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်
 အညီ။ ဝေသာလီပြည်နှင့်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏အကြားသည်။ ကိုးယူဇနာ
 ဝေးကွာသဖြင့်။ ကိုးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။ထိုဝေသာလီပြည်ကြီး
 နှိုက်။ ခုနစ်ထောင့် ခုနစ်ရာ့ ခုနစ်ဆယ့် ခုနစ်ယောက် အရေအတွက်
 ရှိသောမင်းအပေါင်းတို့သည်အစိုးရကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ အကြိမ်ကြိမ်

အယုညယုညအားဖြင့်မင်းပြုကြလေကုန်သတည်း။ ထို့ကြောင့်၎င်းကျမ်း
 နှိုက်။ ။တသ္မိံ ဝေသာလိနဂရေ သတ္တသဟဿ သတ္တသတ သတ္တ
 တိ၊ သတ္တသင်္ချာ ခတ္တိယသမူဟာ ဣဿရာ ဟုတွာ ဝါရံဝါရံ ရာဇဘာဝံ
 ကရောန္တိ။ ဟုမိန့်၏။ ။ပါဝါနဂရေန ကုသိနာရာ နဂရဿ အန္တရံ ပန
 တိဂါဝတမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ပါဝါပြည်ကြီးနှင့်။
 ကုသိနာရုံပြည်သည်။ သုံးဂါဝတ်ခြားကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးနေ၏
 လေးဘို့သုံးဘို့သွားရလေ၏။ ။ရာဇဂဟေန သာဝတ္ထိနဂရဿ အန္တ
 ရံ ပဉ္စစက္ကာလီသယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ရာဇဂြိုဟ်
 ပြည်ကြီးနှင့်။ သာဝတ္ထိပြည်၏အကြားသည်။ လေးဆဲ့ငါးယူဇနာ ဝေး
 ကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးလေးဆဲ့ငါးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။သာဝတ္ထိ
 နဂရေန သုနာပရန္တဇနပဒဿ အန္တရံ တိသယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော
 ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ သာဝတ္ထိပြည်နှင့်သုနာပရန္တဇနပဒ်တို့၏အကြားသည်။
 ယူဇနာသုံးဆယ်ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးတလတိုင်တိုင်သွားရ
 လေ၏။ ။မဟာဗောဓိရုက္ခေန ဂယာနာမ နဒိယာ အန္တရံ တိဂါဝတပု
 မာဏံ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ မဟာဗောဓိပင်တော်နှင့်။ ဂယာ
 မည်သော မြစ်၏အကြားသည်။ သုံးဂါဝတ်မျှသာ ဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေ
 လျင်ခရီးနေ၏လေးဘို့-သုံးဘို့သာသွားရလေ၏။ ။ဝက်ပဗ္ဗတေန ဇေ
 တုတ္တရာနဂရဿ အန္တရံ သဗ္ဗိယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။
 များစွာသောက္ခေကောက်သောချောက်၊ မြောင်၊ တော၌င်း၊ တောင်တန်း၊
 တောင်စွယ်တို့ဖြင့်။ ရှက်သွယ် ရှုပ်ထွေးလျက်တည်သော။ ဝက်မည်
 သောတောင်တန်းနှင့်။ ဇေတုတ္တရာပြည်ကြီး၏အကြားသည်။ ယူဇနာ
 ခြောက်ဆယ်ဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး နှစ်လတိုင်တိုင် သွားရလေ
 ၏။ ။ဣန္ဒပတ္တနဂရေန တက္ကသီလနဂရဿ အန္တရံ ပညာသယောဇနံ
 အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ဣန္ဒပတ္တနဂါရ်ပြည်ကြီးနှင့်။ တက္ကသီလ
 ပြည်ကြီး၏အကြားသည်။ ယူဇနာငါးဆယ်ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်
 ခရီး ရက်ပေါင်း ငါးဆယ်တိုင် သွားရလေ၏။ ။သာဝတ္ထိနဂရေန
 သင်္ကဿနဂရဿ အန္တရံ အသီတိယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်
 နှင့်အညီ။ သာဝတ္ထိပြည်ကြီးနှင့်။ သင်္ကဿနဂါရ် ပြည်ကြီး၏ အကြား
 သည်။ ယူဇနာရှစ်ဆယ်ဝေးကွာလေသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး ရက်ပေါင်း
 ရှစ်ဆယ်သွားရလေ၏။ ။ဥရုဝေဠုဝနေန ဣသိပတနမိဂဒါယဿ အန္တ

ရံ အဋ္ဌာရသယောဇနံ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ဥရုဝေဠုဟော
 နှင့်။ မိဂဒါဝုန်တော၏အကြားသည်။ တဆွဲရှစ်ယူဇနာဝေးကွာလေသ
 ဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးတဆွဲရှစ်ရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။မဟာဗောဓိရုက္ခ
 တော သီဟဠဒီပံ ဆမာသမဂ္ဂေန ဂစ္ဆတိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့် အညီ။
 မဏ္ဍိမဒေသမဟာဗောဓိပင်တော်မှ။ သီဟဠဒီပမည်သောသီဟိုဠ်ကျွန်း
 ၏အကြားသည်။ ယူဇနာတရားရှစ်ဆယ်ဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး
 ခြောက်လတိုင်တိုင်သွားရလေ၏။ ။တတော ဗောဓိရုက္ခတော သော
 သီဟဠဒီပေါ နရတိဌာနေ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ထိုသီဟိုဠ်
 ကျွန်းကြီးသည်။ မဏ္ဍိမဒေသမဟာဗောဓိပင်၏အနောက်တောင်ထောင့်
 အရပ်ရှိတည်လေ၏။ ။တသို့ ဗီပေ ဒုဠ္ဗဂါမဏိရာဇာ ပတိဌာပိတံ
 မဟာစေတီယံပန တဿ ရညော ဟတ္ထေန ဒွိသဟသံ အတ္ထိ။ ဟူ
 သော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ထိုသီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ။ ဒုဠ္ဗဂါမဏိမင်းကြီးတည်
 ထားအပ်သော မဟာစေတီတော်သည်။ ထိုမင်းကြီး၏အတောင်အား
 ဖြင့်တိုင်းထွာသည်ရှိသော်။ အတောင်ပေါင်း နှစ်ထောင်အတိုင်းအရှည်
 ရှိပေ၏။ ။ဇေတုတ္တရာနဂရတော သီဟဠဒီပံထလမဂ္ဂေန အဋ္ဌမာသ
 အဇ္ဈသံ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ဇေတုတ္တရာပြည်မှ။ သီဟိုဠ်
 ကျွန်းသို့။ ကြည်းကြောင်းခရီးအားဖြင့် ရှစ်လတိုင်တိုင်သွားရလေ၏။ ။
 တေန ဇေတုတ္တရာနဂရေန ဗာရာဏသီနဂရဿ အန္တရံပန တိဒီဝါမိ
 ကော ဧကမာသမဂ္ဂေါ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ထိုဇေတုတ္တရာ
 ပြည်နှင့်။ ဗာရာဏသီပြည်၏အကြားသည်။ သုံးဆွဲသုံးယူဇနာဝေးကွာ
 သဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီးတလနှင့်သုံးရက်တိုင်သွားရလေ၏။ ။ဗာရာဏ
 သီနဂရတော မဟာဝနံနာမ ဝနံ ဧကမာသမဂ္ဂေ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်း
 ပါဌ်နှင့်အညီ။ ဗာရာဏသီပြည်ကြီးနှင့်။ မဟာဝုန်မည်သောတော၏အ
 ကြားသည်။ ယူဇနာသုံးဆယ်ဝေးကွာသဖြင့်။ ခြေလျင်ခရီး တလတိုင်
 သွားရလေ၏။ ။တဿ မဟာဝနဿ ဝိတ္ထာရတော ပမာဏံ အဋ္ဌဒိန
 မဂ္ဂံ အတ္ထိ။ ဟူသော၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ထိုမဟာဝုန်တော၏ အကျယ်အ
 ပြန့်ကား။ တဆွဲရှစ်ရက်ခရီးပမာဏ ရှိလေ၏။ ။တတော မဟာဝန
 တော ကလိင်္ဂနဂရံ ဧကဒိနမဂ္ဂေ အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။ ထို
 မဟာဝုန်တောနှင့်ကလိင်္ဂရပ်ပြည်၏အကြားသည်။ တရက်ခရီးရှိသဖြင့်။
 တယူဇနာမျှခြားကွာလေ၏။ ။ကလိင်္ဂနဂရေန ဗောဓိရုက္ခဿ အန္တရံ

ဒုဒ္ဓါသမိကော ဧကမာသပထော အတ္ထိ။ ဟူသော ၎င်းပါဌ်နှင့်အညီ။
ကလိင်္ဂရစ်ပြည်ကြီးနှင့်။မဟာဗောဓိပင်တော်၏အကြားသည်။တလနှင့်
တဆွဲနှစ်ရက်ခရီးဝေးကွာသဖြင့်။လေးဆွဲနှစ်ယူဇနာခြားကွာလေ၏။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ အလုံးစုံသောဘုရားသခင်တို့၏ပွင့်တော်
မူရာ။ မဏ္ဍိမဒေသမဟာဗောဓိပင်တော်၏အရပ် ထက်ဝန်းကျင်အရပ်
တို့နှိုက်တည်ရှိကြကုန်သော။တိုင်းကြီး၊ပြည်ကြီးအသီးသီးတို့၏အချင်း
ချင်းအခြားအကွာတို့ကိုဗောဓိဝိဘာဝနီမည်သောကျမ်းနှိုက်လာရှိသည့်
အတိုင်းပြဆိုအပ်သောစကားစုပေတည်း။ ။

မဟာဗောဓိပင်တော်ကိုခြံရံ၍တည်ကုန်သော
ပြည်ကြီးတဆွဲခြောက်ပြည်စသည်တို့၏အချင်းချင်း
အဝေးအကွာခရီးယူဇနာတို့ကိုပြခြင်း
အကြောင်းပြီး၏။

ဗောဓိဌာနအခဏ်းပြီး၏။

ဗောဓိပူဇန-အခဏ်း။

(၇) သုံးလူထွတ်ထားရှင်တော်ဘုရားသည်။
မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကိုကြည့်ရှုပူဇော်ခြင်းကို
ပြသောအကြောင်း။

ဣမသ္မိံ ဝတ မေ ဌတွာ မဟာဗောဓိမူလေ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိ
ဝိဒ္ဓန္တိ။အပရိမိတသမယသမုပစိတပါရမိတာ ဗလ္လာမိဂမဌာနံ ပလ္လင်္ကံ
ဗောဓိရုက္ခဉ္စ ပသာဒသမုဇ္ဈလေန ပိတိဝိကသိတေန အနိမိသေန နယန
ယုဂဠေန ပူဇေဇ္ဇော သတ္တာဟံ တတ္ထ အဌာသိ။ ။ဗောဓိဝင်္ဂအဌ
ကထာပါဌ်။ ။

မေ-မယာ၊ငါဘုရားသည်။ ဝတ၊စင်စစ်။ ဣမသ္မိံ မဟာဗောဓိမူလေ၊
ဤမဟာဗောဓိပင်၏အနီးဖြစ်သောပလ္လင်တော်နှိုက်။ သဗ္ဗညုတညာဏံ၊
သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်ကို။ ပဋိဝိဒ္ဓန္တိ၊ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်းမှကင်းသဖြင့်၊
မိမိအလိုလိုသာလျှင် ထိုးထွင်း၍သိတော်မူရပေပြီ။ ဣတိ၊ဤသို့အသင့်

အတင့်၊ နှိုင်းချင့်ပိုက်ကျုံး၊ နှလုံးသွင်းတော်မူ၍။ အပရိမိတသမယသမု
ပစိတပါရမိတာ ဗလ္လာမိဂမဋ္ဌာနံ၊ မနှိုင်းရှည့်အပ်သော ကမ္ဘာတသိန်း
အလွန်ရှိသော၊ လေးအသင်္ချေကာလပတ်လုံး ကောင်းစွာဖြည့်ဆည်းပူး
တော်မူအပ်သောပါရမိတော်တို့ကြောင့်၊ အားတော်ဆယ်တန်၊ ဥာဏ်
တော်ဆယ်မျိုး၊ တန်းခိုးတော်အနန္တတို့ကို ရရာဌာနဖြစ်သော။ ပလ္လင်္ကဉ္စ၊
ပလ္လင်တော်ကိုလည်းကောင်း။ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ၊ မဟာဗောဓိပင်တော်ကို
လည်းကောင်း။ ပဿာဒသမုဇ္ဈလေန၊ ပဿာဒတော်တည်းဟူသောချမ်း
ဇေးစွာသော ရေကြည်ရှိသော။ ဝီတိဝိကသိတေန၊ မြတ်သောဝီတိအ
စွမ်းကြောင့် ပွင့်ခြင်းသို့ရောက်တော်မူသော။ အနိမိသေန၊ မမှိတ်သော
မျက်လွှာတော်ရှိသော။ နယနယဂဋ္ဌေန၊ နှစ်ဘက်သောမျက်စိတော်အစုံ
ဖြင့်။ ပူဇေဇ္ဈော၊ တစ်ဖုံစီရှုကြည့်တော်မူသောအားဖြင့် ပူဇော်တော်မူ
လျက်။ သတ္တာဟံ၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး။ ဝါ၊ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင်။ တတ္ထ၊ ထို
အနိမိသ၊ သတ္တာဟကုန်းတော်ပေါ်ရှိက်။ အဋ္ဌာသိ၊ ရပ်တည်တော်မူလေ
၏။ ။ ဤကားဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာပါဌ်၏အနက်တည်း။ ။

သုံးလှူထွတ်ထားသဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသည်။ မြေများဦးစွန်း။ ကျွန်း
၏အချာ။ ဇေယျာပထဝီ။ မဟိဘက်မဲ့။ တဆွဲရှစ်မင်း။ ပယ်ကွင်း ခရိုင်။
ဗောဓိမဏ္ဍိုင်။ မြေရန်နိုင်ထက်။ စံပြိုင်မရ။ ခက်မလေးဖြာ။ တရာ သံ
တောင်။ မိုးခေါင်ထိလောက်။ မြဝတီးဝန်း ဆောက်သကဲ့သို့။ ပြီးမောက်
ကြီးကျယ်စွာ။ ဒုမရာဇာ။ မဟာဗောဓိ။ သီရိရွှန်းဝေ။ ဗုဒ္ဓဟေရုညောင်
ပင်မင်း၏အရင်း။ ခင်းထားအပ်သော ပလ္လင်တော်ရှိက်။ ကြွင်းမဲ့ ဥသသို။
အလုံးစုံသော တရားအပေါင်းတို့ကို။ မျက်ဝါးထင်ထင်။ သိမြင်တော်မူ
ခြင်းငှါစွမ်းနိုင်သော။ သဗ္ဗညုတရုညာဏ်တော်ကို။ ပတ္တမြားမျက်ရှင်။
လက်ဝါးတင်သို့။ ထိုးထွင်းပိုင်ပိုင်။ ငါကိုယ်တော်တိုင်သိရ ပေပြီဟု နှလုံး
သွင်းတော်မူ၍။ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး။ ကောင်း
စွာ ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော ပါရမိတော်တို့ကြောင့်။ မနှိုင်းရှည့်
အပ်။ မြတ်ထက်မြတ်သော။ ဝီတိတော်အစွမ်းကြောင့်။ ပွင့်ခြင်းဟုဆို
အပ်သော အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူသော။ စတုဝေသာရဇ္ဈ၊
ဆအသာဓာရဏ၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိစသောအားတော်ဆယ်တန်၊
ဥာဏ်တော်ဆယ်ပါးတို့ကို ရရာဌာနဖြစ်သော။ အပ္ပရာဇိတ ရွှေပလ္လင်
တော်ကို။ မမှိတ်သောချမ်းဇေးကြည်လင်စင်ကြယ်သောစက္ခုတော်အစုံ

ဖြင့်။ တစ်ဖန်စိမ့်ရှုကြည့်သောအားဖြင့်ပူဇော်တော်မူလျက်။ ခုနစ်ရက်တိုင်
တိုင် အနိမိသသတ္တာဟန္တိကံသိတင်းသုံးစံနေတော်မူလေ၏။ ။

သုံးလူထွတ်ထားရှင်တော်ဘုရားသံညံ၊
မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကိုကြည့်ရှုပူဇော်ခြင်းကို
ပြသောအခဏ်းပြီး၏။

(ဂ) သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်။ နတ်တို့၏
ယုံမှားသံသယကိုကင်းစိမ့်သောငှါ၊ တန်းခိုးပြာဋိဟာ
ပြတော်မူသောအကြောင်း။

အထ ဘဂဝါ အဋ္ဌမေဒိဝသေ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဒေဝတာနံ
ကင်္ခံ ဥတွာ ကင်္ခံ ဂိဓမနတ္ထံ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ယမကပါဒိုဟာ
ရိယံ ဒသေတွာ တာသံ ကင်္ခံ ဝိဓေတွာ။ ပလ္လင်တော ဤသကံ ပါစိန
နိဿိတေ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေဌတွာ စတ္တာရိအသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတ
သဟဿဉ္စ ဥပစိတာနံ ပါရမီနံ ဗလ္လာမိဂမဋ္ဌာနံ ပလ္လင်္ကံ ဗောဓိရက္ခဉ္စ
အနိမိသေဟိ အက္ခိဟိ ဩလောကယမာနော သတ္တာဟံ ဝိတိနာမေတိ။
တံဋ္ဌာနံ အနိမိသစေတိယံနာမ ဇာတံ။ ။ မဟာဝါအဋ္ဌကထာပါဌ။

၎င်းပါဌ၏ယောဇနာကား။ ။ အထ-တသ္မိံ၊ ထိုသို့ နတ်တို့ယုံမှား
ဖြစ်သောအခါနှိုက်။ ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အဋ္ဌမေဒိဝသေ၊ ရှစ်
ရက်မြောက်သောနေ့နှိုက်။ သမာပတ္တိတော၊ သမာပတ်မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ
တော်မူ၍။ ဒေဝတာနံ၊ နတ်တို့၏။ ကင်္ခံ၊ ယုံမှားခြင်းကို။ ဥတွာ၊ သိတော်
မူ၍။ ကင်္ခံ ဂိဓမနတ္ထံ၊ ယုံမှားခြင်းကို ပယ်ဖျောက်တော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။
အာကာသေ၊ ကောင်းကင်သို့။ ဥပ္ပတိတွာ၊ ပျံတက်တော်မူပြီးလျှင်။ ယမက
ပါဒိုဟာရိယံ၊ ရေမီးအစုံအစုံသောတန်းခိုးပြာဋိဟာကို။ ဒသေတွာ၊ ပြ
တော်မူ၍။ တာသံ၊ ထိုနတ်တို့၏။ ကင်္ခံ၊ ယုံမှားခြင်းကို။ ဝိဓေတွာ၊ ပယ်
ဖျောက်၍။ ပလ္လင်္ကံတော၊ မြတ်သောပလ္လင်တော်မှ။ ဤသကံ၊ စဉ်းငယ်။
ပါစိနနိဿိတေ၊ အရှေ့အရပ်ကိုမှီသော။ ဥတ္တရဒိသာဘာဂေ၊ မြောက်
မျက်နှာအဘို့နှိုက်။ ဌတွာ၊ ရပ်တော်မူ၍။ စတ္တာရိအသင်္ချေယျာနိ၊ စ၊ လေး
အသင်္ချေတို့ ကာလပတ်လုံး၎င်း။ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ၊ ကမ္ဘာတသိန်း
တို့ကာလပတ်လုံး၎င်း။ ဥပစိတာနံ၊ ဆည်းပူးအပ်ကုန်သော။ ပါရမီနံ၊ ပါ

ရမီတော်တို့၏။ဗလာမိဂမဋ္ဌာနံ၊သဗ္ဗညုတညာဏ်တည်းဟူသော၊အား
တော်အစွမ်းသို့ ရောက်ရာရရာဖြစ်သော။ ပလ္လင်္ကဉ္စ၊ မြတ်သောပလ္လင်
တော်ကို၎င်း။ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ၊ဗောဓိပင်ကို၎င်း။ အနိမိသေဟိ၊မမှိတ်ကုန်
သော။အင်္ဂါဟိ၊စက္ခုတော်အစုံတို့ဖြင့်။ ဩလောကယမာနော၊ကြည့်ရှု
တော်မူလျက်။သတ္တာဟံ၊ခုနစ်ရက်ကို။ဝိတိနာမေတိ၊လွန်စေတော်မူ၏။
တံဋ္ဌာနံ၊ ထိုအရပ်သည်။ အနိမိသစေတိယံနာမ၊ အနိမိသစေတိ မည်
သည်။ဇာတံ၊ဖြစ်၏။ ။

ဤအဋ္ဌကထာပါဠိ၏အဓိပ္ပါယ်ကား။ ။လူနတ်ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့
၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ဗောဓိပင်နှင့်ရွှေ
ပလ္လင်တော်ဝယ်။ခုနစ်ရက်ကိုလွန်စေတော်မူ၍။ ထိုဗောဓိပင်၏အရှေ့
မြောက် မနီးမဝေးလွန်းသောအရပ်နှိုက် ရပ်တော်မူပြီးလျှင်။ ဤဗောဓိ
ပင်နှင့်၊ ရွှေပလ္လင်တော်နှိုက်။ သစ္စာလေးပါး။မြတ်တရားတို့ကို။ ပိုင်းခြား
ထင်ထင်။ သိမြင်တော်မူရပေ၏။ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတ
ရွှေညာဏ်တော်ကိုရတော်မူပေ၏ဟု။မမှိတ်သောစက္ခုတော်အစုံဖြင့်။
တစ်မိမိမိမိ ရှုမြော်၍၊ ကြည့်တော်မူလေ၏။ ဤသို့ ကြည့်ရှုတော်မူသော
အခါ၊နတ်များစွာတို့သည် ယုံမှားသံသယဒွိဟဖြစ်ကြကုန်၏။ အဘယ်
သို့ဖြစ်ကြကုန်သနည်းဟူမူကား။ ရှင်ဂေါတမဘုရားသည်။ဗောဓိပင်နှင့်
ရွှေပလ္လင်ကို၊ တပ်ခြင်းတဏှာရာဂရှိသေးသောကြောင့်သာလျှင် ပြန်၍၊
တဖန်။ တစ်မိမိမိမိ မမှိတ်သောစက္ခုတော်အစုံတို့ဖြင့် ကြည့်ရှု၏ဟု ယုံ
မှားသံသယ ဒွိဟဖြစ်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။
အနိမိသသတ္တာဟ လွန်၍၊ ရှစ်ရက်မြောက် မိုးသောက်သော နေ့နှိုက်။
နတ်တို့၏အကြံကို သဗ္ဗညုတရွှေညာဏ်တော်ဖြင့်သိတော်မူ၍။ ထိုနတ်
တို့၏ယုံမှားသံသယကို ဖျောက်ပယ်တော်မူခြင်းငှါ။ အထက်ကောင်း
ကင်သို့ ပျံတက်ကြွတော်မူပြီးလျှင်။ အလွန်ကြီးကျယ်စွာသော ရေမီး
အစုံအစုံသောတန်းခိုးပြာဒိုဟာတို့ကို ပြတော်မူ၍။ နတ်အပေါင်းတို့၏
မကောင်းသောယုံမှားသံသယကိုပယ်ဖျော့သုတ်သင်တော်မူလေ၏။

သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်။နတ်တို့၏
ယုံမှားသံသယကင်းစိမ့်သောငှါ၊တန်းခိုးပြာဒိုဟာ
ပြတော်မူသောအကြောင်းပြီး၏။

(၉) ဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကိုပူဇော်ခြင်းငှါ၊တိုက်တွန်း
နှိုးဆော်သည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ဤသို့လျှင်လေးသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်းတို့ကာလပတ်လုံး။အားထုတ်
ဖြည့်ဆည်းပူးတော် မူအပ်ကုန်သော ပါရမီတော် အဟုန်တို့ကြောင့်။
မြတ်ထက်မြတ်သော သဗ္ဗညုတရွှေညာဏ်တော်တည်းဟူသော။ အား
အစွမ်းတို့သို့ရောက်ရာရရာဌာနမချွေကန်မှန်သော ရွှေပလ္လင်တော်မြတ်
ကိုလည်းကောင်း။ ဗောဓိပင်တော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။ မမှိတ်သော
စက္ခုတော်အစုံတို့ဖြင့် တစ်မဲ့မဲ့ ကြည့်ရှုတော်မူလျက်။ ခုနစ်ရက်ကို
လွန်စေတော်မူလေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာအရပ်သည် အနိမိသဌာန
မည်၏။အနိမိသစေတီတော်လည်းမည်၏။ ။ဤသို့ အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌ
ကထာ။ ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ။ ဗောဓိဝင်စာကိုယ်-စသောကျမ်း
ကြီး၊ ကျမ်းဂန်တို့နှိုက် အခိုင်အမာ လာသည့်အတိုင်း။ ပလ္လင်တော်နှင့်၊
မဟာဗောဓိပင်တော်ကို၊မမှိတ်သောစက္ခုတော်အစုံတို့ဖြင့်၊ ခုနစ်ရက်
ပတ်လုံး၊အနိမိသကုန်းစေတီတော်ထက်နှိုက်ရပ်တော်မူပြီးလျှင်။ အတု
မရှိသော မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်စဉ်လျက်။ ဖူးမြော် ပူဇော်ခြင်းကို
ထောံသဖြင့်။ လူ၊နတ်၊ဗြဟ္မာ။သတ္တဝါအပေါင်းတို့။ ညွတ်ပျောင်းရိက္ခါး။
ရှိခိုးပူဇော်ဖူးမြော်လှူဒါန်းအပ်သည်ကို။အဘယ်မှာလျှင်ယုံမှားဘွယ်ရာ
ရှိတော့အံ့နည်း။ စင်စစ် ဖူးမြော်ပူဇော်ထိုက်သည်သာလျှင်တည်း။ ။
ရှင်တော်ဘုရားသည်။ ဤကဲ့သို့ ကြည့်ရှုပူဇော်တော်မူသော အားဖြင့်။
ငါဘုရားပူဇော်တော်မူသကဲ့သို့။ မြတ်သောလောကီ၊ လောကုတ္တရာစီး
ပွားချမ်းသာကို အလိုရှိကြကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့သည်လည်း။
အလောင်းမန္ဓာတ်။ စကြာနတ်တို့။ ရအပ်သော ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့။
ထက်လှစွာသော သဒ္ဓါတရားကို။ ရှေ့သွားဦးစီး။ အကြီးအမှူးပြုလျက်။
သက်စွန့်ကြိုးကုတ်။အားထုတ်ပူဇော်ကြလေဟူသော အဆုံးအမဩဝါ
ဒကိုပေးတော်မူလေ၏။ ။

မြတ်စွာဘုရားသခင်ဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကို
ပူဇော်သဖြင့်။သတ္တဝါအများတို့လည်းပူဇော်အပ်သည်ကို
ပြသောအကြောင်းပြီး၏။

(၁၀) သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး။
မဟာဗောဓိကိုအထူးသဖြင့်ပူဇော်လှူဒါန်းသည်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

သီရိဓမ္မာသောကမင်းတရားသည်။ တထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်
သော။ ဦးစီးနာယက၊ ဂဏပါမောက္ခ ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော မဟာ
ထေရ်အရှင်မြတ်တို့ကိုရိုသေလေးမြတ်စွာ၊ တောင်းပန်လျှောက်ထားပင့်
ဆောင်ပြီး၍။ အလုံးစုံသော ဓမ္မ၊ ဒိပ်ကျွန်းကြီးပေါ်၌။ ရောက်အပ်ရ
အပ်ပြီးသောရာဇာသီလကမင်္ဂလာရှိသဖြင့်မင်းအဖြစ်သို့ရောက်ကုန်ပြီး
သော။ တထောင်သောမင်းအပေါင်းတို့ဖြင့်ခြံရံလျက်။ မဟာဗောဓိပင်
သို့ထွက်ကြွတော်မူ၍။ မဟာဗောဓိပင်တော်မြတ်ကိုထက်ဝန်းကျင်ဝန်း
ရံစေလျက်ထိုမဟာဗောဓိပင်တော်နှင့်မနီးမဝေးသောအရပ်၌ရှိသော
စွာရပ်တည်ကာ။ မဟာဗောဓိပင်တော်ကိုကြည့်မြော်ကော်ရော်ပူဇော်
ကန်တော့လေ၏။ ။ ထိုအခါ မဟာဗောဓိပင်စည်၏ လက်ျာတောင်
ကိုင်းကို။ အရင်းမှ လေးတောင်မျှချန်ထား၍။ ဆေးဒန်းမြင်းသီလာဖြင့်
သားပြီးလျှင်။ ရွှေဖျဉ်းအိုးဖြင့်ခံ၍ထားလေ၏။ ထိုအခါ ၎င်းလေးတောင်
အရပ်မှကြွင်းသော လက်ျာမဟာဗောဓိအခက်တော်သည် ပျော့ကွယ်
၍။ အလုံးစုံသော ရဟန်းပရိသတ်။ မင်းပရိသတ်။ သေဋ္ဌေးသူကြွယ်မှ
စ၍ များစွာသောဗိုလ်ပါပရိသတ်အပေါင်းတို့ မမြင်ကွယ်ပျောက်ခြင်း
သို့ရောက်လေ၏။ ထိုအခါ သီရိဓမ္မာသောကမင်းမြတ်သည် ထိုသို့သော
တန်းခိုးပြာဋိဟာတို့ကိုဖူးမြင်ရ၍ များစွာနှစ်သက်ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်
လှသောကြောင့်။ ဂိုဏ်း၏အကြီးအမှူး။ ဦးစီးနာယက။ ဂဏပါမောက္ခ
ဖြစ်တော်မူကြကုန်သောမဟာထေရ်အရှင်မြတ်တို့အား။ ဤသို့လျှောက်
ထားလေ၏။ ။ အရှင်တရားတို့၊ ဟပည့်တော်သည် ဤကဲ့သို့သဘော
ရှိသော၊ ထူးကဲသောတန်းခိုးပြာဋိဟာတော်ကို။ ယခုမျက်မှော့ထင်ထင်။
ဖူးမြင်ကန်တော့ရသည့်အတွက်။ အလွန်တရာပင် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်
လှပါသည်ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး
သည်။ သဒ္ဓါရှင်ပြော။ စိတ်မနောဖြင့်။ အံ့ဩဖူးမြော်။ ပူဇော်ကန်တော့၍။
အားမရမရောင့်ရဲနိုင်ရကား။ မဟာဗောဓိပင်တော်အား ဓမ္မ၊ ဒိပ်ကျွန်း
အလုံးကိုအစိုးရသော ဧကရာဇ်မင်းစည်းစိမ်မြတ်ကို အပ်နှံလှူဒါန်း၍။

ရွှင်လန်းစွာ ပူဇော်ကန်တော့လေ၏။ သီရိဓမ္မာသောက မင်းကြီးသည်။
ဤသို့ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား လျှော်ထားတိုင်ကြား၍၊ ဧကရာဇ်မင်း
အဘိသိက်ကို ပေးလှူပူဇော်တော်မူပြီးနောက်။ လကျာတောင်ကိုင်းဖြစ်
သောမဟာဗောဓိမြတ်ရတနာရွှေမျဉ်းနှိုက်ကိန်းအောင်းတည်နေတော်
မူသည်ကိုမြင်၍၊ အလွန်လျှင် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်လှရကား။ ညံ့ထွား
ပျိုနု။ ရှုချင်စဘွယ်။ တင့်တယ်လှစွာသော ထိုလကျာတောင်ကိုင်း မဟာ
ဗောဓိပင်မြတ်အားလည်း ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအလုံးကိုအစိုးရသောဧကရာဇ်
မင်းမြတ်အဘိသိက်ကို ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး လှူဒါန်းအပ်နှင်း၍။ ထိုမဟာ
ဗောဓိပင်ရင်းနှိုက်သာလျှင်။ ဗရဏာပီတိ။ ဆီထိဝွမ်းပုံ။ သဒ္ဓါဟုန်ဖြင့်။
တလုံလဲးလဲး။ အမြီး ဖူးမြော်ကန်တော့ကာ နေတော်မူလေ၏။ ။ သီရိ
ဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ မဟာသမုဒြာ၏ မနီး မဝေးသော ကမ်း
နဘေးနှိုက်လည်းယခင်ကပူဇော်သကဲ့သို့ပင် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင်ပူဇော်
လှူဒါန်းပြန်လေ၏။ ။ ထိုသီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးကား။ ဤဇမ္ဗူဒိပ်
ကျွန်းနှိုက်ဖြစ်သောမင်း၏စည်းစိမ်ဖြင့် မဟာဗောဓိပင်ကိုသုံးကြိမ်သုံးခါ
အားရနှစ်သက်စွာ လှူဒါန်းပူဇော်လေ၏။ ။

ထို့နောင်၊ သမီးတော်ဖြစ်သောသဃီမိတ္တာထေရီမသည် ပင့်ဆောင်
၍။ မဟာသမုဒြာသို့ဖြတ်သန်းသွားရာ။ နဂါးအပေါင်းတို့သည် သဃီ
မိတ္တာထေရီမအားကောင်းစွာလျှော်ထားတောင်းပန်၍၊ လကျာတောင်
ကိုင်း မဟာဗောဓိတော်ကို။ နဂါးပြည်သို့ ပင့်ဆောင်ယူသွားပြီးလျှင်။
ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် နဂါးပြည်နှိုက်ဖြစ်သောစည်းစိမ်ဖြင့် လှူဒါန်းပူဇော်
ကြလေ၏။ ထိုကမှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ပင့်ဆောင်၍ ရေခံရှိသောအခါ၊ ၎င်း
သီဟိုဠ်ကျွန်းကြီးကိုအစိုးရတော်မူသော ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းတရား
ကြီးသည်လည်း များစွာပင် ပူဇော်လှူဒါန်းတော်မူလေ၏။ ။ (ထိုမင်း
ကြီးပူဇော်လှူဒါန်းသောအကြောင်းကို ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ ဗာဟိ
ရနိဒါန်း၊ ၎င်းအတွင်းသာရတ္ထဒီပနီဋီကာတို့နှိုက်အကျယ်တဝင့်တွင်ဆို
တော်မူကြကုန်၏။ အလိုရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ။ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့
ကိုကြည့်ရှုတော်မူကြပါကုန်)။ ။

သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးမဟာဗောဓိပင်တော်ကို
ပူဇော်သောအကြောင်းပြီး၏။

(၁၁) လာဘ်လာဘပေါများခြင်းအရာရှိက်။တေဒဂ်ရ၊
အရှင်သီဝလိမထေရ်၏အလောင်းသည်ရုက္ခဇိုင်းနတ်ဖြစ်စဉ်
ဗောဓိပင်ကိုပူဇော်ခြင်းအကြောင်း။

ငါတို့ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက်တော်တွင်။လာဘ်သပ္ပကာ၊လွန်
စွာပေါများသောအရာရှိက်တေဒဂ်ရတော်မူသော အရှင်သီဝလိမထေရ်
၏အလောင်းသည်။ ရှေး လွန်လေပြီးသောအခါ။ အတ္ထဒသီ မြတ်စွာ
ဘုရားသခင်၏လက်ထက်တော်ရှိက်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့ပွင့်တော်
မူရာ မဟာဗောဓိပင်တော်၏အနီးဝယ်။ ကြီးစွာသောသစ်ပင်ကြီးတခု
ရှိက် ဝရုဏမည်သောရုက္ခဇိုင်းနတ်သားဖြစ်၍။ ဘုရားသခင် ထင်ရှားရှိ
တော်မူစဉ် နတ်၏ချမ်းသာကိုစံစား-ခံစားလျက်။ မမေ့မလျော့သောနေ
ခြင်းဖြင့် နေလေ၏။ ထို့နောင် ဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူတော်မူပြီးမှ။
သဒ္ဓါတက်ပွား၍။ သံဝေဂတရားရသဖြင့်။ ဘုရားပွင့်တော်မူရာ မဟာ
ဗောဓိပင်ကို သက်တော်ထင်ရှားရှိတော်မူသောဘုရားကဲ့သို့ ထင်မှတ်
ကြည်ညို၍။ မိမိပရိသတ်အခြံအရံနှင့်တကွလာပြီးလျှင်။ ထိုမဟာဗောဓိ
ပင်တော်ကို။ ကချေသဘင်။ ပဉ္စင်တူရိယာတို့ဖြင့်။ မြိမ့်မြိမ့်ညံ့အောင်တီး
မှုတ်-က သိလျက်။ ပူဇော်လှူဒါန်းလေ၏။ ထို့နောင် ဤရုက္ခဇိုင်းနတ်သား
နှင့်တကွ၊ ပရိသတ်အခြံအရံဖြစ်သောနတ်အပေါင်းတို့သည်။ စုတေ့မနေ၊
သေလွန်ကုန်သည်ရှိသော်။ ထိုမဟာဗောဓိပင်တော်ကို။ များစွာသော
ကချေသဘင်။ ပဉ္စင်တူရိယာတို့ဖြင့် တီးမှုတ် လှူဒါန်း ပူဇော်ခဲ့ဘူးသော
ကောင်းမှုထူးတို့ကြောင့်နတ်ပြည်ခြောက်တန်တို့ရှိက်။ လူးလာစုန်ဆန်။
အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်။ နတ်တို့၏စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစား-စံစားကြရ
လေ၏။ နတ်ပြည်မှတဖန်စုတေ့ပြန်၍။ လူ့ဘုံရှိက်ဖြစ်သောအခါ။ အံဩ
ချိုးပာဗွဟ်ရာဖြစ်သော။ အထူးထူးသောလူမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ
တို့ကို။ ခြောက်သောင်းခြောက်ထောင်ကုန်သော မောင်းမိသံကချေ
သဘင်သည်တို့ဖြင့် ခြံရံလျက်။ ဖျော်ဖြေပျော်ပါး စံစားမွေ့လျော်ကြရ
လေ၏။ ရုက္ခဇိုင်းနတ်မင်းသည်။ ဤသို့ကြီးမြတ်သောလူမင်းနတ်မင်းစည်း
စိမ်တို့ကို အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် ခံစား-စံစားပြီးမှ။ ငါတို့ဂေါတမမြတ်
စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ။ သုပ္ပဝါသမင်းသမီး၏ ဝမ်းရှိက် ပဋိ
သန္ဓေစွဲနေပြီးနောက်၊ မီးရှူးသန့်စင်၊ ဘွားမြင်တော်မူ၍။ အရွယ်ရောက်

သောခါ။အရှင်သီဝလိရဟန္တာဟု။ထင်ပေါ်ကျော်စောစွာဖြစ်လာတော်
မူလေ၏။ ။

အရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်အလောင်း
မဟာဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်ကို လှူဒါန်းပူဇော်ဘူးသော
အကြောင်းပြီး၏။

(၁၂) ဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကို
လှူဒါန်းပူဇော်သောအရှင်ဧကောသနိယမထေရ်ဝတ္ထုကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

အရှင်ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ဖြစ်တော်မူသော
အရှင်ဧကောသနိယမထေရ်၏ အလောင်းတော်သည်။ ဈေးလွန်လေပြီး
သောအခါ။ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်တော်မူရာဖြစ်သော
မဟာဗောဓိပင်၏ အနီး၊ တခုသော တောင်ကြီးနှိုက်။ ဝရုဏအမည်ရှိ
သော ဘုမ္မဇိုင်းနတ်မင်း ဖြစ်ဘူးလေ၏။ ထိုအခါ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာ
ဘုရားပွင့်တော်မူသည်ကိုဖူးမြင်ရ၍ အလွန်တရာမြတ်နိုးကြည်ညိုသော
စိတ်ရှိရကား။ ကခြင်း၊ သီခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်းတို့ကိုပြုလျက်။ အထူးထူး
သောပန်းနံ့သာစသည်တို့ကိုလှူဒါန်းပူဇော်လေ၏။ ထို့နောင်အတ္ထဒဿီ
မြတ်စွာဘုရားသခင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူတော်မူသောအခါနှိုက်လည်း။ ဘုရား
ပွင့်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်မြတ်တို့ကို။ သက်တော်
ထင်ရှား။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားရှိတော်မူစဉ်အခါကဲ့သို့။ စိတ်စေတနာ။
သဒ္ဓါယုံမှတ်လျက်။ မိမိ၏ ပရိသတ်အခြံအရံနှင့်တကွလာ၍။ တူရိယာ
ပဉ္စင်။ ကချေသဘင်တို့ဖြင့်။ ပူဇော်လှူဒါန်းခဲ့၍။ ထိုဘဝမှ စုတေ့မနေ၊
သေလွန်လေသောအခါ။ အထက်နတ်ပြည်မြောက်ထပ်တို့တွင်၊ ငါးထပ်
မြောက်ဖြစ်သော နိမ္မာနရတီဘုံနှိုက်နတ်သားဖြစ်လေ၏။ ထိုနိမ္မာနရတီ
ဘုံနှိုက် နတ်တို့၏စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို ခံစား-ခံစားပြီးမှ စုတေ့ခဲ့၍။
လူ့ပြည်နှိုက်ဖြစ်လာသောအခါ။ ကျွန်းငယ်အရံနှစ်ထောင်နှင့်တကွ။ ကျွန်း
ကြီး လေးကျွန်းလုံးတို့ကို သိမ်းကျုံးပိုင်သ။ အစိုးရသော။ ဝရုဏမည်
သောစကြဝတေးမင်းကြီးဖြစ်လေ၏။ ဤကဲ့သို့လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်တို့နှိုက်
ဖြစ်သောစည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို။ ဘဝများစွာ ခံစား-ခံစားပြီးမှ။ ငါတို့

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်လက်ထက်တော်ကျသောအခါ။ သာဝတ္ထိ
ပြည်ကြီးဝယ်။ သူကြွယ်အမျိုးနွှဲကပ်ဖြစ်လာ၍။ အချိန်အရွယ်သို့ရောက်
သောအခါ။ ဘုရားသခင်၏သာသနာတော်ထမ်းရဟန်းပြုသဖြင့်။ မကြာ
မြင့်မီပင်ပဋိသန္တိဒါလေးပါးနှင့်တကွရဟန္တာအဖြစ်သို့ရောက်၍။ အရှင်
ဧကောသနိယမထေရ်ဟုကျော်စောထင်ရှားစွာဖြစ်လေ၏။ ထိုဧကောသနိ
ယမထေရ်မြတ်သည်။ မိမိပြုခဲ့ဘူးသော ကောင်းမှုကုသိုလ်ထူးကို။ ပရိ
သတ်လေးပါးတို့ အလယ်တွင်-ထင်ရှားစွာ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ ။ ဝရု
ဏောနာမ နာမေန၊ စသောဂါထာကိုဟောကြားတော်မူလေ၏။ ။

ဧကောသနိယမထေရ်အလောင်း
ဘုမ္မဇိုင်းနတ်ဖြစ်စဉ်။ ဗောဓိပင်ကိုပူဇော်သော
အကြောင်းပြီး၏။

(၁၃) သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသို့ကူး၍၊
မဟာဗောဓိပင်ကိုဖူးမြော်ပူဇော်ကြသောရဟန်းသုံးကျိပ်တို့နှင့်။
မဟာဗောဓိပင်ကိုအဝတ်လှူလိုက်သော၊ အိုးထိန်းသည်တို့၏
ကျွန်မအကြောင်း။

လင်္ကာဒီပသီဟဇ္ဇကျွန်းကြီးမှ သုံးကျိပ်သောရဟန်းတော်အရှင်မြတ်
တို့သည်။ ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၊ မဇ္ဈိမဒေသအရပ်သို့ကူး၍။ ဘုရားပွင့်တော်
မူရာမဟာဗောဓိပင်တော်ကို ရှိခိုးပူဇော် ဖူးမြော်ကန်တော့ခြင်းအကျိုး
ငှါ ကြွလာတော်မူကြရာ။ လမ်းခရီးအကြားရှိ။ တခုသော အိုးထိန်း
သည်တို့၏ရွာမှ ရေခပ်အံ့သောငှါထွက်လာသော အိုးထိန်းသည်တို့၏
ကျွန်မနှင့်ခရီးရင်စိုင်းတွေ့မြင်တော်မူကြလေကုန်၏။ ထိုသို့တွေ့မြင်တော်
မူကြသောအခါ။ ထိုကျွန်မသည် ရဟန်းတော်သုံးကျိပ်တို့အား၊ ရိုသေ
ကျိုးနွံစွာရှိခိုးလျက်အပါးသို့ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင်ဤသို့သောစကားဖြင့်လျှော့
ထားလေ၏။ အရှင်ကောင်းတို့၊ အရှင်ကောင်းတို့သည်။ အဘယ်မည်
သောအရပ်မှ။ အဘယ်မည်သောကိစ္စဖြင့်ကြွလာတော်မူကြပါသနည်း
ဟုလျှောက်ထားလေသော်။ မထေရ်မြတ်တို့က။ ငါတို့ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း
ကြီးမှ ဤမဇ္ဈိမဒေသရှိ ငါတို့ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား
သခင်သည်။ သစ္စာလေးပါး။ မြတ်တရားတို့ကို။ ပိုင်းခြားထင်ထင်။ ကိုယ်

တော်တိုင်သိမြင်တော်မူ၍။ တထောင့်ငါးရာ။ ကိလေသာတို့ကို။ အကြွင်း
 အကျန်မရှိဖျက်ဆီးတော်မူရာ။ မာရ်ငါးပါးတို့ကို။ ထွားထွားညက်ညက်။
 ဖျက်ဆီး သုတ်သင်။ အောင်မြင်တော်မူရာ။ မြေတကာတို့၏ အစ်ကို။
 မြေဗဟိုဖြစ်သော အရပ်ဌာနနှိုက်။ ပေါက်ရောက်ပေါ်ထွန်းလာသော
 မဟာဗောဓိပင်မြတ်ကို။ ရှိခိုးပူဇော်ဖူးမြော်လိုသောသမ္မာဆန္ဒ၊ အာသီသ
 ဖြင့်၊ ကြွလာကြပေသည်ဟုပြောကြားကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အိုးထိန်း
 သည်တို့၏ ကျွန်မသည်။ အရှင်မြတ်တို့ကား။ လွန်ကဲထူးမြတ်သော
 ဘုန်းကံပါရမီရှိပါပေစွ။ အရှင်ဘုရားတို့၊ အကျွန်ုပ်မှာမူကား။ ဈေးပါရမီ
 ဘုန်းကံနည်းပါးလှသည့်အတွက်။ သက်တော်ထင်ရှား၊ မြတ်စွာဘုရား
 ကိုလည်းမဖူးမတွေ့လိုက်ရပါ။ မြတ်စွာဘုရားကိုမဆိုထားဘိ။ ပရိဘောဂ
 စေတီတော်ကြီးဖြစ်၍။ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့၏ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာ
 ဖြစ်တော်မူသော ဤမဟာဗောဓိပင်တော်မြတ်ကိုမျှ အဖူးအမြော်မသွား
 ရပါ။ သူတပါးတို့၏အိမ်နှိုက်သာ အစေအပါကျန်ဖြစ်၍ နေရပါသည်။
 ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်ရခြင်းသည်။ သံသရာကာလ။ ဘဝများစွာ။ ကပ်ကမ္ဘာတို့
 က။ ဒါနနည်းပါးခဲ့လေသောကြောင့်သာဖြစ်ရပါသည်ဟု။ မိမိကိုယ်ကို
 ပြစ်တင်ဆုံးမ။ နှိမ့်ချလျှောက်ထားလျက်။ ထိုမထေရ်မြတ်တို့အားလှူဒါန်း
 လိုသောသဒ္ဓါတရား။ များစွာထက်သန်လှသော်လည်း။ လှူဒါန်းရန်ဝတ္ထု
 ပစ္စည်း တစုံတရာမျှ မရှိသည်ဖြစ်၍။ မိမိကိုယ်တွင် ဝတ်ရုံထားသော
 အဝတ်တန်ဆာကိုပင်ချွတ်၍ လှူဒါန်းပူဇော်တော့အံ့ဟု ကြံပြီးမှ၊ ဝတ်
 ဆင်ထားသောအဝတ်ကိုလဲးချွတ်လျက်။ ဖြူစင်အောင်လျှော်ဖွပ်ပြီးလျှင်။
 မိမိကိုယ်ကို မြက်သစ်ရွက်စသည်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ် လွှမ်းမိုး၍။ ရဟန်း
 တော် သုံးကျိပ်တို့၏ လက်တော်သို့ ဆက်ကပ်အပ်နှင်းပြီးလျှင်။ အရှင်
 ဘုရားတို့၊ အလွန်ဆင်းရဲပင်ပန်းလှစွာသော တပည့်တော်မကို အစဉ်
 သနားတော်မူသော အားဖြင့်။ ဤအဝတ်တန်ဆာကို ယူဆောင်လျက်။
 မဟာဗောဓိပင်မြတ်အား။ တပည့်တော်မကိုယ်စားတမ်းခွန်ကြွက်လျှာ
 ပြု၍ တင်ကပ်လှူဒါန်းတော်မူကြပါလေကုန်ဟုတောင်းပန်လျှောက်ထား
 ၍ လှူဒါန်းပူဇော်လိုက်လေ၏။ ရဟန်းတော်သုံးကျိပ်တို့လည်း။ ထိုကျွန်မ
 လှူဒါန်းလိုက်သောအဝတ်တန်ဆာကိုယူဆောင်လျက်။ မဟာဗောဓိပင်
 တော်ရှိရာအရပ်သို့၊ ဈေးရုံကြွသွားတော်မူကြကုန်စဉ်။ ထိုကျွန်မသည်
 ထိုသို့လှူဒါန်းပူဇော်သောနေ့နှိုက်ပင် စုတေ့သေလွန်လေ၍။ ထိုမဟာ

ဗောဓိပင်တော်မြတ်၏ အနီး၊ တခုသောတောအုပ်ကြီးရှိက် တန်းခိုးကြီး
သော ဘုမ္မဇိုင်းနတ်ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတော်သုံးကျိပ်တို့သည်
ထိုဘုမ္မဇိုင်းနတ်ကိုတွေ့မြင်၍ ဆွေးနွေးမေးမြန်းကြရာ။ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်က
ဤသို့လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်ကောင်းတို့၊ အရှင်ကောင်းတို့သည်။
မိမိကိုယ်ဝတ်ကိုချွတ်၍ မဟာဗောဓိပင်မြတ်အား တင်းခွန်ကြက်လျှာ
ပြုလုပ်ရန်လှူဒါန်းလိုက်သော အိုးထိန်းသည်တို့၏အလုပ်အကျွေးကျွန်မ
ကို သတိရတော်မူကြပါကုန်၏လောဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။
ထိုသုံးကျိပ်သောရဟန်းတို့က။ အချင်းသူတော်ကောင်း၊ ငါတို့ကား။ ထို
ကျွန်မကို သတိရကြပါကုန်၏ဟု၊ ထိုကျွန်မလှူဒါန်းလိုက်သော အဝတ်
ထည်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြသကြလေလျှင်။ အရှင်ဘုရားတို့၊ ဤအဝတ်ကို
လှူဒါန်း ဆက်ကပ်လိုက်သော ကျွန်မသည်ကား။ အခြားသူမဟုတ်ပါ။
တပည့်တော်ပင် ဖြစ်ပါသည်ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုသို့လျှောက်
ထားသောစကားကို အရှင်မြတ်များ ကြားတော်မူကြလေလျှင်။ အချင်း
သူတော်ကောင်း၊ ထိုအိုးထိန်းသည်တို့၏အလုပ်အကျွေးကျွန်မဖြစ်သော
အခါက ကိုယ်ဝတ်ကိုချွတ်၍ လှူလိုက်သောကောင်းမှုမှတစ်ပါး။ အဘယ်
မည်သောကုသိုလ်ကောင်းမှုများကိုပြုခဲ့ပါသနည်း။ အဘယ်ကောင်းမှု
ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ကြီးကျယ်ထူးမြတ်သောစည်းစိမ်ချမ်းသာတို့နှင့်
တကွ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၏အဖြစ်ကိုရပါသနည်းဟု၊ ရဟန်းတော် သုံးကျိပ်
တို့က မေးမြန်းကြကုန်သည်ရှိသော်။ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်မင်းက။ အရှင်ဘုရား
တို့၊ ဤစည်းစိမ်ချမ်းသာကို အခြားကောင်းမှုကြောင့်ရသည်မဟုတ်ပါ။
ကိုယ်ရှိက်ဝတ်ရုံထားသော အဝတ်ကို ချွတ်၍။ မဟာဗောဓိပင်တော်
ရှိက် တင်းခွန်ကြက်လျှာ ပြုလုပ်လှူဒါန်းရန် အလိုငှါ အရှင်မြတ်တို့အား
အပ်နှင်းဆက်ကပ်လိုက်သော၊ မြတ်သောကောင်းမှုကုသိုလ်ထူးကြောင့်
ပင်ရရှိပါသည်ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ။ဤသို့ ကိုယ်တိုင်မရောက်၊
အဆင့်ပေးလှူပူဇော်လိုက်သောဒါနဖြင့်ပင်လည်း။ ဤကဲ့သို့သောနတ်၏
စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုရပါသေး၏။ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍ မဟာဗောဓိ
ပင်မြတ်အား ရှိခိုးပူဇော်လှူဒါန်းခြင်းကိုပြုရပါမူကား။ ထို့ထက်သာလွန်
မြင့်မြတ်သောစည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို၊ ဧကန်လွှဲ၊ အမြဲစင်စစ်ပင်ရပေ
ရာ၏ဟု လျှောက်ထား ပြောဆိုပြီးလျှင်။ အရှင်ကောင်း အရှင်မြတ်တို့
လည်း။ ဤမဟာဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့ ကိုယ်တိုင်ရောက်အောင် ကြ

သွားတော်မူကြပါကုန်။ တပည့်တော်လည်း အရှင်မြတ်တို့အား ဆွမ်း
စသောပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်။ ရိဂှားပန်းနွမ်းခြင်းမရှိရအောင်။ ယူဒါန်း
ဆက်ကပ်။ အစဉ်မပြတ်လုပ်ကြွေးပြုစုကာ နောက်ရံကလိုက်ပါမည်ဟု
ဝန်ခံ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုရဟန်းတော် သုံးကျိပ်တို့လည်း မဟာ
ဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍။ မဟာဗောဓိပင်မင်း
ကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးဖူးမြော်ကြလေကုန်၏။ ဘုမ္မဇိုင်းနတ်လည်း ထိုအရှင်
မြတ်တို့ မိမိတို့ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာအရပ်သို့ ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်
တော်မူကြသည်တိုင်အောင်။ အသွား အပြန်ပင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့်
ထောက်ပံ့လှူဒါန်းလျက်။ မပင်မပန်းရအောင်စောင့်ရှောက်လိုက်ပါလေ
၏။ ရဟန်းတော်တို့လည်း။ မပင်မပန်းချမ်းသာစွာ မိမိတို့နေမြဲကျောင်း
သို့ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်တော်မူကြရလေကုန်၏။ ။

သဟဿဝတ္ထု၊ နှိုက်လာသော၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှကူး၍၊
မဟာဗောဓိပင်ကိုဖူးမြော်လာကုန်သော ရဟန်းသုံးကျိပ်တို့နှင့်၊
မဟာဗောဓိပင်ကိုအဝတ်လှူလိုက်သော အိုးထိန်း
သည်တို့၏ကျွန်မအကြောင်းပြီး၏။

(၁၄) သူဆင်းရဲလင်မယားတို့၊ မဟာဗောဓိပင်ကို
ဖူးမြော်သွားကြသောရဟန်းခြောက်ကျိပ်တို့ကိုလှူဒါန်းခြင်းအကျိုး
ထူးခံစားရသည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းနှိုက်ဖြစ်သော ရဟန်းတော်ခြောက်ကျိပ်တို့သည်။
မဟာဗောဓိပင်ကို ဖူးမြော်ကန်တော့ခြင်းငှါ။ ဗောဓိပင်တည်ရာ မဇ္ဈိမ
ဒေသသို့ကြွသွားကြရာ။ လမ်းခရီးအကြား၊ တခုသောရွာငယ်သို့ဆိုက်
ရောက်တော်မူကြလေကုန်၏။ ထိုရွာနှိုက် တယောက်သော သားငယ်
ရှိသော သူဆင်းရဲလင်မယားတို့သည် ရှိသတတ်။ ထိုသူဆင်းရဲလင်
မယားတို့သည်။ ထိုအရှင်မြတ်တို့အား အလွန် ကြည်ညိုမြတ်နိုးသော
စိတ်ရှိကြ၍ ဆွမ်းဘောဇဉ်တို့ကိုလှူဒါန်းဆက်ကပ်လိုသော်လည်း။ မိမိ
တို့နှိုက်လှူဒါန်းရန်ပစ္စည်းဝတ္ထုတစ်စုံတရာမျှမရှိသည်ဖြစ်၍။ အချင်းချင်း
ဤသို့တိုင်ပင်ကြကုန်၏။ ငါတို့သည် ချစ်ခင်လှစွာသော ဤသားငယ်ကို
သတ်သည်ရှိသော်။ ဆွေမျိုးဥာတိ စသော ရပ်ရွာနေ လူအပေါင်းတို့

သည့် ငါတို့အား ဆန့်ဆီဆား၊ ငြုတ်၊ ကြက်သွန်-စသောဝတ္ထုပစ္စည်း
တို့ကိုထောက်ပံ့ပေးကမ်းကြကုန်လတ္တံ့။ ထိုသို့ထောက်ပံ့ပေးကမ်းကြ
သောပစ္စည်းတို့နှင့်။ သင်္ဃာတော် အရှင်မြတ်တို့အား ဆွမ်း၊ ခဲးဘွယ်၊
ဘောဇဉ်-စသည်တို့ဖြင့်လှူဒါန်းပူဇော်ရကုန်လတ္တံ့။ ဟု ပြောဆိုတိုင်ပင်
ကြကုန်၏။ ထိုသို့ပြောဆိုတိုင်ပင်ကြပြီးလျှင်။ မယားဖြစ်သူက။ လင်ယော
ကျားကို။ အမောင်၊ သားငယ်ကို အမောင်သာသတ်ပါလော့ဟု တိုက်
တွန်းလေ၏။ လင်ဖြစ်သူကလည်း မိမိ၏ရင်ဝယ်ဖြစ်သောချစ်လှစွာသော
သားကို-ကိုယ်တိုင်သတ်ခြင်းငှါမဝံ့သည်ဖြစ်၍။ မယားဖြစ်သူအား သင်
သာ သတ်လော့ဟု တိုက်တွန်းပြန်လေ၏။ ထိုအခါ၊ မယား ဖြစ်သူက
လည်း ထိုနည်းတူစွာကိုယ်တိုင်မသတ်ဝံ့သည်ဖြစ်၍၊ တယောက်အား
တယောက် ပြန်လှန်တိုက်တွန်းကာနေကြပြီးလျှင်။ တဖန်တိုင်ပင်ကြပြန်
လေ၏။ ငါတို့အိမ်၏နောက်အဘို့မှာတောင်ပို့တခုသည်ရှိ၏။ ထိုတောင်ပို့
ခေါင်းနှိုက် အမြီးနေသော မြွေနဂါးတကောင်သည်ရှိ၏။ ငါတို့၏သား
ငယ်ကို ထိုတောင်ပို့၏အနီးတွင် ကျင်ဖုကစားစေသည်ရှိသော်။ ကျင်ဖု
သည် တောင်ပို့သို့ဝင်ရာ၏။ ထိုသို့ဝင်သည်ရှိသော် တောင်ပို့ခေါင်းကို
လက်ဖြင့် နှိုက်ရာ၏။ ထိုသို့နှိုက်သောလက်ကို မြွေနဂါး ပေါက်သဖြင့်
သူငယ်သေလေရာ၏။ ယင်းသို့သေခဲ့သော်။ ဆွေမျိုး၊ ဥာတိစသည်တို့၏
ထောက်ပံ့ခြင်းကိုရသဖြင့်။ အရှင်မြတ်တို့အား ဆွမ်းဘောဇဉ် စသည်
တို့ကိုလုပ်ကျွေးလှူဒါန်းရကုန်လတ္တံ့။ ဟု တိုင်ပင်ကြပြီးလျှင်။ သားငယ်ကို
ခေါ်၍။ အမောင်၊ ငါတို့၏အိမ်နောက်အဘို့ တောင်ပို့ခေါင်း၏အနီးနှိုက်
ကျင်ကစားလေလော့ဟုစေလွှတ်လေ၏။ ထိုအခါ သားငယ်သည် ကျင်
ကိုဆောင်ယူချက်၊ ထိုတောင်ပို့၏အနီးတွင် ကစားလေသည်ရှိသော်။
ကျင်ဖုငယ်သည် မြွေနဂါးရှိရာတောင်ပို့ခေါင်းသို့ဝင်ပြီးလျှင်။ မြွေနဂါး
၏ဦးခေါင်းထက်သို့ တည့်တည့်ကျလေသဖြင့်။ မြွေနဂါးသည် ပြင်းစွာ
အမျက်ထွက်လတ်၍၊ တောင်ပို့ခေါင်းအတွင်းမိမိနေရာအရပ်မှ တွင်းဝ
သို့ထွက်လာသည်ရှိသော်။ သူငယ်သည်မကြောက်မရွံ့ရဲဝံ့သောစိတ်ရှိ
သဖြင့် မြွေနဂါး၏လည်ကို မြီးစွာဆုပ်ကိုင်၍။ အမိအဘတို့ကိုခေါ်လေ
၏။ အမိအဘတို့လည်း သား၏ခေါ်သံကိုကြားလျှင် လျင်မြန်စွာပြေးလာ
ကြလေ၏။ နဂါးမင်းသည် သူဆင်းရဲလင်မယားတို့၏သဒ္ဓါတရားအစွမ်း
ကြောင့် အရိုးအလျှံလွှတ်ခြင်းကိုပြုအံ့သောငှါမစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍။ အ

သက်ဘေးမှချမ်းသာရလိုကြောင်းကိုတောင်းပန်ပြီးလျှင်။ မိမိလည်နှိုက်
ဝတ်ဆင်ထားသော၊ အလိုရှိသမျှအရာခပ်သိမ်းတို့ကိုပေးစွမ်းနိုင်သော
ပတ္တမြားရတနာကိုပေးခဲ့၍။ မိမိနေရာတောင်ပိုသို့ပင်ဝင်လေ၏။ ထိုအခါ
သူဆင်းရဲလင်မယားတို့သည် နဂါးမင်းပေးခဲ့သောပတ္တမြားရတနာကို
ရ၍။ ထိုခြောက်ကျိပ်သော ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ဆွမ်းစသော
ဒါနဝတ္ထုတို့ဖြင့် ကောင်းမွန်စွာလှူဒါန်းပူဇော်ကြပြီးလျှင်။ အရှင်ဘုရား
တို့သည်မဟာဗောဓိပင်ကိုပူဇော်ဖူးမြော်၍ ပြန်လည်တော်မူကြသော
အခါနှိုက်လည်း။ တပည့်တော်၊ တပည့်တော်မတို့အား ချီးမြှောက်သနား
တော်မူသောအားဖြင့်၊ ဆွမ်းအလှူခံတော်မူကြပါကုန်ဦးဟု လျှော့ထား
လိုက်ကြလေ၏။ ထိုခြောက်ကျိပ်သော ရဟန်းတော်တို့ကလည်း ထိုသူဆင်း
ရဲလင်မယားတို့လျှောက်ထားသည်ကိုဝန်ခံခဲ့ပြီးလျှင်မဟာဗောဓိပင်ကို
ရှိခိုးပူဇော်ဖူးမြော်ကန်တော့အံ့သောဌာတြွေသွားတော်မူကြ၍။ ထိုမဟာ
ဗောဓိပင်တော်ကို၊ ကော်ရော်မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးဖူးမြော်၍ အပြန်တွင်လည်း။
ထိုသူဆင်းရဲလင်မယားတို့၏ဆွမ်းကို အလှူခံယူ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်
တော်မူကြပြီးမှပင်။ မိမိတို့သီတင်းသုံးတော်မူရာအရပ်သို့ ပြန်လည်ကြွ
သွားတော်မူကြလေကုန်၏။ ထိုသူဆင်းရဲလင်မယားနှစ်ယောက်တို့သည်
မဟာဗောဓိပင်သို့ကြွသွားတော်မူကြသောရဟန်းသံဃာတော်တို့အား။
လွန်စွာကြည်ညိုသောသဒ္ဓါတရားကိုအစွဲပြု၍ နဂါးမင်းပေးသောပတ္တ
မြားရတနာကိုရသဖြင့်။ အသက်ထက်ဆုံး တစုံတခုသောအမှုကိစ္စကို
မပြုမလုပ်မူ၍၊ ဒါန၊ သီလ-စသော ကောင်းမှုတို့ကိုသာ ဆည်းပူးအား
ထုတ်လျက် စုတေ့သေလွန်သောအခါ။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်နှိုက်ဖြစ်
ကြရလေကုန်၏။ ။

သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည်။ ဤဝတ္ထုပုံစံများကို ထေ့ထား
ချင့်စာကြပြီးလျှင်။ အဆိုပါအိုးထိန်းသည်ကျွန်မ၏သဒ္ဓါတရား၊ သူဆင်း
ရဲလင်မယားတို့၏ သဒ္ဓါတရားကဲ့သို့သော သဒ္ဓါတရားများကို။ မိမိတို့
သန္တာန်နှိုက်မဖြစ်လျှင်မနေရဟု ကြိုးစားအားထုတ်ကြရန် လွန်စွာသင့်
လျော်လှလေသတည်း။ ။

သဟဿဝတ္ထုနှိုက်ပင်လာသော သူဆင်းရဲလင်မယား

ဝတ္ထုကား ဤတွင်ပြီး၏။

(၁၅) ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးနှိုက် ရတနာချနစ်ပါးဆိုက်ရောက်
သည်ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ။ ကလိင်္ဂအမည်ရှိသော တိုင်းကြီးအဝင်
အပါ။ ဒန္တပုရမည်သောမြို့နှိုက်၊ ကလိင်္ဂမည်သောမင်းကြီးသည်မင်းပြု
လေ၏။ ထိုကလိင်္ဂမည်သောမင်းကြီးနှိုက်။ မဟာကလိင်္ဂ၊ ဂုဇ္ဇကလိင်္ဂဟူ
ကုန်သောသားတော်နှစ်ယောက်တို့သည်ရှိကုန်၏။ ထိုနှစ်ယောက်သော
သားတော်တို့တွင်။ ဂုဇ္ဇကလိင်္ဂမင်းကို စွဲ၍။ မဒ္ဒရာဇ်မင်းကြီး၏ သမီး
တော်ဝမ်းမှဘွားမြင်သော မင်းသားငယ်သည်ကား။ ကလိင်္ဂကုမာရ-
ဟူသောအမည်ဖြင့် ထင်ရှားကျော်စောလေ၏။ ထိုမင်းသားသည် အ
လွန်မွှေးကြိုင်သင်းပျံ့သော ကြာညိုပန်းအနံ့ကဲ့သို့သော ကိုယ်အနံ့ ရှိ၏။
တည်ကြည်ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေတော်လည်း ရှိ၏။ သိမ်မွေ့ပြေပြစ်၊
ကျစ်လျစ်နူးညံ့သောကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာလည်းရှိ၏။ အလုံးစုံ
သောသူတို့၏စိတ်ကို။ ယိုဘိတ်ကြည်လင်၊ ရှင်ပျနှစ်သက်စေတတ်သော
အဆင်းရူပကာယနှင့်လည်းပြည့်စုံ၏။ ထိုမင်းသားငယ်သည်၊ အဘိုး၏
အရိုက်အရာဖြစ်သော ဒန္တပုရအမည်ရှိသောမြို့ကြီးကို၊ လွှမ်းမိုးပိုင်သ၊
အစိုးရသဖြင့်။ ရာဇဘိသေကမင်္ဂလာသဘင်ကို၊ ဆင်ယင်ကျင်းပလျက်။
မင်း၏အဖြစ်ကိုခံယူတော်မူလေသတည်း။ ။ ထိုကလိင်္ဂမည်သောမင်း
ကြီးသည် ကိုးနှစ်တို့ကာလပတ်လုံး။ မင်းတို့ကျင့်ရာ။ ဆယ်ဖြာသောရာဇ
ဓမ္မ။ ခုနစ်ဝသောအပရိဟာနိယတရားတို့ကို ကျင့်သုံးလျက်။ လောက
နှိုက်ပူဇော်ဦးမြောက်ထေဝံပုံထိုက်ကုန်သော၊ ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏား-စသော
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထိုက်သက်သည့်အလျောက် လှူဒါန်း ထောက်ပံ့
ပြီးလျှင်။ အမတ်အပေါင်းတို့ဖြင့်မြဲရံ၍၊ မင်း၏စည်းစိမ်ကို ခံစား စံစား
ကာ၊ နေ့ရက်တို့ကိုလွန်စေကုန်သတည်း။ ။ ထိုမင်းကြီးနှိုက်အမြီးမပြတ်
ဆည်းကပ်စားသော၊ ဓမ္မသတ်၊ ရာဇသတ်၊ ဖြတ်ထုံးပုံပြင်၊ ဗေဒင်ကျမ်း၊
ဆေးကျမ်း၊ အခန်းခန်းတို့နှိုက်၊ ကျမ်းကျင်လိမ္မာ၍၊ လွန်စွာပညာရှိသော
ကလိင်္ဂဘာရဒွါဇအမည်ရှိသော ပုရောဟိတ်အမတ်ကြီးသည်၊ ဤမင်း၏
မြင့်မြတ်သော ပုရိသလက္ခဏာတို့ကို မြင်၍။ စကြာမင်းဖြစ်အံ့သောအ
ကြောင်းကိုသိသဖြင့်။ မိမိအရှင်သခင်ဖြစ်သော မင်းကြီးအား ဆယ်ပါး
သောစကြာမင်းတို့ကျင့်ရာသောဝတ်ကိုကြားပေ၏။ ထိုမင်းကြီးလည်း

ပုရောဟိတ်အမတ်ကြီးလျှော်ထားသောဆယ်ပါးသောကျင့်ဝတ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးလျှင်။ တဆဲ့ငါးရက်မြော်ဖြစ်သောဥပုသ်နေ့နှိုက်တသောင်း သောဥစ္စာတို့ကို စွန့်ကြီး၍။ အလှူတော်ကြီးကို ပေးလှူစွန့်ကြီးပြီးလျှင်။ တဆဲ့ခြောက်လုံးသောနံ့သာရေ အိုးတို့ဖြင့် ဦးခေါင်းထက်နှိုက်သွန်းလောင်း လျက်။ ကိုယ်ကိုသုတ်သင်စင်ကြယ်စေပြီးလျှင်။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ဖြူသောစုလျားတင်အဝတ်ကို ကိုယ်နှိုက် စံပယ်တင်သည်ကိုပြု၍။ ဘုံ ခုနစ်ဆင့်ရှိသော နန်းပြာသာဒ်၏ အထက် အသရေရှိသော နေရာနှိုက်၊ ထက်ဝယ်ဘွဲ့ခွေနေတော်မူလျက်။ မိမိပြုအပ်သော ဒါန-စသည်ဖြင့်ပြီး သော၊ ကောင်းမှုအာနုဘော်တော်မြတ်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့၍ နေ တော်မူလေ၏။ ။ (ဤသည်ကား အလုံးစုံသောစကြာမင်းတို့၏ပြုအပ် သောသဘောဓမ္မတာပင်တည်း)။ ။

• (၁) ဤသို့မိမိပြုအပ်သော ဒါန၊ သီလစသော ကောင်းမှုအဘို့တို့ ကိုသုံးသပ်ဆင်ခြင်၍ ထက်ဝယ်ဘွဲ့ခွေနေတော်မူစဉ်ပင်လျှင်။ ထိုဒါန၊ သီလစသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်။ ဥတု လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော၊ ညှိသောပတ္တမြားအဆင်းနှင့်တူသောစက်ရတ နာသည်အရှေ့သမုဒြာရေအပြင်ကိုဖောက်ထွင်း၍၊ အာကာသကောင်း ကင်ပြင်သို့ပျံတက်ပြီးလျှင်။ ကောင်းစွာတန်ဆာဆင်အပ်သော၊ အပေါက် ငယ်တို့နှိုက် လေတို့ဖြင့်တိုက်ခတ်အပ်သည်ရှိသော်။ နတ်နှိုက်ဖြစ်သော တူရိယာငါးပါးတို့ကို တီးမှုတ်သော အသံကဲ့သို့၎င်း။ ရွှေဆည်းလည်း၊ ငွေဆည်းလည်း ကြိုးငယ်တို့ကို၊ လက်ဖြင့်ကိုင်၍ လှုပ်ဘိသကဲ့သို့၎င်း။ ကောင်းကင်ယံနှိုက်။ ဖြန့်ညံ့သာယာ။ နာပျော်ဘွယ်ရှိသောအသံတို့ကို ဖြစ်စေလျက်။ ကလိင်္ဂမင်းကြီးစံနေရာနန်းပြာသာဒ်သို့ရှေးရှုလာပြီးလျှင်။ လေသာတံခါးမုတ်ဝှိုက်။ အရှင်မင်းကြီး၊ ဤစက်ရတနာထက်သို့တက် ကြွတော်မူပါဟုတင်လျှောက်ဘိသကဲ့သို့တည်လာလေ၏။ ။

(၂) စကြာမင်းကြီးအား၊ ဤသို့သောစကြာရတနာဆိုက်ရောက် လာပြီးသည်ရှိသော်။ အမတ်အပေါင်းတို့သည်။ မင်္ဂလာရှိသော ဆင် တင်းကုပ်တည်ရာအရပ်တို့နှိုက်။ မြေတို့ကို ကောင်းမွန်ညီညွတ်အောင် ပြင်ဆင်၍။ အထက်ဖြစ်သောအရပ်တို့နှိုက်လည်းကောင်း၊ သောအမွှေး အထုံတို့ဖြင့် သုတ်လိမ်းချယ်လယ်စေပြီးလျှင်။ အောက်အဘို့အရပ်တို့ နှိုက်လည်း ဆန်းကြယ်သော ကောင်းသောအနံ့ရှိကုန်သော မြတ်လေး

ပန်းစသော ပန်းတို့ဖြင့်ပြွမ်းစေလျက်။ ပန်းဗိတာန် မျက်နှာကြက်တို့ကို ကြက်ကာသဖြင့်။ မင်္ဂလာဆင်တင်းကုပ်တချလုံးကို နတ်တို့၏ဗိမာန်ကဲ့သို့ တန်ဆာဆင်ယင်ပြီးလျှင်။ စကြာမင်းကြီးအား။ အရှင်မင်းကြီး၊ (ဤသို့ သဘောရှိသော ဆင်တင်းကုပ်အရပ်ဝယ်၊ နတ်နှိုက်ဖြစ်သော ဆင်ပျံ ရတနာသည် ရောက်လာစေသတည်းဟု) အရှင်မင်းကြီး၏ စိတ်တော် နှိုက်အောက်မေ့ဆင်ခြင်တော်မူပါလော့ဟု လျှောက်တင်ကြကုန်သည် ရှိသော်။ ထိုစကြာမင်းကြီးသည် ရှေးနှိုက်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် အလှူကြီးကို ပေးလှူပြီးလျှင်။ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ဥပေါသထ သီလတော်မြတ်ကို ခံယူဆောက်တည်၍။ ထိုကောင်းမှုကံအာနုဘော် တော်မြတ်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ကာနေတော်မူစဉ်။ ထိုကောင်းမှုတို့ ဖြင့်တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ညှိ၊ ရွှေ၊ ပြု၊ နက်။ ထွေးရှက်ရော ပြွမ်း။ နိနှမ်းဘောက်ပြား။ ပြောက်ကျားတွန့်တွက်ခြင်းစသော အပြစ်တို့ မှကင်းလျက်။ သန့်ရှင်းရှမ်းစို။ ကိုယ်လုံးကျွတ်ဖွေးဖွေးပြုသော။ မြေလျှိုး မိုးပျံ့။ လျင်မြန်ထက်မြက်သော ခွန်အားစွမ်းပကားနှင့်ပြည့်စုံ၍။ တန်နက် တွင်းတွင်း။ လေးကျန်းလုံးကိုလက်ျာရစ်လှည့်ပြီးလျှင်။ ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသို့ နံနက်စာမီ ပြန်ရောက်နိုင်သော။ ဥပေါသထဆင်မျိုးမှဖြစ်သော ဆဒ္ဒန် ဆင်မင်းကဲ့သို့သော ငွေတောင်ထွတ်အတူ။ မြူစွာသော ဆင်ပျံရတနာ သည်။ စကြာမင်းကြီးရှိရာအရပ်သို့ရှေးရှုလာ၍ တည်လေ၏။ ။

(၃) စကြာမင်းကြီးအား ဤသို့သောဆင်ပျံရတနာ ဆိုက်ရောက် လာပြီးသည် ရှိသော်။ ယောက်ျားအပေါင်းတို့သည် ပကတိ မင်္ဂလာရှိ သောအရပ်နှိုက်။ မြင်းတင်းကုပ် ပြုရာ မြေအပြင်ကို စင်ကြယ်အောင် ပြုပြင်သန့်ရှင်းစေလျက်။ ထက်အောက်ဖီလာ။ တွင်းပ ဝဲးယာ။ အကာနံရံ မကြွင်း။ မြင်းတင်းကုပ်အလုံးကို။ ဆင်တင်းကုပ်နှိုက်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအတိုင်း မွမ်းမံချယ်လယ်စေပြီးလျှင်။ ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးအား။ အရှင်မင်းကြီး၊ (ဤသို့သဘောရှိသောအရပ်ဌာနသို့ မြင်းပျံရတနာရေံ လာစေသတည်းဟု) အရှင်မင်းကြီး စိတ်တော်နှိုက် ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း တော်မူပါဟုတိုက်တွန်းလျှောက်တင်ကြကုန်သည်ရှိသော်။ စကြာမင်း ကြီးလည်း။ ရှေးနည်းအတိုင်းပင်ဒါနသီလတို့ကိုပြုလုပ်ဆောက်တည်ပြီး လျှင်။ ထိုကောင်းမှုအတို့ကို နှလုံးသွင်းကာနေတော်မူစဉ်။ ထိုကောင်း မှုတို့ဖြင့်တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သည်ဖြစ်၍။ ကောင်းကင်နှိုက် တိမ်လွှာ

တိမ်ညွန့်တို့ကိုစားလျက်။ပျော်ပါးကွန့်မြူးလူးလာပျံသန်းကာနေသော။
အာဇာနေယျ။ သိန္ဓဝမြင်းမျိုးမှဖြစ်၍။ စန္ဒကူးနှစ်အဆင်းကဲ့သို့ နီသော
ခွါ။ နီသောနှုတ်သီးတို့ဖြင့် တင့်တယ်လျက်။ စင်ကြယ် သိမ်မွေ့သော
ကိုယ်ရှိသော။ဣန္ဒနီလာပတ္တမြားညှိတသီး၊ကျီးဌက်၏လည်ဆံတမျှ၊လှပ
မည်းနက်သော လည်ဆံတို့ဖြင့်။ မြင်းကန်တို့ပြုပြင်စီမံ၍ထားဘိသကဲ့
သို့။သားနားပြေပြစ်။ကျစ်လျစ်တင့်တယ်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ လေးကျွန်း
လုံးကို နံနက်စာမီကာလအတွင်း လှည့်လည်ပြန်ရောက်နိုင်သော၊ဝလာ
ဟကအမည်ရှိသော မြင်းပျံရတနာသည်။ စကြာမင်းကြီးအနီးသို့ ချဉ်း
ကပ်ပြီးလျှင်။ ကိုယ်ကိုကိုင်းရှိုင်း၍။ မိမိကျောထက်သို့ တက်စီးစေလို
သောအမူအရာကိုပြုလျက်။စစားဆိုက်ရောက်လာလေ၏။ ။

(၄) ဤသို့စကြာမင်းကြီးအား မြင်းပျံရတနာဆိုက်ရောက်လာပြီး
သည်ရှိသော်။ ဂြေ့နှိုက်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ စကြာမင်း
ကြီး၏ကောင်းမှုအာနုဘော်တို့သည် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သည်ဖြစ်
၍။ အလိုဆန္ဒအလုံးတို့ကိုပြီးစေနိုင်သော၊တန်းခိုးအာနုဘော်နှင့်ပြည့်စုံ
သောပတ္တမြားရတနာသည်။စကြာမင်းကြီးရှိရာအရပ်သို့ဂြေ့ရှုပျံသန်း
လျက်ဆိုက်ရောက်လာလေ၏။ ထိုပတ္တမြားရတနာသည်ကား။ အလျား
အားဖြင့် စကြာမင်း၏လေးထောင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိလေ၏။ အဝန်းလုံး
ပတ်အားဖြင့် လှည်းဘီးပုံတောင်းချက်ပမာဏမျှရှိလေ၏။ ထိုပတ္တမြား
ရတနာ၏နှစ်ဘက်သောအစွန်းတို့တွင်။ နားပန်းစွန်းလျှင် အပိုင်းအခြား
ရှိသောအရပ်တို့ရှိက် ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော ပုလဲလုံးအပေါင်း
တို့ဖြင့်၎င်း။ ငွေဖြင့်ပြီးသော ပဒုမာကြာရွက်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်
ကုန်သော။ ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကုန်သော ပတ္တမြားလုံးငယ်တို့ဖြင့်
၎င်း မွမ်းမံစီချယ်အပ်သည်ဖြစ်၍။ နုက္ခတ်တာရာ။ ကြယ်များစွာတို့ခြုံရုံ
ကာကွန်လှမ်းသော။ငွေစန်းသော်မော်။လ စန္ဒော်ကဲ့သို့။ ကြည့်မြော်၍
အားမရမရောင့်ရဲနိုင်အောင်။ လွန်ကဲစွာတင့်တယ်ထွန်းပလေ၏။ ထို
ပတ္တမြားရတနာကို။ပုလဲဇာကွန်ရက်ရှိက်ထားပြီးလျှင်။ ဝါးလုံးအဆက်
ဆက်စိုက်ထူ၍။ အတောင်ခြောက်ဆယ်ရှိသော ကောင်းကင် အရပ်
ရှိက်တင်ထားသည်ရှိသော်။ညဉ့်အခါထက်ဝန်းကျင်တယူဇနာအတိုင်း
အရှည်ရှိသောအရပ်မျက်နှာတို့ရှိက်။ အရောင်အလင်းဓာတ်တို့ဖြင့်ပြန့်
နှံ့၍တည်လေ၏။ လူအပေါင်းတို့သည်။ အရုဏ်တက်၍၊ နေထွက်လာ

သကဲ့သို့သောထိုပတ္တမြားရတနာ၏အရောင်အလင်းကိုရကြကုန်သည် ဖြစ်၍။ နေအခါကဲ့သို့ပင်၊ မိမိမိမိတို့၏ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်းစသော အမှုကိစ္စတို့ကိုပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ကြကုန်လေသတည်း။ စကြာမင်းကြီး လည်း ထိုပတ္တမြားရတနာဖြင့်ပင်လျှင်။ အလုံးစုံသော အမှုကိစ္စတို့ကို ပြီး စီးအောင်ဆောင်ရွက်တော်မူလေသတည်း။ ။

(၅) ဤသို့လျှင်စကြာမင်းကြီးအား ပတ္တမြားရတနာဆိုက်ရောက် လာပြီးသည်ရှိသော်။ ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် စကြာမင်းကြီး၏ပုညအာနု ဘော်တော်ကြောင့်။ ထူးမြတ်သော ချမ်းသာသုခကို ခံစားစိမ့်သောငှါ။ မဒ္ဒရာဇ်မင်း၏အမျိုးမှ ဆောင်ယူဆက်သသောအားဖြင့်သော်၎င်း။ မြော် ဥတ္တရကုရုကျွန်းမှ ဆောင်ယူဆက်သသောအားဖြင့်သော်၎င်း။ စကြာ မင်းကြီး၏ ဘုန်း အာနုဘော်တော်ကြောင့် အလိုလိုဖြစ်ပေါ်လာသော အားဖြင့်သော်၎င်း။ မိဘုရားရတနာသည်ဆိုက်ရောက်လာရလေ၏။ ။ ထိုမိဘုရားရတနာသည်ကား။ လွန်စွာ အဆင်းလှလေ၏။ ကြည့်ရှုချင် သွယ်ရှိသဖြင့် မျက်စိနှိုက် စွဲငြိတပ်စွန်းစေတတ်သော အဆင်းနှင့်ပြည့် စုံ၏။ မြင်သမျှလူထိုထိုတို့ကို ကြည်ညိုနှစ်သိမ့်စေတတ်သော အရောင် အဆင်းရှိ၏။ အတိဒီဃ၊ အလွန်ရှည်ခြင်း၊ အလွန်မြင့်ခြင်း။ အတိရဿ၊ အလွန်တိုခြင်း၊ အလွန်ပျဉ်းခြင်း။ အတိကိဿ၊ အလွန်ကြီးခြင်း၊ အလွန်ပိန် ခြင်း။ အတိထူလ၊ အလွန်ဆူခြင်း၊ အလွန်ဝခြင်း။ အတိကာဠ၊ အလွန်မည်း နက်ခြင်း။ အတိဩဒါတ၊ အလွန်ဖြူခြင်းဟူသော ခြောက်ပါးသောအပြစ် တို့မှကင်းပြီးလျှင်။ ဆံ၏ကောင်းခြင်း။ အသား၏ကောင်းခြင်း။ သွား၏ ကောင်းခြင်း-စသော ကောင်းခြင်းငါးသွယ်တို့နှင့် အထူးပြည့်စုံလေ၏။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်းအပြစ်ခြောက်ပါးတို့မှကင်းသဖြင့်။ မနိမ့်မမြင့်။ မမည်း မဖြူ။ မဆူ မကြီး။ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်။ ကြန်အင်လက္ခဏာ။ လွန်စွာ ကောင်းမြတ်သည့်ပြင်။ ပကတိလူတို့၏အဆင်းအရောင်ကိုလွန်၍။ နတ် နှိုက်ဖြစ်သော အဆင်းအရောင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်လှပလေ၏။ ဤမိဘုရား ရတနာ၏ကိုယ်မှ ထွက်သော အရောင်အလင်းသည်။ တဆွဲနှစ်တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသောအရပ်ကိုပျံ့နှံ့လွှမ်းအုပ်၍ တည်လေ၏။ ထိုမိဘုရား ၏ ကိုယ်အဝတ်စွဲသည်ကား။ အလွန်တရာကြည်လှစွာသော ထောပတ် ကြည်နှိုက်ပစ်ချ၍ ထားအပ်သော နူးညံ့သိမ်မွေ့လှစွာသော လဲးဝါပွမ်း အစုကဲ့သို့။ အလွန်လျှင်နုထွတ်ညံ့သက်လေ၏။ စကြာမင်းကြီးအား ချမ်း

ဇေးသောအခါ၊ ပူဇွေးသောကိုယ်အငွေ့။ ပူအိုက်သောအခါ၊ ချမ်းဇေးသော
ကိုယ်အငွေ့ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော၊ ထူးသောဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံလေ၏။ ထို
မိဘုရားရတနာ၏ကိုယ်မှ စန္ဒကူးကရမက်နံ့ကဲ့သို့၊ သင်းပျံ့ထုံမွှေးသော
အနံ့တို့သည်၊ အခါခပ်သိမ်းပင် တပျံ့ပျံ့တကြိုင်ကြိုင် လှိုင်လေကုန်၏။ ပြီး
ရယ်သောအခါ၊ စကားပြောသောအခါတို့၌၊ ခံတွင်းမှ သင်းပျံ့မွှေး
ကြိုင်လှစွာသော၊ ပဒုမာကြာညှိပန်းအနံ့ကဲ့သို့သောအနံ့တို့သည် ထွက်
လေကုန်၏။ ဤသို့သော အဆင်း၊ အတွေ့၊ အနံ့တို့နှင့်ပြည့်စုံ၍၊ စကြာမင်း
ကြီးမှ တပါးသောယောက်ျားတို့၌၊ ဝိတ်ဖြင့် အနည်းငယ်မျှပြစ်မှား
တပ်စွန်းခြင်းမရှိသော မြတ်သောမိဘုရားရတနာသည်၊ စကြာမင်းကြီး
၏နောက်အဘို့ဖြစ်သောအရပ်မှနေပြီးလျှင်၊ ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းဖြင့် ယပ်
လေခပ်လျက်၊ အရှင်မင်းကြီး၊ အဘယ်အမှုကိစ္စတို့ကိုပြုစေလိုပါသနည်း
ဟု ဘိတ်ကြားမေးလျှောက်ခြင်းစသည်ကိုပြု၍၊ မင်းကြီးနှစ်သက်မြတ်
နိုးရာအမှုကိုသာလိုက်နာဆောင်ရွက်လေ့ရှိသော၊ မြတ်သော ခြေရင်း
အလုပ်အကျွေးအဖြစ်ဖြင့်ဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။ ။

(၆) စကြာမင်းကြီးအား ဤသို့ မိဘုရားရတနာ ပေါ်ထွန်းဆိုက်
ရောက်လာပြီးသည်ရှိသော်၊ မင်းကြီး၏ရှေးပါရမီဘုန်းကံတော်ကြောင့်
ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ဘွယ်ကိစ္စတို့၌၊ မင်းကြီးအလို
ရှိသမျှသောပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို၊ မကြာမတင်၊ လျင်မြန်လွယ်ကူစွာထုတ်
ပေးဆက်သနိုင်သောသေဋ္ဌေးကြီးရတနာသည် ထင်ရှားစွာပေါ်ပေါက်
ဖြစ်ထွန်းလာလေ၏။ ။ ထိုသေဋ္ဌေးကြီး ရတနာသည်၊ များစွာသော
ဥစ္စာနှစ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဂဟပတိမဟာသာလ အမျိုးရှိကြစေ၍၊ မင်း
ကြီးအလိုတော်ရှိတိုင်းသော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို ထောက်ပံ့ပေးကမ်းနိုင်
လေ၏။ ထိုသေဋ္ဌေးရတနာအား စကြာမင်းကြီး၏ ဘုန်းတန်းခိုးအာနု
ဘော်တော်နှင့်တကွ၊ မိမိ၏ ကမ္မဝိပါကဇ္ဈဒ္ဓိဖြင့် ပြီးသော၊ နတ်မျက်စိ
ကဲ့သို့ အဆီးအတားအပိတ်အပင်မရှိ မြင်စွမ်းနိုင်သော၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုနတ်
မျက်စိသည်ဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။ ထိုနတ်မျက်စိဖြင့်ကြည့်သည်ရှိသော်၊
မြေကိုဖောက်ထွင်း၍ သုံးယူစနာအတွင်းရှိ သိုမှီးမြှုပ်နှံ၍ ထားအပ်
သော ရွှေ၊ ငွေ၊ ရတနာတို့ဖြင့်ပြည့်သော ရွှေအိုး၊ ငွေအိုးတို့ကို၊ အဆီး
အတားအပိတ်အပင်မရှိ၊ ပကတိမျက်စိဖြင့်မြင်ဘိသကဲ့သို့မြင်ရလေ၏။
သေဋ္ဌေးသည် ထိုသို့ မိမိရှိပြည့်စုံသော စည်းစိမ်တို့ကို မြင်သည်ရှိ

သော်။ ရှင်လန်းနှစ်သက်။ တက်ကြွဝမ်းမြော်ခြင်းနှင့်တကွ။ စကြာမင်းကြီး
အထံတော်သို့သွား၍။ အရှင်မင်းကြီး၊ အပေါ့သုက္က။ ကြောင့်ကြမဲ့သာ။
ချမ်းသာစွာစံနေတော်မူပါလော့။ အကြင်အခါနှိုက် ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ဖြင့်
ပြုဘွယ်ကိစ္စရှိ၏။ ထိုအခါ၊ ကျွန်တော်မျိုးအား မိန့်ကြားတော်မူပါလော့။
ကျွန်တော်မျိုး၏ ပစ္စည်းဥစ္စာဖြင့်သာလျှင်ပြုပါအံ့ဟု သိတ်ကြားသံတော်
ဦးတင်ပြီးလျှင်။ ရွှေ-ငွေတို့ဖြင့်ပြည့်သော အိုးတို့ကိုထုတ်ဖော်၍ မင်းကြီး
အား ပြလေ၏။ စကြာမင်းကြီးသည်လည်း။ အကြင်အခါနှိုက် ပစ္စည်း
ဥစ္စာဖြင့်ပြုဘွယ်ကိစ္စပေါ်ပေါက်လာ၏။ ထိုအခါ သေဋ္ဌေးရတနာကိုမိန့်
ကြား၍။ သေဋ္ဌေးရတနာ၏ဥစ္စာတို့ဖြင့်သာလျှင် ထိုပြုဘွယ်ကိစ္စတို့ကို
ဆောင်ရွက်စေလျက်။ အပေါ့သုက္က။ ကြောင့်ကြမဲ့သာ။ စကြာမင်းစည်း
စိမ်ကိုခံစံကာနေလေ၏။ ။

(၇) ဤသို့လျှင် စကြာမင်းကြီးအား။ သေဋ္ဌေးကြီး ရတနာပေါ်
ပေါက်ဖြစ်ထွန်းလာပြီးသည် ရှိသော်။ ထိုင်းရေးပြည်မှနှင့်တကွ အမှု
ကိစ္စအပေါင်းတို့ကို ကောင်းစွာ စီရင်ခန့်ခွဲခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။ ပရိ
ဏာယကဖြစ်သောသားကြီးရတနာသည်။ ထိုစကြာမင်းကြီး၏ဘုန်းကံ
အာနုဘော်တော်ကြောင့်ပင်လျှင် ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာလေ၏။ ။
ထိုသားကြီးရတနာသည်ကား။ စကြာမင်းကြီး၏သားရင်းအကြီးဆုံးပင်
ဖြစ်၍။ ပကတိအားဖြင့်လျှင် စူးစမ်းဆင်ခြင် မြော်မြင် ထိုင်းထွာတတ်
သောဥာဏ်ပညာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ အရာဟုတ်သည်မဟုတ်သည်နှိုက် သိ
ကျွမ်းလိမ္မာခြင်း။ ကြီးသောလုံ့လဝီရိယရှိခြင်း-စသော ဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်
စုံလေ၏။ အထူးအားဖြင့်ကား။ ဘခင်စကြာမင်းကြီး၏အာနုဘော်တော်
ကြောင့်၎င်း။ မိမိ၏ ကောင်းမှုအာနုဘော်ကြောင့်၎င်း။ သူတပါးတို့၏
စိတ်အကြံအစည်ကို။ ပကတိဟုတ်မှန်တိုင်း သိစွမ်းနိုင်သော ပရမိတ္တ
ဝိဇာနနဥာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍။ တဆွဲနှစ်ယူစနာအတွင်းနှိုက်စကြာ
မင်းကြီးကိုမှီ၍ နေထိုင်ကုန်သောသူတို့၏ အကြံအစည် အလေ့အကျင့်
များကိုကြည့်ရှုသိမြင်ပြီးလျှင်။ မင်းကြီး၏ အကျိုးစီးပွားကိုရှုက်ဆောင်
ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော တန်းခိုးသတ္တိရှိလေ၏။ ထိုသို့သောမိမိ၏တန်းခိုး
အာနုဘော်ကိုသိသည်ဖြစ်၍။ ရှင်လန်း ဝမ်းမြောက်စွာ စကြာမင်းကြီး
ရှိရာသို့ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင်။ အရှင်ဖြစ်တော်မူသောဘခင်မင်းမြတ်၊ ထိုင်းနိုင်
ငံသူလူအပေါင်းတို့၏ ဤစည်လုပ်ကို၊ နေထိုင်ပြုမူခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း

သော၊ အလုံးစုံသောအမှုအရာမျိုးတို့ရှိ၏။ အပေါ့သုက္က။ ကြောင့်ကြမဲ့
သာ။ စကြာမင်း၏စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစား ခံစားလျက်။ ပျော်ပါးမွေ့
လျော်စွာနေထိုင်တော်မူပါ။ အကျွန်ုပ်သည်သံလျှင် တိုင်းနိုင်ငံသူအလုံး
တို့ကို ဆုံးမကံမြစ်ခြင်းနှင့်တကွ ရှိသမျှသော ကိစ္စကြီးငယ်တို့ကို သည်
ပိုးရှက်ဆောင်ပါမည်ဟု။ ရုံးဝံ့စွာဝန်ခံလျှောက်တင်လေ၏။ ဤသို့လျှင်
စကြာမင်းကြီး၏ ဘုန်းကံ အာနုဘော်တော်ကြောင့် ပရိဏာယကဖြစ်
သောသားကြီးရတနာသည် ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာလေသတည်း။ ။
ထို့ကြောင့်။ ။ ဧဝံ ပါတုဘူတသတ္တရတနော ရာဇာ ကာလိင်္ဂေါ စက္က
ဝတ္တိ၊ စသောစကားကို။ ဗောဓိဝင်အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုတော်မူလေ
သတည်း။ ။

ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးရှိ၏။ ရတနာ
ချစ်ပါးဆိုက်ရောက်ခြင်းကိုပြသောအကြောင်းကား
ဤတွင်ပြီး၏။

(၁၆) ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီး။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်၊
ပလ္လင်တော်တည်ရာမြေအရပ်ကိုပူဇော်လှူဒါန်းသည်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

ရာဇာ ကာလိင်္ဂေါ စက္ကဝတ္တိ၊ ဓမ္မေန ပထဝိ မနုဿာသိ။
အဂမာသိ ဗောဓိသဇိပံ၊ နာဂေန မဟာနုဘာဝေန။ ။

တေရသနိပါတ်။ ကလိင်္ဂဇာတ်ပါဠိတော်။

ကာလိင်္ဂေါ၊ ကလိင်္ဂ အမည်ရှိသော။ စက္ကဝတ္တိ၊ စကြာရတနာကို
လည်စေတတ်သော။ ရာဇာ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏အလောင်းတော်ဖြစ်သော၊
လေးကျွန်းလုံးကိုအစိုးရသော၊ စကြာမင်းများ၊ မင်းတရားသည်။ ဓမ္မေန၊
စကြာမင်းများ၊ မင်းတရားတို့၏ ကျင့်အပ်သော ဝတ်တရားနှင့် အညီ။
ပထဝိ၊ လေးကျွန်းတစ်ခု၊ မြေအပြင်ရှိနေသောလူအပေါင်းကို။ အနု
ဿာသိ၊ ဆုံးမကံမြစ်တော်မူ၏။ မဟာနုဘာဝေန၊ ကြီးသောတန်းခိုးအာနု
ဘော်ရှိသော။ နာဂေန၊ ငွေတောင်ထွတ်နှင့်တူသော၊ ကိုယ်လုံးမွေးမွေး
ဖြူသော၊ ဥပေါသထအမျိုးမှဖြစ်သောဆင်ပျံရတနာဖြင့်။ ဗောဓိသဇိပံ၊

အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့၏မာရ်ငါးပါးကိုအောင်တော်မူရာဖြစ်သော၊
မဟာမောဝိပင်တော်၏ အနီးသို့။ အဂမာသိ၊ သွားရောက်တော်မူလေ
၏။ ။ဤကားပါဠိတော်၏ဂါထာအနက်။ ။

ဤသို့ တေရသနိပါတ်ကလိင်္ဂဇာတ်ပါဠိတော်။၎င်းအဋ္ဌကထာ။၎င်း
ဗိုကာတို့နှိုက်လာရှိသည်နှင့်အညီ။ အရှင်အာနန္ဒာ၏ အလောင်းအလျာ
ဖြစ်သော ကလိင်္ဂမည်သောစကြာမင်းကြီးသည်။ လေးကျွန်းလုံးအပြင်
နှိုက် နေကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့အား။ စကြာမင်းတို့ကျင့်ရာသော
တရားဆယ်ပါးနှင့်အညီ။စီရင်ဆုံးမ။ဩဝါဒပေး၍မင်းပြုလေ၏။ ။

ဤသို့လျှင်၊ရတနာချစ်ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ကလိင်္ဂစကြာ
မင်းကြီးနှိုက်၊ ကြီးသော တန်းခိုးအာနုဘော်ရှိသော၊ ကေလာသမည်
သော၊ ငွေတောင်ထွတ်တနှုန်း၊ ကိုယ်လုံးဖွေးဖွေးပြုသော၊ ဥပေါသထ
ဆင်မျိုးမှဖြစ်သောဆင်ပျံရတနာသည်ရှိလေ၏။ထိုစကြာမင်းကြီးသည်
တနေ့သနှိုက် သုံးဆွဲခြောက်ယူစနာရှိသော ပရိသတ် အပေါင်းတို့ဖြင့်
မြီရံလျက်။ ထိုဆင်ပျံရတနာကိုတက်စီးပြီးလျှင်။ကြီးစွာသောစကြာမင်း
၏ အသရေတော်ဖြင့်။ မယ်တော်၊ခမည်းတော်တို့၏အထံသို့၊ ထွက်ဝံ
ကြွချီတော်မူရာ။ လမ်းခရီးအကြားဝယ်။ အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်တို့၏
မာရ်ငါးပါးတို့ကိုအောင်မြင်တော်မူရာ။ မြေတကာတို့၏ဦးစွန်း၊ဇမ္ဗူဒိပ်
ကျွန်းကြီး၏ အချက်အချာ။ မဟာမောဝိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်တို့၏ပေါက်
ရောက်ရာဖြစ်သော မြေပြင်၏ အထက်အတို့သို့ ကျရောက်သောအခါ။
ထိုရတနာဆင်ပျံတော်သည် ဖြတ်ကျော် ပျံသွားအံ့သောငှါ မဝံ့သဖြင့်။
ဆိုင်းငံ့ရပ်တန့်၍ နေလေ၏။ထိုအခါစကြာမင်းကြီးသည်။ဆင်ပျံရတနာ
ကို အခါခါ အကြိမ်ကြိမ် နှိမ်နင်းမောင်းနှင်သော်လည်း မသွားဘဲ ရပ်
တန့်၍သာနေလေ၏။ ထိုအခါ ဘုရားအလောင်းတော်ဖြစ်သော စကြာ
မင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည်။ မင်းကြီးနှင့်တကွ သွားကြစဉ်။ ဤ
ကောင်းကင်အရပ်နှိုက် တစုံတခုသောပိတ်ပင်ဆီးတားခြင်းမည်သည်
မရှိ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဤဆင်ပျံရတနာ ဆိုင်းရပ်၍ နေလေ
သနည်းဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်အံ့သောငှါ ကောင်းကင်မှဆင်းသက်လေ၏။
ထိုအခါပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် မသွားဝံ့ဘဲတန့်ရပ်၍ နေသောအခြင်း
အရာကိုထောက်ဆဆင်ခြင်သဖြင့်။ ဤမြေအရပ်သည် ရှေးရှေးသော၊
အလုံးစုံသောဘုရားသခင်တို့၏ သဗ္ဗညုတရွှေညာဏ်တော်ကိုရရာဌာန

သော၊ အလုံးစုံသောအမှုအရာမျိုးတို့ရှိ၏။ အပေါ့သုက္က။ ကြောင့်ကြမဲ့
 သာ။ စကြာမင်း၏စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစား ခံစားလျက်။ ပျော်ပါးမွေ့
 လျော်စွာနေထိုင်တော်မူပါ။ အကျွန်ုပ်သည်သံသယျှင် တိုင်းနိုင်ငံသူအလုံး
 တို့ကို ဆုံးမကံမြစ်ခြင်းနှင့်တကွ ရှိသမျှသော ကိစ္စကြီးငယ်တို့ကို သည်
 ပိုးရှက်ဆောင်ပါမည်ဟု။ ရုံးဝံ့စွာဝန်ခံလျှောက်တင်လေ၏။ ဤသို့လျှင်
 စကြာမင်းကြီး၏ ဘုန်းကံ အာနုဘော်တော်ကြောင့် ပရိဏာယကဖြစ်
 သောသားကြီးရတနာသည် ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာလေသတည်း။ ။
 ထို့ကြောင့်။ ။ ဧဝံ ပါတုဘူတသတ္တရတနော ရာဇာ ကာလိင်္ဂေါ စက္က
 ဝတ္တိ၊ စသောစကားကို။ ဗောဓိဝင်အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုတော်မူလေ
 သတည်း။ ။

ကာလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးရှိ၏။ ရတနာ
 ခုနစ်ပါးဆိုက်ရောက်ခြင်းကိုပြသောအကြောင်းကား
 ဤတွင်ပြီး၏။

(၁၆) ကာလိင်္ဂစကြာမင်းကြီး။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်၊
 ပလ္လင်တော်တည်ရာမြေအရပ်ကိုပူဇော်လှူဒါန်းသည်ကို
 ပြခြင်းအကြောင်း။

ရာဇာ ကာလိင်္ဂေါ စက္ကဝတ္တိ၊ ဓမ္မေန ပထဝီ မနုဿာသိ။
 အဂမာသိ ဗောဓိသဗီဇံ၊ နာဂေန မဟာနုဘာဝေန။ ။

တေရသနိပါတ်။ ကာလိင်္ဂဇာတ်ပါဠိတော်။

ကာလိင်္ဂေါ၊ ကာလိင်္ဂ အမည်ရှိသော။ စက္ကဝတ္တိ၊ စကြာရတနာကို
 လည်စေတတ်သော။ ရာဇာ၊ အရှင်အာနန္ဒာ၏အလောင်းတော်ဖြစ်သော၊
 လေးကျွန်းလုံးကိုအစိုးရသော၊ စကြာမင်းများ၊ မင်းတရားသည်။ ဓမ္မေန၊
 စကြာမင်းများ၊ မင်းတရားတို့၏ ကျင့်အပ်သော ဝတ်တရားနှင့် အညီ။
 ပထဝီ၊ လေးကျွန်းတစ်ခု၊ မြေအပြင်ရှိနေသောလူအပေါင်းကို။ အနု
 သာသိ၊ ဆုံးမကံမြစ်တော်မူ၏။ မဟာနုဘာဝေန၊ ကြီးသောတန်းခိုးအာနု
 ဘော်ရှိသော။ နာဂေန၊ ငွေတောင်ထွတ်နှင့်တူသော၊ ကိုယ်လုံးဖွေးဖွေး
 ဖြူသော၊ ဥပေါသထအမျိုးမှဖြစ်သောဆင်ပျံရတနာဖြင့်။ ဗောဓိသဗီဇံ၊

အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့၏မာရ်ငါးပါးကိုအောင်တော်မူရာဖြစ်သော၊
မဟာဗောဓိပင်တော်၏ အနီးသို့။ အဂမာသိ၊ သွားရောက်တော်မူလေ
၏။ ။ဤကားပါဠိတော်၏ဂါထာအနက်။ ။

ဤသို့ တေရသနိပါတ်ကလိင်္ဂဇာတ်ပါဠိတော်။၎င်းအဋ္ဌကထာ။၎င်း
ဋီကာတို့နှိုက်လာရှိသည်နှင့်အညီ။ အရှင်အာနန္ဒာ၏ အလောင်းအလျာ
ဖြစ်သော ကလိင်္ဂမည်သောစကြာမင်းကြီးသည်။ လေးကျွန်းလုံးအပြင်
နှိုက် နေကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့အား။ စကြာမင်းတို့ကျင့်ရာသော
တရားဆယ်ပါးနှင့်အညီ။စီရင်ဆုံးမ။ဩဝါဒပေး၍မင်းပြုလေ၏။ ။

ဤသို့လျှင်၊ရတနာချနစ်ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ကလိင်္ဂစကြာ
မင်းကြီးနှိုက်၊ ကြီးသော တန်းခိုးအာနုဘော်ရှိသော၊ ကေလာသမည်
သော၊ ငွေတောင်ထွတ်တနှုန်း၊ ကိုယ်လုံးဖွေးဖွေးပြူသော၊ ဥပေါသထ
ဆင်မျိုးမှဖြစ်သောဆင်ပျံရတနာသည်ရှိလေ၏။ထိုစကြာမင်းကြီးသည်
တနေ့သနှိုက် သုံးဆွဲခြောက်ယူဇနာရှိသော ပရိသတ် အပေါင်းတို့ဖြင့်
မြီရံလျက်။ ထိုဆင်ပျံရတနာကိုတက်စီးပြီးလျှင်။ကြီးစွာသောစကြာမင်း
၏ အသရေတော်ဖြင့်။ မယ်တော်၊ခမည်းတော်တို့၏အထံသို့၊ ထွက်စံ
ကြွချီတော်မူရာ။ လမ်းခရီးအကြားဝယ်။ အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်တို့၏
မာရ်ငါးပါးတို့ကိုအောင်မြင်တော်မူရာ။ မြေတကာတို့၏ဦးစွန်း၊ဇမ္ဗူဒိပ်
ကျွန်းကြီး၏ အချက်အချာ။ မဟာဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်တို့၏ပေါက်
ရောက်ရာဖြစ်သော မြေပြင်၏ အထက်အတို့သို့ ကျရောက်သောအခါ။
ထိုရတနာဆင်ပျံတော်သည် ဖြတ်ကျော် ပျံသွားအံ့သောငှါ မဝံ့သဖြင့်။
ဆိုင်းငံ့ရပ်တန့်၍ နေလေ၏။ထိုအခါစကြာမင်းကြီးသည်။ဆင်ပျံရတနာ
ကို အခါခါ အကြိမ်ကြိမ် နှိမ်နင်းမောင်းနှင်သော်လည်း မသွားဘဲ ရပ်
တန့်၍သာနေလေ၏။ ထိုအခါ ဘုရားအလောင်းတော်ဖြစ်သော စကြာ
မင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည်။ မင်းကြီးနှင့်တကွ သွားကြစဉ်။ ဤ
ကောင်းကင်အရပ်နှိုက် တစုံတခုသောပိတ်ပင်ဆီးတားခြင်းမည်သည်
မရှိ။ အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဤဆင်ပျံရတနာ ဆိုင်းရပ်၍ နေလေ
သနည်းဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်အံ့သောငှါ ကောင်းကင်မှဆင်းသက်လေ၏။
ထိုအခါပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် မသွားဝံ့ဘဲတန့်ရပ်၍ နေသောအခြင်း
အရာကိုထောက်ဆဆင်ခြင်သဖြင့်။ ဤမြေအရပ်သည် ရှေးရှေးသော၊
အလုံးစုံသောဘုရားသခင်တို့၏ သဗ္ဗညုတရွှေညောင်တော်ကိုရရာဌာန

ဖြစ်သော မဟာဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်တို့၏ တည်ရာ မြေအဘို့ပေ
 တည်းဟုသိသဖြင့်။ ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးအား လက်အုပ်ချီ၍ ဤသို့သံ
 တော်ဦးတင်လေ၏။ အရှင်မင်းကြီး၊ မြေသို့ သက်ဆင်းတော်မူပါလော့။
 ဤအရပ်ကား။ မဟာဗောဓိပင်တည်ရာမြေအရပ်ပေတည်း။ ထိုအရပ်ကို
 အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့သည် ချီးမွမ်းတော်မူကြကုန်၏။ သီလ၊ သမာဓိ၊
 ပညာ-စသောဂုဏ်တို့ဖြင့်။ ပုံဆောင်နှိုင်းပြိုင်စရာမရှိ။ မိပတိထွတ်ထား။
 မြတ်ဘုရားတို့။ လေးပါးသစ္စာ။ မုံအာစွင့်စွင့်။ ပွင့်ကြီးပွင့်၍။ ကြီးမြင့်ခြင်း
 အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်တော်မူကြရာအရပ်ဖြစ်ပေ၏။ ရှေးရှေးသော
 ဘုရားရှင်တော်အဆက်ဆက်တို့၏။ တက်သစ်စနေပြောင်ကဲ့သို့။ ကြည်
 လင်တင့်တယ်တော်မူကြရာအရပ်ဖြစ်ပေ၏။ မဟာဗောဓိပင်ရောက်ရာ
 မြေမျက်နှာအဘို့နှိုက်။ ထက်ဝန်းကျင်သောအရပ်မှ။ အလုံးစုံသောမျက်
 သစ်ပင် ချုံဝိတ်ပေါင်းတို့သည်။ လက်ျာရစ်လှည့်လည် ရှက်ကူးလျက်၊
 ဦးတိုက်ကာတည်ကြရ လေကုန်၏။ မဟာပထဝီမြေကြီး၏အလယ်ချက်
 ဗေဗျာဒိတ်အစကို။ မြေဗဟိုဟု။ အကျွန်ုပ်တို့ဗေဒင်ကျမ်းနှိုက်ကြားဘူး
 ပါသည်ဟုသံတော်ဦးတင်လေ၏။ (ဤမဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်
 တည်ရာမြေအဘို့သည်။ နှစ်သိန်းလေးသောင်းအထွတ်သောမဟာပထဝီ
 မြေကြီး၏ကြည်ရာ အနှစ်သာယာဖြစ်ပေ၏။ မြီးမြီခိုင်ခံ့တည်တန့်သဖြင့်
 မတုန်မလှုပ်သောမြေအဘို့ဖြစ်ပေ၏။ ကမ္ဘာတည်သောအခါ ရှေးဦးစွာ
 တည်၍။ ကမ္ဘာပျက်သောအခါ နောက်ဆုံးမှ ပျက်လေ၏။) ။ အရှင်
 မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်တို့သည် ဤသို့သော လက္ခဏာ ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို
 အမှီပြု၍။ ဤမြေအဘို့ကား။ သဗ္ဗညုတညာဏ်ကို ရရာရ ကြောင်းဖြစ်
 သောဘုရားရှင်တို့၏ပွင့်တော်မူရာ၊ မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်တည်
 ရာမြေအဘို့တည်းဟု သိပါသည်။ ဤနေရာအရပ်မြေမျက်နှာအပေါ်သို့၊
 ဆင်ပျံရတနာ ဖြတ်ကျော်ပျံသွားခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းပါ။ အရှင်မင်း
 ကြီး၊ ဤသို့သဘောရှိသော၊ မြင့်မြတ်သောမြေအရပ်ဖြစ်၍။ ဆင်ပျံရတ
 နာ၏ကျောက်ကုန်းမှ အမြန်ဆင်းသက်တော်မူ၍။ ရှိသေမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးဖူး
 မြော်။ ပူဇော်ခြင်းကိုပြုတော်မူပါလော့ဟု။ ထပ်မံလျှောက်ထားပြီးလျှင်။
 ဆင်ပေါ်မှ မဆင်းမသက်နေသော မင်းကြီးကို။ အရှင်မင်းကြီး၊ ဥပေါ
 သတအမျိုးမှဖြစ်သော ဤဆင်ပျံရတနာသည်။ အလုံးစုံသောဘုရားရှင်
 တို့၏ သစ္စာလေးပါး။ မြတ်တရားတို့ကို။ ပိုင်းခြားထင်ထင်။ သိမြင်တော်

မူရာ။မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်တို့၏ ပေါက်ရောက်ရာ မြေမျက်နှာ
အပေါ်ကို။ ကျော်နင်းပျံသွားခြင်းငှါမစွမ်းနိုင်ရာ။ ဤလျှောက်တင်ချက်ကို၊
အရှင်မင်းကြီးအယူတော်မရှိ၍။ ဆင်ပျံရတနာကို။ ဝဇိရိန်ချွန်းကောက်
ဖြင့်။ ပေါက်နှက်ပဲ့ပြင်၍။ မည်သို့ပင်မောင်းနှင်တော်မူသော်လည်း။ ဖြတ်
ကျော်ပျံသန်းခြင်းငှါမစွမ်းနိုင်ရာသည်သာတည်းဟု လျှောက်တင်လေ
၏။ ထိုအခါ၊ စကြာမင်းကြီးလည်း။ ပုရောဟိတ်ပညာရှိ၏စကားသည်
မှန်မည်လော။ ချွတ်ယွင်းမည်လောဟု ရူးစမ်းအံ့သောငှါ။ ရတနာချွန်း
ကောက်ဖြင့်။ ဆင်ပျံရတနာကို။ ပေါက်နှက်ထိုးနှိပ်၍။ အကြိမ်ကြိမ်အား
ထုတ် မောင်းနှင်တော်မူလေ၏။ သို့မောင်းနှင်ငြားသော်လည်း။ ဆင်ပျံ
ရတနာသည်။ ကြိုးကြာသံ၊ ကရိက်သံကဲ့သို့သော ပြင်းစွာသောအသံ
ကို။ ညံညံစိစိ။ တကျည်ကျည်မြည်ကြွေးဟစ်အော်လျက်။ ဖြတ်ကျော်
ပျံသွားအံ့သောငှါ မဝံ့သည်ဖြစ်သောကြောင့်။ နှာမောင်းကို အထက်သို့
ချိပြီးလျှင်။ ကြိုးလေးထွစွာသောဝန်ကို ဆောင်ယူခြင်းငှါမစွမ်းနိုင်သကဲ့
သို့။ ကောင်းကင်ပြင်အရပ်နှိုက်ပင်လျှင် ကြွံကြွံခိုင်ခိုင်ရပ်တန့်၍ နေလေ
၏။ ထိုဆင်ပျံရတနာသည်။ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝဇိရိန်ချွန်းဖြင့်ထိုးနှက်ပုတ်
ခတ်သောဒဏ်ကိုမခံမရပ်နိုင်ရကား။ အသက်သေဆုံးခြင်းသို့ရောက်ရ
လေ၏။ စကြာမင်းကြီးလည်း မိမိ၏ ဆင်ပျံရတနာ သေဆုံးသည်ကိုမျှ
မသိသဖြင့်။ ဆင်ကျော့ကုန်းနှိုက်ပင်တည်လျက်နေလေ၏။ ထိုအကြောင်း
ကို ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားသိသဖြင့်။ အရှင်မင်းကြီး၊ ဆင်ပျံရတနာအသက်
သေဆုံးခြင်းသို့ရောက်ခဲ့ချေပြီ။ အရှင်မင်းကြီးအလိုတော်ရှိသေးပါလျှင်။
တပါးသောဆင်ပျံရတနာကိုတောင့်တတော်မူပါလော့ဟုတင်လျှောက်
လေ၏။ ထိုအခါ၊ စကြာမင်းကြီး၏ ဘုန်းကံအာနုဘော်တော်ကြောင့်။
ဥပေါသထအမျိုးမှဖြစ်သော ဆင်ပျံရတနာ တစီးသည် မင်းကြီးအား
ကျောက်ကုန်းဖြင့်ညွှတ်၍ ခံလာရပြန်လေ၏။ မင်းကြီးလည်း ထိုဆင်ပျံ
ထက်သို့ပြောင်းရွှေ့တက်စီးတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ သေလေပြီးသော
ဆင်ပျံရတနာသည် မြေသို့ လျှောက်ကျသွားသည်ကိုမြင်သဖြင့်။ မင်းကြီး
သည်ကြိုးစွာတုန်လှုပ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းဖြစ်လတ်ရကား။ ဆင်ပျံရတနာ၏
ကျောက်ကုန်း ထက်မှ လျှင်မြန်စွာ ဆင်းသက်၍။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်
ပလ္လင်တော်တည်ရာကုန်းမြတ်သို့။ အလုံးစုံသော ြက် သစ်ပင် ချုံ နွယ်
အပေါင်းတို့။ လကျာရစ်ရှက်ကူး၍။ ဦးညွှတ်ကော်ရော်။ ပူဇော်ကိုင်း

ရှိုင်းလျက်တည်နေကြသည်ကိုမြင်ရသောအခါ။ များစွာအံ့ဩပြီးလျှင်။ အသင်ပုရောဟိတ်သည်ပင်။ ပြိုင်ယှဉ်တွယ်မရှိ။ အလုံးစုံသောတရားတို့ကိုသိမြင်သော။ သဗ္ဗညုဖြစ်ပေသလောဟု။ ထောမနာစကား။ မြွက်ကြားမေးမြန်းတော်မူလေ၏။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားလည်း ထိုမင်းကြီး၏ စကားကိုဝန်မခံနိုင်သည်ဖြစ်ရကား။ မိမိကိုယ်ကို နိမ့်ကျသောအရာရှိက်ထား၍။ ဘုရားသခင်ကို ပြိုင်ယှဉ်တွယ်မရှိအောင်မြင့်မြတ်သောအရာသို့တင်မြှောက်ချီးမွမ်းပြီးလျှင်။ အရှင်မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်သည် သဒ္ဓါကိုအမှီပြု၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်သဘောကို ပြောဆိုနိုင်သော သုတဗုဒ္ဓမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ အတုမရှိသောဘုရားသခင်တို့သည်မူကား။ တစုံတခုသော။ လောကီသဒ္ဓါ။ လက္ခဏာပညတ်။ အမှတ်သင်္ကေတကျမ်းဂန်တို့ကိုအမှီမပြုဘဲ။ အလုံးစုံသောသဘောတရားတို့ကို။ မိမိတို့အလိုလိုသာ ထုံးထွင်းသိမြင်တော်မူကြသောကြောင့်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ။ သဗ္ဗဝိဒ္ဓု။ သဗ္ဗညုဟူသောအမည်ကိုရတော်မူကြပေကုန်သည်။ ထိုစကားသည်မှန်၏။ ဘုရားရှင်တို့သည်။ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဟူသောကာလသုံးပါးတို့ရှိက်အလုံးစုံသောတရားတို့ကို အဆီးအတားအပိတ်အပင်မရှိသောအားဖြင့် သိမြင်တော်မူကြလေကုန်၏။ အကျွန်ုပ်မှာမူကား။ လေ့ကျက်သင်ကြား။ မှတ်သားဘူးသောအတတ်ပညာသညာမျှ၏အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် သိပါသည်ဟုလျှော့တင်လေ၏။ မင်းကြီးလည်း အလုံးစုံသောဘုရားသခင်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တို့ကို ကြားလျှင်။ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိလှရကား။ အလုံးစုံသောလေးကျွန်းသူအပေါင်းတို့ကို ဆန်းကြယ်သော အဝတ် တန်ဆာပန်းနံ့သာစသည်တို့ကို ယူဆောင်စေလျက်။ ဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်တည်ရာမြေပြင်အနီးဝယ်။ ကြီးကျယ်လှစွာသောမဏ္ဍပ်ကြီးကိုဆောက်လုပ်စေ၍။ ပန်းဆိုင်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွား၊ ကြက်လျှာစသည်တို့ဖြင့်။ တင့်တယ်စွာ မွမ်းမံချယ်လယ်စေပြီးလျှင်။ ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးအတွင်းရှိက်။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံးဆီမီးညှို့ထွန်းခြင်း။ စည်စောင်းပတ်သာ။ ခရာမုရိုး။ တီးမှုတ်မျိုးတို့ကို။ ပြုံးပြုံးငြိမ်းငြိမ်း။ နှစ်သိမ့်သာယာစွာတီးမှုတ်စေခြင်းတို့ဖြင့်။ ပွဲသဘင် ကျင်းပလျက်။ မဟာဗောဓိပင်ပေါက်ရောက်ရာဌာနကို။ ဝါဟခြောက်သောင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသောပန်းမျိုးစုံတို့ဖြင့်ပူဇော်ကန်တော့လေ၏။ ။ (လှည်းတစ်စီးတိုက်သည် = တဝါဟဟူရကား။ လှည်းခြောက်သောင်းသောပန်းတို့ဖြင့်ပူဇော်သည်ဟူလို)။ ။

ထို့နောင် ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးသည်။ နောင်လာသူ အပေါင်းတို့။ ဤမဟာဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ပေါက်ရောက်ရာ မြေအပြင်ကို။ အစဉ် အမြီးကိုးကွယ်ပူဇော်လှူဒါန်းကြစေရန်၎င်း။ မိမိလည်း အမြီးမပြတ်။ သိ မှတ်စွဲခြား။ မှီဝဲဆည်းကပ်ရန်၎င်း။ တဆွဲရှစ်တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိ သော။ (မဏ္ဍာဂိရိမည်သောတောင်မင်း၏တင့်တယ်ခြင်းကဲ့သို့)။ ရွှေဖြင့် ပြီးသော သည်တိုင်ကို ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်းလိမ္မာကုန်သော ပန်းချီ၊ ပန်းပု၊ ပန်းထိမ်ဆရာတို့ကို။ ဆန်းကြယ်စွာသော ပန်းပြောက်၊ ပန်းညွန့်၊ ပန်းနွယ်စသည်တို့ဖြင့်ထုလုပ်စီမံစေပြီးလျှင်။ ကောင်းစွာစိုက်ဆောင်၍ ထားလေ၏။ ထို သည်တိုင်၏ပတ်လည်ဝန်းကျင်၌ကပ် ရတနာချနစ်ပါးတို့ ဖြင့်ပြီးသော ပွတ်လုံးပွတ်တိုင်တို့ကိုကာရံပြီးမှ။ ရတနာချနစ်ပါးတို့နှင့် ရောနှောသောသဲတို့ကိုဖျန်းပက်ခင်းထားခြင်း။ ရတနာတံထိုင်းကာရံ ခြင်း။ ဣန္ဒနီလာကျောက်ဖြင့်ပြီးသော တံခါးမုတ်လေးခုတို့ကိုပြုလုပ်၍။ ထိုတံခါးမုတ်တို့၌ကပ် ခြူးပန်းခြူးနွယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်စွာ တန်ဆာဆင် ယင်ခြင်း။ လူအများတို့ ဝင်ထွက်သွားလာရန် မုတ်ဦးပြာသာဒ်ဆောက် လုပ်ခြင်းစသောအစီအမံတို့ကို ပြုလုပ်လှူဒါန်းပြီးလျှင်။ ဤဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်ပေါက်ရာမြေအပြင်ကိုနေ့စဉ်မပြတ်ပင်။ ခြောက်သောင်းနှစ် ထောင်မျှကုန်သော ပန်းတို့ဖြင့် ပူဇော်လှူဒါန်းလေသတည်း။ ထိုစကြာ မင်းကြီးသည် အသက်အတိုင်းနေ၍ စုတေ့လေသော်။ တာဝတိံသာ ၌ကပ်ဖြစ်၍ကြီးစွာသောနတ်တို့၏စည်းစိမ်ကိုခံစားစံစားရလေ၏။ ။

(ဤသို့စကြာမင်းကြီး၏ဆင်ယင်ပျံ့ရတနာ မကျော်မပျံ့သန်းဝံ့ရှိသည်ကို ထောက်သဖြင့်။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်တည်ရာမြေမျှသည်ပင်။ သို့စင်ထူးဆန်း။ ချီးမွမ်းအံ့ဩဘွယ်ရှိလှပေသည်။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင် တော်မြတ်မူကား။ အဘယ်မှာဆိုဘွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်းဟူ၍၎င်း။ မဟာ ဗောဓိပင်နှင့် ပလ္လင်တော်ပေါက်ရာ မြေအတို့ကို။ ပူဇော်လှူဒါန်းသော ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီး သည်ပင်။ သေသည်၏ အခြားမဲ့နှိုက်။ ကြီးမား သောနတ်၏စည်းစိမ်ကို ခံစားစံစားရမေသေးသည်။ မဟာဗောဓိပင် မြတ်ကို ပူဇော်လှူဒါန်းရမူကား။ အဘယ်မှာဆိုဘွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်း ဟူ၍၎င်း။ နည်းယူထေဝံထား။ ယုံစားသက်ဝင်လျက်။ ရှင်လူရဟန်းအ များတို့သည်။ ဘုရားသခင်တို့ဖြစ်ပွင့်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိပင်မြတ်ကို။

ဆည်းကပ်ကော်ရော်။ပူဇော်လှူဒါန်းခြင်းပြုသင့်ကြံလှပေသတည်း။ ။
ဤကား ဥပေယျာဇဉ်စကားချပ်တည်း။ ။

ကလိင်္ဂစကြာမင်းကြီးမဟာဗောဓိပင်ပေါက်ရာ
မြေအပြင်ကို။လေးကျွန်းသူလူအပေါင်းတို့နှင့်တကွ ပူဇော်
လှူဒါန်းသည်ကိုပြသောအကြောင်းပြီး၏။

ဗောဓိပူဇန-အခဏ်းပြီး၏။

ဗောဓိရောပန-အခဏ်း။

(၁၇) ငါတို့မြတ်စွာဘုရားထင်ရှားရှိစဉ်။
ညီတော်အာနန္ဒာတည်ထားစိုက်ပျိုးသောဗောဓိပင်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

သုံးလောကသာမိ။ မိပတိထွတ်ထား။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည်။
တရံသောအခါ။ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ရှိက်။ ကိန်းအောင်းစံနေတော်
မူစဉ်။တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်တော်မူသော ညီတော်အာနန္ဒာမထေရ်သည်။
သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသခင်အား။ ဤသို့နားတော်လျှောက်လေ၏။ ဘုန်း
တော်သခင်။ဥာဏ်တော်ရှင်ဖြစ်တော်မူသော အရှင်ဘုရား၊ကိုယ်တော်
အရှင်ဘုရားသည်။ ဤဇေတဝန်ကျောင်းတော်ကြီးမှ တရံတခါ အရပ်
တပါးသို့ ဒေသစာရီ ဖြန့်ချိကြွမြန်းတော်မူပါသည်။ ထိုအခါ သာဝတ္ထိ
ပြည်ရှိက်နေထိုင်ကြကုန်သော၊များစွာကုန်သောဒါယကာ၊ဒါယိကာမ
တို့သည်။ ထက်သန်သောသဒ္ဓါစိတ်ဖြင့်။ တမ်းခွန်ကြက်လျှာ ပန်းနံ့သာ
စသည်လက်စွဲကုန်လျက်။ကိုယ်တော်မြတ်ကိုဖူးမြော်ကန်တော့အံ့သော
ဌ၊ ဤဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့လာကြရာ။ ကိုယ်တော်မြတ်ကို မတွေ့
ပါသောကြောင့်။မိမိတို့တွင်ပါလာသောလှူဒါန်းသွယ်ပန်းနံ့သာစသည်
တို့ကို။ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်၏အနီးတံခါးမုတ်ရှိက် ပစ်ချစွန့်ကြီးပြီးလျှင်။
မရှင်မသာသောစိတ်ဖြင့် မိမိတို့ အိမ်သို့ ပြန်လည်ကြွရပါကုန်သည်။
နောက်နောင် ကိုယ်တော်မြတ်မရှိခိုက်တွင်။ထိုသူတို့ကဲ့သို့ညှိုးငယ်ခြင်း
မဖြစ်ကြစေရန်။အလုံးစုံသောဘုရားရှင်တို့၏ သစ္စာလေးပါး တရားတို့
ကိုထိုးထွင်း၍ သိမြင်တော်မူကြရာ၊ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်တော်မူကြရာ

မဟာမောမိပင်တော်မှ မောမိသီးကိုယူဆောင်၍။ ဤဇေတဝန်ကျောင်း
တော်တံခါးမုတ်နှိုက် စိုက်ပျိုးကိုးကွယ်ပါအံ့ဟု။ ခွင့်ပန် လျှောက်ထား
လေ၏။ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်လည်း ထိုညီတော်အာနန္ဒာလျှောက်ထား
ချက်ကို။ သတ္တဝါအများတို့အား အကျိုးကျေးဇူးများရန်အကြောင်းဖြစ်
ပေသည်ဟုနှလုံးပိုက်တော်မူ၍။ ခွင့်ပေးတော်မူလိုက်လေ၏။ ။

ညီတော် အာနန္ဒာမထေရ်လည်း။ ဘုရားကိုယ်တော်မြတ် ခွင့်ပေး
တော်မူသည်ကို ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်၍။ ကောသလမင်း၊ အနာထပိဏ်
သေဋ္ဌေး၊ ဝိသာခါ-စသော၊ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတို့ကို ခေါ်စေလျက်။
ဤဇေတဝန်ကျောင်းတော်အပါးနှိုက်။ လူအများတို့ကိုးကွယ်ရန်။ မဟာ
မောမိပင်မှ မောမိသီးကိုယူဆောင်၍။ မောမိပင်စိုက်ပျိုးမည်ဖြစ်သော
ကြောင့်။ ကောင်းမွန်တင့်တယ်စွာသော တွင်းကို တူးဆွစီရင်ကြကုန်
လော့ဟုစေခိုင်းပြီးမှ။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သို့ကပ်၍။ အရှင်
ဘုရား၊ ဘုရားရှင်တို့၏ပွင့်တော်မူရာ မဟာမောမိပင်တော်မှ။ အပ်သော
မောမိသီးကို ယူဆောင်၍။ ပေးတော်မူပါကုန်ဟု တောင်းပန်လျှောက်
ထားလေ၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်လည်း ကောင်းပြီဟုဝန်ခံ
ပြီးလျှင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်ကြွ၍တော်မူ၍။ မဟာမောမိပင်၏အနီးသို့
ရောက်မှသက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင်။ ထိုမဟာမောမိပင်တော်မှ ရင့်ရော်
၍။ အညှာတံနှင့်တကွ မြေသို့ကြွေကျလာသောမောမိသီးကို။ ဝတ်ရုံသော
သင်္ကန်းဖြင့်ဖြန့်ခံတော်မူ၍။ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်ပင် ယူဆောင်ပြန်လာ
ပြီးလျှင်။ ညီတော် အာနန္ဒာမထေရ်၏ လက်သို့ ပေးအပ်တော်မူလေ၏။
ညီတော်အာနန္ဒာမထေရ်လည်း အရိုးညှာတံနှင့်တကွသောမောမိသီးကို
ကောင်းစွာ ခံယူပြီးလျှင်။ ဤမဟာမောမိမျိုးကို ယနေ့ပင်စိုက်ပျိုးအံ့ဟု
နှလုံးသွင်းလျက်။ ကောသလမင်းစသောလူအပေါင်းတို့အား အကြောင်း
ကြားတော်မူလေ၏။ ကောသလ မင်းကြီးလည်း များစွာသော ဗိုလ်ပါ
ပရိသတ်အပေါင်းတို့ကိုစည်းဝေးစေ၍။ မောမိပင်စိုက်ပျိုးရန်အလို့ငှာ
ရတနာရွှေစင်ဖြင့်ပြီးသော၊ ကြီးစွာသောဖျဉ်းအိုးကိုစီမံပြုလုပ်စေပြီးမှ။
ညချမ်းသောအခါ များစွာသောမှူးမတ်ဗိုလ်ပါ။ စစ်အင်္ဂါအလုံးအရင်း။
သင်းပင်းရံရွှေ။ နန်းတွင်းနေတို့နှင့်တကွ။ ကြီးစွာသောမင်း၏အသရေ
ဖြင့်။ ရွှေဖျဉ်းကိုယူဆောင်၍။ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ထွက်၍ခဲ့လေ
၏။ ဤမောမိပင်စိုက်ပျိုးရာပါ ပရိသတ်ကား။ အနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါ-

စသောအရိယာပုဂ္ဂိုလ်ငါးကုဋေ။ သီသ၊ သရဏဂုံတည် ကလျာဏပုထု
ဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ကုဋေအားဖြင့်၊ ခုနစ်ကုဋေအတိုင်းအရှည်ရှိလေ၏။ ။

ညီတော်အာနန္ဒာမထေရ်လည်း၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်တံခါးမှတ်
အနီးရှိက်။ ရွှေဖြင့်ပြီးသော၊ ကြီးစွာသောရွှေဖျဉ်းအိုးကိုတည်ထားစေပြီး
မှ။ အောက်ရှိက်အပေါက်ငယ်တို့ကိုပေါက်ထွင်းစေပြီးလျှင်၊ မွေးကြိုင်
သင်းပျံ့စွာသောနံ့သာတို့ဖြင့်ရောနှောအပ်သော ရွှံ့ညွန့်ပျောင်းတို့ကို
ပြည့်စေ၍။ ညှာတံနှင့်တကွသော မဟာဗောဓိသီးကို လက်တော်ဖြင့်
ကိုင်ယူကာ။ ကောသလမင်းကြီးအားစိုက်ပျိုးဘိလေ့ဟုပေးအပ်ဆောင်
နှင်းတော်မူလေ၏။ ။ ကောသလမင်းကြီးလည်း ဤဗောဓိသီးကိုအနာ
ထပိဏ်သေဋ္ဌေးသာ စိုက်ခြင်းငှါအပ်၏ဟု၊ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးအား
တဆင့် ပေးအပ်ပြန်လေ၏။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးလည်း နံ့သာညွန့်ကို
လက်ဖြင့်ယက်ထုတ်ပြီးလျှင်၊ မဟာဗောဓိသီးမှဖြစ်သော ဗောဓိမျိုးစေ့
ကို စိုက်ပျိုးချမှှုပ်လေ၏။ ထိုသို့စိုက်ပျိုးချမှှုပ်၍ လက်မှလွတ်ကာမျှရှိက်
ပင်။ ထိုဗောဓိစေ့မှ ထွန်တုံးပမာဏရှိသော ပင်စည်လုံးပတ်နှင့်၊ အရပ်
အမြင့်အတောင်ငါးဆယ်အတိုင်းအရှည်ရှိသောဗောဓိပင်သည်။ ကော
သလမင်းစသော၊ ခုနစ်ကုဋေသော ပရိသတ်တို့ရှေ့တွင်ပင်။ ထင်ထင်
လျားလျား၊ မားမားမောက်မောက်။ ပေါက်ရောက်ကြီးပွား၍လှလေ၏။
ထို့နောင်။ ထိုမဟာဗောဓိပင်စည်မှ အတောင် ငါးဆယ်ငါးဆယ်စီ အ
တိုင်းအရှည်ရှိသော ခက်မငါးဖြာတို့သည်။ အရပ်လေးမျက်နှာတို့သို့။
ဖြာထွက်စည်ကား။ ကြီးပွား ထွက်ပေါ်လာသဖြင့်။ မကြာမြင့်မီပင်လျှင်
အလုံးစုံသော ခက်ငယ် ခက်ကြီး၊ ရွက်ကြီးရွက်နု စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံ
သည်ဖြစ်၍။ တောအုပ်ကြီးအတွင်းရှိတောစိုးသစ်ပင်ကြီးသဘွယ်။ ကြီး
ကျယ်တင့်တယ်စွာတည်လေ၏။ ထိုဗောဓိပင်ကို အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်
မြတ်ကြပ်စိုက်ပျိုးစေသောကြောင့်။ အာနန္ဒာဗောဓိဟု၊ လူအပေါင်းတို့
ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြလေကုန်သတည်း။ ။ (အကျယ်သိလိုမှူ။ ဗောဓိဝိဘာ
ဝနီကျမ်းကိုကြည့်ရှုတော်မူကြပါကုန်)။ ။

ငါတို့မြတ်စွာဘုရားထင်ရှားရှိတော်မူစဉ်။

ညီတော်အာနန္ဒာမထေရ်စိုက်ပျိုးစေအပ်သောဗောဓိပင်ပျို

တည်ပုံကိုပြသောအခန်းပြီး၏။

(၁၈) အာနန္ဒာဗောဓိပင်မှ။တန်းခိုးပြာဓိဟာပြခြင်းနှင့်တကွ။
ခြံရံတည်ထားပုံကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ဤသို့ကောသလမင်း။ အနာထဝိဏ်သေဋ္ဌေး။ ဝိသာခါ ဒါယိကာမ
စသောအရိယာတို့နှင့်တကွ။ကလျာဏပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့်ဖြွမ်းသော။
ခုနစ်ကုဋေအတိုင်းအရှည်ရှိသောပရိသတ်အပေါင်းတို့သည်။ ဤကဲ့သို့
ရွှေဖျဉ်းမှတမုဟုတ်ခြင်းပေါ်ထွက်၍။ ခက်လက်ပင်စည်နှင့်တကွတည်
သောမဟာဗောဓိပင်ကိုမြင်သဖြင့်။ရင်သပ်လက်တီး။အံ့ခြီးကြွေးကြော်
၍။ရွှင်ပျော်ဝမ်းမြောက်စွာဖူးမြော်ပူဇော်နေကြကုန်စဉ်။ဤမဟာဗောဓိ
ပင်မှ။ နီလ၊ပီတ၊လောဟိတ-စသော ရောင်ခြည်တော်မြောက်သွယ်တို့
သည်။ အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့သို့။အဖြာဖြာရှက်ကူးလျက်။ကွန့်မြူးထွက်
ကြွလတ်သဖြင့်။ ထက်ရပ်ဝန်းကျင်။မြေအပြင်နှင့်။ မြင်မြင်သမျှသောအ
ရပ်တို့နှိုက်။တေရဋ္ဌမည်သောရွှေဟင်္သာမင်းသည်။ဟင်္သာငယ်အပေါင်း
တို့ဖြင့်ခြံရံလျက်။ ပျံသန်းကွန့်မြူးဘိသကဲ့သို့၎င်း။ ရတနာရွေးလုံး။ပုလဲလုံး
ကြီးငယ်။ အသွယ်သွယ်တို့ကို။ ထက်နယ်ဝေဟင်။ မိုးကောင်းကင်သို့။
ပစ်တင်ကြီးမြှောက်ဘိသကဲ့သို့၎င်း။ဆီးနှင်း၊မြူ၊တိမ်၊။သူရိန်၊မီးခိုး။ညှပ်မျိုး
ငါးအင်။သန့်ရှင်းစင်သော။ကောင်းကင်ပြင်အလယ်နှိုက်။ ကြယ်တာရာ
ရံသန်းသော။ လစန်း၏တင့်တယ်ခြင်းကဲ့သို့၎င်း။ ဝိုင်းဝန်းထိန်ပြောင်။မိုး
လုံးလောင်မျှသော။ရောင်ခြည်တော်အနဲနဲ။အံ့ဘွယ်သရဲအဆန်းဆန်း
တို့ကို။ ရှိပန်းဖြိုးဖြိုး။ ဦးတင်ဖူးထွေကြရပြန်ရကား။ ထိုမင်းစသောပရိ
သတ်ခဲးတို့။သဲးသဲးရုတ်ရုတ်။အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်။တပြိုင်နက် ဟစ်
ကြွေး၍။ ကောင်းခြီးပေးကြသောအသံသည်။ ပဲ့တင်သံကဲ့သို့ ဖြစ်လေ
သတည်း။ ထို့နောင်မှ။ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးက ရတနာခုနစ်ပါး
အတိပြီးသော ပွတ်လုံး ပွတ်တိုင်တို့ကို ကောင်းစွာ စီမံ ပြုလုပ်စေ၍။
ဗောဓိပင်တော်ရင်းမှ။ တလံမျှကွာခြားရာအရပ်။ ပတ်လည်ဝန်းကျင်။
မြေအပြင်တို့နှိုက်။ စီစဉ်ကာစိုက်ထူကာရံစေပြီးလျှင်။သိင်္ဂီနိက်ရွှေစင်မှ
ဖြစ်သော၊သေးငယ်သောရွှေမျှန်တို့ဖြင့်ရောနှောအပ်သော၊ဘော်သာခွါ
အဆင်းရှိသော၊ ဖြူစင်သောသဲးတို့ကို၊ ထိုမဟာရံတံထိုင်းအတွင်းနှိုက်
ပြည့်နှက်အောင် ဖြန့်ဖြူးခင်းထားစေပြီးမှ။ ဒုတိယ၊တတိယ ဖြစ်သော
မဟာရံတံထိုင်းနှစ်ရပ်တို့ကို ထပ်မံ၍ ကာရံပြုလုပ်စေပြန်လေ၏။ ထို့

နောင်မှ။ အရပ်လေးမျက်နှာတို့ရှိက် ချမ်းသာစွာဝင်ထွက်ဖူးမြော်နိုင်ကြ
စေရန်။ နိုင်ငံတော်အတွင်း ထင်ပေါ်ကျော်စောသော ဗိသုကာဆရာ
တို့ကို။ သပြာကံကျေး။ များစွာပေးကမ်းငှါးရန်း၍။ ခြူးပန်းခြူးနွယ်။
အသွယ်သွယ်သောပန်းအုပ်နန်းကြွတို့ဖြင့်။ ဟုပတင့်တယ်သော၊ ရတနာ
ရနံ့ပါးအတိပြီး၍ အဘိုးအနုတ္တထိုက်တန်သော တန်းဆောင် မုတ်ဦး
ပြာသာဒ်ကြီးတို့ကိုဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင်။ အစောင့်အရှောက်များစွာ
ခန့်ထားလေ၏။ ဤသို့လျှင် ပသေဒ္ဒိကောသလမင်းကြီးနှင့်တကွသော
သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့သည်။ ဗောဓိပင်တော်ကို။ သက်
တော်ထင်ရှား။ သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားကိုကဲ့သို့။ လေးစားစုံမက်လျက်။
အသက်သက်ဆုံးဆည်းကပ်ပူဇော်ကြလေကုန်သတည်း။ ။

အာနန္ဒာဗောဓိပင်မှတန်းခိုးပြာဒိုဟာ
ပြခြင်းနှင့်တကွ၊ ထိုဗောဓိပင်ရှိက်ခြံရံတည်ထားသည်တို့ကို
ပြသောအကြောင်းကား ဤတွင်ပြီး၏။

(၁၉) သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ။ ဗောဓိပင်နှင့်
သဃိဝိတ္တာထေရီမတို့ကို၊ ပင့်ဆောင်ရန်စေလွှတ်သည့်
အကြောင်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိက်။ ရဟန်းတို့၏အကြီးအမှူး၊ ဦးစီးနာယကဖြစ်တော်
မူသော အရှင်မဟိန္ဒ မထေရ်မြတ်သည်။ ဒေဝါနံပိယတိဿ မင်းကြီး
လှူဒါန်းအပ်သော မေဃဝန်ဥယျာဉ်ကိုအလှူခံတော်မူသောနေ့ရှိက်ပင်
လျှင်။ အနုဇ္ဇာဒေဝီမည်သောမိဘုရားသည် ငါးရာသောမိန်းမအပေါင်း
တို့နှင့်တကွ။ အရှင် မဟိန္ဒမထေရ်သို့ ချဉ်းကပ်၍။ ကောင်းမြတ်သော
တရားတော်ကိုကြားနာရသဖြင့် ဒုတိယဖြစ်သော သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့
ရောက်လေ၏။ ထို့နောင်မှ အနုဇ္ဇာဒေဝီအမှူးရှိသော ငါးရာသောထိုဥပါ
သိကာမတို့သည်။ ဗလဝသဒ္ဓါရှိဟောင်းတွင်။ ထပ်လောင်း၍ တဖန်၊
သကဒါဂါမိတည်ပြန်သဖြင့်။ ထက်သန်လှစွာသော။ အစလသဒ္ဓါပန်း။
လန်းကြီးလန်း၍။ ရဟန်းပြုလိုကြရကား။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးသို့
ကပ်၍။ ထိုအကြောင်းကို ကြားလျှောက်ကြလေကုန်၏။ ဒေဝါနံပိယ
တိဿမင်းကြီးလည်း ထိုအကြောင်းကိုသိပြီးလျှင်။ အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်

အထံသို့ချဉ်းကပ်၍။ အရှင်ဘုရား၊ ဤအနုဠာဒေဝီမိဘုရားအမှူးရှိသော
 ငါးရာသောဥပါသိကာမတို့သည်။ သာသနာတော်ထမ်း။ ရဟန်းပြုလိုပါ
 ကုန်သတတ်။ ထိုငါးရာသော မိန်းမတို့ကို ရဟန်းပြုတော်မူပါကုန်ဟု
 လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်မြတ်က။ ကာကာတော်
 မင်းကြီး၊ သက်သက်သောရဟန်းယောကျ်ားသံဃာဖြင့် မဇတုဂါမတို့
 အားရဟန်းပြုခြင်းငှါမအပ်ချေ။ ပါဠိပုတ်ပြည်နှိုက် ငါ၏နှမတော်ဖြစ်
 သော သဗ္ဗိမိတ္တာမည်သောထေရီမသည်။ ဗဟုသုတရှိကုန်သော၊ များ
 စွာကုန်သော အဘော်ဘိက္ခုနီမတို့နှင့်အတူတကွ နေထိုင်လျက် ရှိလေ
 သည်။ ဤသီဟဠမည်သောကျွန်းကြီးသည်လည်း။ ရှေးလွန်လေပြီးသော
 ကကုသန်။ ကောဏဂုံ-စသော သုံးဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ ပွင့်တော်
 မူကြရာ၊ မဟာဗောဓိပင်တို့၏ စိုက်ပျိုးတည်ထွန်းဘူးရာဌာနဖြစ်သော
 ကြောင့်။ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိကို
 လည်း ဤကျွန်းနှိုက် တည်ထား ကိုးကွယ်ခြင်းငှါ သင့်လှချေသည်။ ထို့
 ကြောင့်။ ထိုသဗ္ဗိမိတ္တာထေရီမနှင့် မဟာဗောဓိပင်၏ ဒက္ခိဏသာခါ
 လကျာတောင်ကိုင်းတို့ကို ဤသီဟဠကျွန်းသို့ ပင့်ဆောင်ခွင့် ရစေရန်။
 အသင်မင်းကြီး၏ အဆွေတော် အထံသို့။ သံအမတ်တို့ကို စေလွှတ်
 အကြောင်းကြားဘိလော့။ ယင်းသို့အကြောင်းကြား၍ ပင့်ဆောင်ရောက်
 ရှိသောအခါ။ ဤအနုဠာဒေဝီမိဘုရားနှင့်တကွ ငါးရာသောမိန်းမတို့ကို
 ရဟန်းပြုရကုန်လတ္တံ့ ဟုမိန့်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးလည်း။ အရှင်ဘုရား၊
 ကောင်းလှပါပြီဟု ဝန်ခံပြီးမှ။ အခါတပါးသော နေ့နှိုက်။ အရှင် မဟိန္ဒ
 မထေရ်၏အထံသို့ အခြံအရံပရိသတ်တို့နှင့်တကွ ချဉ်းကပ်၍။ မှူးမတ်
 အပေါင်းတို့နှင့်နှီးနှောတိုင်ပင်တော်မူပြီးလျှင်။ တူတော်ဖြစ်သော အရိဋ္ဌ
 အမတ်ကိုရှေ့တော်သို့သွင်းစေ၍။ အချင်းအရိဋ္ဌ၊ သင်သည်၊ ငါ၏အဆွေ
 တော်ဖြစ်သော ပါဠိပုတ်ပြည်ကြီးရှင်၊ ဘုရင်သီရိဓမ္မာသောကမင်း
 ကြီးထံသို့သွား၍။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်တကွ၊ အရှင်သဗ္ဗိမိတ္တာထေရီမ
 တို့ကိုပင့်ဆောင်ခြင်းငှါစွမ်းနိုင်ပါအံ့လောဟုမေးတော်မူလေ၏။ တူတော်
 ဖြစ်သော အရိဋ္ဌအမတ်လည်း။ အရှင်မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်အား ရဟန်း
 ပြုစိမ့်သောငှါ အခွင့်ပေးသနားတော်မူပါမူကား။ စွန့်စွန့်စားစား။ သွား
 ရောက်ပင့်ဆောင်ပါအံ့ဟု ဝန်ခံလျှောက်တင်လေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီး
 က။ အချင်းအရိဋ္ဌ၊ ငါ အလိုတော်ရှိသောမဟာဗောဓိပင်နှင့်၊ အရှင်သဗ္ဗိ

မိတ္တာထေရီမတို့ကိုပင့်ဆောင်ခြင်းကိစ္စပြီးလျှင်။ သင်သည်အလိုရှိတိုင်း
ရဟန်းပြုစိန်သောငှါ ငါအခွင့်ပေး၏ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ တူတော်
အရိဋ္ဌလည်း။ အရှင်မင်းကြီး၊ ကောင်းပါပြီဟုဝန်ခံ၍။ မင်းကြီး၏၎င်း။
မထေရီ၏၎င်း။ မှာဆိုသော သတင်းစကားများကို မှတ်သား နာယူပြီး
လျှင်။ အဿယုဇနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သောသီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂ ရက်နေ့။
ဇမ္ဗူကောလပဋ္ဌသဘောဆိပ်သို့ဆင်း၍ လှေထက်သို့တက်စီးကာ။ မဟာ
သမုဒြာသို့ ကူးခတ် ထွက်သွားလေသည်ရှိသော်။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒ
မထေရီ၏ အမိဋ္ဌာန်တော်ဖြင့်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဇမ္ဗူကောလပဋ္ဌသဘော
ဆိပ်မှ ထွက်ခွါလာသောနေ့နှိုက်ပင်လျှင်။ ပါရုလိပုတ်ပြည်သို့ ဆိုက်
ရောက်လေသတည်း။ ။

အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဘုရားလည်း။ ထိုသကဒါဂါမ်တည်နန်းတွင်းသူငါးရာ၊
မင်းသမီး ငါးရာ အားဖြင့် တထောင်ကုန်သော အခြံအရံတို့နှင့်တကွ။
ဆယ်ပါးသောသီလတို့ကိုခံယူဆောက်တည်ပြီး၍။ ထေရီမအသွင်ကို
ရည်သန်ကာ။ ဖန်ရည်တပ်စွန်းသော အဝတ်တို့ကိုဝတ်ရုံပြီးလျှင်။ မြို့၏
အနီးတခုသော အရပ်နှိုက်သစ်မ်းကျောင်းဆော်လုပ်နေထိုင်နှင့်လေ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ။ ဗောဓိပင်နှင့်သဃ်မိတ္တာ
ထေရီမတို့ကိုပင့်ဆောင်ရန်စေလွှတ်သည်ကိုပြသော
အကြောင်းပြီး၏။

(၂၀) သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးဒက္ခိဏသာခါ
ပင့်ဆောင်ပုံကိုပြသောအကြောင်း။

အရိဋ္ဌအမတ်လည်း။ ပါရုလိပုတ်ပြည်ကြီးကို အစိုးရ တော်မူသော
သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးထံသို့ဝင်ပြီးလျှင်။ အရှင်မဟိန္ဒမထေရီနှင့် ဒေ
ဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးတို့ မှာထားလိုက်သော အလုံးစုံသော သတင်း
စကားတို့ကိုလျှောက်တင်ပြီးမှ။ အရှင်သဃ်မိတ္တာထေရီမထံသို့ချဉ်းကပ်
၍။ ထိုအလုံးစုံသောအကြောင်းစကားတို့ကိုကြားလျှောက်လေ၏။ သဃ်
မိတ္တာထေရီမလည်း အရိဋ္ဌ အမတ် လျှောက်ထားသည်ကို ကြားလျှင်။
ဘခင်ဖြစ်သောသီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးထံသို့ ကြွရောက်ချဉ်းကပ်ပြီး
လျှင်။ ဘခင်မင်းမြတ်၊ အကျွန်ုပ်သည်။ မောင်တော်၏စကားဖြင့် သီဟိုဠ်

ကျွန်းသို့သွားပါအံ့ဟုပန်ကြားလေ၏။ ထိုအခါ။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးက။ အမိသဃီမိတ္တာ၊ အကျွန်ုပ်မှာ သားကြီးဖြစ်သော အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်နှင့်-မြေးတော်ဖြစ်သော အရှင် သုမနုဿမဏေတို့။ အကျွန်ုပ်အား ပြတ်သောလက်ရုံးရှိသကဲ့သို့ပြု၍၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကြွသွားကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ ထိုသား၊ မြေးတို့ကိုမဖူးမမြင်ရ။ ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခဖြင့်။ သောကဌောင့်ကြီး၊ ဖိစီးစူးဝင်လာသောအခါ။ သမီးတော်၏မျက်နှာကိုဖူးမြင်ရသဖြင့်။ သောကဒုက္ခ။ လျှောကျပျောက်ကွာ၍။ လွမ်းဆွတ်ခြင်းသက်သာရာရရှိပါသည်။ ယခုတဖန်။ သမီးတော်သွားပြန်က။ ဘခင်မင်းကြီးမှာ သောကတည်းဟူသော မဟာသမုဒြာနို့က အခါခပ်သိမ်း နစ်မြုပ်၍ သာကျန်ရစ်ရချေတော့မည်။ ချစ်သမီးအဘယ့်ကြောင့်သွားရအံ့နည်းဟုမြစ်ပယ်လေ၏။ ။

ထိုအခါ သဃီမိတ္တာထေရီမလည်း။ မောင်တော်ဖြစ်သော အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်၏ အမိန့်အာဏာတော်ကို လွန်ဆန်ခြင်းငှါ မဝံ့ရကား။ ဘခင်မင်းမြတ်၊ မောင်တော်မထေရ်၏အမိန့်အာဏာဖြင့်။ အနုဠာဒေဝီမိဘုရားသည် များစွာကုန်သောမင်းမိန်းမအခြံအရံတို့နှင့် တကွ။ ရဟန်းပြုလိုသောဆန္ဒဖြင့် အကျွန်ုပ်ကိုမျှော်တစောင့်စား၍ နေကြလေပြီ။ ဤအရိဋ္ဌအမတ်လည်း။ မောင်တော်မြတ်အမိန့်အာဏာဖြင့်ပင် လာရောပင့်ဘိတ်ခြင်းဖြစ်ခဲ့သည်။ မောင်တော်မြတ်အမိန့်အာဏာကို ပယ်လွန်ငြင်းဆန်ခြင်းငှါမသင့်ဖြစ်ပါသည်။ အကျွန်ုပ် သွားရပါအံ့သတည်းဟုဆိုလေ၏။ မင်းကြီးလည်း။ ချစ်သမီး၊ ထိုသို့တပြီးကား။ မဟာဗောဓိကိုပင့်ဆောင်၍၊ မဟာဗောဓိနှင့်တကွသွားလေလော့ဟုခွင့်ပေးတော်မူလေ၏။ ထို့နောင်မှ မင်းကြီးအား ဤသို့အကြံတော်ဖြစ်လေ၏။ ဤမဟာဗောဓိပင်သည် ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်သည်လည်းဖြစ်ရာ၏။ ကလိင်္ဂမည်သော စကြဝတေးမင်းကြီးမှသော်လည်း ဆင်ယုံရတနာကို စီးနင်း၍ သွားရာ။ မဟာဗောဓိပင်၏အနီးသို့ရောက်သောအခါ ဖြတ်ကျော်ယုံသန်းခြင်းငှါ မဝံ့သည်ဖြစ်၍ သက်ဆင်းရချေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ကြီးသောတန်းခိုးဣဒ္ဓိပါနီနှင့်ပြည့်စုံသောမဟာဗောဓိပင်ကို။ ဓား၊ ပုဆိန်စသော လက်နက်တို့ဖြင့်ဖြတ်ပိုင်းခြင်းငှါအဘယ်မှာတတ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ခုတ်လှီးဖြတ်ပိုင်းခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သည်သာဖြစ်လတ္တံ့။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့သော်။ သားတော်အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်သည် ဤမဟာဗောဓိကို အပင့်အဆောင်မလွှတ်တန်ရာ။

လွှတ်လည်းလွှတ်ခဲ့ပြန်၏။ အသို့ပြုရအံ့နည်းဟု ကြီးစွာသော ယုံမှားသံ သယာဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။ ထို့နောင်မှ အမက်အပေါင်းတို့ကို စည်းဝေး စစားစေ၍။ ဝေခွဲ၍ မရအောင် ခွဲဟုဖြစ်ပွားသောအကြောင်းကို မိန့် ကြားမေးမြန်းတော်မူလေသော်။ တယောက်သောအမတ်က။ အရှင်မင်း ကြီး၊ တန်းခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်နှင့်ပြည့်ကုန်သော။ ဥာဏ်ပညာကြီးကုန်သော။ များ စွာကုန်သော သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့သည် ဂှိသည် မဟုတ်ပါကုန် လောဟုလျှောက်တင်သည်ရှိသော်။ မင်းကြီးလည်းသတိရသဖြင့်။ အရှင် မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ် အမှူးရှိသော၊ များစွာသော သံဃာ တော်တို့ကိုဘိတ်ကြား၍။ များမြတ်သောဆွမ်းခဲးသွယ်ဘောဇဉ်။ ချိုချဉ် ရသော။ အဖြာဖြာတို့ဖြင့်။ သဒ္ဓါမြတ်လေး။ ကျွေးမွေးဆက်လှူ။ ပူဇော်မြတ် နိုးတနာ ပြုပြီးသောအခါ။ ဆရာဖြစ်သော အရှင် မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿမထေရ်အနီးသို့ချဉ်းကပ်၍။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော မိမိ၏သံသယကို အစကအဆုံးတိုင်လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်လည်း။ ထိုသို့လျှောက်လာသောမင်းကြီးအား။ ရှင်တော်ဘုရား ၏ငါးပါးသောအဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်တို့ကို ဤသို့ ထုတ်မြွက်ဟောကြား တော်မူလေ၏။

။ (၁) ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ဝိပါက်ကမ္မဇ ရုပ်။ အကြွင်းမဲ့ချုပ်၍။ ဥက္ကဋ္ဌဗိမာန်။ နန်းနိဗ္ဗာန်သို့။ စံဝင်တော်မူရာ။ ရတ နာညောင်စောင်းနှိုက်။ ကိန်းအောင်းစံနေတော်မူစဉ်။ လင်္ကာဒီပ။ သီဟဇ္ဇ ကျန်းခွင်နှိုက်။ မဟာဗောဓိပင်တည်စိုက်စိမ့်သောငှါ။ သီရိဓမ္မာသောက မည်သောမင်းကြီးသည်။ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့သွားလတ္တံ့။ ထို အခါ မဟာဗောဓိပင်၏ ဒက္ခိဏသာခါ လကျာတောင်ကိုင်းသည် မိမိ အလိုလိုပြတ်ကြွ၍။ ရွှေမျဉ်းနှိုက် တည်စေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူ ခြင်း။

။ (၂) ထိုသို့သောအခါ။ မဟာဗောဓိပင်၏အရှက်တို့မှ၎င်း။ အသီး တို့မှ၎င်း။ နီလ၊ ဝိတ-စသော၊ ခြောက်သွယ်သောရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ်စေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူခြင်း။

။ (၃) ထိုခြောက်သွယ်သော ရောင်ခြည်တော်တို့သည်။ မဟာဗောဓိပင်တော်မှ အထက်ကောင်းကင် သို့ပျံတက်၍။ ဆီးနှင်းတိမ်တိုက်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ထိုဆီးနှင်းတိမ်တိုက်တို့နှိုက်သာ တည်စေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူ ခြင်း။

။ (၄) ထူပါရုံစေတီတော်ကြီးနှိုက် ငါဘုရား၏ လကျာညှပ်ရိုး ဓာတ်သွင်းနှံဌပနာသောနေ့နှိုက်ပင်လျှင်။ ကြီးစွာသောတန်းခိုးပြာဋိဟာ

တို့ကိုပြစေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူခြင်း။ ။(၅)ထိုလင်္ကာဒီပမည်
သောကျွန်းနှိုက်ပင်လျှင်။ တစရုတ်မျှသော ဓာတ်တော်တို့ကို မဟာစေ
တီနှိုက်သွင်းနှံ ဌပနာမည်ရှိသောအခါ။ ထိုဓာတ်တော်တို့သည်ငါဘုရား
၏သဏ္ဌာန်ကို ဘန်ဆင်းပြီးလျှင်။ အယက် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍။
ခြောက်သွယ်သော ရောင်ခြည်တော်တို့ကိုလွှတ်ကာ တန်းခိုးပြာဒိုဟာ
ပြစေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူခြင်း။ ။ဤသို့အားဖြင့် ငါးပါးသော
အမိဋ္ဌာန်မူချက်ရှိကြောင်းကို မင်းကြီးအား ဟောကြားတော် မူလေ၏။
မင်းကြီးလည်းအရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်မိန့်တော်မူသော
စကားကိုကြားလျှင် များစွာဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိသဖြင့်။ ပါဠိပုတ်ပြည်
မှယူဇနာခုနစ်ရာကွာသောမဟာဗောဓိပင်သို့သွားရာခရီးလမ်းတလျှောက်
ကို။ လျှောက်ပတ်ညီညာ။ သာယာပြေပြစ်စွာရှိအောင်။ တူးညှိသုတ်သင်။
ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းစေပြီးလျှင်။ ဖြူစင်သောသဲတို့ကို ဖြန့်ကြီးခင်းထား
စေခြင်း။ ရေပန်းကြည်းပန်း။ ပေါက်ပေါက်ပန်းတို့နှင့်။ ကြိုင်လျှမ်းမွှေးထုံ
စွာသော နံ့သာကရမက်မှုန့်တို့ကိုဖြန့်ခင်းစေခြင်း။ အထူးထူးသောတမ်း
ခွန်ကုက္ကား။ မုလေးပွားကြက်လျှာတိုင်တို့ကိုကောင်းစွာစိုက်ထူစေခြင်း
စသည်တို့ဖြင့်။ လှပတင့်အပ်စွာတန်ဆာဆင်လျက်။ ဗောဓိပင်စိုက်သို့
ရွှေဖျဉ်းပြုလုပ်ရန်အလို့ငှါများစွာကုန်သောရွှေစင်တို့ကိုထုတ်ဆောင်စေ
၏။ ထိုအခါ။ သိကြားမင်း၏အစေခံအမတ်ဖြစ်သော ဝိသုကြိုမည်သော
နတ်သားသည်။ ရွှေအဆင်းရှိသောမိမိကိုယ်ကိုဘန်ဆင်းလျက်။ မင်းကြီး
၏ရှေ့တူရူအရပ်သို့လာ၍။ ရပ်လေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးသည်။ အမောင်
လုလင်၊ ဤရွှေတို့ကိုယူ၍။ ရွှေဖျဉ်းပြုလော့ဟု ဆိုလေ၏။ အရှင်မင်းကြီး၊
အဘယ်မျှလောက်သော အတိုင်းအရှည် ရှိသော ရွှေဖျဉ်းကို ပြုရပါအံ့
နည်းဟုဆိုသော်။ အမောင်လုလင်၊ အလိုရှိတိုင်းသာလျှင်ပြုလော့ဟု ဆို
လေ၏။ ဝိသုကြိုနတ်သားလည်း ထိုရွှေတို့ကိုယူပြီးလျှင်။ မိမိ၏ တန်းခိုး
အာနုဘော်ဖြင့် ဆုပ်နယ်ပုတ်ခတ်လျက်။ အဝန်းလုံးပတ် ကိုးတောင်။
အမြင့်ငါးတောင်။ အကျယ်အပြန့်သုံးတောင်။ ထု-လက်ရှစ်သစ်ရှိသော။
ဆင့်နှာမောင်းခန့်ပမာဏရှိသော အနားရေးအရစ်တို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်
အပ်သော။ ဝန်းဝိုင်းဘော နေလုလင်ပျိုကဲ့သို့ တင့်တယ်ခြင်းရှိတော်မူ
သောရွှေဖျဉ်းကြီးကို ဘန်ဆင်း၍။ သိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးအား ယူ
တော်မူလော့ဟုပေးအပ်ပြီးလျှင်ကွယ်ခဲ့လေ၏။ ။

ထိုအခါသီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ အလုံးစုံသော ကကြီးတန်
ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော မင်္ဂလာဆင်တော်ထက်သို့ တက်စီး
၍။ အဘိသိက်ခံပြီးသော။ ထီးဖြူဆောင်းမင်းအရေအတွက်တထောင်တို့
နှင့်တကွ။ များစွာကုန်သော စစ်သည်ဗိုလ်ပါအပေါင်းတို့ကို ခြံရံလိုက်
ပါစေလျက်။ အလျားချနစ်ယူစနာ။ အနံ့သုံးယူစနာအတိုင်းအရှည်ရှိသော
ပရိသတ်အပေါင်းအား။ အထက်ကပြဆိုခဲ့သောရွှေသားဖျဉ်းတော်ကြီး
ကို ဝိုင်းအံ့ချီဆောင်စေပြီးလျှင်။ အရိယာသံဃာတော်တို့ကို။ ပရိသတ်
ရှေ့ဦးမှ။ ကွန့်မြူးကြွချီစေကာ။ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာအရင်သို့ရှေးရှုထွက်
သွားလေသတည်း။ ထိုသို့ထွက်သွား၍ မဟာဗောဓိပင်သို့ဆိုက်ရောက်
သောအခါ။ များစွာကုန်သောထီးဖြူ။ တမ်းခွန်ကုက္ကား။ မုလေးပွားကြက်
လျှာတို့ကို စိုက်ထူစေခြင်း။ အထူးထူးသောရတနာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်
စွာမွမ်းမံချယ်လယ်စေခြင်း။ များစွာကုန်သော ပန်းပေါက်ပေါက်တို့ကို
ဖြန့်ပက်ကြွေးမြှောက်စေခြင်း။ စောင်း ငြင်း ပတ်သာ။ စည် ခရာ စသော
များစွာကုန်သော တူရိယာမျိုးတို့ကို တီးမှုတ်စေခြင်းတို့ဖြင့်။ ပွဲးသဘင်
ခင်းကျင်းပူဇော်ပြီးသောအခါ။ မဟာဗောဓိပင်ကို စစ်အင်္ဂါလေးပါးခြံရံ
စောင့်ရှောက်စေလျက်။ တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာတို့ဖြင့်ကာရံစေလေ၏။
ထို့နောင်မှ။ မင်းကြီးနှင့်တကွ ဂိုဏ်းဂဏ၏အကြီးအမှူး ဦးစီးနာယက
ဖြစ်ကုန်သောမထေရ်ကြီးတို့သည်၎င်း။ ထီးဖြူဆောင်းချင်း၊ မင်းအဖြစ်
သို့ရောက်ကုန်ပြီးသော တထောင်ကုန်သောမင်းအပေါင်းတို့သည်၎င်း။
တောင်ညာစံဒေဝီ၊ မဟေသီမိဘုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ။ မောင်းမမိသံ။
ခြွေရံပရိသတ်။ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါအပေါင်းတို့သည်၎င်း။ မဟာဗောဓိပင်
ရင်းသို့ ချဉ်းကပ်ခြံရံကြကုန်ပြီးလျှင်။ အသီးအသီးလက်အုပ်ချီ၍။ ကြည်
ညို မြတ်နိုးစွာ။ ရှိခိုးပူဇော်။ ဖူးမြော် ကန်တော့ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ
မဟာဗောဓိပင်တော်၏ဒက္ခိဏသာခါလကျာတောင်ကိုင်းမှ ဖြာထွက်
သော။ အညွန့်အတက်။ ခက်မခက်သေးတို့သည်။ လေးတောင်မျှအတိုင်း
အရှည်ရှိသောအရင်းပိုင်းကိုချန်လှပ်၍။ ခုတ်ဖြတ်ပယ်ထားသည့်အသွင်။
မမြင် ကွယ်ပျောက်ခြင်းသို့ ရောက်လေကုန်၏။ ထို့ကြောင့်။ ။ တဿ
ဒက္ခိဏသာခါယ စတုဟတ္ထပ္ပမာဏကံ ဌာနံ ခန္ဓဉ္စ ဌပယိတွာ သာခါ
အန္တရဓာယိံ သု။ ။ ဟု ဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာနှိုက်လာ၏။ ။

ထိုအခါ။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် ဤသို့သော တန်းခိုးပြာဋိ

ဟာကို ဖူးမြင်ရ၍။ ဗလဝ သဒ္ဓါ။ စေတနာ ထက်ဟောင်းတွင်။ ထပ်
လောင်းများပြား။ ကြည်ညိုမိတ်ပွားလတ်ရကား။ အရှင်မြတ်တို့၊ တပည့်
တော်သည် ဤမဟာဗောဓိပင်၏တန်းခိုးပြာဒိုဟာတို့ကိုဖူးမြင်ရသဖြင့်။
ဗလဝသဒ္ဓါအသျှင်။ အစဉ်မပြတ်ဖြစ်ပွား၍။ အားရ ဝမ်းသာရှိစွာပါသည်။
ဤမဟာဗောဓိပင်တော်အား။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအလုံးကို အစိုးရသောမင်း
၏စည်းစိမ်ကို ပေးလှူပူဇော်ပါအံ့ဟု လျှော့ဆိုပြီးလျှင်။ မဟာဗောဓိပင်
တော်ကို အကြိမ်တထောင်တိုင်တိုင် အဘိသိက်သွန်းလောင်းခြင်းကိုပြု
လေ၏။ ထို့နောင်မှ မြတ်သောတန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့်မွှေးကြိုင်စွာသော
တန်ဆာဆင်အပ်သော မင်းပေါင်းတထောင်တို့နှင့်တကွ။ ပန်းနံ့သာတို့
ကိုလက်စွဲကား။ မဟာဗောဓိပင်တော်ကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်လက်ျာရစ်
လှည့်လည် ပူဇော်လေ၏။ ယင်းသို့ပူဇော်၍ ရှစ်ပါးသောအရပ်တို့ရှိ
ရှိခိုးပြီးမှ။ နဖူးထက်နှိုက်တင်အပ်သောလက်အုပ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မတ်တတ်
ရပ်ပြီးလျှင်။ တပည့်တော်သည် ဤမဟာဗောဓိပင်တော်ကို ဆောင်ယူ
ခြင်းငှါအလိုရှိပါသည်ဟု သစ္စာပြုသောအားဖြင့် လျှောက်ထားလေ၏။
ထို့နောင်မှ လက်ျာတောင်ကိုင်းထိလှူမျှသော အမြင့်အကျည်ကို ပြုစေ
လျက်။ ထိုအကျည်ထက်နှိုက် ရတနာအင်းပျဉ်ကို တင်ထားစေ၍။ ထို
ရတနာအင်းပျဉ်ထက်နှိုက်ရွှေဖျဉ်းကိုတင်ထားစေလေ၏။ မင်းကြီးလည်း
ယင်းသို့ စီရင်ပြီးမှ ရွှေဖြင့်ပြီးသော စောင်းတန်းငွေကားဖြင့် တက်၍။
ရတနာအင်းပျဉ်ထက်နှိုက် မတ်တတ်ရပ်ကာ အရှေ့အရပ်သို့ မျက်နှာ
မူပြီးလျှင်။ ရွှေနှင်တံစုတ်ကိုယူလျက်။ ဒက္ခိဏသာခါ၊ လက်ျာတောင်ကိုင်း
ကို ဆေးဒန်းမြင်းသီလာဖြင့်သားလျက်။ ဤဒက္ခိဏသာခါ လက်ျာမဟာ
ဗောဓိသည်။ မိမိအလိုလို ပြတ်ကြွေ၍။ မြေပဝရ။ သီဟဇ္ဇကျွန်းခွင်ရှိ
အစဉ် တည်နေတော် မူအံ့သောငှါ။ ဤရတနာရွှေဖျဉ်းထက်နှိုက် စိုက်
လျက်တည်ပါစေသတည်းဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုလေ၏။ ။ ထိုအခါ မဟာ
ဗောဓိသာခါ၊ လက်ျာတောင်ကိုင်းသည်။ ဆေးဒန်းမြင်းသီလာဖြင့်ရေး
သားအပ်သောနေရာအရပ်မှ မိမိအလိုလို ကြွေပြတ်၍။ ထပ်ထပ်သော
နံ့သာညွန့်ပျောင်းတို့ဖြင့် ပြည့်သော ရွှေဖျဉ်း၏အထက်ရှိ တည်လေ
၏။ ။ ထို့ကြောင့်။ ။ လေခဋ္ဌာနေ မဟာဗောဓိဆိန္ဒိတွာ သယမေဝ
သဂန္ဓကဒ္ဒမပူရဿ ကဋ္ဌာဟဿ ဥပရိ ပတိဋ္ဌိတာ။ ။ ဟု ဗောဓိဝင်
အဋ္ဌကထာရှိလာ၏။ ။

ထို့နောင်မှသိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ ယင်းသို့ကြွေပြတ်လျက် မတ်မတ်မားမား တည်လာသော ဒက္ခိဏသာခါ ကိုင်းမတွင်။ မူလဖြစ်သော မြင်းသီလာအရေးမှ-အထက်၊ လက်သုံးသစ်မျှခြားကွာရာအရပ် နှိုက် တခုသောအရေးကို ရေးသားပြန်လေ၏။ ယင်းသို့ ရေးသားပြီးသောခဏနှိုက်ပင်လျှင် ထိုနေရာအရပ်မှ အဖုအညွှောက် ပေါ်လာ၍။ ဆယ်ဖြာသောအမြစ်တို့သည်ထွက်လာလေ၏။ ထို့နောင်မှ ထိုအရေး၏ အထက်နှိုက်။ လက်သုံးသစ်စီခြားကွာစေလျက်။ ကိုးခုသောအရေးတို့ကိုရေးသားပြန်လေသည်ရှိသော်။ ထိုကိုးခုသောအရေးတို့မှ။ ဈေးနည်းအတူ ဆယ်ခုဆယ်ခုသောအမြစ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်းပေါ်ထွက်လာသဖြင့် ကိုးဆယ်သောအမြစ်တို့သည်ဖြစ်လေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် သိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးရတနာအင်းပျဉ်ထက်နှိုက်ရပ်လျက်တည်စဉ်ပင်လျှင်။ ဒက္ခိဏသာခါ လကျာတောင်ကိုင်းမှ။ တရာသောအမြစ်တို့၊ သစ်သစ်ပြောင်ပြောင်။ အရောင်အသရေနှင့်တကွပေါ်ထွက်လာသည်ကိုမှူးမြင်ကြရကုန်သည်ဖြစ်၍။ အတိုင်းထက် အလွန်လျှင် ကြည်လင် ဝမ်းမြောက်ကြကုန်ရကား။ တင်ထောင်မျှလောက်ကုန်သော ရဟန်းသံဃာတော်မြတ်တို့နှင့်တကွ။ များစွာကုန်သော စစ်သည်ဗိုလ်ပါပရိသတ်အပေါင်းတို့။ ကောင်းခြီးချီငေါ်။ ကြွေးကြော်ထောမနာပြုကြသော အသံသည်။ တပြိုင်နက်အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်လေ၏။ စစ်သည်ဗိုလ်ပါပရိသတ်အပေါင်းတို့လည်း ထောင်သောင်းမကသောပုဆိုးတို့ကိုကြီးမြှော့ကြလေကုန်၏။ ဤလူတုံ့မှစ၍၊ အထက် အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့တုံတိုင်အောင်၊ အလုံးစုံသော နတ်၊ ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည်။ ကောင်းခြီးကြော်ငြာ၍။ ဝမ်းမြော့ဝမ်းသာ။ သာဓုအနုမောဒနာပြုကြလေကုန်၏။ ယင်းသို့ရဟန်းသံဃာပရိသတ်နှင့်တကွ။ မင်းမှူးမတ်ပါပရိသတ်တို့။ ရင်ခတ်လက်တီး။ အံ့ခြီးကြွေးကြော်ကာ ပူဇော်မှူးမြော်ကြကုန်စဉ်ပင်လျှင်။ တရာကုန်သော ဗောဓိမြစ်တို့သည် ရွှေဖျဉ်းကြီးအတွင်း နံ့သာညွှန်ပျောင်းသို့ သက်၍။ ဘွဲ့ရှက်ကာတည်ကြလေကုန်၏။ ။ ထို့ကြောင့်။

ဧဝံ သတေန မူလာနံ၊ တတ္ထ သဂန္ဓ ကဒ္ဒမေ။

ပတိဋ္ဌာသိ မဟာဗောဓိ၊ ပဿန္တိ မဟာဇနာနန္တိ။ ။

ဟု ဗောဓိဝင်အဋ္ဌကထာနှိုက်လာ၏။ ။ ထိုတရာကုန်သောဗောဓိ

မြစ်တို့တွင်၊ ရှေးဦးစွာထွက်သော၊ ဆယ်ခုသော အမြစ်ကြီးတို့သည်။
 ရွှေဖျဉ်းအပြင်ကို ပြန့်နှံ့ထိခိုက်၍ တည်ကြလေ၏။ ကြွင်းသော၊ ကိုးဆယ်
 သော အမြစ်ငယ်တို့သည်ကား၊ အစဉ်အတိုင်းကြီးပွားကုန်သည်ဖြစ်၍။
 နံသာညွန့်ပျောင်းနှိုက်သာလျှင် တည်ကြလေကုန်၏။ ထိုဒက္ခိဏသာခါ
 မဟာဗောဓိလင်္ကာတောင်ကိုင်းသည် အမြင့်အားဖြင့် ဆယ်တောင်မျှရှိ
 လေ၏။ အရှည်လေးတောင်စီရှိသောခက်မကြီးငါးချက်ထောင်မျှသော
 ခက်ငယ် ခက်သေး၊ ငါးလုံးသော အသီးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သည်
 ဖြစ်၍။ အလွန်လျှင် တင့်တယ်စိုပြည်လေ၏။ ၎င်းဒက္ခိဏသာခါပင်မင်း ရွှေ
 ဖျဉ်းနှိုက်တည်သော အခါ။ မဟာပထဝီမြေကြီးသည်။ ကြည်းဟည်း
 မြည်ကြွေး။ ကောင်းခြီးပေးလျက်။ ဇေးယာဉ်ပုခက်။ အိုးထိန်းစက်ကဲ့သို့။
 သွက်သွက်ခါမျှ။ တချာချာတုန်လှုပ်လေ၏။ နတ်ပြည်နှိုက်ဖြစ်သော စည်
 စောင်းငြင်း-စသောတူရိယာတို့သည်အလိုလိုသာလျှင်သာယာစွာမြည်
 ကြလေကုန်၏။ အလုံးစုံသော တောင်ကြီးတောင်ငယ်အပေါင်းတို့သည်
 လည်း စောင်းထောင်ညွတ်ကိုင်းကြလေကုန်၏။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်
 နတ်အပေါင်းတို့သည်၎င်း။ အလုံးစုံသောနဂါးဂဠုန်။ ကုမ္ဘဏ်ဂဠုန်။ နတ်
 အသုရာတို့သည်၎င်း။ ကောင်းခြီးပေးသောအားဖြင့် ကြွေးကြော်သော
 အသံကိုပြုကြလေကုန်၏။ ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ခြီးပေး
 သောအားဖြင့် လက်ပမ်းပေါက်ခတ်ကြလေကုန်၏။ ချမ်းသာ၊ ချမ်းသာ
 တို့လည်း အလိမ်လိမ်အထပ်ထပ်တက်လတ်၍။ နယ်ရှစ်ရပ်လုံး။ မြင့်မြင့်
 အုန်းအောင်။ ထစ်ချုန်းမြည်ဟည်းကြလေကုန်၏။ ဤသို့လျှင်အလုံးစုံသော
 ကောင်းခြီးသံသည်။ ဤမြေအပြင်မှ အထက်၊ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်
 အောင်။ တပြိုင်နက် ပဲ့တင်ထပ်မျှဖြစ်လေ၏။ ။ ထိုအခါ မဟာဗောဓိ
 ဒက္ခိဏသာခါ၏ ငါးဖြာသောခက်မကြီးတို့မှ၎င်း။ တထောင်သောခက်
 သေးခက်ငယ်တို့မှ၎င်း။ ငါးလုံးသော အသီးတို့နှင့်အရွက်တို့မှ၎င်း။ နီလ၊
 ဝိတ-စသော၊ ခြောက်သွယ်သောရောင်ခြည်တော်တို့သည်။ ဖူးမြော်၍၊
 မပြီး။ အံ့ဩ၍၊ မပြီးနိုင်အောင်။ တည်းတည်းတထိန်ထိန်ထွက်ကြကွန်မြူးကြ
 လေကုန်၏။ ထိုရောင်ခြည်တော်တို့သည် အလုံးစုံသော စကြဝဠာအာ
 ကာသအပြင်ကို။ ရတနာအချင်ယနယ်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်မိုးကာဘိသကဲ့သို့
 ပြုလျက်။ အထက်ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် တက်လေကုန်၏။ ထို့နောင်မှ
 ဆီးနှင်းတိမ်တိုက်တွင်းသို့ဝင်၍ တစုံတယောက်သောသူမျှ မဖူးမမြင်ရ

သည်ကိုပြုလျက်။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလေသတည်း။ ။
 ထို့ကြောင့်။

သကဋ္ဌာဟံ မဟာဗောဓိဥက္ကဋ္ဌာန တတော နဘံ။
 အဋ္ဌာသိ ဟိမ ဂဟ္တမ္ပိ၊ သတ္တာဟာနိ အဒဿနီ။ ။

ဟုဗောဓိဝင်အဋ္ဌကထာနှိုက်လာ၏။ «သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးလည်း။ ရတနာအင်းပျဉ်ပေါ်မှ အောက်သို့ဆင်းသက်၍။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မဟာဗောဓိပင်ကို ပူဇော်ဖူးမြော်ကာနေလေ၏။ ယင်းသို့ မင်းကြီးပူဇော်ဖူးမြော်၍၊ ခုနစ်ရက်စေ့သောအခါ။ ထိုရောင်ခြည်တော်ခြောက်ဖြာတို့သည်။ ထက်ဝဋ္ဌာတိမ်တွင်းမှ။ ဆင်းသက်ပြန်နစ်ပြီးလျှင်။ မဟာဗောဓိပင်သို့ ဝင်၍၊ စံနေတော်မူကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးလည်း ဤသို့သောတန်းခိုးပြာဋိဟာတို့ကိုဖူးမြင်ရသဖြင့်။ ဗလဝသဒ္ဓါ။ ဗရဏာဇော။ အကြိမ်ကြိမ်စောလတ်ရကား။ ဤမဟာဗောဓိပင်သစ်ကို ဧကရာဇ်မင်းစည်းစိမ်ဖြင့်ပူဇော်ကန်တော့ဦးအံ့ဟုကြံပြီးလျှင်။ အနာတတ်ရေစင်ဖြင့် အဘိသိက်သွန်းသည်ကိုပြု၍။ ထိုဗောဓိပင်ပျို၏အနီးနှိုက်ပင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံးစံနေတော်မူလေ၏။ အသန္တိမိတ္တာမိဘုရားကြီးနှင့်တကွတသောင်းခြောက်ထောင်ကုန်သောမင်းသမီးအပေါင်းတို့သည်လည်း။ မိမိတို့တွင် ဝတ်ဆင်လျက်ပါလာသော။ ရတနာဘယက်။ လက်ကောက်နားဧခုင်း စသောတန်ဆာတို့ကိုချွတ်၍၊ လှူဒါန်းပူဇော်ကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးနော်တော်မှ ခြံရံလျက်ပါလာကုန်သော၊ အလုံးစုံသော မင်းတို့သည်လည်း။ မိမိတို့နှိုက် စိုက်ဆောင်းဆင်ယင်အပ်ကုန်သော၊ အဘိုး အသိန်းမကထိုက်ကုန်သော မကိုဋ်သရဖူတို့ကို ချွတ်၍၊ ပူဇော်လှူဒါန်းကြလေကုန်၏။ «(ဤဒက္ခိဏသာခါလကျာတောင်ကိုင်းသည်။ အထက်ဆိုခဲ့သောနှစ်။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ဥပုသ်နေ့ညချမ်းအချိန်တွင် ရွှေဖျဉ်းနှိုက်တည်တော်မူလေသတည်း။)။ ထို့နောင်ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အဘိသေကမင်္ဂလာသဘင်ကို ဆင်ယင် ကျင်းပတော်မူပြီးလျှင်။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်ရှစ်ရက် ဥပုသ်နေ့တွင်။ ထိုမဟာဗောဓိပင်တော်ကို။ ဘော်သာခွါအဆင်း။ သန့်ရှင်းသောအမွှေးရှိသောမင်္ဂလာမြင်းဖြူတို့ဖြင့်ကအပ်သော။ နဝရတ်ရတနာ။ စိမ္မာဆန်းကြယ်။ တင့်တယ်လှစွာသောမင်္ဂလာရထားထက်သို့တင်ပြီးလျှင်။ စစ်အင်္ဂါအပေါင်း ခြံရံလိုက်ပါစေလျက်။ ပြေပြစ်

ညီညာ။ သာယာတင့်ဆန်း။ ရှုမခန်းအောင်။ နတ်လမ်းတမျှ။ ဟုပစ္စိတန်ဆာ
ဆင်အပ်သော မင်းလမ်းခရီးအစဉ်ဖြင့်။ စံ ရွှင်ရာပါ ခုလိပုတ်ပြည်သို့ပင့်
ဆောင်ခဲ့ရာ။ ထိုနေ့ တနေ့ခြင်းဖြင့်ပင် ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ဆိုက်ရောက်
သဖြင့်။ ပြည်တွင်းသို့သွင်း၍ ပူဇော်ကြလေကုန်သတည်း။ ထို့နောင် တန်
ဆောင်မုန်းလဆန်းတရက်နေ့ ပြည်တွင်းမှထုတ်ပြန်၍။ မြို့၏အရှေ့မျက်
နှာနှိုက်ရှိသော သာလာယံစရပ်ကြီး၏အနီးရှိ ကြီးစွာသောမဏ္ဍပ်ကို
ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင်။ ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးအတွင်းရှိ သွင်းထားပူဇော်ကြ
ပြန်သတည်း။ (ရှေ့ဖျဉ်းရှိတည်သောနေ့မှ နောက်တဆဲးခုနစ်ရက်
မြောက်သောနေ့ရှိ။ ဤမဟာဗောဓိပင်မှ။ အသစ်ဖြစ်သော။ ကိုးခုသော
အညွှောက်တို့။ တဖန်ထပ်မံပေါက်ရောက်ပြန်လေသတည်း။) ။

သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ပင့်ဆောင်အပ်သော
ဒက္ခိဏသာခါလကျာတောင်ကိုးနှင့်စပ်သောအကြောင်းကိုပြရာ
စကားအစဉ်ကားဤတွင်ပြီး၏။

(၂၁) ဒက္ခိဏသာခါလကျာဗောဓိကို
သဃ်မိတ္တာထေရီမ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ပင့်ဆောင်သည်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

ထို့နောင်မှ။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ ဆဋ္ဌာဘိညဖြစ်သော
သမီးတော် သဃ်မိတ္တာထေရီမကို ပင့်ဘိတ်တော်မူပြီးလျှင်။ ချစ်သမီး၊
ဤဒက္ခိဏသာခါလကျာညွန့်ရှင်။ ဗောဓိပင်ကို။ လင်္ကာဒီပ။ သီဟဠကျွန်း
ဘောင်သို့။ ဆောင်ယူပင့်သွားလေလော့ဟု ခွင့်ပေးလေ၏။ ထို့နောင်မှ
နဂါးမင်းကို ခေါ်စေလျက်။ အသင် နဂါးမင်းသည် အခြံအရံနှင့်တကွ
ဤဗောဓိပင်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်လိုက်ပို့ပါလော့ဟုဆိုပြီးမှ။ တဆဲးရှစ်
ယောက်သောနတ်တို့ကို ခေါ်ပြန်၍။ သင့်တို့လည်း ဤမဟာဗောဓိ
ပင်ကို အစဉ်စောင့်ရှောက်လိုက်ပို့ကြကုန်လော့ဟုမိန့်ဆိုလေ၏။ ထို့နောင်မှ။
ရှစ်ယောက်ရှစ်ယောက်ကုန်သော မင်းမျိုး၊ သေဋ္ဌေးမျိုး၊ သူကြွယ်မျိုး၊
ကုန်သည်မျိုးစသည်တို့ကို ဌာနန္တရအသီးသီးတို့ရှိ ချီးမြှင့်ခန့်ထား၍။
ထူးခြားဆန်းကြယ်စွာတန်ဆာဆင်အပ်သောလှေထက်သို့ မဟာဗောဓိ
ပင်ကိုတင်စေ၏။ အရှင်သဃ်မိတ္တာထေရီမနှင့်တကွ တကျိပ်နှစ်ယောက်

သောဘိက္ခုနီမတို့ကို၎င်း။ သံတမန်တော်ဖြစ်သော အရိဋ္ဌအမတ်ကံကို၎င်း။
 ဗောဓိအစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော သူတို့တွင်။ အကြီးအမှူး။ ဦးစီးနာယ
 ကဖြစ်ကုန်သော သူတို့ကို၎င်း။ ထိုဗောဓိပင်တင်ရာ လှေတော်ထက်သို့
 ချည်းတင်စေတော်မူ၏။ ကြွင်းသော အခြံအရံဖြစ်သော သူတို့ကိုကား။
 လှေငယ်တို့နှိုက် တင်စေတော်မူ၏။ မင်းကြီးလည်း ယင်းသို့အရပ်ရပ်
 သော ကိစ္စတို့ကို စီရင်ပြီးလျှင် မြို့မှထွက်တော်မူ၍။ သမုဒြာကမ်းခြေ
 ပတ်လည်နှိုက်ဝန်းရံကာတည်ရှိသော၊ ဝိဇ္ဇာတဝီမည်သော တောအုပ်
 ကြီးကို လွန်မြောက်စေလျက်။ အစဉ်သဖြင့်ကြွ၍လေသော်။ ခုနစ်ရက်
 မြောက်သောနေ့နှိုက် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးသွားရာသင်္ဘောဆိပ်ကမ်းသို့
 ဆိုက်ရောက်တော်မူလေသတည်း။ ။ မွှောသောကမင်းကြီးသည်ယင်း
 သို့ဆိုက်ရောက်တော်မူသောအခါ။ သမုဒြာကမ်းခြေ။ ရေမလွှမ်းနှိုင်ရာ
 အရပ်။ ဖြူလျှပ်ဝင်းပြောင်။ အသရေဆောင်သော။ ငွေသဲသောင်ထိပ်ဦး
 နှိုက်။ ထူးမြတ်ဆန်းကြယ်။ တင့်တယ်လှစွာသောမဏ္ဍပ်ကြီးဆောက်လုပ်
 ၍။ ထိုမဏ္ဍပ်အတွင်းနှိုက်မဟာဗောဓိပင်ကိုသွင်းထားလျက်။ မင်းမျိုးဖြစ်
 သော သတို့သမီးလက်နှိုက်။ အမျက် ရတနာ။ ချယ်စီမြွှာ၍။ နာရကာ
 ရှေ့စင်ဖြင့်သွန်းလုပ်အပ်သော ခရုသင်း။ သေဋ္ဌေးမျိုးဖြစ်သော သတို့သမီး
 လက်နှိုက် ငွေစင်ဖြင့်သွန်းလုပ်အပ်သော ခရုသင်း။ ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်သော
 သတို့သမီးလက်နှိုက်လက်ျာရစ်လည်သော ခရုသင်းတို့ကိုကိုင်ထားစေ
 ပြီးလျှင်။ အနောက်တော်ရေစင်ဖြင့် ထိုမဟာဗောဓိပင်ကို အဘိသိက်သွန်း
 လောင်းပြန်လေ၏။ ။ ထို့နောင် နတ်တော်လဆန်း တရက်နေ့နှိုက်။
 တကျိပ်ခြောက်ယောက်သော အခြံအရံတို့နှင့်တကွ မဟာဗောဓိပင်ကို
 ချီမပင့်မြှောက်၍ မိမိဦးခေါင်းထက်နှိုက်တင်ထားပြီးလျှင်။ လည်မျိုပမာ
 ဏရှိသော သမုဒြာရေသို့ဆင်းသက်ပင့်ဆောင်သွားပြီးမှ။ ထူးပြားဆန်း
 ကြယ်စွာတန်ဆာဆင်အပ်သော လှေထက်ရှိ ရွှေအင်းပျဉ်ပေါ်သို့ တင်
 ထားလေ၏။ ထို့နောင်သမီးတော်သင်္ဃမိတ္တာထေရီမနှင့်တကွ ထေရီမ၏
 အခြံအရံတို့ကို ထိုမဟာဗောဓိပင်တင်ရာလှေထက်သို့၎င်း။ ကြွင်းသော
 အစောင့်အရှောက်အခြံအရံတို့ကိုလှေငယ်ထက်သို့၎င်း။ တက်စီးကြစေ
 ပြီးမှ။ အရိဋ္ဌအမတ်ကိုခေါ်တော်မူ၍။ (အဆွေတော်ဖြစ်သော ဒေဝါနံ
 ပိယတိဿမင်း၊ အကျွန်ုပ်သည်ဤမဟာဗောဓိပင်မြတ်ကို။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း
 အလုံးကို အစိုးရသော ဧကရာဇ်မင်း စည်းစိမ်ဖြင့်။ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်

ပူဇော်ပြီးမှ။ မိမိဦးခေါင်းထက်နှိုက်တင်ရှက်ကာ။ လည်မျိုပမာဏရှိသော
သမုဒြာရေသို့ဆင်းသက်လိုက်ပို့၍။ ကူးတို့ငွေထက်သို့တင်ကာ။ အဆွေ
တော်၏အထံသို့ပါးလိုက်ပါသည်။ အဆွေတော်လည်းကျွနု်ပ်အတူပူဇော်
ဆောင်ရွက်ပါလေလော့) ဟုသဝဏ်စာရေးသားပေးအပ်တော်မူလိုက်
လေသတည်း။ ။ သိရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ ယင်းသို့ သတင်း
စကားရေးသားပေးတော်မူလိုက်ပြီးနောက်။ သမုဒြာကမ်းပေါ် နှိုက်ရပ်
တည်တော်မူစဉ်။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်တကွ ငွေကြီးငွေငယ်တို့ထွက်ခွါ
သွားကြသည်ကိုမြင်ရလေလျှင်။ ညှိ၊ ရှေး၊ နိ၊ ဖြူ။ မောင်း၊ ဟူပြီးပြန်။ တခဲး
နက်ဟူသော၊ ခြောက်သွယ်သော ရောင်ခြည်တော်တို့ကို။ တပြောင်
ပြောင်ထွန်းလင်းတောက်ပစေတော်မူတတ်သော မဟာဗောဓိပင်မင်း
တည်းဟုထုတ်ဖော်မိန့်မြွက်၍။ ဦးထိပ်ထက်တွင်။ လက်အုပ်တင်ကာ။
သွယ်ဖြာစီးကျ။ မျက်ရည်ခဲသော။ ပသာဒမျက်စိဖြင့်။ ပကတိအတိုင်းမြင်
နိုင်သောအရပ်အဆုံးတိုင်အောင်။ မခိုင်မကျည်။ အတည်တည် လွမ်း
ဆွတ်သောစိတ်တော်ဖြင့်။ မျှော်ကြည့်ဖူးမြင်ပြီးသောအခါမှ။ မိမိနေရာ
ပါဠိလိုပုတ်ပြည်သို့ပြန်လည်တော်မူခဲ့လေသတည်း။ ။ ထို့ကြောင့်။

မဟာဗောဓိဝိယောဂေန၊ ဓမ္မာသောကောမသောကဝါ။

ကန္တိတွာ ပရိဒေဝိတွာ၊ အဂမာသိ သကံ ပုရံ။ ။

ဟုဗောဓိဝင်အဋ္ဌကထာ၌လာ၏။

မဟာဗောဓိပင်တင်အပ်သော ငွေတော်သည်။ ယင်းသို့ ထွက်ခွါ
ကူးခပ်၍။ မဟာသမုဒြာအတွင်း တယူဇနာမျှသော အရပ်သို့ ရောက်
လေသောအခါ။ မဟာသမုဒြာ၏အတွင်းနှိုက်။ ကြီးမင်းစွာထသောလှိုင်း
တံဖိုးတို့သည်။ တန်းခိုးတော်အဟုန်ကြောင့်။ အလုံးစုံကွယ်ဝပ်၍။ ပုတ်
ခတ်ထိပါး။ လှုပ်ရှားတိုက်ခတ်ခြင်းမရှိ။ ပကတိငြိမ်သက်လျက်။ စည်မျက်
နှာအပြင်နှင့်တူသောရေအပြင်သည်ဖြစ်လေ၏။ ထိုရေအပြင်နှိုက်။ ဆန္ဒန္တ
မည်သောရေအိုင်ကြီးအတွင်းနှိုက်ကဲ့သို့။ အဆင်းငါးပါးရှိသောကြာမျိုး
တို့သည်။ ပြိုးပြိုးမိမိ။ စိုစိုစွင့်စွင့်။ ဆင့်ရရင့်စီရီပွင့်ကြလေကုန်၏။ အ
ထက်ကောင်းကင်။ လဟာပြင်တရားမှလည်း။ အခိုးမြူမှောင်။ တိမ်တောင်
မိဃ်းသားများကင်း၍။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်လျက်။ ငါးသွယ်သောနတ်တူရိ
ယာတို့ကို တီးမှုတ်ကြော်ငြာသကဲ့သို့။ သာယာစွာသောအသံတို့သည်

ဖြစ်လေကုန်၏။ သမုဒြာ။ သီဒါဝန်းကျင်။ ကောင်းကင်ရေမြေနှိုက်။ မှီနေ
ကုန်သောနတ်တို့လည်း။ နတ်နှိုက်ဖြစ်သော။ ထူးမြတ်သောပူဇော်သက္ကာ
တို့ဖြင့်။ မြတ်နိုးတနာ ပြုကြလေကုန်၏။ ။ ထိုအခါ၊ မဟာသမုဒြာ၏
အတွင်းနှိုက်နေကုန်သော နဂါးအပေါင်းတို့သည်။ ထိုမဟာမောဓိပင်
မင်းကို အတင်းလှယူအံ့ဟုကြံစည်ကြပြီးလျှင်။ ကြောံမက်ဘွယ်ရှိသော၊
အမျိုးမျိုးသောတန်းခိုးဆွဲပါးတို့ကိုဘန်ဆင်းပြသကြလေကုန်၏။ ယင်း
သို့ နဂါးအပေါင်းတို့ ကြံစည်သည်ကို အရှင်သဃီမိတ္တာထေရီမ သိ
တော်မူလေလျှင်။ ရွှေစင်ဖြင့်ပြီးသော၊ ကြီးစွာသောဂဠုန်မင်းသဏ္ဌာန်ဘန်
ဆင်း၍၊ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်လျက်။ သမုဒြာ၏ထက်ဝန်းကျင်။ ကောင်း
ကင်ပြင်အလုံးကို။ တခဲးနက်ဝိတ်ဖုံးရိက်မှောင်စေလျက်။ အတောင်နှစ်
ဘက်တို့မှဖြစ်သော၊ ပြင်းစွာသောလေအဟုန်တို့ဖြင့်။ ရေယမုန်အဝှမ်း
ကို။ ဖြန်းဖြန်းကွဲတုန်လှုပ်ချော့ချားစေ၍။ နဂါးမျိုးခပင်းကို။ အတင်းထိုး
သုတ်ဘမ်းယူအံ့သောအခြင်းအရာကိုပြုသည်ရှိသော်။ ထိုအလုံးစုံသော
နဂါးမျိုးအပေါင်းတို့သည်။ ပုန်းအောင်းခိုကိုးရာမမြင်။ အလွန်လျှင်ထိတ်
လန့်ကြောက်ရွံ့ကြကုန်ရကား။ သဃီမိတ္တာထေရီမထံသို့ချဉ်းကပ်၍။ မိမိ
တို့ကြံစည်အပ်သော အကြံကို လျှောက်ထား မော်ပြုလျက်။ အရှင်မ၊
အကျွန်ုပ်တို့နဂါးများသည်။ မြတ်စွာဘုရားသာသနာနှိုက် လွန်စွာကျေး
ဇူးများပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်ဘုရားဖြစ်တော်မူအံ့သောနေ့နှိုက်။
ကာလနဂါးမင်းသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်အား။ များစွာသောပရိယာယ်
ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို။ ထုတ်ဖော် ချီးမွမ်းခြင်း။ မုစလိန္ဒသတ္တာဟနိုက် မုစလိန္ဒ
နဂါးမင်းသည်။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိမိကိုယ်ကို ဂန္ဓကုဒိုပြု၍၊ မြတ်စွာ
ဘုရားသခင်အားပူဇော်မြတ်နိုးတနာပြုခြင်း။ ဥရုဝေလနဂါးမင်းကိုဆုံးမ
တော်မူ၍။ ထိုနဂါးမင်းသရဏဂုံသီလတို့နှိုက်တည်ခြင်း။ အရှင်မောဂ္ဂ
လာန်မထေရ် နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို ဆုံးမတော်မူ၍။ ထိုနဂါးမင်းအ
ကျွတ်တရားရခြင်းစသည်ဖြင့်။ အကျွန်ုပ်တို့နဂါးမျိုးများ။ ဘုရားသခင်သာ
သနာနှိုက်။ လွန်စွာသဒ္ဓါကြည်ညိုသော။ ကုသိုလ်အဟုန်ကို ထောက်
ထား၍။ ရိုက်မှားမိသည်ကို သည်းခံတော်မူကာ။ မဟာမောဓိပင်ကို။
အကျွန်ုပ်တို့နဂါးပြည်သို့ ခေတ္တမျှပင့်ဆောင်ပူဇော်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါ
ဟု။ ချေငံစွာတောင်းပန်လျှောက်ထားကြလေကုန်သတည်း။ ။ ယင်းသို့
လျှောက်ထားကြသောစကားကို အရှင်သဃီမိတ္တာထေရီမ ကြားတော်

မူလေလျှင်။ အသင်နဂါးလုလင်အပေါင်းတို့၊ ဤမဟာဗောဓိပင်ကို အကျွန်ုပ်မှတစ်ပါး။ မည်သူတဦးတယောက်မျှဆောင်ယူပိုင်ခွင့်မရှိ။ အကျွန်ုပ်တဦးတည်းသာလျှင် ဆောင်ယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အသင်တို့အား ခုနစ်ရက်မျှ ခွင့်ပေးတော်မူမည်။ သင်တို့နဂါးပြည်သို့ဆောင်၍။ ခုနစ်ရက်မျှပူဇော်မြတ်နိုးတနာပြုကြလေကုန်လော့။ ခုနစ်ရက်စေ့သောအခါ။ ပြန်၍ပင့်ဆောင်ခဲ့ကြကုန်လော့ဟု ခွင့်ပေးတော်မူလိုက်လေသတည်း။ နဂါးအပေါင်းတို့လည်း မဟာဗောဓိပင်ကို ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ချပ်လပ်ဆင်ယင်၍။ ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်စွာ နဂါးပြည်သို့ ပင့်ဆောင်ကြလေကုန်၏။ ယင်းသို့ပင့်ဆောင်၍နဂါးပြည်သို့ရောက်သောအခါ။ ရွှေမျဉ်းနှင့်တကွသော မဟာဗောဓိပင်ကို။ ကြိုးစွာသောရတနာမဏ္ဍပ်အတွင်း ရတနာအင်းပျဉ်ထက်နှိုက်တင်ထားပြီးမှ။ တီးပြုအမျိုးမျိုးတို့ကိုစိုက်မိုးလျက်။ အခိုးအထုံ။ အစုံစုံသော ပန်းနံ့သာတို့ဖြင့် ပူဇော်လှူဒါန်းစေ၍။ ကချေသည်ဖြစ်သောနဂါးလုလင်ပျိုအပေါင်းတို့ကို။ ငြိမ့်ငြောင်းသာယာစွာ တီးမှုတ်ကျူးသီစေလျက်။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး နဂါးတို့၏စည်းစိမ်ဖြင့်ပူဇော်ကြလေကုန်၏။ ယင်းသို့ပူဇော်၍ ခုနစ်ရက်စေ့သောအခါမှ ပြန်ယူ ပင့်ဆောင်ပြီးလျှင် ငွေထက်သို့ တင်ထားကြလေကုန်၏။ မဟာဗောဓိပင်မင်းသည် ယင်းသို့ နဂါးတို့ပြန်လည်ပင့်ဆောင်၍ ငွေထက်ဝပ် တင်ထားသောနေ့နှိုက်ပင်လျှင်။ သဗ္ဗိမိတ္တာထေရီမပင့်ဆောင်၍။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ဓမ္မကောလပဋ္ဌ သင်္ဘောဆိပ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေသတည်း။ ။

မဟာဗောဓိပင်ကို၊ အရှင်သဗ္ဗိမိတ္တာထေရီမ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့
ပင့်ဆောင်သည်ကိုပြသောအကြောင်းပြီး၏။

(၂၂) ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး
ဗောဓိပင်တည်ထားကိုးကွယ်သည်ကိုပြသော
အကြောင်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်း ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးလည်း၊ သုမနဿမဏေ၏ စကားဖြင့်။ နတ်တော်လဆန်း တရက်နေ့ကစ၍။ အနုရာဇမြို့မြောက်တံခါးမှ။ ဓမ္မကောလပဋ္ဌသင်္ဘောဆိပ် တိုင်အောင်သော လမ်းခရီးကို

ညီညွတ်စွာသုတ်သင်ရှင်းလင်းစေ၍။ ထိုခရီးနှိုက်ဖြူစင်သောသဲးတို့ကို
 ကြီးဖြန့်သွန်းလောင်းစေပြီးသော်။ မြို့မှ ကိုယ်တော်တိုင် ထွက်တော်မူ
 လျက်။ မြို့တော်၏ မြောက်ဘက်တံခါးမအနီး သမုဒ္ဒသာလမည်သော
 စရပ်ကြီးနှိုက် စံနေတော်မူကာ။ သမုဒ္ဒာသို့ ရှေးရှုသာအမြီးမျှော်ရှု၍
 နေတော်မူလေ၏။ ။ယင်းသို့ မျှော်ရှုကာ နေတော်မူစဉ်။ သဃီမိတ္တာ
 ထေရီမသည် ကြီးထွားသော တန်းခိုးအာနုဘော်ဖြင့် မဟာဗောဓိပင်
 တော်ပင့်ဆောင်လာသည်ကိုမြင်လျှင်။ သာ ရှင်ဝမ်းမြောက်ခြင်းပြင်းစွာ
 ဖြစ်ရကား။ သွားရာခရီးလမ်းကို။ ရေပန်းကြည်းပန်းအမျိုးမျိုးခင်းထား
 စိုက်ထူစေခြင်း။ တမ်းခွန်ကုက္ကား။ မလေးပွားကြက်လျှာတို့ကို။ ဆန်း
 ကြယ်စွာစိုက်ထူစေခြင်း။ ၎င်းတို့၏အကြားအကြားတို့နှိုက်ရေပြည့်အိုး
 တို့ကိုတည်ထားစေခြင်းစသည်တို့ဖြင့်။ နတ်လမ်းမအသွင်။ တန်ဆာဆင်
 ၍။ စစ်အင်္ဂါလေးပါး ခင်းကျင်းလျက်။ နေ့ခြင်းပင် ဇမ္ဗူကောလပဋ္ဌ
 သင်္ဘောဆိပ်သို့ထွက်ကြွတော်မူလေ၏။ ယင်းသို့ထွက်ကြွ၍ ဆိုက်ရေခံ
 တော်မူလျှင်။ ရေပြင်ကျယ်တရိုးနှိုက်။ လှိုင်းတံပိုးအနည်းငယ်မျှမှ မထ
 ဘဲး။ ဇေးမြကြည်လင်လျက်။ ရှုချင်ဘွယ်ငြိမ်သက်စွာရှိသည်ကို၎င်း။ ထိုရေ
 မျက်နှာနှိုက်။ ကြာမျိုးငါးပါးတို့။ ကားကားစွင့်စွင့်။ တင့်တောင့်တင့်တယ်။
 ဆန်းကြယ်စွာပွင့်လျက်ရှိသည်ကို၎င်းမြင်ရ၍။ သာယာစွာသော နတ်
 တူရိယာသံတို့ကိုကြားရသဖြင့်။ ဆဆထံပိုး။ တိုးတက်ကြည်ယုံ။ သဒ္ဓါ
 ဇောထုံလတ်ရကား။ လှူဘုံနှိုက်ဖြစ်သော၊ မောင်းကြေးနင်းစသောတူရိ
 ယာတို့ကို။ ရှေ့နောက်ဝဲယာ။ ခြံရံကာတီးမှုတ်စေ၍။ ပန်းနံ့သာနံ့သာ
 ပျောင်းစသည်တို့ဖြင့်ပူဇော်လျက်။ နှစ်သက်ကြည်ညို။ ပိုမိုလွန်ကဲသော
 ဇောပီတိအဟုန်ဖြင့်။ ရေအမွှံအတွင်းသို့။ လည်ပင်းထိသက်ဆင်းပြီးမှ။
 အိုအချင်းတို့၊ ဤဗောဓိပင်မင်းကား။ သက်တော်ထင်ရှား။ သဗ္ဗညုရှင်
 တော်ဘုရားကဲ့သို့။ ထူးခြားတင့်တယ်။ ခြောက်သွယ်သောရောင်ခြည်
 တော်တို့ကို လွှတ်တော်မူပေတတ်စွတကား ဟု။ များစွာသော ချီးမွမ်း
 ထောမနာစကားတို့ကို။ မြွက်ကြားချိုးပ၍။ မြတ်ထွသောဗောဓိပင်ကို။
 ကိုယ်အင်္ဂါတမ္ပတ်။ အထွတ်ဟပ်ရှောင်း။ မကိုဋ်ဆောင်းသော။ ဦးခေါင်း
 ထက်တင်ထားပြီးမှ။ မြတ်စွာဘုရားသာသနာနှိုက်။ ငါ့အား အကျိုးရှိ
 သောလူ၏အဖြစ်ကိုရတော်စွဟု။ အားရဝမ်းမြောက်စွာ။ မဟာဗောဓိ၏
 အစောင့်အရှောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ တကျိပ်မြောက်ယောက်ကုန်သော

သူတို့နှင့်တကွ။ ချီမပင့်ဆောင်ကာ။ သမုဒြာကမ်းသို့ တင်တော်မူ၏။
ယင်းသို့ပင့်တင်၍ ကမ်းသို့ရောက်လျှင်။ ထိုကမ်းနှိုက်ခမ်းနားကြီးကျယ်
မွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသောမဏ္ဍပ်ကြီးကိုဆောက်လုပ်စေ၍။ ထိုမဏ္ဍပ်ကြီး
အလယ်နှိုက်မဟာဗောဓိပင်ကိုထားပြီးလျှင်။ လင်္ကာဒီပကျွန်းအလုံးကို
အစိုးရသော မင်းစည်းစိမ်ဖြင့် သုံးရက်တိုင်တိုင် ပူဇော်လှူဒါန်းလေ၏။
မင်းကြီးလည်း ယင်းသို့ပူဇော်လှူဒါန်း၍။ တကျိပ်မြောက်ယောက်ကုန်
သောအမျိုးသားတို့၏လက်နှိုက်မင်းစည်းစိမ်ကိုအပ်နှင်းပြီးလျှင်။ တံခါး
စောင့်အသွင်ဖြင့် နေတော်မူလေ၏။ ထို့နောင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံးလည်း
ထိုမဏ္ဍပ်အတွင်းနှိုက်ပင် သဘင်ကြီးစွာခံ၍။ အထူးထူးသော ပူဇော်
သက္ကာတို့ဖြင့် ပူဇော်ချီးမြှောက်တော်မူလေ၏။ ယင်းသို့ပူဇော်၍ ဆယ်
ရက်မြောက်သောနေ့နှိုက်။ မဟာဗောဓိပင်ကို ကောင်းစွာတန်ဆာဆင်
အပ်သော ရထားထက်သို့ တင်ပြီးလျှင်။ စစ်အင်္ဂါအပေါင်းခြံရံစောင့်
ရှောက်စေ၍။ ပန်းပေါက်ပေါက်စသည် ကြီးမြောက်ပူဇော်ကာ။ အနု
ရာဇမြို့၏အရှေ့၊ တံခါးကျောင်းရွာသို့ ရှေးရှုပင့်ဆောင်၍။ ထိုအရပ်ရှိ
ရဟန်းရှင်လူတို့ကိုပူဇော်ဖူးမြော်စေပြီးလျှင်။ ထိုအရပ်မှ တဖန် တဝက္က
ပုဏ္ဏားရွာသို့ ရှေးရှုပင့်ဆောင်ပြန်၍။ ထိုရွာရှိရဟန်းရှင်လူတို့ကို ရှေး
နည်းတူပူဇော်ဖူးမြော်စေပြီးမှ။ တန်ဆာဆင်အပ်သောလမ်းခရီးအစဉ်
ဖြင့်ပင့်ဆောင်၍။ အနုရာဇမြို့၏အနီးသို့ဆိုက်ရောက်လေသတည်း။ ။
ယင်းသို့ ဆိုက်ရောက်၍။ နတ်တော်လက္ခယံနေ့ ကျသောအခါ။ မြို့၏
မြောက်မျက်နှာတံခါးဖြင့်၊ မြို့တွင်းသို့သွင်း၍။ ခင်းကျင်းပြုပြင်။ တန်ဆာ
အထူးဆင်ယင်သော။ မင်္ဂလာမင်းလမ်းဖြင့်။ ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာပူဇော်
ပင့်ဆောင်၍။ မြို့၏ တောင်မျက်နှာတံခါးမှ ထွက်ပြီးလျှင်။ မေဃဝန်
ဥယျာဉ်သို့ပင့်ဆောင်လေ၏။ ယင်းသို့ပင့်ဆောင်၍ ဆိုက်ရောက်သော
အခါ။ ထိုဥယျာဉ်အတွင်း။ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသခင် ရဟန္တာအပေါင်း
ခြံရံလျက်နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားတော်မူရာအရပ်နှိုက်ထားလေ၏။ ထို
အရပ်ဌာနသည်ကား။ ရှေးဘုရားရှင်သုံးဆူတို့၏ ပွင့်တော်မူရာဗောဓိပင်
တို့ကိုစိုက်ပျိုးရာအရပ်ပင်ဖြစ်လေသတတ်။ ။ (ထိုစကားသည်မှန်၏။
ကကုသန်ဘုရားသခင်၏ပွင့်တော်မူရာဗောဓိကား၊ ကုက္ကိုပင်။ ကောဏာ
ဂုံဘုရားသခင်၏ဗောဓိကား၊ ရေသဖန်းပင်။ ကဿပဘုရားသခင်၏ဗော
ဓိကား၊ ပညောင်ပင်ဖြစ်၍။ ထိုအပင်တို့ကိုစိုက်ပျိုးရာအရပ်ဖြစ်လေသ

တည်း)။ ။ထိုအရပ်ကိုသုမနဿာမဏေအရှင်၏စကားဖြင့်။ရှေးမဆွက
ပင် ရှင်းလင်းသုတ်သင် အသင့်ပြုပြင်၍ထားသဖြင့်။ ၎င်းအရပ်ရှိပင်
ထိုဒက္ခိဏဿာခါလကျာတောင်ကိုင်းဖြစ်သောဗောဓိပင်ကိုတည်စိုက်
လေသတည်း။ထိုမဟာဗောဓိပင်ကိုစိုက်ပျိုးအံ့သောအခါရှိ၏။မင်းကြီး
သည် တံခါးစောင့်အသွင်ကို ယူတော်မူ၍။ ပါဠိပုတ်ပြည်မှ မဟာ
ဗောဓိနှင့်တကွ ပါလာကုန်သော။ မဟာဗောဓိ၏ အစောင့်ရှောက်ဖြစ်
ကုန်သော၊တကျိပ်ခြောက်ယောက်ကုန်သောအမျိုးသားတို့အား မင်း၏
အသွင်ကိုယူစေ၍။ မဟာဗောဓိပင်ကိုချီမစေပြီးလျှင်။ ယခင်ဆိုခဲ့တိုင်း
သော ဘူမိနက်သန်အရပ်ရှိ နေရာချထား တည်စိုက်တော်မူလေ၏။
မဟာဗောဓိပင်သည် ယင်းသို့တည်စိုက်၍။ တကျိပ်ခြောက်ယောက်
သော အမျိုးသားတို့၏လက်မှ လွတ်သောခဏရှိပင်လျှင်။ အထက်
ကောင်းကင်သို့ အတောင်ရှစ်ဆယ်မျှ ပျံတက်၍။ တလက်လက်တဝိန်
ထိန်။တရှိန်ရှိန်တဝင်းဝင်း။ထွန်းလင်းတောက်ပြောင်။မိုးလုံးလောင်သော။
ရောင်ခြည်တော်ခြောက်စိုက်တို့ကို။တပြိုင်တည်းလွှတ်လတ်သဖြင့်။ပတ်
ကုံးဒိဿ။ရပ်မျက်နှာတို့သို့။အဖြာဖြာကွန့်မြူးပြေးထွက်လျက်။ အထက်
ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်ပျံ့နှံ့၍တည်လေ၏။ထို့ကြောင့်။

ဟတ္ထတော မုတ္တ မတ္တာဿ၊အသီတိ ရတန နဘံ။

ဥဂ္ဂစ္ဆိာ ဣတော မုဇ္ဈိ၊ဆဗ္ဗဏ္ဍရသ္မိယော ပုဂါ။ ။

ဟုဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာရှိလော၏။ ။ထိုအခါ မဟာဗောဓိပင်မှ
တက်၍။အထက်ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင်ကွန့်မြူးသော။ မမြင်စဘူး။ ထူး
မြတ်ဆန်းကြယ်။ လွန်တင့်တယ်သော။ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်
တို့ကိုမှူးမြင်ကြရကုန်သော။ တထောင်ကုန်သော အမျိုးသားတို့သည်။
ဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်အဟုန်ကို။ တလုံလုံးလုံးအောက်မေ့
ကြည်ညိုပြီးလျှင်။ အစဉ်အတိုင်းသော ဝိပဿနာတို့ကို ဖြစ်စေလျက်။
အရဟတ္တဖိုလ်ကိုမျက်မှောက်ပြု၍။ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်ကြလေကုန်
သတည်း။ ။

ဒေဝါနိယတိဿမင်းကြီး၊မဟာဗောဓိပင်စိုက်ပျိုး
တည်ထားသောအကြောင်းအရာပြီး၏။

(၂၃) ဤသီဟိုဠ်ကျွန်း ဒက္ခိဏသာခါမဟာ
ဗောဓိပင်မှ။ အသီးတို့ကိုစိုက်ပျိုးအပ်သော ဗောဓိပင်
ငယ်တို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ဤသို့လျှင်။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း မဇ္ဈိမဒေသအရပ်ရှိ မဟာဗောဓိပင်တော်
မှ။ သဃိမိတ္တာထေရီမ ပဋိဆောင်တော်မူခဲ့သော ဒက္ခိဏသာခါလင်္ကျာ
ဗောဓိတော်ကို။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်အမှူးရှိသော သံဃာတော်
မြတ်တို့နှင့်တကွ။ သီဟိုဠ်ကျွန်းကြီးကိုအစိုးရတော်မူသော ဒေဝါနံပိယ
တိဿမင်းကြီးတို့သည်။ ကောင်းခြီးကြေငြာ။ ပူဇာသဘင်။ ဝွဲးကြီးယင်
လျက်။ မေဃဝနမည်သောဥယျာဉ်အတွင်းရှိစိုက်ပျိုးတည်ထားကြ
လေကုန်သတည်း။ ယင်းသို့စိုက်ပျိုးတည်ထားအပ်သောမဟာဗောဓိပင်
တော်မှ။ အထက်ရှိဆီအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ထွက်ကြကွန်မြူးသော
ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့သည်။ ကောင်းကင်အလယ်။ အတောင်
ရှစ်ဆယ်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသောအရပ်ရှိစိုက်။ တလျှပ်လျှပ်တဝင်းဝင်း။
ထွန်းလင်းတည်နေ၍။ ထိုနေ့အသို့ကုန်လွန်သဖြင့်ညဉ့်အချိန်တိုင်ရောက်
သောအခါ။ ရောဟိဏီနက္ခတ်၊ မွန်းတည့်မတ်သည်နှင့်တပြိုင်နက်။ မြေသို့
သက်၍ တည်တော်မူကြလေကုန်၏။ ယင်းသို့ရောင်ခြည်တော်ခြောက်
ထွေတို့ မြေသို့သက်၍ တည်သည်နှင့်တပြိုင်နက်။ ယူဇနာနှစ်သိန်းလေး
သောင်းအထွရှိသောမဟာပထဝီဤမြေအလုံးသည်။ ပထဝီသန္ဓာရက
ဖြစ်သော ရေအဆုံးရှိသည်ကိုပြု၍။ ဆင်ကျောက်ကုန်းခါသည့်ပမာ။
အကြိမ်များစွာ ကြည်းဟည်းတုန်လှုပ်၍၊ ပူဇော်ကန်တော့လေ၏။ ထို
နောင်စိုက်ပျိုးအပ်သောဗောဓိမြတ်အရင်းမှ။ သန့်ရှင်းဖြူစင်လှစွာသော
အမြစ်ကြီးအမြစ်ငယ်တို့။ အသွယ်သွယ် ပေါ်ထွက်၍။ ရွှေခွက်ရွှေဖျဉ်း
အလုံးကို။ ရစ်ဖုံးမြွှေးရှက်ပြီးလျှင်။ အောက်မြေသို့သက်၍ စူးဝင်ဘွဲ့တွယ်
ကာတည်ကြလေကုန်၏။ ။

ထိုအခါ။ အံ့ဘွယ်သရဲဖြစ်သော ဤမဟာဗောဓိပင်၏ တန်းခိုးပြာဇို
ဟာကို။ ကိုယ်ထင်ဒိဋ္ဌိဖူးတွေကြရကုန်သော။ သီဟဠကျွန်းသူလူ၊ ရှင်၊
ရဟန်းအပေါင်းတို့သည်။ သောင်းသောင်း အုတ်အခါ။ ကောင်းခြီးငြာ
လျက်။ များစွာသောပန်းနံ့သာဆီမီးစသောဝတ္ထုတို့ဖြင့်။ မဟာဗောဓိပင်
တော်ကိုပူဇော်လှူဒါန်းကြလေကုန်၏။ နတ်အပေါင်းတို့လည်း ကောင်း

ကင်ပြင်အရပ်မှ။နတ်နှိုက်ဖြစ်သော၊မွှေးကြိုင်ထွစွာသောပန်းရိပ်ခန်းသံ
ရိပ်ခန်းတို့ကို။ တဖြိုးဖြိုးရှာစေလျက်။ ရှိသေ့စွာပူဇော်ဖူးမြော်ကြလေကုန်
၏။နတ်နှိုက်ဖြစ်သောတူရိယာမျိုးတို့သည်လည်း မတီးမမှုတ်ဘဲ အလို
လိုသာလျှင်သာယာငြိမ်လေးစွာမြည်ဟည်းကြလေကုန်၏။ကြီးစွာသော
ရိပ်ခန်းတိမ်တိုက်တို့သည်လည်း။ အရပ် ထက်ဝန်းကျင်မှ တက်လတ်၍။
ထူးမြတ်စင်ကြယ်သောရိပ်ခန်းရေရိပ်ခန်းပေါက်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်းဖျန်း
ပက်ကာ ပူဇော်ကြလေကုန်၏။ လျှပ်စစ် လျှပ်ပန်းတို့သည်လည်း။ရိပ်ခန်း
လုံးလောင်းမျှ။တပြောင်ပြောင်ရှက်ကူးလျက်။ကြည်နူးဝမ်းမြောက်သကဲ့
သို့ထွက်ကွန်မြူးထူးကြလေကုန်၏။ထို့နောင်ထက်ဝန်းကျင်သောအရပ်
မျက်နှာတို့မှ တခဲနက်သော ဆီးနှင်းတိမ်တိုက်တို့သည် တက်လတ်၍။
ဤမဟာဗောဓိပင်မြတ်ကို။ထက်ဝန်းကျင်သောအရပ်တို့မှဖုံးအုပ်ပူဇော်
ကာ တည်လေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် မဟာဗောဓိပင်တော်သည်။ မြေသို့
အမြစ်များဆင်းသက်၍တည်နေတော်မူပြီးနောက်။ဖုံးအုပ်သောဆီးနှင်း
တိမ်တိုက်၏အတွင်းရှိ။ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး လူ၊နတ်တို့အား မမြင်စေ
သည်ကိုပြု၍။ကိန်းဝပ်စံနေတော်မူလေ၏။ ထိုသို့စံနေတော်မူပြီးနောက်
ခုနစ်ရက် စေ့ရောက်သောအခါ။ ဆီးနှင်း တိမ်တိုက်တို့သည် အလိုလို
သာလျှင် ဖုံးခွါ ပျောက်လွင့်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ မဟာဗောဓိပင်
တော်မှ ခြောက်သွယ်သောရောင်ခြည်တော်တို့သည် ထိုမှဤမှ ထွက်
ကြကွန်မြူးတော်မူကြပြန်လေ၏။ မဟာဗောဓိပင်တော်၏ ခက်မငါးဖြာ
တို့ရှိလည်း ငါးလုံးသောအသီးတို့သည် သီးလေကုန်၏။ ထိုသို့ခုနစ်
ရက်စေ့၍ မဟာဗောဓိပင်တော်ဆီးနှင်းတိမ်တိုက်တွင်းမှထွက်ပေါ်နေ
တော်မူစဉ် အခါတွင်။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်။ သဃ်မိတ္တာထေရီမ။
ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး စသော သူအပေါင်းတို့သည်၎င်း။ သီဟိုဠ်
ကျွန်းရှိ တိုင်းနိုင်ငံပတ်အရပ်ရပ်တို့မှ။ မင်းမျိုး၊ပုဏ္ဏားမျိုးစသော။ ထင်
ရှားကျော်စောကုန်သောသူတို့နှင့်တကွ။အလုံးစုံသောသူတို့သည်၎င်း။
နတ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဤမဟာဗောဓိပင် ရှိရာအရပ်သို့ အညီ
အညွတ် တပြိုင်နက်တည်းပင်လျှင် စည်းဝေး ရောက်လာကြလေကုန်
သတည်း။ထိုအခါပရိသတ်အပေါင်းတို့သည် မဟာဗောဓိပင်သို့ရှေးရှု
ပူဇော်ကန်တော့ကြကုန်လျက်။ကြည်ရှင်သောပဿာဒစက္ခုဖြင့် ကြည့်
ရှုဖူးမြော်ကာနေကြကုန်စဉ်။ မဟာဗောဓိပင်တော်၏ အရှေ့ဖြစ်သော

အကိုင်းတော်မှ တလုံးသောဗောဓိသီးသည်။ ညဉ့်လည်အခါ။ မှောင်မြူ
ကွာစဉ်။ ရောင်ဝါတင့်ထူး။ ကြယ်သောက်ရှူးသည်။ မြူးကွန့်ပျံသန်းကာ။
မိမိတည်ရာအရပ်မှ။ လျှောကျသက်ဆင်းလာဘိသည့်ပမာ။ ကောင်းစွာ
မှည့်ရင့်လတ်၍။ တလျှပ်လျှပ်တဝင်းဝင်း။ ထွန်းလင်းသော ရောင်ခြည်
တော်ခြေစိုက်တို့ကို။ တပြိုင်တည်းလွှတ်တော်မူကာ။ အညွှာမှကြွေကျ
သက်ဆင်းတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်မြတ်သည်
လက်တော်ကိုဖြန့်၍ ခံတော်မူသည်ရှိသော်။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်
၏လက်နှိုက်တည်တော်မူလေ၏။ (ဤအရာနှိုက်။ အချို့သောစာများတွင်။
မဟာဗောဓိပင်မြောက်ကိုင်းမှဖြစ်သောအသီးဟု ဆိုကြကုန်၏။ ထိုသို့
ဆိုသော်လည်း။ ဤဗောဓိဝင်ဝတ္ထုနှိုက်လာသည့်အကိုင်းသာမှတ်အပ်
၏။ ထို့ကြောင့်။ ။ ပါစိနမဟာသာခတော ဇေတဝဏ္ဏံ ပဗ္ဗိတော ဝဏ္ဏတော
ပရိဂလိတောထေရေ နောပနိတေဟတ္ထေပတိဋ္ဌာသိ။ ဟုအဋ္ဌကထာနှိုက်
ထင်ရှားရှိလေသည်)။ ။ ထိုအခါ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်လည်း ထို
ဗောဓိသီးကိုမင်းကြီးကြည့်ရှုဖူးမြော်လော့ဟုမိန့်တော်မူပြီးလျှင်။ ဒေဝါနံ
ပိယတိဿမင်းကြီးအားပေးအပ်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးလည်း ထိုဗော
ဓိသီးကိုခံယူပြီးလျှင်။ ရွှေဖျဉ်းနှိုက် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော မြေမှုန့်တို့ကို
ထည့်လောင်း၍။ ကြိုင်လှောင်းမွေးပျံ့ထွာသော နံ့သာရေတို့ဖြင့် ပက်
ဖျန်း လောင်းသွန်းကာ နံ့သာညွှန့်ပြုလုပ်ပြီးမှ။ ထိုဗောဓိသီးကို စိုက်ပျိုး
တည်ထားလေ၏။ ထို့နောင်မှ မြတ်စွာဘုရား သခင်တို့သာ နေခြင်းငှါ
ထိုက်သော၊ အတိုးအတိုင်းမသိထိုက်သောမဟာရဟနရာနှိုက် ထိုရွှေ
ဖျဉ်းကိုထားလေ၏။ ထိုအခါ အလုံးစုံသောပရိသတ်တို့ကြည့်ရှုကာနေ
ကြကုန်စဉ်ပင်လျှင်။ ထိုဗောဓိသီးမှ လေးတောင်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိ
သော၊ ရှစ်ခုသော ဗောဓိပင်ပျိုတို့သည်။ တပြိုင်နက်တည်း ပေါ်ထွက်
ပေါက်လာကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးသည်။
ဤကဲ့သို့ ထူးဆန်းသောအံ့ဘွယ်သရဲကိုဖူးမြင်ရ၍။ ရှင်ပျဝမ်းမြောက်
ခြင်းတည်းဟူသော ပီတိပါမောဇ္ဇအဟုန်ဖြင့်။ လွမ်းခြုံပျံ့ပါးလျက်။ အား
ကြီးထက်သန်သော သဒ္ဓါတရားရှိလတ်ရကား။ လျှောက်ပတ်သားနား။
ထူးခြားလှပစွာစီမံပြုလုပ်အပ်သောတမ်းခွန်ကြက်လျှာတို့ကို ဝန်းရံကာ
စိုက်စေပြီးလျှင်။ ကြီးစွာသောထီးဖြူကို ဗောဓိပင်ပျိုတို့၏အထက်နှိုက်
စိုက်ထူမိုးကာ၍။ ပူဇော်လှူဒါန်းလေ၏။ ထို့နောင်မှ မဟာဗောဓိပင်နို့ကို

သုံးခုသောလက်ျာရစ်ခရုသင်းတို့ဖြင့်။ မင်း၏အဖြစ်နှိုက်အဘိသိက်သွန်းလောင်း၍။ ကောင်းစွာပူဇော်ပြန်လေသတည်း။ ။ ယင်းသို့ပူဇော်ပြီးမှ ရွှေဖျဉ်းနှိုက် ပေါက်ရောက်သော မောဓိပင်ပျိုလေးပင်တို့အနက်။ တခုသောမောဓိပင်ပျိုကို။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှ မဟာမောဓိပင် ရှေးဦးစွာဆိုက်ရောက် တန်နားတော်မူရာဖြစ်သော ဇမ္ဗူကောလပဋ္ဌသဘောဆိပ်နှိုက်စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသောမောဓိပင်ပျိုကို။ တဝက္ကမည်သောပုဏ္ဏားရွာတံခါးမုတ်နှိုက် စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသော မောဓိပင်ပျိုငယ်ကို။ မဟာထူပါရုံတည်ရာအရပ်နှိုက် စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသောမောဓိပင်ပျိုငယ်ကို။ ဣဿရဟနမည်သောရွာကျောင်းနှိုက် စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသောမောဓိပင်ပျိုငယ်ကို။ ပဌမစေတီတည်ရာအရပ်နှိုက်စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသော မောဓိပင်ပျိုငယ်ကို။ စေတီယတောင်နှိုက် စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသော မောဓိပင်ပျိုငယ်ကို။ ရောဟဏဇနပုဒ်၊ ဘောဇနရွာ၏အနီးနှိုက်စိုက်ပျိုးလေ၏။ တခုသောမောဓိပင်ပျိုငယ်ကို။ ထိုရောဟဏဇနပုဒ်စန္ဒနရွာနှိုက်ပင် စိုက်ပျိုးလေ၏။ ထိုမှကြွင်းသော၊ လေးလုံးသောအသီးတို့မှ ပေါက်ကုန်သော သုံးဆွဲနှစ်ပင်သော မောဓိပင်ပျိုတို့ကို။ သီဟိုဠ်ကျွန်းအနုရာဓပြည်နှိုက်နေကုန်သောလူအပေါင်းတို့အား ကိုးကွယ်စိမ့်သော ဌာပေးအပ်တော်မူလေ၏။ ထိုလူအပေါင်းတို့လည်း တပင်နှင့်တပင်ယူစနာတရာစီ ခြားကွာရာအရပ်တို့နှိုက်။ ကောင်းစွာစိုက်ပျိုး ကိုးကွယ်ကြလေကုန်သတည်း။ ။

ဤသို့လျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းကြီးနှိုက်။ ထီးနန်းကိုအုပ်စိုးသော။ မင်းမျိုးအဆက်ဆက်တို့ လက်ထက်ကာလပတ်လုံး။ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်။ ထွန်းပေါ်တောက်ပသဖြင့်။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး၏ညီတော်အိမ်ရှေ့မင်းနှင့်တကွ။ မင်းချင်းယောကျ်ား တထောင်တို့သည် ရဟန်းပြုကြ၍။ မကြာမြင့်မီပင် ရဟန္တာချည်းဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုနောင်အနုဋ္ဌာဒေဝီမိဘုရားနှင့်တကွ။ မင်းသမီးငါးရာ။ နန်းတွင်းသူ ငါးရာအားဖြင့်။ တထောင်ကုန်သော မိန်းမတို့သည်လည်း။ သင်္ဃမိတ္တာထေရီမ၏အထံနှိုက် ရဟန်းပြုကြ၍။ မကြာမြင့်မီအတွင်းပင် ကိလေသာ ကုန်ခန်း၍။ ရဟန္တာချည်းဖြစ်ကြပြန်လေကုန်သတည်း။ ထိုနောင်ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီး၏တူဖြစ်သော အဂ္ဂိဋ္ဌအမတ်သည်လည်း။ ငါးရာသော မိမိ၏အခြံအရံပရိသတ်နှင့်တကွ။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒ၏အထံနှိုက်ရဟန်းပြုသ

ဖြင့်။မကြာမြင့်မီအတွင်းပင်။ မင်းချင်းယောက်ျားတို့နှင့်တကွ ရဟန္တာ
အဖြစ်သို့ရောက်ပြန်လေ၏။ ဤသို့လျှင်သီဟိုဠ်ကျွန်းနိုင်ငံ များစွာသောလူ
အပေါင်းတို့အမြိုက်တရားကိုရကြကုန်လေသတည်း။ ။

သီဟိုဠ်ကျွန်းနိုင်ငံဗောဓိပင်ပျိုငယ်စိုက်ပျိုးတည်ထားသည်ကို
ပြသောအကြောင်းအရာကားဤတွင်ပြီး၏။

(၂၄) ဗောဓိအစောင့်အရှောက်တို့အား။ရာထူးဌာနန္တရ ပေး၍
ချီးမြှောက်ခြင်းကိုပြသောအကြောင်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇမြို့၏တောင်မျက်နှာ။မေဃဝန်ဥယျာဉ်တော်
အတွင်း။ရှေးရှေးသောဘုရားရှင်တို့၏ပွင့်တော်မူရာ၊ဗောဓိပင်တို့၏တည်
ရာအရပ်နိုင်ငံ။ဒက္ခိဏသာခါလကျာဗောဓိပင်မင်းကိုဒေဝါနံပိယတိဿ
မင်းကြီး စိုက်ပျိုး တည်ထား၍ ပြီးစီးသောအခါ။ တူတော် ဖြစ်သော
အရိဋ္ဌမင်းသားသည်။ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှ မဟာဗောဓိပင်နှင့်တကွ လိုက်ပါ
လာကြကုန်သော၊ ရှစ်ယောက်ကုန်သောမင်းမျိုးတို့နှင့်တကွ၊ တူသော
အမျိုးရှိကုန်သော ဗောဓိအစောင့်အရှောက်တော်တို့ကိုခေါ်၍။ဒေဝါနံ
ပိယတိဿမင်းကြီးအထံသို့ကပ်လျက်။တင့်အပ်ရာအရပ်မှရှိခိုးနေထိုင်
စေပြီးလျှင်။အကြီးအမှူးဖြစ်ကုန်သောရှစ်ယောက်ကုန်သောမင်းမျိုးတို့
၏အမျိုးအမည်အရည်အချင်းများကို ထုတ်ဖော်ချီးကျူး၍ သံတော်ဦး
တင်လျှောက်လေ၏။မင်းကြီးလည်း ထိုသူတို့ကိုမြင်သည်ရှိသော်။ယခင်
က သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးပါးတော်မူလိုက်သောသဝဏ်စာကိုဘတ်
နာပြီးဖြစ်သည် အတိုင်း။ ဤသူတို့သည်ကား။ ငါတို့၏ ကျေးဇူး သခင်
အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်၏ ဦးကြီးတို့ပင်တည်းဟူ။ နှစ်သက်ဝမ်းမြော်
သောစိတ်ရှိသဖြင့်။ ထူးမြတ်သောနေရာတို့ရှိ အသီးအသီးနေစေပြီး
မှ။ငါ့အဆွေတော်ဖြစ်သော သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ရှေးဦးစွာ
မိမိရင်နှစ်ဖြစ်သော အရှင် မဟာမဟိန္ဒမထေရ်ကို စေလွှတ်တော်မူ၍။
နေဝံထပ်တဖန်။ မဟာဗောဓိဒက္ခိဏသာခါနှင့်တကွ။ သမီးတော်သဃီ
မိတ္တာထေရီမတို့ကို စေလွှတ်ပြန်သဖြင့်။ ငါ့အား အကျိုးကျေးဇူးများအံ့
သည်ကိုသာပြုပေစွတကားဟူ။ များစွာသောချစ်ခင်ခြင်းနှင့်တကွ။ ထို
အစောင့်အရှောက်တို့အား ရာထူးဌာနန္တရ ပေးအပ်ဆောင်နှင်းတော်မူ

အံ့သောငှါ အမတ်အပေါင်းတို့နှင့်ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်တော်မူပြီးမှ။ ဗောဓိဂုတ္တ
မင်းသားအားထူးခြားလှပစွာသောတန်ဆာမျိုးတို့ကို ဝတ်ဆင်စေလျက်
ကိုယ်အင်္ဂါအထွတ်ဖြစ်သောဦးခေါင်းနှိုက်မကိုဋ်သရဗူဆောင်းစွပ်စေ
ပြီးလျှင်။ မင်္ဂလာဆင်တော်ထက်သို့တင်လျက်။ သုံးလက်သောထီးဖြူတို့
ကိုစိုက်ထူဆောင်းမိုးစေပြီးမှ။ မင်္ဂလာစည်တော်ကြီးကို တီးခတ်ဆော်
ရွှမ်းကာ။ မဟာဗောဓိပင်တော်နှင့် အတူလိုက်ပါလာကြသောသူတို့နှင့်
တကွ။ များစွာကုန်သောစစ်သည်အပေါင်းတို့ကို ခြံရံလိုက်ပါစေလျက်။
တူရိယာအပေါင်းတို့ကို ငြိမ့်ငြောင်းသာယာစွာတီးမှုတ်ကျူးသီစေ၍။
နေပြည်တော်ကို လကျာရစ်လှည့်လည်ကာ။ မဟာဗောဓိပင်တည်ရာ
သို့သွားရောက်ဦးတိုက်စေပြီးမှ။ ထိုမဟာဗောဓိပင်နှင့်မနီးမဝေးသော
နေရာ။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ် တရားဟောတော်မူရာ အရပ်နှိုက်။
လျှောက်ပတ်သော မင်္ဂလာအိမ်ဗိမာန်ကို ဘန်ဆင်းဆောက်လုပ်စေ၍။
ထိုအိမ်ကို ချိုးဖြင့် ပေးသနားတော်မူလေ၏။ ဗောဓိဂုတ္တမင်းသားလည်း
မဟာဗောဓိပင်တော်၏အစောင့်အရှောက်ဟူသော ရာထူးဌာနန္တရကို
ခံယူ၍။ ထိုမင်းပေးသောနေအိမ်နှိုက် အမြီးနေထိုင်စောင့်ရှောက်လေ၏။
ထို့နောင် သုမိတ္တမင်းသားအားလည်း ထိုဗောဓိဂုတ္တမင်းသား အတူသာ
လျှင် အစီးအနင်းအဆောင်အရွက်တို့နှင့်တကွ။ ရာထူးဌာနန္တရ ချိုးဖြင့်
အပ်နှင်း၍။ မြို့၏အတွင်း အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ် တရားဟောတော်မူ
ရာအရပ်နှိုက် အိမ် ကောင်းစွာ ဆောက်လုပ်နေရာချထားတော်မူလေ၏။
သုမိတ္တမင်းသားလည်း ဗောဓိဂုတ္တမင်းသားအတူသာလျှင် ဗောဓိတော်
အစောင့်အရှောက်ဖြစ်သော ရာထူးဌာနန္တရကို ခံယူ စောင့်ရှောက်ခါ
နေရလေ၏။ ။

ဤသို့လျှင် ဒေဝါနံပိယတိဿ မင်းကြီးသည်။ ဗောဓိဂုတ္တမင်းသား
နှင့်-သုမိတ္တမင်းသားတို့အား မဟာဗောဓိ၏ အစောင့်အရှောက်အဖြစ်
ဖြင့် အဘိသိက်နှင်းပြီးလျှင်။ တြင်းကျန်ကုန်သောသူတို့အားလည်း ဂွေး
နည်းတူ အသီးအသီးအဘိသိက်သွန်းခြင်းကိုပြု၍။ စန္ဒဂုတ္တအား မဟာ
ဗောဓိပင်နှိုက်မင်္ဂလာဖြစ်စိမ့်သောငှါ။ ရတနာစည်တော်ကြီးကိုနှင်းအပ်
၍။ စည်မြတ်တီးအရာနှိုက်ခန့်ထားလျက် ရွာစားပေးတော်မူလေ၏။ ထို့
နောင် ဒေဝဂုတ္တအား မဟာဗောဓိပင်နှိုက် အစဉ်အမြီး ဝတ်တော်ရေ
သွန်းလောင်းစိမ့်သောငှါ ရတနာရွှေကရားကို နှင်းအပ်၍ တခုသောအ

ရပ်ကိုအပိုင်စားပေးတော်မူလေ၏။ ထို့နောင် ဓမ္မဂုတ္တအား မဟာဗောဓိပင်နှိုက် မင်္ဂလာဖြစ်စိမ့်သောငှါ လက်ျာရစ်ခရုသင်းကို အပ်နှင်း၍။ ခရုသင်းမှုတ်အရာနှင့်တကွ။ မောရိယမည်သော အရပ်ကို အပိုင်စားပေးတော်မူလေ၏။ ထို့နောင် သူရိယဂုတ္တအား ဒေဝဂုတ္တကိုကဲ့သို့ ရွှေကရားတခုကိုပေးအပ်၍။ ညောင်ရေသွန်းအရာနှင့်။ ရွာတရွာကိုအပိုင်စားပေးသနားတော်မူလေ၏။ ထို့နောင်မှ ဂေါတမအား မဟာဗောဓိပင်နှိုက်မင်္ဂလာဖြစ်စိမ့်သောငှါ ကြီးစွာသောထီးမြို့ကိုပေးအပ်၍။ ထီးမြတ်မိုးအရာနှင့်တကွ တခုသောဌာနကိုအပိုင်စားပေးသနားတော်မူလေ၏။ ထို့နောင် ဓူတန္ဒအား။ မဟာဗောဓိပင်နှိုက် ထက်ဝန်းကျင်သောအရပ်တို့မှ ဥပဒ်ဘေးရန်များမကျမရောက်နိုင်အောင်။ အစောင့်အရှောက်ရာထူးကိုပေးအပ်၍။ တခုသောအရပ်ကို အပိုင်စားပေးသနားတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင်။ ရှစ်ယောက်ကုန်သောသူတို့အား ရာထူးဌာနန္တရ အသီးအသီးချီးမြှင့်ပေးအပ်တော်မူ၍။ ကြွင်းကုန်သောအမျိုးသားတို့အားလည်း ထိုက်သက်သည်အားလျော်စွာ အရာအထူး ပေးအပ် ချီးမြှင့်တော်မူလေ၏။ ထိုအမျိုးသားတို့တွင်။ သေဋ္ဌေးမျိုးဖြစ်ကုန်သောသူတို့အား သေဋ္ဌေးမျိုးတို့နှိုက် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ရာထူးဌာနန္တရကိုအပ်နှင်းခြင်း။ ပုဏ္ဏားမျိုးဖြစ်ကုန်သောသူတို့အားလည်း ပုဏ္ဏားမျိုးတို့နှိုက် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ရာထူးဌာနန္တရကို ပေးအပ် ဆောင်နှင်းခြင်း စသည်ဖြင့်။ မိမိမိတို့၏ အမျိုးအနွယ်အားလျော်စွာသာလျှင် ရာထူးဌာနန္တရ ပေးအပ် ခန့်ထားတော်မူလေ၏။ ထို့နောင် မင်းမျိုးဖြစ်ကုန်သောလေးယောက်သောသတို့သမီးပျိုတို့အား ရွှေအိုးငွေအိုးတို့ကိုပေးအပ်၍။ ဗောဓိညောင်ရေသွန်းလောင်းခြင်းရာထူးနှိုက်ခန့်ထားလျက်။ ထူးပြားဆန်းကြယ်စွာပြုလုပ်အပ်သောမကိုဋ်သရဖူစိုက်ဆောင်းစေပြီးလျှင်။ ခတ္တိယနွယ်ဝင်ဖြစ်သောမင်းသားတို့နှင့်ပင်ထိမ်းမြားစုံဘက်တော်မူလေ၏။ ။ အနုဠာဒေဝီမိဘုရားသည်လည်း အခြံအရံဖြစ်သောမိန်းမတထောင်တို့နှင့်တကွ အရှင်သဃ်မိတ္တာထေရီမအထံနှိုက်ရဟန်းပြု၍။ အဆင့်အဆင့်သော ဝိပဿနာကို ပွားများအားထုတ်သဖြင့်။ မမြင့်မီပင် အခြံအရံပရိသတ်နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လေသတည်း။ ။

အရိဋ္ဌမင်းသားလည်း။ တကြီးတော်မင်းကြီးထံမှ အခွင့်ပန်ကြားရရှိသည့်အတိုင်း။ ငါးရာကုန်သောမင်းချင်းယောက်ျားတို့နှင့်တကွ။ အရှင်

မဟာမဟိန္ဒမထေရ်၏အထံရှိက် ရဟန်းပြု၍။ အဆင့်ဆင့်သောဝိပဿနာကိုပွားများအားထုတ်သဖြင့်။ မကြာမြင့်မီပင် အခြံအရံပရိသတ်တို့နှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လေသတည်း။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးလည်း။ မြို့၏အထောင့်ဖြစ်သော တခုသော အရပ်ရှိက် နှလုံးမွေ့လျော်ဘွယ်ရှိသောတခုသောကျောင်းတိုက်ကြီးကိုတည်ဆောက်စေပြီးလျှင်။ အခြံအရံပရိသတ်နှင့် တကွသော သဃ်မိတ္တာထေရ်မအား နှင်းအပ်လှူဒါန်းတော်မူလေ၏။ ထေရ်မလည်း အခြံအရံပရိသတ်နှင့်တကွထိုကျောင်းတိုက်ကြီးတွင်သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူလျက်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်ပွင့်လင်းစည်ကားအောင် အားထုတ်ဆောင်ရွက်တော်မူလေသတည်း။ ။

အခါတပါးသောနေ့ရှိက်။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးသည်။ ရာထူးဌာနန္တရကိုရရှိကုန်သောအလုံးစုံသောမဟာဗောဓိအစောင့်အရှောက်တို့နှင့်တကွ။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်သီတင်းသုံးတော်မူရာ မဟာမေဃဝန်ဥယျာဉ်သို့ထွက်တော်မူ၍။ ထိုသူတို့ကို တခုသောအစွန်မှစိုင်းနေထိုင်စေပြီးလျှင်။ အရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်အားဤသို့နားတော်လျှောက်လေ၏။ အရှင်ဘုရား၊ တကာတော်သည်ဤမဟာဗောဓိနှင့်တကွလိုက်ပါလာကြကုန်သော သူတို့အား။ အထူးထူးသော ရာထူးဌာနန္တရများနှင့်တကွ။ ပိုင်စားရာ ရွာ။ နေရာတိုက်အိမ်။ စည်းစိမ်အဆောင်အယောင်အလုံးစုံတို့ကို ချီးမြှင့်အပ်နှင်းပါကုန်ပြီ။ ထိုသို့ပြုသဖြင့် ထိုအမျိုးတို့အားဤလင်္ကာဒီပကျွန်းရှိက်။ အမျိုးအနွယ် ဆက်နွယ်ဆင်းသက်သည်မည်ပါပြီလောဟုလျှောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်လည်း။ မင်းကြီး၊ ဤသို့ပြုကာမှ ဖြင့် အနွယ်ဝံသသက်ဆင်းသည်မမည်သေးဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးလည်း။ အရှင်ဘုရား၊ အဘယ်သို့သော အခါကာလမှ ထိုသူတို့၏အမျိုးသည်။ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းရှိက်ဆင်းသက်ပြန်ပွားခြင်းဖြစ်ပါကုန်လတ္တံ့နည်းဟု လျှောက်ပြန်လေ၏။ မထေရ်လည်း။ မင်းကြီး၊ ထိုသူတို့သည် အကြင်အခါရှိက်။ သား၊ မြေး၊ မြစ်-စသော အခြံအရံတို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်လတ္တံ့။ ထိုသို့ ပြည့်စုံသောအခါမှသာလျှင်။ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းသူ ဖြစ်ကုန်သော ဗောဓိအစောင့်အရှောက် အမျိုးတို့သည်။ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းရှိက်ဆင်းသက်ပြန်ပွားခြင်းဖြစ်ကုန်လတ္တံ့သတည်းဟုမိန့်တော်မူလေ၏။ ။ ထိုအခါမင်းကြီးသည် မိမိနေရာမြို့နန်းသို့ဝင်တော်မူပြီးလျှင်။ ဗောဓိဂုတ္တံ

သုမိတ္တ-ဟူကုန်သော အစောင့်အရှောက်စာရေးနှစ်ယောက်တို့ကိုခေါ်
စေ၍။ အမောင်တို့၊ အမောင်တို့သည် အမျိုးအနွယ်ကိုစောင့်ရှောက်ကြ
ပါကုန်၏လောဟုမေးသည်ရှိသော်။ အရှင်မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်
အရှင်သဃ်မိတ္တာထေရီမ၏ အမျိုးအနွယ်အဆက်မှ ဆင်းသက်ပေါက်
ပွားသူများ ဖြစ်ကြပါကုန်သည်။ အကျွန်ုပ်တို့နှင့် တူသော အမျိုးရှိကုန်
သော၊ များစွာကုန်သောမင်းသမီးတို့သည်ရှိပါကုန်၏ဟုလျှောက်ဆိုကြ
လေ၏။ မင်းကြီးလည်း ထိုစကားကိုကြားလျှင် များစွာ နှစ်သက်လတ်
သဖြင့်။ ထိုသူတို့အား ဝတ်စားတန်ဆာတို့ကို ပေးအပ် ချီးမြှင့်ပြီးလျှင်။
ကောင်းစွာထားလေကုန်၏။ ထို့နောင်မှ မောရိယအရပ်နှိုက်နေသော၊
ဗောဓိမိတ္တာထေရီမ၏ညီမသုနန္ဒာမင်းသမီးကို အဝတ်တန်ဆာကောင်း
စွာဆင်ယင်စေ၍။ မောရိယအရပ်နှင့် အနုရာမြို့၏အကြားလင်းမကို။
လှပတင့်တယ်စွာရှင်းလင်းသုတ်သင်တန်ဆာဆင်စေပြီးမှ။ ကြီးစွာသော
အခမ်းအနားတို့ဖြင့်ယူဆောင်စေ၍။ ဗောဓိဂုတ္တမင်းသားနှင့် ထိမ်းမြား
စုံဘက်တော်မူလေ၏။ ။ ထို့နောင်မှ ဝေဒိသမြို့နှိုက်နေသောသုမနမင်း
သမီးကို။ ရှေးနည်းအတူသာလျှင် ကောင်းစွာယူဆောင်၍။ သုမိတ္တမင်း
သားနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်တော်မူလေသတည်း။ ထိုအခါ ဗောဓိဂုတ္တ
မင်းသားကို စွဲ၍။ သုနန္ဒာမင်းသမီးမှ မဟိန္ဒ၊ ဝိရုဒ္ဓိ-ဟူသော သားနှစ်
ယောက်တို့ကိုဘွားမြင်လေ၏။ သုမနမင်းသမီးမှလည်း။ သုမိတ္တမင်းသား
ကိုစွဲ၍။ ကဿပ၊ သဃ်မိတ္တ-ဟူသော သားနှစ်ယောက်တို့ကို အစဉ်
အတိုင်း ဘွားမြင်လေ၏။ ဒေဝါနံပိယာတိဿမင်းကြီးလည်း ထိုအလုံးစုံ
သောအကြောင်းအရာတို့ကိုသိရှိ၍ များစွာနှစ်သက်ဝမ်းမြောက်တော်
မူသဖြင့်။ နောက်ကာလနှိုက် ထိုညီနောင်လေးယောက်တို့ကိုခေါ်စေပြီး
လျှင်။ ဤမင်းသားတို့သည် မပြားမကွေးသော အမျိုးအနွယ်ရှိကြပေကုန်
သည်။ ထိုမင်းသားတို့အား ရာထူးဌာနန္တရတို့ကိုပေးအပ်ချီးမြှင့်ခြင်းငှါ
သင့်၏ဟု အမတ်တို့နှင့်နှိုးနှောတိုင်ပင်တော်မူ၍။ မဟိန္ဒမင်းသားအား၊
လက်အောက်စာချီငယ်ရာထူး။ ကဿပမင်းသားအား၊ ဗောဓိအစောင့်
အရှောက်သေဋ္ဌေးကြီးရာထူး။ ဝိရုဒ္ဓိမင်းသားအား၊ ကမ္မည်းရေးရာထူး။
သဃ်မိတ္တမင်းသားအား၊ အစောင့်အရှောက်သေဋ္ဌေးငယ် ရာထူးတို့ကို
အသီးအသီး ပေးအပ်ခန့်ထားတော်မူလေ၏။ ထို့နောင်မှ အဆောင်အ
ယောင်အခမ်းအနားများနှင့်ပိုင်စားရာရွာတို့ကို အသီးအသီးချီးမြှင့်ပေး

အပ်တော်မူပြန်လေ၏။ ထိုသို့ ဒေဝါနံဗိယတိဿမင်းကြီး၏မြင့်ခန့်ထား
တော်မူခဲ့သော မဟာဗောဓိ၏ အစောင့်အရှောက် အမျိုးအနွယ်အစဉ်
သည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက် အဆက်ဆက်ဆင်းသက်ပြန်ပွား၍ တည်ရစ်
လေသတည်း။ ။ (ဤကားအကျဉ်းဥဒ္ဒေသဖြစ်သောစကားအစဉ်တည်း။
အကျယ်ကိုအလိုရှိမူ၊ ဗောဓိဝင်္ဂအဋ္ဌကထာနှိုက်ယူတော်မူကြပါကုန်)။

သီဟိုဠ်ကျွန်းမဟာဗောဓိပင်နှိုက်
အစောင့်အရှောက်ခန့်ထားသည်ကိုပြသော
အကြောင်းကားဤတွင်ပြီးပြီ။

(၂၅) သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက်၊ ကကုသန်-စသောဘုရားသုံးဆူတို့၏
စေတီ၊ ဗောဓိပင်တို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ငါတို့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင် သာသနာတော်သည်။ ဘုရား
ကိုယ်တော်တိုင်ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ်ကာလနှိုက်။ အဝန်းယူစနာကိုးရာ
ရှိသောမဏ္ဍိမဒေသအတွင်းနှိုက်သာလျှင်။ လ၊ နေပမာ။ ရောင်ဝါထိန်ဝင်း။
ထွန်းလင်း တောက်ပတော်မူလေသည်။ ။ ထို့နောင် ဘုရားသခင် ပရိ
နိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူပြီးသည့်နောက်။ နှစ်ပေါင်း ၂၃၆ နှစ်သို့ရောက်သော
အခါ။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်သည်။ ပါဠိပုတ်ပြည်။
သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးကို အဖွဲ့ပြု၍။ တထောင်သောရဟန္တာတို့နှင့်
တကွ။ ဘုရားသခင်၏မူခပါဌ်တော်အလုံးစုံတို့ကို။ တပေါင်းတည်းအညီ
အညွတ် ရှုတ်ပြန်သဖြင့်။ တတိယ သင်္ဂါယနာတင်တော်မူသည်။ ထို့
နောင်မှ။ ပစ္စန္ဒဒေသအရပ်တို့နှိုက်လည်း။ ဘုရားသခင်၏သာသနာတော်။
ထွန်းပေါ်စည်ကား။ ပြန့်ပွားတည်ရောက်စိမ့်သောငှါ။ မဏ္ဍိကမထေရ်။
မဟာရေဝမထေရ်။ ရက္ခိတမထေရ်။ ယောနကတိုင်းသား ဓမ္မရက္ခိတ
မထေရ်။ မဟာဓမ္မရက္ခိတမထေရ်။ မဟာရက္ခိတမထေရ်။ မဏ္ဍိမမထေရ်။
အရှင်သောဏမထေရ်။ အရှင်ဥတ္တရမထေရ်။ အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်အား
ဖြင့်။ ဤတကျိပ်သောမထေရ်တို့ကို။ အသီးအသီးဝန်ခံစေ၍။ ပစ္စန္ဒဒေသ
အရပ်တို့သို့စေလွှတ်တော်မူ၍။ သာသနာတော်ကိုပြုစုစေသဖြင့်။ ဤဓမ္မ။
ဒီပါကျွန်း မဏ္ဍိမဒေသအရပ်မှအပ။ ပစ္စန္ဒဒေသဖြစ်သောကသ္မိရ ဂန္ဓာရ
တိုင်း၊ မဟိ သတိုင်း၊ အပရန္တတိုင်း၊ မဟာရဋ္ဌတိုင်း၊ ယောနကတိုင်း၊ ဟိမ

ဝန္တာအရပ်၊ သုဝဏ္ဏဘူမိအရပ်၊ ဝနဝါသီအရပ်-အားဖြင့် ဤရှစ်ပါးသော အရပ်တို့၌ နှိုက်ငှင်း။ အရံကျွန်းငယ်ဖြစ်သော သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက်ငှင်း။ ဤသို့ အားဖြင့် ကိုးပါးသော ပစ္စန္ဒအရပ်တို့၌ နှိုက်လည်း ယခုထက်တိုင် အောင် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်သည် စည်ပင်ပြန့်ပွားလျက်။ ထင်လျားစွာ တည်ရှိတော်မူလေသည်။ ။ ထိုကိုးတိုင်းကိုးဌာနတို့တွင် အရံဖြစ်သော သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက်ကား။ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်သာတည် သည်မဟုတ်။ နောင်တော်ဖြစ်သော ကကုသန်။ ကောဏာဂုံ။ ကဿပ ဘုရား-သုံးဆူတို့၏ သာသနာတော်သည်လည်း တည်ဘူးလေသည်သာ တည်း။ ။ ထိုသုံးဆူသော ဘုရားရှင်တို့တွင် ကကုသန်ဘုရားသခင်ပွင့် တော်မူသော အခါကာလ၌ ကား။ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းသည် ဩဇဒိပကျွန်းဟု အမည်တွင်လေ၏။ ၎င်းကျွန်းကို အစိုးရသော မင်းသည်ကား။ အဘယ မင်းဟု အမည်တွင်လေ၏။ စေတိယတောင်သည်ကား။ ဒေဝကုဋတောင် ဟု အမည်တွင်လေ၏။ ထူပါရာမသည်ကား။ ပဋိယာရာမဟုတ်လေ၏။ ထိုကကုသန်မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသော အခါ၌ ကား။ ထိုမြတ်စွာဘုရား သခင်၏ တပည့်သားတော် မဟာဒေဝမထေရ်သည်။ ရဟန်းတထောင် တို့နှင့်တကွ၊ ဇမ္ဗူဒိပါကျွန်းမှ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွတော်မူလတ်၍။ ထိုဒေဝကုဋတောင်ထွတ်၌ နှိုက်သက်ဆင်းတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဩဇ ဒိပကျွန်းသူလူအပေါင်းတို့သည်။ ရောဂါအနာတို့ဖြင့် များစွာသေကျေ ပျက်စီးကြလေကုန်၏။ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဗုဒ္ဓစက္ခု ဖြင့်လောကကို ကြည့်တော်မူသည်ရှိသော်။ ထိုသို့သေကျေပျက်စီးကုန် သော သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို မြင်တော်မူ၍ ကြင်နာသနားတော်မူလှ သဖြင့်။ လေးသောင်းကုန်သော နောက်ပါရဟန်းတို့နှင့်တကွ ထိုဩဇ ဒိပကျွန်းသို့ ကြွ၍ တော်မူလေ၏။ ထိုသို့ကြွတော်မူ၍ ဆိုက်ရောက်တော် မူသော ခဏ၌ နှိုက်ပင်လျှင်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တန်းခိုးအာနုဘော်တော်အား ဖြင့်။ ယဉ်းနာစသော အနာရောဂါအပေါင်းတို့သည် ကင်းငြိမ်းကွယ်ပ လေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ထိုသို့ရောဂါအန္တရာယ်ကွယ်ပ သည့်နောက်၌။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား တရားဟောတော်မူသဖြင့်။ ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် သစ္စာလေးပါးကို သိ၍ မဂ်၊ ဖိုလ်ကို ရကြလေကုန်၏။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ဝေနေယျတို့ ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြစေရန် ဓမ္မကရိုဏ်တော်ကို ပေးခဲ့၍။

ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းသို့ ပြန်လည် ကြွ၍တော်မူခဲ့လေ၏။ ကျွန်းသူ ကျွန်းသား အပေါင်းတို့လည်း။ ထိုဓမ္မကရိုဏ်တော်ကို ထူပါရာမအာရာမ်ရှိက် ပဋိ ယာရာမစေတီတော်တည်ထားဌပနာ၍ ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ မဟာဒေဝမထေရ်သည် ထိုကျွန်းကိုစောင့်ထိန်း၍ နေတော်မူ ရစ်လေ၏။ မေဃဝန်ဥယျာဉ်သည် ထိုအခါ မဟာတိတ္ထဥယျာဉ်ဟုတွင် လေ၏။ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ မဟာဗောဓိပင်တည်ရာ အရပ်ရှိက် ဗလသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၍။ ရာဇနန္ဒာ မည်သော မထေရ်မသည်။ ဇမ္ဗူဒီပါမဟာဗောဓိပင်တော်မှလကျာခက်ကိုဆောင် ယူခဲ့စေသတည်းဟုမိဋ္ဌာန်တော်မူလျှင်။ ထိုမထေရ်မသည် ဒိဗ္ဗသောတ နားဖြင့် ကြား၍။ ကုက္ကိုဗောဓိပင် လကျာခက်ကို ဆောင်ယူခဲ့သဖြင့်။ ကကုသန်ဘုရား၏ကုက္ကိုဗောဓိလကျာခက်တော်သည်။ ငါတို့ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာဗောဓိပင်တည်ရာအရပ်ရှိက်ပင် တည်လေသ တည်း။ ။

ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသော အခါရှိက်။ ဤသီဟိုဠ် ကျွန်းသည် ဝရဒီပကျွန်းဟုတွင်၏။ ပြည်သည်ကား ဝဗ္ဗနမာနပြည်ဟု တွင်လေ၏။ မင်းသည်ကား သမေဋ္ဌိမင်းမည်၏။ စေတီယတောင်သည် သုဝဏ္ဏကုဋတောင်ဟု တွင်လေ၏။ မေဃဝန်ဥယျာဉ်သည် မဟာနာမ ဥယျာဉ်ဟုတွင်လေ၏။ ထိုအခါ ဝရဒီပကျွန်းရှိက် မိဃ်းအလွန်ခေါင် သဖြင့်၊ ကြီးစွာသော ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်း ဘေးဖြစ်၍၊ သတ္တဝါအ ပေါင်းတို့ သေကျေပျက်စီးကြလေကုန်၏။ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုအကြောင်းကို ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့် မြင်တော်မူ၍။ သတ္တဝါအပေါင်း တို့အား သနားကြင်နာတော်မူလှသဖြင့်။ ထိုဘေးမှကယ်ချွတ်တော်မူအံ့ သောငှါ။ ရဟန်းအပေါင်း သုံးသောင်းခြံရံလျက်။ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွတော်မူ၍။ သုဝဏ္ဏကုဋတောင်ထိပ်ရှိက် သက်ဆင်းတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဝရဒီပကျွန်းအလုံးရှိက်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တန်းခိုးအာနုဘော် တော်အစွမ်းကြောင့်။ ထက်ဝန်းကျင်သောအရပ်တို့ရှိက် မိဃ်းအရည် ထန်စွာရွာသွန်းလေ၏။ အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ် ဆိုက်ရောက်လာကြ ကုန်သောကျွန်းသူကျွန်းသားအပေါင်းတို့အား။ တရားမြိုက်ဆေး။ တိုက် ကျေးဟောချွတ်တော်မူသဖြင့်။ ရှစ်သောင်းလေးထောင်ကုန်သော ဝေ နေယျတို့သည် အကျွတ်တရားကိုရကြလေကုန်၏။ ထို့နောင်မှ မြတ်စွာ

ဘုရားသခင်သည် မဟာဗောဓိပင် တည်ရာအရပ်ရှိက် ဖလသမာပတ် ကိုဝင်စားတော်မူ၍။ ကဏ္ဍနန္ဒာမည်သော မထေရ်မသည်။ ရဟန္တာမ ငါးရာနှင့်တကွ ငါ၏ပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိပင်မှ ဒက္ခိဏသာခါကို ယူဆောင်၍ လာစေသတည်းဟုမိဋ္ဌာန်တော်မူ၏။ ထိုရဟန္တာမလည်း ရေသဖန်းဖြစ်သော ဗောဓိပင်ဒက္ခိဏသာခါကို ယူဆောင်၍ လာလေ ၏။ ထို့နောင်မှ ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့အား ကိုးကွယ်ပူဇော်စိမ့်သောဌာ ခါးပန်းတော်ကို ပေးအပ်တော်မူ၍။ သုမနမထေရ်ကို အခြံအရံရဟန်း တထောင်နှင့်တကွ ၎င်းဝရဒီပကျွန်းရှိက်ထားတော်မူခဲ့၍။ မဏ္ဍိမဒေသ သို့ပြန်လည်ကြွချီတော်မူခဲ့လေ၏။ ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့လည်း ခါးပန်း တော်ကို ထူပါရာမစေတီတည်ရာအရပ်ရှိက်။ စေတီတော် တည်ထား ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်ကြလေကုန်၏။ ရေသဖန်းဖြစ်သောဗောဓိသာခါကို လည်း။ ငါတို့ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ဗောဓိပင်တည်ရာအရပ်ရှိက်ပင် စိုက်ပျိုးတည်ထား၍ ကိုးကွယ်ကြလေကုန်သတည်း။ ။

ကဿပမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသောအခါ။ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းသည် မဏ္ဍလဒီပကျွန်းဟုတွင်၏။ မင်းသည် ဇယန္တမင်းဟုတွင်၏။ ပြည်သည် ကား ဝိသာလပြည်ဟု တွင်လေ၏။ စေတီယတောင်သည် သုဘက္ကုရ တောင်ဟု တွင်၏။ မေဃဝန် ဥယျာဉ်သည် မဟာသာလ ဥယျာဉ်ဟု အမည်တွင်၏။ ထိုအခါ မဏ္ဍလဒီပကျွန်းရှိက် ကြီးစွာသော ငြင်းခုံခြင်း ဘေးရန်သည်ဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် သေကျေပျက်စီး ခြင်းသို့ရောက်ကြလေကုန်၏။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ထိုသို့ သော အကြောင်းကို ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့် မြင်တော်မူ၍။ ထိုကျွန်းသူတို့အား သနားကြင်နာတော်မူလှသဖြင့်။ ရဟန္တာနှစ်သောင်းခြံရံလျက် ကောင်း ကင်ခရီးဖြင့် ကြွချီတော်မူ၍။ သုဘက္ကုရ တောင်ထိပ်ရှိက် သက်ဆင်း တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ထိုကျွန်းသူတို့အား ခိုက်ရန်ငြင်းခုံခြင်းမှ ကင်းလွတ်ကြစေရန် တရားဟောတော်မူသဖြင့်။ ကျွန်းသူအပေါင်းတို့သည် ငြင်းခုံခိုက်ရန်ခြင်း မရှိ။ အချင်းချင်း ချစ်ခင် ကြင်နာလျက် ကောင်းစွာညီညွတ်သင့်မြတ်ကြလေကုန်၏။ တရားတော် ၏အဆုံးရှိက် ရှစ်သောင်း လေးထောင် ကုန်သော ဝေနေယျတို့သည် အကျွတ်တရားကို ရကြလေကုန်၏။ ထို့နောင် ထိုကျွန်းသူတို့ကိုးကွယ် ကြစိမ့်သောဌာ သဗ္ဗနန္ဒီ အမည်ရှိသော မထေရ်ကို အခြံအရံရဟန္တာ

တထောင်နှင့်တကွထားခဲ့၍။ ရေသန့်ပင်တော်ကိုလည်း စေတီတည်၍၊
 ကိုးကွယ် ပူဇော်ကြစေရန် ပေးအပ်တော်မူခဲ့လေ၏။ မဟာဗောဓိပင်
 တည်ရာမြေအဖို့နှိုက်ဖလသမာပတ်ကိုဝင်စားတော်မူ၍။ သုဓမ္မရဟန္တာ
 မထေရ်သည်။ ငါ၏ပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိပင်ဒက္ခိဏသာခါကို ယူ
 ဆောင်၍ လာစေသတည်းဟု မိဋ္ဌာန်တော်မူသည်ရှိသော်။ ထိုသုဓမ္မ
 ရဟန္တာသည် ဒိဗ္ဗ သောတဖြင့် ကြား၍။ ညောင်ကြတ်ပင် ဖြစ်သော
 မဟာဗောဓိဒက္ခိဏသာခါကိုယူဆောင်၍။ ရဟန္တာအခြံအရံနှင့်တကွ
 လာလေ၏။ ရေသန့်ပင်တော်ကိုလည်း ထူပါရောမအရပ်နှိုက်စေတီတော်
 တည်ထား ဌာပနာ၍၊ ကိုးကွယ် ပူဇော်ကြလေကုန်၏။ ညောင်ကြတ်ဖြစ်
 သော မဟာဗောဓိ ဒက္ခိဏသာခါကိုလည်း။ အရှင်ဂေါတမ မြတ်စွာ
 ဘုရား၏ ဗောဓိပင်တည်ရာအရပ်နှိုက်ပင် တည်ထောင်စိုက်ပျိုး၍၊ ကိုး
 ကွယ်ပူဇော်ကြလေကုန်သတည်း။ ဤသို့လျှင် ကကုသန်၊ ကောဏာဂုံ၊
 ကဿပဘုရား-သုံးဆူတို့၏ သာသနာတော်၊ ပရိဘောဂစေတီ၊ ဗောဓိ
 ပင် ဒက္ခိဏသာခါတို့သည်။ ဤလင်္ကာဒီပကျွန်းနှိုက် တည်ဘူးလေကုန်
 သလျှင်တည်း။ ထို့နောင်၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်တို့၏ သာသနာတော်ကုန်
 သောအခါ။ ထိုသို့သောစေတီ၊ ဗောဓိတည်ရာအရပ်တို့နှိုက်။ စားကြွင်း။
 အန်ဖတ်။ တံမြက်ချေး-အစရှိသည်တို့ကို မစွန့်မပစ်နိုင်မိမ့်သောငှါ။ ဆူး
 အတိပြီးသော သစ်ပင်ချုံနွယ်တို့သည် ဖုံးအုပ်လျက် ဟောအတိဖြစ်၍၊
 တည်လေကုန်သတည်း။ ။

သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက်။ ရှေးဘုရားသုံးဆူတို့၏ စေတီ၊ ဗောဓိတည်ရာ
 တို့ကိုပြသောအကြောင်းကား ဤတွင်ပြီး၏။
 ဗောဓိရောပနအခဏ်းပြီး၏။

ဗောဓိဝံသ-အခဏ်း။

(၂၆) ပုဂံပြည်နော်ရထာမင်းလက်ထက်။
 သီဟိုဠ်သို့ကူး၍။ စေတီဗောဓိတို့ကိုဖူးမြော်ကြသော
 ရဟန်းတို့ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ပုဂံပြည် ပဌမနန်းတည် သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းမှ။ နှစ်ဆွဲတဆက်မြောက်။
 ပုပ္ပါးစောရဟန်မင်းလက်ထက်နှိုက်။ သုမုဒ္ဒရီမင်း ဖြိုခွင်းပြုပြင်၍ထား

အပ်သောသက္ကရာဇ်သည်။ ၅၆၂-ခုနှစ်သတည်း။ ထိုသက္ကရာဇ်ကိုပုပ္ပါး
စောရဟန်မင်းသည်။ ခ၊ဆ၊ပဉ္စ-ကိန်းဖြင့် ၅၆၀ ကိုဖြို၍ အစွန်း ၂ ခု
ကိုသာ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၂ ခုဟူ၍ ထားပြန်သတည်း။ ထိုပုပ္ပါးစော
ရဟန်မင်းထားခဲ့သော ၂ ခုသောသက္ကရာဇ်မှစ၍။ ကောဇာသက္ကရာဇ်
၄၁၉ ခု။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်မှ ၁၆၀၁ ခုနှစ်တွင်။ ပုဂံပြည်
နှိုက်မင်း ၄၃ ဆက်မြောက်ဖြစ်သော အနော်ရထာမင်းစောသည် မင်း
ပြုလေသတည်း။ ထိုအနော်ရထာမင်းစောသည်။ ပုသိန် သုံးဆွေနှစ်မြို့။
ဟံသာဝတီ သုံးဆွေနှစ်မြို့။ မုတ္တမသုံးဆွေနှစ်မြို့အားဖြင့် ပြည့်နှက်သော၊ လူ
နေအိမ်ခြေရှိသော၊ ရှေးမညတိုင်း၊ တလိုင်းသုံးရပ်နှင့်တကွ။ သုဝဏ္ဏဘူမိ
သထုံပြည် မနုဟာမင်းကို လက်ရသိမ်းပိုက် အောင်မြင်တော်မူသဖြင့်။
၎င်းမနုဟာမင်းကို၎င်း။ အရှင်သောဏမထေရ်၊ အရှင်ဥတ္တရမထေရ်တို့
ပြုသော သာသနာတော်အနွယ်အဆက်အားဖြင့် လာသော အရှင်ဗုဒ္ဓ
ဇောသ၊ မြန်မာ့အက္ခရာဖြင့် မာဂဓာသာသနာ ရေးကူးအပ်သော ပိဋ
ကတ်သုံးပုံကို၎င်း။ ရဟန်းသင်္ဃာတော်အပေါင်းတို့ကို၎င်း သိမ်းယူခဲ့ပြီး
လျှင် ပုဂံပြည်နှိုက်သာသနာတည်စပြုလေသတည်း။ ။

ထိုအခါပုဂံပြည်နှိုက်သာသနာတည်စနှစ်မှ ၁၀၇၂ မြောက်။ သီဟိုဠ်
နှိုက် သာသနာတော်တည်စနှစ်မှ ၁၄၇၂ ခုနှစ်မြောက်။ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်
စံတော်မူသောနှစ်မှ ၁၇၀၈ ခုနှစ်မြောက်။ ပုပ္ပါးစောရဟန်မင်း၊ ခ၊ဆ၊
ပဉ္စ-ကိန်းဖြင့် ဖြို၍ ထားသော ကောဇာသက္ကရာဇ် ၅၂၆ ခုနှစ်မြောက်
ရောက်သောအခါ။ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက် သီရိသင်္ဃဗောဓိပရက္ခမဗာဟုမင်း
မင်းပြု၍ ၁၈ နှစ်မြောက် ရောက်သတည်း။ ထိုနှစ် ထိုမင်းသည် မဟာ
ဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း။ အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်း။ ဇေတဝနဝါသီဂိုဏ်းဟု
သုံးဂိုဏ်းကွဲပြားရှိနေရာ။ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသို့သက်၍။ သာသ
နာတော်၏ အညစ်အကြေး ဖြစ်သော။ အဘယဂိရိ ကျောင်းမှ အနှစ်
၁၂၀၄ နှစ်တိုင်တိုင် စည်ပင်ပြန့်ပွားခဲ့သော။ မကောင်းသော အကျင့်
သီလအာစာရရှိကုန်သော။ အဘယဂိရိဝါသီဂိုဏ်းသင်္ဃာအပေါင်းတို့
ကို၎င်း။ ဇေတဝနကျောင်းမှစ၍ အနှစ် ၈၉၅ နှစ်တိုင်တိုင် စည်ပင်ပြန့်
ပွားခဲ့သော။ မကောင်းသောအကျင့်သီလအာစာရရှိကုန်သော။ ဇေတ
ဝနဝါသီဂိုဏ်းသင်္ဃာအပေါင်းတို့ကို၎င်း။ တရားနှင့်ညီညွတ်စွာရှိပုံနင်း

စွန့်ပစ်ပယ်ရှားပြီးခါ။ သာသနာတော်နှိုက် ကောင်းသော အကျင့်သီလ
ရှိသော။ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းသင်္ဃာသို့ပေါင်းစည်းစေသောအား
ဖြင့် တဂိုဏ်းတည်းပြုလုပ်၍။ သာသနာတော်ကို။ ပွတ်သစ်သော ခရု
သင်း။ ထွန်းလင်းသောလက္ခဏာသို့။ တောပကြည်လင်။ သန့်ရှင်းစင်အောင်။
သုတ်သင် ဆေးကြောလေသတည်း။ ထိုသုတ်သင်သောနှစ်။ ကောဇာ
သက္ကရာဇ်သည်ကား ၅၂၇ ခုနှစ်ဖြစ်လေ၏။ ။ ယင်းသို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း
သီရိသင်္ဃဗောဓိမင်းသာသနာတော်ကို သုတ်သင်သည်မှ ၆ နှစ်မြောက်
သာသနာတော် ၁၇၀၄ နှစ်မြောက်။ ပုပ္ပါးစောရဟန်းထားသော သက္က
ရာဇ် ၅၃၂ ခုနှစ်ရောက်သောအခါဝယ်။ သထုံပြည်နှိုက်နေသော။ လော
ကီဈာန်ရ။ ပြာဏဒသီမထေရ်၏တပည့်။ ကမ္မင်္ဂမြို့သား။ မဟာကာ
လမထေရ်။ ၎င်းမဟာကာလ မထေရ်၏တပည့် အရိယာဝံသမထေရ်။
၎င်းအရိယာဝံသမထေရ်၏ တပည့်ဖြစ်သော ရာမညတိုင်းသား၊ ဥတ္တရာ
ဇီဝမထေရ်သည်။ ဆပဒရွာသား သာမဏေ အလုပ်အကျွေးနှင့်တကွ။
ရဟန်းသင်္ဃာများစွာတို့နှင့် စေတီတော်။ ဗောဓိပင်တို့ကိုရှိခိုးပူဇော်အံ့
သောငှါ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးကြွတော်မူကြလေသတည်း။ ထိုသို့ကူးကြွ
၍ ဆိုက်ရောက်တော်မူသောအခါ။ သီဟိုဠ်ကျွန်း မဟာဝိဟာရဝါသီ
ဂိုဏ်း သင်္ဃာတော်တို့နှင့် ပေါင်းစည်းညီညွတ်၍။ ပုဂံမှ ပါလာသော
ဆပဒသာမဏေငယ်ကို ပဉ္စင်းခံတော်မူလေသတည်း။ ထို့နောင် စေတီ
တော် ဗောဓိပင်တို့ကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးပူဇော်ကြပြီးလျှင်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ
ကူး၍ ပုဂံပြည်ကြီးသို့ပြန်ကြွတော်မူကြလေကုန်၏။ ။ ဆပဒမထေရ်
မှာမူကား ဆရာကိုပန်ကြား၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှိုက်ပင်၊ ဆယ်ဝါတိုင်တိုင်
ပိဋကတ်သုံးပုံတို့ကို တတ်မြောက်အောင် သင်ကြား၍ နေရစ်လေသ
တည်း။ ယင်းသို့သင်ကြားပြီးမှ။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်။
အရှင်သီဝလိမထေရ်။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်။ အရှင်ရာဟုလာမထေရ်တို့
နှင့်ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဤဇမ္ဗူဒိပ်သို့ကူးလာကြရာ။ ဝါလ
နီးကပ်သဖြင့်။ ပုသိန်တွင်တန့်ရပ်၍ ဝါကပ်တော်မူကြလေကုန်၏။ ဝါ
ကျတ်လတ်သော်။ ပုဂံပြည်သို့ သထုံရောက်သာသနာ ၁၂၄ ခုနှစ်။ ပုပ္ပါး
စောရဟန်းသက္ကရာဇ် ၅၄၃ ခု။ ပုဂံနှိုက် မင်းငါးဆယ်မြောက်ဖြစ်သော
နရပတိစည်သူမင်းမင်းပြု၍ ၁၈ နှစ်ရောက်အခါတွင်ဆိုက်ရောက်လာ
သဖြင့်။ သီဟိုဠ်သာသနာလည်း ပုဂံပြည်နှိုက် တည်လေသတည်း။ ။

(ဤကား တထာဂတဥဒါနဒီပနီကျမ်းနှိုက် လာသောဝတ္ထုကို ထုတ်ပြချက်တည်း)။ ။

ပုဂံပြည်မှ သီဟိုဠ်သို့ကူး၍။စေတီဗောဓိတို့ကိုဖူးမြော်ကြသော
ရဟန်းတို့ကိုပြခြင်းအကြောင်းပြီး၏။

(၂၇) မဟာဗောဓိပင်ကို။ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး
လက်ထက်။ကိုယ်စားတော်ပြု၍။အဖူးအမြော်စေလွှတ်သည်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

ဂေါဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခုနှစ်။မဟာဗောဓိပင်သို့။နန္ဒရန်ရွှေတောင်
သာဂသူတို့ကို။သီရိပဝရဝိဇယာနန္ဒယသင်္ကြာဝနာဒိတျာဓိပတိပဏ္ဍိတ
မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာဟူသောဘွဲ့တံဆိပ်နာမံတော်မူသော။သာသန
ဒါယကာမဟာဓမ္မရာဇ်တရားမင်းမြတ်ဖြစ်တော်မူသော ဘိုးတော်မင်း
တရားကြီးဘုရားက စေလွှတ်တော်မူ၍ သွားသောအကြောင်းအရာကို
ပြဆိုရာဖြစ်သောစာတမ်းကား။ မဟာဗောဓိပင်ကို ဖူးမြော်ကြည့်ရှုစေ
ရန်၎င်း။ တိုင်းကြီးတဆွဲခြောက်တိုင်းမျှားမှ။ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်စာပေ
များကိုဆောင်ယူစေရန်၎င်း။စေလွှတ်တော်မူသော ပုရောဟိတ်ပုတ္တား
ဝါသိဋ္ဌဗြဟ္မာ။ ရမ္မာဝတီ မြို့ဝန် ရွှေတောင်သာဂသူ။ ဇေယျကျော်သူ။
ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာ-တို့သည်။ ရွှေဘွားတော်အေံကာ၊
စလင်းဘားအိုင်။ဒလက်ကြောင်းသွား၍ ခရီးနှစ်ဆွဲနှစ်ယူဇနာကွာသော
ညောင်တီ ရခိုင်မြို့သို့ ရောက်သည်။ ။ထိုကမှ အနောက်မြောက်ကို။
အောင်ဆိပ်၊မန်းရည်၊မရူချံ၊ ကျော်ပန်တူကြောင်းသွား၍။ ရှစ်ယူဇနာ
ကွာသော မုန်တောကင်းသို့ရောက်သည်။ ။ထိုကမှ အနောက်မြောက်
ကို။ ရေငန်တုံ၊သင်္ဘောပျက်ချံ၊ ပန်းမော်၊ပန်းဝါ၊ မဟာဓိကြောင်းသွား
၍၊ ရှစ်ယူဇနာကွာသော စစ်တကောင်းမြို့သို့ရောက်သည်။ ။ထိုကမှ
အနောက်မြောက်ကို၊ကုသိနာရုံ၊ရေပေါ် မီး၊စောင်းတီးကျွန်း၊ဟတ္ထိရာဇ
ကျွန်းကြောင်းသွား၍၊ ခုနစ်ယူဇနာကွာသောလောက်ချီပူရာမြို့သို့ရောက်
သည်။ ။ထိုကမှ အနောက်မြောက်ကို၊ဗြဟ္မဒုပုတ္တရမြစ်ဆုံး၊ပလောင်
ဆေးကြောင်းသွား၍၊ ခုနစ်ယူဇနာကွာသောဒါကာမြို့သို့ရောက်သည်။ ။
ထိုကမှအနောက်မြောက်ကို၊ဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်သွား၍။ တဆွဲလေးယူဇနာ

ကွာသောမုဿုမြို့သို့ရောက်သည်။ ။ထိုကမ္မအနောက်မြောက်။ဂင်္ဂါ
မြစ်ကိုလျှောက်သွား၍။ခြောက်ယူဇနာကွာသော ရာဇမယံမြို့သို့ရောက်
သည်။ ။ထိုကမ္မအနောက်မြောက်ဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်သွား၍။နှစ်ယူ
ဇနာကွာသောသတ္တကောသိကဂင်္ဂါအစိဝရတီမြစ်ဆုံသို့ရောက်သည်။ ။
ထိုကမ္မအနောက်မြောက်။ အစိဝရတီမြစ်သို့လျှောက်သွား၍။ လေးယူ
ဇနာကွာသော၊ စမ္ဗာနဂိုရ်ပြည်သို့ရောက်သည်။ ။ထိုကမ္မအနောက်
မြောက်။ အစိဝရတီမြစ်ကိုလျှောက်သွားပြန်၍၊ နှစ်ယူဇနာကွာသော၊
မုန်ကရစ်မြို့သို့ရောက်သည်။ ။ထိုကမ္မအနောက်မြောက်။အစိဝရတီ
ဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်သွားပြန်၍၊ တဆဲ့နှစ်ယူဇနာကွာသော၊ ယခုပဋ္ဌနာ
ခေါ်ဝေါ်သည့်၊ ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ရောက်၏။ ။ထိုပါဠိပုတ်ပြည်သို့
ရောက်သောအခါ။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဝါသိဋ္ဌဗြဟ္မာ။ရာမာဝတီမြို့ဝန်
ရွှေတောင်သာဂသူတို့မှာ။ သောဠသတိုင်းကြီးတို့သို့၊ စာပေကျမ်းဂန်
အဆောင်အယူ ခွဲ၍သွားကြလေသည်။ ။ဇေယျကျော်သူ၊ ဇေယျ
ကျော်ထင်၊ ဇေယျကျော်စွာတို့သည်ကား။ ပါဠိပုတ်ပြည်က မဟာ
ဗောဓိပင်ရှိရာအနောက်တောင်အရပ်သို့ကြည်းကြောင်းတက်သွားရာ။
တယူဇနာကွာ၊ အတန်နီရှာသို့ရောက်သည်။ ။ထိုကမ္မ အနောက်တောင်
သို့သွား၍၊ တယူဇနာကွာ၊ ဇမ္ဗုရှာသို့ရောက်သည်။ ထိုကမ္မ အနောက်
တောင်သို့သွားပြန်၍၊ တယူဇနာကွာ၊ ရာဇဂိရိတောင်ခြေ၊ ရာဇဂိရိမြို့သို့
ရောက်သည်။ ထိုကမ္မတဖန် အနောက်တောင်သို့သွားကြပြန်၍၊ နှစ်ယူ
ဇနာကွာတွင်၊ ကျေးလက် ၁၀ ရွာတို့ကိုအပိုင်စားရ၍။ မဟာဗောဓိ
ပင်တော်ကို စောင့်ထိန်းကာနေသော မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိ အမည်ရှိ
သောသူ၏ တိုက်အိမ်သို့ရောက်ကြ၍။ အမရပူရရွှေပြည်တော်ကြီးနှင့်
တကွ။တိုင်းကြီးပြည်ကြီးထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့ကိုအစိုးရတော်
မူသော။ ဘုန်းတော်အလွန်ကြီးမြတ်တော်မူလှသော။ ရွှေတွင်း ငွေတွင်း
ပတ္တမြားတွင်းစသော၊ ကိုးပါးသောရတနာတွင်းအပေါင်းတို့၏အသျှင်။
ဥပေါသထဆန္ဒနိဆင်မင်း စသော ဆင်ဖြူများသခင်။ သီရိ ပဝရ ပိဇ
ယာနန္ဒယသင်္ကြာဝနာဒိတျာဓိပတိ ပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိ ရာဇာ-
အမည်တော်ရှိသောသာသနာ့ဒါယကာတော်မဟာဓမ္မရာဇာတရားမင်း
မြတ်ကစေလွှတ်တော်မူ၍၊ မဟာဗောဓိပင်တော်သို့ အဖူးအမြော်လာ
ရောက်ကြောင်းနှင့်သံတော်အမတ်တို့က၊ မဟာဗောဓိပင်စောင့်မဟာ

ပါလဂိရိဂူသံဃိအားပြောကြားရာ။ ၎င်းမဟာပါလဂိရိဂူသံဃိသည်။ ကိုယ်
တိုင်ရှေ့ညွှန်ပြု၍၊ ၁၁၇၁ ခု၊ ကန်းခူးလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့၊ မဟာမောဝိ
ပင်သို့သွားရောံပြီးလျှင်ဇေယျကျော်သူ၊ ဇေယျကျော်ထင်၊ ဇေယျကျော်
စွာတို့ မောဝိပင်မြတ်ကို၊ လက်ျာရစ် သုံးပတ် လှည့်လည်ကာ ဖူးမြော်
ပူဇော်ကြလေသည်။ မဟာမောဝိပင်တော်ကိုလည်း နှင်းရည်-စသော
အမွှေးအထုံပေါင်းတို့ဖြင့်၊ သွန်းလောင်းပူဇော်ကြလေသည်။ ။

ဤသို့မဟာမောဝိပင်၏အခြင်းအရာတို့ကိုအကုန်အစင်သိမြင်တိုင်း
တာမှတ်သားပြီးနောက်။ လှည့်ပတ်ဖူးမြော်ကြရာ။ မဟာမောဝိတံထိုင်း
တော်မှာ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ဖျက်ဆီး၍။ တောင်မျက်နှာ၊ မြောက်မျက်နှာ၊ အ
နောက်မျက်နှာ၊ တံထိုင်းမုတ်များပျက်ပြားယိုယွင်းလျက်ရှိသည်။ အရှေ့
မျက်နှာမုတ်ဂူတံထိုင်းမှာ မယိုမယွင်းရှိသည်။ မဟာမောဝိပင်အာလိန်
အောက်ခံပလ္လင်နှင့်စပ်လျက်။ အရှေ့မြောက် ဘိနပ်တော်အပြင် ဆဲ့နှစ်
တောင်တွင် ပုထိုးတော်ကြီးအရပ်တော်သံတောင် ၁၀၀ ကျော်ခန့်ရှိ
သည်။ ၎င်းပုထိုးတော်ကြီးနှိုက်အရှေ့မျက်နှာမုတ်ကြီးအတွင်း။ ဂေါတမ
မုနိခေါ်သည့်ပဋ္ဌလိရာဇ။ ကျောက်ဆင်းတု၊ ထက်ဝယ်တော် ၃ တောင်
၂ မိဌ။ သကျမုနိခေါ်ကျောံဆင်းတု၊ ထက်ဝယ်တော် ၂ တောင် ၂ မိဌ။
မဟာမုနိခေါ် ကျောက်ဆင်းတု၊ ထက်ဝယ်တော် ၂ တောင် ၂ မိဌ။ ၎င်း
ဆင်းတုတော် သုံးဆူကို မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိ ပင့်၍၊ တိုက်အနီးတွင်
အမိုး အကာနှင့် ကိုးကွယ်သည်။ ဆင်းတုတော်ထားရင်း ပလ္လင်တော်
အောက်ပိုင်းတွင်၊ ဆင်စီးလျက်မာရ်နတ်မင်းနှင့်တကွစစ်သည်အပေါင်း
တို့အရုပ်သဏ္ဌာန်လည်းရှိသည်။ ပလ္လင်ကြာထပ်တွင်လည်း၊ တေလင်စာ။
တေလဟင်စာ။ ဒေဝနာဂရီစာကဲ့သို့ ရေးထုလျက်ရှိသည်။ ပုထိုးကြီး
ယင်ပြင်တွင်လည်း ကျောက်တိုင်ကျောံမိုးနှင့်ထားသည်။ ခြေတော်ရာ
ဖနောင့်က ခြေမဖျားထိ၊ ၁ တောင့် ၂ မိဌ။ အနံ ၁ မိဌ ၆ သစ်။ ၎င်းခြေ
တော်ရာတွင် စကြာ၊ ယပ်ဝန်း၊ ထီးဖြူ၊ ချွန်းတောင်း၊ သားမြီးယပ်၊ ပဒုမာ၊
ခရုသင်း-စသောရုပ်တုသဏ္ဌာန်များနှင့် ခြေဘွားလယ်ကခြေချောင်းသို့
တက်သည့် အရေးအကြောင်းများနှင့် ခြေတော်ရာ အစုံရှိသည်။ ။
ပုထိုးတော်ကြီး အရှေ့မျက်နှာ မုတ်ကြီး အရှေ့ ကျောက်ဆင်းတုနှင့်
ဂူကြီး ၁။ ထိုမှအရှေ့ ပရိသတ်များနေရန်ဂူကြီး ၁။ ထိုမှ အရှေ့တံခါး
မုတ်ပေါက်ရှိသည်။ ပုထိုးတော်ကြီးက၊ မဟာမောဝိအရှေ့မုတ်ဝရောံ

အောင် အဟောင် ၃၀ ကွာသည်။ အရှေ့မုတ်ဝကောင်ဘက်တွင်။ ပဌလိ
ရာဇကျောက်ဆင်းတုနှင့် ဂူကြီး ၂။ မြောက်ဘက် ၁၅ တောင်ကွာတွင်၊
အရပ်အတောင် ၃၀ ခန့်ရှိ စေတီတော်တံဆူရှိသည်။ ။ မဟာဗောဓိ
ပလ္လင်ခုံအလိန်မှစ၍။ မဟာဗောဓိပတ်လည်မှာ၊ ပဌလိရာဇကျောက်
ကိုထုလုပ်သည့် ၂ တောင်ခန့်။ ၁ တောင်ခန့်။ ၂ မိဌခန့်ရှိ။ မပျက် မစီး
သော ဆင်းတုတော်အများပင်ရှိသည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ဖျက်ဆီး၍၊ ပျက်စီး
သောဆင်းတုတော်လည်းအများပင်ရှိသည်။ ။ မဟာဗောဓိပင်အရှေ့
မှာ နေရဇ္ဇရာမြစ်ရှိသည်။ မဟာဗောဓိပင် အရှေ့တောင်မှာ မုစလိန္ဒာ
အိုင်ရှိသည်။ ထိုအိုင်အနီးရှိစေတီတော်ကြီးတံဆူရှိသည်။ ထိုမှ အ
နောက်တွင်ရေအိုင်ကြီးတံဆူရှိသည်။ ဗောဓိပင်အနောက်မှာ အနော်မာ
မြစ်ရှိသည်။ ဗောဓိပင်မြောက်မှာ ဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်ရှိသည်။ ဗော
ဓိပင်အရှေ့၊ နေရဇ္ဇရာမြစ်၏ အရှေ့ဘက် တာ ၁၀၀ ကွာတွင်၊ ဘိနပ်၊
တော်အဝန်း ၁၀၃ လံရှိသော၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးကောင်းမှုစေ
တီတော်ကြီးတံဆူပြုပျက်လျက်ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းအရာအလုံးစုံတို့
နှင့်တကွ။ မဟာဗောဓိပင်အခြင်းအရာတို့ကိုပုံစံရေးသားပြီးလျှင်။ ဗောဓိ
ပင်ငယ် ပင်ပျိုတော် ၂ ပင်နှင့်၊ ဗောဓိမြေများကို ဆောင်ယူပင့်သွားလို
ကြောင်းကို သံတော်မှူးမတ်များက၊ မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိကံ ပန်ကြား
ပြောဆိုသည်တွင်။ ၎င်းမဟာပါလဂိရိဂူသံဃိကံ ဗောဓိပင်တော် ၂။ ၎င်း
မြေ။ ပဌလိရာဇ ကျောက်ဆင်းတုတော် ၃ ဆူ။ စန္ဒာမုနိပုထိုးများတွင်
သရဏ္ဍာယ်တော်မူရန် ဂါထာတို့ကို ကျွန်တော်မျိုး ဖြစ်သော ဇေယျ
ကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာတို့အား ပေးအပ်ဆောင်
နှင်းပြီးလျှင်။ မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိသည်။ အလွန်ရိသေစွာ အကြိမ်ကြိမ်
ဦးညွှတ်လျက်၊ မင်းတရားကြီးတရားအား ရှိခိုး ပူဇော်ကြောင်းကို တင်
လျှောက်ပါလေဟု မှာထားပြီးလျှင်၊ အမတ်များသည် ပင့်ဆောင်ယူ၍၊
ပြန်လာခဲ့ကြရာ။ သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့ ပါဠိပုတ်
ပြည်သို့ရောက်သည်။ ။ သောဠသတိုင်းကြီးတို့သို့သွားသော ဝါသိဠ
ဗြဟ္မာ။ ရာမာဝတီမြို့ဝန်တို့သည် ဓါတုဒိယတိနိဗ္ဗာယနကျမ်း။ ဇောတိ
တတ္ထကျမ်း။ သူရိယသိဒ္ဓန္တ ဗေဒင်ကျမ်း။ ဘေသဇ္ဇနိဂဏ္ဌာနဆေးကျမ်း။
ဂဇသျှတ္တရဆင်လက္ခဏာကျမ်း။ သုပိနဒါယအိပ်မက်ကျမ်း။ ဓာတုပြသံ
သကဆေးကျမ်း။ အဆန်းအကြယ်ကိုဟောသော သျှရနွေးကျမ်း။ တိတ်

နိမိတ်ကိုဆိုသော၊ ပြဟသန္တိယတြာကျမ်းအားဖြင့်။ လောကီကျမ်းပေါင်း
 ၉ ကျမ်း။ ။ သာလိဂသျှကျောက်ပုတီးကုံး။ ကရဘူပုတီးကုံး။ ဧကနံ
 ပုဆိုး။ အင်းကျိုတုရင်တော် အဘိုးအနုဋ္ဌထိုက်တန်သော မိန့်၊ မြ၊ ပုလဲး၊
 အထူးထူးသော၊ ထည်မျိုးအုပ်မျိုး။ ကျွမ်းထိုး ထိုင်တက်။ ကြိုးတန်းလျှော့။
 အတီးအကကုလားပညာသည် ၂၀ ကျော်။ ဂင်္ဂါမြစ်ရေ။ ယမုနာမြစ်ရေ။
 သာရသျှတ္တိမြစ်ရေ။ ကပ္ပိရဒါရမြစ်ရေ။ ဂန္ဒကီမြစ်ရေ။ ဂေါမုတိမြစ်ရေ။
 သရဇုပ်မြစ်ရေ။ ပယာဂမြစ်ရေ လက်ဆောင်တော်များကို၊ ကာသိတိုင်း
 ဗာရာဏသီမင်းက၊ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားမဟာဒေဝဘတ်။ မဟာနန္ဒဘာဘူ
 ဘတ်။ သေရူနတ်-စသောပုဏ္ဏားကြီးနှစ်ကျိပ်ခြံယောက်တို့ကိုကြပ်မ
 စေပြီးလျှင်။ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် ရွှေတောင်သာဂသူတို့နှင့်အတူ ခြေတော်ဦး
 ခိုက် အဆက်အသထည့်လိုက်၍၊ ပြန်လာခဲ့သည်။ ပါဠိပုတ်ပြည်တွင်
 ဇေယျကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာတို့နှင့် ပေါင်းဆုံမိ
 ကြလျှင်၊ ခရီးလမ်းစခန်းစဉ် အတိုင်း အတူ ပြန်လာကြ၍။ သက္ကရာဇ်
 တထောင့်တရာခုနစ်ဆဲ့နှစ်ခု၊ နယုန်လပြည့်ကျော်တရက်နေ့၊ စစ်ကိုင်းမြို့
 သို့ဆိုက်ရောက်သည်။ ဆင်ဖြူများသခင်။ အသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး
 ဘုရားလည်း။ မဟာဗောဓိပင်နှင့်ရုပ်တုတော်များကို အိမ်ရှေ့မင်းကိုစစ်
 ကိုင်းမြို့ရောက်ကြိုဆိုဆောင်ယူစေ၍၊ ဘုရားရုပ်တုတော်များကို၊ စံနန်း
 တော်ဦးတွင်၊ တန်ဆောင်းပြာသာဒ်အတွင်း၊ မျက်နှာကြက် ကြာယပ်။
 ထီးဖြူ။ ရွှေထီး။ ရွှေတမ်းခွန်-စသော အခင်းအကျင်းနှင့် ထားတော်မူ၍။
 တိုင်းသူပြည်သူအပေါင်းတို့အား၊ ဖူးမြော်ပူဇော်စေပြီးလျှင် မဟာဗောဓိ
 ပင်နှစ်ပင်ကို၊ ဘေးလောင်းတော်သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး။ ဒေဝါနံပိယ
 တိဿမင်းကြီးတို့ ပင့်ဆောင် စိုက်ပျိုးသကဲ့သို့။ အခင်းအနား အခင်း
 အကျင်း ပွဲသဘင်ကြီးစွာစီရင်တော်မူ၍။ ရွှေထမ်းစင် ရွှေပြာသာဒ်နှင့်
 ထီးဖြူအုပ်လျက်။ အလယ်ကျွန်းစံနန်းတော်ကပင့်ဆောင်တော်မူပြီးလျှင်။
 အနောက်ဘက်ပုထိုးတော်ကြီးမြေတွင်။ သံအိုးတထပ်။ ထိုအတွင်း သ
 လွဲးတထပ်။ ထိုအတွင်း ကြေးနီတထပ်။ ထိုအတွင်း ငွေတထပ်။ ထိုအတွင်း
 မီးကြိုးတထပ်။ ထိုအတွင်း အဝ နှစ်တောင့်တမိဌ်လေးသစ်။ အနားရေ
 တရာပတ္တမြားသုံးရစ်စီသောရတနာရွှေအိုးတထပ်။ ထိုသို့စေ့စပ်သေချာ
 စွာလုပ်ဆောင်သောရတနာအိုးတစုံတွင်၊ မဟာဗောဓိမြေတော်များကို
 ထည့်တော်မူ၍၊ အောက်ခံလုပ်ပြီးလျှင်၊ မဟာဗောဓိနှစ်ပင်ကိုဆင်ဖြူများ

သခင် အသျှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် စိုက်ပျိုး
တော်မူသည်။ ။တံထိုင်းမီးတားနှစ်ထပ်မုတ်ဝင်မုတ်ကူးအုဋ်ပြာသာဒ်
ရှစ်ဆူ။တံထိုင်းလေးထောင့်အုဋ်ပြာသာဒ်နှစ်ဆူ။အရံစောင့်နတ်ရုပ်တရား
နှစ်ဆွဲရှစ်မျိုးနှင့်တကွလုပ်ဆောင်၍လည်းကမ္မည်းရေးသားထားတော်
မူ၏။ ။(ဤကား ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် ပါရှိ
သည့်အတိုင်းထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်သည်)။ ။

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက်။မဟာဗောဓိပင်သို့
ကိုယ်စားတော်အဖူးအမြော်စေလွှတ်သည်ကို
ပြသောအကြောင်းပြီး၏။

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် ပါရှိသောစကားရပ်နှင့်။ ကုန်း
ဘောင်ဆက်မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးနှိုက် ပါရှိသောစကားရပ်တို့၊ အ
ချင်းခပ်သိမ်းမတူ။ အချို့အချို့သောနေရာတို့နှိုက်။ဦး၊အဓိက=အယုတ်၊
အလွန်ဖြစ်၍၊အဆိုမညီကြသည်ကို။နှစ်နည်းနှစ်ဘို့တို့အထွက် ညှိနှိုင်း
တိုက်ဆိုင်၍ မှတ်ယူတော်မူကြရန်(မှန်နန်းရာဇဝင်)ထွက်ကိုထည့်သွင်း
ဖော်ပြဦးအံ့။ ။

(၂၈) ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက်။
ဗောဓိပင်သို့စေလွှတ်တော်မူသောအကြောင်းအရာကို၊
မှန်နန်းရာဇဝင်အရပြဆိုသည့်အကြောင်း။

အမရပူရမြို့တည် နန်းတည်။အောင်မြေလောကစေတီတော် ဒါယ
ကာ၊ ဗဒုံမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်အခါ။ မဟာဗောဓိတော်နှင့်
စပ်လျဉ်းသော အကြောင်းအရာ များကား။ ။သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု။
တပေါင်းလဆန်း ၇ ရက်နေ့။ မဇ္ဈိမတိုက်သို့။ ရွှေတောင်သာဂသူ၊ ရွှေ
တောင်သီရိစည်သူတို့ကိုစေလွှတ်၍။ ပိဋကတ်တော်များနှင့် လောကီ
ကျမ်းဂန်များကို ရေးကူး ဆောင်စေရာ။ ဗာရာဏသီမင်းက။ ဂေါဝိန္ဒ
ဗြဟ္မာအမည်ရှိသောပုဏ္ဏားကြီးကိုကြီးမှူးကြပ်မစေ၍၊ ကျွန်တော်ရင်း
ရွှေတောင်သာဂသူ။ ရွှေတောင်သီရိစည်သူတို့နှင့်အတူတကွ။ သာဂရ
မင်းကောင်းမှုကျောက်ဆင်းတုတော် ၂ ဆူ။ကာမာရတနကျမ်း။ တန္တ

သာရ။ အာယုဗေဒ။ ဇန္တရစိန္တာမဏိ။ သမယဗျာဓိပဒေသ။ ဂရိတစိန္တာ
မဏိ။ ဇောတိသာရ။ ဒိပိတတ္ထဆေးကျမ်းများနှင့်။ အရုဏာဇလတောင်
ထိပ်နံ့သာတောနှိုက်ရောက်သောသတ္တရန်သိလာကျောက်။ အရုဏဝတီ
မြေ။ ဂင်္ဂါမြစ်ရေ။ ယမုနာမြစ်ရေ။ စိန်လုံးရေ ၃။ နိဗ္ဗာနပစ္စယမဟာနာဂ
ရာဇာဆင်မင်းလည်နှိုက်ဆွဲဆင်ရန် ရတနာမျိုးတို့ဖြင့်စီချယ်အပ်သော
တန်ဆာ။ သုရဘိသားမြီးယပ်များကို။ အမရပူရမြို့တည်မင်းတရားကြီး
သို့ဆက်သလိုက်သည်။ ။ ထို့နော် ၁၁၇၀ ပြည့်။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်
ကျော် ၈ ရက်နေ့။ မဏ္ဍိမဒေသ။ ပဉ္စာလရစ်။ ဒီလီ။ လက္ခနောင်။ ဗာရဠပူရ။
ဇေတနဂရ။ ဗာရာဏသီ။ ရာဇဂြိုဟ်။ ပါဠိပုတ်ပြည်များကရောက်လာ
သော။ ပုဏ္ဏား။ ဇော်ဂီ။ တပသီ။ ရသေ့။ ကုန်သည်ကြီးတို့နှင့်အတူဘက်
တွဲ၍။ နေပြည်တော်မှ။ ဝါသိဠုဗြဟ္မာပုဏ္ဏားကြီး။ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် ရွှေ
တောင်သာဂသူ။ ဇေယျကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာ
တို့ကိုအမရပူရနေပြည်တော်မှ။ တရားသခင်ပွင့်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိ
ရောက်။ ခရီးလမ်းစဉ်အဝေးအကွာများ တိုင်းတာမှတ်သားစေရန်၎င်း။
မဟာဗောဓိပင်တော်အနေပုံသဏ္ဌာန်များကို ပုံစံရေးသားဆက်သစေ
ရန်၎င်း။ မဏ္ဍိမဒေသတိုင်းပြည်များနှိုက်။ လောကီလောကုတ္တရာ စာပေ
ကျမ်းဂန်များကို ရှာဖွေကူးယူစေရန်၎င်း စေလွှတ်တော်မူသည်။ ။
ပုဏ္ဏားကြီးဝါသိဠုဗြဟ္မာနှင့်မှူးတော်မတ်တော်တို့လည်း။ ရွှေဘွားတော်
အောက်မှထွက်ခွါပြီး။ စလင်း။ ဘားအိုင်။ ဒလက်ကြောင်းသွား၍။ အမရ
ပူရမြို့တော်မှ ခရီး ၂၂ ယူဇနာကွာသောဥဝတီသို့ရောက်ကြသည်။ ။
ထိုကမှအနောက်မြောက်ယွန်းယောင်၊ အောင်ဆိပ်။ ငမန်းရည်။ မရှုချံ။
ကျော်ပန်တူကြောင်းသွား၍။ ခရီး ၈ ယူဇနာကွာ၊ မုန်တောကင်းသို့ရောက်
သည်။ ။ ထိုကမှ အနောက်မြောက်ယွန်း၊ ရေငန်တုံ။ သင်္ဘောပျက်ချံ။
ပန်းမော်။ ပန်းဝါ။ မဟာဗိုကြောင်းသွား၍။ ခရီး ၈ ယူဇနာကွာ။ စစ်တ
ကောင်းမြို့သို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမှအနောက်မြောက်ယွန်း။ ကုသိနာ
ရုံ။ ရေပေါ်မီး။ စောင်းတီးကျွန်း။ ဟတ္ထိရာကျွန်းကြောင်းသွား၍။ ခရီး ၇ ယူ
ဇနာကွာ ချီပူရာမြို့သို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမှ အနောက်မြောက်ယွန်း၊
ဗြဟ္မာပုတ္တရမြစ်ဆုံ။ ပလောင်ဆစ်ကြောင်းသွား၍။ ခရီး ၇ ယူဇနာကွာ။
ဒါကာမြို့သို့ရောက်ကြသည်။ ။ ထိုကမှအနောက်မြောက်ယွန်းယောင်။
ဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှော့၍။ ခရီး ၁၄ ယူဇနာကွာ။ မုသုမြို့သို့ရောက်သည်။ ။

ထိုကမ္မအနောက်မြောက်ယွန်းယောင်။ ဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှော့၍ ခရီး ၆ ယူစနာကွာ။ ရာဇမယံမြို့သို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မအနောက်မြောက်ယွန်းယောင်။ ဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်၍ ခရီး ၂ ယူစနာကွာ။ သတ္တကောသိက ဂင်္ဂါအစိရဝတီမြစ်ဆုံသို့ ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မအနောက်မြောက်ယွန်း။ အစိရဝတီဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်၍ ခရီး ၄ ယူစနာကွာ။ စမ္ဗာနဂိုရ်မြို့သို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မအနောက်မြောက်ယွန်း။ အစိရဝတီဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်၍ ခရီး ၂ ယူစနာကွာ။ မန်ကရစ်မြို့သို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မအနောက်မြောက်ယွန်း။ အစိရဝတီဂင်္ဂါမြစ်ကိုလျှောက်၍ ခရီး ၁၂ ယူစနာကွာ။ ယခု ပဋ္ဌာနာ ခေါ်ဝေါ်ကြသော၊ ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ရောက်သည်။ ။ (ထိုကမ္မ ပုဏ္ဏားကြီးဝါသိဋ္ဌဗြဟ္မာ။ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန်ရွှေတောင်သာဂသူတို့၊ တိုင်းကြီးတဆွဲမြောက်တိုင်းများသို့စာပေကျမ်းဂန် အရှာအဖွေအဆောင်အယူခွဲ၍ သွားကြသည်။) ။ ဇေယျကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာတို့လည်း။ ထိုပါဠိပုတ်ပြည်ကမ္မ။ ဗောဓိပင်တော်တည်ရှိရာ။ အနောက်တောင်ယွန်းယောင်။ ကြည်းကြောင်းခရီးဖြင့်သွားကြရာ။ ခရီးတယူစနာကွာ။ အတန်နီရွာသို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မအနောက်တောင်ခရီးတယူစနာကွာ။ ဇမ္ဗုရွာသို့ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မအနောက်တောင်ယွန်း။ ခရီးတယူစနာကွာ။ ရာဇဂိရိတောင်ခြေ၊ ရာဇဂိရိမြို့သို့ ရောက်သည်။ ။ ထိုကမ္မတဖန် အနောက်တောင်ယွန်းသွားကြပြန်ရာ။ ခရီး ၂ ယူစနာကွာအရောက်တွင်မ္မ။ ကျေးလက် ၁၀ ရွာကိုပိုင်စားရသော။ မဟာဗောဓိပင်တော်စောင့်။ မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိတိုက်သို့ရောက်ကြသည်။ ။ မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိလည်း။ ကိုယ်တိုင်လမ်းညွှန်ပြု၍၊ ရွာဘွားတော်အောက်ကရောက်လာသူ။ ဇေယျကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာတို့ကို မဟာဗောဓိသို့ပို့ဆောင်သဖြင့်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၁ ခု။ တန်းခူးလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့။ လူသုံးဦးတို့၏အထွတ်။ တမ္ပတ်သျှောင်ဖျား။ ဂေါတမရှင်တော်ဘုရား၏။ သစ္စာလေးပါး။ မြတ်တရားကို။ ပိုင်းခြားသိမြင်၍။ သဗ္ဗညုအထွတ်သို့ရောက်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိပင်ကို ဖူးမြော်ကြရသည်။ ။ သို့စခန်းထောက်အဆင့်ဆင့်အတန်တန်။ ခရီးယူစနာအကွာအခြားအရင်ရပ်တို့ကိုပေါင်းစပ်တွက်စစ်လိုက်လျှင်။ အမရပူရနေပြည်တော်မှ။ ဘုရားပွင့်တော်မူရာ။ မဇ္ဈိမဒေသမဟာဗောဓိသို့အရောက်။ အခွန်သင်္ချာ။ ယူစနာ

ပေါင်း ၉၇ ယူစနာ။ဝေးကွာကြောင်းတွက်စစ်ရရှိသည်။ ။(ဤကား။ အမရပူရ နေပြည်တော်မှ၊ မဟာဗောဓိရောက် ခရီးလမ်းစဉ် အဝေး အကွာ၊တိုင်းတာမှတ်သားသည်ကိုဆိုသောစကားဖြစ်သည်)။ ။

ရွှေဘဝါးတော်အောက်မှ၊သွားရောက်ကြသော ကျွန်တော်မျိုး ဇေယျကျော်သူ။ဇေယျကျော်ထင်။ဇေယျကျော်စွာတို့လည်း။ အမိန့်တော် မြတ်နှင့် အညီ။ ဘုရားပွင့်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိပင်တော်၏ အနေပုံ သဏ္ဌာန်များကိုတိုင်းတာရေးသားကြသည်မှာ။ ။မဟာဗောဓိညောင်တော်တည်ရာပတ်လည်ဝန်းကျင်။မြေပြင်မြင့်မောက်လျက်ရှိသည်။ ။ မဟာဗောဓိ ညောင်တော်မှာ မဟာရံ တံထိုင်း ၃ ထပ် ဝန်းရံလျက်ရှိသည်။ ။ထိုမဟာရံ ၃ ထပ်မှာ။ တထပ်နှင့်တထပ်။ ဆယ်တာစီခြား ကွာကြသည်။ ။မဟာဗောဓိညောင်တော်ပင်မြေတွင်။ အရှေ့နှင့် အနောက်၊ အချင်းသံတောင် ၂၀။တောင်နှင့် မြောက် သံ ၃၉ တောင်တမိဌ်။ အမြင့်စောက် ၁၂ တောင်။ ပလ္လင်ချံခံသည်။ ။ထို့အထက်နှိုက်၊ ပဌမ အာလိန်၊စောက် ၂ တောင်။အဝန်း ၄၅ တောင်။ဒုတိယအာလိန်၊စောက် ၂ မိဌ် ၄ သစ်။ အဝန်း ၃၉ တောင်။ တတိယအာလိန်၊ စောက် ၂ မိဌ် ၄ သစ်။ အဝန်း ၃၉ တောင်။ စတုတ္ထအာလိန်၊စောက် ၂ မိဌ် ၆ သစ်။ အဝန်း ၃၁ တောင်။ပဉ္စမအာလိန်၊စောက် ၂ မိဌ် ၆ သစ်။ အဝန်း ၂၇ တောင်။ အာလိန် ၅ ဆင့်၊ စောက် ၅ တောင်တမိဌ် ၄ သစ်။ အောက်ခံ ပလ္လင်ချံနှင့်သော်ပဏတိမြေပြင်မှ ၁၇ တောင်တမိဌ် ၄ သစ်မြင့်သည်။ ။ ထို ၁၇ တောင်တမိဌ် ၄ သစ်၏အထက်။ ပဉ္စမအာလိန်၏ မျက်နှာပြင် အလယ်ဗဟိုနှိုက်၊ သစ္စာ ၄ ဆင့်၊ ပွင့်တော်မူရာ၊ မဟာဗောဓိညောင်တော်ရောက်သည်။ ။(ဤကား ဗောဓိညောင်တော်တည်ရာအနေကို ပြဆိုသောစကားရပ်တည်း)။ ။

ဘုရားမြတ်စွာ။ သစ္စာ ၄ ဆင့်၊ ပွင့်တော်မူရာ။ မဟာဗောဓိညောင်တော်၏ပင်စည်ကိုင်းခက်။ စံနစ်ပုံစံတော်မှာ။ ။မဟာဗောဓိညောင်တော်။ ပင်စည်လုံးပတ် ၁၉ တောင် ၂ မိဌ် ၅ သစ်ရှိသည်။ ။ပဉ္စမအာလိန်၏ အထက်မျက်နှာပြင်မှ ပင်စည်အမြင့် ၇ တောင် အရောက်တွင်။၆ ဖြာသောခက်မကြီးတို့ထွက်သည်။ ။ထို့အထက်နှိုက်၊ဒုတိယခက်မ ၄ ဖြာ ထွက်သည်။ ။ထို့အထက်နှိုက်၊ တတိယခက်မ ၄ ဖြာ ထွက်သည်။ ။ထိုမှအထက်ပြန်တက်သည့်ပင်စည်မှ ခက်လက်ခက်

ငယ်ပေါင်းများစွာ၊ ထိုထို အရပ်မျက်နှာတို့သို့ ဖြာလျက်ရှိသည်။ ။
 အောက်ဆုံးခက်မကြီး ၆ ဖြာအနက်။ တောင်အရပ်သို့စူးစူးထွက်သည့်
 ခက်မကြီးမှ ခက်လက် သုံးကိုင်းဖြာသည်တွင်။ လုံးပတ် ၅ ထွာတစ်ခုရှိ
 ရှိသောအောက်ကိုင်းကို သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး ဖြတ်ယူပင့်ဆောင်
 သဖြင့် ပြတ်လျက်ရှိသည်။ ။ (ထိုသို့သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးဖြတ်ယူ
 လေသောအကိုင်းတော်မှာ။ မဟာဗောဓိညောင်တော်မှတောင်စူးစူးသို့
 ထွက်သောဗောဓိကိုင်းဖြစ်၍၊ ဒက္ခိဏသာခါအမည်တော်ရလေသည်။
 ထိုမဟာဗောဓိခက်အပင်ကို သင်္ဃမိတ္တာထေရီမ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ပင့်
 ဆောင်သဖြင့်။ ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းကြီးလက်ထက်။ သာသနာတော်
 ၂၃၆ နှစ်။ နတ်တော်လတွင်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသူလူနတ်သိမ်းတို့၏စီးပွားချမ်း
 သာအလို့ငှါ။ မဟာဗောဓိဒက္ခိဏသာခါ လက်ျာ အကိုင်းတော်သည်။
 ဇမ္ဗူဒိပ်မှ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကြွရောက်စံနေတော်မူသည်။) ။ ထိုမဟာ
 ဗောဓိနှိုက်ခက်မကြီးတို့မှဖြာသောခက်လက်ပေါင်း ၁၃၆ ရှိသည်။ ။
 ထွာဆိုင်ညှိဆိုင်အောက်ငယ်သောဗောဓိခက်ငယ်တို့သည်ကားမရေ
 တွက်နိုင်အောင်ပင် အလွန်စည်ကား များပြားသည်။ ။ မဟာဗောဓိ
 ညောင်တော်၏အရပ်တော်မှာ။ ပကတိမြေက၊ ခက်မကြီး ၆ ခုဖြာသည်
 တိုင်အောင်အမြင့် ၂၄ တောင်တစ်ခုရှိ ၄ သစ်။ ထိုခက်မကြီး ၆ ခုဖြာရာ
 မှ၊ အထက်ဗောဓိညောင်တော်အဖျားတိုင်အောင်အတောင် ၆၀ ကျော်
 ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဗောဓိညောင်တော်တပင်လုံး။ ရင်းဖျားဆုံးအံတောင် ၆၀
 ခန့်အမြင့်ရှိသည်။ ။ (ဤကား ဗောဓိညောင်တော် ပင်စည် ကိုင်းခက်
 စံနစ်ပုံစံကိုဆိုသောစကားဖြစ်သည်။) ။

ထိုမဟာဗောဓိညောင်တော်မှအနီးအပါး။ အရှေ့အနောက်။ တောင်
 မြောက်ပတ်ဝန်းကျင်နှိုက်တည်ရှိသော ထိုထိုအဆောက်အဦတို့၏ အ
 ဝေးအကွာ။ အနေအချ်။ ပုံစံသဏ္ဌာန်များမှာ။ ။ မဟာဗောဓိကို ရံဝန်း
 လျက်ရှိသော မဟာရံတံထိုင်းသုံးထပ်တို့နှိုက်။ အနောက်မျက်နှာ။ မြေ
 မျက်နှာ။ တောင်မျက်နှာရှိ မဟာရံတံထိုင်းများမှာ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ဖျက်ဆီး
 သဖြင့် ပျက်စီးလျက်ရှိသည်။ အရှေ့တမျက်နှာနှိုက်သာ မုတ်ဂူတံထိုင်း
 များ မပျက်မစီးရှိသည်။ ။ ဗောဓိပင်ပလ္လင်ချံနှင့်စပ်လျက်။ ဗောဓိပင်၏
 အရှေ့မြောက်တွင်။ ဘိနပ်တော်အမြင့် ၁၂ တောင်ခံ၍။ ထိုအထက်နှိုက်
 အမြင့်သံတောင် ၁၁၀ ကျော်ခန့်ပုထိုးကြီးတဆူရှိသည်။ ထိုပုထိုးတော်

ကြီးမှာ။ အရှေ့မျက်နှာဝယ်။ အလယ်တည့်တည့်ကမုတ်ကြီး ၁။ ဝဲးယာ-
မုတ်ငယ် ၁ စီ။ မုတ် ၃ ခုရှိသည်။ ထိုမုတ် ၃ ခုအနက်။ အလယ်မုတ်ကြီး
တွင်၊ ဂေါတမမုနိဘွဲ့အမည်တော်နှင့်၊ ထက်ဝယ်တော်သဏ္ဌာန်။ ရောင်
လျှံတော်ကုန် ၃ တောင် ၂ မိဌ်ရှိ ပဋ္ဌလိရာဇာ ကျောက်ဆင်းတုတော်
တဆူကိန်းဝပ်စံပယ်တော်မူသည်။ သကျမုနိဘွဲ့အမည်တော်နှင့် ထက်
ဝယ်တော်သဏ္ဌာန်။ ရောင်လျှံတော်ကုန် ၂ တောင် ၂ မိဌ်ရှိ၊ ကျောက်
ဆင်းတုတော် ၁။ မဟာမုနိဘွဲ့အမည်တော်နှင့်ထက်ဝယ်တော်သဏ္ဌာန်
ရောင်လျှံတော်ကုန် ၂ တောင် ၂ မိဌ်ရှိ၊ ကျောက်ဆင်းတုတော် ၁ များ
မှာ၊ ဝဲးယာ မုတ်ငယ်တို့နှိုက် ကျိန်းဝပ်စံပယ်တော်မူလျက်ရှိသည်။ ထို
ရုပ်တုတော် ကိန်းဝပ်သည့် ပလ္လင်တော်အောက်နှိုက် ဘုရားဖြစ်တော်
မူမည့်နေ။ ညနေချမ်းအချိန်။ ဗောဓိပင်ရင်း။ အပ္ပရာဇိတပလ္လင်နှိုက်စံနေ
တော်မူစဉ်။ ဝသဝတ္တိမာရ်နတ်မင်းသည်။ စစ်သည်ပေါင်း များစွာနှင့်
ပလ္လင်လုဟန်။ ဂိရိမေခလာဆင်စီးလျက်မာရ်နတ်ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်။ စစ်သည်
တို့ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်များ ထုလုပ်ရေးသားထားလျက် ရှိသည်။ ပလ္လင်တော်
ကြာချပ်နှိုက်လည်း၊ ဒေဝနာဂရီစာကဲ့သို့ အက္ခရာအရေးအသားဖြင့်ထု
လုပ်ရေးသားလျက်ရှိသည်။ ။ ထိုပုထိုးကြီးယင်ပြင်တော်နှိုက်ကျောက်
တိုင်ကျောက်မီးနှင့် ထားသည့် ခြေတော်ရာတစ်ခုရှိသည်။ ထိုခြေတော်
ရာမှာ၊ ဗန္ဓောင့်တော်စွန်းက-ရှေ့ခြေတော်ဖျားထိ၊ အလျားတတောင်နှစ်
မိဌ်။ အဝါးတော်အနံ တမိဌ်နှင့်ခြောက်သစ်ရှိသည်။ ထိုခြေတော်ရာတွင်
စကြာမင်းရုပ်ပုံ။ ထီးဖြူ။ ချွန်းတောင်း။ သားမြီးယပ်။ ပဒုမာကြာ။ ခရုသင်း-
စသော စက်လက္ခဏာတော်စုံပုံသဏ္ဌာန်များနှင့်တကွ ခြေဘွားတော်
လယ်မှသည် ခြေချောင်းတော်သို့တက်သည့် အရေးအကြောင်းများပါ
ပါရှိသည်။ ။ ထိုပုထိုးကြီး အရှေ့မျက်နှာ မုတ်ကြီးရှေ့တွင် ကျောက်
ဆင်းတုတော်ကိန်းဝပ်လျက်ဂူကြီး ၁ ရှိသည်။ ။ ထိုဂူကြီးအရှေ့တွင်
ပရိသတ်နေ ဂူကြီး ၁ ရှိသည်။ ။ ထိုဂူကြီး အရှေ့တွင် မုတ်တံခါးရှိ
သည်။ ။ ထိုပုထိုးကြီးက မဟာဗောဓိ အရှေ့မုတ်တံခါး အရောက်
အတောင် ၃၀ ခြားကွာသည်။ ။ မဟာဗောဓိအရှေ့မုတ်တံခါးအထွက်
တောင်ဘက်တွင်၊ ပဋ္ဌလိရာဇာကျော်ဆင်းတုတော်ကိန်းဝပ်လျက်ဂူကြီး
၂ ရှိသည်။ ။ မဟာဗောဓိ အရှေ့မုတ်တံခါးအထွက်၊ မြောက်ဘက်၊
၁၅ တောင် ကွာတွင် အရပ်တော် အတောင် ၃၀ ခန့်စေတီ တဆူရှိ

သည်။ ။မဟာဗောဓိရောက်ရာပင်ခြေတွင်မြှောက်မြှင့်သည့် ပဏ္ဏင်ခုံ
တော်။အာလိန် ၅ ရပ်မှစ၍၊မဟာဗောဓိ၏ရှေ့နောက်ဝဲးယာပတ်လည်
ဝန်းကျင်နှိုက်ထက်ဝယ်ဟော်သဏ္ဌာန်နှစ်တောင်ခန့်။ တတောင့်နှစ်မိဌ်
ခန့်။တတောင့်ထွာခန့်။ မပျက်မစီး။ ပဋ္ဌလိရာဇာကျောက်ဆင်းတုတော်
အများရှိသည်။ ကျိုးပဲ့ပျက်စီးသည်လည်း အများရှိသည်။ ။ထိုမဟာ
ဗောဓိမှ အရှေ့မျက်နှာအရပ်နှိုက် ဘုရားဖြစ်တော်မူအံ့သောနေ့၊ သုဇာ
တာသေဋ္ဌေးသမီးလှူသောဃနာဆွမ်းကိုခံတော်မူ၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူ
ရာ၊ ရေသပ္ပာယ်တော်မူရာ နေရဇ္ဇရာမြစ် ရှိ၏။ ။ဗောဓိပင်မှ အရှေ့
တောင်အရပ်နှိုက် ဆဋ္ဌသတ္တာဟင်္ဂတော်မူရာ မုစလိန္ဒအိုင်ရှိသည်။ ။
ထိုမုစလိန္ဒအိုင်၏အနီးတွင် စေတီကြီး ၁ ဆူရှိသည်။ ။ထိုစေတီကြီး
အနောက်တွင် ရေအိုင်ကြီး ၁ ရှိသည်။မဟာဗောဓိမှအနောက်နှိုက် တော
ထွက်တော်မူသောနေ့၊ သဲးသောင်ခုံနှိုက် ဆံတော်ကိုပယ်ရာ၊ ဗြဟ္မာလှူ
သောသင်္ကန်းဖြင့် ရဟန်းပြုတော်မူရာ အနော်မာမြစ်ရှိသည်။ ။မဟာ
ဗောဓိမှမြောနှိုက်။ ပဉ္စမသတ္တာဟင်္ဂတော်မူရာ အဇပါလညောင်တော်
ရှိသည်။ ။မဟာဗောဓိမှအရှေ့အရပ်နှိုက်တည်ရှိသောနေရဇ္ဇရာမြစ်
၏အရှေ့ဘက်၊ကာ တရာကျော်ကွာတွင်။ဘိနပ်တော်အဝန်း တရဒုသုံး
လံရှိ။သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးကောင်းမှုတော် စေတီကြီး ၁ ဆူပြုပျက်
လျက်ရှိသည်။ ။(ဤကား မဟာဗောဓိညောင်တော်တည်ရာ ပတ်ဝန်း
ကျင်ရှိ။ထိုထိုအဆောက်အဦတို့၏အဝေးအကွာအနေအချ်ပုံသဏ္ဌာန်
များရေးသားကြသည်ကိုဆိုသော စကားဖြစ်ပါသည်။)။ ။ဤသို့လျှင်
အမရပူရနေပြည်တော်မှ ဘုရားပွင့်တော်မူရာမဟာဗောဓိရောက် ခရီး
လမ်းစဉ် အစွန့်ယူဇနာအကွာအဝေးကို၎င်း၊ မဟာဗောဓိညောင်တော်
၏အနေအချ်ပုံသဏ္ဌာန်တော်ကို၎င်း၊မဟာဗောဓိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ထိုထို
အဆောက်အဦတို့၏ အဝေးအကွာ အနေအချ် ပုံသဏ္ဌာန်ကို၎င်း၊ကျွန်
တော်မျိုးဇေယျကျော်သူတို့ပုံစံရေးမှတ်ကြသည်။ ။

ပုံစံရေးသားပြီးပြေရှိလျှင် ဗောဓိပင်စောင့်မဟာပါလဂိရိဂူသံဃိက။
အမရပူရမြို့တည်နန်းတည်မင်းတရားကြီး ကိုးကွယ်တော်မူရန်၊ဗောဓိ
ပင်ငယ် ၂ ပင်။ဗောဓိမြေ၊ ပဋ္ဌလိရာဇာကျောက်ဆင်းတုတော် သုံးဆူ။
စန္ဒာမုနိပုထိုး။ မင်းတရားကြီးသရဏ္ဍာယ်တော်မူရန် ဂါထာတော်များ
ဆက်သသည့်ကိုသိမ်းပိုက်ဆောင်ယူခဲ့၍။ဇေယျကျော်သူ။ဇေယျကျော်

ထင်။ ဇေယျကျော်စွာတို့ မဟာဗောဓိမှ ပါဠိပုတ်ပြည်သို့ ပြန်ခဲ့ကြ
၏။ ။မဇ္ဈိမဒေသတိုင်းကြီး တဆွဲခြောက်တိုင်းတို့သို့ လောကီလော
ကုတ္တရာ၊ စာပေကျမ်းဂန်အဆောင်အယူသွားကြသော၊ ပုရောဟိတ်
ပုဏ္ဏား ဝါသိဠုပ္ပိဟ္မာ။ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် ရွှေတောင်သာဂသူတို့။ ကာသိ
တိုင်း၊ ဗာရာဏသီပြည်သို့ရောက်လျှင်။ ဗာရာဏသီမင်းက ပုရောဟိတ်
ပုဏ္ဏားမဟာဒေဝဘတ်စသောပုဏ္ဏားကြီးနှစ်ကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့
ကို။ ရွှေဘွားတော်အောက်မှ ရောက်လာသူ ဝါသိဠုပ္ပိဟ္မာ။ ရမ္မာဝတီ
မြို့ဝန်တို့နှင့်အတူဘက်တွဲ၍။ အမရပူရမြို့တည်မင်းတရားကြီးသို့ဆက်
သရန်။ ဓာတုဒိယတိနိဗ္ဗာယနုကျမ်း။ ဇောတိတတ္ထဗေဒင်ကျမ်း။ သူရိယ
သိဒ္ဓန္တဗေဒင်ကျမ်း။ ဘေသန္တနိဗ္ဗာနဆေးကျမ်း။ ဂဇသျှတ္တရဆင်လက္ခ
ဏာကျမ်း။ သုဝိနနိဒ္ဒါယအိပ်မက်ကျမ်း။ ဓာတုပြသံသက ဆေးကျမ်း။
သျှရနွေးကျမ်း။ တိတ်နိမိတ်ကို ဟောသော ဂြဟသန္တိ ယတြာကျမ်း။
အဘိုးအနုဠုထိုက်သောစိန် မြ ပုလဲးစသောရဟနာမျိုး။ အထူးထူးသော
ထည်မျိုး။ အုပ်မျိုး။ ကျွမ်းထိုး။ တိုင်တက်။ ကြိုးတန်းလျှော်စသော ကုလား
ပညာသည်နှစ်ဆယ်ကျော်။ ဂင်္ဂါမြစ်ရေ။ ယမုနာမြစ်ရေ။ သရသွတီမြစ်
ရေ။ ကပ္ပိရဒါရမြစ်ရေ။ ဂန္ဓကီမြစ်ရေ။ ဂေါမုတိမြစ်ရေ။ သရရုပ်မြစ်ရေ။
ပယာဂမြစ်ရေစသော လက်ဆောင်တော်များကိုဆောင်နှင်းဆက်သ
လိုက်၍၊ ဗာရာဏသီပြည်မှ ထွက်လာခဲ့ကြလေရာ။ ပါဠိပုတ်ပြည်သို့
ရောက်လျှင်။ ဗောဓိပုံစံရေးဆိုင်ရာ။ ဇေယျကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။
ဇေယျကျော်စွာတို့နှင့် တွေ့ကြသဖြင့်။ ပါဠိပုတ်ပြည်မှသည်။ စခန်း
စဉ်အတိုင်းအမရပူရနေပြည်တော်သို့ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ။နေပြည်တော်
အနီးသို့ ဆိုက်ရောက်လျှင်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၂ ခု။ နယုန်လပြည့်ကျော်
တရက်နေ့။ စစ်ကိုင်းမြို့အရောက်မြေးတော်အိမ်ရှေ့မင်းကြိုယူပင့်ဆောင်
ခဲ့၍။ ရုပ်တုတော်များကို မင်းကွန်းတဘက် အလယ်ကျွန်း စံနန်းတော်
ရှေ့တွင် တန်ဆောင်းနှင့်တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူသည်။ ။ဗောဓိ
ပင်ငယ် ၂ ပင်ကို၊ ကောင်းမှုတော် မင်းကွန်းဘုရားကြီး မြောက်တွင်။
သံအိုးတထပ်။ သလွဲးအိုးတထပ်။ ကြေးနီအိုးတထပ်။ ငွေအိုးတထပ်။
မိုးကြိုးအိုးတထပ်။ ထိုအတွင်း။ အဝ နှစ်တောင် တမိဌ လေးသစ်။ အနား
ရေးတရာပြည့်။ ပတ္တမြားသုံးရစ်စီ ရွှေအိုးတထပ်လုပ်ဆောင်သည့် အိုး
တစုံတွင်။ ဗောဓိမြေစစ်ကိုအောက်ခံပြု၍။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးကိုယ်

တော်တိုင်စိုက်တော်မူပြီးလျှင်။ မဟာရုံတံထိုင်း ၂ ထပ်။ မုတ်ဝင်မုတ်ကူး
အုဠ်ပြာသာဒ်၅၈၈ ဆူ။ တံထိုင်း ၄ ထောင့်နှိုက် အုဠ်ပြာသာဒ်၅၈၈ ဆူ။ အရံ
စောင့်နတ်ရုပ် ၁၂၈ ယျားနှင့်တကွ။ ကမ္မည်းကျောက်စာစိုက်မှတ်တည်
ထားကိုးကွယ်တော်မူသဖြင့်။ မြန်မာတိုင်းသူ၊ ရှင်လူနတ်သိမ်းတို့၏၊ လူနတ်
နိဗ္ဗာန်၊ သုံးတန်သော အစီးအပွားအလှိုငှါ၊ မဇ္ဈိမဒေသ မဟာဗောဓိမှ၊
ဤမြန်မာတိုင်းနိုင်ငံသို့ကြွချောက်စံပယ်တော်မူပါသည်။ ။

ဤအထက်ပါ အမရပူရမြို့တည်။ အောင်မြေလောကစေတီတော်
ဒါယကာမင်းတရားကြီးလက်ထက်တော်က။ အမရပူရနေပြည်တော်မှ
ဘုရားပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိရောက်၊ ခရီးလမ်းစဉ် အဝေးအကွာ
တိုင်းတာမှတ်သားခြင်း။ မဟာဗောဓိညောင်တော် အနေအချ်ပုံစံရေး
သားရခြင်း။ မဟာဗောဓိပတ်လည်ဝန်းကျင်ရှိထိုထိုအဆောက်အဦတို့
အဝေးအကွာ အနေအချ် ပုံစံရေးမှတ်ခြင်း။ မဟာဗောဓိပွား ပင်ငယ်
၂ ပင်ကို၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊ ကောင်းမှုတော်မင်းကွန်းဘုရားကြီးမြောက်တွင်
စိုက်ပျိုးကိုးကွယ်တော်မူခြင်းအကြောင်းအရာအဋ္ဌပ္ပတ္တိများမှာ။ ရတ
နာပူရစတုတ္ထမြို့တည်နန်းတည်။ မဟာဝိဇယရံသီစည်းချ်တော်ဒါယကာ
မင်းတရားကြီးလက်ထက်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၁ ခုတွင်။ အမိန့်တော်မြတ်နှင့်။
မုံရွေးဆရာတော်။ မဟာဓမ္မသင်္ကြံဘွဲ့ရ၊ မောင်းထောင်ပညာရှိစသော
ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့။ မှန်နန်းတော်၊ ဆောင်တော်ဦး။ နန်းမစနု
နှိုက်ရေးသားသော မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးနှိုက်ပါရှိသည်။ ။

မှန်နန်းရာဇဝင်ထွက်ကိုဖော်ပြသောအကြောင်းကား
ဤတွင်ပြီး၏။

(၂၉) စတုတ္ထရတနာပူရမြို့တည်နန်းတည်
မင်းတရားကြီးလက်ထက်။ မဟာဗောဓိပင်သို့လှူဒါန်းစေသည်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

အမရပူရမြို့တည်နန်းတည်။ အောင်မြေလောကစေတီတော်ဒါယကာ
ဗဒုံမင်းတရားကြီး၏မင်္ဂလာအိမ်တော်ပါ မြောက်နန်းမိဘုရားမှဘွားမြင်
တော်မူသောသားတော်အကြီးရွှေတောင်မင်းနှင့်။ တောင်နန်းမိဘုရားမှ
ဘွားမြင်တော်မူသောသမီးတော်အလတ်တောင်ထွင်းကြီးမင်းသမီးကို၊

ရေသွန်းလက်ထပ်၍ အိမ်ရှေ့နှင်းတော်မူရာတွင်ဘွားမြင်သောမြေးတော်
စစ်ကိုင်းမင်းသည်။ ခမည်းတော်အိမ်ရှေ့မင်းအရိုက်အရာကိုဆက်ခံ၍
အိမ်ရှေ့စံနေတော်မူစဉ်။ ဘိုးတော် မင်းတရားကြီးလက်ထက်။ မဏ္ဍိမ
ဒေသမဟာဗောဓိပင်အကြောင်းအရာအလုံးစုံကို။ မဏ္ဍိမတိုက်မှ လာ
ရောက်ကြကုန်သောပုဏ္ဏား၊ ဇော်ကျီ၊ တပသီရသေ့တို့ပြောဆိုလျှောက်
တင်ချက်အရ ကြားသိတော်မူရသောကြောင့်။ စင်စစ်အမှန်။ ဧကန်သိ
တော်မူရအောင် ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဝါသိဋ္ဌဗြဟ္မာ။ ရမ္မာဝတီမြို့ဝန် ရွှေ
တောင်သာဂဿူ။ ဇေယျကျော်သူ။ ဇေယျကျော်ထင်။ ဇေယျကျော်စွာ
တို့ကို။ မဏ္ဍိမတိုက်သို့ခန့်ထားစေလွှတ်တော်မူသည်။ လပေါင်း နှစ်ဆဲ့
တလနှင့်ပြန်ရောက်၍။ ရေးမှတ်ဆက်သသောသွားလမ်းစခန်းစဉ်။ မဟာ
ဗောဓိမြေခုံပုံစံများကို ရှုစားတော်မူရ၍။ ဗောဓိမြတ် အကြောင်းကို
ကောင်းစွာသိတော်မူသည့်ကာလကပင်။ နောင် မင်းဖြစ်တော်မူသော
အခါ။ သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသစ္စာလေးပါးတို့ကိုသိမြင်တော်မူရာမဏ္ဍိမ
တိုက် မဟာဗောဓိပင်ကို။ အထူးထူးသော အလှူတော်တို့ဖြင့် ပူဇော်
လှူဒါန်းမည်ဟု၊ သဒ္ဓါကြည်နူး၊ ရည်စူးကြံရှယ်တော်မူသော စေတနာ
တော်ပြဋ္ဌာန်းရင်းရှိတော်မူသည့် အတိုင်း၊ အထွတ်အမြတ်သို့ ရောက်
တော်မူသောအခါ၊ တင်လှူတော်မူရန်လုပ်ဆောင်တော်မူစေသည်ကား။
ရွှေပန်းခိုင်။ ငွေပန်းခိုင်။ ပတ္တမြားပန်းခိုင်။ ရွှေတန်ဆောင်တိုင်။ ငွေတန်
ဆောင်တိုင်။ ပတ္တမြားတန်ဆောင်တိုင်။ ရွှေပေါက်ပေါက်။ ငွေပေါက်
ပေါက်။ ပတ္တမြားပေါက်ပေါက်။ ရွှေထီး။ ငွေထီး။ ပတ္တမြားထီး။ ရွှေတမ်း
ခွန်။ ငွေတမ်းခွန်။ ပတ္တမြားတမ်းခွန်။ ရွှေကုက္ကား။ ငွေကုက္ကား။ ပတ္တမြား
ကုက္ကား။ ရွှေမုလေးပွား။ ငွေမုလေးပွား။ ပတ္တမြားမုလေးပွား။ ရွှေမြူတာ။
ငွေမြူတာ။ ပတ္တမြားမြူတာစသော အထူးထူးသော အလှူတော်များနှင့်
တကွ။ မဟာဗောဓိမြေခုံတွင် စိုက်ထောင်တည်ထားရန်။ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီး
သောကောင်းမှုကုသိုလ်တော်တို့၏အဘို့ကိုဝေဌသောအားဖြင့်။ နောင်
လာသူအများတို့သဒ္ဓါတရားတိုးပွားထက်သန်ကြစေရန်ကျောက်ထက်
အက္ခရာတင်ရေးထွင်းထုစေသောကျောက်စာသံပိုင်းတော်အလုံးစုံတို့
ပြီးပြေရှိလျှင်။ ပွဲသဘင်ကြီးစွာခံတော်မူ၍။ မင်းညီမင်းသား။ မှူးတော်။
မတ်တော်။ ကတော်မယားအပေါင်းတို့ဖြင့်မြီရံလျက်။ အောင်သူတကာ
တို့၏အဓိပတိဖြစ်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရားသခင်တို့၏သစ္စာလေးပါး

တရားတို့ကို သိမြင်တော်မူရာ မဟာဗောဓိပင်တော်ကို။ မတုန်မလှုပ်
သက်ဝင်ကြည်ညိုတော်မူခြင်းတည်းဟူသောအစလသန္တာဖြစ်။ တောင်
ညာဓိမိဘုရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ။ သက္ကရာဇ် တံထောင့်တရားရှစ်ဆွဲသုံး
ချစ်။ နတ်တော်လဆန်း ကိုးရက် သောကြာနေ့တွင်။ ရေစက်သွန်းချ
လှူဒါန်းတော်မူပြီးလျှင်။ ပုဏ္ဏားပုရောဟိတ် မဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မ
ရာဇဂုရု။ မြေနန်းဝန်မဟာမင်းလှသာဂဿ။ အဆောင်တော်စုရေစုကို
တို့နှင့်တကွ။ သူရဲငါးရာကျော်တို့ကိုခန့်အပ်တော်မူ၍။ မဟာဗောဓိပင်
သို့။ အလှူတော်ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို တင်လှူကြစေရန်စေလွှတ်တော်မူ
သည်။ ထိုအခါ သေနာပတိဖြစ်သော မှူးတော်မတ်တော်အပေါင်းတို့
လည်း။ ပွဲသဘင်ကြီးစွာကျင်းပခြံရံခင်းကျင်း၍။ အလှူတော်များကို
မြစ်ဆိပ်သို့အရောက်လိုက်ပို့ကြရလေကုန်၏။ ။

အလှူတော်များကိုစီရင်၍၊ မြစ်ဆိပ်ရောက်ပို့စေသည်ကို
ပြသောအကြောင်း၍တွင်ပြီး၏။

(၃၀) မဟာဗောဓိပင်နှိုက်။ ယခုထက်တိုင်
စိုက်ထူလျက်ရှိသောသံပိုင်းကျောက်စာတော်၏
အကြောင်းအရာကိုပြခြင်းအကြောင်း။

ပုဏ္ဏားပုရောဟိတ် မဟာရာဇိန္ဒအဂ္ဂမဟာဓမ္မ ရာဇဂုရု။ မြေနန်းဝန်
မဟာမင်းလှသာဂဿတို့လည်း။ ဝက်မစွတ်မြို့စား မဟာသီရိစည်သူ စိ
ကုံးဆက်သွင်းသည့်။ ဣန္ဒနီလာမဟူရာကျောက်အပြင်တွင်ရေးသားထုလုပ်
ပြီးကမ္ပည်းကျောက်စာနှင့်။ လှူဒါန်းတော်မူလိုက်သော အလှူတော်များ
ကိုဆောင်ယူ၍။ လမ်းခရီးစဉ်အတိုင်းထွက်သွားရာ။ မဟာဗောဓိပင်သို့
ရောက်ကာလ။ လှူဒါန်းရန်ပါသည့် ဝတ္ထုပစ္စည်းရပ်များကို လှူဒါန်း၍။
ကျောက်စာတိုင်စိုက်ထူထားပြီးလျှင်။ မဟာဗောဓိပင်အရှုပ်က။ သကျ
မုနိရုပ်ရှင်တော်။ ဗောဓိပင်ပျိုငယ်သုံးပင်များကို။ မဟာဗောဓိအစောင့်
ဇော်ဂျီအကြီးမဟန္တဇီကပေးအပ်၍။ ဆောင်ကြဉ်းပြန်လာရာ။ တင်လား
မြို့သို့ရောက်လျှင်။ ဆင်မမြို့ကျွန်းမှနှင့်။ သတိုးသုဓမ္မမဟာဗန္ဓုလဓညဝတီ
မြို့သို့ချီထွက်သည့်အတွင်းဖြစ်၍။ လမ်းခရီးမသာမယာရှိသောကြောင့်။
ဘင်္ဂလားမြို့တွင် ပင့်ဆောင်လာသော ရုပ်ပွားတော် ဗောဓိပင် များနှင့်

တကွ ရပ်ဆိုင်း၍ နေရလေ၏။ ။ လှူဒါန်းတော်မူသည့်ကမ္မည်းကျော်
စာအက္ခရာများကို ကျောက်စိက်ထုပြီးဖြစ်၍။ ရာဇဝင်များတွင်မထည့်
မရေးကြသော်လည်း။ မဇ္ဈိမဒေသ ဂယာသီသ အရပ်သည်။ ဘုရား
တကာတို့ သစ္စာလေးပါးတရားကိုသိမြင်တော်မူရာ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်
ဖြစ်သည်တကြောင်း။ ဒေသခြားသည်တကြောင်း။ စိတ်ဆောက်လှူဒါန်း
သည်မှာ။ အထူးဝိသေသဖြစ်၍။ နောင်လာလူတို့-ဤကျော်စာကိုဘတ်
နာရလျှင်။ သဒ္ဓါတရား ပွားများရန် ရှိသည်တကြောင်း။ ယင်းသို့သော
အကြောင်းများကြောင့်။ ဤဗောဓိဝင်တွင် မူလကျောက်စာအကြောင်း
ကိုထည့်သွင်းရေးသားပေအံ့။ ။

ကျောက်စာကား။

ဇေယျတု။ ။ အာဒိစ္စောဝ ပရိတ္တန္တော။ အတ္တနော တေဇသာ နဘံ။
ဝရစက္ကံ ဇနမ္မုဇံ။ ဇယံ ဒေတု ဇယက္ခရာ။ ။ အာဒိစ္စော။ နေမင်းသည်။
အတ္တနော။ မိမိ၏။ တေဇသာ။ တထောင်မက။ ဘုန်းတေဇဖြင့်။ နဘံ။
ကောင်းကင်သို့။ အတ္တဂ္ဂပ္ပ။ တက်လတ်၍။ ပရိတ္တန္တောဝ။ ပတ်ပတ်လေး
ကျွန်း။ အရောင်ဝန်းကဲ့သို့။ ဇယက္ခရာ။ ငါးထွေဆယ်ပါး။ မာရ်အပြားကို
အောင်မြင်ခြင်းငှါ ပြုစွမ်းတော်မူနိုင်သော။ ယောဇိနော။ အကြင်သုံးလူ
ရှင်သည်။ ဇနမ္မုဇံ။ ဝေနေယျကြာ။ သတ္တဝါကို။ အတ္တနော။ ကိုယ်တော်
၏။ တေဇသာ။ တန်းခိုးဖြင့်။ ဗောဓယန္တော။ ပွင့်စေလျက်။ ဝရစက္ကံ။ ဒေသ
နာမြတ်။ စက်ရဟတ်ကို။ ပရိတ္တန္တော။ ပတ်ပတ်လည်စေတော်မူပြီ။ သော
ဇိနော။ ထိုသုံးလူရှင်သည်။ ဓမ္မရာဇဿ။ ငါတို့ရွှေနန်းသခင် မင်းတရား
အား။ ဇယံ။ အောင်မြင်ခြင်းကို။ ဒေတု။ ပေးတော်မူစေသတည်း။ ။
အာဒိစ္စော။ နေမင်းသည်။ အတ္တနော။ မိမိ၏။ တေဇသာ။ တန်းခိုးဖြင့်။ နဘံ။
ကောင်းကင်သို့။ အတ္တဂ္ဂပ္ပ။ တက်လတ်၍။ ပရိတ္တန္တောဝ။ ပတ်ပတ်လည်
ထွန်း။ အရောင်ဝန်းကဲ့သို့။ ဇယက္ခရာ။ ရန်အပေါင်းကိုအောင်မြင်ခြင်း
ငှါပြုစွမ်းတော်မူနိုင်သော။ ယောဓမ္မရာဇာ။ အကြင် ငါတို့ရွှေနန်းသခင်
ဘုရားရှင်သည်။ ဇနမ္မုဇံ။ တိုင်းနိုင်ငံသူ ရှင်လူအပေါင်းကို။ အတ္တနော။
ကိုယ်တော်၏။ တေဇသာ။ တန်းခိုးတော်ဖြင့်။ ဝိဒမေန္တော။ ကွပ်ညှပ်ဆုံးမ
လျက်။ ဝရစက္ကံ။ ဓမ္မစက် အာဏာစက်နှစ်ပါးကို။ ပရိတ္တန္တော။ ပတ်ပတ်
လည်စေတော်မူပြီ။ သော ဓမ္မရာဇာ။ ထို တရားမင်းကြီးသည်။ မဟာ

ဇနဿ။လူအပေါင်းအား။ဇယံ။အောင်မြင်ခြင်းကို။ဒေတု။ပေးတော်မူပါ
စေသတည်း။ ။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သင်္ချေလေးကိန်း။ သိန်းကမ္ဘာမ။တရိဝဋ္ဌ။သံသာရနွှိုက်။ ဒါနစသော
ပါရမီအပြားတရားအပေါင်းတို့၏ ထွတ်ထိပ်ရွှေမှောက်။ ဦးကိုင်ဆောင်
သော။ ဂေါတမမည်ထင်။ သုံးလူချစ်သျှင်။ ဘုရားရှင်သည်။ သာရမဏ္ဍ
ကမ္ဘာ။လွန်လေခါနွှိုက်။ ဒီပင်္ကရာ။ဝိရိယာဓိက။ဘုန်းကျိုးပြုလျက်။ နိယ
တဗျာဒိတ်။ ဘိသိက်ထားတင်။ ပန်ဆင်တော်မူသည်မှစ၍။ ဗုဒ္ဓါသည။
ပေါက်ပြင်းရပ်။ဆွဲတကပ်ထက်။ကောဏ္ဍည ကဿပ။အစအဆုံး။နှစ်
ကျိပ်သုံးတိ။ ဦးလုံးထိပ်ထက်။ ရွှေခွန်းတော်မြှောက်။ဆင်ခဲ့ရှက်ပြီး။ မဟာ
ဗောဓိမဏ္ဍိုင်အောက်။ အန်အပ်သောကိလေသာရှိရကား။ သစ္စာလေး
ပါး။ တရားမုံရင်း။ ပွင့်တော်မူလတ်သည်ရှိသော်။ သီလ သမာဓိ။ပညာ
ဘိညာည်။ ငါးစည်နုက္ကိ။ ဝိမုတ္တိမဟာကရုဏာဟူသော။ အမြစ်အပင်။
ခက်ရှင်ဖူးပွင့်။ မှည့်ရင်းခိုင်ပြီး။အမြှိုက်သီးတို့ဖြင့်။ သတ္တဝါသာဂရ။ဝေ
နေယျတို့အား။တရားမြှိုက်ဆေး။တိုက်ကျွေးတော်မူလျက်။ ပင်ကြီးညွန့်
ဟုံချမ်းရိပ်မြှိုက်။ ခိုလှုံကိန်းကြ။ ကျွတ်ပွဲမျှသတည်း။ ။ဘုရားကိုယ်
ထင်။မမြင်ရလိုက်။မကျွတ်ထိုက်သော။အကြိုက်ထိုခါ။သတ္တဝါတို့အား။
နောက်တော်စည်လာ။သာသနာနွှိုက်။ဖိုလ်မဂ်တင်းမေး လိုက်ကုန်သေး
ဟု။စ လယ် ဆုံးဖျား။သုံးပါးဒေသနာ။ထွေတော်သာဖြင့်။ ကရုဏာ ရွှင်
ပြုံး။ဘဝဂ်ဆုံးအောင်။မိုးလုံးသံထင်။ရိုက်ခဲ့ကျင်တည်း။ ။ရွှေခွန်းတော်
မြှောက်။မှာတော်ချက်နှင့်။ စည်ဆက်စပ်ကာ။သရေခေတ္တရာ။ပုဂံမြင်စိုင်း။
ရတနာပူရ။ ရတနာသိဃီ။အမရပူရ။ ပြည်မရွှေတောင်။ တိုင်အောင်တ
လျှောက်။တောက်သမီးကဲ့သို့ဖြစ်၍။ သုနာပရန္တ။တိုင်းမထိပ်ဦး။ထုံခဲ့ဘူး
သော။စန္ဒကူးကျောင်းနံ့။ပျံလတ်ရကား။နမ္မဒါမြစ်ထိပ်။နှစ်ထပ်နှိပ်လျက်။
စက်ရိပ်ခတ်ထပ်။ရှင်တော်ကွပ်၍။ ရတနာသုံးဦး။ပွားလူးရာရိုက်။ဇမ္ဗူဒီ
ပါသောင်းတိုက်။ချီးမွမ်းထိုက်သော။ဤပြည်ကြီးနွှိုက်။ ။ကုန်းဘောင်
နဂရ။ဇေယျဘုမ္မိ။အောင်စာတိထက်။ ဩဘဝန။နေနတ်နာထ။ အာဒိက
ဖြစ်၍။ မြေနှိုက်ဘဝါး။ နင်းသွာကွန့်လှိုင်း။ ဟတိုင်းဝိုင်းဝင်း။ ခံတွင်းအာ
စက်။မောင်းလက်ဝရ ဖိန့်။မီးရှူးထိန်သောဘေးတော်မင်းတရားကြီး၏။

ရွှေနန်းနွယ်နတ်။ မြစ်တော်မြတ်တမူလည်းဖြစ်ထသော။ ။ကုသဝတီ
ပြည်။ မဟာသုဒဿန ဘေးလောင်းလှကဲ့သို့။ ဥပေက္ခာဥာဏ်။ မေတ္တာ
စွာန်ဖြင့်။ ပြန်ပြန်ပွားမှု။ တရားရှုသော။ ဆန္ဒနိဆင်မင်းသခင်။ သီရိပဝရ
တိလောကပဏ္ဍိတမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာမည်တော်ရှိသော။ အမရပူရ
ရွှေမြို့တော်တည်။ ဘိုးတော်အလောင်းမင်းတရားကြီး၏။ မြေးတော်စက္က
ရတ်။ ပြဗ္ဗဒုတ်တမူလည်းဖြစ်ထသော။ ။သမုဒြာကင်းထိပ်။ ဆိပ်နှင့်
တကွ။ မြို့မနိုင်ငံ။ ခရိုင်ရံသော။ ဧညဝတီရခိုင်ပြည်ကြီးကို ရွှေလက်တော်
ဆန်း။ ပန်းနှယ်တပွင့်။ ထွမ်းဆွတ်လင့်၍။ မဟာမုနိ။ ဩနာထ။ ရုပ်ရှင်တော်
မြတ်။ သိဒ္ဓိဓာတ်ကို။ အမရရွှေမြေ။ ရောက်တတ်စေသော။ ကြံတက်ယော
ကျား။ တန်းရိုးအားဖြင့်။ သီရိမဟာ ဓမ္မာဘိဇယ သီဟသူရမည်တော်ရှိ
သော ခမည်းတော်မြတ်စစ်။ မဟာတော်ချစ်တို့၏။ ရွှေရင်နှစ်မြတ်။ မဏိ
ဇောတရသ်။ မုနောနတ်တမူလည်း ဖြစ်ထသော။ ။သီရိပဝရ သုဓမ္မ
မဟာရာဇာဓိရာဇာ။ မည်တော်ရှိသော တရားမင်းမြတ်သည်။ ။ကော
ဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၀၁ ခု။ နယုန်လဆန်း ၁၃ ရက် စနေနေ့အခါ။ စကြ
ရတနာ။ ရောက်စာရှေးရှေး။ စကြဝတေးမင်းဖြစ်။ နန္ဒရာဇ်ကဲ့သို့။ ပြည်ပ
ပြည်တွင်း။ လုံးရင်းဗိုလ်ပြု။ ပဒုမပြု။ ဟာ။ ချာချာပတ်မှု။ မိုးမြေရုတ်ရုတ်။
အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်။ တပြိုင်နက် ကောင်းချီးမင်္ဂလာ။ ကြော်ငြာစေ
လျက်။ ပြည်လုံးကြက်သရေ။ မြို့တေဝန်းပတ်။ နန်းလုံးနတ်ဖြစ်သော။ မြတ်
သော တောင်သီတရားခေါင်ကြီးနှင့်တကွ။ မုနောဇမ္ဗူ တက်တော်မူသ
တည်း။ ။ရွှေတောင်တက်ပြီး။ ကြံကြီးစိရိယ။ ဥဿဟာဖြင့်။ ယထာနုလော
မ။ ယထာပရာဓ။ ယထာဓမ္မ။ သာသနာတော်နှိုက် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော။
အလလသဒ္ဓါခြင်းဖြင့်။ သာရိရိက။ ပရိဘောဂ။ ဥဒ္ဓိဿက။ စည်းခုံဂူထွတ်။
ပြဿဒ်တန်ဆောင်း။ ကျောင်းစသော။ ပရိကမ္မအပေါင်းတို့ဖြင့်။ ချီးမွမ်း
အပ်သောပါရမီတော်အားကား။ သမုဒြာထက်စွန့်။ သဲမွန့်သော်မျှ။ ပမာ
ဏလျှင်ဖြစ်သတည်း။ ထိုအခါ။ မဇ္ဈိမတိုက်။ ဝဇ္ဇိတိုင်း။ ဝေသာလီပြည်။
လိစ္ဆဝိမင်းတို့အရိုက်မပျက်။ နန်းညွန့်ဆက်ဖြစ်သော စန္ဒရဂန္ဓသျှိန်။ ဇော်
ရဟိန်စသော မင်းတို့မှလည်း။ နတ်မနိမ့်အောင်။ သုံးရောက်ဟိရိ။ မျိုးဘုန်း
ရှိကို။ ရှိခိုးညွတ်ခ။ ဆက်သစေခြင်း။ တလွှားကုန်အောင်။ ပြည်ထောင်တီး
ဆောင်း။ မင်းအပေါင်းတို့။ ပျပ်ဝပ်ညွတ်ကိုင်း။ ရှိုင်းရာဖြစ်ခြင်း။ ဧညယုည။
ဥက္ကဋ္ဌဇ္ဈဒ္ဓိ။ ရဲရဲညီသောအားဖြင့်။ ပျောက်ဆိတ်သောကြော။ ကြယ်တ

ကာတို့အလယ်။လမင်းပြည့်ဝန်းထွန်းတောက်ပ၏သို့ဖြစ်သတည်း။ ။
 ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်။တို့စေတီထွတ်ကား။မိုးနတ်မလွန်။ဧရာဝတီသို့။စွယ်
 ချွန်မင်္ဂလာ။ဆင်စကြာကို။ဘယ်ညာလက်ချိန်။မိုးဝင်းထိန်မျှ။ဝရဇိန်ဝန်း
 ရစ်။ရွှေချွန်းလွှတ်လျက်။ငယ်ရွယ်တော်ဖြစ်။ဥပရာဇ်ဘုန်းလူး။နန်းညွှန့်ဦး
 က။ကျေးဇူးလက်မွန်။လွန်လေသော်ကား။ ။မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဓမ္မာ။မနော
 သေဋ္ဌာ မနောမယာ။မနသာ စေ ပဏန္ဒန။ရွှေခွန်းဟသောစကား။ ။
 ဒါနံ ဒတ္တာ သီလံ သမာဒိယိတွာ။ဥပေါသထကမ္မံ ကတွာ။စကြာရတ
 နာရောက်ထိုက်ရာသော အရိုးတရား။ ။ဤသို့အာဒိ။ကျမ်းပါဠိနှိုက်။
 ရွှေလုံးမိ။နည်းနာ ရှိသောအားဖြင့်။နောင် ငါမင်းဖြစ်တော် မူသော
 အခါ။ ။ဘုရားပွင့်ရာဗောဓိမဏ္ဍိုင်အား။ချီးမြှင့်တော်မူမည်။မနော
 ပဏိမိရှိတော်မူလင့်ဦးသကား။ဗာရာဏသီဝေသာလီစသော အနောက်
 မျက်နှာ။မြောက်မျက်နှာတလွှား။ပုဏ္ဏားဇောဂီ။ဒေသန္တရီ။ဗေရာဂီတို့
 အား။စူးစားဇွေ့နည်တော်မူလျှင်။ချက်မြင်ကေန မှန်သောအားဖြင့်။မဏ္ဍိ
 မတိုက် မဂဓရာဇ်တိုင်း။ဂယာသီသအရပ်။နေရဇ္ဈရာမြစ်အနီး။တဆွဲရှစ်
 မင်းပယ်စာ။မြေမျက်နှာထက်။ရှေးပေါ် နှောင်းပျက်။ဘွားဘက်တော်
 စစ်။မဟာပထဝီ။မြေဆီကောင်းနှစ်။အမွန်ဖြစ်သော။မင်္ဂလာဥကင်။သ
 မိုက်ပြင်ထက်။အမြင့်အတောင်တရာ။အဝန်းထက်ဝက်။ခက်မပင်စည်။
 တည်သောအားဖြင့်။အရပ်ထက်ဝန်းကျင်။သစ်ပင်နွယ်မြက်။လက်ယာ
 ရစ်ရှေ့။မျက်နှာမူလျက်။ဝဇီရာသနပလ္လင်။တကားပြင်ကဲ့သို့ ဖြစ်၍။
 အလုံးစုံသောသဗ္ဗညုဘုရားတို့။တိမ်မှောင်မိစ္ဆာ။ကိလေသာအပေါင်း
 ကို။အရဟတ္တမဂ်ညာဏ်တော်ဖြင့်။ပယ်ဖျက် အောင်မြင်တော်မူရာ။
 မဟာဗုဒ္ဓဟေစေတီမြတ်အား။ဘေးလောင်းတော် သိရိဓမ္မာသောက။
 ဒေဝါနံပိယတိဿ။ကလိင်္ဂစကြဝတေးမင်းတို့ကဲ့သို့။အလွန်ကြည်ညို
 စွာသောရွှေလုံးတော်ဖြင့်ချီးမြှင့်ပူဇော်လိုရကား။ရွှေငွေပတ္တမြားသုံးပါး
 ဖြယ်ပျက်။နစ်ထလျက်သော။ထီးတင်းခွန်။တန်းဆောင်။ပန်းကုံး ပန်းခိုင်။
 ပေါက်ပေါက်စသောဒေယဓမ္မ။ဒါတဗ္ဗအပေါင်းကို ပရိကံလှူခြေ။ပြည့်
 စုံစေဦး၍။ရွှေနန်းနွယ်လာ။မင်းတကာတို့။မခြီးဦးရဲ။မဘူးမြီးသော
 ပုညာဘိဓဇ။ပြုအပ်သောတင်းခွန်ရှိရကား။ ။ပြုသောအရေး။ကြော
 သွေးဖွဲ့ရစ်။နွှင်းနှစ်သွေး။ရွှေရေးငွေရေး။ပိုးပရန်သွေး။စွေးစွေးနီရောင်။
 ကြာညိုတောင်အားဖြင့်။တရားငါးဆယ်ခြေသွယ်။ကြိုးရစ်နွယ်သော

ပတ္တမြားရှင်မျက်စိ။ ဘဝါးခြေလက်။ ချပ်စက်ပကတိ။ တွေးတွေးညိ၍။
 ကိုယ်လုံးဖြူလျက်။ လက္ခဏာပုံညီ။ ကွေးကွေးချိုသော။ သိရိစန္ဒရ။ လပြည့်
 နေ့ည။ လ၏အဝါ။ ကုမုဒ္ဒရာကြာဖြူ။ သင်းခွေပန်းအဆင်းရှိသော။ နိဗ္ဗာန
 ပစ္စယနာဂရာဇာ။ ဆဒ္ဒန်ရတနာ။ စကြာဆင်မင်း။ တမ္ပတ်ခင်းလျက်။ သိရိ
 ပဝရမဟာရာဇိန္ဒာရတနာဒေဝီအမည်တော်ရှိသောတောင်မိဘုရားကြီး
 နှင့်တကွ။ ဘုရားသခင်သာသနာတော် နှစ်ထောင့်သုံးရံ့ခြောက်ဆဲ့ငါးရံ့
 နှစ်။ ရေံ့ပြီးသောကောဇာသက္ကရာဇ် တထောင့်တရံ့ရှစ်ဆဲ့သုံးရံ့။ သရ
 ဝဏ်နှစ်။ ကျတ္တိကာသ။ သရဒအခါ။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်နှိုက်ပွင့်တော်မူ
 သော ဘုရားမြတ်စွာကိုရည်မှတ်တော်မူ၍။ အနုမောဒနာ။ ကြော်ငြာသံ
 တို့ဖြင့်။ အဟုန်မစဲ။ လှူပွဲးသဘင်။ ရင်တော်မူသည်။ ။ အဆုံးစွန်သော
 ကိုယ်တော်အဖြစ်နှိုက်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ။ ဆုကြီးရ၍။ ဝေနေယျတို့အား။
 နိဗ္ဗာန်တရား။ ဟောကြားကယ်ချွတ်နိုင်လိုသော။ ဘဝများစွာ။ သံသရာ
 လည်း။ ပါရမီဆယ်ပါး။ တရားအထွတ်တိုင်လိုသော။ ဆုတောင်းပဋ္ဌနာ
 တော်နှင့်တကွ။ မယ်တော်ခမည်းတော်ဘိုးတော်ဘွားတော်။ ဘေးတော်
 မင်းတရားကြီးတို့အားလည်း။ အမျှ ဝေတော်မူသည်။ ။ မဟာပထဝီ
 ဤမြေကြီးကား။ ငါ၏သက်သေဖြစ်စေသောဟူ၍လည်း။ ရွှေကရားဖြင့်
 ရေစက်သွန်းချ တိုင်တန်းတော်မူသည်။ ။ ဤသို့လျှင် မြင်းမိုရ်ကိရိ။ ရဝိ
 သသိ။ မိုးလုံးညီ၏သို့။ ကပ်လုံးကမ္ဘာ။ ပြောပစရာ။ အမွန်ရှည်စွာတည်ရာ
 ဖြစ်စေ။ အမရပူရ ရွှေနန်းတော်မှ။ မဟာရာဇိန္ဒ အဂ္ဂမဟာဓမ္မရာဇဂုရု
 မည်သော။ ပုရောဟိတ်။ မြေနန်းတော်ဝန် မဟာမင်းထွသိဝိသု ဟူသော
 အမတ်ကို။ အရာမကသောအချင်းအရင်းတို့နှင့်တကွ။ စေခန့်တော်မူ၍။
 မဏ္ဍိမတိုက်မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်နှိုက်။ ဤကျောက်စာသံပိုင်းကို။ တိုးမှတ်
 စိုက်ထားစေသတည်း။ ။ မင်္ဂလာဗဟို။ မြလျှံညိုသား။ မြင်းမိုရ်တပိုင်း။
 တင်းကျမ်းမှိုင်းလျက်။ မြန့်တိုင်းဇမ္ဗူ။ လက်ယာငူဝယ်။ ပြောင်ဖြူပစ္စယ။
 ရဲးနာဂနှင့်။ အမရနန်းမြင့်။ ဖြူဝန်းဖွင့်သည်။ ဆင်မင်းသခင်။ ဆဒ္ဒန်ရှင်လျှင်။
 အောင်မြင်၍သည်။ ငါးမာရ်ထည်းသား။ ဥဒည်းချက်ချာ။ မြေမျက်နှာ
 နှိုက်။ ဝဇီရာသန။ နန်းမဥကင်။ သမိုက်ပြင်ထက်။ ပလ္လင်ဘုံရွှေ။ ဗုဒ္ဓဟောကို။
 ရွှေငွေပတ္တမြား။ သုံးပါးချယ်နှစ်။ ပြောင်ပြောင်ရစ်သား။ အိုးပျစ်မြူတာ။
 ရတနာတန်းဆောင်။ ပန်တောင်ပေါက်ပေါက်။ ဖွံ့ဆောက်မိုးစွန်။ ထီး
 တမ်းခွန်ဖြင့်။ သရဝဏ်နှစ်။ သက္ကရာဇ်ကောဇာ။ ထောင်ရာဖွဲ့ကျုံး။ ရှစ်ဆဲ့

သုံးတွင်။ ခိုးဆုံးဆောင်းစ။ သရဒဝယ်။ မဂတိုင်းခြေ။ ဗိုလ်ယံစေ၍။ ဖြစ်
ထွေကြောင်းလျား။ လှူတော်များကို။ မွန်ကြားမင်္ဂလာ။ မော်ကွန်းစာဖြင့်။
မဟာသင်္ဃိယာ။ မဟာသီရိ။ ပါဠိနက်တွဲ။ ရွှေဘွဲ့နှစ်ပွင့်။ စည်သူဆင့်၍။ ရှင်
ပင့်မိန့်တော်။ ရွှေခွန်းခေါ်သည်။ မတ်ကျော်ကဝိ။ မြတ်ပဏ္ဍိလျှင်။ နှောင်းပြီ
သာသနာ။ ကမ္ဘာမြေရေ။ တည်ထွန်းစေဟု။ ကြက်သရေသွင်းနှိုး။ စာရင်း
ထိုးသည်။ ။ မောက်ဖြိုးရွှေစာသံပိုင်းတည်း။ ။

မဏ္ဍိမတိုက်မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်။ သံပိုင်းတော်ကို။ လေခကလက္ခဏာ
အင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသူ စောလှမြို့စား နေမျိုးသီရိရာဇသူ အမတ်
ကို ခန့်အပ်တော်မူ၍။ ဣန္ဒနီလာ မဟူရာကျောက်အပြင်ရှိက်။ ကောင်းမွန်
တင့်တယ်စွာ။ ကောဇာသက္ကရာဇ် တထောင့် တရာ ရှစ်ဆဲ့ သုံးခု။ တန်
ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်တဆဲ့တရက်။ အင်္ဂါနေ့တွင် ရေးသားထုလုပ်
ရ၏။ မြန်မာဘာသာလင်္ကာစကားပြေ။ စာကြောင်းရေ။ ရှစ်ဆဲ့ငါး။ ကျော်
မျက်နှာအလျားအရှည်နှစ်တောင်တမိုက်သုံးသစ်။ အနံတတောင်တမိုက်
သုံးသစ်ရှိသည်။ ။ ဝက်မစွတ်မြို့စားမဟာသီရိစည်သူရေးသားသည်။

မဟာဗောဓိကျောက်စာပြီး၏။

ဤသည်လျှင်ရတနာပူရ၊ စတုတ္ထမြို့တည်မင်းတရားကြီးလက်ထက်။
မဟာဗောဓိပင်အရပ်ရှိက်။ သံပိုင်းကျောက်စာတိုင်စိုက်ထား
လှူဒါန်းသည်ကိုပြသောအကြောင်းပြီး၏။

(၃၁) အမရပူရ-ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီးစိုက်ပျိုးအပ်သော။
ဗောဓိပင်ကိုပြခြင်းအကြောင်း။

အမရပူရမြို့တော်-ဘကြီးတော်မင်းတရားကြီး လက်ထက်။ သက္က
ရာဇ် တထောင့်တရားကိုးဆဲ့ခြောက်ခုနှစ်။ အနောက်မဏ္ဍိမဒေသ ဗုဒ္ဓဗာ
ရာမြို့က။ ဝန်ထောက်မင်းကြီးမဟာစည်သူ။ စာရေးကြီးမင်းလှနန္ဒကျော်
ထင်။ အသုံးစာရေး နရာရွှေတောင်နော်ရထာတို့ ပင့်ဆောင်ဆိုက်ရေံ
လာသည့်မဟာဗောဓိပင်တော်စိုက်ပျိုးကိုးကွယ်တော်မူမည်ကို။ အမွန်
ရှည်စွာ တည်စေရာသော။ ဌာဝရကုသိုလ်တော်ဖြစ်၍။ အရပ်ဒေသ။
ဌာနဇင်္ဂမစသည်များကို။ သာသနာတော်ပြုဆရာတော် အမှူးရှိသော။

တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော်-သင်္ဃာတော်။ မင်းညီ မင်းသား။ မှူးတော်
မတ်တော်တို့နှင့်ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ရွေးချယ်တော်မူပြီးလျှင်။ ရွှေနန်းတော်မှ
အနော်ရထာတော် အလုံဝန်ကြီးကိုးကွယ်သည့်ကျောင်းတိုက်အတွင်း၊ မြေ
လပ်တွင်။ ရှေး မဟာဗောဓိပင်စိုက်စာတမ်း-စာဟောင်းထွက်အတိုင်း။
ထိုသက္ကရာဇ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း လေးရက်နေ့။ တပ်ဝင်း အခင်း
အကျင်းနှင့်တကွ။ တူရိယာအစုံကချန်တီးမှုတ်ခြင်းစသောပွဲသဘင်စုံတို့
ကို ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာဖြစ်စေလျက်။ မင်းတရားကြီးကိုယ်တော်တိုင်
စိုက်ပျိုးတော်မူပြီးလျှင်။ မဟာဗောဓိပင်တော်ကို။ အုဋ်ရိုးပလ္လင်အကျည်
ခံလျက်။ ထိုမှ အပ-မဟာဗောဓိပင်တော်၏ ထက်ဝန်းကျင်အရပ်လေး
မျက်နှာအရပ်တို့ရှိ။ တံထိုင်းမီးတားနှစ်ထပ်ရံကာလျက်။ မုတ်ပြာသာဒ်
အကြီးအခိုင်ဆောက်လုပ်စေ၍။ တင့်တယ်ဆန်းကြယ်စွာတည်လုပ်ကိုး
ကွယ်တော်မူလေသတည်း။ ဤအကြောင်းအရာများမှာ။ ဒုတိယ မဟာ
ရာဇဝင်တော်ကြီးရှိဟိရိလေသည်။ ။

အမရပူရမြို့၊ ဘကြီးတော်မင်းတရားလက်ထက်
ကိုးကွယ်တည်ထားသော ဗောဓိပင်ကိုပြခြင်းအကြောင်းကား
ဤတွင်ပြီး၏။

(၃၂) မန္တလေးရတနာပုံ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်
မင်းတရားကြီးစိုက်ပျိုးကိုးကွယ်တော်မူသောဗောဓိပင်ကို
ပြခြင်းအကြောင်း။

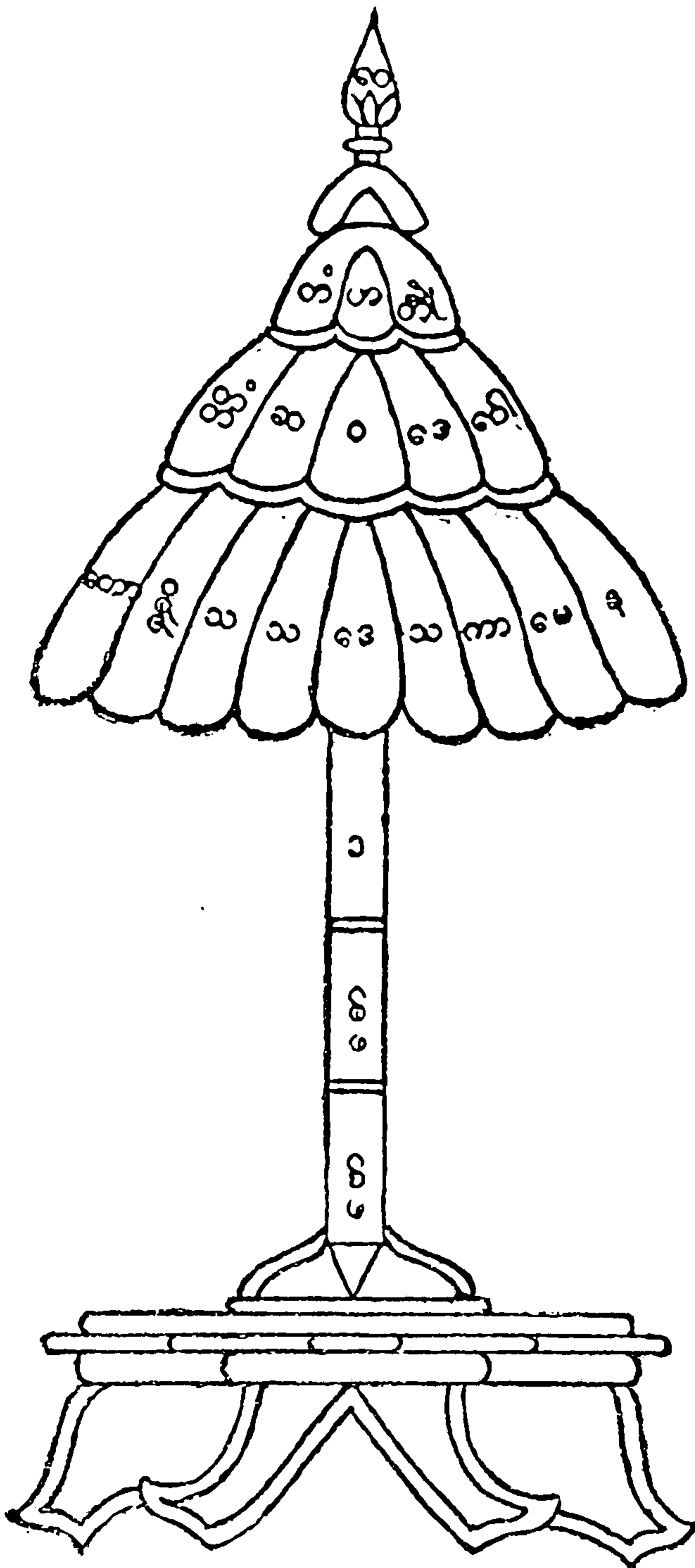
ဇေယတု။

ဗောဓော ပဒေသကာမေန။
ဗောဓောပဒေသသန္တိတော။
ဒေဝဒေဝေါ ဒေဝဆတ္တံ။
ဝဟန္တ၊ ဝဟတံ ဟဝေ။ ။

၎င်းဂါထာကား။ အနုရူပ
ထောမနာသီသ။ ဟတိယ ရ
ကာရ ပိပုလ္လာ သေတဆတ္တ
ဒတ္တက ဂါထာ။ ။ ဒုတိယ
ပဒပဒေသဟူသောပုဒ်နှိုက်။
သဝယ် ဇရိုဏ်းကြောင့်။ နိဂ္ဂ
ဟိတ လောပ။ ယော ဇ နာ
သောအခါ ဗိန္ဒာဂမ။ ။

ဗောဓိပဒေသကာမေ
န။ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့
အား။ သာဝကဗောဓိ။ ပစ္စေ
ကဗောဓိ။ သမ္မာသမ္ဗောဓိဟု
ဆိုအပ်သော။ ဗောဓိသုံးပါး
ကို ရ ခြင်း ၏ အကြောင်း
ကောင်းမြတ် စွာလှ။ ဥပဒေ
သနယကိုညွှန်ပြခြင်းငှါအလို
ရှိတော်မူသည်။ ဟုတွာ။ ဖြစ်
၍။ ဗောဓော ပဒေသံ ဗော

ဓောပဒေသဘူတံ။ ဗောဓိသုံးပါးကို ရခြင်း၏အကြောင်းကောင်းစွာဖြစ်
၍ဖြစ်ထသော။ ယံဒေဝဆတ္တံ။ အကြင်ကုသိုလ်ဆယ်ပါးတရားသုစရိုက်။

အမြိုက်ပေးတတ်။နတ်ထီးမြတ်ကို။ ဒေဝဒေဝေါ။ဩပပါတိကသမုတိ
 ဒေဝအစုတ်တို့ထက်။ဥတ္တရုတ္တရဝိသုဒ္ဓိဒေဝအစစ်ဖြစ်တော်မူသော ရှင်
 စောဘုရားသည်။သန္တတော။လည်ချောင်းအာစောက်။ထိရေံလျှာဖျား။
 နှုတ်ခမ်းသွားဖြင့်။ဟောကြားပြုပြင်စီရင်တော်မူပေပြီ။ဟဝေကဇ္ဇေန။
 စင်စစ်သဖြင့်။ဝဟတံဝဟန္တာနံ။ဆက်ဆံမကင်းယုံကြည်ခြင်းဖြင့်ကျင်း
 ပဖြန့်မိုး ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် မပြတ်ဆောင်ရွက်ကုန်သောသူတို့အား။
 တံဒေဝဆတ္တံ။ကုသိုလ်ဆယ်ပါး။တရားဟူပြီး။ထိုနတ်ထီးသည်။ဝဟန္တု။
 အကုသိုလ်ဆယ်ပါး။ တရားမိုးရည်။စွတ်မန့ည်အောင်။ရွက်ဆောင်ဆီး
 တား။သိမ်းပကားတော်မူပါစေသတည်း။ ။တနည်းကား။ ဗောဓေ
 ပံဒေသကာမေန။ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့အား။သစ္စာလေးပါး။တရား
 သိရာ။မဟာဗောဓိပင်ကိုရခြင်း၏အကြောင်း။ကောင်းမြတ်စွာလှ။ဥပဒေ
 သနယကို ညွှန်ပြခြင်းငှါအလိုရှိတော်မူသည်။ ဟုတွာ။ဖြစ်၍။ ဗောဓေ
 ပဒေသံ။ဗောဓေပဒေသာဘူတံ။သစ္စာလေးပါး။တရားသိရာ။မဟာဗော
 ဓိပင်ကို ရခြင်း၏အကြောင်း ကောင်းစွာ ဖြစ်၍ဖြစ်ထသော။ ယံဒေဝ
 ဆတ္တံ။အကြင်မဟာဗောဓိပရိဘောဂစေတီတော်ဟုဆိုအပ်သော နတ်
 ထီးမြတ်ကို။ ဒေဝဒေဝေါ။ ဩပပါတိကသမုတိဒေဝအစုတ်တို့ထက်။
 ဥတ္တရုတ္တရဝိသုဒ္ဓိ။ဒေဝအစစ်ဖြစ်တော်မူသောရှင်စောဘုရားသည်။သန္တ
 တော။ နောင်တော်မြတ်ဖျား။ ရှေးဘုရားတို့။ လေးပါးသစ္စာ။သိရာဌာနံ။
 ဇယဘူမိ။အောင်ကိန်းဟိသောအရပ်နှိုက်။ စိုက်ပျိုးပြုပြင်။စီရင်တော်မူ
 ပေပြီ။ ဟဝေကဇ္ဇေန။စင်စစ်သဖြင့်။ဝဟတံဝဟန္တာနံ။ကြည်ညိုလေး
 မြတ် ဆည်းကပ် ဆောင်ရွက်ကုန်သော သူတို့အား။ တံ ဒေဝဆတ္တံ။
 မဟာဗောဓိပရိဘောဂစေတီတော်ဟု ဆိုအပ်သော ထိုနတ်ထီးသည်။
 ဝဟန္တု။ အကုသိုလ်ဆယ်ပါး။တရားမလိမ်း။ပျောက်ကင်းငြိမ်းအောင်။
 ရွက်ဆောင်ဆီးတား။သိမ်းပကားတော်မူပါစေသတည်း။ ။

နမောတဿဘဂဝတောအရဟတောသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ ။ဆယ့်
 ခြောက်တွက်ရေ။သင်္ချေကပ်ကိန်း။တသိန်းရှည်ကြာ။သံသရာဝယ်။ဒါန
 သီလ။စသည်ဆယ်လီ။ပါရမီတရား။ ကိုဋ်ပွားညွန့်သန်။ ခါကောင်းတန်
 ၍။ သာရမဏ္ဍ။ကမ္ဘာမထက်။ စတုတ္ထသခင်။ ဒီပင်္ကရာ။ မြတ်စွာသေဌ်
 နင်း။မင်းတရားစစ်ဖြစ်သောခါတည်း။ ။ထိုရောအခါ။ဒီပင်္ကရာ။လော

ကနာကား။ အဝိဇ္ဇာလောဘ။ ဝဋ်မူလ။ ဓမ္မနှစ်ရပ်။ ပုံတောင်းစွပ်လျက်။
 အကွပ်နှစ်ဖြာ။ ဇရာမရဏ။ သင်္ခါရထုံးဖွဲ့။ နှစ်ဆယ့်ကိုးမည်။ ကန့်ထောက်
 တည်၍။ ခိုင်ကျည်စွာလှ။ အာသဝဝင်ရိုး။ လျှိုထိုးပြီးခါ။ အကမ္ဘာတာ။ ကြာ
 တံစလှည့်။ ဆွေး(မြ)ည့်ရုံမျှ။ မဟိရသး။ ဘဝသုမ္ပါး။ ဝဋ်ရထားထက်။ စီး
 သွားစိုင်းနှင်း။ ကျင်လည်ကြရ။ စက္ကဝါဠ။ ခကုဏ္ဍဝါ။ စကြာဝဠာ ကောင်း
 ကင်။ မြေပြင်မြစ်မင်း။ အတွင်းအန္တရ။ ဘုမ္မာကာသ။ ဇာတ်ကျန်ကြသး။ ပဒ
 ပရမ။ နေယဥဉ္ဇတည်။ ဝိဘညိတ။ လေးပါးအနက်။ စက်ပုညဝါ။ ရှေးကံပါ
 သး။ သတ္တဝါဘုန်းရင်း။ ကျွတ်နှင်းမည့်သူ။ ရွေးကာယူလျက်။ ယဉ်ဖြူတု
 လွတ်။ ရှုန်းရှုန်းလွတ်သး။ ဗောဇ္ဈင်ရတနာ။ ခနစ်ဖြာဟု။ ပါရမီသမုဋ္ဌာန်။
 စကြာမွန်ဖြင့်။ နိဗ္ဗာန်ပြည်ခိုင်။ ရောက်တိုင်သဲးသဲး။ ပို့ဆဲးသဘင်။ ရင်လတ်
 သော်တည်း။ ။ ထိုရောကာလ။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမ။ ခဏကိုးဆင့်။ ခါကောင်း
 သင့်နှိုက်။ ကိုယ်နှင့်ဖလယ်။ ရောင်းဝယ်ယူငင်။ လိုဘန်အင်ဖြင့်။ ဗေါဓိမာ။
 တရားရှာသး။ သုမေဓာဇာတ်။ တို့သကျ်စ်လျှင်။ စင်စစ်မယုတ်။ မနုဿတ္တ။
 လိင်္ဂသမ္ပတ်။ မှတ်သည့်ရှေးဖျား။ ဘုရားဖြစ်ဟိတ်။ အစိတ်ရှစ်မည်။ ကိုယ်
 နှိုက်တည်သး။ ဇာနည်အထွတ်။ တမ္ပတ်ယောကျ်ား။ ဘုရားမျိုးစေ့။ ရသေ့
 တဆူ။ ဖြစ်တော်မူတည်း။ ။ ထိုရောအခါ။ သုမေဓာကား။ ဒီပင်္ကရာ။
 မြတ်စွာရှေ့မှောက်။ ကျော်ဆစ်တန်တား။ ခင်းပစ်ထား၍။ ဘုရားဘုရား။
 ဘုရားရှင်ဘိန်း။ သားလေးသိန်းနှင့်။ ယဉ်မိန်းဆူနွဲ့။ နင်းကြွလေဟု။ စေတ
 နာမတွန့်။ သက်ကိုစွန့်တည်း။ ။ ဒီပင်္ကရောလောကဝိဒူ။ အာဟုတိနံပဋိဂ္ဂ
 ဟော။ ဥသိသဂ္ဂေမံဌတွာန။ ဆူဒံဝစနမဗြဟ္မိ။ ။ အစဟိသား။ ပါဠိမာလာ။
 ဒေသနာအရ။ ပဌမပကတူး။ နိယတ်ကြူးသည်။ ပန်းဦးထိုတွင်။ ဆင်ခဲပြီး
 မြော်။ နေဝံနှစ်ကျိပ်သုံး။ ပေါင်းရုံးတွက်ဖွဲ့။ နှစ်ဆဲ့လေးခန်း။ ဗျာဒိတ်ပန်းကို။
 ဦးရန်းထိပ်ပြင်။ ဆင်ခဲမပြတ်။ အဗုဆက္က။ သတဇာတ်ပေါင်း။ အလောင်း
 တော်တန်း။ ငြိမ်းကြီးသုံးဆယ်။ ပြီးကယ်မောက်မောက်။ ဆောက်ကြီး
 ဆောက်၍။ နောက်အန္တိမဒေဟ။ သိဒ္ဓတ္ထကုမာရ။ ဇာတ်ဘာဝနှိုက်။ ညာ
 ဏအခေါင်။ ဥဒည်းတောင်သို့။ ရောက်အောင်တက်တော်မူသတည်း။ ။
 ဥဒည်းတောင်ကြီး။ ကိုယ်တော်ထီးလျှင်။ တက်ပြီးရောက်ခါ။ အညာတ
 ကောဏ္ဍညအစ။ သုဘဒ္ဒအဆုံး။ ပေါင်းရုံးမလွတ်။ ပါစေချွတ်၍။ ပြည်
 ထွတ်နေရဗာန်။ မရကျန်သည်။ သုံးတန်သတ္တဝါ။ ဗြဟ္မာလူနတ်။ ပရိသတ်
 အများ။ သူတို့အားလည်း။ ဘုရားငါနှင့်။ တမြင့်နှင်းပန်း။ တပဲးမှန်းလျက်။

တန်းတန်းဖြောင့်မတ်။ ဝိပဿနာ။ လမ်းသုံးဖြာဖြင့်။ သုံးခါထောင်ဝက်။
 စက်တပြောင်ပြောင်။ ကိလေရောင်ဟု။ တောက်လောင်စွဲရာ။ လောင်စာ
 မဟိ။ ပကတိချမ်းငြိမ်။ ရွှေအိမ်နိဗ္ဗာန်။ ရပ်ဌာန်သာယာ။ ရောက်စေကြဟု။
 ပဉ္စဝဿသဟာသ်။ ထောင်ကိန်းမှတ်၍။ လူနတ်ပရမေ။ ထားခဲ့ပေတည်း။ ။
 ဘုရားမြတ်စွာ။ ထားခဲ့သာသနာ။ စက်အာဏာသည်။ အာရဇ္ဇာရဇ္ဇ။ တစ
 တစ။ ဆန်းတက်ကြ၍။ ဒုတိယဆည်းဆာ။ နေဝါစည့်စည့်။ မွန်းချက်တည့်
 ၍သို့ဖြစ်သော။ သုနာပရန္တ။ တမ္ပဒိပ။ နှစ်ဌာနထက်။ ဒေဝဒဟ။ ကောလိ
 ယ ကပိလမည်။ ပြည်ထောင်သုံးပါး။ အမွန်ထားပြီး။ ပွားပြီး ပွားပြီး။ ပုလဲး
 ကုံးသို့။ ပေါင်းရုံးမပျက်။ ဆက်ကာ ဆက်ကာ။ အစည်လာသည်။ ဥက္ကာ
 မုက္ခ။ အသန္တိန္ဒ။ သကျဝံသ။ အာဒိစ္စဗန္ဓု။ တိုင်းပြုပြည်ထောင်။ မင်းခေါင်
 မင်းဖျား။ မင်းတရားအပေါင်းတို့သည်။ သရေခေတ္တရာ။ ပေါက္ကာရာမ။
 မြင်စိုင်း ပင်းယ။ ဇေယျာပူရ။ ရတနာပူရ။ မြို့ပခရိုင်။ နိုင်ငံအုပ်စိုးလျက်။
 မိုးဝအပြင်။ ကြတ္တိကာသဘင်။ စင်သောလက္ခသို့ဖြစ်သတည်း။ ။ ထို
 တွင်အထူး။ ကျေးဇူးထင်ပြီ။ ချဲ့လတ်သော်ကား။ ။ ဘေးလောင်းတော်
 ရတနာသိင်္ဃီမြို့တည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား။ သားတော်ဇေယ
 ပူရမြို့တည်။ သီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာတံဆိပ်နာမံခံတော်မူသော။ ကန်
 တွင်း စေတီတော်ဒါယကာ။ ညီတော် ရတနာပူရမြို့တည်။ သီရိပဝရ
 မဟာရာဇိန္ဒာဓိပတိ တံဆိပ်နာမံခံတော်မူသော။ နိဗ္ဗာန်ဆိပ်ဦး စေတီ
 တော်ဒါယကာ။ ညီတော် အမရပူရပဌမမြို့တည်။ သီရိပဝရဝိဇယာနန္ဒ
 ယသင်္ကြတာဝနာဒိတျာဓိပတိပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ တံဆိပ်
 နာမံခံတော်မူသော။ အောင်မြေလောက စေတီတော် ဒါယကာ။ မြေး
 တော်ရတနာပူရ စတုတ္ထမြို့တည်။ သီရိပဝရသုဓမ္မမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာ
 ဇာတံဆိပ်နာမံခံတော်မူသော။ မဟာဝိဇယရံသီစေတီတော်ဒါယကာ။
 ညီတော်အမရပူရဒုတိယမြို့တည်။ သီရိပဝရဒိတျာလောကာဓိပတိဝိဇ
 ယမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇာတံဆိပ်နာမံခံတော်မူသောလောကမဏိဂူဇာ
 စေတီတော်ဒါယကာ။ ။ ဤသို့လျှင်ခမည်းတော်မြတ်တိုင်တိုင်။ ဆက်
 စည်မကွာ။ ဖြာခဲ့ပြီးနောက်။ ငါတို့သာသနာ့ဒါယကာ။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ
 တင်ရေမြေအသျှင်။ မဟာဓမ္မရာဇ်တရားမင်းမြတ်သည်ကား။ သာသနာ
 တော် ၂၃၉၆ ခုနှစ်။ ဂေါတမသက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခုဟေမန္တရတု။ ကြွေလှ
 ဆဲးဆဲးဖြစ်သော။ တပေါင်းလဆန်း ၁၁ ရက် ကြာသပတေးနေ့အခါ။

ခရုဏီမဏ္ဍလာ။ မြေမျက်နှာထက်။ စကြာတနှုန်း။ မန္ဓာတ်ဘုန်းဖြင့်။ ချန်း
 ချန်းကြိုးထပ်။ တန်းခိုးလှစ်သော။ မင်းခေါင်မင်းစပ်။ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်
 တော်မူသတည်း။ နိဗ္ဗာနပစ္စယနာဂရာဇာအမည်ရှိသော။ ဆဒ္ဒန်ဆင်
 မင်းသခင်သည်။ ဘေးတော်စက္ကရတ်။ ဘိုးတော်မန္ဓာတ်။ ခမည်းတော်
 နာထနတ်တို့၏။ အရိုက်အရာ။ ဇမ္ဗူဒီပါ။ (မင်းချမ်းသာကုသိုလ်) ပြီးရကား။
 ထိုနှစ်နှောင်းတန်းခူးလပြည့်ကျော် ၆ ရက် ၆ နေ့အခါ။ ကပိလဝတ်နွယ်
 လာ။ သကျာဝံသ။ မင်းများအခလေ့။ မရွှေနန်းရိုး။ ဘေးဘိုးဘမင်း။ မယွင်း
 မယို။ ဘာဝနာဗြဟ္မာစိုရ်။ ကြာညှိပျံသင်း။ သတင်းသဒ္ဓါ။ ပြုစင်စွာလျက်။
 စကြာမန္ဓာတ်။ မင်းမြတ်မဟေသီ။ သုဘဒ္ဓါဒေဝီ။ နတ်တညီတို့ကဲ့သို့။ စတု
 သဗ္ဗိလက္ခဏာ။ အင်္ဂါအနုပ္ပိ။ အစုံဟိသော။ နှမတော်မြတ်။ ဟိရိနတ်အား။
 ကိုးပါးသောကျောက်မျိုးတို့ဖြင့်။ ရစ်ဆင့်ချယ်လယ်အပ်သော။ ရတနာ
 ဥကင်။ ခံပလ္လင်ထက်။ စကြာကမ္မူ။ ထီးရှက်နုဖြင့်။ ပြည်သူမိမြတ်။ သတ်
 မှတ်တင့်ကဲ။ ခြီးဝှဲပြဋ္ဌာန်းတော်မူပြီးနော်။ အရောက်ဂေါစာ ၁၂၂၁ ခု။
 ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၇ ရက် ၂ လာနေ့အဝင်။ သိကြားဆင်သား။ သုမင်္ဂ
 လ။ သမယန္တိက်။ အမရကိန်းခြေ။ ငြိမ်းခဲ့စေမှ။ အဓိန္ဒေယေသ်။ တိလေဝ်
 ကဂ္ဂ။ ဂေါတမဘုရား။ ညီတော်မြတ်အား။ ဗျာဒိတ်ထားသည်။ မြေမျှ
 ဦးစွန်း။ ကြန်မြေသေည်မြေ။ သေတ္တုမြေထက်။ ပရမေရန်နင်း။ တြင်း
 သမား။ နဝင်းသားတို့။ မှတ်သားနှုန်းထွင်း။ ဌက်မင်းဓာတ်သိုက်။ အလို
 လိုက်၍။ ကောင်းမြိုက်သိမ်မွေ့။ ကိန်းဆိုက်တွေက။ ဘုန်းငွေပြိုင်တု။
 သူဇာလုသည်။ ဇမ္ဗူကြက်သရေ။ မြူတေလျှံပတ်။ တောင်နန်း နတ်နှင့်
 တကွ။ မဏိသေလ။ ရတနာအသွေး။ မြရောင်ပြေးသည်။ မန္တလေးသာ
 ခေါင်။ ဥဒည်းတောင်ထက်။ ကုန်းဘောင်ဆယ်စင်း။ သျှင်နေမင်းသည်။
 ထွန်းဝင်းပဌမ။ မနိတ်မပြု။ ဇယသိဒ္ဓိ။ အောင်ကိန်းဟိသော။ သုတိမင်္ဂလာ။
 အခါတိုင်တန်းလျက်။ ထီးနန်း မြို့ပြ။ ထာဝရစိုက်ထူ။ တည်တော်မူသ
 တည်း။ ထီးနန်းစိုက်ထူ။ ရွှေတောင်ဇမ္ဗူ။ တက်တော်မူပြီး။ ဘုရားသာ
 သနာ ၂၃၆၈ ခု။ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၁၂၁၆ ခု။ နယုန်လပြည့်ကျော်
 ၆ ရက် ၆ နေ့။ ဂုဏ်ကျေးဇူးအပေါင်းတို့ဖြင့်။ ထူးကဲလွန်မြတ်သော။
 မဟာဥကင်သစ်။ လှစ်တော်မူ၍။ သိရိပဝရသုဓမ္မ မဟာရာဇာဓိရာဇာ
 တံဆိပ်နာမံ ခံတော်မူသော။ နိဗ္ဗာနပစ္စယ နာဂရာဇာ အမည်ဟိသော
 ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင်သည်။ သိရိပဝရမဟာရာဇာဓိန္ဒာရတနာဒေဝီတံဆိပ်

နာမံ ခံတော်မူသော။ ပြည်ကြီးမိန့်တကွ။ သရဒအခါ။ နဘာကာသ။
 တိတိပုဏ္ဏမ။ လနှင့်အတူ။ စင်ပြုညစ်ကြေး။ သားမြေးဝန်းပတ်။ မှူးမတ်
 မဏ္ဍိုင်။ ရံပြိုင်ညွတ်ခ။ မဟာသမတ။ ဝရမန္ဓာတ်။ သုဒဿန။ မဟာ
 သုဒဿန။ ကုသနေမိ။ အမွန်ဟိသော။ ဘေးတော်စက္ကရတ်။ သမုတ်နတ်
 တို့ကဲ့သို့။ မြတ်သောစည်းစိမ်။ ပြင်စည်အခါ။ ပညာအမြူတေ။ ဣန္ဒြေ
 ထိုးထွင်း။ ကြံတော်ရင်းကား။ အယာဇ္ဇပုဂ္ဂလော။ နိရိယံဥပပန္နော။ လ။ တထာ
 ဂတောလောကေအနုပ္ပန္နော။ ပညာဝါအနေလမဂေါ။ မိန့်ဟောသံထင်။
 အဋ္ဌဂိတ္တရ။ ကျမ်းမ ဝေခွဲ။ ငရဲ။ တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ။ အပါယ်သုံးရွာ။ ဒိဃာ
 ယကဗြဟ္မာ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ဣန္ဒြိယဝေကဏ္ဍ။ စစ္ဆရပ်သူ။ သယမ္ဘ။ မစပ်။
 သုညကပ်မှ။ စွဲရပ်သန္ဓေ။ နေဟွာတိဟိတ်။ ဆိတ်ခဲ့တရား။ ရှစ်ပါးရပ်ပြစ်။
 နစ်သောကာလ။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ။ နဝမဇက။ သမယကောင်းမြိုက်။ ကြိုက်တော်
 မူလတ်ရကား။ ။ အမျိုးသားတို့နတ်။ သတ္တမဇာတိ ဖြစ်တော်မူသော။
 ရှင်စောဘုရား၏။ ရှစ်ပါးအံ့ဘွယ်။ ကြွယ်သောသာသနာကို လွန်စွာခြီး
 မြှောက်အံ့ဟူသောခိုင်ကြံ့သောသဒ္ဓါတော်မြတ်ဖြင့်။ ။ မပြတ်မစဲ။ ဝဋ်
 ကြလဲးဝယ်။ မြင့်မြဲရှည်ကြာ။ ခန္ဓာမတုံး။ ဝိဇ္ဇာဗုံးလည်း။ အရှုံးမခံ။ အဆုံး
 ကြံလျက်။ နိယံမပျက်။ ကသိုဏ်းကွက်နှင့်။ မဂ်လေးပါးလျောက်။ ဆီမီးသုံး
 တောက်။ နေခြည်ရောက်အောင်။ လှုံးမစောက်အေးကိုး။ ကြိုးပင်းကြပေ
 သော။ တောနေသခင်။ အရှင်သူမြတ်တို့နှင့်တကွ။ ဘုရားနှုတ်နက်။ ဓမ္မ
 စက်ငါးသွယ်။ နိကာယ်ငါးကျမ်းကို။ အစွမ်းအလျောက်။ ရှေ့နောက်ပတ်
 ပတ်။ သင်အံ့မှတ်သော။ ပရိယတ္တိဗဟုလပုဂ္ဂိုလ်။ နှင်ဖြိုက်လေ။ ဝဋ်ကင်း
 ကြွေသည်။ ဗေရာဂီအလောင်း။ ရဟန်းကောင်းတို့အား။ စိတ်ထားဖင့်နွဲ့
 လျက်။ လှူခဲးလှူခက်လှူမရက်သောဥစ္စာမည်သည်မဟိ။ မဟာသဟာသိ။
 ကောဋိမှတ်ထိန်း။ အသိန်းမျှလောက်သောပစ္စည်းတို့ကို။ လှူဒါန်းတော်
 မူခြင်း။ ။ ခုနစ်ရာနှစ်ဆဲ့ကိုးဆူ။ ရောင်ပြူပဝင်း။ သလင်းဓမ္မစေတီတို့
 ဖြင့်။ ဆင့်ဆင့်ဝန်းပတ်လျက်။ နဝရတ်ရောင်ရင့်။ အစုံပွင့်၍။ မင်းမင့်
 သျှောင်ဦးနှိုက်။ ဖြူးဖြူးစိုက်အပ်သော။ မကိုနုသရဘူတို့ကို။ ပြက်ရယ်မူ
 ဘိသကဲ့သို့ဖြစ်၍။ ဇမ္ဗူရာဇ်ရောင်ရှင်။ လင်းလင်းလင်သော။ ရွှေစင်နီဖလံ။
 ရာဂီမဆံ။ ပုစွန်ခွံရဲရဲ။ ရွှေခဲးရွှေပြားအထက်နှိုက်။ ဇောတိရသ။ မနောမြ
 ဟု။ မြထုံးမြခဲး။ ပုလဲးဂေါမုန်။ ဥဿဘရား။ ပြယိုးယားလျှံထိန်။ စိန်အမြူ
 တေစသော။ ကျောက်မျိုးတို့ဖြင့် အသင့်အသင့် ပြိုင်၍ပွင့်လျက် ချက်

လက်စုံစွာ။ ရတနာမကိုဋ်။ တင်ထားစိုက်အပ်သော။ ဇတိလသဌေး၏။
 ကံပေးရွှေတောင်။ ပုံဆောင်နှိုင်းထောက်။ လုံးပေါက်ပကတိ။ ဘူမိဥဂ္ဂတ။
 ကြားကြားကြသော။ သတ္တဌာနအဝင်အပါ။ မဟာလောကမာရဇိန်စေ
 တီတော်ကြီးနှင့်တကွ။ အဘယဏိရိ။ တောင်ကြီးမှာဘက်။ တျက်တျက်မာ
 ကြော။ မြေငေါငေါထက်။ မောမောလုံးတောက်။ ပေါပေါ ပေါက်သး။
 ရွှေကျောက် ငွေကျောက်။ သံကျောက်လောဟာ။ ရတနာကျောက်ခဲး
 တို့ဖြင့်။ တခဲးနက်ပြီးသောမဟာအတုလစေတီတော်ကြီး။ အစဟိသည့်
 တို့ကို။ တည်ထားတော်မူသဖြင့်။ ဘူဝနာကာသတလေ။ မြေရေကောင်း
 ကင်။ အပြင်မဆုံ။ မအံ့နိုင်ရာ။ သမုဒ္ဒရာ။ ဂင်္ဂါသဲးလုံး။ ကျုံးတချသို့။ အသဒိ
 သဒါနု။ အနုဋ္ဌကောင်းမှုတော်မြတ်တို့ကို။ အကိတ္တိတာပသအစ။ သသ
 ပဏ္ဍိတအဆုံးရှိသော အလောင်းတော်တကျိပ်ကဲ့သို့ကား။ ပိဝဋ္ဌနုဿာ
 ရီ။ ပါရမီဒါနတရားကို အားထုတ်ရည်သန်တော်မူသဖြင့်။ အသင့်နှလုံး။
 ယူကျုံးသွင်းပိုက်တော်မူသည်။ ။

ထိုသို့လှူဒါန်းတော်မူသောကာလ။ အစေတနံစေတနံစဝသုန္ဓရံကုဉ္စ
 ရံဝနဒန္တော။ စိတ်အောမယှိသောပကတိမြေအပြင်ကိုလျက်။ စိတ်စက်
 စေတနာပြည့်စုံစွာသည်။ မာတင်ဥက္ကဋ္ဌ။ ပတ်ရပ်လုံးစည်း။ ပေါက်မုန
 သည်းကို။ ရယည်းရှုမျှော်။ စေ့စေ့ခေါ်၍။ ဟင်အော်ကြည်းဟည်းစေ
 သကဲ့သို့ကား။ ။ သိနေရဝနဝဋ်သကာ ပထဗျာကမ္မိ။ ပါဠိတော်အစဉ်
 ဖြင့်။ ဥယဉ်ဗိမာန်။ ပန်းစုံပန်သော။ မဏ္ဍိုင်ဗဟိုလ်။ မြင်းမိုရ်တောင်မင်း
 တည်းဟူသောမြေဧည့်ခေါင်းကို။ နံတောင်းကျောက်ရင်ပမာ။ ဒီပါလေး
 ဦးနှင့်တကွ။ ရွှင်မြူးကချန်။ တုန်လှုပ်စေသဖြင့်။ အောင်မြေဦးကင်း။ နင်း
 တော်မူသတည်း။ ။ ကိကိဝအဏ္ဍိစာမရိဝဝါလမိ။ ပီယံဝပုတ္တံနယနံဝ
 ကေကံ။ တထေဝ သီလံ အနုရက္ခမာနကာ။ သုပေသလာဟောထ သဒါ
 သဂါရဝါ။ ။ ဂါထာဝံသဋ္ဌဘုရားပါဠိ။ လာရှိထင်ပြက်။ အသက်စွန့်ပစ်။
 အဥချစ်သး။ ရစ်မ နည်းမှီ။ စာမရိမြီးစောင့်။ သားကောင့်အမိ။ မျက်စိ
 တချ။ စောင့်ထိန်းပြုသည်။ ဥပဒေစည်စိ။ ရှေးထုံးမှီသော။ မဟာသီလဝ
 အစ။ သင်္ခါပါလအဆုံးရှိသော။ အလောင်းတော် တကျိပ်ကဲ့သို့ကား။
 ပိဝဋ္ဌနုဿာရီ။ ပါရမီသီလတရားကို။ အားထုတ်ရည်သံတော်မူသဖြင့်။
 အသင့်နှလုံး။ ယူကျုံးသွင်းပိုက်တော်မူသည်။ ။ တတိယမဂ်။ ညာဏ်

စက်ရောင်ဝင်း။ လင်းပြီးသောသူကဲ့သို့ကား။ ကာမဂုဏ်ငါးပါး။ တရား
မချိုက်။ ဆိုမလိုက်သော။ စရိုက်အလေ့။ ပြုကတော့သဘောတော်ဖြင့်။
ရမ္မာပြည်ကြီးသျှင်ဖြစ်သောယုခန္ဓယမင်းမြတ်သည်။ နေခြည်လျှံတက်။
မြက်ပင်နှင့်တကွ။ ဘီလူးမလင်ပန်းဝယ်။ ခန်းခြောက်လေသောနှင်းပေါက်
ဆီခဲး၏။ မမြီးသည့်အဖြစ်ကို။ နှစ်နောတွေးခေါ်၍။ အတ္တဘောင်ကိုရှုသ
ကဲ့သို့။ ပုပုရွရွ။ မြင်မြင်သမျှ။ သဝိညာဏက။ အဝိညာဏက။ သင်္ခါရတို့
ကို။ လက္ခဏာတရား။ သုံးပါးထင်ထင်။ မြင်အောင်ပိုက်ထင်လျက်။ ရုပ်
နာမ်တရားကို။ သိမ်းပကားတော်မူသတည်း။ ။ ဤသို့လျှင်လွန်ကဲသော
သဒ္ဓါ။ လွန်ကဲသောပညာ။ လွန်ကဲသောဝိရိယ။ အဘိဓမ္မဗလ။ အသာ
ဓာရဏ။ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ။ ရာဇိဒ္ဓိဂုဏ်တရားတို့သည်။ ပွားလေပွားလေ။
ဖျားတက်ရေသို့ဖြစ်လတ်ရကား။ ။ စတုဒိဝိဿရ။ ကလိင်္ဂစကြာသခင်
သည်။ ဆင်ပျံရတနာဖြင့်။ နဘာကာသ။ မိုးဝခရီးသို့လှည့်လည်ရာ။ ဘုရား
သုံးဆူတို့။ သစ္စာလေးပါး။ တရားသိမြင်။ ဗောဓိညွန့်ရှင်။ သစ်ပင်တို့၏
ပေါက်ရောက်ရာဌာန။ မာရာရိဝိဇယ။ အဘိသေကသဗ္ဗဗုဒ္ဓ။ ပထမမြေ
ပေါ်ကို။ ဆင်တော်ပျံလွှား။ မသွားဝံ့သည်ဖြစ်၍။ ဆုတ်နှစ်သောအခါ။
စကြာနုရိန်သည်။ ဝရဇိန်ချွန်းတောင်းဖြင့်။ နှင်မောင်းပြင်းထန်။ ချွန်းချက်
အန်ကြောင့်။ ဆဒ္ဓန်ပျံမျိုး။ ကြမ္မာညှိုးလည်း။ တန်းခိုးမင်းဘုန်း။ ရှုန်းရှုန်း
မြေထက်။ မသက်တန်နား။ အစားဆင်ပျံ။ ခံငှာရ၏သို့ကား။ ။ နိဗ္ဗာန
ပစ္စယနာဂရာဇာ။ စကြာဆင်တော်လည်း။ တေဇောကမ္မဇ။ ချမ်းဇေးမြက။
မင်းတရားဘုန်းတော်။ ဆော်သောအားဖြင့်။ ပတ္တမြားဂူဝံ။ ဘားဘားမင်း
ဆံ။ ကေသရာပျံ။ ဆီးခံရင်ဆိုင်။ ဝံ့ရုံးနိုင်သော။ မောရိယပစ္စယနာဂရာဇာ
ဂိရိ။ ဒုတိယဆဒ္ဓန်စက်တော်တင်ရန်ခံပြန်ငှာရသော။ ပဉ္စမသင်္ခါယနာ
တင်ဘုရင်မင်းတရားကြီးဘုရား၏။ ရာဇိဒ္ဓိဂုဏ်တရားဟုန်ကြောင့်။ ပါဠိ
လိပုတ်ပြည်တည်မည့်အခါ။ သမာအယူရှိသောသူတို့သုံးဆောင်လျှာ။
နေရာအလို့ငှါ။ သမာအယူရှိသောနတ်တို့သည်။ စိတ်နှလုံးကိုညွှတ်စေ
သကဲ့သို့။ သာသနာတော်စောင့်စသောနတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့သည်။
သိဟိုဠ်ကျွန်းခွင်အတွင်း။ သတင်းသုံးနေသောရဟန်းတော်တို့စိတ်နှလုံး
ညွှတ်စေသဖြင့်။ ဒေဝါနိပိယတိဿမင်းမြတ်အထံသို့။ ဓမ္မာသောကမင်း
ကြီးသည်။ မဟာဗောဓိ။ ဒက္ခိဏသာခါကိုပို့သကဲ့သို့။ ပုသိမ်အကောက်
ဝန်သားငရာနှင့်။ အဆောင်တော်မြီးငမြတ်မွှေး။ ငအောင်ထွန်းတို့ကို။

အထံတော်သို့ပို့ရေခံဆက်သလာစေသည်။ ။သာသနာတော် ၂၃၆ ခု။
 ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းကိုယ် အစိုးရသော ဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ သီဟိုဠ်
 ကျွန်းကိုအစိုးရသောဒေဝါနံပီ(ယ)တိဿမင်းကြီးအကျိုးငှါ။ဆေးတန်း
 မြင်းသီလာဖြင့် သား၍။ ဖြတ်ယူအပ်သော မဟာဗောဓိဒက္ခိဏသာခါ
 ကို။သတင်းကျွတ်လမဟာပဝါရဏာနေ့။ရွှေဖျည်းနှိုက်တည်စေပြီးလျှင်။
 အစဉ်အတိုင်းပူဇော်ပသ၍။နတ်တော်လ။ပထမပါဠိပဒရက်နှိုက်။သဃ်
 မိတ္တာထေရီမအမှူးရှိသောများစွာသောအခြံအရံနှင့်တကွ။ တာမလိတ္တိ
 သင်္ဘောဆိပ်မှ။သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးသွားစေသည်။ သမုဒ္ဒရာအလယ်သို့
 ရောက်သောအခါ။များစွာသောနတ်နဂါးတို့သည်။ ဆောင်ယူပင့်မည်
 ရှိရာ။ သဃ်မိတ္တာထေရီမသည်။ ဂဠုန်ငှက်မင်းသဏ္ဌာန်ဘန်ဆင်းလှန်
 ခြောက်သဖြင့်။မပင့်မယူဝံ့သောအခါ။သဃ်မိတ္တာအထံသို့ကပ်ပြီးလျှင်။
 အရှင်ဘုရားလူနတ်နဂါး။သိကြားဗြဟ္မာတို့အလိုငှါ။လောကနှိုက်ဘုရား
 ဖြစ်တော်မူပါသည်။ ဂေါတမထင်ရှား။ ဘုရားမာရဇိန့်မြတ်မုနိန်သည်
 လည်း။ မုစလိန္ဒမူလေန။ဥရဂိန္ဒဘူဇေန။ဆဋ္ဌမသတ္တာဟအတွင်း။ကျည်း
 ပင်ရင်းနှိုက် သတင်းသုံးနေတော်မူသော ကာလ။ မုစလိန္ဒနဂါးသည်။
 ရှည်လျားသော မိမိကိုယ်ကို။ ကြည်ညိုခြင်းပီတိဖြင့်။ ဂန္ဓကုဋိအဟန်
 ဘန်ဆင်းလျက် လှူဒါန်းသောအခါ။ သည်းခံတော်မူပါသည်။ ဥရုဝလ
 ပနန္ဒတို့ကိုလည်း။ သုံးပါးသောလရဏဂုဏ်။ချပ်ရုံတန်းဆာတို့ကို။ဆင်
 ယင်သဖြင့်။ခြီးဖြင့်တော်မူပါသည်။အကျွန်ုပ်တို့နဂါးပြည်သို့ရက်လည်
 ရုံမျှ။ ပင့်ဆောင်ပါရမည့်အကြောင်းနှင့်။ တောင်းပန် လျှောက်ထား ပင့်
 ဆောင်သွား၍။နဂါးတို့ပြန်ပို့ရောက်ဆိုက်သောနေ့နှိုက်ပင်လျှင်။သီဟိုဠ်
 ကျွန်းဇမ္ဗူကောလဆိပ်ကမ်းသို့။ ညချမ်းအခါ ဆိုက်လာဘိသကဲ့သို့။
 မြတ်စွာဘုရားစွယ်တော်ဆူရေ ၁။ ဓာတ်တော်ဆူရေ ၈။ စိန်ဆင်းတု
 တင်ပျဉ်ခွေညာဏ်တော် ၉ ဆူရေ ၁။မဟူရာကြောင်ဆင်းတုတင်ပျဉ်
 ခွေ ညာဏ်တော် ၁ ဆူရေ ၁။ ဒက္ခိဏသာခါ မဟာဗောဓိပင်တုံး ၂။
 မဟာစေတီ။ ထူပါရာမ။မဟာဝိဟာရ။ လောဟပါသာဒ။မဟာဗောဓိ
 ပင်များနှင့် အရပ် သံ ဝိ ဟိသော။ မဟာဗောဓိပင်ရှင် ၂ ကို။ ပုသိမ်
 အကောက်ဝန်သား ငရာနှင့်။အဆောင်တော်မြီး ငမြတ်မွှေး။ ငအောင်
 ထွန်းတို့ကို။ သီဟိုဠ်ကျွန်း ရဟန်းတော်တို့က ပင့်ဆောင်ဆက်သစေ
 သကဲ့သို့။ လေ ရေ အဟုံ။ မုသုံဖြောင့်ဖြောင့်။ နတ်ကောင်းစောင့်၍။

၁၂၂၁ ခ။ နယုန်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့ ရတနာပုံဆိပ်ကမ်းသို့။ ချမ်းဇီး
 မြူးရှင်။ မတ်လုလင်တို့။ ဘုရင်ဘုန်းဖျား။ တရားဆယ်ပွင့်။ ကိုယ်တော်
 ကျင့်ကြောင့်။ လွယ်လင့်တကူ။ ဆိုက်တော်မူသတည်း။ ။ဘုန်းတော်
 ခြေံပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသောရှင်စောသုံးလှ။ သဗ္ဗညု၏။ ရဟိန္ဒရာဇာ။
 မဟာဗောဓိဒက္ခိဏသာခါသည်။(ယမကာယမကာ)။ရုက္ခာရုက္ခာ။အဝေ
 လာအဝေလာ။ခြောက်ဖြာရှက်ရုံ။ အစုံအစုံ။အစုအစု။အသွယ်အသွယ်
 ဟု ဆိုအပ်သော ရောင်ခြည်ကွန်ယက်တို့ကို။ ဘဝက်မိုးထွတ်။ လွှတ်
 လျက်လွှတ်လျက်။ထွက်ခဲ့ပြီးရကား။သမုဒ္ဒရာမြစ်ဝှမ်း။တင်းကျင်းပြည့်မှု။
 ဇမ္ဗူကောလဆိပ်ကမ်းသို့။ညချမ်းဆီးဆာ။ကြွရောက်လာသော။ထိုအခါ
 ဝယ်။ ဒေဝါနံပီယတိဿမင်းကြီးသည် ၃ ရက်ပတ်လုံး သိဟိန္ဒကျွန်း
 မင်းအဖြစ်ဖြင့်ပူဇော်၍။ ၄ ရက်မြောက်သောနေ့၌။မဆွကပင် သုတ်
 သင်အပ်ပြီးသောခရီးမဖြင့်။ကြီးစွာသောသဘင်ကိုကျင်းပလျက်။အနု
 ရာဓမြို့သို့ပင့်ယူပူဇော်လျက်။၁၄ ရက်မြောက်သောနေ့။အရိပ်ပွားသော
 ညချမ်းအခါ။အနုရာဓမြို့မြောက်တံခါးမှ။သွတ်သွင်းယူသယ်၍။မြို့လယ်
 မင်းလမ်းမဖြင့်။ပင့်ဆောင်လျက်။တောင်တံခါးမှထွက်သဖြင့်။၎င်းတံခါး
 နှင့်ကလလေးတာအပြန် ၅ ရာက္ခာသောမဟာမေဃဝန်ဥယျာဉ်ကျောင်း
 တိုက်၌။စိုက်ပျိုးကိုးကွယ်တော်မူသကဲ့သို့။သိဟိန္ဒကျွန်းရဟန်းဟော်
 တို့ကစေလွှတ်ပို့သ၍။ရတနာပုံနေပြည်တော်သို့ဆိုက်ရောက်လာသော
 မဟာဗောဓိပင်ကြီး၏သားတော်အစပ်ပင်ရှင်နှစ်ကို။ပြည်သားပြည်သူ။
 ရှင်လူရဟန်းတို့ကို။ လှူဒါန်းပူဇော်။ ဘူးမြော်စေခြင်း စသော သဘင်
 ကြီးစွာဖြစ်စေတော်မူလျက် မဆွကပင်။သုတ်သင်အပ်သော။မင်းလမ်း
 မဖြင့်။ ရတနာပုံပြည်ကြီး၏ အရှေ့မျက်နှာ။ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်
 တော်သို့ပင့်ဆောင်၍။အရောင်ဖြူလှပ။အမိုးသုံးထပ်။တန်းဆောင်းယပ်
 ဝယ်။ခပ်သိမ်းသောရဟန်းရှင်လူတို့ကိုပူဇော်စေပြီးမှ။ဂေါစာသက္ကရာဇ်
 ၁၂၂၂ ခ။ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့။ ည ၃ ချက်တီးကျော်
 ၆ နာရီအချိန်တွင်။သဘင်စုံကျင်းပ၍။ရတနာပုံနေပြည်တော်ရှေ့မျက်
 နှာ။ အလယ်ဦးထိပ်တံခါးမှ။ သွတ်သွင်းယူသယ်၍။ မြို့လယ်မင်းလမ်းမ
 ဖြင့်။ပင့်ဆောင်လျက်။ တောင်မျက်နှာအလယ်ကျော်မိုးတံခါးမှထွက်ခဲ့
 ပြီးခါ။စံတော်မူရာ။မဟာဝိရုဟတိုက်ခန်းနှင့်တူသော။အဆောင်ဆောင်
 သော ရွှေနန်းတော်မှ။ ဒက္ခိဏဒီသာ တာတထောင်ကွာဟိသော ဘုမိ

အဘယမင်္ဂလာ။ဘေးမဲ့ပေးတော်မူရာ။ အဘယာရာမကျောင်းတိုက်သို့
 ပင့်ဆောင်ခဲ့၍။ဂဏာစရိယဂဏပါမောက္ခအစစ်။သဃ်ရာဇ်ဖြစ်တော်
 မူသော။ ညေယျဓမ္မဘိမုနိဝရညာဏကိတ္တိသီရိပဝရ ဓမ္မသေနာပတိ
 မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုတံဆိပ်တော်ရ။သာသနာပြုဆရာတော်ဘုရား
 ကြီးအမှူးဟိသော။ ဆရာတော်သဃ်တော် ၅၀ ပါး ပရိတ်တော်ရွတ်
 မှန်း၍။ မင်းညီမင်းသား။ မင်းဆွေမင်းမျိုး။ မှူးတော်မတ်တော်။ သဌေး
 ပုဏ္ဏားအမျိုးလေးပါးတို့။ မစ ခြံရံပြီးလျှင်။ သာသနာတော် ၂၄၀၄ နှစ်။
 ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၂ ခု။ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် ၂ လာ
 နေ့။နေ့တချက်တီးကျော်။၃ နာရီ။၂ ပါး။၅ ဗီဇနာ။၂ ပြန်။၁ ခရာ။ကုန်
 လက်။ကြန့်စန်း။သောကြာဩဠင်း။သောကြာနွင်း။နက္ခတ် ၂၂ လုံး ၂ ပါး
 ထက်လက်စီးလျက်။ ၆ ဘွား ၅ လက်သစ်ရှိသော။ ကောင်းမြတ်သော
 မင်္ဂလာအခါတော်တွင်။ ကောင်းခြီးအနုမောဒနာ။ အခါတော်ကြား အ
 မြောက်သံ ၃ ချက်ပေး၍။ မြေမျိုးရေမျိုးစုံတို့ဖြင့်။ ပတ္တမြား ၅ ရပ်စီ။
 အပေါက်တထောင်ရှိသော ရွှေပျဉ်းကြီးခံ၍ စိုက်တော်မူသည်။ ။
 အနန္တရဘဝမဆည်း။ဖြုတ်ခြည်းရုတ်ခြည်း။ဝဋ်ကုန်လှည်း၍။ ညစ်မည်း
 ကင်းပ။ အရဟတ္တဖလ။ စတုတ္ထဖိုလ်ထွတ်။ ဆွတ်လိုသောဟူ၍လည်း
 ပတ္တနာတော်မူသည်။ စိုက်ပျိုးပြီးသော ဗောဓိညောင်တော်ကိုလည်း။
 ကလိင်္ဂစကြာမင်းသည်။ ဘုရား ၃ ဆူတို့ပွင့်တော်မူသော။ဗောဓိပင်ရာ
 ကိုမျှ ရွှေသည်တိုင်စိုက်မှတ်ခြင်း။တန်တိုင်းမဟာရံပတ်ဝိုက်ခြင်း။ လေး
 ကျွန်းလုံးမင်းစည်းစိမ်ဖြင့်ပူဇော်ခြင်းကိုပြုသကဲ့သို့။ငါတို့သာသနဒါယ
 ကာ။မဟာဓမ္မရာဇ်တရားမင်းမြတ်သည်လည်း။ သောမနဿသဟဂုတ်
 ဥက္ကဋ္ဌဇောစေတနာဖြင့်။သစ် အုတ် အင်္ဂတေ။ရွှေသစ်စေးအလို့ငှါ။ အ
 သပြာလေးသောင်းကျော်ကို။ ရွှေတိုက်တော်မှထုတ်ပေး၍။ ဝိသုကမ္မ
 အမတ်အား။ တည်ထားဘန်ဆင်းစေသည်မှာ။ပရိဘောဂစေတီတော်
 ဟု ဆိုအပ်သော။ တောစိုးသစ်ပင်၏ ဝန်းကျင်မျက်နှာနှိုက်။ အာလိန်
 သုံးဆင့်မြင့်တော်မူခြင်း။ထုပ်စွပ်လျှောက်တင်။ ရွှေစင်အတိ မွမ်းမံအပ်
 သော။သည်မ သည်ရံ။သည်တွေးတို့ကိုလေးဆင့်တိုင်တိုင်စိုက်ထူခြင်း။
 ငွေဘော်အတူ။ဖွေးဖွေးဖြူသော။မဟာရံ ၂ ထင်။စရပ်ရှစ်တန်။ရေကန်
 ရှစ်ခုတို့ကိုပြုစုတူးဘော်စေခြင်း။ နေ့စဉ်မပြတ်။ အရပ် ၄ မျက်နှာတို့
 နှိုက်။ဆီမီးပူဇော်။ဆွမ်းတော်ကပ်လှူခြင်း။နှစ်စည်မပြတ် သဗ္ဗညုဘုရား

ပွင့်တော်မူသော ကဆုန်လပြည့်နေ့ ညောင်ရေသွန်းလောင်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိဿာခါသဘင် စီရင်ခြင်း။ တန်းဆောင်မုန်းလ ဆီမီးတန်းဆောင် ပူဇော်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သရဒသဘင်စီရင်ခြင်းစသည်တို့ဖြင့်။ မရေတွက်နိုင်သော ကောင်းမှုတော်တို့ကို။ ကြည်ညိုအားထုတ်မဆုတ်မနစ်ဖြစ်စေတော်မူသည်။ ။ဤသို့လျှင်။ ဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့။ မဟာဗောဓိဒက္ခိဏသင်္ခါကိုပို့သကဲ့သို့။ သီဟိုဠ်ကျွန်းရဟန်းတော်တို့က။ မဟာဗောဓိပင်ကို။ ရတနာပုံနေပြည်တော်သို့ ပို့ဆက်ခြင်း။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်သော ဗောဓိပင်ကို။ ဒေဝါနံပီယတိဿမင်း စိုက်ပျိုးသကဲ့သို့။ ရတနာပုံနေပြည်တော်သို့ရောက်သော ဗောဓိပင်ကိုစိုက်ပျိုးတော်မူခြင်း။ ကလိင်္ဂစကြာမင်းသည်။ ဗောဓိပင်ရာကိုမျှကြည်ညိုလေးမြတ်စွာ။ ပူဇော်သကာကိုပြုသကဲ့သို့။ စိုက်ပျိုးတော်မူပြီးသောဗောဓိညောင်တော်ကို။ ရှိသေလေးမြတ်စွာပူဇော်သကာကိုပြုခြင်း။ ယောဂီဆူသီယတိတာပသတို့ကို နိစ္စမပြတ်။ စောင့်ရှောက်စေခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ မဟာဗောဓိ၏ အဋ္ဌပ္ပတ္တိကို နောင်သောကာလ။ သရိရိကမွေတော်ဓာတ်တော်တို့သည်။ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပြိုင်နက်တည်းစုသဖြင့်။ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန်စံပြန်သည်တိုင်အောင်။ ထွန်းပြောင်မြင့်ရှည်တည်ရစ်စေသောဟု။ ရတနာသိဃီ။ နရဇေဝ။ ဒသမရာဇဝင်။ မထင်အတု။ အံသုမာလိ။ နွယ်လာဟိသော။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်။ ဘုရင်မင်းတရားကြီးဘုရား။ နန်းစံ နှစ်ဆယ်ချစ်နှစ်။ ရောက်လစ်သောအခါ။ ဤကျောက်စာသံပိုင်းကိုထိုးစေရသတည်း။ ။

ဗောဓိမင်္ဂလာ။ ကွန့်ရွှန်းပြာလျက်။ စက္ကဝါတပိုင်း။ မြမြရိုင်းတည့်။ ဆိုင်းဆိုင်းရှက်ငြိ။ ခက်ချင်းထိ၍။ ပရိမဏ္ဍလ။ ဝန်းဝန်းပလျက်။ ဂေါတမရှင်ချစ်။ သစ္စာလွှတ်သး။ ဒုမရာဇ်ကျော်။ စေတီတော်ကို။ ပူဇော်ကြရာ။ ဖြစ်စေဌါဟု။ ရတနာပုံ။ မင်းပွဲစုံသည်။ ရွှေဘုံဌာန။ ပဌမနန်းတည်။ ဇာနည်ဥက္ကဋ္ဌ။ ဘန်ဆင်းလတ်က။ နတ်မင်းလူမင်း။ ဗြဟ္မာမင်းတို့။ နန်းကင်းမကိုဋ်။ ဝတ်စင်းတိုက်၍။ ဦးခိုက်ကြည်လင်။ ပန်ကြဆင်သး။ မဟင်္ဂဏာ။ အပြင်သာဝယ်။ ဝဇီရာသန။ နေရာမထက်။ မြပြသာဒ်ကြီး။ မြထီးမောက်မောက်။ မြနန်းဆောက်သို့။ ရှေ့နောက်ယာဝဲ။ မြရိပ်ကြီးလျက်။ မြခဲပမာ။ ချမ်းဇေးစွာသး။ ရတနာပုံ။ ရိပ်မြို့ဗောဓိ။ (ဋ္ဌပ္ပတ္တိ)ကို။ မိမိလာကျော်ပိုး။ ပြည်ကြီး

စိုးသး။ မဉ္ဇူစိုးမင်းလျှင်။ သားမြေးစဉ်သို့။ ပဉ္စမထင်။ တင်သည်မင်းမြတ်။
 တို့စောထွတ်၏။ နာဂတ်နန်းပျော်။ သားမြေးတော်တို့။ ပူဇော်ရိုသေ။ ကိုး
 ကွယ်စေဟု။ ပရမေကဝိနံ။ ပညာထိန်သည်။ နရိန္ဒာဘိသိသဒ္ဓမ္မ။ စသည်
 တွက်ဘွဲ့။ နှစ်ဆွဲခြောက်လုံး။ စိကုံးအက္ခရာ။ ရာဇာဓိရာဇ်။ အသစ်ခတ်နှိပ်။
 မင်းပေးလိပ်ဖြင့်။ တံဆိပ်နှစ်ဆင့်။ ဘိသိက်ဖြင့်သး။ ဘုရင့်ဆရာ။ ထေရ်
 မဟာလျှင်။ အက္ခရာထင်းထင်း။ မော်ကွန်းကွင်းသည်။ ။ သလင်းရွှေစာ
 သံပိုင်းတည်း။ ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၄၁ ခု။ တော်သလင်းလဆန်း ၁၃ ရက်။
 ၅ နေ့ ရေးကူးထုလုပ်၍ ပြီးသည်။

မန္တလေးရတနာပုံပဌမမြို့တည်နန်းတည်။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်မင်း
 တရားကြီးလက်ထက်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းမြတ်သည်။
 အနုရာဇမြို့တော် တောင်မျက်နှာ။ ကုလားလေးတာ။ အပြန်ငါးရာကွာ
 သော။ မဟာမေဃဝန်ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်ရှိ။ ဒက္ခိဏသာခါမဟာ
 ဗောဓိပင်ကိုစိုက်ပျိုးကိုးကွယ်တော်မူသောနည်းဖြင့်။ မန္တလေးရတနာပုံ
 ရွှေမြို့တော်၏တောင်မျက်နှာ။ ဗောဓိကုန်းအရပ်ရှိ။ သီဟိုဠ်ကျွန်းရဟန်း
 တော်တို့ကစေလွှတ်၍သအပ်သော ဗောဓိပင် ၂ ပင်တို့ကို။ စိုက်ပျိုးကိုး
 ကွယ်တော်မူပြီးနော်။ ဂေါဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၇ ခုနှစ်။ ကဆုန်လ။ မဇ္ဈိမ
 ဒေသ မဟာဗောဓိပင်တော်အရပ်က။ ဆောင်ယူဆက်သသည့်ဗောဓိ
 ပင်တော်ကို။ မန္တလေးရွှေမြို့တော်၏မြောက်မျက်နှာ ကျောက်တော်ကြီး
 ဘုရားရုပ်ပွားတော်မဟာရံတံထိုင်းအတွင်း။ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်
 ရှိ။ ဗောဓိပင်စိုက်အခမ်းအနားနည်းအားဖြင့်။ ပွဲသဘင်ကြီးကျယ်စွာ
 ကျင်းပတော်မူ၍။ စစ်အင်္ဂါအပေါင်းတို့ဖြင့် ခြံရံလိုက်ပါစေလျက်ကိုယ်
 တော်တိုင်ထွက်တော်မူပြီးလျှင်။ အခါတော်ကောင်းသော မင်္ဂလာအချိန်
 တိုင်ရောက်သည်ကာလ။ အမြောက်သုံးချက် ပစ်ဖောက် အောင်သံပေး
 ၍။ ဗောဓိပင်ဟော်ကို။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် စိုက်ပျိုး
 တော်မူသည်။ ။ ၎င်းအနောက်မြောက်ထောင့် မဟာရံတံထိုင်း၏ပြင်
 ထပ်အတွင်း ဗောဓိပင်တော်ကိုလည်း။ အထက်ထက် ဗောဓိပင်တော်
 စိုက်ပျိုးသည့်နည်းအတိုင်း။ အခမ်းအနားနှင့်တကွ။ အရှင်နှစ်ပါး ကိုယ်
 တိုင် ထွက်တော်မူ၍ စိုက်ပျိုးတော်မူသည်။ ၎င်းအရှေ့တောင်ထောင့်။

အနောက်တောင်ထောင့် အရပ်များနှိုက်လည်း။ ၎င်းမောမိပင် စိုက်ပျိုး
သောနည်းအတိုင်း။စိုက်ပျိုးတော်မူလေသတည်း။ ။

မောမိဝံသ-အခဏ်းပြီး၏။

မောမိဝင်ဝတ္ထု၏တွင်ရှေ့ပြီး၏။

ပုံနှိပ်၍ပြီးစီးအောင်မြင်ကြောင်းနိဂုံး။

သင်္ချေလေးထပ်။ ကပ်တသိန်းလုံး။ ပေါင်းရုံးသင်္ချာ။ ဖြစ်များစွာက။
သန္တာလှုံဆော်။ ဘုန်းကြောင့်ပေါ်၍။ အံ့အော်ထောမနာ။မဆုံးရာသော။
နာမံတော်မြတ်။ ဂုဏ်သကတ်နှင့်။ လူနတ်၊ဗြဟ္မာ။ ဘုံသုံးရှု၏။ ဆရာ
ဓမ္မရာဇ်။ ဖြစ်ကြီးဖြစ်သော။ ရှင်ချစ်မြတ်စွာ။ တို့ဆရာသည်။ ဝါတော်
တွက်ရေး။ လေးဆယ်နှင့်ငါး။ ကာလလျားအောင်။ အများဟိန္ဒူ။ကျွတ်
ထိုက်သူကို။နိဗ္ဗူအောင်မြို့။ကိုယ်တိုင်ပို့၍။ပိတ်ဆို့အဝိဇ္ဇာ။ဥာဏ်ဝါမှေး
မှိန်။လင်းမထိန်သော။မုဒိန်နေယျ။ပဒပရမ။နောက်မှနောက်မှ။ကျွတ်ရစ်
ကြမည့်။ သာဝကအများ။တပည့်သားတို့။ တရားငြိမ်းကြီး။အစဉ်မှီး၍။
ခရီးမထောင့်။နွေးမနှောင့်ဘဲ။ဖြောင့်ဖြောင့်လျင်ပြင်း။လိုက်လှည့်မင်းဟု။
ခင်းကျင်းဆုံးမ။ညွှန်ခဲ့ပြသား။တိဝိသောသနာ။ရောင်အဝါသည်။လင်္ကာ
ဒီပ။သီဟဋ္ဌနှင့်။တမ္ဗပါဏ်။သုံးမည်ရှိသည့်။သီရိရွှန်းစို။ကျွန်းသီဟိုဠ်နှိုက်။
နေပျိုလှလင်။ တက်သစ်သွင်သို့။ ကြည်လင်ရွှန်းသစ်။ ထွန်းသည့်ခေတ်
တွင်။ ရှစ်အင်သမ္ဗာ။လေးဖြာသန္တိ။ခြောက်လီဘိညာဉ်။ တန်းခိုးထန်၍။
ရန်မာရ်ကိလေသာ။လွတ်ကင်းကွာသော။ခီဏာသဝေါ။မြတ်ရှင်ကျော်
တို့။အဟော်ဌာန။မဇ္ဈိမက။ဒုမမိပတိ။ပင်မောမိ၏။ရှိသည်ကြောင်းလျား။
ဋ္ဌုပ္ပတ်များကို။ နောက်သားနောင်လာ။ သူတော်စွာတို့။ သဒ္ဓါရှင်မော။
သိစိမ့်သောဟု။ မောမိဝံသ။မောချစ်ဘာဝနီ။ကျမ်းဂန္တိကို။သီဟဋ္ဌဘာ
သာ။အက္ခရာဖြင့်။ကောင်းစွာရေးသား။ပြုစုထားခဲ့။ဆင့်ပွားတခါ။သညာ
မဆိတ်။ဥပတိသ်ဟု။ပဏ္ဍိတ်အမော်။မထေရ်ကျော်လျှင်။ ရှုမြော်ချင့်စာ။
ယင်းဘာသာမှ။ခရာလဲးသုံး။မြန်စာလုံးဖြင့်။စီကုံးပါဠိ။ကူးယူညှိခဲ့။ထိုပြီး
ရှေးခါ။ ပညဝါတို့။ဘာသာမူလ။မာဂဓမှ။မြန်မာ့ဝေါဟာ။ပျံ့ပျူးစွာဖြင့်။
ဘတ်သာနာပျော်။ နားနှင့်လျော်အောင်။ ဝင်တော်ဝတ္ထု။ ရေးစီပြုရှင်။

ရှေးသူမှတ်ငြိမ်း။ ထိုသည့်ကျမ်းလျှင်။ တိမ်လွှမ်းလဝါ။ ပုံပမာသို့။ မူစာတိမ်
 မြုပ်။ ကွယ်ရပ်မထင်။ ရှိသည်အင်ကြောင့်။ ပေါ်လွင်ထင်လျား။ ပြည်နှံ့ပြား
 အောင်။ အားထုတ်ပြီးခါ။ အရရှာ၍။ သေချာရုံးပေါင်း။ ရိုက်နှိပ်ကောင်း
 ဟု။ ကျိုးကြောင်းနှုတ်ကိ။ မြော်ရှုမိကြောင့်။ ဗောဓိခြင်းရာ။ ဖော်ပြပါသား။
 ရာဇဝင်ထွက်။ စကားနက်နှင့်။ တွဲဘက်စီစဉ်။ သင့်အောင်ယှဉ်၍။ သညာ
 နာမံ။ သြဘာသျှံသား။ ဟံသာဝတီ။ သရိုက်ချီသည့်။ ဂုဏ်ဆီပြည့်ပြီး။ ထိုက်
 ကျော်ကြီးက။ သီးသီးလက်ရှိ။ မူချင်းညှိ၍။ ပါဠိပါဌ်သား။ ပုဒ်ထားပုဒ်နေ။
 သဝပိန်မ။ ပင့်ရစ်စသည်။ ကျပေါက်မှားယွင်း။ လုံးစုံကင်းအောင်။ သန့်
 ရှင်းဖိပြင်။ စက်ပုံတင်ရှင့်။ လူတွင်ဝေါဟာ။ ခေါ်ကြရှာသား။ စမ္မာ၊ နဝ။
 ဇွဲ၊ ကေ-ဟု။ သကရာဇာ။ ရောက်သောခါဝယ်။ နှစ်ဖြာတွင်လတ်။ အတ္တတ်
 ဗာဟိ။ ဘေးမသိဘဲ။ ဤ ဗောဓိဝင်။ ပြီးအောင်မြင်ရှင့်။ လူ့ရှင်အပေါင်း။
 ကောင်းခြီးနဲ့မော်။ သာဓုခေါ်၍။ ရှုမြော်သုံးသပ်နိုင်စေသောဝင်။ ။

နိဂုံးပြီး၏။

